

73

GUIL

Ockam

Quolib

la

Op. de

Sacram

altar.

et Summ

Est est a l

26

00053

UNIVERSITY OF
WEST VIRGINIA

2

BIBLIOTECA
DE LA
UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.
Sala. Est. Tab. Núm.

4

nr 53

nr 53

2-10-4-4

~~Num. 2. cap. 5. num. 26.~~

Quotlibeta septem una cum tractatu
de sacramento altaris Venerabilis in-
ceptoris fratris Guilhelmi de Heliam
anglici. sacre theologie magistri. de or-
dine fratrum minorū.

Del. ... ..

LA 18437904 (1)
B 13439020 (2)

Tabula

Tituli questionum se

ptem quolibetorū venerabilis D. Eckā fm
ordinem libri.

Quolibet. j.

- Utrū possit pbari p rationē naturalem q
tm vnus sit deus. .i.
- Utrū essentia diuina z relatio distinguan
tur ex natura rei. .ii.
- Utrū paternitas distingua a patre. .iii.
- Utrū angelus sit in loco p suā subaz. .iiii.
- Utrū angelus possit moueri localiter. .v.
- Utrū angelus possit moueri p vacuū. .vi.
- Utrū vnus angelus loqua alteri. .vii.
- Utrū vnus angelus possit causare notici/
am actualē in alio angelo illi obiecti qd
habitualiter pgnoscat sine actuali cogni
tione causata in se eiusdē obiecti. .viii.
- Utrū linea pponat ex punctis. .ix.
- Utrū possit demonstrari q ania intellecti
ua sit forma corporis. .x.
- Utrū possit pbari euidenter q nō est vn
intellect nūero in oibz hominibz. .xi.
- Utrū ania intellectiua sit tota in toto cor
pore z tota in qualibet parte. .xii.
- Utrū primum cognitiuū a b intellectu p/
mitate generationis sit singulare. .xiii.
- Utrū intellectus noster p statu isto p gno
scat actus suos intuitiue. .xiv.
- Utrū intellectus noster p statu isto p gno
scat intuitiue sensibilia. .xv.
- Utrū possit pbari sufficienter q voluntas
libere causet actus suos effectiue. .xvi.
- Utrū ad saluandū casum et fortunā i rebz
oporteat ponere volūtate eē liberā. .xvii.
- Utrū hō z scia sint q̄litates absolute. .xviii.
- Utrū spūs patiat ab igne purgatorij. .xix.
- Utrū actus exterior habeat ppriā bonita
tem moralē vel maliciam. .xx.

Quolibet secundi.

- Utrū possit pbari naturali rōne q de sit
pma causa efficiens omniū. .i.
- Utrū possit pbari rōne naturali sufficien
ter q deus sit infinite virtus i rigore. .ii.
- Utrū articuli fidei possint demonstrari. .iii.
- Utrū attributa pcreta cuiusmodi sunt sa
piens. iustus. z hmōi. pdicent de deo z cre
atura vniuoce. .iiii.
- U. de potuit mūdū fecisse ab eterno. .v.

- U. angelus potuit mereri vel demereri i p
mo instanti. .vi.
- U. existencia angeli differat ab eius essen
tia. .vii.
- U. quilibet effectus creet a deo. .viii.
- U. creatura possit creare. .ix.
- U. aia sensitua z intellectiua in homie di
stinguant realiter. .x.
- U. aia sensitua z forma corporeitatis di
stinguant realiter tā in brutis q̄ in hoibz. .xi.
- U. act⁹ reclus⁹ z reflect⁹ sint idem act⁹. .xii.
- U. pfectionis obiecti sit pfectior act⁹. .xiii.
- U. de moralibz possit esse scia. .xiv.
- U. actus appetitus sensitui differat a pas
sionibus. .xv.
- U. in aliq̄ alio q̄ i volūtate sint habit⁹ vir
tuosi. .xvi.
- U. passiones sint in volūtate. .xvii.
- U. vniuersaliter tanta sit distinctio habi
tuū quanta actuū z ecōuerso. .xviii.
- U. bec ppō. hoc est corp⁹ meū. plata a sacer
dote i missa sit vera de frute fmonis. .xix.

Quolibet tertii.

- Supposito q de intelligat z sit cā efficiēs
imediata oim. Querit vtrū ex hoc possit
demonstrari q sit infinite virtus intēsiue. .i.
- U. attributa diuina rōne distinguan. .ii.
- U. de sit cā efficiēs oim aliorū a se. .iii.
- U. elemēta mancant in mixto. .iiii.
- U. ppō mentalis pponat ex rebz vel pce
pibus. .v.
- U. q̄libet act⁹ assentiendi habeat p obie
cto pplexum vel incomplexū. .vi.
- U. in intellectu vnus fidelis sit tm vna fi
des numero. .vii.
- U. forme partiū organicaz eiusdē anialis
differāt spē. puta carnes z ossa. .viii.
- U. beata virgo poterat stetit in pctō ori
ginali tm per instans. .ix.
- U. in brā virgine fuerit sones peccati. .x.
- U. aliq̄ ppō vocalis sit vera. .xi.
- U. spes sit hō distincta a fide z caritate. .xii.
- U. solus act⁹ voluntatis sit necessar⁹ vir
tuosus. .xiii.
- U. rectitudo actus et difformitas differāt
a substantia actus. .xiv.
- U. circumstātia actus puta finis. recta rō
z hmōi sint obiecta act⁹ virtuosī. .xv.
- U. aliq̄ hō possit mereri vl demereri. .xvi.
- U. necesse sit ponere aliquē habitū. .xvii.

Tabula

U. habitus sit cā effectiua actus
U. inclinatio fo: me differat realiter a for/
ma.

Quotlibet quarti.

U. quilibet effectus habeat cām finale di/
stinctā ab efficiente.
U. possit probari sufficienter qd' sit cā si/
nalis alicuius effectus
U. deus representet creaturā.
U. de potu: t reuelare futurozū ptingentiū
noticiā euidentem.
U. dolor et delectatio appetitus sensitiui
causent immediate a rebus.
U. virtutes sint connexae.
U. virtutes morales sint circa passiōes.
U. essentia diuina sub ratiōe alic' attribu/
ti sit pncipiū elicit: uum generationis di/
uine.
U. x dōs deū videat qd' de' videt.
U. audies p'dicatōem articulozū fidei et vi/
dens mirabilia fieri acq'rat aliq' adbe/
siuū habitū distinctū a fide.
U. suppositum hūanū possit assumi a ver/
bo.
U. tres p'sone possint assumere eandē na/
turam numero
U. angelus possit videre cogitationes no/
stras.
U. de' possit motū facere in instāti
U. filiatio xpi ad beatā virginē sit alia res
ab oī re absoluta
U. predicatio analoga distinguat a pre/
dicatione vniuoca. equiuoca. et denomi/
tiua.
U. oīs act' assentiendi p'supponat actū ap/
prehendendi respectu eiu' dem obiecti.
U. viator: habeat aliq' pceptū simplicez
et p'rium de deo ante p'positionem vel di/
uisionem. vel post.
U. intentiones p'mez secunde realiter di/
stinguant
U. xpus c'ris in eucharistia possit videre
alia et videri ab alijs.
U. aia xpi possit mouere corpus xpi i eu/
charistia.
U. aia xpi possit mouere corp' xpi sub ho/
stia ad motū localez hostie organice et nō
organice.
U. supposito q' quantitas sit distincta res
absoluta a substantia et qualitate. quanti

tas corp' xpi sub hostia possit habere po/
sitionē de genere quantitate sine positio/
ne que est predicamentū.
U. substantia materialis extēsa corp' xpi
p'ponit ex p'te substantialibus situaliter
distinctis.
Utrum substantia materialis extēsa p' par/
tes suas intrinsecas sit immediate p'sens
loco.
U. substantia materialis extēsa p' p'tes suas
intrinsecas sit in loco circumscriptiue vel
diffinitiue.
U. deus possit cōseruare substantiā mate/
rialem extensam sine motu locali destru/
endo oē accidens absolutū in ea
U. substantia materialis p' suas p'tes intri/
secas p' esse q'ntitas sine quanta
U. substantia materialis p' suas partes in/
trinsecas potest esse quanta sine quanta
re addita sibi.
U. possit euidenter p'bari q' quantitas sit
res absoluta distincta a substantia et qua/
litate.
U. p' p'ncipia fidei possit sufficienter p'ba/
ri q' quantitas sit res absoluta a substan/
tia et qualitate.
Utrum intentio p'bi sit ponere quātitatē di/
stinctam a substantia et qualitate.
U. intentio sanctorū sit ponere quanta/
tem mediā inter subam et q'ntitatē.
U. substantia panis ex vi conuersiōis trās/
substantiet tū in corpus xpi et non in di/
uinitatem vel animam vel accēsa.
Utrum substantia panis maneat post con/
secrationem
U. corpus ch'risti sit circūscriptiue in loco
sub hostia consecrata.
U. deus potest facere oē prius absolutuz
posteriori realiter destructo.
U. quantitas remanens in eucharistia p'
consecrationem sit subiectiue in qualita/
te hostie
U. q'ntitates hostie post consecrationē sint
subiectiue in quantitate.

Quotlibet quinti

U. eadem veritas theologica specie vel nu/
mero possit probari in theologia et in sci/
entia naturali.
U. eadē p'lo nūero possit euidenter p'gno/
sci p' demōstratiōem et exp'ientia.

Tabula

U. aliqua veritas theologica eadē nume/
ro vel specie sit credita a viatore et euiden/
ter scita a cōprehensore.
U. deus pōt causare in viatore noticiam
euidētē de credibilitate sine visōe dei.
Utrum cognitio intuitiua et abstractiua dif/
ferant.
U. actus apprehendendi et actus iudican/
di differant realiter.
U. de deo possint haberi plures concep/
tus p'rij.
U. omnia accidentia grāmatalia termi/
noz vocaliū p'petat mētalibz.
U. noīa mētalīa distinguant p' p'cretuz et
abstractū sicut noīa vocalia.
U. humāitas et homo sint noīa sinonima
fm veritatē fidei
U. homo et hūanitas sint sinonima fm in/
tentionē p'bi.
U. vniuersale sit singulare.
U. v'le sit qualitas mentalis.
U. ens p'dicat vniuocē de oībz.
U. diffinitio naturalis et metaphisicalis
eiusdē distinguant realiter
U. cadente re cadat vox a suo scato.
U. oīs oppositio realis sit inter res
U. deus possit separare subiectū a p'p'ia
passione.
U. diffinitio exprimens quid nomis et qd'
rei distinguant.
U. res extra animā diffiniat
U. quodlibet p'dicamentū sit prima inten/
tio vel secunda.
U. sint decem p'dicamenta
U. p'dicamentū p'ponat ex rebo extra aīaz.
vel conceptibus rez.
U. v'itas p'plexa et falsitas distinguant ab
ipso p'plexo.
U. conceptus absolutus p'notatiuus et re/
latiuis distinguant realiter.

Quotlibet sexti.

U. hō potest saluari sine caritate creata.
U. deus de necessitate acceptet actū elici/
tum ab habente caritatem creatā.
U. corpus xpi incipiens esse sacramentū
sub specie panis in altari vere mutet loca/
liter.
U. deus pōt remittere peccatori culpaz et
penā sine infusione gratie create.
U. aliquod p'dicet de deo affirmatiue qd'

non est deus.
U. cognitio intuitiua possit esse obiecto
non existente.
U. essentia diuina vt in patre est incōpos/
sibilis filio.
U. similitudo vel dissimilitudo sit aliqua
pua res distincta a rebus absolutis
U. equalitas vel inēq'ltas sit aliq' res di/
stincta a rebus absolutis.
U. duplicitas vel dimidictas sit res distin/
cta a rebo absolutis.
Utrum diuersitas. distinctio. vel idēitas
sit alia res pua distincta ab absolutis
U. relatio calitatis effectiue sit alia res a
rebus absolutis.
Utrum relatio calefactiui ad calefactibile
sit res distincta a rebo absolutis
U. relatio scientie ad scibile sit res distincta
a rebus absolutis.
U. consonum sit naturali rationi q' q'libz
res creata sit absoluta ita q' nulla sit rela/
tio extra animā.
Utrum intentio philosophi sit ponere re/
lationem extra animā distinctam a rebo
absolutis
Utrum philosophus posuit relationes p'
mi modi differre realiter a rebus absolu/
tis.
U. p'hs posuit relatiōes secundi modi dif/
ferre a rebus absolutis.
U. p'hs posuit relatiōes tertij modi distin/
gui a rebus absolutis
U. negās relationem differre a rebus ab/
solutis possit saluare proprietates relati/
onis.
U. omnia relatiua sint siml in intellectu
et natura.
U. fm intentionem philosophi relatio q'
est genis generalissimā sit prima intentio
vel secunda
Utrum res extra sint in genere relationis vel
noīa tū fm intentionē p'bi.
Utrum relatio terminat ad absolutū aut
ad respectiū.
U. relationes trium modozū sint reales i
creaturis.
U. idēitas. similitudo. et equalitas sint re/
lationes reales in diuinis
U. idēitas nūcralis sit relatio realis

Quotlibet septimi.

U. idēitas. similitudo. et equalitas sint re/
lationes reales in diuinis
U. idēitas nūcralis sit relatio realis

Tabula

U. creatio actiua sit relatio rōnis.	iiij.
U. relatio rationis distinguatur a rebus absolutis.	q̄ta.
U. relatio realis et relatio rationis distinguantur.	q̄ta.
U. creatio vel cōseruatio distinguantur realiter a rebus absolutis.	sexta.
U. q̄litas differat realiter a suba.	septima.
U. actio vel passio distinguantur realiter a rebus absolutis.	octaua.
U. p̄dicamentū actiōis et passiōis p̄ponatur ex ceptibz.	nona.
U. p̄dicamentū. quādo importet rem distinctam a rebus absolutis.	x.
U. ubi ip̄ortet rē distinctā a rebus absolutis.	xj.
U. dispositio vel hitus ip̄ortet respectū distinctos a rebus absolutis.	xij.
U. vnitas vniuersi vel approximatō cāz v̄l d̄istātia re importet respectus distinctos a rebus absolutis.	xij.
U. tres p̄sone sint vnus deus numero sine omni cōpositiōe.	xiiij.
U. aliq̄s ceptus p̄dicet de deo.	xv.
U. p̄sona sit nomen p̄me ip̄ositōis.	xvi.
U. p̄ viā efficiētie p̄t p̄bari sufficient q̄ deus sit infinitus intensiue.	xvij.
U. p̄ cognitionē dei possit sufficienter p̄bari q̄ deus sit infinitus intensiue.	xvij.
U. p̄bari possit p̄ simplicitatē q̄ deus sit infinitus intensiue.	xix.
U. p̄ cālitatē finis possit sufficienter p̄bari q̄ deus sit infinitus intensiue.	xx.
U. p̄ viā eminentie possit euidēt p̄bari q̄ deus sit infinitus intensiue.	xxj.
U. intentio phi et cōmentatoris sit q̄ deus sit infinitus intensiue.	xxij.
U. demonstratiōes phi octauo phisicorū et xij. methaphisice cōcludāt deū esse infinitum intensiue.	xxij.
U. de facto deus sit infinite virtutis intensiue.	xxiiij.
U. quantitas et modus quantitatiū differant realiter.	xxv.

Finis tituloꝝ fm ordinem libri.

Tabula

Tituli questionū se

ptem quotlibetoz venerabilis Decā. or d̄ine quodā materiaz annotati. vt inibi cōtenta. q̄litercunqz legenti pateant.	
U. trū sit tm vnus deus. q̄libetoz. j. q̄ōne. j.	
U. tres p̄sone sint vnus deus nūero. q̄libetoz. xij. questione. xiiij.	
U. essentia diuina et paternitas distinguuntur ex natura rei. q̄. j. q. ij.	
U. p̄nitas distinguat a p̄e. q̄. j. q. iij.	
U. cēntia diuina sub rōne alie attributi sit p̄ncipiū elicitiū generationis diuine. iij. quorū. questiōe. vij.	
U. essentia diuina vt in patre sit incōpossibilis filio. vj. q̄. q. vj.	
U. p̄sona sit nomen p̄ime ip̄ositōis. vij. quorū. q. xvj.	
U. aliq̄s ceptus p̄dicat de deo. vij. q̄. q. xiiij.	
U. aliq̄d p̄dicetur de deo quod nō est deus. sexto q̄. q. v.	
U. attributa cōcreta p̄dicant de deo et creaturis vniuoce. ij. q̄. q. iij.	
U. attributa distinguant rōne. iij. q̄. q. ij.	
De infinitate dei	
U. possit p̄bari rōne naturali sufficient q̄ deus sit infinitus in vigore. ij. q̄. q. ij.	
U. supposito q̄ deus sit cā efficiēs imediata oim. possit p̄bari q̄ sit infinite virtutis intensiue. iij. q̄. q. p̄ma.	
U. p̄ viā efficiētie possit p̄bari deū eē infinitū in vigore siue intensiue. vij. q̄. q. xvij.	
U. p̄ cognitionē dei possit p̄bari deū eē infinitū in vigore siue intensiue. vij. q̄. q. xvij.	
U. p̄ simplicitatē di possit p̄bari deū eē infinitū in vigore siue intensiue. vij. q̄. q. xix.	
U. p̄ cālitatē finis possit p̄bari deū esse infinitū in vigore siue intensiue. vij. quorū. q. xx.	
U. p̄ viā eminentie possit p̄bari deū esse infinitū in vigore siue intensiue. vij. q̄. q. xxj.	
U. intentio phi fuit deū esse infinitū intensiue. vij. q̄. q. xxj.	
U. demonstratiōes phi. vij. phi. cōcludūt deū esse infinitū intensiue. vij. q̄. q. xxij.	
U. d̄ scō deus sit infinitus intensiue. eod. q̄. q. xxij.	
De causalitate dei.	
U. possit p̄bari rōne naturali q̄ deus sit p̄ma causa oim. ij. quorū. q. p̄ma.	
U. deus sit causa efficiēs oimū alioꝝ a se. iij. quorū. q. iij.	
U. q̄libet effectus crect a deo. ij. q̄. q. vij.	

U. deus potuit fecisse mundus ab eterno. ij. q̄. q. v.	
U. deū esse cām finalē alie effectus possit p̄bari sufficienter. iij. q̄. q. ij.	
U. deus potuit reuelare noticiā euidētē futurorū p̄tingentiū. iij. q̄. q. iij.	
U. deus potuit facere motū iistāti. iij. q̄. q. xiiij.	
U. deus potuit separe subiectū a sua passione. v. quorū. q. xvij.	
U. deus representet creaturā. iij. q̄. q. iij.	
U. videns deum videt oia que deus videt. iij. quorū. q. ix.	
U. deus potest facere omne absolutū p̄ter posterioꝝ realitē destructo. iij. q̄. q. xxxvij.	
U. deus potest cōseruare subam materialez ex tēsam sine motu locali. destruendo oē accidens absolutū in ea. iij. q̄. q. xxxvij.	
De verbo respectu nature assumpte.	
U. suppositū hūanū possit assumi a verbo. iij. quorū. q. xj.	
U. tres p̄sone possint assumere eandē naturā nūero. eod. q̄. q. xj.	
U. hōz hūanitas sint nomia sinonima fm veritatē fidei. v. quorū. q. x.	
U. filiatio xpi ad brām virginē sit res alia ab omni re absoluta. iij. q̄. q. xv.	
De sacramēto eucharistie.	
U. et vi cōsecratiōis trāsubstantiat panis in corp⁹ xpi et nō in diuinitatē vl̄ aiaz vel accidentia. iij. q̄. q. xxxiiij.	
U. p̄s manet p̄ cōsecratiōis. eod. q̄. q. xxxv.	
U. hec p̄p̄. hoc est corp⁹ meū. plata a sacer dote in missa sit vera de virtute sermōis. ij. quorū. q. xix.	
U. aliq̄ p̄p̄ vocalis sit vera. iij. q̄. q. xi.	
U. corpus xpi sit circumscriptiue in loco. iij. quorū. q. xxxvj.	
U. corp⁹ xpi incipiēs esse sub sacramento mutet localiter. vj. quorū. q. iij.	
U. xps i eucharistia possit videri. iij. q̄. q. xx.	
U. aia xpi possit mouere corpus xpi in eucharistia. eo. quorū. q. xxj.	
U. aia xpi pot mouere corpus xpi organice et nō organice ad motū hostie. iij. q̄. q. xxij.	
U. q̄ntitas corp⁹ xpi pot habere sub hostia positionem de genere q̄ntitatis sine positione que est p̄dicamentū. iij. quorū. q. xxij.	
U. q̄ntitas remanēs i eucharistia p̄ cōsecratiōem sit subiectiue i q̄litate hostie. iij. q̄. q.	
U. q̄litates hostie p̄ cōsecratiōis. xxxvij. sint subiectiue in q̄ntitate. iij. q̄. q. xxxix.	

Tabula

- De creatura in genere
 U. quilibet effectus creatus a deo. ij. quot. q. viij.
 U. creatura possit creare. ij. quot. q. ix.
 De virgine gloriosa.
 U. beata virgo poterat stare in originali peccato per instans. iij. quot. q. ix.
 U. in beata virgine fuit fomes peccati. iij. quot. q. x.
 U. filiationis christi ad beatam virginem sit res alia ab omni re absoluta. iij. quot. q. v.
 De angelis.
 U. existentia angeli differat ab eius essentia. ij. quot. q. viij.
 U. angelus sit in loco per centum. i. quot. q. liij.
 U. angelus possit moueri localiter. eodem questione. v.
 U. angelus possit moueri per vacuum. i. quot. q. viij.
 U. angelus loquatur alteri. i. quot. q. viij.
 U. unus angelus possit habere cognitionem actualem in alio angelo illius obiecti cuius ipse habet noticiam habitualis. i. quot. q. viij.
 U. angelus potest videre cogitationes nostras. quarto quot. q. xiiij.
 U. spiritus patitur ab igne. i. quot. q. xix.
 De homine et de forma eius.
 U. possit demonstrari quod anima sit forma corporis humani. i. quot. q. x.
 U. anima intellectiva sit rota in toto corpore et tota in quolibet parte. i. quot. q. xiiij.
 U. anima sensitiva et intellectiva distinguuntur in homine. ij. quot. q. x.
 U. anima sensitiva et forma corporeitatis distinguuntur. ij. quot. q. x.
 U. forme partium organice eiusdem animae differant speciebus. iij. quot. q. viij.
 U. euidenter possit probari quod non sit unus intellectus in omnibus hominibus. i. quot. q. x.
 De actibus intellectus.
 U. primum cognitum ab intellectu primitate generandi sit singulare. primo quot. q. xiiij.
 U. intellectus per statum isto cognoscat actus suos intuitus. i. quot. q. xiiij.
 U. intellectus per statum isto cognoscat sensibilia intuitus. eodem quot. q. xv.
 U. cognitio intuitiva et abstractiva differant. v. quot. q. v.
 U. cognitio intuitiva possit esse obiectum existens. v. quot. q. v.
 U. intentiones primum et secundum differant. iij. quot. q. xix.
 U. vide ibidem de factis habitibus tamen esse obiectum unum in anima.
 U. conceptus absolutus, connotatiuus, et re-
- alius differant. v. quot. q. xxv.
 U. actus rectus et reflexus differant. ij. quot. q. xi.
 U. viator: habeat conceptum simplicem de deo ante compositionem et diuisionem. iij. quot. q. xvij.
 U. de deo possint haberi plures conceptus per primum. v. quot. q. viij.
 U. perfectioris obiecti sit perfectior actus. ij. quot. q. xiiij.
 U. actus assentiendi et iudicandi differant. v. quot. questione. vi.
 U. actus assentiendi presupponat actum apprehendendi. iij. quot. q. xvij.
 U. quilibet actus assentiendi habeat pro obiecto complexum vel incomplectum. iij. quot. q. vi.
 U. veritas plena et falsitas distinguuntur a complexo. v. quot. q. xiiij.
 U. eadem ratio possit euidenter cognosci per demonstrationem et experientiam. v. quot. q. ij. q. i.
 U. veritas theologica eadem numero vel specie in theologia possit probari et scia naturali. v. quot. q. x.
 De voluntate et actibus eius
 De peccato originali et fomite. iij. quot. q. ix. et x.
 U. ad saluandum casus in rebo necessarius est ponere voluntatem liberam eam. i. quot. q. xvij.
 U. possit sufficienter probari quod voluntas cau-let suos actus libere. i. quot. q. xvij.
 U. necessarius sit ponere bitum. iij. quot. q. xvij.
 U. in alio quam voluntate sit virtus. ij. quot. questione. xvij. i. quot. q. xvij.
 U. virtus et scientia sunt qualitates absolute. U. hic sit causa effectiua actus. iij. quot. q. xvij.
 U. inclinatio forme diuina a forma. iij. quot. q. xix.
 U. vniuersaliter tanta sit distinctio habituum quanta actuum. ij. quot. q. xvij.
 U. perfectionis obiecti sit perfectior actus. secundo quot. q. xiiij.
 U. de moralibus sit scientia. secundo quilibet questione. xiiij.
 U. solus actus voluntatis sit necessarius virtuosus. iij. quot. q. xiiij.
 U. virtutes morales sunt circa passiones. quarto quilibet. q. viij.
 U. rectitudo actus et diffinitiones differant a subiecto actus. iij. quot. q. xiiij.
 U. circumstantia finis et recta ratio et cetera huiusmodi sunt obiecta actus virtuosus. iij. quot. q. xv.
 U. virtutes sunt connexae. iij. quot. q. vj.
 U. actus exterior habeat propriam bonitatem. primo quot. q. xx.
 U. passiones sunt in voluntate. ij. quot. q. xvj.
 U. actus appetitus sensitui differat a pas-

Tabula

- sitibus. ij. quot. q. xv.
 Utrum dolor et delectatio appetitus sensitui immediate causantur a rebo. iij. quot. q. xv.
 De actu voluntatis merito. De actu voluntatis merito.
 Utrum quilibet homo possit mereri vel demereri. iij. quilibet. questione. xvj.
 De caritate et gratia.
 Utrum homo possit saluari sine caritate. vj. quot. q. xvij.
 U. deus de necessitate acceptet actum elicatum ab habente caritate. vj. quot. q. ij.
 Utrum deus possit peccatori remittere culpam et penam sine infusione gratie. vj. quot. q. iij.
 De fide.
 U. articuli fidei possint demonstrari. ij. quot. q. iij.
 Utrum in intellectu vnius fidelis sit tamen vna fides. iij. quot. questione. septima.
 U. audiens predicationem articuloz fidei et videns fieri miracula acquirat aliquam habitum distinctum a fide. iij. quot. q. x.
 Utrum eadem veritas sit credita a viatore et scita a comprehensore. v. quot. q. iij.
 U. de possit habere noticiam euidentem de credibilitate viatore sine visione dei. v. quot. q. iij.
 De spe.
 U. spes differat a fide et caritate. iij. quot. q. xiiij.
 Elementum Causa.
 U. elementa manent in mixto. iij. quot. q. iij.
 U. quilibet effectus habeat causam finalem distinctam ab efficiente. iij. quot. q. prima.
 De logicalibus et metaphisicalibus.
 U. predicamentum compositum ex rebo extra animam vel conceptibus. v. quot. q. xiiij.
 U. predicamentum quodlibet sit intentio prima vel secunda. v. quot. q. xxi.
 U. tamen decem sunt predicamenta. v. quot. q. xxiij.
 Utrum vltimum sit singulare. v. quot. q. xxiij.
 U. vltimum sit qualitas mentis. v. quot. q. xxiij.
 U. nomina metalia distinguuntur per creatum et abstractum. v. quot. q. ix.
 U. conceptus relatiuus absolutus et connotatiuus differant. v. quot. q. xxv.
 U. ens vniuersale predicet de omnibus. v. quot. q. xxiij.
 U. predicatio analogica distinguat per vniuersalem et denominatiuam. iij. quot. q. xvj.
 De quantitate.
 U. linea componatur ex punctis. primo quot. q. ix.
 U. subiecta materialia componantur ex partibus subalibus situaliter distinctis. ij. quot. q. xxiij.
 U. subiecta materialia extensa per partes suas intrinsecas sit immediate pars loco. eodem quot. q. xxv.
- Utrum substantia materialis extensa per partes suas intrinsecas sit in loco circumscrip-
 ptive vel diffinitive. eodem quot. q. xxvj.
 U. substantia materialis per partes suas intrinsecas sit extensa quantitas. iij. quot. q. xxvij.
 Utrum potest esse quantitas sine quantitate supradita. iij. quot. q. xxix.
 U. euidenter possit probari quod quantitas sit res absoluta. iij. quot. q. xxx.
 U. principia fidei possint probari quod quantitas sit res absoluta distincta. iij. quot. q. xxx.
 U. intentio philosophi sit ponere quantitatem distinctam a substantia. iij. quot. q. xxxij.
 U. intentio scolarum sit ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. iij. quot. q. xxxij.
 U. quantitas et modus quantitatus differant. vj. quot. q. xxxij.
 De relationibus.
 U. relatio rationis distinguat a relatione reali. vj. quot. q. v.
 U. identitas similitudo. equalitas. sint relationes reales in diuinis. vj. quot. q. i.
 U. identitas numeralis sit relatio realis. vj. quot. questione. secunda.
 Utrum creatio actiua sit relatio rationis. vj. quot. q. xxxij.
 Utrum relationes trium modorum sint reales in creaturis. vj. quot. q. xxxij.
 Utrum consonum sit rationi naturali quod quilibet res creata sit absoluta et nulla relatio sit extra animam. sexto quot. q. xv.
 Utrum secundum intentionem philosophi relatio que est generalissimum est prima intentio vel secunda. sexto quot. q. xxxij.
 U. res extra sint in relatione vel nomina tamen. vj. quot. q. xxxij.
 U. relatio terminet ad absolutum vel respectuum. quot. q. xxxij.
 U. philosophus ponat relationem extra animam distinctam a rebo absolutis. q. xvj. quot. sexto.
 U. philosophus ponat relationem primi modi distinctam a rebo absolutis. q. xvij. quot. sexto.
 U. philosophus ponat relationem secundi modi distinctam a rebo absolutis. q. xvij. quot. vj.
 U. philosophus ponat relationem tertii modi distinctam a rebo absolutis. q. xix. quot. sexto.
 U. negas relationes distinctas a rebo absolutis sit saluare proprietates relationis. vj. quot. q. xx.
 U. omnia relatiua sint sicut natura. vj. quot. q. xxij.
 Utrum similitudo. dissimilitudo distinguatur ab absolutis. q. xvij. quot. vj.

Tabula

- Utrū equalitas.inequalitas distinguant
ab absolutis. q. ix. quot. vi.
- U. duplicitas. dimidietas distinguant ab
absolutis. q. x. quot. vi.
- Utrū diuersitas. distinctio. ydentitas di/
stinguant ab absolutis. q. xi. quot. vi.
- U. relatio causalitatis effectiue distinga
rur ab absolutis. q. xii. quot. vi.
- U. calefactiui ad calefactibile distinguat
ab absolutis. q. xiii. quot. vi.
- U. scientie ad scibile distinguat ab abso/
lutis. q. xiiii. quot. vi.
- U. creatio. pseruatio distinguant ab abso/
lutis. q. xv. quot. vii.
- U. actio. passio distinguant ab absolutis.
questione. viii. quot. vii.
- U. qñ dicat respectū z distiguat ab abso/
lutis. q. x. quot. vii.
- U. vbi ipoztat respectū et distiguat ab ab/
solutis. q. xi. quot. vii.
- U. positio vel habitus distinguat ab abso/
lutis. q. xii. quot. vii.
- U. vnitas vniuersitatis. approximatō cā/
rum vel distantia rerū importet respectū
distinctū a rebz absolutis. quot. vii. q. xiii.
- U. qñlitas realr differat a suba. vii. q. viii.
- U. pdicamentū actionis z passionis ppo
nat ex pceptibus. q. vii. q. ix.
- U. ppo mentalis pponat ex rebz vlt pcepti/
bus. iiii. q. v.
- U. ppo vocalis sit vera. iiii. quot. q. xi.
- U. veritas pplexa z falsitas distinguant a
pplexo. v. quot. q. xiiii.
- U. res extra aiaz diffinit. v. q. x.
- U. diffinitio qd nois z qd rei distinguant
quot. v. q. xix.
- U. diffinitio mathematicalis z naturalis
differant. v. q. xix.
- De grammatica.
- Utrū oia accidentia grāmaticalia termi/
noz vocaliū pueniūt terminis mentalibz
q. v. q. viii.
- U. cadente re cadat vox a suo scato. v. q. l.
questione. xvj.
- U. noia mēralia distinguant p concretuz
z abstractū. v. quot. q. ix.
- U. hō z humanitas sint termini sinonimi
fm veritatē fidei. v. quot. q. x.
- U. homo z humanitas sint termini sinoni
mi fm intentiōem phi. v. q. xi.
- Finis registrum

Venerabilis inceptoris fratris Guilhel

mi de Ockam anglici. sacre theologie magistri. veritatū scrutatoris acerrimi de ma-
terijs plurimis. grammaticalibus. logicalibus. phisicalibus. mathematicalibus. me-
taphisicalibus. et potissime theologicalibus Quotlibeta numero septē feliciter ini-
cium sumunt. Nec lectorē terreat si interdū aliquot reperiet rationū solutōnes q̄-
rum nulle patenter precesserunt argumentationes. q̄ et scriptis doctoris subtilis et
aliorum cum quibus cōcertare placuit facile reperiuntur. Formalis deniq; ratio-
num enodatio. earundē substantiam pondus atq; virtutem cōsideranti pōdere va-
let. Fuit em̄ mentis sue. operis testante serie. de diuersis materijs. p̄uia terminozū
declaratione. et annexa cōclusionū succincta p̄batione. cōpendiose plurimozū no-
dos soluere dubiozum. Hinc veluti breuitatis amator ad questionū arguere volēs
partes. breuissimas p̄mittit argumentōes.

Collationatum est (ausim dicere) ingēti diligētia huius exemplar impresse cū
plerisq; alijs. etiā scole parisiensis operosis conatibus ea p̄pter inde translata. vt om̄i
sublata e corpore menda. sanum et integrū cōmuni impartiretur studentū vtilitati.

Et si opus ipsum quotlibeticum. vna cum tractatu gloriozo sano et catholico. de
venerabilis eucharistie sacramento. operis auctori laudē coaccuare nō desināt. pla-
cuit tamē cuidam hūc laudisonis cum accedere metris.

Guilhelmus de Ockā qui clauserat organa cantus

Latis nunc fibris climata cuncta replet
Hud quia conticuit raucedo guttura pressit
Argutus resonat sed magis atq; magis
Non siluit quis latuit sed murmure grato
Nescio quid doctis auribus inseruit
Perdere tentarūt te sed nusq; valuerunt
Infecti gustu bona mala q̄ vocitant
Quanto calcaris euadis in ardua montis
Eur. quia fermenti nescia dogmata fers
Hunc pete sacrarū tendis qui ad culmina rerum.
Hunc pete quem studijs altius ire iuuat
Tūc alij prestant omnes. p̄stare quod vnus
Dic poterit facilis vtilis atq; breuis
Impugnat si quid. non est defendere tutum
Si quid defendit. quis nocuisse valet.
Succumbunt alij rationis arce relictis
Dic tenet inuictum turris vt alta caput.

Primi quotlibet Ockam

Questio prima.

Trū pos-
sit proba

ri p̄ rationē natura-
le q̄ tm̄ vnus sit deus.
Et videt p̄mo q̄ sic.
q̄ vnus mundi tm̄
vnus est princeps. et

tm̄. methaphi. Sed naturali rōne pōt p̄-
bari q̄ tm̄ vnus est mūdus fm̄ Aresto. i. d
celo. q̄ naturalit̄ pōt p̄bari q̄ tm̄ vn̄ est p̄-
ceps. sed ille est deus. q̄ r̄. In oppositum
Articulus fidei nō pōt euidēt p̄bari. sed
q̄ tm̄ sit vnus deus est articulus fidei. q̄ r̄.
In ista q̄ōne erūt duo articuli. Pri-
mus erit de expōsitōe huius termini deus.
et q̄d intelligo p̄ hoc nomē deus. Scōus
erit de q̄sito p̄ncipali. Circa p̄mū dico
q̄ hoc nomē deus pōt habere diuersas de-
scriptōes. Una est q̄ deus est aliqd̄ nobi-
lius et aliqd̄ meli⁹ oī alio a se. Scōdo q̄
deus est idē q̄ nihil est melius prius v̄l p̄fe-
ctius. Circa secūdū dico q̄ accipiēdo
deū fm̄ p̄mā descriptōne nō pōt demonstrā-
tiue p̄bari q̄ tm̄ vn̄ est deus. Cui⁹ rō est.
q̄ nō pōt sciri euidēt q̄ deus est. ergo non
pōt euidēt p̄bari q̄ tm̄ vn̄ est deus. sic ac-
cipiēdo deū. p̄sequētia plana est. Antecēdēs
p̄bas. q̄a hec p̄pō. deus est. nō est p̄ se nota.
q̄ multi dubitāt de ea. nec pōt p̄bari ex p̄-
senos. q̄ in oī rōne tali accipiet aliqd̄ du-
biū vel creditū. nec etiā nota est p̄ experiē-
tia vt māifestū est. Scōdo dico q̄ si pos-
sit euidēt p̄bari sic accipiēdo deū. q̄ deus
tūc vnitas dei euidēt possz p̄bari. Cui⁹
rō est. q̄ si essent duo di. i. a. et b. p̄ illam de-
scriptōnez a esset p̄fectior oī alio a se. et sic a
esset p̄fectior b. et sic b imp̄fectior a. Etiam
b esset p̄fectior a. q̄ est deus p̄positus. Et p̄-
p̄ns esset p̄fectior et imp̄fectior. a et a q̄ b
q̄d est manifesta p̄tradictio. ergo si posset
euidēt p̄bari q̄ deus est. sic accipiēdo deū.
posset euidēt p̄bari vnitas dei. Tertio
dico q̄ vnitas dei nō pōt euidēt p̄bari ac-
cipiēdo deū secūdo mō. Et cū hec negati-
ua vnitas dei nō pōt p̄bari euidēt sic ac-
cepta. q̄ nō pōt demonstrari q̄ vnitas dei nō
pōt euidēt p̄bari. nisi soluēdo rōnes in

oppositū. sicut nō pōt demonstratiue p̄bari q̄
astra sunt paria. Nec potest demonstrari tri-
nitas p̄sonaz. et tm̄ ille negatiue nō pōt eui-
dēt p̄bari. q̄ nō potest demonstrari q̄
astra nō sint paria. nec q̄ nō sit trinitas p̄-
sonarū. Sciendū tm̄ est q̄ pōt demonstra-
ri deū esse accipiēdo deū secūdo mō prius
dicto. q̄ alit̄ esset. p̄cessus in infinitū nisi es-
set aliqd̄ in entibz quo nihil esset prius et p̄-
fectius. sed ex h̄ nō sequit̄ q̄ possit demon-
strari q̄ tm̄ vn̄ est tale. sed hoc fide tm̄ te-
nemus. Unde ad rōnes Scoti in p̄tra-
riū respōdeo. Dico ergo ad p̄mā q̄ ipsa
p̄cedit ex vna p̄pōne credita. scz q̄ intellect⁹
diuinus est infinitus. q̄ tm̄ est eque dubia
sicut q̄d p̄ncipalis. Nec pōt demonstratiue
p̄bari. sed tm̄ est credita. Scōdo dico q̄
supposito q̄ posset demonstrari infinitas in-
tellect⁹ diuini. nō pōt tm̄ demonstrari q̄ ille
intellectus ipsi⁹ a p̄gnoscat b p̄fectissime.
sed hoc est tm̄ creditum. Tertio dico q̄
ad huc b supposito rō nō p̄cedit. q̄ cū q̄ri-
tur. An a p̄gnoscat b. p̄ essentia b. an non.
Dico q̄ est distinguēda. ex eo q̄ p̄ pōt di-
cere circūstantiā cause efficiētis p̄gnitiōez.
vel scōdo. i. obiecti p̄gniti p̄ talē p̄gnitiōne.
vel tertio licz ip̄pōne p̄ dicere circūstantiā
noticie absolute affirmatiue simplicis et p̄-
p̄rie ipsius essentie diuine. vel noticie eq̄-
ualētis noticie simplicis et p̄p̄rie ipsius essen-
tie. Si p̄mo modo sic dico. q̄ a nō intelli-
git b p̄ essentia b. q̄ b non causat effectiue
p̄gnitiōnez. Si secūdo modo intelligat. sic
cōcedendo q̄ a intelligit b p̄ essentia b. q̄a
b est obiectū p̄gnitiōis ipsi⁹ a. sic etiā de i/
tellectu creaturā p̄ essentiam creature. Si
tertio mō intelligit. licet q̄ nos nō p̄gno-
scimus p̄ statu isto deū. scz p̄gnitiōne ab-
soluta q̄ distinguit p̄tra p̄notatiuā. i. p̄gniti-
ōne affirmatiua q̄ distinguit p̄ negatiuā
cognitiōne simplici distincta p̄tra p̄positā.
p̄gnitiōne p̄pria distingūdo p̄ cognitiōnez
cōmunē. q̄ cum istis additionibz non co-
gnoscamus deū p̄ statu isto. Tū sic dico.
q̄ a cognoscit b. p̄ essentia a. q̄ a est cogni-
tio absoluta ipsi⁹ b affirmatiua simplex p̄-
pria. v̄l equiualeat noticie simplici et p̄p̄rie.
Nam sicut in nobis p̄gnoscedo albedinē
et nigredinē p̄ vnū actū possumus eq̄ for-
mare p̄pleta sufficiēt et iudicare inter al-
bedinē et nigredinē. sicut si cognoscerem⁹

albedinē et nigredinē per duos actus. et tū ista vnica cognitio nec est ppria cognitio albedinis nec nigredinis. sed est cōis vtriusq; tamē ppria est p equalentia. q; tū valet ad iudicandū inter ista. sicut si esset ppria cognitio vtriusq;. Ita a p suam vnica cognitionē simplicē pōt eque sufficientē iudicare inter b et a. sicut si a haberet vnā ppriam qua cognosceret a. et aliā qua cognosceret b et tū cognitio a neutri est ppria. sed est cōis cā sibi q; b. tū vtriusq; ppria per equalentia. q; tū valet ad iudicandū obiecta. sic si ia essent due cognitiones pprie a et b. Sed ad pbationē cū dicit q; si a intelligit b p essentialitā b. tū c actus a esset naturalr posterior o; b. Dico q; verū est si p diceret circūstantiā cause efficientis. quia tūc essentia b esset posterior cognitionē ipsius a. et effectus est posterior suo efficiente. Si sō ly p dicit circūstantiā obiecti v; noticiē pprie. sic nō cōcludit. Ad secundū p illa via dico. q; aliqd esse obiectū adequatū duplr potest intelligi. Uno mō fm pfectiōez. i. q; obiectū sit cā pfectū sicut actus. Alio modo fm p dicationē ita q; sit eque pdicabile de omni obiecto apprehensibili a tali potētia. Dico q; pmo modo nō est incōueniēs eūdez actū habere duo obiecta adequata posita p potētiā. q; p trariū nō pōt demonstrari. Et isto mō essentia a est obiectū adequatū sue cognitionis. et b similis. Secōdo mō est iposibile q; eiusdē act; sunt duo obiecta adequata. et sic dico q; nec a nec b est obiectū adequatū. Et qñ pbaf maior. q; tūc actus q; etaref p a q; circūscripto mltō min; q; etaref. Dico q; nō potest demonstrari q; circūscripto b q; etaref a in essentia sua. et si posset. esset cōcedendū q; a haberet duo sufficienter q; etatiua. Ad aliū de secūda via dico. q; nō potest demonstrari q; a diligit b q; multi phi posuerūt q; deus non intelligit nec vult extra se. S; tū h; posito q; a diligeret b. nō pōt demonstrari q; a plus v; minus v; equaliter diligit b sicut seipm. Et qñ pbaf q; a diligit infinite b. q; vterq; est deus infinite. Dico q; nō pōt demonstrari q; vterq; intēsiue sit infinitus. q; hoc ē solumō creditū. Et p cōsequēs nō pōt demonstrari q; b sit infinite diligendus. Nec pōt demonstrari q; a plus diligit se q; b. Et qñ dicit q; q; libet diligit plus naturalr suum

esse q; alteri. Dico q; q;uis hoc sit v; de voluntate diligēte naturalr se. et alia diligente libere. tū nō potest demonstrari q; sic verū de voluntate diligente naturalr oē diligibile. nūc a naturalr diligit se et oē aliū. Nec potest demonstrari q; libere cōtingēter diligit aliū. Dato insup q; libere et cōtingēter diligeret b. adhuc volūtas libera nō cōformal voluntati naturali. Aliē enī voluntas mea diligeret deū infinite. Tū volūtas libera pformal rōni recte et naturali. nō autē semp volūtatī naturalī. Ad secundū p illa via dico. q; nō potest demonstrari q; a fruaf b. nec q; eo v; af. q; a nō pōt demonstrari q; a diligit aliquod aliud a se. Tū posito q; sic pōt dici q; a fruif b. et concedo tūc q; a est beat; i duob; obiectis. q; vnu non depēdet ab alio. et vtriusq; est insufficientis beatificatiuū. cū a tūc fruif duobus obiectis vnico actu et non duobus. Et ad pbationē potest dici. q; b d; structo a esset sufficienter beatus in se. Nec pōt demonstrari q; a nō posset habere talia duo obiecta beatificatia. Ad vltimū ibidē dico. q; nō pōt demonstrari q; a non q; etaf in se nec in b. Ad argumēta de tertia via cōcedo illā totā deductionē. et cōclusionē. sc; q; volūtas potest plus ordinate amare a et b. q; vnu solū. et plus q; etari in a et b. q; in vno solū. Et dico vltra q; nō potest demonstrari q; volūtas creata quietef in vno illorū. q; nō pōt demonstrari q; sit infinitū intensiue. Ad aliud de quarta via dico q; cā totalis duplr describit. Uno mō d; cā totalis illud q; posito oī alio circūscripto pōt effectus sufficienter pducī. illo mō cā totalis d; sufficientis. Alio modo d; cā totalis illud q; potest aliquē effectū sufficienter pducere et sine eo nō potest pducī talis effectus. et sic cā totalis et pfecta sunt idem. Primo mō loquēdo dico q; idem effect; numero pōt simul habere duas causas totales. sicut idem calor numero pōt pducī a sole et ab igne et a duob; ignibus. Et concedo q; a et b possunt esse cause totales vnus effectus. Secōdo modo cōtradictio ē q; vnic; effect; habeat duas causas totales. Nec potest demonstrari q; a vel b sit causa totalis alicui; illo modo loquendo.

Ad pbationem dico q; effectus habēs distinctas duas causas totales pmo mō

nō dependet essentialiter ab altera. q; potest sufficienter pducī p illo nō existente.

Ad secundū p illa via de duob; finib; totalibus et primis dico sicut de causa totali efficiente sc; q; eiusdem effectus pōt esse duo fines quoz vterq; esset causa sufficientis finalis illius effectus. sicut aliquis vadens ad tabernā ppter cibū et potū sufficienter ppter vtriusq; diuisim. quia si nollet bibere adhuc iret ad comedendū. et si nollet comedere adhuc iret ad bibendū. S; q; habeat duas causas totales quaz vtra q; fuit finis pscius secōdo mō predicto ē impossibile. Ad aliud de duob; excedentibus dico. q; non est incōueniēs aliqd pmo excedi a duobus pmo excedentibus. sic vnus lapis pmo excederet a duob; hominibus. nec prius excedit vn; homo lapidē q; alius. Ad aliud de quinta via dico. q; non potest demonstrari q; vterq; vel alter excedat in infinitū intensiue. et ideo nō pōt demonstrari q; in infinitū excederet. q;uis possit pbari q; maior pfectio esset in ill; duobus simul q; in vno p se. Nō tū sequit q; in infinitū pōt excedi. q; neuter eozū est infinitus. saltē nō potest demonstrari. Ad aliud de sexta via dico q; illud non potest demonstrari q; spēs plurificabilis nō deminet se ad certū numerū indiuiduozū. q; nō potest demonstrari q; nō aliū astra sint eiusdem speciei. tū fm p hōs determinat sibi certū numerū indiuiduozū sub qualibet specie. Ita q; p nullā potētiā pōt plura fieri sub illa spē. Et hoc etia; dicit theologi aliq; sicut materia in aliq; toto ē plurificabilis in pres eiusdē speciei. et ista materia determinat sibi certū nūerū prius eiusdem q;ntitatis. S; sol est eiusdē spēi cū suis medietatib; et tū determinat sibi certū numerū medietatū eiusdē q;ntitatis. Ita pōt dici in pposito q; natura diuina determinat sibi dualitatē deozū. ita q; maior est falsa.

Ad secundū p illa via dico q; duo necesse esse si essent nō pueniūt in aliq; nec d; tinguunt in aliquo. sed se ipsa pueniūt in necesse esse. hoc est pcept; necesse esse vnico p d; caref de illis. et seipsis distinguunt. q; re responsonē in pmo. disti. q; d; vnitate dei. Ad vltimū sc; de septima via dico q; nō potest demonstrari q; deus sit omni potēs. sed sola fide tenetur. posito etia; q;

sic pōt dici q; volūtas vn; est naturalr cōformis alteri et pcoris. q; naturalr q; quid vnus vult alius vult necessario. Et iō si a vult aliqd esse. b nō potest nolle illud esse. v; velle illud nō esse. q; nō potest demonstrari q; vult illud libere et ptingent et indifferēt. Et ideo nō sequit q; a possit facere b nullipotētē. Ad principale pat; ex dictis.

Questio secunda Truz essentia di

v uina et relatio distinguat ex natura rei. Et videt q; sic. q; a p tratoria de eodē nō verificant. sed essentia est tres psonē. Paternitas nō est tres psonē. q; illa distiguat ex natura rei. In oppositū. Essentia est relatio. q; nō distiguatur ex natura rei. Pro dictis q; runda pōt dici q; distiguat ex natura rei pōt accipi dupl; pliciter. Proprie. et tūc illa q; distiguatur ex natura rei sunt plura. quozū vnus nō est realiter et essentialit; alterū. V; pōt accipi improprie. qñ. sc; est aliqua res absoluta. q; est plures res relatiue. et est aliqua res q; est illa absoluta. ita q; tū ipsa non est plures res relatiue. Primo mō capiēdo distiguat ex natura rei. essentia diuina et pba relatio nō distiguat ex natura rei. q; essentia est realiter relatio. Secōdo mō distiguatur ex natura rei. q; essentia est tres psonē et paternitas nō est tres psonē. Nec aliā distinctionē vel non idētitatē parnā v; magnam ibi pono pter p dicta. Ad p mū in p trariū nego q; nāz. Aliqd em; vere pdicaf de essentia q; nō pdicaf de paternitate. q; paternitas et essentia distiguat. q; an; cedens est verū terminis supponibilib; psonaliter et significatiue. et pns falsum terminis significatiue acceptis. q; manifestū est q; aliqd vere pdicaf de illo termino essentia vt stat psonaliter. q; nō pdicaf de paternitate vt stat psonaliter. et tū paternitas et essentia vt stat psonalr nō distiguatur. q; in re que denotaf nō est aliq; alia distinctio q; dicta est. S; bñ sequit q; essentia supponit p aliq; re que est plures psonē. Et paternitas supponit p aliqua re q; non est plures psonē. Tū si essentia et paternitas supponūt simplr aut materialr in psequēte tunc psequens est verū sicut antecedens.

qz isti conceptus. paternitas. essentia. distin-
guunt realiter. Ad aliud dico qz subie-
cta in illis pōibz quas format beat. essen-
tia est tres psonae. paternitas non est tres p-
sone. accipiēdo significare generalissime si-
gnificant idem. qā sic accipiēdo nihil fecit
essentia qn sit idē realiter cum ista re que ē
paternitas nec ecōuerso. Sz tūc nō valet
pna sic significant oīno idem. ergo ille pō-
nes tradicūt. qz vltra requirit qz suppo-
nant p eodē oīno. Hūc accipiēdo stricte si-
gnificare p supponere. sic nō significāt idē
qz sic nō supponit p eodē. qz essentia suppo-
nit p re qz est paternitas. z due alie res relati-
ue. paternitas aut supponit p re qz licet sit
essentia nō tūc est alie due res relatiue.

Si vō dicat qz subiecta illaz duaz ppo-
sitionū supponant p essentia z paternitate
z essentia z paternitas sunt idē. qz supponit
p eodem. Item si nō supponit p eodem.
tūc supponit p diuersis. Item aut sup-
ponit p aliquo vlt aliquibz aut p nullo

Ad p̄mum dico qz pna nō valet. sic nec
illa. filius supponit p essentia. z essentia est
paternitas. qz filius supponit p paternitate
sed est fallacia accidētis vtrōbz ppter nō
identitatē medij. Ad secūdu dico qz cō-
sequētia nō valet. qz antecedēs est verū et
psequēs falsum. Primū patet. qz si suppo-
nant p eodē. tūc aut p essentia. aut p pat-
nitate. nō p essentia. qz tūc esset hec vera.
paternitas est tres psonae. sic hec ē vera es-
sentia est tres psonae. qd falsum est. Si aut
supponat p paternitate. tūc sicut paterni-
tas nō est filius nec spūsanctus. ita essentia
nō est filius nec spūsanctus. Secūdu p̄z.
qz essentia z paternitas nō sunt aliq diuer-
sa. idō cōcedo qz nec supponit p eodē nec p
diuersis. Ad tertiu cōcedo qz nō suppo-
nunt p aliquibz. qz ista nō sunt plura essen-
tia z paternitas. nec etiā p aliq ppter cāz di-
ctam. z de virtute sermonis p nullo suppo-
nunt. sed vñ t̄m̄ supponit p vna er puta
p essentia. qd nō t̄m̄ est illud p quo suppo-
nit aliud. sed ē aliq res qz nō est illa res re-
latiua. puta nō t̄m̄ ista res absoluta est pa-
ternitas. s; filiatōz spiratio passiuā. Alii t̄m̄
min⁹ puta p̄nitas supponit p re. qz sit es-
sentia. nō t̄m̄ est filiatōz vlt spiratio passiuā.

Ad aliud dico qz extrema tradicōis
verificānt de distincti terminis qz sunt pa-

ternitas z essentia. qz nō pono qz res sit sub-
iectū vlt p̄dicatū in pōne. Ideo dico qz ex-
trema tradicōis nō verificānt de eodem
termino supponēte p eodem nec de diuer-
sis terminis supponibilibz oīno p eodem.
nec in casu verificānt extrema p diuersis.
sed extrema tradicōis bñ possunt veri-
ficari de diuersis qz vñz supponit p re qz
est plures res relatiue. Alii supponit p re
qz non est plures res relatiue. et hoc nūqz
repiit nisi in pposito. Ad aliud dico qz ex-
diuersitate illorū duorū modorū dicendi
p se. cludif solū distinctio conceptuum
sine distinctione in secundo modo dicēdi
p se. dū modo vnus conceptus supponit p re
qz est plures res relatiue. Et ali⁹ cōceptus
supponit p re que nō est plures res relati-
ue. sic in istis terminis paternitas z essen-
tia. Ad aliud dico qz p̄logismi tā affir-
matiu⁹ qz negatiu⁹ soluant p fallacia acci-
dentis ppter hoc qz in oībz illis accipit ali-
quis termin⁹ supponēs p vna re absoluta
qz est plures res relatiue. Ad p̄mum ca-
tholice dico qz nō arguo illā non identitatē
p separationem relationis z essentie. sed ar-
guo p distinctionē reale psonaz. z sic intel-
ligendo dico qz si p̄cise argueret ista non
identitas p distinctiones realem. deberet
argui distinctio realis inter essentiam z re-
lationē sicut inter psonas. Sed qz ista nō
identitas arguit p distinctionē realem p-
sonaz vna cū identitate reali psonaz cum
essentia diuina. ideo nō sequit qz sit distin-
ctio realis inter essentiam z relationē. Et
tūc dico qz nō est ibi aliqua p̄batio per ali-
quod medium evidenti. sed solum ē illa-
tio ab explicito ad implicitū qz aliud non
intelligēdo p illam distinctionē formales

Pro hoc dico ad ali⁹ qz nō arguit ma-
ior distinctio ex separationē. sed bñ argueret
distinctio maior per distinctionem reales
psonarum. z ex non identitate psonarū rea-
li cum essentia qz ex vno per se. Sed in p-
posito licet ponam distinctionem realem
psonarū. tamen pono idētatē earundē
cū essentia diuina. Id non cludif. Ad
aliud dico qz cluderet si p̄cise argueret
tur illa non identitas inter essentiam z re-
lationem ex nō identitate reali personarū
sed sic non arguitur. sed ex distinctione re-
ali psonarum cum identitate earundē cū

essentia diuina. Ad aliud patet per idēz

Ad aliud dico qz vito ponere distinctō-
nem realem inter essentiam z relationē p-
pter fidem catholice z ppter cōpositōnes
p̄sone que cōponeret ex illis duabus rebz
Sed illo mō nō pponitur essentia ex illis
tribus psonis. Ad illas tres replicas qz
tangunt repugnantia z tradicōne Di-
co qz in re nulla est tradicō. nec est aliq
repugnantia realis inter nō esse deitatez z
esse deitate. Quia nō esse deitate nō impor-
tat aliquā re que repugnat. sed repugnan-
tia est inter conceptus stantes p rebz z ra-
tione rei. non qz aliqua res significata per
nō esse deitatem repugnet deitati. sed qz il-
le conceptus nō esse deitatez nō p̄dicatur de
deitate. Exemplū. inter ens z nō ens nō est
repugnantia realis. quia nulla res per nō
ens significat que repugnat enti. sed solū
est repugnantia inter cōceptus nō ratōne
rei qz repugnat entitati. sed ppter hoc. qz ta-
lis cōceptus negatiuus nō p̄dicatur de en-
te ppter tradicōnem. qua sequit. scz qz res
sit z non sit. Et si querat vtrum nō esse
deitate eque primo repugnet conceptui vtri-
qz scz deitatez z paternitatis. Dico qz non
Nam conceptui deitatez repugnat primo. cō-
ceptui aut paternitatis nō repugnat p̄mo
Doc pater. qz illud dicit alicui cōuenire
primo quod cōuenit sibi p quolibet cōte-
to sub isto de quo p̄dicat. et nulli p̄petit d
quo nō p̄dicatur. vt patz de risibili z ho-
mine. Sed nō esse deitatem repugnat cui
liber de quo p̄dicatur deitas. patz inducti-
ue. z nō repugnat alicui de quo nō p̄di-
catur deitas siue cōceptus deitatez. Non
esse aut deitatez repugnat oī illi de quo cō-
ceptus paternitatis p̄dicatur. tamē cū hoc
repugnat alicui de quo nō p̄dicatur cōce-
ptus paternitatis. quia nō esse deitatez re-
pugnat filio de quo nō p̄dicatur paternitas
qz nō repugnat vtriqz eque primo. Et si
dicat qz ex hoc sequit non esse deitatez aliq
p̄mitate z aliq modo est cōpossibile pater-
nitati. quō non est cōpossibile deitati. ex qz
nō repugnet eis eque primo. Respondeo
z dico. qz nō valet. nō em̄ sequitur. nō esse
sensibile nō repugnat eque primo conce-
ptui aialis z hominis. ergo aliquo mō est
cōpossibile homini qz modo nō ē compos-
sibile aiali. qz talis negatiua nō infert af-

firmatiua. quia licet vñ tradicōriorū
recipiat magis z minus. nō tamē sibi ali⁹
est cōpossibile. quia aliquid est magis ine-
quale vni qz alteri demonstratis duobus.
z tamē nō est magis equale vni qz alteri.

Eodē modo respōdēdū est ad argumē-
ta tangētia repugnantiaz. Si vō dicat qz
essentia z paternitas distinguant formaliter.
Respondeo z dico qz distinctio forma-
lis accipit dupliciter. Uno modo p̄p̄ie p
illis quorū vnum nō est aliud. z sic nō di-
stinguunt formaliter. Alio modo qñ vn⁹
terminus supponit p re que est tres res re-
latiue. Et ali⁹ supponit p re que nō est tres
res relatiue. z sic distinguuntur formaliter
qz nihil aliud intelligo p distinctionē for-
malē in pposito. Ad aliud dico qz essen-
tia nō est cōcabilis filio. sicut forma mate-
rie cōcatur. sed est cōcabilis. hoc est. esse
tia est tres psonae. paternitas nō est tres pso-
ne nec due. sicut etiā spiratio actiua est cōi-
cabilis filio z nō spūsanctus spirat. Aliā vō cōi-
tatem nō video nisi istam p̄dictaz. nec cre-
do ibi aliquam aliam fore.

Questio tertia

Trū paternitas

v distinguat a patre. Et videt
p̄mo qz sic. Quia paternitas est

in patre. pater non est in patre. qz c. In
oppositum. paternitas est pater. qz c. Sci-
endū est hic primo qz questio nō est de no-
minibz. qz de talibz est certū qz nō sunt idē
sed est d re. Et sic intellecta qōne dico Qz
paternitas nō distinguit a patre. Rō est. qz
oīs distinctio vel est formalis vlt realis vlt
ratiōis. Primo mō nō distinguunt. nec se-
cundo. certū est. qz omnis res que est pat-
er est paternitas z ecōuerso. ergo nō distinguit
formaliter. qz hec vocat distinctio forma-
lis. qñ aliqua res est vñ distinctiorū for-
maliter. et nō aliud. sicut filius est essentia
z nō est pater. ideo essentia et pater distin-
guunt formaliter. Nec etiā distinguunt ter-
tio modo. Tū qz ista distinctio solū est no-
minū. quia rōnes z diffinitiones sunt no-
minū t̄m̄. Tū quia quelibet ratio que cō-
uenit vni nomini vuenit alteri. ergo res si-
gnificata p nomina non distinguit per ra-
les rationes. Pro solutione rationum

notandū q̄ oīs p̄p̄ cōposita ex istis termi-
nis. paternitas. pater. in qua ponit̄ s̄bum
q̄d est nota distinctiōis falsa est de virtute
sermonis. licz vera sit fm̄ intentionē loq̄n-
tiū. ideo talis est exponēda. huiusmodi autē
ē verba sunt note distinctiōis. habere. con-
stituerē. esse in. et h̄mōi. Ad p̄mū in con-
trariū dico. q̄ p̄p̄ie loquēdo generatio ac-
tiua nō plus est in patre q̄ in filio. imo pl̄
est in filio q̄ in patre. q̄ est in filio p̄ circū-
inceptionē. et sic nō est in patre. Et q̄n̄ dicit̄
q̄ p̄ generationē actiua distinguat̄ pater a
filio. dico q̄ ly p̄ potest dicere circūstantiā
p̄ncipiū distinctiōis alicuius p̄stituti ex
tali p̄ncipio et ex alio. quō h̄ō p̄ponit̄ ex a/
nima et corpore. et sic nō distinguat̄ pater a fi-
lio p̄ generationē actiua. quia p̄p̄ie loquē-
do nō constituit̄ ex essentia et generatione
actiua. Alio mō p̄t dicit̄ ly p̄ circūstan-
tiā distincti suppositi diuini. et sic est vera.
quia pater est generatio actiua siue pater-
nitas. que nō est filius et que distinguat̄
a filio. Ad aliud dico q̄ de virtute ser-
monis nō debet cōcedi q̄ paternitas p̄sti-
tuat̄ patrē. q̄ int̄ paternitatē et patrē nul-
la est distinctio. Inter p̄stitutes s̄o et cōsti-
tutū est aliqua distinctio. S̄z talis p̄p̄ de-
bet glosari sic. paternitas est pater et nō est
alia p̄sona a patre nec cōuerso. Ad ali-
ud dico q̄ eodē mō oīs distinguat̄ a filio
pater. et. i. s. p̄sonaliter. quia se toto distin-
guat̄ p̄sonaliter ab vtroq̄. et nō p̄ partē sui.
Et q̄n̄ dicit̄ q̄ p̄ spirationē actiua distin-
guat̄ a sp̄s̄ sancto et nō a filio. dico sicut̄ p̄-
us. si ly p̄ dicat̄ circūstantiā p̄sonē distincte
vera est. et tūc est ille intellect̄. pater est spi-
ratio actiua q̄ spiratio nō est sp̄s̄ sanctus. sed
filius. Ad aliud de p̄p̄ietate dico. q̄ in
p̄sonis est p̄p̄ietas. sed nulla p̄sona est plu-
res p̄sonē. sed quelibet est p̄p̄ia. et sic vna q̄
nō plures. Ad August. dico q̄ nō eo de-
us est sapiētia q̄ pater. quia deus et sapien-
tia est plures p̄sonē. paternitas nō est plu-
res p̄sonē. et ideo nō oīs deus est pater. q̄a si
filius est deus et nō pater. sed oīs pater ē de-
us. Ad aliud dico. vna p̄sona nō est ab-
soluta. quia vna p̄sona nō est quelibet p̄so-
na. sicut̄ essentia ē absoluta. q̄ ē quelibet
p̄sona. Ad aliud dico q̄ paternitas nō
est in patre. imo est in filio p̄ circūinceptionē
et nullo modo de vi sermonis est in pa-

tre. sed ideo dicit̄ primo p̄sona pater et non
secunda. quia prima p̄sona est paternitas et
nō secunda. Ad aliud dico q̄ sc̄z p̄ductō
actiua et passiva nec sunt in eadem p̄sona.
nec in diuersis. Sed p̄ductio actiua est p̄-
sona p̄ducēs et nō p̄ducēs. Productio pas-
siua est p̄sona realiter p̄ducta et nō p̄ducēs.
Et ideo nō p̄t idē p̄ducere se sed alius.

Ad aliud q̄n̄ dicit̄ q̄ aliquid cōuenit
vni et repugnat̄ alteri. nego istā. et pater in-
stantia de albedine et nigredine. et t̄n̄ nihil
est in albedine q̄d nō est in nigredine. Et
ideo dico q̄ aliqd̄ sit vni q̄d nō sit reliquū
et ideo q̄ ingentū repugnat̄ filio et p̄t
patri. ideo pater est paternitas et filius nō.

Ad aliud q̄n̄ dicit̄ q̄ t̄nc p̄sonē se tot̄ cō-
ueniret et distinguere. Dico q̄ p̄sonas
distingui se tot̄ p̄t accipi dupl̄. Uno
modo q̄ distinguat̄ q̄libet q̄d est ille p̄so-
ne. sic nego. quia sic nō distinguat̄ se tot̄.
quia essentia diuina est quelibet p̄sona. et
t̄n̄ nō distinguat̄. Alio modo d̄z distinguat̄.
q̄ distinguat̄ p̄ se et nō p̄ partes. et sic p̄sonē
se tot̄ p̄ueniunt essentialiter et distinguat̄
tur p̄sonaliter. et nō p̄ aliquas p̄tes vel q̄si
p̄tes. Consilēs expositiōes require ab Au-
gustino. ij. d̄ trini. in p̄ncipio. vbi exponit̄
istā auctoritatē. pater dedit filio vitā ha-
bere in semetipso. id est pater genuit̄ filium
qui est vita eterna Et sic exponit̄ p̄similes
p̄p̄ones. j. de trini. ca. xii.

Questio quarta

Trū angelus sit

in loco p̄ suam substantiā. Et
videt̄ p̄mo q̄ sic. quia p̄ suam es-
sentia est hic et nō alibi. ergo. et. In op-
positū est articulus condēnatus parisius

In ista questione erūt tres articuli.
Primo videndū est quid sit locus. Se-
cundo. quid est in loco. Tertio ad que-
sitū principale. Circa primū dico q̄ lo-
cus est vltimū corporis p̄tinentis. hoc est
vltima p̄s̄ corporis p̄tinentis. non q̄ sit aliq̄
pars vltima fm̄ se totam distincta ab aliq̄.
Sed voco vltimā. omnē partem que extē-
ditur ad locatū. et tangit locatū p̄tenti in
loco. Et sic loquendo vltima pars habet
multas p̄tes que non tangunt locatū.

Si dicas accipio partē vltimā que di-
citur primo loc̄. ista pars nō habet aliq̄s

partes tangentes locatū et aliq̄s nō tangē-
tes. quia aliter p̄s̄ illius esset primo locus
et non illa pars. Dico distinguēdo de vlti-
ma parte. Quia vno mō dicit̄ vltima p̄s̄
oīs que se extendit ad locatū et tangit ime-
diate corpus cōtenti in loco. et sic infinite
p̄tes vltime sunt locus. et tangūt locatū
fm̄ rectū q̄ medietas p̄tis tangētis fm̄ re-
ctū sic est vltima. et medietas illius medie-
tatis est vltima. et sic in infinitū. Alio mō
dicit̄ pars vltima tangēs locatū. ista. que
est posterior omni alia parte tangēte loca-
tū. et sic nulla p̄s̄ ē vltima. Si em̄ talis
esset aliqua. adhuc illa esset diuisibilis. et
p̄sequens pars illius posterior tangeret
q̄s̄ tota ista pars. Eodē modo distin-
guitur de prima p̄te tangente. quia prima
pars p̄t dici vno modo oīs pars imedia-
te tangēs locatū. et sic sunt infinite p̄tes
prime que int̄ locus fm̄ lineam rectam.
Et si quia medietas alicuius p̄tis demō-
strate sic tangit primo. et medietas illi me-
diētatis. et sic in infinitū. Alio modo dicit̄
pars p̄ma illa que tangit sic q̄ ē prior omni
alia tangēte. et sic nulla tangit. nec aliqua
ē primo locus. quia quacūq̄ demōstrata
illa ē diuisibilis in duas medietates. et p̄
consequēs vna medietas posterior tangit
q̄s̄ alia. Tū accipio primā partem vel pri-
mū locatū p̄ illo cuius q̄libet pars tangit
vel quelibet pars ē locus. et sic nulla ē pri-
mo locus. quia demōstrata aliqua illa di-
uiditur in duas medietates. et sic vna me-
diētati tangit. alia non. et per consequēs to-
ta ista pars non ē primo locus. et sic intelli-
go diffinitionē p̄cedens. Circa secun-
dum articulū dico q̄ esse i loco accipit̄ du-
pliciter. sc̄z. circumscrip̄tue et diffinitive.
Circumscrip̄tue esse in loco ē aliquid esse i
loco cuius pars est in p̄te loci. et totum in
toto loco. Diffinitive autē esse in loco ē q̄n̄
totum ē in toto loco et non extra. et totum ē
in qualibet p̄te illius loci. quō corpus x̄pi
ē in loco diffinitive in eucharistia. quia to-
tum eius corpus coassistit toti loco speci-
ei p̄secrate. et totum coassistit cuilibet par-
ti loci. Circa tertium articulū dico q̄ an-
gelus non ē per suam substantiam in loco p̄mo
modo. quia non habet p̄tes. et p̄ consequēs
nō describit̄ loco. Secūdo dico q̄ an-
gelus est secundo modo in loco per suam

substantiā. quia tota sua suba ē in toto lo-
co et tota ē in qualibz parte loci. non tamē
sic q̄ substantia angelī sit p̄sens loco sicut
deus ē p̄sens loco. Sed quia angel̄ am-
bitur et p̄tinet a loco. sic q̄ ē in loco illo et
non extra locum in quo existit. et hoc ideo
quia p̄sens ē corpori locato toti. et cuilibet
eius parti tam p̄ti in p̄fundo q̄ in sup-
ficie. Sed licet angelus sit aliquo mō
p̄sens corpori p̄tinenti et partibz ei. nō
tamē sic est in omni parte cuiuscūq̄ part̄
illius corporis continentis. si diuidat̄ illud
corpus. alteri medietati non erit p̄sens.
Et ideo sicut corpus locatum est in loco.
ita angelus sibi et omnibus p̄tibus suis p̄-
sens ē in loco. licet tamē corpus sit circum-
scriptiue. angelus t̄n̄ diffinitive. Sed
hic sunt aliqua dubia. Primū vtrū an-
gelus possit esse in loco indiuisibili sic an-
gelus ē indiuisibilis. vel in loco diuisibili
Et si sic. tūc accipiat̄ locus adequat̄. Si
ille locus est diuisibilis. tūc prius coexi-
stet parti q̄s̄ toti Et tūc de illa parte quero
vtrū sit indiuisibilis vel diuisibilis. et sic erit
p̄cessus in infinitū. vel stabit̄ ad locum in-
diuisibile. Secundū dubium ē. quāto
loco p̄t coassistere fm̄ magnitudinē et p̄-
uitatem. Tertium dubiū. vtrū plures
angeli possint esse naturaliter in eodē lo-
co. Quartū. vtrū angelus possit se trās-
ferre p̄ locum alterius angelī tanq̄ p̄ me-
diū ipso existente in eodem loco. Ad p̄-
mum istorū dico q̄ angelus ē in loco diui-
sibili et non indiuisibili. quia nullus talis
est. sed si talis esset p̄ positionē. dico q̄ an-
gelus possit sibi coassistere. Et q̄n̄ dicitur
tunc prius coassistit parti q̄s̄ toti. nego cō-
sequētia. quia eque p̄mo est in toto et in q̄-
libet eius parte. sicut sol adequate illumi-
nat mediū. et forte aliud mediū vel maius
possit illuminare. et tamē nō prius illumi-
nat vnam p̄tem mediū q̄ alia. sed eque pri-
mo illuminat totū. Et eodē mō est d̄ cāde
la que eque primo illuminat totū mediū si-
bi adequatū et qualibet eius p̄tem. et sic est
in p̄posito. et sic non est p̄cessus in infinitū.
Ad secundū dico q̄ est dare maximum
locū in quo potest esse. q̄ ipse est finite na-
ture et limitate. Sed q̄ntus sit iste p̄t di-
ci rationabiliter q̄ tantū locum potest ha-
bere quantum corpus potest informare si

esse forma corporis. et maiore. quia maior corpori potest coassistere et possit informare. sed quantum sit iste nescio. Similiter dico quod non est dare minimum locum angeli in quo potest esse. quod quocumque loco demonstrato ille est divisibilis. et per consequens in illo loco potest angelus esse et in parte eius. et sic in infinitum.

Ad tertium dico quod sic. quia plura corpora possunt esse in eodem loco per potentiam divinam. et etiam naturaliter corpora illa que sunt nata esse partes essentielles alicuius oppositi. sicut materia et forma sunt naturaliter in eodem loco adequate. Et per consequens multo magis duo angeli qui non sunt circumscriptive in loco possunt esse in eodem loco. Et si queras Utz unus angelus potest esse in duobus locis dico quod sic in locis continuis. que sunt partes loci adequate ipsi angeli. non autem in locis discontinuis. et ratio potest esse. quia quantum ad hoc simili modo coassistet loco sicut faceret si informaret materiam. Hinc autem si informaret corpus non posset informare partes corporaliter discontinuas sicut nec anima intellectiva potest. ergo nec nunc potest. Ad quartum dico quod sic. quia non est ibi resistentia. quod sicut prius paruit duo angeli possunt esse in eodem loco. et eadem ratione unus potest se transferre per locum alterius. Ad principale dico quod angelus non est circumscriptive in loco per substantiam. et si sic intelligat articulus parientis sic est verus et non aliter. et sic etiam debet intelligi primus articulus.

**Questio quinta
Trum angelus potest**

si moueri localiter. Quod non. quia moueri est propria passio corporis ergo non competit non corpori. et per consequens angelus non est mobilis. In oppositum ysa. vi. volauit ad me unus de seraphim.

Hic erunt duo articuli. Primo videbitur quid sit motus localis. Secundo dicitur ad questionem. Circa primum dico quod motus localis est coexistentia successiva alicuius continui existentis in diuersis locis sine quiete media. hoc patet. quod si simul coassistet diuersis locis non mouetur. Quod sit sine quiete media. hoc patet. quia si aliquid primo sit in aliquo loco et post descat. et postea sit in alio loco non mouetur continue. Quod autem sit

alicuius continue existentis in loco patet. quia si deus primo crearet corpus in loco et postea destrueret illud corpus. et iterum crearet idem corpus in alio loco. illud corpus coassistet diuersis locis sine omni motu.

Sed est dubium An illa coexistentia sit aliqua alia res ab omnibus permanentibus. Respondetur dico quod non. sicut de motu in libro philosophorum dictum est diffuse. et etiam alibi dicitur. ergo breuiter hic traheo. Circa secundum articulum dico quod ex dictis in illa questione patet et in precedenti solutio huius questionis. quod ex quo angelus continue existit et manifestum est ex scriptura quod angelus potest coassistere diuersis locis successive sine quiete media. manifestum est quod angelus potest moueri localiter. Sed contra ista sunt alia qua dubia. Primum quod videtur quod motus localis sit aliud a rebus permanentibus. quia hec positio. hoc mobile mouetur ab illo mouente verificatur per rebus. et rebus permanentes non sufficiunt cum negationibus ad verificandum talium positionem. quod omnibus his positio potest mobile moueri hic a solo deo. et tunc illa positio erit falsa. ergo requiritur aliquid aliud. Et fundatur hec ratio super principio generalium. quod positio verificatur per rebus. si due res non sufficiunt tunc ad verificandum illam positionem. oportet ponere tertiam rem et sic ultra. Secunda ratio fundatur in hoc quod in corruptione forme est aliquid quo posito forma corrumpitur.

Secundum dubium est. quia videtur quod angelus non possit moueri. tunc quia secundum Aristotile. omne quod mouetur partem est in termino a quo et partem est in termino ad quem. angelus autem non habet partem. et tunc. Tum quod sic prius pertransiret spacium equale quam maius. et ita spacium opponeret ex indivisibilibus. cum angelus sit indivisibilis. Tunc quia tunc posset simul moueri et quiescere. quia totus angelus citius recedit ab una parte loci quam ab alia. Tum quia tunc posset transire de extremo in extremum non pertransendo medium. Tum quia non mouetur a voluntate sua. quia tunc omnia sibi obedirent nec a potentia executiva. Ad primum istorum dico quod principium in quo fundatur prima ratio est falsum. nisi intelligatur melius. quia ad veritatem unius positionis quandoque sufficiunt due res

uno tempore. Aliquando vero non sufficiunt due res. puta alio tempore. Exemplum pono. scilicet quod deus creet unum angelum sine omni motu et tempore. illa positio si esset scripta in libro iste angelus creatur. tunc in principio quando creatur sufficitur ille tres res ad verificandum istam positionem. iste angelus creatur a deo. deus angelus. liber scriptus tali positione. Et postea si eadem res precise existat. non sufficeret ad verificandum positionem nec ille nec quicquam alie res. Si vero dicitur. eo ipso quo ponis prius et posterius ponis tempus vel instantia aliud et aliud. et ita requiritur tempus ad verificandum positionem istam. quo non existente non est positio vera. Contra sicut per nos pono quod deus prius creet angelum cum libro in quo scribatur positio sine mundo. et postea destruat mundum et motum et tempus sicut prius. tunc ista positio. iste angelus creatur a deo vera est ante mundi creationem et post destructionem mundi est falsa. et tunc tota res existit post mundi destructionem sic ante creationem fuerit. et tamen tunc fuit vera. nunc autem falsa. Et quod patet manifeste quod quibus tres res sufficiunt ad verificandum positionem. aliquando non sufficiunt. Si autem ad hoc dicitur quod requiritur ad veritatem eius creatio passiva. hoc non valet. quia istam potest deus seruare. et stat argumentum sicut prius. et primo erit vera. quia promoueri fuit dicere. quod modo est et prius non fuit. et postea erit falsa. quia post destructionem mundi quam tuncque creatio passiva maneat modo angelus est et prius non fuit est falsa. Ideo dico quod si ista positio habeat veritatem. habet veritatem quando talis positio non est negatiua vel includens aliquam negatiua talem exponente eius. cuiusmodi sunt tales. homo est animal. homo est albus. Ad positum dico quod ad veritatem illam. hoc mobile mouetur ab illo mouente. sufficitur mobile mouens. et ad presentiam mouentis mobile continue sit in alio et in alio loco. sine miraculo dei. Et quod non sit miraculum ista sufficitur. quando vero sit miraculum. nec ista nec quecumque alia sufficiunt ad verificandum tales positionem. Ad secundam nego maiorem in qua fundatur ista ratio. Causa vero quare nego eam postea patebit. Ad tertium dico quod presentiam agentis corrumpit forma nisi im-

pediatur a deo. Ad primum per secundam ubi dico. quod prius loquitur de mobili quod circumscripue est in loco. Nam omne tale mobile prius est in termino a quo et in termino ad quem. tale est omne mobile secundum Aristotile. licet non secundum fidem. Ad aliud dico per idem quod mobile circumscripue loco prius transit per spacium equale quam maius. Aliud autem mobile puta angelus non transit prius spacium sibi equale sed spacium equale loco in quo est prius quam transeat spacium maius. Ad aliud concedo quod potest simul moueri angelus in uno loco et quiescere in alio. et hoc verum est si angelus potest indifferenter esse in loco maiori et minori quia tunc existens in loco minori et descedens ibi potest mouendo se localiter facere in loco maiori. non deserendo priorem. et per consequens quiescit in minori loco et mouetur ad maiorem locum. Ad aliud. nego consequentiam. quia posito medio necesse est prius moueri in medium quam in extremum.

Ad aliud quod mouetur effectiua a voluntate sua. nec sequitur propter hoc. ergo omnia obediunt sibi. sicut nec sequitur. tu moueris effectiua a voluntate. ergo omnia obediunt tibi. Ad principale dico quod moueri secundum locum secundum theologos non est prima passio corporis. quia conuenit angelo. Si queras. si angelus solum dimittat partem loci quam prius habuit et non acquirat nouum locum quiescit ne tunc. Dico quod si solus mouetur motu deperditio et non perdat totum locum quem prius occupauit. adhuc quiescit in parte illius loci quem prius habuit. licet non in toto. et similiter mouetur motu deperditio. Si autem mouetur motu deperditio. et etiam acquisitio. puta si perdat unum locum et acquirat alium. tunc non quiescit. sed solum mouetur. quia per omnes partes illius spacii in quo est mouetur.

Questio sexta

Trum angelus

possit moueri per vacuum. Unde dicitur quod non. quia vacuum non est possibile. ergo non potest aliquid moueri per illud. Consequentia patet. quia per nihil non potest aliquid moueri.

In oppositū angel⁹ p^o e^o i vacuo. q^o mo-
neri i vacuo. In ista q. erūt duo articuli
Primo em videbit an vacuū sit possibile.
Secūdo ad questionē. Circa articulū
primū dico q^o est dare vacuū. Ratio est q^o
omne rem distantē loco 7 situ ab alia re p^o
dens destruere. 7 aliam rem sine motu lo-
cali p^oseruare. Sed spera actiuorū 7 passi-
uorū distat loco 7 situ a celoz partibz eius
ergo potest deus destruere speram actiuo-
rū 7 passiuorū 7 cōseruare celoz. 7 partes
eius in eodem situ sine motu locali. Sed
hoc posito latera celi non p^ocurrerent. nec
se tangunt. 7 inter latera celi nō esset aliq^o
mediū posituū nec corp^o aliquod. ergo il-
lud mediū esset vacuū. Eodē modo po-
test argui q^o deus potest destruere aerez q^o
est in domo. 7 cōseruare tectum 7 parietes
in eodem situ sine motu locali 7 tunc dice-
tur ibi esse vacuū. quia nihil posituū est
in domo. Item nō est negandū a deo quī
subito possit destruere speram actiuorū 7
7 passiuorū. tunc hoc posito si mouerent
latera celi ad se invicē. aut successiue aut
subito. Si subito. tunc motus localis est
ibi quod nō est verum. quia omne mobi-
le prius est in medio q^o in extremo. Si s^o
successiue. tunc in prima pte illius tempo-
ris esset vacuū. quia in isto latere non tan-
gant se. Sed cōtra Inter corpa v^o par-
tes corpis que se tangunt nullū est vacuū
sed illo posito partes celi se tangunt. Vi-
no: pbatur. quia illa se tangūt inter q^o nul-
lum est mediū. sed inter latera celi non est
mediū quia nihil est in medio p^o positū
ergo tangunt se. Tum q^o latera celi nō di-
stant illo posito. quia nihil est mediū p^o
possint distare. Præterea aut vacuū est
aliquid. aut nihil. Nō potest dici q^o est ali-
quid. quia q^ocuq^o re demonstrata hec est
falsa. hoc est vacuū. Patet inductive. Si
nihil. ergo vacuū nō potest esse aliter q^o ē.
quia nihil non potest esse. hec em semp est
falsa nihil est. Tum ergo de facto vacuū
nihil sit. sequit q^o etiam nō potest esse.

Ad primū istorū dico q^o posita ypotesi
de vacuo. q^o latera celi non se tangerent. 7
nego vltra cōsequentiā. Inter latera celi
non est aliquid mediū posituū. ergo par-
tes ille se tangūt. Et causa est. quia ad hoc
q^o non tangāt se latera celi sufficit q^o int il-

la sit mediū. 7 potest esse absq^o motu lo-
cali partū 7 cuiuslibet partū. Nūc autē
si latera celi tangerēt se tactu mathemati-
co impossibile est q^o fiat mediū posituū
inter illa latera sine motu locali oim priū.

Ad secundū dico q^o hec ppositio. partes
celi vel latera distant. potest habere duos
sensus. Unus est q^o distent per aliq^o me-
diū posituū. Et ille sensus falsus est. ma-
nifestū est posita ypotesi. Secundus sen-
sus potest esse. q^o fuit aliquod mediū posi-
tuū inter latera celi. vel potest esse absq^o
motu locali eorundē. quod dico semp p^o
corpora multa tangentiā se que nō distāt
p^o mediū posituū. 7 inter illa latera fuit
aliquādo mediū posituū. licet modo nō
sit per positū. tamen impossibile est q^o de
novo fiat aliquod mediū posituū inter
illa latera sine motu locali partū istorū
corporū se tangentiū. hoc patet manifeste
si lapis tangat aliquā. sic q^o nihil sit medi-
um posituū. Ad aliud dico q^o ista pro-
positio vacuū est. equivalet isti ppositioni
inter aliqua corpora non est mediū po-
situum inter que fuit mediū posituū. vel
potest esse mediū posituum sine motu lo-
cali istorū corporū. Per hoc ad formā
argumenti dico. q^o vtraq^o istarū est distin-
guenda. scz. vacuum est aliquid. vacuum
est nihil. Unus sensus est iste. vacuum est
aliquid. id est. inter aliqua corpora nō est
mediū posituū inter que fuit mediū po-
situum. vel potest esse sine motu locali par-
tium istorū corporū. 7 sic est verū. vacuum
est aliquid. Secundus sensus est ille. ali-
qua res que ē aliquid v^o potest esse aliq^o.
7 hec est vacuū. Ita q^o hoc nomē vacuum
vere predicat affirmatiue d^o aliqua re que
existit. vel potest existere. Et iste sensus est
falsus 7 impossibilis. quia quacūq^o re de-
monstrata hec est falsa. hoc est vacuum.

Eodem modo hec est distinguēda. va-
cuū est nihil. Et potest habere duos sen-
sus. Prim^o est iste. Inter aliq^o corpa nō est
mediū posituum. scz. sicut prius dictum ē
Et iste sensus est verus. Secundus sensus
est q^o nihil ē aliqua res vel potest esse q^o sic
vacuum. 7 de qua vacuū vere predicetur
7 ille est falsus. 7 impossibilis est illa. vacu-
um est nihil. vel nihil ē vacuum. Circa
secundum articulum dico q^o angelus pōt

moueri p^o vacuū. Cui^o ratio est. q^o angel⁹
pōt esse in vacuo sicut corp^o pōt fieri i vacuo
quia nō est maior rō de vno q^o de alio. Po-
nat q^o angelus in vacuo. 7 fiat postea illud
vacuū plenum aere. q^o factū manifestū est
q^o angelus nō est in toto pleno. q^o ponam^o
q^o illud plenu sit maius q^o locus suus ade-
quatus. ergo angelus non fuit prius in to-
to vacuo Si tūc p^o potentia diuinā fiat il-
le locus vacuus iterū repleat aere. tūc nō
est necesse angelū esse in eadē parte illi^o lo-
ei qua p^ous. saltez deus pōt facere q^o factū
pleno inueniat in alia pte q^o prius. 7 p^o cō-
sequēs saltez a deo potest angelus moueri
in vacuo. sed vtrū possit p^o naturā nescio.

Sed p^otra. nunq^o est motus localis nī
si p^o distantiā. sed posita ypotesi latera celi
non distarēt. Itē p^o oim motūz localem
aliq^o acquirif. p^o motū in vacuo nihil ac-
quirif. Itē oē q^o mouet. prim^o est i ter-
mino a quo. 7 prim^o in termino ad quē. sed
in vacuo nō est p^o q^o rē. Ad primū istorū
dico q^o nō omnis motus est inter distantiā
hac ypotesi posita sed forē si esset plenuz.

Ad secundū dico q^o nō semp per motū
localē aliq^o acquirif posituū. posita hac
ypotesi. sed aliq^o acquireret si esset plenu
Ad tertiu dico q^o nō oim q^o mouet de
facto est prim^o in termino a quo rē. vt prius
sed forē si esset plenu Et sic respondendū
est ad oia argumēta p^osimilia rē.

Questio septima

Trum unus an

gelus loquat alteri Et argu-
it q^o nō. q^o vnus angelus nō po-
test audire alterū. ergo nec potest loqui al-
teri. p^ona patet. Nūc pbatur. q^o audire p^oriet
ad potentiam audituā q^o non est in ange-
lo q^o. Ad oppositū est mgr^o s^oniaz. 7 D^oo.
in de angelica ierarchia. In ista questi-
one primo videndū est quid est loqui et lo-
cutio angelorū mētalit. et quo apparebit
qd est audire mētaliter Secūdo ex hoc
rūdebo ad questionē. Quātū ad primū
dico sicut loqui locutiōe vocali non est nī
si proferre verba vocalia. vt aliquis audi-
at vocaliter auditōe. 7 intelligat id quod
per vocem significat. Ita loqui mētalit
non est nisi habere verbū mentale. vt ali-
quis audiat mētaliter. 7 illō intelligat q^o

per verbum mētale significat. Verbu^o
autē mentale est cognitio actualis. Ideo
loqui mētaliter non est nisi actualiter co-
gitare vt ipsemet vel alius intelligat quid
per cognitionē significat. Et quo apparet
q^o audire mētaliter nō est aliud nisi videre
cognitionē actualē alterius angeli v^o bo-
minis. Sicut audire vocaliter nō est nisi
apprehendere voces platas. Ita oia pban-
tur p^o August. v. d^o trini. ca. x. Primū q^o ver-
bum mētale sit ipsa cogitatio sic dic^o. For-
mata cogitatio pprie ab ea re quā scimus
verbum est. quod in corde dicimus. quod
nec grecum est nec latinū. nec alicuius lin-
gue alterius. Quā autē loqui mētaliter
nō est nisi habere verbū mentale pura co-
gitationē sic dic^o. Quedā ergo cogitatio/
nes locutiōes sunt cordis. vbi et os esse di-
cimus. Ostendit 7 christ^o. que aut proce-
dunt de ore de corde exeunt ea sunt que in-
quinant homines. De corde em exeunt co-
gitationes male. Item post. foris em cum
p^o corpus hoc fiet. aliud est locutio. aliū v^o
sio. intus aut cum cogitamus vtrūq^o vnū
est. Quā autē audire mētaliter nō est nisi vi-
dere cogitationē actualē alterius part^o per
eundem ibidem. vbi sic dic^o. Auditio 7 vi-
sio duo quidē sunt int^o se 7 distinguunt in
sensibus corporū. In animo aut nō est ali-
ud atq^o aliud videre 7 audire. ac p^o hoc cū
locutio foris nō videatur sed potius audi-
atur. locutiōes tamē interiores hoc est co-
gitationes visas a d^ono dixit euangelista. cū
vidisset inquit cogitationes eorū. Circa
secundū articulū dico. q^o cum loqui men-
taliter non sit nisi cogitare actualiter. 7 an-
gelus potest cogitare actualiter v^o ali^o au-
diat siue videat cogitationē suam actualē
7 per hoc tanq^o per signū naturale aliquo
modo intelligat obiectū illius cogitatiois
sed illā cogitationē angelus potest videre
quod est audire sicut ostensum est. sequit
q^o vnus angelus potest loqui alteri et an-
gel⁹ potest audire. Et quo sequit q^o an-
gelus loquendo alteri nihil facit nisi cau-
sat cogitationē de aliquo in se. que cogita-
tio tanq^o obiectum causat effectiue cogita-
tionē illius cogitationis in angelo audi-
ente. et sic ex cōsequenti causat aliquo mo-
do in angelo audiente cogitationēz obie-
cti prime cogitationis. Sed hic sunt

aliqua dubia. Primum vtz vnus angelus
posset loqui vni et non alteri. ita quod occultet
ab vno et non ab alio cogitatione. Secundu
dubium est. quia videtur secundum ista quod anima non
stris posset loqui angelo. quia anima nostra cau
sat cogitatione actualem que est verbum men
tale. et angelus potest illam cogitatione vi
dere. et cetera. Tertium est vtrum et auditiue
et visione que idem sunt in angelo sicut deum
est possit cognosci obiectum cuius obiecti
est verbum loquentis. Quartum. quod secundum di
cta inferior angelus potest indifferent loqui
superiori sicut e converso. et per prius inferior possit
illuminare superiorem. quod videtur inconueni
ens. Ad primum dico. quod naturaliter non po
test loqui angelus vni nisi loquat alteri si
cetera sunt paria puta si sint in eadem distan
tia. et equaliter intenti. et non sint aliud mo
do impediti. Ad secundum dico quod quibus
delusio sit concedenda secundum veritatem. tamen per
isto dubio. et per prius distinguo de locutio
ne. quia vno modo accipitur loquutione mentaliter
per proferre verbum mentale apprehensibile et
visibile ab altero. et sic non potest loqui an
gelus vni et non alteri. Nec potest sic cogitatio
nes suas homo vel angelus ab alio ange
lo occultare. quia et cogitationes sunt cau
se efficientes naturales equaliter appropi
matis multis passis. equaliter dispositis. equi
liter efficiunt. Nec est in potestate angeli vel
hominis quod cogitatio sua causat sui visidem
in vno passo et non in alio. Aliter potest ho
mo vel angelus loqui alteri. quoniam vult vnus
videre cogitatione suam et non aliam. et loquitur
vix vnus audiat et non alius. et sic potest oc
cultare cogitationes suas ab vno et non ab
alio. et aliter non. quemadmodum perferens ver
bum vocale non habet in potestate sua vt
vnus assistens audiat et alius non. potest tamen
velle quod vnus audiat verba sua et alius non. et
sic potest occultare vni et non alteri. Tamen de
facto frequenter vnus angelus non videt co
gitationes alterius. nec etiam hominis. quia
non permittit a deo qui non coagit secum.

Ad tertium dico. quod vnus angelus videtur
cogitatione alicuius obiecti in alio ange
lo aliquando cognoscit illud obiectum solus in
ceptu communi. puta si nunquam vidisset tale obie
ctum et primo videret cognitione eius propria
in alio cognosceret illud obiectum in con
ceptu entis. quasi si aliquis audiret loqui

de aliquo obiecto quod nunquam vidit. pro
pter non habet cognitione in particulari de
isto obiecto. sed solum in conceptu commu
ni. Alio modo potest cognoscere illud ob
iectum per discursum sicut cognoscit causa
per effectum. quemadmodum enim videns fumum
sine igne argueret quod talis fumus causare
tur ab igne. quia alias ad presentiam ignis vi
dit fumum causari. et sic cognosceret ignem
esse causam per suum effectum. Ita vnus an
gelus videns cognitione alicuius obiecti
in alio cognoscit quod talis cognitio causata
tali obiecto. per hoc quod alias ad presentiam obie
cti vidit consimilem cognitione in se vel in
alio causari. Alio modo potest cognoscere il
lud obiectum cognitione incompleta rememo
rando. sicut videns ymaginem cognoscit il
lud cuius est ymago. Et iste modus presup
ponit noticiam incompleta obiecti in se in
particulari. Et forte adhuc alio modo potest
cognosci obiectum illius cognitionis.

Ad quartum dico quod premissa distinctio lo
cutionis data in secundo dubio. dico tamen
primo modo locutionis inferior potest ita
loqui superiori sicut e converso. nec in hoc vi
detur esse aliqua differentia. Secundo etiam
modo potest loqui superiori quando vult et
desiderat illuminari ab aliquo. quia potest in
differenter velle quod superior videat cogita
tionem eius sicut e converso. Nec etiam in
hoc videtur differentia. Sed in hoc est dif
ferentia. quia multe veritates sunt reuelare
a deo superiori que non reuelant inferiori. et
de illis potest superior loqui inferiori et non
e converso. Ad principale dico quod ange
lus potest audire mentaliter sed non vo
caliter.

Questio octava

Trum vnus an

gelus possit causare noticiam actu
alem in alio angelo illius obie
cti quod habitualiter cognoscit sine actu
ali cognitione causata in se eiusdem obie
cti. Et videtur quod sic. quia actiuo sufficien
ter appropiatio passo disposito et non im
pedito. potest sequi actio. sed noticia habi
tualis primi angeli est actiuum sufficiens
et naturale. et alius angelus est passus ap
proximatum et non impeditum. ergo illa ac
tio potest sequi sine omni alio.

Contra si sic tunc non esset necesse quod vnus
angelus loqueretur alteri. quod est falsum.

Circa ista quoniam primo ponere sunt due
distinctiones. Secundo ad questionem est respon
dendum. Quantum ad primum est prima disti
ctio de habitualiter noto. Nam habitualiter no
tum est duplex. Vnum quoniam aliud est notum medi
ante habitu proprio immediate inclinatio
ad actum eliciendum circa illud obiectum cui
est habitus. Aliud est habitualiter notum
quoniam mediante alio principio vel principio suffi
cientibus vel habitibus plerumque completis vel incom
pletis cognoscit aliquid conclusio que prius erat in
cognita. nec vnus respectu illius propositionis ha
bitus prius nec actum nec habitum proprium. Quod
dicimus quod inuenimus ex multis principis
sic notis et ex multis habitibus particularibus in
uenit aliquam conclusionem extraneam. de qua prius
nunquam cogitavit. nec ante primum actum habu
it habitum respectu talis. Secunda distinctio
est quod locutio sit non solum vt forme per se au
diente. sed frequenter sit vt audies ei assen
tiat. Ideo noticia causanda in angelo que
da est apprehensiva. quodam iudicativa. Cir
ca secundum articulum dico quod accipiendo ha
bitualiter notum primo modo. sic dico quod age
lus vel potius noticia habitualis potest cau
sare noticiam actualem sui obiecti in alio an
gelo. sine noticia actualem eiusdem obiecti ca
ta in se. Et hoc dico supposito quod aliquando illud
obiectum in se videret alius angelus. Cuius
ratio est. quia ille habitus prius et quo est
similitudo et effectus obiecti naturaliter est duce
re in cognitione illius obiecti cuius est ha
bitus tanquam in cognitione cause. et hanc in
cognitionem apprehensivam que iudicativa. Et
hoc potest fieri per discursum ab effectu ad
causam. modo quo prius dicitur est de fumo
et de igne. Alio modo potest fieri per rememo
rationem et recordationem. puta quod vidit tales
habitum intuitiue et in se videt consimilem re
cordat de obiecto cuius est similitudo. Sed
secundo modo loquendo de habitualiter no
to potest vnus angelus et noticia habitua
lis illius causare in alio angelo noticiam actu
alem apprehensivam de tali obiecto habitua
liter noto. non causando noticiam actualem
apprehensivam in se eiusdem obiecti. Sed noti
cia iudicativa actualem non potest causare in alio
angelo. nisi causet noticiam actualem in se. et hanc
frequenter est verum de cognitione iudicari

ua respectu singularium. de quibus aliquando ange
lus habet multas noticias incompleta ha
bituales non proprias propter quos habitus co
gnitiuis potest alius angelus videns eos cognos
cere illud singulare cognitione iudicativa.
Si tamen angelus loquens eliciat cognitionem
iudicativa actualem bene potest. Exemplum
ponamus quod angelus loquens cognoscat ha
bitualiter albedinem. figuram. quantitatem. et ne
sciat hanc propositionem. Sortes est raris quantitas.
sic figurat et colorat euidens. si angelus co
gnosces euidens habitualiter tamen hanc propositionem.
et videat tales habitus incompleta. bene tunc
potest illi habitus care noticiam actualem apphe
nsivam tam completam quam incompleta de sorte. abs
que noticia actualem causata in loquente ange
lo. sed nunquam per talem habitum assentiet. quod
sortes sit sic colorat et sic figuratus. nisi ta
lis actus assentiet eliciat in angelo loquen
te. Et tunc potest angelus audiens assentire
visioni illius assensus. et habitus proprius in an
gelo audiente euidens inclinantis ad co
gnosendum illud incompleta. Sed secundum predi
cta oportet ponere discursum in angelo quod
precedo. Ad primum principale dico quod quoniam
quod ad actionem cause respectu alicuius effe
ctus requiritur identitas actiuus et passiuus. Ex
emplum quoniam voluntas agit diligendo se. Et sic in
pposito respectu cognitionis iudicative per plu
res habitus causande. et aliquando requiritur quod
vnus informet aliud. sicut habitus informat
intellectum. et sic etiam est in pposito. Ad ali
ud dico quod non supfluit. quia locutio sit per
pter duo. Vnum est vt intelligat illud quod
prius habitualiter est notum. Ad aliud vt
fiat notum quod prius erat ignotum ab illo audiente
licet prius erat notum loquenti. et propter vtrum
quod est necessaria locutio.

Questio nona

Trum linea copo

natur et punctus. Videtur primo
quod sic. quod punctus est immediatus puncti
cto. et linea componitur ex punctis. prima manife
sta est. ante probatur. quod accipiendo totam multitudine
dinem punctorum. et arguo sic. Inter primum punctum
ctum huius linee et quodlibet aliud punctum
ctum est aliquod punctum medium. aut nullum.
Si nullum est medium. ergo vnum est ime
diatum alij. Si aliquod est medium. ergo il
lud punctum est medium inter primum punctum

et scipm. qz illud est pmum de nūero oim punctoz. In oppositū est Aresto. vi. phi sicoz. Dic primo dandus est intellectus qōnis. q est iste. Utrū aliq pres linee sint indivisibiles. et sic intellecta qōne. dico q nulla ps linee est indivisibil. nec etiā ps q cūqz cuiuscūqz anni est indivisibil. qd p bas sic. qz si sic tūc costa qdrati esset equal diametro. z sic esset diamē mēsurabil coste. nā patet. qz a qlibet puncto diametri ad costā ptingit p trahere rectā lineā. Qd pbat. qz a qlibet puncto coste vni ad qd libz pūctū coste alit ptingit p trahere rectā lineā. imoi ra eēt d factō posita ypotesi. Et qlibz tal lineā p trahit p aliq pūctū diametri. q a qlibz pūctō diametri ad costā ē a liqua lineā recta. Si ergo sint sex pūcta in diametro erūt necessario sex pūcta in vtra qz costa. Itē a quolibet pūcto coste vni us ad pūctū coste alteri. ptingit trahere lineā rectā. quaz qlibet tangit aliq pūctū in diametro. sed ille linee cū sint a punctis i mediatis in vna costa ad pūcta imediata in alia costa erūt eā distātes. z p dēqz due linee duoz pūctoz imediatoz i costa tangēt duo pūcta imediata in diametro alit nō essent ille linee eā distātes p totū.

Si dicis q si linea ptracta a costa tāgeret diametru directe tūc solū tāgeret vni pūctū in diametro. z alia linea aliō pūctū z cluderet argumentū. Sed qz diamet longior est qz costa. id qlibet linea ptracta a costa ad costā cadit sup diametru obliq. z ideo ad min tangit duo pūcta diametri z sic nō cludit rō q tot sunt pūcta i costa qz sunt in diametro. Et ponat exēplū. qz si pbi gra virga cadit sup aliā obliq plus tāgit de ea qz si caderet directe sup eaz p modū crucis. sicut patet ad sensum. Et sic est in pposito. Contra si ppter hoc linee ptracte a costa in costā p diametru tangāt duo pūcta diamet obliq tūc qā diamet est longior costa. qz retenta semp eadē lōgitudine duarū costarū si fiat diamet multuz longior poterit tūc sic augeri lōgitudine diametri. q vna linea ptracta a costa i costā tangēt obliq duo pūcta diametri. z secunda linea tria pūcta diametri lōgior. z tertia linea tangēt qtuor pūcta diametri. z sic i fine aliq pūctū illi linee ptracte p diametru tangēt diametru fm longitudinē

vni pedis vel dom vel leuce. Et q sequitur primo. q illa linea ptracta a costa i diametru nō esset recta. qz pūctū illi linee tāgens diametru mouet sup z inferi. quia ex q ille punctū p te tangz infinita pūcta diametri obliq. z aliq de illis sunt sup z ali qua inferi. igit pūctū tangens illa mouet sup z inferi. Secūdo sic q pūctus lineae tangētis diametru ē sil naturaliter i diuersis sitibz z locis. qz ex q tangēt sex pūcta diamet. ponam tūc est totaliter siml z semel in sex sitibz cū illis punctis qd ē impossibile. Exēplū de virga sine de q cūqz alio corpe tāgētē directe v obliq aliō corpus. nō tenet ad ppositū. qz qn virga cadit sup virgā obliq. tunc infinite pres hge cadentis tangūt infinitas medietates alterius virge. q prius nō tangebaf. et sunt alie pres cadentis z tāgētis qn tangit obliq qz qn tangit directe. sicut manifeste patet ad sensum. Et id nō est mirū si plures pres tāgat qn hga tangit obliq. z qn tangit directe. Hūc autē est idem pūctū linee tāgentis diametru directe z oblique. et id nō est ad ppositū. Item arguo ad pncipale q tūc essent eālia puncta in minori circulo z maiori. quia a quolibet puncto circuli maioris p circulū minorē ad centrum cōmune vtriusqz circuli potest p trahi lineā recta. imo ē lineā recta posita ypotesi. que linee non coincidunt cirra centz. Aut ergo due linee ptracte a duobus punctis imediatis circuli maioris transibunt per duo pūcta circuli minoris. vel per vnum. Si primo modo habet ppositū. quia tot sunt pūcta in minori circulo sicut in maiori. Si secundo modo. tra ille linee sunt recte et eque distātes. Si r si iste due linee coincidunt in idem punctū circuli minoris. tūc ille punctus minoris circuli in quo coincidunt coexistet duobus punctis imediatis duarū linearum imediataz. et eadez ratione potest coexistere tribus punctis trium linearum tertij circuli maioris. Et sic potest coexistere mille punctis mille linearum alicuius circuli magis in tali ppositōne excedentis illuz paruum circulum. Et tunc sequitur necessario q ille pūctus sic coexistens centruz aliis punctis et longus sine pfallitate pūctoz i lineā circūferētia sibi corrūdeō. Si dicis q idē ē argumētū

de his corpibus si p trahunt a maiori circulo ad centrū p minorē circulū. qz ille sp magis z magis approximat. Aut q ille linee corpales trāsibūt p aliā z aliā ptem circuli minoris. z tūc erūt eāles pres i vtroqz circulo. aut p eandē. Et sic illa ps per maioritātē circuloz cor respōdet mille pūtibz. et esset in mille sitibz. Respōdeo nō sequi ppter diuersitātē illaz linearū z illoz circuloz in infinitū. qz nō est aliq ps in maiori qn sibi cor respōdeat aliq pars distincta in minori. lz minor maiori corrūdeat. patz ad sensum si fiant circuli. Et ideo nō sequitur q sint eāuales pres eiusdē quātītatis. Sz si pōdat ex pūctis. tūc pūctū duobz imediatis i maiori circulo. aut corrūdent duo puncta imediata in minori. qā min nō pnt cor respōdere in puo circulo. qz vtrūqz est indivisibile. aut idē pūctus corrūdet vtrūqz. Si pmo mō. equalia erūt pūcta vtriusqz circuli. Si secūdo mō. tūc ille erunt in diuersis sitibz sicut dictū est. Preterea accipiēdo illū pūctū circuli minoris q coexistit plibz punctis mltarū linearū. ille punctus potest esse centrū alicui alteri circuli q pōt p trahi circa eū. cui circuli linee nō coincident ante qz veniāt ad centrū. z p consequens ille pūctū tūc nō coexistet plibus punctis distinctis situ. qz oēs linee exeuntes a centro pnt terminari ad illū circulū. Qd pbat p pūcta imediata exeūtia a centro qz corrūdent puncta imediata in circulo fm lineā rectam. z duobz aliis cor respōdent alia in circulo. z sic esset de oibz exeūtibz a centro. patz qz terminant ad illū circulū. ergo nullo mō pnt ille pūctū coexistere aliis punctis distinctis situ. Si dicis. si est centrū. tūc coexistit punctis diuersarū linearū v exeūtiū. Respōdeo vix est semper tūc est in eodē situ. et pūcta aliarū linearū sunt z terminant in circuitu centri. nō q centrū sit in eodē situ cum illis sicut est in alio actu. Puta si staret argumētum zenonis. q mobile velocissimū nunqz attingeret mobile tardissimū. Ita rō supponit aliq fundamēta. Unū est q semper pars pinqoz spacij pus attingit qz remotior. Aliud est q indivisibile spacij nō attingitur. nisi in instanti. Ex qz etiā sequi. q nullum corpū si moueret super tale spacium attingeret in instanti nisi vni indivi

sibile in spacio. Tūc arguo sic. In instanti in q acqrit tardū vni indivisibile in spacio. qro qd acqrat velocissimū. Aut soluz vni indivisibile. tunc veloz nunqz attingeret tardū. Aut acqrit duo indivisibilia. Et p nō per secundā suppositionē prius acqrit vni qz aliud. ergo nō acqrit in instanti qz in isto nō est pnt. Si rō dicis q iste passiones velocitas z tarditas non cōueniūt motui alicui indivisibil. Contra idē arguo per oia. si corpū diuisibile moueat super spacio cōposito et indivisibilibz. Et si dicis illud argumētū zenonis videt te esse ponēdo pntū pponi ex sp diuisibilibz. Dico q in qlibet instanti est mobile in alio z in alio spacio. lz nō est dare aliquā partē spacij q sit primo acquisita in instanti. ita q qlibet ei pars acqrat in isto instanti. Et si h poneret necessario cluderet argumētū zenonis z negātes indivisibilia sic ptra ponentes. Qd patet. qz i illo instanti in q iā tardū aliquā partē spacij acqsiuit fm se totū. Aut veloz acqret equalē ptem tūc nunqz attingeret tardū. aut acquireret maiore. z tūc per supōez pus acqrit vna partē illi qz aliā. z per nō nō acqrit in instanti. Et ideo dico q in instanti nō acqrit aliq pars nec loci nec alteri forme per aliū modū fm se totū. ita q qlibet pars acqrat in isto instanti. Sz cōcedo q in qlibet instanti aliqd acqrit. tūc pars illi acqsiuit sit pus acqsiuit. z pars illi prius. z sic in instanti. Et sic mobile tardū precedit veloz i isto spacio per infinita instantia. patz manifeste. Unū impossibile est dare aliqd primo acqsiuitum in instanti per quēcūqz modum Sz qd cūqz acqrit. in tpe acqrit. Et qlibz pars eius in tpe acquiri. Et idō qz veloz in eodē tēpore plures partes eiusdē quātītatis spacij p trāsit qz tardū. id negās indivisibilia p argumēta zenonis solvere. z nullo mō ponēs ea. Ista rō solutō est generalis ad oia argumēta q fiūt d formis acqsiuis per motū. Ad pbandū q in puo tpe acqranf infinite partes eiusdē quātītatis. applica z pty. Hūc q ad argumēta i oppositū. Ad p mū dico qd pbat indivisibilia eē. q nō est impossibile indivisibilia eē. qā aia itellectiva ē indivisibil. Sz icludit d dictionēz i diuisibile esse in qnto. qz nec eē ps p qnti nec accidens eius. q hō non sit pars iam

demōstratū est. Quā nō sit accidēs quā-
ti pbat p rōnez antiqz qd pbat. q nec p n
cipiuz linee nec termin⁹. Et videt mibi q
cludat. Et ideo dico q de non potest fa-
cere indiuisibile tale. qz includeret traditi-
onē. 7 traditio est tale fieri. Ad ali-
ud pōt dici Uno modo si fiat p potentiaz
diuinā corp⁹ spericum. 7 applicet ad mere
planū. qd impossibile est 7 traditiōez in-
cludens q spericū tāgat planū. qz si sic cū
nō fm aliqd indiuisibile possit tangere o-
portet tangere fm pte diuisibile. et ista ps
qēuz def ex q est sperica qz ps sperici. ne-
cessario vna ps ei⁹ ascendet. alia descēdet.
7 sic necessario est aliqd corpus mediū pu-
ta aer si tāgat in aere. Aliter potest dici
7 forte melius. qz corp⁹ spericū tangit pla-
nū fm aliquā ptez sui diuisibile. Et qn
d: illa nō est sperica. Rūdeo. negando se
qntiā. qz hoc non sequit. nisi def aliq part
pmo tangēs fm se totā. ita q qlibet ps illū
us ptes tangat planū. qz tūc cluderet rō
necessario. qz nō esset mere spericū. Hunc
aut pono q nō tangat p aliquā ptez pmo
cui⁹ qlibet ps tangat planū. id nō tangit p
aliā pmo q sit por oī alia pte tangēte. S
qēuz pars tangēs dat adhuc vna medie-
tas nō tāgit imediate. nec medietas illius
medietatis. 7 sic in infinitū. Ad aliū di-
co q bec est differētia inter p̄tinuū et conti-
guū. qz ptes p̄tinuū faciunt vnu p se. ptes
p̄tiguū non. Ad aliud. pcedendo q qd-
libet p̄tinuū habet tot ptes eiusdē p̄portio-
nis q̄t celū. sed non eiusdē quantitatis tot
Si dies. accipiat aliqua ps celi eiusdēz
q̄ntitatis cū grano milij. tūc illa ps celi ha-
bet tot ptes q̄t eiusdē q̄ntitatis 7 silr p̄por-
tionis sic granū milij. sed totū celū hz plu-
res ptes eiusdē q̄ntitatis 7 p̄portionis q̄ il-
la pars equalis milio. aliter totum nō essz
maius sua pte. Dico q bec p̄pō totū habet
ptes plures q̄ pars. potest dupliciter itel-
ligi. Uno mō q ps habeat aliquē certum
numerū p̄tū. 7 q ptes tot⁹ excedāt istū in
aliqua certa multitudie. Et ille intellect⁹
est falsus. quia implicat q totūz ps habe-
ant aliquē certū nūerū. qd falsuz est. Alio
mō q pars tot⁹ habeat ptes nō tot in aliq
certo nūero qn plures. qā infinitas. 7 q to-
tū habeat tot ptes 7 adhuc aliqs alias. Et
sic concedo q totum celūz habeat plures

ptes q̄ ps. Ad aliud dico q si mundus
fuisset ab eterno. 7 sp oi hora fecisset deus
vnā diuisionem in vno p̄tinuo. nō esset ad-
huc cōpleta diuisio. Et qn dicit q plures
diuisiōes fuissent q̄ instantia sp̄is p̄teriti
Dico sicut p̄us de ista plalitate. Ad ali-
ud dico q certificamur in q̄ntuz possum⁹
in statu isto p diuisibile minimū fm natu-
rā. aliq̄ fm institutiōez sicut vna. 7 h dicit
p̄hs. iiii. metba. Ad illud de beata virgī-
ne dico. q impossibile fuisset q̄ stetit sub
peccato originali tm p vnu instās vt p̄ca
patebit. Ad aliud dico q deus non pōt
facere duos angelos raptiz trāsētes. sed
necesse est tēpus mediū. Ad aliud dico
q v̄siones albedinis sibi succedūt p̄tinue
sicut foima p̄tinue auget Et ita sicut p̄pter
motū augmētatiōis nō oportz ponere ta-
lia indiuisibilia. ita nec p̄ v̄siones. Ad
p̄ncipale dico q soluendū est p fallaciā si-
gure dicitōis. qz bec est pcedēda inter p̄ti-
mū punctū 7 q̄libet aliud est aliqs pun-
ctus mediū. Sed bec est negāda. Aliqs
punct⁹ est mediū inter p̄mū et q̄libet
aliud.

Questio decima Trum possit de

v mōstrari q̄ ania intellectiua sit
forma corpis. Et videt p̄rio
q sic. qz expimur q in nobis est intellect⁹
7 intellectio est opatio hoīs. ergo ei⁹ effici-
cna cā 7 subiectū recipiēs est in nobis. hoc
aut nō pōt esse intelligentia sepata. qz ope-
ratiōes talis substantie nō possum⁹ expiri
Nec est talis opatio alicui⁹ p̄positi. q̄ rece-
p̄tū talis opatiōis est hoīs. nō matia er-
go forma. In oppositū. aia intellectiua
est incorruptibilis forma. q̄ non est forma
corpis corruptibilis. In ista q̄stōe erūt
due difficultates. Una vtz possem⁹ intel-
ligere p animā intellectiua q̄uis non essz
forma corpis. Secda an possit euidēt
sciri p rōnem v̄l expientiaz q̄ intelligam⁹
accipiēdo intelligere p aliq̄ actu p̄po sub-
stantie immaterial. cuiusmodi ponit ania
intellectiua q̄ est ingenerabilis 7 incorru-
ptibilis. 7 fm se totā in toto 7 tota in qua-
libet pte. Quantū ad p̄mū videt q sic
quia mltā attribuunt vni reip̄ter aliquā
cōicatōez ydeomatū. que nec ē forma. nec

materia. nec ps eius. sicut dicimus aliqd
attribui alteri p̄pter instrumentū. v̄l p̄pter
vestitū 7 silia. quēadmodū dicimus istuz
hominē esse remigatorē a remo. v̄l fossorē
a fodiēdo. Et illū dicim⁹ esse vestitū calci-
atū 7 armatū. Et dicim⁹ q ille homo ceteri-
git aliū. qz vestimēta sua terigerūt alium.
Talis etiā est cōicatio inter filiū dei et ma-
turā assumptā verbi. vbi neutz est forma.
Sic dico q eodem mō potest aliqd attri-
bui corp⁹i moto p̄pter motorē absq̄ hoc q
ille motor sit forma ei⁹. Exēplū patet d an-
gelo Tobie. p̄pter quē tanq̄ p̄pter motorē
dicebat p̄stitutus et corpore assumpto et
angelo. dicebat comedere 7 bibere 7 abu-
lare 7 intelligere. 7c. q̄ nō obstante q̄ aia i-
tellectiua sit solum motor corp⁹is et nullo
mō forma. adhuc posset dici intelligere p
animā intellectiua. Circa secundū arti-
culū dico. q̄ intelligēdo p aiam intellecti-
uā formā immaterialē incorruptibilem q̄
tota est in toto 7 tota in q̄libet parte. nō p̄t
sciri euidētē p rōnez v̄l expientiaz q̄ talis
forma sit in nobis. nec q̄ itelligere tal⁹ sub-
stantie p̄tū sit in nobis. nec q̄ talis aia sit
forma corp⁹is. Quicqd de h̄ sc̄serit Arc-
stori. non curo. qz vbiq̄ dubitatiue videt
loqui. Sed ista tria solū fide tenem⁹.

Q̄ vō nō possit demōstrari ps qz omīs
rō p̄bas ista accipit dubia hoī sequētī na-
turalē rōnē. Nec etiā p expientia h̄ ma-
nifestū est. qz solū expimur itellectōez 7 vo-
litionēz similia. S; oia ista diceret seq̄ns
naturalē rōnem v̄l expientia esse opatōes
7 passiōes causatas 7 receptas in forma
illa. p quā poneret hoīez distingui a brut⁹
Et licet fm fidem 7 veritatē ista sit aia in-
corporea q̄ est forma incorruptibilis. tū tal⁹
diceret q̄ esset forma extēsa et corruptibilis
et generabilis Nec videt q̄ expientia aliam
formā cludar. Et si q̄rat vtrum possit
euidētē p̄bari q̄ ista forma quā sequēs ra-
tionē cludit p expientia sit forma corp⁹is
Dico q sic. 7 hoc p tale mediū. De p̄posi-
tū differēs specie ab alio p̄posito. V̄l dif-
fert se toto. v̄l fm ptes. Sed hō differt sp̄e
ab azino. 7 n̄ se toto. qz h̄nt materiā eiusdē
rōnis. q̄ p partē Et nō materiā. q̄ p formā
Et forte in ista rōne accipiunt aliq̄ dubia
Si p̄o ponatur sicut ponimus fm verita-
tem q̄ anima intellectiua q̄ est forma ima-

terialis 7 incorruptibilis sit in nobis et q̄ p
eam intelligam⁹. Tūc rōnabili⁹ est pone-
re ipsaz fore formā corp⁹is q̄ sit solū mo-
tor. qā si esset motor. aut moueret corpus
motu locali. aut alteratiōis. Rō p̄mo mō
qz tūc eq̄liter moueret corp⁹ pueri 7 adul-
ti. Silr ad mouendū corpus motu locali
sufficit aia que est forma corp⁹is. q̄ supflu-
um esset ponere aliū motorē. Nec secūdo
mō. qz ad oēm alteratiōē corp̄alem suffi-
ciūt alia agentia corp̄alia. ergo tal⁹ motor
supfluus esset. Sunt etiam aliq̄ dubia
quia videt q̄ aia intellectiua quā ponim⁹
fm fidē informare corpus nō sit tota in to-
to. nec tota in qualibet pte. Tū qz experi-
mur nos nō p̄ itelligere in capite q̄ i pe-
de. Tum qz absciso brachio aut aia q̄ est i
eodē situ redit ad corpus. 7 tunc migraret
de subiecto in subiectū. aut corrupit 7 ha-
bet p̄positum. Ad ista patebit postea i q̄
stōe. 7c. 7 ideo mō trāseo. Ad p̄ncipale
rūderet seq̄ns rōnez naturalē. q̄ expimur
intellectiōē in nobis q̄ ē actus forme cor-
ruptibilis 7 corp⁹is. Et diceret cōseq̄nter
q̄ talis intellect⁹ recipet in forma extēsa
Rō aut expimur istam intellectiōē que ē
opatio p̄ria substantie immaterial. et ido
p̄ intellectiōē nō cludim⁹ illā substantiā
incorruptibile esse in nobis tanq̄ formāz
Et forte si expimur istam intellectiōē
esse in nobis. nō possemus p̄ cludere ni-
si q̄ esset solum in nobis tanq̄ motor. non
sicut forma 7c.

Questio vndecima Truz possit p̄to

v bari euidētē q̄ non est vn⁹ in
tellectus nūero in oibz hoīm.
Et videt p̄mo q̄ nō. qz fm cōmētato-
rē est vnus intellectus numero in oibz. er-
go nō potest oppositū p̄bari. Cōtra. nō
est eadē intellectio oīm hoīm. q̄ nō est idēz
intellectus oīm. Dic p̄mo exponēd⁹ est
vnus terminus i q̄ōne. Secdo dicendum
est ad questionē. Circa p̄mū dico itel-
lectū esse in nob pōt capi duplr. Uno mō
q̄ sit forma corp⁹is v̄l potentia qua intelli-
gimus. Alio modo q̄ sit p̄ncipiū mouē-
di in nobis quocunqz motu. Circa secū-
dū sunt due difficultates. Una. supposito
q̄ intelligamus illo intellectu tanq̄ p̄ for-
mā

ma corpis vel potentia intellectua. Alia est supposito q intellectus sit i nobis solu/ mo sicut motor corpis 7 non sicut forma.

Dico circa primam difficultate q potest euidenter pbari q no est vnus intellectus nūero in oibus. qz impossibile est q vnus 7 idem sit simul sciens 7 ignorās. diligēs 7 odiens. assentiēs 7 dissentiens. 7 respectu eiusdes. 7 sic de alijs. Sz intellectus in vno hoie est sciens aliqd 7 intellectus in alio ho mine est ignorās illud. 7 voluntas in vno diligit aliud 7 in alio odit illud. sicut pars p expientiam. Sz impossibile est q sit idē in tellectus in duobz illis. Si ho dicis q diuersitas illa pot tringere ppter diuersas copulationē intellectus cū fantasmatibz. Contra ppter diuersam copulationē non pnt traria esse in eodē subiecto. quia fantasmata nō se habēt nisi effectiue ad ista q recipiunt in intellectu. sed fm pdicta traria sunt in eodē subiectiue. Sed di. ad huc q intellectio 7 voluntas non sunt qli tates inherētes intellectui subiectiue. sz al teri. Cōtra volitio 7 nolitio sunt cōtraria q possunt successiue esse in eodē subiecto. sine oi mutatōe alia q ad istas formas. tā a pte corpis q intellectus. Pars em q ali quis odiens aliqē pot ipm diligere sine oi mutatione alia noua corpali 7c. etiā in intellectuali. sed solū ex libertate volūtatis ergo sola volūtas est subiectū illaz forma rū. Circa secundā difficultatez dico q difficile est istā ptem pbare. 7 forte non est possibile. pot tū p suaderi. qz ad omnē motū locale 7 alterationē sufficiunt dispositō nes corpis 7 ista q expimur in nobis. Si cut manifeste patet. sicut cognitio volitio. ergo talis motor supfluit. Similr eadez facilitate ponere talē intelligentiā vni bru/ to ad mouendū ipm. qd tamē supflueret. Ad principale nego cōmētatorē. qz er rauit ibi.

**Questio duodecima
Primum anima in**

tellectiua sit tota in toto corpo re 7 tota in qualibet pte. Cū def primo q non. qz si sic tūc distaret a se. quia anima in capite distat ab anima i pede. In oppositū. Ania est forma indiuisibilis. ergo vbicūqz est. ibi tota est Sed ē

in oi pte. Sz tota est in omni pte Ad q. de co q sic. Cū ratio est. qz ania est in quali bet pte 7 tota est in qualibet parte. ergo to ta est in toto 7 tota in qualibet pte. Prima ps ancedētis patet. qz aliter aliq pars nō esset informata ania. 7 p pns nō esset pars hominis. Scda pars patet etiā. qz ania in tellectiua est in extensa 7 indiuisibilis. ergo vbicūqz est. tota est. Sed hic sunt aliq dubia. Primū est. qz tūc ania simul qesce ret 7 moueret videlicet in pede 7 in manu

Secūdū est. qz tūc posset iformare du as materias discontinuas. qz ex quo tota est in ptebz distinctis loco 7 situ pnuatis ea dem rōne pot esse in ptebz discontinuatis.

Itē absiso brachio informati ania itel lectiua. aut redit ania ad corpus. aut corrū pit. Itē nō plus expimur nos intellige re in capite qz in pede. Respōdendo ad p mū istorū dico. qz ania potest simul moue re 7 quiescere p accidēs ad motū alteri et quietē quia aliter nō mouet nisi aliud mo ueat. Ad secundū dico q p naturā nō pot siml informare duas materias discō tinuas. sed p potentia diuinā bene pot.

Et si querit. Si informat materias dis cōtinuas. tūc aut est duo homines. aut vn hō. Si duo homines. ergo due anie. si vn homo. Sz materia vna. Similit intellectus ille sciret in vno 7 ignoraret in alio. sic di ctum est in alia qstioe. Ad p mū istorū dico. qz essent duo homines fm diuersitate materie. sed nō sequit vltra. sunt duo ho mines. Sz due aie. qz ly hō supponit p suppo sito qd diuersificat ppter diuersitate mate rie. licet forma sit eadem. Ad secundū dico q qd sciret vn talis sciret. 7 si qd diligeret vn hoc idē diligeret ali. Ad tertiu dubiū dico q ania intellectiua exi stēs in brachio nō redit ad corp. nec cor rūpit corrupto brachio. sed desinit eē vbi pus erat. sic corp xpi i eukaristia cessat eē sub hostia corrupta spē. et āgel cessat eē i loco qn ps sui loci adeqti corrūpit Ad qrtū dico q nō plus expimur nos intelli gere i capite qz i pede Sz expimur freqnt q pl adiuuamur 7 impedimur ad intelli gendū p dispositiōem capitis qz pedis. sic expimur freqnter q plus adiuuamur per dispositiōem oculi ad intelligendū qz p ma nū Cū p illud argumentū pbaret q uel

ligeret colorē in oculo. sonū in aure. odo rē i naso. 7 sic de alijs. Dico ergo q nō pl expimur intellectionē in capite qz in pede imo qnq plus expimur q inuamur vlm pedimur p dispositiōez pedis qz capitis. si cut patet. ponamus guem dolorem pedis

Ad principale dico q aliqd distare ab alio pot capi duplr. Uno mō p pte. qn scz vnū nō est vbi aliud est. quō dicim caput distare a pede. quia caput est vbi pes nō ē. 7 sic ania in capite nō distat ab ania in pe de. Secūdo mō accipit distare impropē. qn locus alicui distat a loco alio illi. 7 sic ania in capite distat ab ania in pede. qz locus capitis distat a loco pedis. 7 sic nō valz cō sequētia. ania in capite distat ab ania in pe de. Sz ania distat a se. qz ibi est fallacia.

**Questio tredecima
Primum co**

gnitiū ab intellectu pmitate ge neratiōis sit singulare. Et vi det primo q nō. qz vniuersale est p mū 7 p priū obiectū intellectus. Sz primo agnosci tur pmitate generatiōis. In oppositum Idē oīno est obiectū sensus 7 itellectus. sed singulare est p mū obiectū sensus tali pmi tate. Sz 7c. Hic pmo dandus est itellectus qstiois. Scdo dicef ad questi. Circa p mū sciendū est. qz hic capif singulare non. p oi illo qd est vnū nūero. qz sic qlibz res est singularis sed accipit p re q est vnū nūe ro 7 nō est signū naturale vl voluntarium siue ad placitū eōe multis. quō dicitio scri pta. ceptus. 7 vor. plata significatiua plu ruz nō sunt singularia. sed tū res q nō est eōe signū. Secūdo sciendū est q nō in telligit ista qstio de qcunqz cognitioe singu laris. qz qcūqz cognitio vniuersal sic est sin gularis. qz nihil p talem agnitiōne agno scit nisi singulare 7 singularia. tū illa agni tio est cōis. sed intelligit questio de agniti one. p pta simplici 7 singulari. Circa se cundū. supposito q qstio itelligat de agni tiōe p pta singlar. Dico tūc pmo q singu lare pdicto mō accipiēdo p agnitiōne p pta singlaris 7 simplici est pmo cognitū. Qd pbaf sic. qz res extra aiam q nō est signum tali agnitiōne pmo intelligit. Sed oīnis res extra aiam est singulare. Sz 7c. Pte rea obiectū precedit actū p pta 7 p mū pri

mitate generatiōis. sed nihil pcedit actuz talē nisi singulare. Sz Secundo dico q agnitiō simplex 7 p pta singlaris 7 prima tali pmitate est intuitiua agnitiō. Sz autē ista agnitiō sit prima. patet. qz agnitiō sin gularis abstractiua p supponit intuitiua respectu eiusdē obiecti. et nō eōuerfo. Sz autē sit p pta singlaris patet. qz imediate causat a re singulari vl nata est causari. et nō est nata causari ab alia re singulari etiā eiusdem speciei. Tertio dico q cognitio prima abstractiua pmitate generatiōis 7 simplex nō est cognitio p pta singlar. sed est cognitio cōis aliq. imo sp. Primū p r quia nō habet cognitio p pta simplex d ali quo singulari p tēpore p quo non pot ha beri cognitio eius specifica. sed qnq est il la. sicut de veniēte a remotis patet q cau sat sensationem. virtute cui possū tm iu dicare q illud visum est ens. manifestū est q i illo casu agnitiō abstractiua quā habeo primo pmitate generatiōis est agnitiō en tis 7 nulli inferioris. 7 p pns non est ceptus speciuoe. nec est ceptus p pta singula ris. Secūdū patet. qz nulla cognitio abstractiua simplex ē plus similitudo vni rei qz alteri respectu similitū. nec causat a re. nec nata est causari. Sz nulla talis est pro pria singlaris. sed qlibet est vltis. Sed forte hic sunt dubia aliqua. Primo qz vi detur q cognitio intuitiua nō sit p pta. qz qcunqz intuitiua def eōlter assimilaf vni singulari sicut alteri qd est sibi simile. 7 eō liter representat vnū sicut reliquuz. ergo nō plus videt cognitio vni qz alteri. Se cundū dubiū est. qz si cognitio prima ab stractiua sit aliq agnitiō ceptus ens. sic dicit de veniēte a remotis. ergo eodē modo prima intuitiua in eodē casu erit cognitio ois ens qz impossibile est q eiusdē rei sint plures cōceptus simplices p pta. Sed de vno veniēte a remotis possuz habere vnā visionē p quā tm iudico illd esse ens Alia p quā iudico illud esse aial. Tertiā p quā iudico illud esse hoiem. Quartā p quā iu dico illd esse fortez. sed ille visioēs nō sunt alteri rōnis. Sz nō oēs ille pnt esse agniti ones p pte eiusdē rei singlaris. Tertiu est qz videt q agnitiō pma abstractiua sit p pta maxie qn obiectū est debito modo appro ximatū. qz p pma abstractiua possū recoz

dari de eadē re prius visa. qđ nō posset fieri nisi de eadē re prius visa haberē pri^o noticia abstractiuā. Quartū dubiū est quia videt f m tā dicta qđ conceptus generis possit abstrahi ab vno individuo. puta concept^o aialis. sicut patet de veniēte a remotis qđ habeo talē visionē p quā iudico illō esse aial. Dico ergo ad p mū istoz qđ intuitiua est p pna cognitio singular^{is}. nō ppter maiore assimulationē vni qđ alci. sed quia naturalr ab vno nō ab alio causat nec pōt ab alio causari. Si dies pōt cāri a solo deo. Uerū est. sed sp nata est talis visio causari ab vno obiecto creato nō ab alio. Et si causat sp causat ab vno nō ab alio. Tñ ppter similitudinē nō d^r plus intuitiua p pna cognitio singular^{is} qđ abstractiua p ma. sed solū ppter causalitatem. nec alia cā pōt assignari. Ad secundū dico. qđ aliqui ille visiones sunt eiusde^m speciei nō solū differūt f m mag^s nō min^o pfectū in eadem specie. sicut si videat conceptū ex partibus eiusde^m rōnis in qđ non essent plura ac cidentia sensibilia a visu. tūc p apporimationē illi^o visibilibus. puta albi intēdit visio. nō sit clarior. Et f m hoc potest causari aliud nō aliud individuum. qđ tale visum ē ens vel corpus vl color vl albedo. S^z dicitur ista differūt specie qđ nō possunt causare effectū eiusde^m speciei. S^z visio clara et obscura sunt h mōi. qđ rē. Dico qđ quicūqđ cause aucte nō intēse nō possunt causare effectū eiusde^m speciei tūc differūt specie nō alit. Hūc aut illa visio aucta nō intēsa pōt i oēm effectū in quē pōt visio clara. nō p pna sunt eiusde^m rōnis vel eiusde^m speciei. Aliquā tamē visio clara nō obscura sunt alteri^o speciei. puta qđ diuersa obiecta vident. puta si videat aliqđ diuersis colorib^o coloratū f m minore nō maiore apporimationē. sed ille visiones nō sunt eiusde^m obiecti s^z diuersoz obiectoz. Ad tertium dubiū dico qđ videndo aliquid habeo aliquā pgnitō nē abstractiuā. p pna. sed illa nō est simplex s^z pposita ex simplicib^o. Et ista noticia cōposita ē pncipiū recordatōis. qđ p h recordatōis forte qđ vidi cū formatū sic l sic figuratū sic coloratū. talis lōgitudinē. latitudinis. nō in tali loco. nō p illud cōpositum recordatōis me vidisse forte. Sed si circum scribis oēs cōceptus simplices ppter vnū

nō plus recordor de forte p illū qđ de alio homie sibi simillimo. Un possē recordari me visum habuisse de boie. sed vtrū plato sit vel sotes nescio. et idē noticia simplex abstractiua nō est p pna simplr. sed cōposita bñ potest ēē p pna. Ad quartum dubiū dico. qđ cōceptus generis nunqđ abstrahit ab vno individuo. Ad aliud de veniēte a remotis dico qđ iudico illud esse animal qđ prius habeo cōceptū aialis qđ cōcept^o est genus. nō idō p illū cōceptū ducor in noticia recordatiua. Un si plus nō haberē cōceptū generis aialis nihil iudicā rē nisi qđ hoc visum est aliquid. Et si qđ rōis qđ noticia abstractiua pmo format mediante intuitiua. dico aliqui concept^o ent^{is} tñ. aliqui cōcept^o generis. aliqui cōceptus spēi specialissime f m qđ obiectū est min^o vl magis remotū. semp tñ impm^o cōcept^o ent^{is}. quia qđ obiectū est debito mō apporimatiū simul causat a re extra singulari cōcept^o specificus nō cōceptus entis. Ad pncipale dico qđ vniversale est obiectū primū p pmitate adēctōnis non p pmitate generationis.

**Questio decima quarta
Tru^m intellectus**

v noster p statu isto cognoscat actus suos intuitiue. Et videt p mo qđ nō. qđ nihil cognoscit ab intellectu nisi qđ prius fuit sub sensu. sed intellectio nes nunqđ fuerunt sub sensu. In op^o positū. Noticia abstractiua p pponit intuitiua. Sed cognitōes intellectuales cognoscunt abstractiue qđ intuitiue. Rūde do ad illā questionem dico qđ sic. Et rō est qđ de cognitōe intellect^o nō volitōe formatur p pō cōtingēs. qđ euidēt cognoscit ab intellectu nostro. puta talis. intellectio ē. volitio est. Aut ergo mediāte cognitōe intuitiua intellectōis. aut abstractiua. Si primo mō. habet ppositū. Non pōt dici secundū. qđ abstractiua abstrahit ab existētia actuali. Itē cognitio expmētal nō est sine noticia intuitiua. s^z aliqđ carēs oī noticia intuitiua sensitua expmētal cognitōes intellectuales qđ. Ad primū in oppositū dico qđ nō sequit. qđ tūc infinite visioes essent in actu. Ad pbatōes dico. tenēdo qđ act^o rect^o nō reflexus nō distinguunt. pōt

dici qđ visio lapidis videt seipsa qđ est. Et tūc pōt dici qđ illa p pō que p pōit ex visioe lapidis nō conceptu lapidis non pōt manere qđ visio lapidis nō est. licet alia p pō qđ p pōit ex pgnitōib^o possit manere sine visioe lapidis. Si pō teneat qđ act^o reflex^o distinguat ab actu recto. Dico qđ visio lapidis videbit alia visioe. sed tandē stabit ad aliquā visionē qđ nō videbit visione naturaliter distincta. qđ visio poss^z videri si non esset impedimentū. nō pcedo processum in infinitū p potētiā diuinā. sed naturaliter loquēdo erit aliqđ visio qđ nō pōt videri. nō ideo. qđ intellectus noster est potētia limitata. ideo nō pōt nisi in certū nūmēz visio nū nō maiore. S^z in qđ visioe sit stat^o nescio. Forte tñ stat^o est in secunda visioe. qđ forte ipsa nō pōt naturalr videri. Ad aliud dico qđ nō potest ēē expiri p mā visioes nō secundā. nō sic in infinitū. qđ status est ad aliquā visionē qđ nō potest videri p p limitatōes intellectus. qđ pōt in tot visioes nō i plures. pcedo tñ qđ potest naturalr habere plures visiones siml. saltē duas vl tres eiusde^m obiecti. Ad aliud pcedo qđ euidēt ter assentio huic p pōi. ego video. Et dico qđ ille assensus causat a visione illius visiois. sed ex hoc non sequit qđ erit infinite visiones simul. nec potest esse pcessus i infinitū naturaliter. sed est stat^o ad aliquam visionē qđ naturaliter nō est visibilibus. Nec pōt euidēt assentire tali p pto formato. ego video illā visionē ad quā est status. Ad aliud pcedo qđ si esset in aia secūda visio. possit videri nisi esset impedimentū. nō tñ si esset in aia mea nō possem videre qđ primus actus impedit secundū ne possit videri cū prima visioe. Et dico p hoc qđ ē in intellectu nō tollit qđ possit videri. qđ si esset in intellectu p se possit videri. s^z qđ est in intellectu simul cū alio actu tollit qđ nō potest videri. Et dico qđ expior visioes lapidis. s^z visionē illius visiois nō expior. Et p ista rōsione est exēplū August. vi. de trini. c. viij. in fine Ubi dicit. qđ sepe legit nesciuit qđ legit. vl hoc accidit ppter dīstricōne p actum alteri^o potētiē. nō tñ tñ illos actus nulla est repugnantia. Sic etiā bō intent^o ad videndū nihil pcepit se audire. cum tñ audiat. nō tñ inter actum visus nō auditus nulla est repugnantia. Sic est i p

posito. qđ qđ visio iter vltimā visionē ad qđ est status naturalr. nō visionē illius. vl alio rō pcedentiū nulla sit repugnantia. tamē vnus actus potest impedire aliū p statu isto. Ad aliud dico. qđ sum certus qđ intelligo lapidem p pte visiois lapidis. nō in pte prime visiois. nō qđ forte virtute istaz visiois nō virtute alicui^o p pōnis habitua liter note. s^z bñ g^o. Sum cert^o qđ intelligo p expientia qđ video visionē lapidis. S^z cert^o sum qđ intelligo lapidē p discursum ab effectu ad cām. sicut pgnosco ignē p fumū qđ solum video fumū. nō hoc idō. qđ als ad p pntia ignis vidit fumū causari. Et eodē modo qđ alias ad p pntia lapidis pcepit intellectualiter talē visionē cāri in me. Item arguo. Tales effectus sunt eiusdem speciei. sicut expositū est supra de locutione angelozū. p pō habitualr nota est illa. oēs tales effect^o eiusde^m speciei habent cās eiusdem speciei. Non dico in generali oēs effectus eiusde^m speciei habēt cām eiusdem speciei. Ad pncipale dico. qđ Arc stoteles dicit. Nihil eozū que sunt extra intelligit nisi pri^o sit sub sensu. ista sunt solum sensibilia f m eum. nō de illis vera ē illa auctoritas De spiritali pō nō.

**Questio quindecima
Trum intellect^o**

v noster p statu isto cognoscat intuitiue sensibilia. Et videt p mo qđ nō. qđ visio sensitua sufficit cum cognitione abstractiua ad pgnoscendū sensibilia. qđ visio intuitiua supfluit. In op^o positū. qđ qđ pceptōis pōt sensus pōt nō intellectus. sed h est pceptōis sensus. qđ rē. Ad istā q. dico qđ sic. qđ intellect^o nō cognoscit euidēt. p pōtionē primā p ptingētē de sensibilib^o. s^z b^z noticia incōplexaz sufficientē ad causandū istā noticia p pletam euidēt. sed abstractiua cognitio sensibilib^o non sufficit. qđ rē. Ad argumēta i oppositū dico tenendo aiam sensitua esse eandē formā cum intellectiua. nō est dicēdū qđ visio sensitua recipit in aia intellectiua. sed recipit in corpore vel in aia distincta ab aia intellectiua i corpore. Si em recipit in anima intellectiua anima se pata saltē p potētiā dei possit habere in se oēm talem sensationem. nō sentire. qđ

nō videt esse verū. qz si sic angelus careret aliq̄ p̄fectione naturali. qz videt q̄ natura lit̄ etiā posset tales formas habere. qz cor poralia nō essent nisi cause efficiētes istaz formarū. Si aut̄ sint diuerse forme. sic credo q̄ sunt. tūc dico q̄ visio sensitua n̄ sufficit ad causandū assensum. p̄pōis p̄tingēt̄ q̄uis sufficiat ad causandū actū in appetitu sensituo. qz nō est simile. eo q̄ eadē forma tūc esset subiectū sensatiōis z act̄ appetēdi. Si dicis q̄ intellectua z sensitua nō distāt situ. hoc nō valet. qz idem nūero debet esse videns z assentiēs. Ad istud de intelligere capitis z pedis dictū est p̄.

Ad aliud dico q̄ est diff̄retia int̄ visio nē sensitua et intellectua q̄ innot̄/cit nobis p̄tm p̄ rōes. p̄tm p̄ exp̄ientia. Per exp̄ientia. qz puer videt p̄ visio nē sensitua z nō intellectua. qz nō intelligit p̄ rōes qz ania sepata pōt habere visio nē intellectua nō sensitua. Ad aliud dico q̄ intellectus sepāt̄ pōt habere talē visio nē. alit̄ ania sepata nō posset habere noticiā sensibiliū. Si r̄ angel̄ pōt habere noticiā talem q̄ etiā ania sepata. Ad p̄bationē dico q̄ ania sepata pōt naturalit̄ videre secreta cordiū z p̄plexa z incōplexa in mēte angeli.

Ad scripturā dico q̄ loquit̄ de factor̄ potentia naturali suspēsa ab actu. Ad aliud dico q̄ indiget locutiōe z illūinatōe p̄pter duo. Primū est. qz nō p̄mittit forte naturaliter intelligere q̄ possit naturaliter intelligere. Secundū. qz multa reuelant̄ angelo vni q̄ nō alteri. nec aīe sepate. sicut dictum est de locutione angelorū. Ad aliud dico q̄ non potest naturaliter acq̄rere det̄ visio nē z b̄itudinē. qz ista nō pōt causari nisi a solo deo. Et vltra. nō sequit̄. pōt videre minus visibile. q̄ maī visibile. sicut nō sequit̄. intellectus mē pōt videre albedinē q̄ minus est visibile. q̄ pōt videre angelū q̄ est maī visibile. z hoc ideo. qz visio angeli nō potest naturalit̄ causari in me. et ita est hic. Ad aliud dico q̄ visio sensitua est cā p̄tialis visio nē intellectua. sed nō est cā p̄tialis act̄ assentiēdi sine visio nē intellectua. qz noticia p̄plexa p̄supponit noticiā incōplexā in eodē subiecto. sicut volūtas nō pōt in actū suū nisi p̄cedat p̄gnitio in intellectu. q̄ntūcūq̄ sit noticia intuitua in sensu. Ad aliud p̄cedo q̄ visio sensitua

est subiectiue i appetitu sensituo. qz est idem sensus z appetit̄. q̄ q̄qd est subiectiue in vno. est etiā subiectiue in alio. Ad principale dico q̄ visio sensitua nō sufficit. sed requirit̄ visio intellectua zc.

**Questio decimasexta
Trū possit p̄ro**

bari sufficienter q̄ volūtas libere causet actus suos effectiue
Et videt primo q̄ nō. qz volūtas est libera. z tū nō est actiua. ergo nō ē libere actiua. p̄na patet. an̄ p̄bat. qz est potētia passiva. Inp̄positū sic Passiū nō est liberū. volūtas est passiva. q̄ zc. Dic primo expono qd̄ voco lib̄tate. Secdo ad q̄ōnes.

Circa p̄mū est sciendū q̄ voco lib̄tate p̄tatem q̄ possum indifferent̄ z p̄tingent̄ effectū ponere. ita q̄ possum eundē effectū causare z nō causare. nulla diuersitate circa illā potētia facta. Circa secundū sunt due difficultates. Prima est vtrū possit p̄bari sufficienter q̄ volūtas sit libera. Secunda supposita lib̄tate voluntatis. vtrū possit p̄bari q̄ volūtas sit potētia actiua. Circa p̄mū dubiū dico q̄ nō p̄ p̄bari p̄ aliquā rationē. qz ois ratio p̄bā accipit eā dubia z eā ignotū z clusioni vel ignotū. Potest tū euidenter cognosci p̄ exp̄ientia. p̄ hoc q̄ homo exp̄it̄ q̄ q̄ntūcūq̄ rō dicit̄ aliqd̄. potest tū volūtas h̄ velle vel nolle. Circa secundū dico q̄ sic. q̄ actiua naturali sufficienter app̄oziato passivo disposito z nō impedito sequit̄ actio necessario. sed omne aliud agens a voluntate est actiū naturale sufficienter z nō impeditū. z volūtas est sufficienter disposita. qz nullū est ibi repugnās. nec aliq̄ dispositio requisita Sed dicit̄ volūtas pōt libere pati sine actōe. Contra hoc est rō directe facta. q̄ transeo. Sed hic est dubiū. qz impossibile est q̄ agēs dū existit p̄ tēp̄ in potētia essentiali ad actū. q̄ reducat se d̄ potētia ad actū sine agēte extrinseco. sed volūtas potest esse per tempus in potētia essentiali ad volitionē. ergo nō potest edicere seipm. Rūdeo z dico q̄ argumētū est verū de agente naturali sine sit corpale siue spūale. Si in agente libero cuiusmodi est volūtas est instantia manifesta. qz ob

sectū pōt esse p̄gnitum z p̄sens volūtati. et omnia alia requisita ad actū volēdi p̄nt manere p̄ tēpus. z potest nō elicere actū suū z deinde elicere sine oī actōe extrinseca. et hoc totū est p̄pter lib̄tate suā. Ad p̄ncipale argumētū dico. q̄ idē pōt esse actiū et passiū respectu eiusdem. nec ista repugnant ad innicem.

**Questio decimasextima
Trum ad saluā**

dū casum z fortunam in rebus oporteat ponere volūtatē esse liberā. Et arguit̄ q̄ nō. qz in aia talis ē casus. q̄ p̄hicoz. in q̄bo non est volūtas zc.

Contra. in causis mere naturalibz nec est casus nec fortuna. igit̄ zc. In ista q̄stione ostendam q̄ sine lib̄tate volūtat̄ nō potest esse casus nec fortuna. Secdo q̄mō ista saluant̄ p̄ lib̄tate volūtat̄. Circa p̄mū suppono. q̄ oē agēs aliud a volūtate naturalit̄ agit. et tūc arguo sic. De q̄b̄ inuitabiliter sit. nō sit a casu nec a fortuna sed omne q̄b̄ sit nō ab agente libero sed naturali. inuitabiliter sit. q̄ zc. maior patz. q̄ p̄hicoz. minor est manifesta. Preterea illud qd̄ nō pōt impediri nec potuit non fit a casu. nec a fortuna. Sed omne quod fit ab agente vel ab agentibus mere naturalibus nō pōt nec potuit impediri. nisi concurrat agēs liberū. ergo nihil fit a casu vel fortuna. Maior est manifestā. q̄ p̄hicoz. Minor p̄bat. qz si potest vel potuit impediri aī p̄ductionē. pura ignis p̄ducit̄ in ligno potuit impediri aī eius p̄ductionē. Aut q̄ p̄ agēs libez impediēs ei p̄ductionē p̄ amotionē agentis app̄oziari. z habet̄ p̄positū q̄ volūtas est libera. qz nihil aliud est liberū nisi volūtas. aut p̄ agēs mere naturalit̄. z tūc cū actōibz nō depēdet ab aliq̄ agēte libero. si pōt impedire necessario z inuitabiliter impedit p̄ductionē ignis. z p̄ cōsequēs impossibile est istū ignē p̄duci. ergo ex opposito si ille ignis sit vel p̄duci pōt ab agente mere naturali. nō pōt nec potuit impediri. z p̄sequēs oīa q̄ fiūt. de necessitate fiunt. z q̄ non fiūt impossibile est illa fieri. Circa secundū dico q̄ fortuna accidit ex hoc q̄ accidit aliquis effectus a causa naturali z libera. vel a duabus causis li

beris preter intentionē agentis. Exēplum primi. Si aliq̄s fodiat terram ad plantādū. z inueniat preter intentionē thesaurū. Exēplū secūdi. si aliq̄s vadat ad forum ad videndū amicum. z inueniat creditōzē qui soluit pecuniam. Sed casus p̄t cōcurrere immediate ex cōcursu causarū naturalium. sed semp̄ tamē accidit mediate ex concursu causarū naturalium. z partia a causa libera. Non em̄ dicimus si pluat tali anno sub cane q̄ accidit a casu. nō plus q̄ accidit a casu q̄ luna eclipsatur tali hora. z hoc quia vtrōq̄ accidit effectus siue omni actione voluntatis. Sed quādo aliquis effectus p̄ducit̄ a causa libera im̄mediate. et iste effectus tanq̄ causa naturalis cōcurrat cum alia causa naturali ad producendū effectum alium. iste effectus accidit a casu. Exēplū aliquis voluntarie ponit pannum sup equum. iste equus currit ad herbam iuxta ignem z cadunt panni z comburant̄. ista combustio fit a casu. quia fit immediate ab igne et equo. q̄ sunt cause naturales. mediate tamen a voluntarie ponente pannos super equum. quia nisi posuisset non fuissent sic combusti.

Sed p̄tra Casus accidit ex hoc q̄ aliquis effectus fit raro. In causis autē naturalibus non accidit effectus raro. ergo zc. Preterea casus accidit ex hoc q̄ aliquis effectus fit p̄ter intentionem nature. in causis autē naturalibus non accidit effectus preter intentionē nature. ergo zc.

Ad primum istorum dico q̄ raritas effectus non facit casum. sed quia aliqd̄ fit ab aliqua causa que cōtingēt̄ z inuitabiliter cōiungitur cum illa causa ex quibus sequitur talis effectus raro. Ad secundū dico q̄ effectus casualis non accidit preter intentionē cause immediate naturalis. sed preter intentionē cause mediate libere. Si dicis fm̄ predicta. casus semper p̄supponit fortunam. Dico q̄ non sequitur. Sed bene sequit̄ q̄ casus semp̄ p̄supponit actionem agētis liberi. ad quod agens quādoq̄ nullus sequit̄ effectus nisi intrinsecus. Ad quem tamen effectus intrinsecus quādoq̄ sequitur alius effectus. qui non sequeretur nisi p̄cessisset actio agentis voluntarij. sicut patz in exēplo posito. Ad principale patet ex dictis.

Questio decima octava
Trum uirtus et

scia sint qlitates absolute Et videt pmo q no. qz scia est in genere relatiōis vt dicitur in pdicamentis. g. 2c.

Contra scia et virtutes sunt pncipia agentis. relatio nō est pncipiū actōis. g. 2c. mior patet. v. ethicoz. Dico ad istā qōnem q sic. qz oīs res est qlitas absoluta vel suba. sed virtus et scia nō sunt sube. g. qualitates.

Pretea oē qd pōt in actōez aliquā in qm pūm nō potuit. et nō est aliq dicitur in pas so. hz aliquā rē absolutā quā pōt nō habu it. v. caret aliqua re absoluta quā pōt ha buit. S; hīs istos habitū pōt in aliquam actionē in quā pōt nō potuit scz intellectū et volūtas. patz p expientia. et nō est diuer sitas aliq in passio puta in intellectu aut in volūtatē. qz nec mor localis. nec aliq ali us ipedit a receptōe illoz habitūū Pre terea actū elicitū est qlitas absoluta. g. hīc. pna 13. qz habitū est cā actū. Anz piz de feli citate nra quā habebim p meritis q ē actū.

Sed dicit q est respectū. qz est punctionio aīe cū essentia diuina. Contra aīa trāsit de p dicatorio in p dicatoriū. qz pmo ē nō brā. postea brā. q trāsit nō pōt fieri p mo tū locale. nec p trāstōez spīs. et nō p dicit ali qd. g. acqrit. nō respectū. qz tal p supponit acqritōez absoluti. g. absolutū acqrit.

S; hic est vnu dubiū ppter qd qstio ē mo ta. qz. vii. phisicoz pbat Aresto. q ad sciaz et virtutē nō est mor. et arguit sic. In adali qd nō est mor. scia et virtutes sunt adali qd Aut g intelligit q sunt relatiōez et habet p positū. Aut q sunt fundamēta et subiecta relatiōis. et sic rō phi nō valz. qz sic arguen do albedo color et hōmō sunt adaliquid.

Rūdeo vno mō sic dicit pmentator ibi dē. q Aresto. dicit fm opinionē platonis et nō fm opi. pna Aliē tū dico q illd di ctū est pncipale et nō v. qz nō intendit q oēs forme d pma spē qlitatē sic sunt adali qd. S; dicit tales pncipales. scia est adali qd. virtus est adali qd. et tunc intēdit dicere. q aliq actū pōt esse virtuosus q pōt nō fuit virtuosus. et silr accipiēdo scire. l. large p oī actu assentiēdi. alit vō pōt aliq actū sine oī mutatiōe sui apte esse actū sciedi q pōt non erat actū sciedi. Exēplū pmi. Aliq pmo

vadat ad eccliam ppter vanā glia. ista am bulatio est viciosa. postea stāte eadē ambu latioe. si mutet intētiōez. et velit ire p dēū tūc erit virtuosus. et tūc hic nulla est mutatio i actu ambulādi. Eodē mō est de actu intel lectū qn volūtas ipat sibi studere pmo ppe vanā gliaz. et scdo ipat p rinationē illius actū ppter honorē dei. ille actū intellectū ē p mo viciōsus. scdo virtuosus. et tūc nulla mu tatio est in ipso intellectu sed in ipa volun tate. Eodē mō est de aliq actu intellectū vo luntatis. puta qn volūtas absolute impat homini q vadat ad eccliaz. et nō ppe aliqūē finē bonū v. malū. Postea stāte illa voli tiōe. ipat q vadat ad laudē dei. In illo ca su pmo actū impatū est pmo actū idifferēs et scdo ē virtuosus. et tūc nulla mutatio ē in illo. sed volūtas elicit nouū actū. Exēplū scdi. qā ponat q assentiā huic pōi. fortes sedet. et opiner cā esse verā. Quis ponam q sit falsa. hz remanēte intellectu in ipso af sensu vidēā forte sedere. tūc mō scio istam pōez. fortes sedz. et pūm nō sciuī eā. et tamē nulla mutatio est facta i illo actu assentiē di. et sic intelligo Aresto. in illo passio. Ad pncipale dico. q ista noia scia et virtū sunt noia relatiua. et sic intelligit Arestoteles.

Questio decimanona
Trum spiritū pa

riat ab igne purgatorij Et vi det primo q no. qz corp nō agit in spūm fm Aug sup Hen. g. 2c. In op positū est sacra scriptura. Ad qstionem istam dico q sic. sed hoc non potest pbari sed p sacra scripturā et dicta scōz pstat.

In ista sō qōne sunt aliq dubia Pri mū quō spūm patiat ab igne. Secun duz est quomō causat ista nolitio tā in spi ritu in igne purgatorij q in infernali.

Tertū est quid sit obiectū immediatū vtriusq nolitiois. Quartū est qd cau set ignis vtrōiq in ipsum spiritū. Di co ergo ad primū illozū. Q sic patit spiri tus vtrōiq. quia detinetur in igne con tra suam voluntatē. ita q habet nolitioē ex qua sequitur dolor et tristitia in volun tate. Et ista nolitio simul cū tristitia est pe na purgatorij et similis infernalis. differū tamē. quia vna est temporalis. alia eterna.

Ad secundū possz dici. si qd aueret di cere. q causat totalr a deo et pseruat. Et h videt valde rōnabile. qz sicut deo est cā to talis pmi correspōdētis merito. ita sit cā totalr pene correspōdētis demeritis. Et fm h patz facilt qre spūs nō pōt illā nolitōez p dēre. qz nō est in prāte sua Aliē dico q vtrāq nolitio causat a volūtatē illi spūs et pseruat. sed de q oīa futura videt. p gno scit tale qn volūtas vult illū actū suspēde re. et puenit suspēsiōne. et totalitē tunc pser uat. et fm h nisi deus pueniret possēt volū tas illū actū suspēdere Sed dicitis saltē libere cāt illū actū fm nolitōez. et p pna pōt nō causare. Potest dici q naturalr causat et naturalr pseruat. et tūc nō ē difficultas. Potest etiam dici q libere causat. et tūc si nō causaret deo suppleret ei vice in causan do et pseruādo. Ad tertū pōt dici. q ob iectū immediatū nolitiois spūs eritēt in purgatorio est pcrū illud. ppter qd punit. puta nollet fecisse pcrū illud. ppter qd de um offendit et illa sustinet. vellet etiā eē in alio loco si deo placeret. Et qbus ista tri sticia causat in eo. Et illa duo integrāt pe nā purgatorij. Obiectū aut spūs infer nalis videt esse multiplex. puta actū nolē di deū qz punit ipm. Silr dolet et nollet se pdidisse britudinē. Nollet etiā esse i tali loco a q phibet etire et natura. nō qdem p ignez sed p deū. Ista nolitio cū tristitia sequitū est pena infernal. Et forte odit seip sum qz demeruit britudinē. sicut aliq dī splicet sibi ipsi p pcrō suo. Ad qrtū di co q spūs vel ania nō patitur ab igne reci piēdo aliquā qlitatē cor palē. puta calozes vel aliq tale S; patit. qz ignis causat in eo p modū obiecti pgnitionē intuitiua et abstractiua sui. quā vitionē sequit nolitio et tristitia.

Questio vicesima
Trum actus ex

terior habeat pna bonitatē mo ralē v. maliciā Et videt pri mo q sic. qz actus exterior est bon. et non bonitate actū interioris. g. disticta bonita te. In oppositū. Nullus actus naturalr est bonus moralit pna bonitate. sed actū exterior quicūq est naturalis. g. 2c. In ista qōne dicit Scot in qlitibet. q. xvij. q

sic. Qd pbat primo sic. Distincta pcrā p/ hsbent distinctis pceptis negativis. Sed sub distinctis pceptis phibet actū interior et exterior. ergo sunt distincta pcrā. et p pscqns hnt distinctā bonitatē et maliciā. Item Aug. xij. de tri. c. v. xl. xij. dicit. mala vo luntate qlitibet nūser efficac. hz miserior vo luntate q desiderū male volūtatē adim/ plet. Profecto etiā sic sic male volēdo mi ser esset. min tū esset si nihil eorū q ppetra re voluit habere potuisset. Pretea bo nitas actū moralis est integritas eorū q fm dictamē recte rōnis debent puenire actū S; alia est itegritas eorū q fm rectā rōnez debēt puenire actū exteriori et interiori. g. est alia bonitas. Pretea plus punitur actū interior et exterior siml. q vn p se. imo exterior plus punit p se q interior. g. est peior. S; qz istā opinionē nō teneo. ideo dādus est pmo intellectus q. Scdo rōndendū est ad qstionē. Circa pmi di co q nō intelligit qstio d suba actū interior et exterioris. vtrū scz sit alia et alia suba actū. qz manifestū est q est ali et ali actus. Nec intelligit de essentiali bonitate eorū. s. vtz actū exterior sit essentialr bon v. mal cir cūscpto oī actu. sicut actū volūtatē ē bon et malus. qz manifestū est q n. qz oīs actū exterior pōt elicit a frenetico et furioso. qui tū pūc nullū actū virtuosū elicere pōt. Nec intelligit de actu interiori et exteriori i diuers. sed in eodē. Nec intelligit de eodē subiecto in diuersis spib. sed in eodē tpe. Est g itel lectus q. qn actū interior bon elicit et actū ex terior pformit elicit Vtz scz tal actū exte rior p talē pformitatē ad interiorē aliq re cipiāt v. acqrat pter actū. Et sic intellecta qōne pbo q non. qz si sic. aut ipsa bonitas moralr est ipse actū. v. aliq d sup additum actū nō actū. qz ille actū exterior q nūc ē bo nus ille idē pōt esse malus. qd piz de actu ambulādi ad eccliaz ppe honorē dei et ppe vanā gloriā. g. illa bonitas est aliq d pter actus. Aut ergo est subiectiue in actu. aut nō. si nō. tūc illa bonitas non pōt poni nisi actū interior. Et si sic. Contra. nō pōt eē qlitas iherēs sibi. Nec respectū. Tū qz tal respectū nō est ponēd sic alias patēbit. Tū qz si ponat talis respectus nō pōt esse nisi re spectus conformitatis et depēdētē actū ex terioris ad interiorē. puta qz elicitur actū

interiori & formiter. sed talis respectus conuenit actui causarum naturalium approxima-
 tarum passiuus per actum interiore. puta si volu-
 tas impet q ignis accederet cadela in ec-
 clesia ad honores dei. & appropiet statim
 ignis actus & formiter actui interiori. Si
 militer si voluntas impet aзино q faciat se-
 ditates suas in ecclia. & azinus appropie-
 tur ecclie. & non sit impedimentum. tunc actus
 exterior statim & formiter actui interiori vo-
 luntatis. & tunc non habet propriam bonitatem vel
 malitiam q in opposito. Unde actus exterior
 eiusdem suppositi nullam & formiter habet ad
 actum interiore. qm p simile pot habere actus
 tumetum vltimo vltimo ignis. Preterea idem
 actus exterior primo impat ab actu bono
 interiori. & postea & formiter ab actu malo i-
 teriori. qro q. aut aliqd de p dicit in actu exte-
 riori. aut nihil. Si nihil habet ppositum q
 bonitas moralis non est aliqd distinctum ab actu
 Si aliqd. qro qd est illud. aut absolutum. aut
 respectiuum. & arguo sic p. Preterea nul-
 lus actus est viciosus nisi sit i parte volu-
 tatis mediate vltimo immediate. Sz si aliqd vo-
 luntarie mittat se in pceptum. et i descendo
 peniteat & doleat. et si nolit illud descendo
 imo reuocaret si possit. ille actus nolendi est vir-
 tuosus & meritorius. Sz actus descendi non
 est viciosus qm penit. qz non est tunc i parte
 voluntatis. imo si est viciosus. ille homo siml
 foret viciosus & virtuosus. dan ad p actus
 exterior. salu adus. ppter actum int. ore. Pre-
 terea actus nulli imputandus est ad peccatum. qm
 homo detestatur illud meritorie. Sz ille descen-
 dit odie precipitum q. Preterea equi me-
 ritus debet equi pmiu. & ois actus moralis bo-
 nus h3 aliqd pmiu. Sint q duo qz vnus
 non possit in actu exteriori. & alio pot & facit
 & ponam q habeat actus inferiores equales.
 De illis qro an habeant bonitatem morale
 equalitatem aut no. Si sic habet ppositum. Si n
 q equi caritati non debet equi pmiu. Si
 dicit q aureola debet qginib. & non alijs
 hntib equi caritate. puta cofessor. hoc non
 valz. qz aureola non debet p se pmiu mo-
 rali. sed debet hnti detmiata integritate.
 sicut pater d qgie. si moriat an vsum ronit
 qz sibi debet aureola. Preterea Aug. i de
 li. arbi. dic. vt intelligas libidine in adu-
 rio malu esse sibi etia cui non ptingat opor-
 tunitas pcedendi cu iuge aliena. planu

in aliq mo sit ea cupe. et si pias non des sibi
 esse cu ea. non minus reus est q si in ipso facto
 dephederet. Dico q nunc ad rones i op-
 positu. Ad pmiu pot vno mo dici. q sunt
 distincta pcepta ppter distinctioez actuum
 quis vnus actus non sit malus nisi qd causat
 ab alio actu malo. vni p vnu pceptu pbi-
 tur actus interior. p aliud pbiens ta actus i-
 terior q exterior. qz qm actus exteriori inte-
 dit actus interior. & magis homo delectatur actu
 interiori. Un pcedo q sunt distincta pcta
 sicut sunt distincti actus mali mo p dicit.

Aliter pot dici q sunt distincta pcepta
 ne des simpliciter occasio erradi. q credunt
 q non sit pceptum nisi in actu exteriori. Ad au-
 gust. dico. q loquitur forte de miseria q ad ho-
 mines q vident exteriora & non interiora. &
 de exteriori scandalizant. et sic iplendo op-
 facit multa pcta. q non faceret si non ipleret.
 qz facit peccatum suu & scandalizat primum
 vel potest dici q actus interior sp vltimo
 intedit qm elicit actus exterior. Ad aliud
 dico q actus exteriori fm recta rōem n de-
 bet aliq integritas circumstantiaru ppetere
 sed tunc actu interiori. Sz actus exteriori tunc de-
 bet elici effectiue ab actu bono interiori. &
 alia integritate non habet. Ad aliud dico
 q non plus puni actus interior & exterior si
 mal q interior p se nisi intendat actus interior
 qm elicit actus exterior. Sz a lege humana actus
 exteriores plus puniunt. qz frequenter pl
 puni peccata miora qm sunt maior occa-
 sio destructionis rei publice. Ex pmiu de fu-
 rari vna ouez & diffamare homine. pmiu
 est minus peccatum secundo. & tunc apud boies
 pl puni pmiu q secundu licet non apud
 deum. Alia multa exempla sunt quo ad h
 sed transeo. Ad principale dico q actus
 exterior est bonus bonitate sua propria q
 est ipse actus naturaliter. Sed moraliter
 & causaliter est bonus bonitate actus interi-
 oris. qz solu est bonus qdam denominatione
 ne extrinseca. ergo rē.

Explicit primu quotlibet doctissimi vlti-
 ri & disputatoris acerrimi magistri Guil-
 belmi De kam anglici.

Questio prima
Primum possit

probari naturali ratione
 q deus sit prima causa efficiens oim. Et videt pri-
 mo q sic. quia pmiu ens
 est pmiu efficiens. sed deus est pmiu ens.
 ergo rē. In oppositu. Pmiu efficiens non
 est pmiu finis. sed deus est pmiu finis.
 ergo non est pmiu efficiens. Dico ad istam
 qstionem pmo. q non potest pbari natu-
 rali rōne q deus sit causa immediata effici-
 ens oim. Tu quia non potest sufficiter pbari
 quin alie cause puta corpora celestia sunt suf-
 ficientes respectu multorum effectuum. et per
 psequens frustra ponere causa immediata effi-
 cients illorum. Tu qz si posset pbari naturali
 rōne q deus sit causa efficiens oim. & non
 posset naturali ratione pbari q esset cau-
 sa partialis necessaria vltimo insufficiens oim
 eque facilliter posset pbari naturali rōne q
 esset causa sufficiens oim. & ita frustra po-
 nerent alie cause efficientes. Secundo
 dico q non potest pbari naturali rōne. q
 deus sit causa efficiens alicuius effectus. qz
 non potest pbari sufficienter q sint aliqua
 effectibilia pter generabilia & corruptibili-
 lia. quoz cause sufficientes sunt corpora na-
 turalia inferiora & celestia corpora. qz non
 potest pbari sufficienter q suba sepata quecu-
 qz. nec aliqd corpus celeste causat a quo-
 cuqz efficiet. Nec etia de anima intellectiua
 (q est tota in toto. & tota in qualibet parte)
 demonstratiue potest pbari. q ab aliquo effi-
 ciente causat. quia non potest demonstrari
 q talis anima sit in nobis. sicut dictu est i
 pmo quotlibet. Et istis sequit demon-
 stratiue q non potest pbari q deus sit causa me-
 diata alicuius effectus. qz si posset pbari q
 deus esset causa mediata respectu vni et
 effectus. posset pbari q esset causa immediata
 respectu alteri in genere cause efficientis.
 Sed secundu non potest pbari. ergo nec
 pmiu. Et ex hoc sequit. q nec potest pbari
 naturaliter. q deus sit causa efficiens tota-
 lis respectu cuiuscumqz effectus nec partialis
 Tertio dico q potest pbari rationabi-
 liter. q deus sit causa efficiens vel mouens
 alicuius effectus. quia aliter frustra pone-
 ret. nisi posset aliquid causare effectiue in

vniverso. Sed hic sunt aliqua dubia
 Pmiu. quia tunc essent multe cause effi-
 cientes prime. puta multa corpora celestia.
 vel multe substantie sepate. qd ex quo non
 potest pbari q sit tunc vnus efficiens. ergo po-
 test pbari q possint esse plura qd est falsum
 Secundu est. an pmiu efficiens agat
 ppter finem. Et videt q no. quia finis no-
 bilior est illis que sunt ad finem. Sed ni-
 bil est nobilius pmo ente vel efficiente.

Tertiu dubiu est quomodo tenet rō Ar-
 stotil. vii. phisicorum. vbi pbat q in causis
 mouentibus est status ad vnus efficiens.

Itē vniversitas causataru causatur ab
 aliquo. & a nullo istius vniversitatis. quia
 tunc idem causaret seipm. ergo ab aliquo
 alio extra vniversitatem causataru. ergo rē.

Ad pmiu dico q non potest pbari qn
 sint multa efficiencia quorum nullum est cau-
 sabile. nec effectibile. nec dependens qcu-
 qz modo ab alio. Inter illa prima tamē est
 aliqd efficiens simpliciter pmiu respectu
 aliorum. non in causalitate quacuqz sed i
 pfectione. qz oportet q differat specie. qd
 in effectibus eiusdem speciei est pcellus in in-
 finitu. & nullum est pmiu. et per cosequens
 vnum illorum est pfectius alio. quia species
 reru sunt sicut numeri ex. vii. metabaphis.

Si dicit q non possunt esse duo necesse
 esse qd pbari p illa rōnem de necesse esse
 qm diffinit suis rationibus formalibus

Item idem effectus non potest habere du-
 as causas totales et totaliter terminantes
 sua dependentia. Respondeo & dico ad
 pmiu. q non potest demonstrari quin pos-
 sint esse duo necesse esse. sicut patet in pri-
 mo quotlibet. q. i. & dico q seipm & nullis
 alijs formalibus pueniunt genere. & distin-
 guuntur specie & seipm sunt pmo necesse
 esse. & non per aliquam formalitatem eis addi-
 tam. Et ideo ratio fundatur super falsam
 ymaginationem. q scilicet vnum efficiens con-
 uenit cum alio per essentiam. & differt p for-
 malitatem. qd falsum est. sed seipm conue-
 niunt & differunt. et sunt necesse esse. et to-
 tum. Ad secunduz responsum est suffi-
 cienter in primo qtlibz. q. i. Dico tamē ali-
 ter q vnus effectus habet vnā causam effi-
 cientem pma. et alius habet aliam. & vnus
 non habet duas causas primas. saltem op-
 positum non potest probari.

Ad secundū dubiū dico q̄ p̄mū efficiens agit p̄pter finē. sed nō p̄pter finē nobilitate se. sed agit p̄pter finē effectus. Et iste p̄t aliquid nobilitate esse q̄ effectus. aliquid ignobilior. Tertiū dubiū differo vsq̄ alias. Ad primū p̄ quarto dubio de diuersitate causarū dico. q̄ vniuersitas causarū nō causat ab aliq̄ vno sed a multis. quia vniū causatū causat ab alio efficiēte et aliō ab alio. et sic deinceps. nec pōt p̄trariū sufficiēter p̄bari. Ad p̄ncipale dico q̄ stādū est ad p̄mū efficiens et nō est p̄cessus ī infinitū. Et illud efficiēs pōt poni corpus celeste. q̄ de illo nos exprimur q̄ est cā aliōrū. Nec pōt sufficiēter p̄bari q̄ sit vnum tm̄ tale. vt patet ex dictis.

Questio secunda

Truz possit p̄ro

v̄ bari rōne naturali sufficiēte. q̄ de sit infinite virtutis in vigo/ re. Et videt primo q̄ sic. q̄ Aresto. p̄robat hoc. viij. phisicorū. naturali rōne. per h̄ q̄ potest mouere in tēpore infinito. q̄ est ī finiti vigoris. In oppositū. hoc nō pōt p̄bari nisi p̄ motū. S̄ ad motū infinitum cōtinuandū sufficit virtū finita. q̄. Dico ad istā questionē q̄ nō. q̄ infinitas dei nō pōt p̄bari nisi p̄ effectū. sed p̄ effectū nō p̄t p̄bari sufficiēter. q̄ rē. Assūptū p̄bat. q̄ si sic aut ergo p̄t p̄bari p̄ hoc q̄ effectus durat in infinitū. aut p̄ hoc q̄ de causat effectus infinitū. Aut p̄ hoc q̄ causat simul effectū infinitos. Aut q̄ causat effectū infinitos successiue. aut quia intelligit infinita. Per h̄ mū nō. q̄ nō pōt p̄bari demonstratiue q̄ deus est alicui cā efficiēs. vel mouens sic patuit in p̄iori qōne. S̄ p̄posito q̄ possit p̄bari deū esse cām mouentē. Adhuc p̄ motionē infinitā nō p̄bat infinitas dei. q̄ virtus actiua incorruptibilis fm̄ se p̄ eandē virtutē pōt causare effectū et cōtinuare ip̄m. Nec maior virtus requirit ad p̄tinuandū p̄ mille annos q̄ p̄ vnum diē. imo q̄ p̄ vnum diē pōt p̄tinuare pōt in infinitū p̄tinuare. vbi nō est agens in p̄trariū et diuīnū effectū et p̄ istā dispositionē. actiūo et passiuo equaliter dispositis. ceteris paribz. erit idem effectū et p̄tinuabilis. De aut nō habet aliq̄ agens in p̄trariū. q̄ rē. Nec p̄ secundū potest p̄bari infinitas

dei. q̄ nullus effectus est infinitus. nec p̄t aliq̄s talis p̄duci. Nec etiā p̄ tertiū p̄bari pōt. q̄ nec sunt. nec forte esse pōt effectū simul infiniti. Nec p̄ quartū pōt p̄bari. quia cā infinita p̄pter diuersitatē passi v̄t cause p̄currētis pōt infinitos effectū successiue. hoc em̄ patet de sole. q̄ potest causare in diuersis passis calorē in infinitū. S̄ r̄ ignis si infinita cōbustibilia essent sibi eā app̄ximata. causaret in eis infinitos calorē. Et ista sunt exempla p̄ primo. Pro secundo est exemplū. Intellectū pōt causare diuersas noticias in infinitū p̄pter diuersitatē obiectorū. et hoc successiue. S̄ r̄ patet prius. q̄ nō pōt p̄bari q̄ sit causa immediata infinitorū effectū. nec etiā pōt p̄bari p̄ vltimū. q̄ nō pōt p̄bari q̄ deus itel ligat infinita. nec etiā aliquid extra se.

S̄ hic sunt aliq̄ dubia. Quia videt q̄ possit p̄bari sufficiēter q̄ deus sit intelli gens et volens extra se. Tum q̄ fines causarū naturalium p̄gnosunt ab aliquo v̄t a liquidibz. alio effectus cāz naturalium essent casuales. sed nō p̄gnosunt a celo. q̄ ab ali quo alio. et nō nisi a deo. Tū q̄ p̄mū agēs agit p̄pter finē amatū. Tū q̄ primū efficiens dirigit effectū suū ad finē. Tū q̄ contingētia nō esset in rebo nisi p̄ma causa age ret p̄tingēt. q̄a secūda cā necessario mota necessario mouet alia. Secundū dubiū. q̄ videt posse p̄bari infinitas dei. q̄a cui non repugnat infinitū intensiue illud nō est summe p̄fectū nisi sit infinitū. q̄ si ē finitū pōt ab aliquo excedi. S̄ p̄mo em̄ nō repugnat infinitas. q̄d patet. q̄ ex suis rōnibz formalibus nō repugnant. Simi liter quodlibet p̄possibile est ponendū cuius nō apparet incōpossibilitas. S̄ hic nō apparet aliq̄ incōpossibilitas. q̄ rē. Ad primū istaz dico. q̄ nō pōt sufficiēter p̄bari q̄ de itelligat aliquid extra se. aut vult extra se. q̄ nulla videt necessitas ponendū q̄ intelligat aliqua extra se. cū nō possit p̄bari sufficiēter q̄ deus sit causa sufficiēs alicuius. Tū tñ hoc videbat p̄cise rōis ef ficacia ad ponendū deū intelligere aliq̄d extra se. vt p̄gnoscat illud q̄d agit et sic rōnabiliter agit. Dico tñ q̄ sicut rōnabiliter ponit q̄ est mouens celum effectiue. ita rōnabiliter ponit q̄ intelligat celū et om̄e aliud corpus q̄d mouet. q̄ est ens p̄fectissimū.

et p̄ p̄ns mouet intellectualiter et rōnabiliter. Ad argumentū q̄ dico q̄ nō pōt demonstrari q̄ oia p̄pter q̄ agunt cause naturales p̄gnosunt v̄t dirigunt ab aliq̄. q̄ hoc solū verū est in his q̄ possunt diuersimode moueri ad vniū v̄t ad aliud. et nō detmi nant ex natura sua ad aliq̄ effectū certū q̄ fines eorū p̄gnosunt et dirigunt. q̄ alie nō mouerent plus ad vniū q̄ ad aliū. Exē plū ē de sagitta q̄ ex se pōt indifferētē dirigi sup̄ius vel inferius. v̄t ante vel retro. ideo requirit p̄cognoscentē et r̄tēminū et dirigen tē. alie indifferētē ad oēm p̄tem mediū moueret. Et ita est de similibz q̄ nō sunt cau se mere naturales. S̄ cā mere natural q̄ ex sui natura determinat sibi certū effectus et nō aliū. nō requirit p̄cognoscentē. nec du ctorē. saltē rō naturalis nō p̄cludit q̄ req̄ rat. s̄ bi gr̄a. Ignis app̄ximat ligno cale facit eū. siue hoc intēda a p̄gnoscente siue nō. Et si q̄ras. quare tūc plus calefacit q̄ frige facit. Dico q̄ natura sua talis est.

Ad aliud patebat pus q̄ nec p̄mū agēs agit p̄pter finē. nec q̄ dirigit effectū. q̄ nō pōt p̄bari q̄ sit efficiēs alicui. Ad aliū dico q̄ p̄tingentia est in rebo p̄pter libertatem volūtatis create. Et ideo nō pōt p̄bari q̄ p̄mū ens p̄tingent agat. q̄ nō pōt p̄bari q̄ agat. Similit̄ dato q̄ possit p̄bari q̄ esset efficiēs. et diceret q̄ causaret naturaliter effectū. adhuc saluaret p̄tingētia p̄pter voluntatē creatā que est cā p̄ialis cū deo multorū effectū. sicut actus itelligēdi naturaliter et necessario causat volitionem. et tñ volitō libere causat. q̄ voluntas est cā p̄ialis illius et p̄tingēs. cui p̄tingētia sufficit ad hoc q̄ effectū sit p̄tingēs. Ad aliud dico q̄ nō pōt sufficiēter p̄bari q̄ infinitas nō repugnet. Et dato q̄ possit. Adhuc nō sequit q̄ possit sufficiēter p̄bari q̄ infinitas sit in rebo. Sicut q̄ astra sint paria nō repugnat. tñ nō pōt p̄bari sufficiēter q̄ astra sint paria. Ad aliud dico q̄ nō pōt p̄bari ratiōe. q̄ q̄libet cōpossibile est ponendū cui nō apparet aliq̄ incōpossibilitas. q̄ nō apparet aliq̄ incōpossibilitas q̄ astra sint paria. et tñ hoc non pōt p̄bari euidentē. s̄ q̄ astra sint paria. Ad p̄ncipale patet ex dictis. Dico tñ q̄ p̄ns p̄ infinitā motionē intendit p̄bare. q̄ p̄mū mouens non est p̄tus fatigabilis nec d̄fectibilis q̄

p̄ longā motionē pōt p̄sumi. sicut est d̄ virtute corporali. Ideo solū p̄bat virtutē infinitam fm̄ durationē sine omni fatigatiōe et p̄ditione illius virtutis. siue etiam dimi nutione.

Questio tertia
Trum articuli si

v̄ dei possint demonstrari. Et arguit q̄ sic. q̄ ista p̄p̄. de est tri nus et vnus est. p̄p̄ necessaria. q̄ vel est p̄ se nota. q̄d non pōt dici. vel est deducibilis ex p̄ se notis. et p̄ sequēs demonstrat. Contra. p̄bus non p̄bat tales veritates naturaliter rē. Ad istā qōnem dico q̄ nō potest demonstrari a viatore. q̄ nec demonstra tione q̄a. nec p̄pter q̄d Secūdo dico q̄ aliquid articuli q̄s nūc formamus de facto in via pōt demonstrari a b̄o p̄ p̄ceptū simpli cē et p̄riū quē habet beat̄ de deo tanq̄ p̄ me diū. et ista p̄p̄ quā format beat̄ de deo videns illā trinitatē pōt esse mediū demon strandi. p̄p̄nem nostrā a p̄iori. q̄ p̄ p̄ceptū et p̄gnitionē p̄riā dei tanq̄ p̄ mediū.

Ad rōnes p̄munes in p̄trariū p̄me p̄s responsiones. Ad p̄mā dico q̄ ista p̄p̄o s̄s̄to. deus est trin⁹ et vnus nec est per se nota viatori. nec deducibilis ex p̄ se notis sibi sed est sibi simplr̄ neutra. tamē beatus de um videns potest istam p̄positionē quam nos formamus inferre ex alia quā ip̄e format. que est p̄ se nota. p̄posita ex noticijs ī cōplexis causantibz assensum euidentē in quocunq̄ intellectu fuerunt. Ad p̄ bationem minoris concedo q̄ termini illius p̄p̄onis p̄ se note quā format beat̄ p̄tinent sub ente. Sed ad illos terminos nō potest viator venire. Un̄ q̄uis habeat viator p̄ceptū entis in cōmuni. et pōt descendere p̄ genera et differētias ad inferiora. nō tñ ad q̄cunq̄. sed tñ ad illa quorū noticijs incōplexā pōt habere. Quia q̄ tales cogni tiones incōplexas nō pōt habere q̄les sūt in p̄p̄one p̄ se nota. idcirco nullo mō p̄ diuī sionē pōt uaturalr̄ ad illas cogitatiōes p̄tingere. Et ideo solū pōt p̄tingere ad p̄gnitionē q̄d nois talium q̄ nō sunt sub sensu nec habem⁹ aliq̄ā xp̄ientiam de illis.

Ad secundū dico q̄ oppositū illius articuli includit p̄traditionē. Et dico q̄ viator pōt naturaliter puenire ad app̄bendū

illa contradictione. Si nullo modo potest naturaliter puenire ad videndum euidens quod illa contradictione sequitur ex oppositioe. deus est trinus et unus quia format. Si beatus et oppositioe qua ipse format iudicat euidens quod oppositum includit contradictionem. et ideo concedo quod potest naturaliter apprehendere terminos affirmatiuos et negatiuos illius contradictionis. et tamen totam contradictionem possum apprehendere. sed non possum illam contradictionem euidens agnoscere sequi ex articulo que ego formo. Ad tertium dico quod talis innitens rationi naturali decipit per fallaciam. et apparet sibi aliqua oppositio vera que est falsa. Primum patet quod in talibus sillogismis. deus est trinitas. pater est deus. et est trinitas. est fallacia secundum fidem. et tamen talis diceret illum syllogismum expositiui esse. Nec potest illa fallacia per aliquam artem Aristotelis instrui. nisi crederet illi articulum fidei esse verum. Secundum patet per fidem quod credit aliquam propositionem esse veram que est falsa. tamen illa falsa non est sibi per se nota. proprie loquendo. nec deducitur per se notam. sed est sibi per se nota propter consuetudinem credendi dictis aliorum. Sicut dicitur in primo per consuetudinem loquentium quod hec est per se nota. deus est unus. cum tamen non sit ita. Similiter talis innitens rationi decipit per argumenta sophistica que ipse nescit soluere nec videre defectum. Et ultra dico quod de aliis propositionibus habemus certitudinem naturaliter sed non de ista. Ad quartum dico quod ille modus demonstrandi solus est in compositis ex partibus cuiusdem rationis ubi passio est tota per partes. ibi contingit per diffinitiones experimentes partes demonstrare passionem subiecto. sicut est de habere tres angulos respectu trianguli sed in simplicibus non est modus demonstrandi ille. ut quod demonstrat passio per partem de toto cuius inest. sic esse intellectum demonstrat de homine per intellectum. Unde in opposito ad demonstrandum propositionem qua nos formamus. requiritur per medium cognitio simplicis deitatis in se. qua cognitionem habet videtur deum. sed illam non possumus habere per statum istum. Nec propter habitationes sunt frustra. quod cognitionem aliam habemus de deo naturaliter in compositum simpliciter et compositum. Ad quintum. concedo quod potens habere de deo conceptum talem quale habet beatus per eundem inferretales veritates. sed viatorum

lem conceptum non habet naturaliter nec potest habere. Et ultra dico ad probationem quod si sine discursu habet conceptum proprium de deo. tamen per illum discernit deum que significat a creatura et per illum conceptum non possum tales veritates euidenter concludere. Ad sextum dico quod articulus que nos formamus per statum istum est per positio mediata. quod potest demonstrari per illam articulum que format beatus. Sed ad illam propositionem nec ad eius terminos non possumus naturaliter puenire. quibus continetur sub ente et per eis distribuit ens. Ita angelus continetur sub ente. et per eo distribuit ens. et tamen angelum in se non possumus cognoscere et distinguere. Et ad probationem dico quod non potest naturaliter de quolibet illorum terminorum que componunt propositionem immediatam que ipsum non sit lapsus. igitur illam propositionem non possumus in qua ille conceptus proprius deo sit subiectum vel predicatum. Et ultra dico quod infidelis non concipit illum terminum. et tamen peccat ydolatrando. quod licet non concipiat deum sic in speciali conceptu simplici. tamen concipit eum in conceptu composito que solum significat deum et supponit pro deo. Ad aliud dico quod illa consequentia est bona. Primum motus est. et primus motor est. Et dico quod subiectum consequentis supponit per trinitatem. sed non sequitur. et ista consequentia est euidens. primus motor est ergo trinitas est. quod non est nisi naturaliter euidens quod subiectum supponit per trinitatem. Unde licet primum mouens et trinitas supponatur per eundem. tamen hec est naturaliter euidens. primum mouens est. et non hec. trinitas est. et hoc propter diuersitatem terminorum. Exemplum. Primum mouens et creans supponit omnino per eundem. et tamen hec est naturaliter nota. primum mouens est. et aliquid est primum mouens. et non hec. aliquid est creans. et hoc est propter diuersitatem terminorum propter qua plus requiritur ad noticiam euidenter unius quam alterius. puta noticia intuitiua requiritur ad assensum euidenter istius trinitas est. vel aliquid est trinitas. et non istius. aliquid est primum mouens. Ad principale dicitur quod non omnis propositio necessaria est per se nota vel deducta ex per se notis. aliquid enim est necessaria et immediata que tamen non potest cognosci euidenter nisi mediante experientia. et sic in proposito est de ista. deus est trinitas

Questio quarta
Primum attributa

Secunda. cuiusmodi sunt sapiens iustus. et boni. predicantur de deo et creatura uniuoce. Et videtur primo quod sic quia talia concluduntur de deo per creaturam. et in tali argumento non est fallacia equocationis. ergo est aliud conceptus uniuocus. In oppositum. Nichil potest de deo et creatura predicari uniuoce. ergo nec ista. Ad istam questionem dico primo quod non. quod non predicatur de eis aliud conceptus creatus talis secundum eandem diffinitionem experimentem ad nos. et non uniuoce. Assumptum probatur. Nam sapiens predicatur de creatura secundum istam diffinitionem. scilicet habens sapientiam accidentalem. Et sapiens sic dictum non predicatur de deo. sed de deo predicatur secundum istam diffinitionem. existens sapientia. sic secundum Anselmum in monologio. Iustus predicatur de deo secundum istam descriptionem. existens iusticia. et de creatura secundum istam. habens iusticiam. Et sapiens sic descriptum non predicatur de creatura. et sapiens predicatur equoce et non uniuoce de deo et creatura. Sed hic sunt aliqua dubia. Quia de deo et creatura predicatur attributa uniuoce. et non nisi illa. et cetera. Secundum est. an sapiens predicatur de deo in quod vel in quale. Et quod predicatur in quod. probatur per multa argumenta. Dico vero ad primum. quod talia abstracta sapientia iusticia et bonitas modo predicantur de deo et creatura uniuoce. sed secreta eorum predicantur de eis equoce. Ad secundum dico quod talia secreta habent duplicem diffinitionem experimentem quid nominis. Una est quod sapiens est habens sapientiam. Alia est quod sapiens est existens sapientia. Tunc dico quod sapiens secundum primam diffinitionem predicatur de creatura in quale. puta de homine et angelo. Sapiens vero secundum secundam descriptionem predicatur de deo in quod. sed non predicatur sic de creatura. quod sapiens sic dictum importat de creatura aliquam perfectionem accidentalem. Ad primum in contrarium nego primam propositionem quod eius alia esset diffinitio si suis absolutis correspondeat res distincte in eodem supposito que quod idem correspondet. Ad probationem. nego assumptum. quod sapiens predicatur de deo et de angelis equoce. et non uniuoce. et ideo si suis abstractis correspondeat res distincte in deo. tunc predicantur in quale et

de deo que creaturam. Hinc autem predicatur de uno in quod et de altero in quale. Ad aliud argumentum dico quod si talis esset distinctio rerum sicut conceptuum. tunc substantia. ens. et huiusmodi predicantur de deo sic pres de toto vel sicut accidens de subiecto. Sic homo dicitur armatus. musicus. albus. et essentia predicatur de denominatione et in quale in quod. Ad aliud dico quod accipiendo sapiens in parte secundum diffinitionem secundam. sic est una formalis que cum demonstrato. hoc non est sapientia. et non est sapiens. quod sic abstractum et creatum conuertuntur. Accipiendo vero sapiens secundum primam descriptionem. sic non est consequentia formalis. patet enim instantia de angelo. Et concludendo sic. sequitur quod oppositum contra statum antecedente. Sed vltima contra nego demonstrato deo. quod ad hoc quod oppositum consequentia statum contra sufficit verificatio per vno singulari. puta per angelo vel bonum mine. quod angelo demonstrato similiter statum non sit sapientia. et tamen quod sit sapiens. sicut dictum est. Ad aliud dico quod de illa descriptione patet aliam. Ad aliud dico quod maior est falsa sic est declaratum. quod ens nunc de facto predicatur de deo in quod. tamen si entitas distingue res realiter a deitate predicatur tunc in quale. Et ideo maior vel videtur falsa. Ad aliud dico quod per positionem impossibilem non innotescit nobis que conceptus sit connotatiuus. sed per diffinitionem experimentem quod nominis in obliquo. Ad aliud. nego consequentiam. et dico quod paternitas non predicatur in quod nec per se primo modo de essentia. Et hoc ideo. quia non predicatur de omni illo de quo predicatur essentia. et per se non supponit per omni illo de quo predicatur essentia siue supponit essentia. Nec proprie predicatur per se secundo modo de essentia propter eandem eandem. Sed dicitur secundum primum. quod neutraliter instant accensia sunt. Dico verum est quod est predicatio directa. puta quod predicatur superius de inferiori. sic homo non est hic. essentia est pater. Sed hec est per se primo modo per se essentia. quod predicatum est superius et subiectum inferius. Ad primam probationem dico. quod quis accipiendo per trinitatem concipio essentiam quod tamen essentia predicatur de aliis de quod non predicatur paternitas. ideo paternitas non predicatur de essentia in quod et per se. quia non predicatur de omni. Ad aliud nego assumptum. quia per fidem tenemus quod aliquis est conceptus essentia qui non est personam. et econuerso. patet hoc

De cōdicabili & incōdicabili. ideo minor repugnantia est hic q̄ q̄ videat essentia nō visa p̄sona. Ad aliud dico q̄ plus requiritur ad p̄dicatōnē in q̄d siue p̄ se. q̄ q̄ concepit̄ p̄ris nō significet v̄l non cōsignificet nisi essentia sc̄z q̄ p̄dicet de om̄i illo de q̄ essentia p̄dicat. q̄d t̄m deficit in p̄posito. & ideo non est p̄dicatio in quid. Ad aliud p̄t̄ dici q̄ si paternitas intelligat̄ q̄ sit aliqua res distincta ab abstractis. t̄m p̄ceptus patris p̄cretinus nō est vniuocus patri i diuis et patri creato. hoc patet f̄m p̄dicta p̄ diffinitōes corū. q̄. s. paternitas nō predicat vni uoce de paternitate creata et increata. Si p̄o nō sit talis res. t̄m p̄ceptus p̄cretus est vniuocus. sed t̄m nō abstrahit a paternitate creata. sicut sapia in cōmuni a sapiētia creata. ergo nō est simile. Ad p̄ncipale dico q̄ p̄ illis rōnibz sufficit q̄ abstracta dicant̄ vni uoce de deo & creatura q̄uis n̄ p̄creta.

Questio quinta

Trum deus po

tuit mundū fecisse ab eterno.

Et videt̄ primo q̄ sic. q̄ nō icludat̄ p̄tradictionē. ergo potuit fieri a deo.

Contra si sic. infinita essentiam p̄transita. Dico ad istaz q̄stionē primo. q̄ neutra pars q̄ōnis p̄t̄ sufficēter p̄bari. Pars em̄ negatiua non. q̄ nulla apparet p̄tradictio manifesta. Nec affirmatiua. quia ratō nō cōcludit sufficēter quin possit solui.

Secūdo dico p̄babilit̄ deū potuisse fecisse mūdū ab eterno. p̄ter h̄. q̄ nulla cōtradictio videt̄ ex hoc sequi. S̄z t̄ sunt aliq̄e difficultates. Prima est. q̄ videtur q̄ aliq̄e ratiōes p̄cludant q̄ mundus fieri ab eterno icludat̄ p̄tradictionē. Tū q̄ infinita essent p̄transita. patz de reuolutionibz celi. Tum q̄ tunc infinita possent esse in actu. hoc patet. si qualibet die p̄terita deus creasset vnā aiām intellectiua. Tū q̄ plura essent infinita. & vnū excederet aliud. patet de reuolutōnibz solis & lune. Tū q̄ pars esset equalis toti. q̄ vnū infinituz nō esset mai⁹ alio. Tum quia tūc deus necessario p̄duxisset. q̄ omne eternū est necessariū. Tum q̄ si de⁹ p̄duxisset vnū hoīem ab eterno. aut ille durasset finite. et tunc totum tēpus p̄teritū fuisset finitum. aut infinite. & tunc fuisset infinite p̄fectionis. quia

restitūtz causis naturalibz corūp̄tōibz per infinitū tēpus. Secūda difficultas. q̄a videt̄ possibile p̄bari q̄ mūdus potuit fuīse ab eterno. quia mundus fuit ab eterno possibilis. q̄ ab eterno potuit fuīse. hoc aut̄ cedens p̄bat̄ naturalit̄. & d̄monstrat̄ p̄ oēs rōnes Aristotil. viij. phisicor. q̄ om̄es vel saltem m̄te p̄bant sufficēter q̄ mūd⁹ nō est nouiter possibilis sed ab eterno fuit possibilis. Ad p̄mū istorū p̄t̄ dici q̄ tūc in finita fuissent p̄transita. sed nō p̄transenda. q̄ infinitū q̄d est p̄transendū nunq̄ p̄t̄ esse p̄transitū. Ad secunduz dico q̄ p̄t̄ p̄cedi f̄m istam viām q̄ infinita possunt eē actu. Possent t̄m aliter dici q̄ h̄ non essz possibile. Et q̄n̄ dicit̄ q̄ in quolibet die potuit p̄duxisse vnā aiām. verū est. q̄ quolibz singularis est vera. & t̄m nō sequit̄ q̄ infinitas p̄duxisset. quia in aliquo istorū dierū inceperet p̄duxisse. Si dicit̄ q̄ in quolibet p̄terito potuit p̄ducere vnā aiām. ponat̄ in esse. & sequit̄ infinitas. Dico q̄ hec est distinguēda. i quolibet die t̄. f̄m p̄posito nem & diuisionē. Et dico q̄ sensus p̄positus est falsus. & est ille intellectus. hec p̄positio est possibilis. in quolibet die p̄ducit̄ vnā aiām. quia tūc sequit̄ infinitas. In sensu diuisionis est vera v̄l. q̄ eius quolibz singularis est vera. Sed p̄positio de possibili in sensu diuisionis non debet poni i esse. Exēplū. hec est falsa in sensu p̄posito. vtraq̄ ps p̄tradictionis p̄t̄ esse vera. & t̄m ē vera in sensu diuiso. q̄ quolibet singularis est vera. & t̄m nō p̄t̄ poni in esse. q̄ t̄ vtraq̄ esset neganda si poneret̄ in esse. ita est in p̄posito. Ad tertiuū dico q̄ equiuocatio ē ibi d̄ pluribz. Uno modo dicunt̄ aliq̄ esse plura in aliquo certo nūero. & sic infinita non sunt plura infinitis quia neutrum excedit aliud in certo numero. Alio modo dicunt̄ plura. q̄a quot sunt illa tot sunt ista. & sunt adhuc multa alia in illis. non tamē vnū excedit aliud in certo numero. Et eodem modo dico ad id de excessu. sic infinitum est bene maius alio. Ad quintum dico. q̄ aliq̄d p̄t̄ dici egle dupliciter. Uno modo. quando totum q̄d est in vno est in alio & non plus. vel q̄ntum oīno est in vno. cor respondet in alio aliud q̄d est tantū et non plus. Et sic vnū infinitū non semper est

equale alteri. imo maius. q̄ frequēter q̄ntum est in vno tantuz correspondet in alio & aliud. sed tūc hec est falsa f̄m istum intellectum. q̄cqd est maius vno equaliū. ē maius reliquo. Secūdo modo dicit̄ aliq̄d egle alteri. quādo est dare certam quātitatē vni us & tantā alterius & nō plus. & de tali egle verū est. quia q̄cquid est equale vni egle et reliquo est equale. Et isto etiā mō vnuz infinitū nō est equale alteri. Un̄ p̄mo modo loquendo dico q̄ vnū infinitū p̄t̄ esse maius alio. & sup̄ hoc fundat̄ argumētum hoc. q̄ oīa infinita sunt equalia. q̄d est falsum. Ad sextum dico q̄ tūc deus necessario produxisset mundū ab eterno si p̄duxisset ab eterno. q̄ hec p̄positio nunc est necessaria. mundus fuit ab eterno. q̄ nūc est vera & nunq̄ p̄t̄ esse falsa. t̄m potuisset fuīse falsa. sicut p̄o vera de p̄terito est necessaria. & t̄m potuit esse falsa. Ad septimū dico. q̄ deus potuit vnū hominem p̄duxisse ab eterno & p̄seruasse eū ab agentibz corūp̄tentibz. Et tūc si nō moreret̄ dico q̄ durasset infinite. sed tūc nō sequit̄ q̄ fuisset infinite p̄fectiois. q̄ durasset in virtute dei. S̄z nō potuisset creasse hoīem ab eterno & reliq̄se cum suis naturalibz. p̄ter p̄tradictōez q̄ in eo q̄ fuisset ab eterno durasset infinite. & eo ipso q̄ naturalr̄ moreret̄ durasset finite p̄ potentia finitā. & sic sequeret̄ manifeste p̄tradictio. Ad secundū dubiū dico. q̄ mūdus ab eterno fuit possibilis. & hoc p̄bant rationes Aristotil manifeste et sufficēter. S̄z nō p̄bant q̄ fuit possibilis ab eterno. sed solū p̄bat̄ q̄ non est nouiter possibilis fieri. sed ab eterno fuit possibilis fieri. sed nō p̄ eterno sed pro certo tēpore. Et ideo hic est fallacia p̄sequentis. mūdus ab eterno fuit possibilis ergo ab eterno potuit fuīse. Et si adhuc p̄ prima difficultate dicit̄. q̄ omnes dies p̄teriti si mūdus fuisset ab eterno simul accepti. aut sunt tot q̄ eis nō potest addi aliq̄s dies. & hoc est falsum. aut eis aliq̄d p̄t̄ addi. tūc accipio multitudinē secundā. vbi est vn⁹ dies additus si ista multitudo simul incipet̄ cū alia multitudo diu⁹ duraret̄ q̄ alia p̄ vnū diē q̄ alia non duraret in infinitū. Itē q̄libz ps temporis aliq̄n̄ erat futura. ergo totuz tēpus p̄teritū aliquādo erat futuruz. ergo p̄tradictio est vel fuisset q̄ fuisset ab eterno.

Item quolibet hominē p̄cessit de⁹ duratione. ergo oēs homines p̄cessit duratiōe. Antecedēs p̄bat̄. q̄ aliter homo fuisset ab eterno. p̄sequētia p̄bat̄. quia p̄ter multitudinē totam hominū quoz quolibet p̄cessit deus duratione. nō est aliq̄s hō. q̄ sicut ille fuisset ab eterno. ergo deus p̄cessit totaz multitudinē duratione. Item quilibet homo fuit posterior sole duratione. q̄ oēs homines p̄bat̄ sicut prius. Dico q̄ ad p̄mū istorū q̄ diutius duraret a parte post nō a p̄te ante. q̄ a p̄te ante vtraq̄ multitududo est infinita. Ad aliud dico q̄ p̄ns est falsum. q̄ est vna vniuersalis q̄ habet mlta singularia falsa. q̄ totū tēpus p̄teritū ab eterno vsq̄ ad p̄ncipiū huius diei ē ps tēporis p̄teriti vsq̄ ad diē crastinaz. & t̄m illa nunq̄ fuit futura. Similiter est de tēpore ab eterno terminato ad diē crastinuz hesternū. & sic d̄ aliq̄s. Ad aliud nego cōsequentiā. quia est fallacia cōntis. p̄ eo q̄ se quis ecouerfo. & nō sic. Si r̄ est fallacia figure dictionis. cōmutando nūerū singularē in pluralē. sicut hic. deus facit oēm hominē cecum vel videntē. ergo facit oēs homines cecos vel videntes. supposito q̄ faciat vnū hominē cecū & aliū videntem.

Ad p̄ncipale argumētū bene patet ex dictis in questione.

Questio sexta

Trum angel⁹ po

tuit mereri vel demereri in p̄mo instanti. Et videt̄ p̄mo q̄ non.

quia meritū & demeritū non sūt sine deliberatione. sed deliberatio necessario est in tempore. q̄ t̄. In oppositū. In p̄mo instanti habuit liberū arbitriū q̄ potuit tunc peccare. Respondēdo ad istā questiōez dico q̄ sic. q̄ posita causa efficiēte & sufficēte et nō impedita p̄t̄ poni effectus. S̄z in p̄mo instanti potuit angel⁹ habere causam sufficēte actus meritorij & demeritorij. ergo tunc potuit mereri. minor patz q̄ in primo instanti potuit esse tam voluntas sua q̄ cognitio requisita ad actum meritorium. q̄ t̄. Assumptuz p̄bat̄. quia quero q̄ est cognitio requisita ad actum meritorij. Aut ē cognitio p̄fecta. aut assensus respectu principij practici vel p̄clusionis practice. Et siue sic siue sic. p̄t̄ esse in isto instanti

pmo. q: si talis assensus non pot esse in pri mo instanti. hoc est ppter defectu alic' cau se necessario requisite ad talē assensuz. pu ta formatio ppois. Et si illa non potest esse i instanti hoc est ppter defectuz cause reqsute ad suū esse. q: nulla est repugnātia int' act' Et de illa causa qrenduz est. qre non pot ee in pmo instanti. z erit pcessus in infinituz. vel stabit' necessario ad hoc q' causa suffici ens actus meritorij pot esse in pmo instan ti. z habet ppositū. Preterea in pmo istā ti pnt esse noticie incōplexe clusiois pra etice. z sū pncipiū. z in eodē instanti p p bari ppositio. pbat sic. q: posita causa suffi cienti zē. sed noticia incōplexa cū actu vo luntatis q' vult formare pplexū sunt cause sufficientes. z iste pnt esse in pmo instanti. q: habita pgnitiōe terminorū pot statī vo luntas velle formare pplexū. z formata p positione euidenti statim in eodē instanti intellectus assentit. Si ḡ in pmo instanti pot esse pgnitio sufficiens act' meritorij. ḡ potest poni in pmo instanti. Et statim pot volūtas pcordare cū illa ratiōe v' discor dare Preterea angel' in pmo instāti po tuit se libere pformare recte ratiōi et nō cō formare. ḡ potuit peccare. aūis patz. q: sine recta ratō sit a solo deo siue naturalr pot fi eri in instāti. z statim pot volūtas pcorda re cū illa rōne vel discordare. Preterea in primo instāti angelus potuit diligere se Aut ḡ necessario. z tūc ad illam dilectiōez causandā nō pcurrerēt nisi cāe naturales. qd falsum est. q: volūtas pcurrit. aut libe re. z tūc potuit se diligere meritorie z dme ritorie. q: tūc se potuit pformare diuino p cepto v' nō pformare. ex q' in isto instāti fu it causa libera. Si dicit q' in primo in stanti nō potuit velle aliqd Contra hoc est ratio primo facta d' causa efficiente. Et ideo dico simplr q' sic. Sz cōtra. tē act' malus surreptici' et indeliberatus nō di stinguunt. Preterea actus nō est ipura bilis ad meritū v' ad demeritū nisi fiat sci enter z ptingenter. sic q' possit actū opposi tū elicere Preterea nullus obligat ad p ceptū nisi postq' possit deliberare Prete rea deliberatio reqsita ad actū meritorijz nō est de pponib' de pnti. sed d' futuro. q' de liberatio reqrit tēpus. Preterea act' me ritorij reqrit syllogismū practicū cōpositū

ex ppositionib' de futuro. qui. s. syllogism' non pot esse in instanti. Preterea si nō p cedit syllogism' practicus. act' nō erit ita i putabilis sicut si pcessisset. Respondeo ad ista Ad primū istorū dico. q' act' de liberatiuus z surreptici' nō distinguunt i hoc. q' actus surreptici' fit in instanti. act' s' deliberatiuus fit in tpe. Sz in b. q: ac tus deliberatiuus fit cū pfecta pgnitiōe obieci Actus s' surreptici' fit sine pfecta pgnitiōe obieci. siue fiat in tpe. siue in in stanti. Un' p oib'us argumētis dico d' plicem deliberationē esse. Una scz est pfe cta inuestigatō alicui' dubij. p q' habet bō rationē ad vtrāq' prem. et talis deliberatō nō potest esse in instanti. nec illa reqrit ad actum meritorij. Alia deliberatio est q' ē pfecta cognitio siue assensus respectu pncipiū practici v' clusiois. Et ista pot fieri in instāti. Et ista necessario requirit ad ac tum meritorij. Hūc aut supra pbatuz est sufficienter q' secūda deliberatio pot esse i instanti. z psequēs deliberatio q' est effe ctus eius potest esse in instāti. Preterea hoc dato habet ppositum. q: si actus dicat surreptici'. q: fit sine deliberatiōe tpanca. sequit q: talis actus potest esse peccatum mortale. pura si aliq's odiat deū in instan ti in q' tenet cum diligere. sine oī delibera tione peccat mortaliter. Et p cōsequēs de meritorij actus pot fieri in instanti. ḡ act' eius oppositus meritorij pot esse in instā ti. q: qnēcūq' pot aliquis demereri. pot me reri. Et ideo videt q' actus surreptici' nō fiat nisi circa materiā indifferentē. vbi po test hō bñ agere z male. sicut studere z hu iusmodi. Circa materiā s' pceptorum non pstitit forte. q: nullus excusat p hoc q' surrepticie odit deum qn' debet dilige re. Si em' requirat deliberatio tpanca ad meritū z demeritū. possit hō stare per ma gnū tempus in actu malo sine peccō. sic ali qn' pot esse magnum temp' anteq' habeat istam deliberationē. forte aliqui vn' annus fm q' homo est debilis ingenij. Ad ali ud dico q' actus non est meritorij nisi si at scienter. sed ista scientia est pfecta cognō tio obieci q' potest esse in instanti. Simi liter ptingentia que requirit ad talē actuz est q' possit opposituz actum elicere. p aliq' tempore vel in instanti Sed actus deme/

ritorius nō semp fit ex scia s; aliqñ ex igno rantia. Un' videtur q' sola noticia incom pleta v' apprehensio obieci sufficit ad dme ritū qñ homo tenet elicere oppositū actuz. Ad aliud dico q' assumptuz est falsum. Imo obligat angel' z homo ad pceptū qñ/ cunq' apprehendit id z pgnoscit pceptum. z nō requirit talis deliberatio. Ad aliud dico de istis duob' q' nō semp deliberatio est ex ppositionib' de futuro. q: de illis ē so lum deliberatio q' est pfecta inuestigatio ali cuius pponis vere incognite vel dubie. sed frequenter deliberatio est de ppositiōib' de pnti z syllogismuz practicus. similiter et ista deliberatio est pfecta cognitio et assen sus. Exemplū em' est. deliberatio sufficiens ad actū meritorij. p q' cunq' instanti pgnō scit deus esse summū bonū. creator oīm. p eodē est ipse amādu. Sed p pmo instan ti pot angel' oia ista. ḡ zē. Confirmat. q: qñ pgnitio nō ē variata. si act' sibi pforma tus in tpe pot esse meritorij. eadem rōne actus elicetus in instanti erit meritorij. s; pgnitio pfecta angeli respectu obieci pra ctici si elicial in instāti et cōtinuet sine aliq' variatione p tempus. tūc actus volūtaris sibi pformat' pot esse meritorij i tpe. ḡ etiā in instanti. Ad aliud dico q' act' merito rius nō semp reqrit syllogismū practicū nec de pponib' de pnti. nec de futuro. z da to q' sic. dico q' qntūcūq' talis syllogism' pponit ex pponib' de pnti zē. talis potest esse in cognitione obieci. sicut pbatū est. Ad vltimū dico q' illa imputabil' pte esse sine syllogismo ex ppositionib' de futu ro sicut cum illo. ideo nego assumptum. Ad principale patet ex dictis supra.

Questio septima
Trum existētia

angeli differat ab eius essentia. Et videt pmo q' sic. quia existē tia angeli est sepabilis ab e' essentia. ḡ zē. Assumptū pbat. q: existētia aliqñ existit. aliqñ nō. In oppositū. Tūc sequit q' exi stentia esset actus essentie. qd est falsum Dico ad istam qstionē q' existētia ange li nō est aliud ab essentia sua. Nō pbat sic. q: nō est accidens essentie. Nō pbat indu ctive. Nec est aliq' substantia. q: nec matia nec forma. nec ppositū ex bis. Si s' dī

cis q' est respect' creature dependentie ad deū. Hoc esse nō pot. q: tales respect' sunt supflui. Preterea si sic. possit angel' esse sine tali respectu depēdētie. psequēs falluz consequētia patz. q: min' dependet ange lus a tali respectu q' effect' ex sua causa. et accidens a suo subiecto. z forma a materia sed oia ista de' potest facere sine alijs. ḡ zē. Itē tunc existētia angeli esset accidēs angeli. z p cōsequēs pnt' natura essz eētia angeli q' eius existētia. Si s' substantia est prius natura q' accidens. ergo pot esse si ne co. Item oēm rem pōrem naturalit potest deus facere sine posteriore. ḡ potest esse eētia sine existētia. Itē si sic. aut fa cerent vnum p se. aut vnuz p accidēs. Si vnū p se. ergo vnū est materia. aliud forma Si vnū p accidēs. ergo angelus eēt vnuz p accidens. Et ideo dico q' nullo mō disti guit. Sed cōtra. hoc qd semel distingui tur ab aliquo semp distinguit ab illo. Sz essentia angeli aliqñ distigebat ab ange lo. puta qñ angelus nō fuit. ḡ zē. Pretea qd est indifferens ad esse z ad nō esse disti guit ab vtroq'. Sz essentia angeli est hu iusmodi ergo zē. Preterea qñ angel' nō fuit. hec fuit vera. essentia est eētia. siue an gelus est angelus. z nō ista. angelus est exi stentia. Nec illa. angelus est. ergo. Pre terea sequit. existētia angeli non est eētia angeli. ergo existētia angeli differt ab es sentia angeli. Bñs est verū et cōsequētia bona. ergo et cōsequēs erit veram. Pre terea qñ angel' nō fuit. aut existētia ange li fuit idem cum eētia angeli. aut distincta Nō idem. quia tūc nō existebat. ergo disti cta. Dico ergo ad primū istorū q' essen tia angeli nunq' distigebat ab eius exi stentia. z aliqñ existētia non fuit essentia. sicut eētia angeli nunq' distigebat ab essentia. z tamen essentia angeli aliqñ non fuit eētia. q: aliquando nihil fuit. Ad aliud dico q' non est magis eētia indiffe rens ad eē z ad non eē q' existētia. q: sicut existētia potest eē existētia. z potest nō eē existētia. ita eētia potest eē eētia et non potest eē eētia Unde idem oīno significa tur p vnum et consignificat quod per reli quum. Tamē eē quādoq' est nomen. z sic tūc significat oīmōde grāmaticaliter z lo ycaliter idem quod eētia Aliquando s' o c 4

est verbū tunc idem significat verbalit̄ qđ
essentia significat noialiter. 7 ideo vnus nō
ponit cōuenienter loco alterius. qz nō ha
bent eadem officia. sicut nec nomē nec ver
bū. Et ideo esse aliqñ cōuenienter ponit iter
duos terminos. dicēdo. hō est vl' homo p̄t
esse animal. inter quos nō uenienter po
nit cēntia. qz nihil est dictū dicere qđ hō es
sentia animal. Ita est de cursu 7 currere. 7
multis talibus. Sic ergo est essentia idif
ferens. quia vnaqz pars p̄tradictiōis po
test esse vera successiue. Ad aliud dico
qñ angelus nō fuit. hec fuit falsa. angel' est
angelus. siue essentia angeli est essentia. si
ue angelus est substantia. ens 7c. sicut ista.
angel' est ex natura. Sic etiā est de existen
tia. quia p̄ omnes tales implicat qđ angel'
sit aliqd. Ideo qñcunqz hec est vera. ange
lus est essentia vel ens. hec erit vera. ange
lus est existentia vl' angelus existit. quia ex
istentia 7 essentia idem oīno significant.

Ad aliud nego istā p̄nam. existentia an
geli nō est essentia angeli. igit' distinguit' ab
essentia angeli. qz p̄ antecēdēs nō implicat an
gelum existere. imo denotat angelū non eē
p̄ istam negatiuā. sed p̄ seq̄ uēs impratur
angelū esse. qđ non valet p̄seq̄ntia. Ad ali
ud dico qđ nec fuit idem. nec distinctus. qđ
idem 7 distinctum sunt due entitates. 7c.

Contra. qñ nō fuit angelus plus distin
guebat' angel' ab azino qđ angelus ab an
gelo. siue idē a seipō. Dico qđ nō distingue
bat' tūc plus de facto. sed potuit distingui
quādo vtrūqz poneret' in effectu. Ad p̄n
cipale dico. sicut patet ex dictis. qđ nec ē se
pabilis ab essentia. nec eōuerso. licet vtra
qz pars cōtradictionis. esse 7 non eē. possit
successiue p̄dicari tam de essentia qđ de exi
stentia 7c.

Questio octaua

Utrū quilibet ef

fectus creaf a deo. Et videt' p̄
mo qđ sic. qz quilibet effectus vl'
est creator. vl' creatura. Nō creator. qđ crea
tura. 7 p̄ nōs creaf. Contra. Nō quilibz
effectus fit ex nihilo ergo non quilibet cre
atur. Dicuntur due difficultates. realis
7 alia vocalis. Prima est. An quilibet effect'
simplex sit puz nihil anteqz pducatur. Et di
co qđ sic. Probatio. Aut ista forma simplex

de qđ arguo. scz a ponit in eodē instāti in qđ
pducatur in subiecto produci extra subie
ctū 7 p̄ p̄sequens potuit creari. 7 p̄ p̄seq̄ns
prius fuit nihil. Preterea qđ non ē nec
in se nec in aliqua sui pte est purus nihil. scz
forma simplex anteqz pducatur est huiusmo
di. ergo 7c. Si dicis qđ est in potētia ma
terie. Contra. hoc nō sufficit. qz nō realius
habet esse forma in potētia matie qđ in po
tentia agentis. Sed hoc non obstante for
ma simplex est purū nihil. patet de angelo
Sic anima intellectiua est in potētia cor
poris. 7 gratia in potētia aie. 7 tñ vtrūqz
est purū nihil. Preterea forma an' suā p/
ductionē nec est essentia. nec existētia. sicut
pbatum est in p̄cedenti q̄stione. qđ est purū
nihil. Preterea existētia talis forme ni
hil est anteqz pducatur. ergo enā essentia. qđ
idem sunt. Scda difficultas est. Utrū
eadē forma substantialis vl' accidētalis si
mul generet' et creet. Dico hic qđ eadē
forma creaf a deo. 7 simul ab agente natu
rali nō creatur sed generat'. hoc p̄bo sic. Il
lud simplex quod pducitur ab aliquo agē
te qđ non requirit materiā cōicantē. neces
sario creaf. 7 sic de nihilo. Et illud generat'
quod pducit' ab agente qđ necessario req̄
rit materiā cōicantē. sed eadē forma sub
stantialis pducit' sic a dō 7 ab igne. Hec h
est magis incōueniēs qđ qđ idem effect' pu
ta volitio pducatur libere 7 p̄tingenter a vo
luntate. et naturaliter ac necessario a p̄gnī
tione. 7c. Tñ p̄prie loquēdo forma nō ge
nerat'. sed totū p̄positū. hoc em̄ patz p̄ diffi
nitionē exprimētēz qđ noia huius termini
generatio. Dis p̄missis dico qđ reliqđ diffi
cultates sunt vocales ppter equocationēz
huius vocabuli creare. qz creare accipit' in
iure canonico p̄ pmoueri ad dignitatem.
sicut dicim' qđ papa creat cardinales. Alie
aut accipit' creare in pbisica et theologia. 7
hoc qđruplicit'. Uno modo large p̄ p̄du
ci vel fieri. sic accipit' p̄metator. iū. d' ania
Ubi dicit' qđ intellectus creat intellecta.
Scdo mō accipit' strictē p̄ illo qđ fit de ni
hilo ab aliqđ agente. vl' illud d' quo fit factū
est de nihilo. Et sic dicit' Aug' in de sym
bolo qđ segetes creant. Tertio mō strictē p̄
illo qđ fit postqz fuit nihil ab agēte qđ pos
sit ipsum facere sine omni subiecto. Quar
to modo accipit' strictissime p̄ illo qđ fit a

Utrum creatura

possit creare. Et videt' p̄mo qđ
sic. qz creatura pducit formā de
nihilō postqz fuit nihil. qđ potest creare.

In oppositū. tunc creatura esset infinite
fictus. quia nihil potest creare nisi infini
ta virtus. Pro ista q̄stioe p̄mo exponam
hunc terminūz creare. 7 dico. quibus creare
multiplicit' accipiat'. sicut patebat in q. an
cedenti. tamē hic accipio creare p̄ p̄duce
reali qđ sine passo. supposito tēpore vel na
tura. Et dico vel natura. qz si pducatur pas
sum aliquod. in eodē instāti pōt creata ha
bere effectum suū in isto passo. Exēpluz d'
spēs in eucharistia. Et simil' si deus i in
stāti crearet totū aerē mediuz. sol illūma
ret i instāti. Sic intellecta qōne dico qđ cre
atura nō pōt creare. Tñ difficile est p̄bare h
Sed qđ nō sit causa total' aliē effect'. h ego
p̄bo. 7 hoc dico tanqz causa natural'. qz cā
efficiēs totalis natural' cōlit' se hōis ad plu
ra eiusdē rōnis. vl' pducit omnia. vl' nulla
aut nullū. S; aliqđ creata est hui' cā natu
ralis qđ nō potest cāre sic cā totalis. Se
cundo dico qđ nō creat sic cā p̄tialis. sed h
difficili' p̄ p̄bari qđ p̄mū. Hec forte ē possi
bile inuicere probationem p̄cedentē ex p̄
positionibus p̄ se nos qđ p̄ponēs nō p̄nt rō
nabiliter negari ab aliquo. Dico ego tñ qđ
nō. qz ex p̄tencia qualis nobis est possibil' ē
solū hec. qđ nunqz vidimus creaturā crea
re. hoc est pducere aliquid nisi ad p̄sentiā
passi. S; hic sunt aliqua dubia. Pri
mu' est qđ creatura pōt conseruare formā
sine subiecto. qđ potest creare. Scdm est
qz creatura potest annihilare. ergo creare
ans patz. qz ignis magn' pōt destruere fri
gus puū separatū a subiecto. qđ p̄t annihilare

Tertium est. quia ratio prima deficit. qz
in augmētatiōe natural' ē cā sufficiēs 7 ef
fect' naturalis cōlit' se habēs ad plures.
7 tñ pducit vnū primo 7 postea aliud. 7 sic
deinceps. Itē tot pōt de' mō pducere qđ
pducere si est agēs naturale. qđ nē saltē p̄t
pducere infinita. Quartū dubiū est. qđ
spēs in eucharistia pōt augmētari. qđ creata p̄t
creare. p̄na patz. qz in augmētatiōe aliqd
acquirif. 7 illud i p̄posito pducitur sine ma
teria. qđ creaf. Dico ad primū horū qđ du
pliciter p̄t dici. Uno mō qđ creatura nō p̄t

Questio nona

deo solo postqz nihil fuit. Ita qđ nihil p̄cur
rat cū agente qđ necessario req̄rit passum.

Per p̄dicta hō respondeo ad q̄stionē. qz
p̄mo modo accipiēdo creare nō intelligi
tur q̄stio. sed de alijs. Et dico qđ primo mō
istoz q̄rtuoz. oīs effect' causat' a deo. 7 etiā
scdo mō. qz oīs effect' vel fit ex nihilo a dō
vel illud de quo vltimo fit factum est d' ni
hilo a deo. Tertio mō dico qđ null' effect'
p̄positus pducitur a creatura creaf a deo.
sed soluz effectus simplex. Et hoc maxime
est verū. si quilibet forma simplex pōt. esse
sine subiecto p̄ potētia dei. Sed quarto
modo dico qđ nec effectus simplex nec cō
positus creaf. Sed hic sunt aliqua du
bia. Primū est vtrū respectus possit cā
ri a deo. Scdm est vtrūz signata p̄nt
creari a deo. Dico primo qđ respect' non
sunt alię res distincte ab absolutis. sed
sunt ip̄a absoluta. ideo possunt creari a dō
sicut absoluta. Sed qđ ponunt istos disti
gui ab absolutis. dicunt istos nō posse cre
ari a deo. Ad secundū dico qđ signata
sunt creabilia a deo. qz sunt vere entia rea
lia. Et sicut mēdacia 7 impossibilia et entia
rationis sunt entia realia creabilia a deo.

Et si dicis qđ chimera icludit p̄tradicti
onē. ergo nō est ens reale. Itē. vi. metha
pbi. diuidit' Aresto. ens in ens rōnis 7 ens
reale. 7 ens reale in decē p̄dicamēta. Di
co ad p̄mum istoz qđ hec est distinguēda.
chymera icludit p̄tradictionē. ex eo qđ sub
iectū pōt habere suppositionē p̄sonalez vl'
simplicē. Primo mō dico qđ non icludit
p̄tradictiōēz. sed secūdo modo p̄ significa
tionē. quia significat p̄tradictionē p̄ tanto
qđ ad p̄dicationēz chymere de aliqđ seq̄ntēz
p̄tradictoria. puta qđ aliquis sit homo et nō
homo. Eodem modo tales sunt vere. chy
mera est aliqd. chymera est ens. vt suppo
nit materialiter vel simpliciter. Ad ali
ud dico qđ p̄metator intelligit' ibi per ens i
anima affirmatiōēs 7 negatiōēs qđ sunt cō
plexa solum in anima. 7 p̄ ens extra animā
intelligit' incōplexa. Et incōplexū bene di
uiditur in decem p̄dicamēta. Aliter tñ
potest dici qđ non est diuisio p̄ opposita. sed
est diuisio vocū i sua significata. sic postea
bene patebit. Ad p̄ncipale p̄ vtraqz pte
patet ex dictis.

conferuare formā separatam a subiecto. S3 de sp̄to in eucharistia d̄r q̄ deus oēs p̄seruat. S̄c̄do p̄t dici aliter q̄ nō est simile q̄ p̄seruare & creare. q̄ q̄n res non est effecta equalr se habet ad oīa. & ideo nō obstat q̄ creatura p̄t cōseruare formā separatā nō t̄n potest creare. Ad secundū dici p̄t duplīciter. P̄mo q̄ creatura nō p̄t annihilare sicut nec creare. ideo p̄t dici. q̄ntūcūq̄ ignis esset magnus nō possz annihilare quam frigiditate separatam. Aliter etiā dici tur q̄ p̄t annihilare sed nō sequit. q̄ p̄t creare. p̄ter hoc. q̄ causa efficiēs non eq̄lit se habet ad rem q̄ existit & ad rem q̄ nō existit. Sed dicit q̄ agēs naturale corrupēdo formam nihil relinq̄t. q̄ annihilat. Silr p̄ ducēdo nihil forme p̄supponit. q̄ creat. Respondeo & dico. q̄ q̄uis forma p̄ns fuit nihil. q̄ t̄n deducit de potētia mat̄ie. h̄ est q̄a materia necessario requirit q̄ illd agēs facit istam formā esse. ideo illd agēs nō creat istā formā. Si dicit. illud q̄d est in potētia mat̄ie habet aliqd esse. s3 forma ē huiusmodi. q̄ rē. Dico q̄ forma nō h3 aliqd esse in materia. sed bñ potest habere esse in materia. Sed p̄tra hoc. aliquod h3 esse possibile. q̄ habet aliqd esse. Dico q̄ habere esse possibile nō est aliud q̄ posse esse in materia. Si dicit q̄ t̄n aīa intellectiua haberet esse i materia potētiāle. & p̄ se q̄ns nō creat. Dico q̄ licet habeat esse potētiāle. t̄n creat. eo q̄ p̄ducit ab illo solo q̄ p̄t enī p̄ducere extra materiaz. cuiusmodi est sol⁹ deus. Ad tertū dico p̄mo theologicē. q̄ illa determinatio in augmētatione ad vnam prem forme ante aliā est a deo. q̄ libere coagit ad p̄ducendū vnuz & postea aliud. & sic nō est simile. Dico etiā alio modo videlicet phisicē. q̄ ista determinatio in augmētatione ad vnū graduz an aliū. & siml'r put est in actiōibz naturalibz puenit ab oībz caus superioribz & inferioribz eodē modo appromat̄is. v̄l vario mō. q̄ p̄mo p̄ducit vn⁹ gradus in augmētatione plus q̄ alius. hoc est naturaliter loquēdo ex diuersa dispositione & appromat̄ione corpum celestū. Et h̄ habet phisicē dicere. Jō ponēs q̄ oīa agētia superiora & inferiora eodē modo approment̄ passo erit oīno effectus idēz. & p̄ oīs hoc posito in augmētatione. v̄l siml' p̄ducēt oēs ptes forme vel nulla. Ad quar

tū dico q̄ nō tot p̄t modo p̄ducere q̄t posset si ageret naturalr. q̄ si agēs naturale p̄t vel esset potens creare necessario eēt infinita. vel nō esset infinita. P̄mū patz p̄ rationē prius factā. Secundū pater. q̄a nō potest creare nisi possibile. sed infinita sunt impossibilia. q̄ rē. Sed talis p̄na dca non sequit q̄ est libere agens potēs creare ista. q̄ rē. rō. ex vno impossibili licet inferre aliud impossibile. ex hoc q̄ aliqd potēs creare sit naturale agens. q̄ sic infinita sint. Sed dicit. p̄sequētia ista est bona. volūtas creata potest libere creare. q̄ creare p̄t infinita simul. q̄ volūtas diuina. p̄na patz. antecedens etiā est verū. Dico q̄ p̄na non est bona. & antecedens est verū. q̄ ex hoc q̄ volūtas creata est defectibilis p̄t velle impossibile. & illud q̄ includit p̄tradictionez cuiusmodi est infinita esse. Et t̄n si potest velle creare omne volitū. potest creare infinita. Sed volūtas dei sic nō est defectibilis. nec p̄t efficiēt velle aliqd impossibile includens p̄tradictionem. & p̄ consequēs non potest velle infinita esse. & ideo nō p̄t creare infinita siml'. B̄t euitur ergo si agēs naturale posset creare. p̄duceret infinita siml'. Et si agens liberū defectibile posset creare. tunc posset simul p̄ducere infinita. quia potest velle eff. cere multa. Deus autē non potest esse agens naturale. nec agēs liberum defectibile. ideo nullo modo sequit q̄ possit p̄ducere infinita siml'. Si dicit potest deus facere nō tot q̄n plura. ergo infinita. Dico q̄ p̄na nō valet. q̄ p̄ ly tot intelligo certū numerū. et t̄n nō valet. deus p̄t non facere tot in certo nūero q̄n plura ergo infinita. Si dicit ad hoc q̄ oē q̄d p̄petit vni indiuiduo. simile potest cōpetere aliū indiuiduo. S3 esse cōpossibile p̄petit vni indiuiduo respectu alterius. q̄ cui libet. & sic omnibus. Dico q̄ esse cōpossibile potest p̄petere cui libet sigillatim. sed nō sequit. ergo oībz. sed est ibi fallacia figure dictionis mutando singularem numez in pluralem numez. Ad quartū dubiū dico. q̄ si ponat quātitas distincta res a substantia et qualitate. potest dici tunc q̄ omēs ille transmutationes sunt in quantitate sicut in subiecto. & tunc vitatur per hoc creatio. Si h̄o neget illa q̄ntitas. t̄n oportet dicere q̄ oīa ista sūt a deo & nō a creatura

Si dicit. efficiēt nō est aliud q̄ effectuz esse ad p̄sentiam cause. sed ad p̄ntiaz ignis in illis sp̄to causat calor. q̄ ignis efficit illum. et sic creat. Dico q̄ illd p̄ncipiū p̄mū intelligo sic. q̄n effectus natus est naturaliter causari. & esse ad p̄ntiam agētis. t̄n effice nō est aliud q̄ effectū sic esse. In p̄posito autē nō est sic. q̄ ille calor nō est nat⁹ p̄duci ab igne. q̄ est sine subiecto. et agēs naturale nō p̄t aliqd p̄ducere sine passo. v̄n si deus nō p̄duceret illū calozē nihil p̄ducelibz ad p̄sentiam ignis. ex quo nō est subiectū patiens. Ad p̄ncipale vtrūq̄ patz et dicit.

Questio decima
Vtrū anima sensitiua & intellectiua in homine distinguantur realiter.

Et videt̄ p̄mo q̄ non. q̄ vnus p̄positi est t̄n vnū esse ergo t̄n vna forma. q̄ forma dat eē. In oppositū. P̄m⁹ natura est aliqd animal q̄ hō q̄ p̄ aliam formā est homo et p̄ aliam animal. Dico ad istā questionē q̄ sic. sed difficle est hoc p̄bare. q̄ ex p̄ponibz p̄ se nos p̄bari nō p̄t. Probo t̄n q̄ distinguūt realiter. P̄mo sic. Impossibile est q̄ in eodem subiecto sint simul p̄traria. sed actus appetendi aliqd & euitādi sine rēnuendi idēz in eodē subiecto sunt cōtraria. q̄ si sunt simul in rerum natura sunt in diuersis subiectis sed manifestū est q̄ sunt siml' in hoīe. q̄ id idem q̄d hō appetit p̄ appetitū rennuit p̄ intellectum. Et siml' p̄ Aristoteles. in de aīa q̄ dicit q̄ in eodem sunt appetitus p̄trarij. hoc est. essent p̄trarij si essent nati recipi in eodē subiecto. Si dicit q̄ isti appetitus dicunt p̄trarij. quia sunt inclinatiui ad effectus p̄trarios. & sic sunt virtualr cōtrarij. q̄ vnū inclināt ad p̄secutionē. alter ad fugā. alteri incōpossibile. & talia p̄traria p̄nt bñ esse in eodem subiecto. nō autē sunt cōtraria formalit'. Cōtra. p̄ istam rōnez diceres eque facit q̄ volitio et nolitio nō sunt p̄trarij formaliter. sed t̄n virtualiter. q̄ nati sunt inclinare ad cōtrarios effect⁹. & sic perit via ad p̄bandū aliq̄ p̄ria. P̄terea eadē forma substantial' nō p̄t simul & semel habere duos act⁹ appetēdi respectu eiusdē obiecti. S3 i hoīe sunt frequē act⁹ siml' volēdi aliqd bonū & appetēdi appetitū

sensitiuo. ergo isti actus nō sunt in eodem subiecto. P̄terea eadē forma nō elicit simul & semel actū appetēdi aliqd naturalr & aliū libere. sed hō libere aliqd vult. et appetitū sensitīuus naturaliter appetit illud q̄ rē. Secūdo arguo sic p̄ncipalr sensationes sunt subiectiue i aīa sensitīua mediate v̄l immediate. & nō in aīa intellectiua subiectiue. q̄ distinguunt. Maior patz. q̄a nihil aliud p̄t assignari subiectū sensitio nū nisi aīa sensitīua v̄l potētia. Et si potētia sit accidēs aīe erit subiectiue i aīa sensitīua. p̄bat. q̄a alit' oīs apphēnsio aīe sensitīue esset intellectio. q̄ esset subiectiue in aīa intellectiua. Silr t̄n aīa separata posset sentire. q̄ ex q̄ sensitio est subiectiue in aīa intellectiua. et de p̄t p̄seruare oē accēs in suo subiecto siue q̄cūq̄ alio. & p̄ p̄ns possz p̄seruare aīam sensitīuā in aīa separata. q̄d est absurdū. Si dicit q̄ totū p̄positū est subiectū immediatū sensitiois v̄l potētie sensitīue. & nulla forma. Cōtra. accidēs nō est simpliciter suo subiecto p̄mo sic alias p̄tebit. q̄ sensitio cū sit accidēs simplex non p̄t esse subiectiue & imēdiatē in p̄posito et p̄mo. Silr h̄ dato nō essent ille potētie p̄ potētie aīe q̄ corpis. ex q̄ nō sunt subiectiue p̄ in vno q̄ in alio. Tertio arguo sic. Eadē forma nūero nō est extēsa & inextēsa. materialis & imaterial'. sed aīa sensitīua in hoīe est extēsa & materialis. & aīa intellectiua nō. q̄ est tota in toto rē. S3 ista arguit mltiplr. P̄mo sic. q̄ Aug⁹ in de ecclēsiasticis dogmatibz p̄tēnt duas aīas i hoīe. & dicit q̄ est error quorundā. S̄c̄do. q̄ aut illa aīa p̄māst i triduo cū corpe. aut cū aīa. Et q̄d cūq̄ def sequit q̄ xps nō fuisset vnūoce mortu⁹ cū alijs hoībz. Aut fuit corrupta. & t̄n xps deposuit vnā aīaz quā assumpserat. q̄d est h̄ doctores scōs. Tertio. q̄ articl⁹ p̄sich' dicit. q̄ q̄n aīa rōnalis recedit de corpore adhuc animal remanet viuū. est error. s3 si distinguunt remanet aīa sensitīua post separationem intellectiue q̄ eodem ordine p̄cedit natura generādo & corrupēdo. Sed generādo prius itroducitur sensitīua q̄ intellectiua si distinguuntur. & hoc dicit phs in de animalibz. Itēz si remanet sensitīua sine intellectiua illud compositū nec esset homo nec animal rōnale. & sic nec esset rōnale nec irrationale.

Respondeo et dico ad primum istorum quod Augustinus dicitur duas animas intellectivas in homine quod una sit a deo et alia a diabolo. et hoc est mens Augustini si quis ibi librum inspiciat. Ad secundum dico quod anima sensitiva christi in illo triduo remansit ubi deo placuit. sic tamen quod spiritus fuit unita deitati. Sed verum remanserit cum corpore sine anima intellectiva. solus deus novit. verum tamen bene potest dici. Et nego quod tunc non fuisset uniuoce mortuus cum alijs hominibus. quod eadem ratione posset dici quod non esset uniuoce mortuus. quia corpus christi non est putrefactibile sicut corpora aliorum hominum sunt putrefactibilia. id non sequitur quod fuit uniuoce mortuus propter separationem anime intellective. Ad tertium dico quod post separationem anime intellective non remanet anima sensitiva. nec post tempore introducit in generatione hominis sensitiva quod intellectiva. Ad primum dico quod sensitiva prius natura est in corpore. non autem post tempore. quod simul introducuntur et expelluntur. Ad ultimum dico quod si per potentiam dei remaneret anima sensitiva in corpore. illud positum esset verum. et tamen nec esset animal rationale nec irrationale. nec esset animal vere contentum sub animali. quod est genus. Et ratio ista est. quia non esset ens completum per se in genere. sed esset natura esse per essentialis alicuius existentis per se in genere. et nullum tale esset per se in genere substantie. vel alijs generibus per se. Nec de isto predicaretur aliquod genus per se primo modo. Tamen vocando animal omne illud quod habet animam sensitivam. sic bene est animal. sed tunc animal diceretur eodem uoce de illo et de alijs animalibus. Ad principale dico quod hominis est tamen unum esse totale. sed plura esse partialia.

**Questio undecima
Tertium anima sen-**

sitiva et forma corporeitatis distinguantur realiter tam in brutis quam in hominibus. Et arguitur primo quod non. quia si sic. tunc anima sensitiva adveniret enti in actu puta materie informate forma corporeitatis. et per consequens esset accidentis. Contra. sensitiva et corporeitas habent distinctas operationes et alterius speciei. ergo distinguuntur. Dico ergo ad illam questionem contra quod sic. quibus hoc sit difficile probare. Tamen hoc probando arguo sic. Mortuo homine vel bruto remanet eadem accidentia numero quod prius. sed habet idem subiectum numero. quia patet. quod accidentis naturalis non migrat de subiecto in subiectum. sed illud subiectum non est materia prima. quod tunc materia prima immediate recipit accidentia abstracta. quod non videtur verum. sed remanet aliquid forma precedens. et non sensitiva sed corporeitas. animas patet. quia eadem accidentia numero remanent in tali viuo et mortuo. probatur. quod saltem si sunt aliqua accidentia sunt eiusdem speciei cum accidentibus alijs viui. quod patet ex hoc quod tamen assimilatur quod homo non potest iudicare inter illa. Si ergo sint noua accidentia. quod a quod causantur. non ab aere. nec ab aliquo alio elemento. nec a celo. quod tunc omnia accidentia omnium corporum cadauerum essent eiusdem speciei. quod est contra sensum. quod ex quo sunt agentia naturalia spiritus in passiva eiusdem rationis sunt nata causare accidentia eiusdem rationis. materia autem est eiusdem rationis in omnibus cadaueribus ergo etc. Nec etiam causantur a forma subali nouiter introducta in mortuo. quod ista forma est eiusdem rationis in omnibus corporibus hominum vel animalium. et sic de alijs. Et per consequens non causarunt accidentia diuersarum specierum in diuersis corporibus. quod est manifeste falsum. cum videmus aliquod corpus esse album. aliud nigrum et sic deinceps. Si ergo dicatur quod diuersa accidentia causantur in diuersis speciebus propter diuersam dispositionem in ipsis passis. Contra. omnes ille dispositiones corruptiue introductione illorum accidentium. propter variationem istarum non erit variatio accidentium in specie. Preterea constat quod semper stat argumentum. quod eadem causa naturalis non producit contrarios effectus propter diuersitatem dispositionum. Nam quibus sol dissoluit glaciem et restringit lutum hoc est propter diuersas causas partiales concurrentes. puta terram vel aquam. sed forma illa nouiter introducta non causat accidentia contraria corruptioni. Secundo arguo principale sic. quod anima sensitiva. tunc corpus christi in sepulchro nunquam fuisset per essentialis nate humane in christo. nec fuisset idem corpus viuum et mortuum. nec fuisset deitas unita illi corpori in sepulchro. nisi per nouam assumptionem. quod non videtur verum. Si tamen tunc non essent eadem corpora sanctorum viua et mortua. et per consequens non essent adoranda sic corpora sanctorum. quod ista corpora nunquam habuerunt. Et ideo magis concordat cum fide ecclesie ponere distinctionem inter istas formas quam unitatem.

Sed hic sunt alia dubia. Primum. Ut vegetabilia et sensitiva in eodem animali distinguantur. Secundum est de subiecto immediato forme sensitive. Utrum sit materialis forma corporeitatis. Ad primum istorum dico. quod nulla est necessitas ponendi distinctionem inter sensitivam et vegetatiuam. quod illa ratio de diuersitate operationum non concludit quia idem potest esse principium diuersarum operationum. Ad secundum dico. quod sensitiva immediate recipit in forma corporeitatis. vel immediate in materia. quod non videtur aliquid ratio cogens quod due forme extense perficiant eandem materiam immediate. Ad principale dico quod illud quod aduenit enti in actu completo et speciatim illud est accidens. sed anima sensitiva non aduenit enti tali. ergo non est accidens. etc.

**Questio duodecima
Tertium actus re-**

ctus et reflectus sint idem actus. Et videtur primo quod sic. quia aliter esset processus in infinitum in actibus reflectis. ergo etc. Contra. in nobis non est idem intellectus et obiectum eius. sed actus rectus est obiectum actus reflecti. ergo etc. Dico primo ex parte intellectus quod non. Secundo respondebo ad questionem. Circa primum dico quod non accipitur hic actus rectus et reflectus proprie. quod illud dicitur proprie reflectus quod incipit ab eodem et terminatur in idem. Et ideo proprie nullus actus dicitur reflectus. Sed ista accipiuntur improprie. quod vocatur actus rectus qui intelligit intellectus obiectum extra animam. et actus reflectus qui intelligit iste actus rectus. Circa secundum dico quod actus rectus et reflectus non sunt idem actus. quod probatur primo sic. Quicquid cognoscitur a potentia aliquid actu alterius rationis ab obiecto. potest cognosci actu simili a potentia alia eiusdem rationis. Sed verum angelus cognoscit actu alterius angelus actu distincto ab actu cognito. sed angelus cuius actus cognoscitur ab alio potest cognoscere actum proprium cognitione simili isti cognitioni quam alius angelus cognoscit. Sed ista cognitio distinguitur specie ab obiecto. sed est alius. Ista enim ratio videtur fortior omnibus alijs que sunt per ista parte. Item noticia intuitiva et abstractiva distinguuntur. certum est sed noticia abstractiva potest cognosci intuitiue sic patet in primo quolibet. ergo etc. Item non

est idem actus rectus et reflectus voluntatis ergo non ipsius intellectus. Ans patet. quia non est idem actus amoris et odii. sed aliquid quod amat odium. ergo etc. Contra. si sic. tunc posset infiniti actus simul esse. quod in illis est processus in infinitum. et posterior spiritus requirit prior existere. sicut intuitiva naturalis requirit existentiam obiecti. Preterea tunc esset aliquid quis actus qui non posset apprehendi intuitiue ab intellectu. Dico ergo ad primum illorum procedendo processum in infinitum in abstractiuis. sed non in intuitiuis. Primum patet. quod quod cognitio intuitiva et abstractiva potest cognosci abstractiue ipsa non existit. Potest esse cessare ista visio et tunc cognosci abstractiue. et illa cognitio potest cessare et tunc cognosci alia cognitione abstractiua. et sic in infinitum. Sed et hoc non sequitur aliquid infinitas actualis nec aliquid magna magnitudo. puta mille visiones existere simul. quod non exprimitur. id in isto processu est dare ultimam visionem que non potest videri. Nam de isto habemus experientiam per statum isto. Sed que sit causa nescio. Et per hoc patet ad aliud argumentum ad principale. imo nulla multitudo sequitur et hoc necessario. Secundum patet etiam. quod in intuitiuis spiritus posterior requirit priorem existere. et ideo si esset processus in infinitum posset fieri vna maxima multitudo. quod non est verum.

**Questio tredecima
Tertium perfectio**

ris obiecti sit perfectior actus. Et videtur primo quod non. quia si sic. tunc infiniti obiecti esset actus infinitus. et per consequens deus actus respectu dei esset infinitus. Contra. si non. tunc non esset via ad per bandum quod vnus actus sit perfectior alio. Primo hic premitto vnam distinctionem. Secundo respondebo ad questionem. Circa primum dico quod aliquid esse perfectius alio potest capi dupliciter. Uno modo scilicet in distinctis speciebus. Secundo modo in illis que sunt eiusdem speciei. Primo modo angelus est perfectior homine et homo azino. Secundo modo vna albedo est perfectior alia et quilibet forma in qua sunt plures partes eiusdem quantitatis molis vel virtutis quam in alia forma eiusdem speciei sicut vna albedo est perfectior alia. quia habet plures partes albedinis eiusdem quantitatis. et similiter vna caritas est perfectior alia.

Circa secundū articulū pono duas cōclusiones. Prima est qd nō est necessarius qd semp obiectū pfectioris sit pfectior actus. Et hoc siue obiectū sit cōpletū siue incōpletū. Et pbo primo sic. Principiū est obiectū pfectius cōclusionē. et respectu eiusdē p̄ci p̄i possunt esse actus errandi dubitandi quoz vterq; est impfectior fm speciē actu sciendi. q̄ aliq; actus respectu pfectioris obiecti potest esse impfectior actu aliq; impfectioris obiecti. Preterea accipiamus duo obiecta incōpleta. puta angelū et hominē. Tūc arguo sic. Impfectior est actus odiēdi respectu cuiuscūq; q̄ actus diligēdi. sed possum odire angelū et diligere hominem. ergo rē. Preterea actus remissus est impfectior q̄ actus intēsus. saltē loquendo de pfectione secundo modo. licet nō oporteat qd semp ita sit primo mō loquendo. sed quādo aliq; minus intēse diligit melius et pfectius obiectū. et hoc tam d obiectis eiusdē speciē q̄ alterius. sicut min⁹ intēse quādoq; homo diligit maiore charitate q̄ minore charitate. et angelū q̄ hominē. qd patet. qd quācūq; minus intēse cogitat de pfectione obiecto q̄ impfectione.

Secūda cōclusio est hec. Qd semp pfectioris obiecti potest esse pfectior actus q̄ impfectionis. ita qd aliquis actus respectu obiecti pfectioris est pfectior omni actu respectu impfectionis obiecti tam cōpleti q̄ incōpleti. Pro quo sciendū est qd respectu eiusdē obiecti tam cōpleti q̄ incōpleti possunt esse diuersi actus. sicut respectu eiusdē cōclusionis p̄t esse diuersi actus. s. errandi et dubitandi. Et similiter respectu eiusdē potest esse actus diligendi et odiēdi. Et quāvis actus errandi possit esse pfectior aliquo actu respectu obiecti pfectionis. tamen actus pfectissim⁹ inter istos ē actus pfectior respectu obiecti pfectionis oī actu respectu obiecti impfectionis. Sicut act⁹ pfectissimus respectu vnius cōclusionis pfectionis. est pfectior omni alio actu respectu cōclusionis impfectionis. Et eodē mō dico de obiectis incōpletiis distinctis specie. Qd aut actus pfectissimus respectu pfectionis obiecti sit pfectior omni alio actu respectu impfectionis obiecti. Sicut pfectissimus actus qui elicitur circa angelū est pfectior omni alio actu q̄ elicitur circa

hominē. Hoc pbo sic. quia illi sunt alterius speciē. et pfectissim⁹ actus respectu obiecti impfectionis nō est pfectior pfectissim⁹ actu respectu pfectionis obiecti. sic manifeste patet. ergo cum vnus actus necessarius sit pfectior alio. et qno differunt specie. sequitur qd actus pfectissimus respectu obiecti pfectionis sit pfectior actu pfectissim⁹ actu respectu impfectionis obiecti. Qd vero isti actus distinguunt specie. probat. quia actus contrarij respectu eiusdē obiecti differunt sp̄. sic actus errandi et sciendi. q̄ multo magis actus pfectissim⁹ obiectoz distinctozū specie. Si dicis qd actus cōpletozū sunt alterius speciē sed nō incompletozū. Contra non est maior ratio de istis q̄ de illis. Preterea tūc act⁹ odiēdi esset eiusdē speciē cum actu diligēdi. qd ambo sunt respectu incōpletozū. Si militer visio creature fm id posset esse beatifica. quia si sit eiusdē speciē cū visione dei. posset intendi quousq; pueniret ad eādem gradū cum beatifica visione. Ad p̄mū principale dico. qd talis modus arguendi non valet. nisi contingat implere ordinatē processum in infinitum. hoc est qd actus respectu infiniti p̄supponit de necessitate actus infinitos infinitozū obiectozū habentū ordinē fm pfectionē maiorem et minorem. Sic s̄o non est in p̄posito. sicut patet manifeste. qd potest deus intelligi et diligi post vel ante quocūq; obiectum creatū et actus quo diligit necessario est finitus.

Contra. si actus respectu infiniti est finitus. et actus alicuius respectu a quod est subiectū creatū similis est finitus. cū actus respectu infiniti excedit aliū respectu alterius in dupla proportione. vt suppono. potest deus tunc facere aliq; obiectū in duplo pfectius q̄ a. et sit illud b. tunc actus pfectissimus respectu b. fm p̄dicta excedit actum pfectissimū respectu a. in duplo. Et iterum faciat deus obiectū excellens b in duplo. et sit illud c. tunc quia actus pfectissimus respectu c. excellit actum pfectissimū respectu b in duplo. et per consequens p̄ casum actus pfectissimus respectu b. sit equalis actui qui est respectu infiniti. sed tunc necessario qd actus pfectissim⁹ respectu c. excedit actū respectu infiniti in duplo. et sic act⁹ respectu infiniti excederet i pfectionē

actū respectu infiniti. Ad istō p̄t r̄deri multipl̄. Uno mō. ponēdo statū in sp̄bo distincti fm pfectionē. qd tūc casus nō est possibilis. et ideo si actus respectu infiniti excedit actū respectu a qd est indiuiduum sup̄me speciē in dupla pfectionē. nō potest deus facere aliaz speciē in duplo pfectionē. et ita fm istam viā euacuat argumentum.

Sed p̄tra illud est illa difficultas de processu in infinitum intellectionū p̄ actus reflexos quaz quilibet pfectior est posterior p̄ ore. Dico p̄ter obiectū pfectius. qd act⁹ pfectior habēs albedinē p̄ obiecto ille act⁹ est melior q̄ albedo. q̄ prim⁹ actus reflex⁹ pfectionis est q̄ rectus actus p̄ter pfectionē obiectū. Eadē rōne secund⁹ actus reflexus pfectionis est q̄ prim⁹. et sic de oib; q̄ potest esse p̄cessus in infinitum in obiectis distinctis specie fm maiore et minore pfectionē. Dico qd ad illud potest dici qd i talib; est p̄cessus in infinitum et tūc nunq; puenit ad aliquē actū pfectionis equalis cū a. Et ita potest dici in p̄posito. nō obitante tali processu in infinitum. nunq; tū puenit ad aliquē actū eā pfectionē. sicut est actus respectu infiniti. Et h̄ ideo. qd sunt alterius rōnis. nec vnū est natū equari alteri in pfectionē. Si dicis qd actus respectu infiniti excedit actū rectū in certa p̄portione q̄ntitatis vigecupla. ponam. et prim⁹ actus reflexus excedit p̄mū actū rectū in tanta pfectionē. et secūdu excedit p̄mū tū siue in tāta. Et tertiu secundū tū. Sed oē finitū p̄ additionē eiusdē q̄ntitatis transcēdit. q̄ est deuenire ad aliquē actū reflexū qui erit pfectior illo actu respectu infiniti. Dico hic qd p̄ter loquēdo de p̄portione nō est p̄cedendū qd actus respectu infiniti excedit actū rectū in equa p̄portione. qd hoc solū verū est vbi attingit p̄nere p̄ter eā et in equalē. p̄ quaz p̄portio nē sit aliqd pfectius. sicut est de duob; p̄ibus aq̄ et ignis. et sic de p̄similib; In p̄posito s̄o est excessus vni⁹ actus ad actū alium fm se totū et totalit̄. ita qd quilib; p̄ vnus excedit totū aliud. nō solū specie sed etiam pfectionē. sicut quilibet pars albedinis est pfectior qualibet nigredine. Sic dico qd illa p̄portio accepta. omne finitū rē. habet veritatē in illis que sunt eiusdē rōnis. in q̄b; vere vnū addit alteri. sicut pars aq̄ addit aque. et pars albedinis addit p̄cedē

ti albedini. Habet etiam veritatē vbi cōtingit ponere partem equalē et aliā partem excedentem. Nō autē habet veritatē in illis in quibus potest p̄cedi in infinitum fm pfectionē per aliquozū additionē non eiusdē q̄ntitatis sed aliquozū eiusdē p̄portionis. que fm se tota sunt in equalia. et tamē nunq; puenitur ad aliquā magnam pfectionē q̄ntitatis. quia nō ad pfectionē minime substantiē. et sic est in p̄posito d̄ actibus reflexis. Sed adhuc p̄bat p̄positū quia vbi addit aliquod alteri fm glosam tū. quia si aliquis dolet d̄ aliquo tristabili tū. plus dolet d̄ maiori. puta plus dolet homo qd punitur per duos dies q̄ p̄ vnū diem. et sic deinceps. Et per cōsequēs per infinitū tempus in infinitum dolebit et hic additur pars dolori parti. Preterea habitus remissus reddit difficultatē volūtatē. et intensior maiore. ergo etiam aliq; reddit impossibilitatē ad vincendū appetitū sensitivū. Respondēdo ad primū istozū dico qd possibile est qd aliquis tantū tristetur et nō plus d̄ pena infinita intensiue. q̄ alius homo habeat. v̄l idem homo alio tēpore de pena finita. Et si arguas codē modo quo prius de illo homine qui fm rectā rationem tū dolet qd plus dolet de maiori rē. Dico qd possibile est qd fm rectam rationē tantū doleat timore finite pene. quā tum alius homo vel idem homo alio tempore de pena infinita. Cui⁹ ratio est. quia quilibet creatura est limitata. et ideo potest in tantum effectum et non maiore. Et ideo quando peruenit ad vltimū ad quod potest tunc non potest plus. Contra. Recta ratio dicit tibi qd plus doleas de pena infinita q̄ finita. Dico qd non. sed plus deberet dolere si posset. Et similiter potest dici qd talis homo qui est in vltimo actu ita intēse potest appetere visionē dei p̄ vnū tempus. sicut p̄ infinitum tempus p̄pter defectum virtutis sue. Si dicis. Pono qd deus causet dolorem de pena infinita et visionis beatificę desiderium duraturum in infinitum. cum ipse non sit limitatus potest cōmunicare dolorem infinitum de infinita pena. Dic potest dici duplici. Primo Qd quacūq; tali qualitate causata a deo. potest deus facere intensiorem in infinitum. sed nunq; erit status ad infinitum.

Potest etiā aliter dici q̄ sit stat⁹ in augmē-
tatione forme. q̄ oportet dare aliquē actū
ita intensum respectu obiecti infiniti.
Hunc ergo dico ad secundā instantiā q̄
habitu nō pōt facere difficultatē voluntati
q̄ si sic. hoc esset p̄ actionē aliquā p̄ducti-
uam v̄ destructiuā. quoz neutru pōt po-
ni in p̄posito. tū volūtas vt cōiter sponte si-
ne omni coactōe sequit̄ passionē. ⁊ hoc vo-
cant sancti in genere difficultatē volūtat⁹
Si dicis tūc nō plus esset culpabil' vo-
luntas sequēs puam passionē q̄ magnā
Respondeo et dico q̄ bñ pōt dici q̄ nō est
magis culpabilis p̄pter difficultatē quam
ingerit voluntati. sed est magis laudabilis
q̄ plā mala sine passioēs tristabiles vult
pati p̄ deo. ⁊ est magis culpabilis. q̄ pau-
ciora nō vult patient' tolerare aduersa. v̄
q̄ plures ⁊ maiores delectatiōēs fugit. est
magis laudabilis. et magis vitupabil' q̄
pauciores ⁊ puas nō fugit. s̄ ip̄ acq̄scent.
Potest etiā aliter dici q̄ sc̄z habit⁹ inge-
rit difficultatē volūtat⁹. Et ccedo q̄ ha-
bitus pōt esse ita intēsus q̄ inclinat volū-
tatē sufficienter ad actū p̄formē appetitū
sensitiuū. ita q̄ nullo mō pōt in p̄trarium.
nisi forte sit stat⁹ in augmēto passioēs. ⁊ tē
volūtas pōt vincere sup̄mā. ⁊ p̄ h̄s quā-
libet remissiorē. Et forte appetit⁹ sensitiu⁹
nō est capax talis habitus v̄ passionis v̄
tra certū gradū quē volūtas pōt vincere.
Et fm̄ p̄mā viā. si habitus pōt augeri t̄m
q̄ necessitet volūtatē. oportet dicere q̄ vo-
lūtas in tali actu nō posset peccare. Unde
tūc nō haberet sp̄m libertatis. nō tū sim-
pliciter. q̄ respectu aliozū obiectozū possz
peccare. ⁊ etiā respectu illi⁹ obiecti p̄t pec-
care. si habit⁹ v̄ passio remittat. Ad ali-
ud argumentū p̄cedens pōt dici aliter. q̄
aliquis act⁹ respectu finiti p̄t esse p̄fectior al-
quo actu qui est respectu infiniti.

Questio decimaquarta

Trum de mora

v liby possit esse scientia. Et vi-
det primo q̄ non. quia de illis q̄
subiacent volūtatī non pōt esse scia. s̄ mo-
ralia sunt h̄mōi. ergo tē. Contra. mora-
lia sunt scibilia. ergo de ipsis pōt esse scia.
In ista q̄one crūt tres articuli. Primo
exponā vnū t̄minū posituz in titulo. Sec

cundo ponā distinctōnez. Tertio dicā ad
questionē. Circa p̄mūz dico q̄ morale
dicit large p̄ actib⁹ h̄manis q̄ subiacent vo-
lūtatī absolute. Et sic accipit̄ in decretis. di-
stinc. x. ca. mos. vt patet in glosa. Aliter su-
mit magis stricte p̄ morib⁹ siue actib⁹ sub-
iectis potestati volūtat⁹ fm̄ naturale di-
ctamē rōnis ⁊ fm̄ alias circumstantias.

Circa secundū sciendū est q̄ moral' do-
ctrina habet plures p̄tes. quaz vna est po-
sitina. alia nō positina. Scia h̄mana posi-
tina est q̄ p̄tinet leges h̄manas ⁊ diuinas. q̄
obligāt ad p̄sequendū vel fugiendū ista
que nec bona sunt nec mala. nisi q̄ sunt p̄-
hibita v̄ impata a sup̄iore. cui⁹ ē leges sta-
tuere. Scia moralis nō positina est illa. s̄
q̄ omni p̄cepto diuino dirigit act⁹ huma-
nos. sicut p̄ncipia p̄ se nota. vel nota p̄ ex-
p̄ientiam. Sicut dirigit ista. oē honestuz
est faciendū. tōē inhonestū est fugiendū. ⁊
h̄mōi. de q̄b⁹ loquit̄ p̄s in morali p̄bia.

Circa tertū dico q̄ moralis scia posi-
tina. cuiusmodi est scia iuristarū. nō est sci-
entia demonstratiua. q̄uis sit a scia demon-
stratiua vt in plurib⁹ reglata. q̄ rōnes iu-
ristarū fundant sup̄ leges humanas positi-
uas. q̄ nō recipiūt p̄pōnes euidenter notas.
S̄ disciplina moralis nō positina est sci-
entia demonstratiua. q̄a noticia deducens
p̄clusiones sillogistice ex p̄ncipijs p̄ se no-
tis v̄ p̄ exp̄ientia sc̄is est demonstratiua. s̄
talis scientia moralis est h̄mōi. ḡtē. maior
est manifesta. Vnoq̄ p̄bas. q̄ mltā sunt
p̄ncipia p̄ se nota in p̄bia morali. Puta q̄
volūtas debet se p̄formare recte rōni. Et
q̄ oē malū est vitabile ⁊ fugiendū. Sicut p̄
exp̄ientia sciunt̄ multa p̄ncipia ibidē sicut
manifeste patet sequenti exp̄ientia. Et vltra
dico. quia scia est certior mult' alijs. p̄ q̄n-
to q̄libet pōt habere maiorē exp̄ientiaz de
suis actib⁹ q̄ de alijs. Et q̄ patet q̄ illa sci-
entia est multū vtilis ⁊ euidens. Ad p̄n-
cipale dico q̄ de his q̄ subiacent volūtatī
p̄t formari p̄pōnes vere ⁊ p̄ se note. q̄ mul-
tas p̄clusiones possunt demonstrare.

Questio quindecima

Trum actus ap-

v petitus sensitiui differāt a passi-
onib⁹. Et videt p̄mo q̄ sic. q̄
actus appetit⁹ sensitiui impant a volūtatē

sed passiones nō impant a volūtatē. ḡ tē.

Contra. Pluralitas nō est ponēda sine
necessitate. ḡ tē. Dico ergo ad istā questi-
onē q̄ in appetitu sensitiuo passio ⁊ act⁹ nō
differūt. Nō p̄bas. q̄ fm̄ aristotile. ij. ethi-
coz. nō sunt in ania nisi potentia. habitus.
⁊ passioēs. sed passioēs nō sunt potētie nec
habitus. ergo sunt actus. Item iste po-
nunt passiones. gaudiu ⁊ dolor. spes. ti-
mor ⁊ amor. sed amor est act⁹. ⁊ timor. ḡ tē.

Item Aristotiles vbi p̄t dicit sic. di-
co aut passiones quēadmodū cupiscen-
tiam. irā. timorē. audaciā. inuidiā. gaudiū.
amorē. odium. zelum. iusticiā. sed omēs illi
sunt actus appetitus. ḡ tē. Itē passioēs
sunt refrenāde p̄ habit⁹ h̄uosos. S̄ suffi-
cit refrenare actus. ḡ tē. Sed contra h̄
arguit multipliciter. Primo q̄ tūc quāto
aliquis esset magis passionatus tanto plu-
res eliceret actus virtuosos. si passioēs sunt
actus. ergo tē. Item habitus virtuosus
sunt elicitiui actū. ⁊ nō elicitiui passioēs
sed magis moderatiui Itē virtutes sunt
circa passiones sicut circa obiecta. ⁊ n̄ sūt
circa actus sicut circa obiecta. ḡ tē. Itē
p̄pter passiones nec laudamur nec vitupa-
mur. sed p̄pter actus laudamur. ḡ. Itē
eadem virtus est circa passioēs cōtrarias.
sicut fortitudo est circa timores ⁊ audaciā
sed eadē virtus nō est circa actus p̄trarios.
ḡ tē. Item virtus habet sedare passioēs
⁊ non extinguere. ⁊ h̄z extinguere act⁹ quia
causat. Itē tunc passiones p̄t poni i vo-
lūtatē. sicut actus boni ⁊ mali in volūta-
te ponunt. qd̄ est p̄tra oēs. quia fm̄ omēs
ponunt in appetitu sensitiuo. Itē patet
de fame et siti. Itē Aristotiles. iij. ethi-
coz dicit q̄ delectatio est p̄fectio opatiōis
ergo nō est opatio sed certum est q̄ est pas-
sio. Dico ergo ad p̄mū istoz q̄ dupli-
citer accipit̄ passionat⁹. Uno modo large
p̄ habente passioēs quascunq̄. Secdo mō
stricte p̄ habēte passiones p̄tra rectā ratio-
nē. Neutro mō magis passionat⁹ est magis
virtuosus. q̄ q̄nq̄ magis virtuosus habz
pauciores actus. q̄ mitigāt q̄nq̄ act⁹ appe-
titus sensitiui. Potest tūc etiā aliter dici. Q̄
magis passionat⁹ q̄n oportet ⁊ vbi oportz
⁊ fm̄ alias circumstantias est magis virtuo-
sus. q̄ talis passionat⁹ plures act⁹ virtuo-
sos elicit ex q̄b⁹ generat̄ virt⁹. sed magis pas-

sionat⁹ q̄n nō oportet tē. est magis viciosus
p̄bas. q̄ talis plures actus h̄uosos elicit.

Ad secundū dico q̄ habit⁹ virtuosus sunt
causatiui actū. ⁊ sunt moderatiui actuz
inordinatoz. Ad tertū dico. q̄ virtutes
p̄ris sensitiue nō sunt circa passioēs sic cir-
ca obiecta. sed sunt elicitiui ⁊ causatiui ac-
tū q̄ sunt passioēs. Obiecta h̄o habituz
sunt illa. q̄ sunt obiecta actū elicitorū ab
habitu ⁊ generatorū habit⁹. vt si actu appe-
to p̄medere. tūc obiectū istius act⁹ ⁊ habit⁹
tas generati ex isto actu est ipsa comestio.

Ad quartū dico q̄ p̄pter passiones mo-
deratas ⁊ imoderatōs laudamur ⁊ vitupe-
ramur. q̄n sunt in p̄tate nostra. Unde tales
actus h̄ue passioēs nō determināt sibi lau-
dem ⁊ vitupium. ita q̄ p̄ueniāt eis intrin-
sece. sed quadā solū denotatiōe extrinseca
p̄ p̄formatē ad voluntatē virtuosam ⁊ vi-
ciosam dicit talis passio laudabilis q̄ elici-
tur fm̄ debitas circumstantias et vitupabil'
q̄ elicit fm̄ circumstantias indebitas. Ad
quintū dico q̄ non est ista virtus sensitiua
vna numero q̄ inclinat ad actus timoris ⁊
audacias. Ad sextū dico q̄ h̄tus est ex-
tinguere vel causare passiones virtuosas.
et refrenare passiones viciosas. reducēdo
ad mediū debite circumstantiādo. Ad se-
primū patebit postea Ad octauū dico q̄
fames ⁊ sitis sunt actus appetitus sensitiui
quia sunt desiderii virtualiū. Ad vlti-
mū dico q̄ Aristotiles nō vocat opatiōez
actus appetitus sensitiui fm̄ p̄gnitiōnē sen-
sitiuā. v̄ opatiōnē negatiuā. v̄ aliā opatiō-
nem q̄ potest esse sine sensu. Ad p̄ncipa-
le dico q̄ tam passioēs laudabiles q̄ vici-
pabiles imperant a voluntate virtuosa v̄
viciosa.

Questio sedecima

Trum in aliquo

v alio q̄ in volūtatē sint habitus
virtuosi. Et videt q̄ non. q̄a
sola voluntas est virtutis subiectū. ḡ non
est in aliquo alio. patz antecedens. q̄ soli vo-
luntati meritū ⁊ demeritū imputat. Co-
tra. i appetitu sensitiuo sunt act⁹. ergo ha-
bitus virtuosus. Circa istam q̄stionē di-
co. q̄ habitus virtuosus dupl' accipitur.
Uno mō p̄ habitu aliq̄ q̄ mediāte p̄gnitiōe
et potētia cuius est habitus sufficit ad eli-

cienduz actum laudabile. et quod nullo modo est elicitus actus vituperabilis. Secundo modo accipitur habitus virtuosus magis large. scilicet per se habitu nato causari ex actibus laudabilibus. vel existere post actus laudabiles homini. Habetur virtuosus primo modo dicitur non est in aliquo alio quam in voluntate. Sed habitus virtuosus secundo modo est bene in aliquo alio subiective quam in voluntate. Primum patet quod ad eliciendum actum laudabilem semper requiritur voluntas et eius est actus. Sed voluntas est subiectum sufficiens huius habitus. Preterea quilibet actus ad quem inclinatur quicquid habet in appetitu sensitivo potest esse malus propter malam intentionem voluntatis sicut patet de se. et per consequens ad eliciendum actum laudabilem occurrit voluntas. igitur nihil aliud a voluntate est sufficiens principium ad talem actum. Secunda conclusio per se. quod quilibet post frequentiam actuum in appetitu sensitivo experit se magis inclinatum ad similes actus quam ante. Sed oportet quod aliquid sit in illo appetitu quod prius non fuit. vel saltem extra voluntatem oportet aliquid ponere. Item ponatur quod sit aliquid primo exercitatus in actibus virtuosis. sed postea careat usu rationis. et fiat furiosus vel stultus. manifeste patet quod talis inclinatur ad similes actus quam prius exercebat. sed hoc non potest esse sine habitu derelicto extra voluntatem. vel sine omni alia re derelicta post actus laudabiles. Sed dubium est quod sit quod manet post tales actus. Dico quod non potest sufficienter probari quod sit aliquid ens extra in appetitu sensitivo. saltem quantum ad multos actus virtuosos. quod potest poni sufficienter quod sit aliqua quantitas vel qualitas corporalis que inclinatur ad tales actus. Non per se. Illud quod potest induci sine omni actu appetitus sensitivi non est ponendum subiective in appetitu sensitivo. Sed omne quod possumus experiri in nobis potest esse in nobis sine actu appetitus sensitivi. Item maior est nota. minor probatur quod omnis talis inclinatio potest induci per arte medicum et per alias vias. Nam medici per artes medicine dirimunt concupiscentias. et sic disponunt ad actus castos. patet etiam quod tales inclinationes auferuntur per transmutationes corporales puta per generationes vel corruptiones caloris vel frigoris. sine omni appetitu sensitivo vel actu appetitus sensitivi. Preterea prima magna exercitium actus sensitivi. si corpus trans-

mutetur propter infirmitatem vel potationem vel digestionem. ita fortes passionibus insurgunt et actus in appetitu sensitivo erunt. sicut si nunquam habuisset tales actus laudabiles. et hoc frequenter. quia propter comestionem calorem augmentat et frigus diminuit. ex quo causatur appetitio et tales actus appetitus sensitivi. Quod non esset verum. si tales habitus inclinationes ad actus virtuosos ponerentur in appetitu sensitivo. quod tunc habitus ibi mitigaret tales passionibus. Et ideo dico quod ex actibus appetitus sensitivi nullus habitus generatur immediate subiective existens in appetitu sensitivo. Quis et actibus appetitibus multi habitus immediate generentur. nec post multos actus appetitibus experit se magis inclinatum ad similes actus immediate per habitus sed solummediate. puta. quando appetit comedere et bibere. tunc post comestionem alii cuius calidi experit se magis inclinatum ad actus concupiscentie quam ante appetendi. Sed dubium est quod sit illud quod manet post actus appetitibus. dico quod secundum philosophum quod sunt passionibus superabundantes. quod sunt deficientes. Quia autem sunt passionibus superabundantes tunc ad eliciendum actus virtuosos oportet aliquam qualitatem destruerem in homine quod ad tales passionibus inclinatur. et ista qualitas forte frequenter est calor. Exemplum. Intemperatus et incontinens in quod pres concupiscentie superabundant per macerationem carnis et subtractionem cibi remittit illam qualitatem inclinationis ad passionibus concupiscentie. Et possibile est forte quod corpus quod tale principium inclinationis remittit vel destruit generet similitudinem cum hoc aliqua qualitas corporalis inclinans ad actus immoderatos. Utrum vero ista sit vel non. pertinet ad medicos principaliter determinare. quod plures experientias de mutatione corporis humanorum dicunt habere. Si autem sint passionibus deficientes. tunc primo generatur aliquid inclinationis ad passionibus tales. sine aliqua quantitate precedens corruptiva siue non. quia forte non semper quando aliqua qualitas corporalis generatur alia statim corrumpitur. Sed actus appetitus sensitivi non sunt immediate generati talis quantitate inclinationis ad actus conformes. sed solummediate. scilicet alii actus posteriores actibus appetitibus generantur immediate tales qualitates inclinationes ad passionibus. ubi gratia Aliqua frigida non habens actum spontaneum nisi remissum. propter fri-

gilitate appetit comedere cibaria calida. quod causant aliquas qualitates corporales que inclinationem ad similes actus appetitus sensitivi quod prius habuit. tunc ille qualitates corporales non immediate causant ab actibus appetendi cibum. sed ab illis cibariis Illud rotundum maxime habet veritatem in virtute spontanea in actibus eius. quod isti actus suscitant et impediunt per transmutationem corporalem. puta per comestiones vel abstinentiam. Utrum autem similitudine sit de aliis virtutibus. et quod est ibi. non est modo dicendum propter plenitudinem. credo tamen quod eodem modo est in aliis virtutibus. Nec video aliquam necessitatem ponendi quicquid habitum generatum immediate ex actibus appetitibus inclinationem ad similes actus. Ad argumentum principale patet. quia licet in appetitu sensitivo sint actus. tamen non habitus quia non omnis actus est generativus habitus. Item.

Questio decimasextima

Tris passionibus

sunt in voluntate. Uidetur primo quod sic. quod actus sunt in voluntate. Item et passionibus. Prima patet. quod actus sunt passionibus sicut prius dictum est. Item. Contra. passionibus solum sunt in appetitu sensitivo. ergo non in voluntate. Sic primo in ista questione exponam terminos huius questionis. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod passionibus intelligo omnem formam existentem in potentia appetitiva. nam regulari ratione rebus ad hoc quod sit recta que requirit actualis cognitionem ad suum esse existere. Brevis passio est forma aliqua distincta a cognitione. existens subiective in potentia appetitiva. requirit cognitionem actualis ad suum esse existere. Per primum excludit cognitio actualis. quod illa non est passio. Per secundum habitus omnes intellectuales et operationes negative. Per tertium excludunt habitus in voluntate. quod potest esse sine actuali cognitione. ut patet in dormiente. Ex isto sequitur quod tamen actus appetitus sensitivi et brevis omnes. tam actus quam voluntas. Item etiam delectatio. Item etiam tristitia. que sunt in voluntate sunt passionibus. quod omnia ista sunt forme distincte a cognitione. et sunt subiective in potentia appetitiva. et sunt regulata recta ratione. mediate vel immediate. et requirunt actualem cognitionem ad suam existentiam. Circa secundum articulum dico primo quod passionibus sunt in vo-

luntate. quod amor et spes. timor et gaudium. sunt in voluntate. que tamen comiter ponuntur passionibus. delectatio et tristitia etiam sunt in voluntate. Item. Secundo dico. quod quidam passiones voluntatis non distinguuntur ab actibus. et quedam distinguuntur. Amor enim et spes non distinguuntur ab actibus. patet per inseparabilitatem ab actibus. sed sunt actus immediate eliciti a voluntate et habitu voluntatis. Sed delectatio et tristitia distinguuntur ab actibus. quod patet ex dictis. quod actus voluntatis potest remanere sine delectatione et tristitia. sicut patet de demone. quod necessario diligit se. et tamen in se nullo modo delectatur. Similiter angelus bonus habet nolle respectu alicuius quod evenit. sicut nolle hominem peccare ad cuius custodiam deputatur. et tamen homo peccat mortaliter. sed ex hoc nullo modo tristatur. quod sicut in donato non est delectatio. ita in beato nulla est tristitia. Sed delectatio et tristitia non possunt esse sine actibus naturalibus. quod ab illis causantur et conservantur. ergo iste forme sunt passiones. non actus. Contra tamen predicta potest argui. quod Aristoteles dicit. quod propter passiones non laudamur nec vitupamur. sed propter omnem formam existentem in voluntate laudamur et vituperamur. Dico quod Aristoteles intelligit de passionibus sensitivis que non sunt in parte nostra. cuiusmodi sunt actus appetitus sensitivi surrepticii. puta timere. irasci. quibus statim homo capitur facta appetitio obiectorum. Nec sunt in parte sua. sicut etiam est dolere. gaudere. que conveniunt pueris et fatuis. que non habent usum rationis. Nam propter talia nec laudamur. nec vitupamur. Tales autem actus surrepticii sunt in voluntate. quod omnes que sunt in voluntate sunt in parte voluntatis. Ad argumentum principale nego assumptum. quod passionibus aliquid sunt in voluntate. Item.

Questio decimoctava

Tris universali

ter tanta sit distinctio habituum contra actum. et e converso. Et videtur quod non. quod actus spontaneus sunt distincti et tamen spontanea que est habitus est una. Contra Habitum generantur ex actibus. ergo ex distinctis actibus generantur distincti habitus. In ista questione premitto unam distinctionem. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod habitus dupliciter acci-

pl. large scz z stricte Large accipit p omi
 qlitate generata post actus qm pnt gene/
 rari sine actu. z talis habitus est subiective i
 corpore. z no in aia. qz post actus quosda ap
 pectus sensitivi generant qdaz qualitates
 corpales no imediate. mediantibz talibus
 actibus. sed mediantibz alijs actibz posteri/
 oribz qm qualitates pnt generari sine ac/
 tibus appetitivi sensitivi. Sicut aliquis ca/
 rens inclinatione sufficienti ad comeden/
 du p loco z tpe. post actus comedendi cibum
 causat p alteratione z actione alimeti ali/
 qua qlitas in corpore. inclinans ad actus appe/
 tendi cibum z comedendi. Et illa qlitas cau/
 sata no causat ab actu sed a virtute alimeti
 si imediata. Et ista qualitas nata est cau/
 sare esurie qm expedit potest operent cau/
 sari mediantibz alijs causis. puta. aceto. ber/
 ba. z hmoi. Aliter accipit habitus stricte pro
 habitu imediate generato ex actu. qd aliter
 generari no potest. Habitibus pmo modo
 accepti sunt in corpore z in pte apphensiva.
 secundo mo sunt in voluntate. Circa scdm
 articulu dico. qd qstio no est de habitu p/
 mo mo accepto. sed de habitu secundo mo ac/
 cepto. Et qm ad pmo intellectus dico. qd
 tanta est distinctio actu qnta est habituum
 z eoductio. Tu qz distincti habitus sps sunt
 a distinctis actibus specie. qd no esset. nisi es/
 set eqlis distinctio eorum. Tum qz eoductio
 distincti actus specie causant distinctos ha/
 bitus specie. qd patz. qz habitus generati ab
 istis actibus no inclinans imediate nisi ad si/
 miles actus. z no ad alios. z alii habitus gene/
 rati ab alijs actibus inclinans ad alios actus
 qz. Preterea cause eiusdem ronis pnt cau/
 sare effectus eiusdem ronis. sed habitus gene/
 rati ex actibus no possunt frequenter esse eius/
 dem specie. qd patet de habitu respectu co/
 plexi z incoplexi. z respectu clusiois z pn/
 cipi. ergo nec actus pnt esse eiusdem specie.
 Preterea alijs pot scire pncipiū z erra/
 re circa clusionē. z no pot scire clusioes
 z errare circa pncipiū ignorātia dispositio/
 nis. qd habitus pncipiū z clusiois no solū
 numero distinguunt. sed z specie. et actus con/
 similiter. Si dicis qd cause diverse spe/
 cie pnt in effectū eiusdem specie. et p qm li/
 cet actus sint distincti specie. no tñ habitus.
 Contra. Sicut actus sunt cause habituum
 ita habitus sunt cause actuum. z p qm nu

qz est via ad pbandū distinctioes inter ha/
 bitus z actus. Preterea nisi distinctioes
 obiectorum specie essent actus distincti spe/
 cie z habitus. no possit pbari distinctio spec/
 uoca inter actus actus vlt habitus. Nam ha/
 bitus obiectorum eiusdem specie sunt eiusdem
 specie. Et si habitus obiectorum diversorum
 specie sunt eiusdem specie. oēs habitus essent
 eiusdem specie. Preterea si sic. sequit qd ha/
 bitus respectu vni obiecti possit inclina/
 re ad actum respectu alterius obiecti diver/
 se ronis. quia si cause sunt eiusdem ronis
 possunt in effectū eiusdem ronis. z conse/
 quēs no esset plus cognitio similitudo vni/
 us obiecti qd alteri. Preterea cognitio
 dei z visio musce distinguunt sps. et etiam
 visio albedinis. qz oēs. qz eadē ratio est d/
 istis z de oibus alijs. Preterea respectu
 eiusdem obiecti numero pnt esse cognitioes
 alterius specie. patz de cognitioe intuiti/
 va z abstractiva. qd multo magis respectu ob/
 iectorum distinctorum specie. Ideo dico qd tan/
 ta est distinctio actuum qnta est habituum. z
 eoductio. Et ideo si diversorum obiectorum spe/
 cie sint diversi actus sps. sequit qd erūt diver/
 si habitus specie. Et si habitus aliquorum ob/
 iectorum sunt eiusdem specie z actus erūt. Et re/
 spectu eiusdem pncipiū taz actus qd habitus in/
 diversis intellectibus sunt eiusdem specie.
 Sed ptra istam rōnem de scia et errore
 quia dilectio vni hoīs stat cū odio alteri/
 us. z no respectu eiusdem. z tñ iste dilectioes
 non sunt alterius ronis. Dico ad h qz d/
 lectio respectu mei no stat cū odio respectu
 mei. tñ dilectio similitudo dilectioni mei. pu/
 ta dilectio alteri hoīs. stat cum isto odio.
 In pposito aut cum errore vni clusionis
 no stat scia eiusdem nec aliq alia noticia eius/
 dem ronis. Si dicis. qm aliqua sūt eius/
 dem specie. qd stat vel repugnat vni etiā
 alteri. sed dilectioes duoz hoīm sunt eius/
 dem sps pte. qz. Dico qd ver est qd rep/
 pugnat vni sicut repugnat alteri. licz non
 omnino idem. sic in pposito. Dico psequen/
 ter ad pncipale. qd sicut sunt distincti ac/
 tus tempantie specificē. ita sunt distincti ha/
 bitus. sicut melius patebit alias. et hoc est
 verum.

Questio decimanona et vltima
 huius secundi quotlibet.

Terū hec propo

sitio. hoc est corpus meū. plata
 a sacerdote i missa. sit vera d p
 te sermonis. Et videt q non. qz qro qd
 demonstrat p hoc pnomē hoc. aut corpus
 xpi. z tunc est falsa. quia qm pferit hoc pno/
 men hoc. no est corpus xpi in eucharistia.
 qd si tūc demonstrat corp. non est vera. imo
 esset falsa ista ppositio. Aut demonstrat ali/
 qd aliud a corpore xpi. z tunc iterū est falsa.
 qz nihil aliud qd corpus xpi est corpus xpi
 Contra. nulla falsitas est in qd qz sacra/
 mento. ergo hec no est falsa hoc est corpus
 meū Dico ergo ad istā qstionē pmo qd p/
 nomē demonstratiuū no est significatiuum
 nisi ex intentione pferētis. z ideo qz pferēs
 vocaliter pnomē demonstratiuū intēdit di/
 versimode demonstrare vni vel aliud. ē ali/
 ter z aliter iudicandū de veritate. pponis i/
 qua ponit tale pnomē. Et ideo dico qd p/
 nomē non significat aliqd p se ex pmaria i/
 positione. sicut cathegreumata. puta hōyl/
 aial. sed significat cum alio sicut sineathe/
 greuma. puta pntictōes z aduerbia. Secū/
 do dico qd omni pponi vocali corrūdit aliq
 pponē mentalis. His pmissis dico nūc ad
 questionē. qd ista ppo plata a sacerdote ve/
 ra est. quia sacerdos debito modo pferēs
 debet intēdere demonstrare corpus xpi p h
 pnomē hoc. platū. sed ille sacerdos vni p/
 positionē mentale formabit in illo instan/
 ti vlt in quo tpe in quo pferit h pnomē hoc
 z aliam in fine plationis illius pponis hoc
 est corpus meū. Quia si ante finē plationis
 illius ppositiois. puta in medio plationis
 seu in pncipio velit debito modo formare
 pponē mentale. in qua pdicat signū sup/
 ponēs p corpore xpi de pnoie demonstrare il/
 lud corpus. debet formare tale pponēz me/
 tale. hoc corpus qd erit statim sub istis spe/
 ciebus est corpus meū. Et illa ppo menta/
 lis de futuro formata p illo instāti vel par/
 uo tpe p quo formā pnomē est simplr ve/
 ra. Sed in fine plationis d3 formare istā p/
 positionē. si debito mo pcedat. hoc corpus
 existens sub istis spsibus est corpus meum
 ita qd pma ppositio est de futuro. secūda de
 pnti. Sed hic sunt aliqua dubia. Pri/
 mū est. qz videt q pnomē sit vox significa/
 tiua ad placitū ex pmaria impositioe quia

quelibet vox est cathegreumatica vel sin/
 cathegreumatica. Si cathegreumatica.
 tūc fcat aliqd p se. Si sin cathegreumati/
 ca. tūc significat cū alio ex sui pmaria isti/
 tutione. Secundū dubiū est. qz videt
 si in hac pponē. plata semp demonstrat idēz.
 scz in pncipio. in medio. z in fine. ergo sp si
 bi corrūdet eadē metalis. Et p qm si v/
 na est de pnti. etiā alia erit de pnti.
 Tertū dubiū est. qm illa ppositio sit ve/
 ra. Aut in pncipio. in medio. vel fine. Et
 neutro modo videt. qz ppositio no est in pn/
 cipio. nec medio. nec fine. ergo tūc n est ve/
 ra. Respondēdo ad pmo istorū dico. qd
 nullū pnomē demonstratiuū instituit ad
 aliquid determinate significandū ex insti/
 tutionis intētioe. sed pmaria institutioe in/
 stituit vt quilibet possit eo vti loco nomis
 pponi cuiuscūqz rei. Et ideo dico qd ex pma/
 ria institutioe est vox aliqua cathegreuma/
 tica. no qd ex pmaria institutioe aliqd deter/
 minatū fcat. sed qd ex pmaria institutioe
 bz qd quilibet pferēs instituat illud ad fcan/
 dū aliqd determinate. qd etiā fcat alio no/
 mine pponi. Sicut ergo hoc nomē corpus
 xpi est pponi illius nature xpi. sic hoc pro/
 nomē hoc fcat eandem naturā ex instituti/
 one pferētis. Ad secundū dubiū dico
 qd sp idēz demonstrat in pncipio. z medio.
 z fine pponis. sed in pncipio formā pro/
 positio de futuro. in fine formā de pnti.
 Et hoc est ideo qz res aliter se habet in pn/
 cipio z in fine. Nam in pncipio platiōis n
 est corpus xpi sub istis spsibus. sed in fine
 est ibi. z ideo i pncipio corrūdet ppositio
 de futuro. in fine d pnti. Ad tertū du/
 bium dico qd propo metalis est vera in pn/
 cipio z in fine. sed n eadē sed diversa. Et
 causa est qz ppositio mentalis est tota sil. z
 potest formari in instāti sine in quo tpe.
 re. z qz est pmanēs in pncipio z in fine. ideo
 est vera in pncipio z in fine Sed ppositio
 vocalis no est tota simul sed successiue. id
 ipsa est vera in fine z n i pncipio. qz hoīs
 sic vrūtur ppositioe vocali. z p hoc deno/
 tat talē ppositioem esse verā. et qd no potest
 esse tota. qz scz ideo dicat vera. qz nūc n est
 z prius. z audies prius eam sic pcepit esse
 i re. sicut p istam ppositionē denotatur
 Si ho qraf. qre no est vera i pncipio si
 cut i fine. Dico qd in pncipio n est certū

alicui audienti q̄ erit talis pp̄o. Un̄ q̄n̄ dicit hoc est corp̄. adhuc audies nescit utrū p/ferēs velit dicere corp̄ a zini l'hoīs. Et qz audies nunq̄ p̄cipit sic eē in re. sic p̄ p̄p̄ez demotat nisi in fine. idō pp̄o vocalis nō est in principio vera. sed solū in fine. 2 ideo nō sequit̄. In fine nō est pp̄o. ̄ in fine nō est vera. qz sufficit ad eius veritatē q̄ fuit pp̄o. s; illa p̄sequētia bona est de p̄positiōe mētali. qz est tota simul ista. Ad argumētū prin- cipale dico. q̄ sacerdos talē pp̄onēz p̄ferēs semp̄ tā in principio q̄ in fine demōstrat cor- pus xp̄i. sed in principio vocalis nec est ve- ra nec falsa. p̄pter causam dictā. tñ pp̄o mē- talis est vera tā in principio q̄ in fine. s; alia in principio 2 alia in fine. qz p̄ma est de futu- ro. secūda de p̄senti.

Finis Quotlibetū secundū magistri zc.

Quotlibeti tertij Questio prima

Wpposito qz

deus intelligat. 2 sit cā effi- cēs immediata oīm. Que- rit̄ utrū ex h̄ possit demon- strari q̄ sit infinite virtutis intensiue. Et videt̄ q̄ nō. qz oīa sunt fini- ta. ̄ sup̄posita efficientia oīm 2 intellectiōe oīm ex hoc non p̄t p̄bari infinitas dei.

Contra. In finitōz nec est cognitio nec efficientia nisi infinita. qz aliter esset maior p̄fectio in effectib; q̄ in causa. S; tā p̄gno- scibilia q̄ effectibilia sunt infinita. ̄ zc.

Dico ̄ ad istā questionē p̄mo. q̄ licz de- us sit efficiēs oīm. p̄ hoc nō potest p̄bari q̄ deus sit infinitus in vigore. qz ex infinitis ef- fectib; simul p̄ducibilib; nō p̄t p̄bari infi- nitas cause. sed q̄libet effectus p̄ducibilis a deo est finitus. ergo oēs effectus p̄ducibiles a deo sunt finiti. ̄ p̄ efficientiā illorū nō p̄t p̄bari infinitas dei. Secūdo dico. ex intel- lectione oīm p̄fusa. nō p̄t demonstrari q̄ deus sit infiniti vigoris. quia nos nūc ha- bemus de facto p̄gnitōnez infinitorū gene- rabilium p̄fusa. 2 tñ p̄gnitio nostra est mō finita. Tertio dico q̄ ex distincta et di- screta p̄gnitione oīm. q̄ p̄gnitione sufficiē-

ter discernunt oīa possibilis. nō p̄t demō- strari q̄ deus sit infinite virtutis. qz nō po- test demōstrari quin deus p̄ p̄gnitionē si- nitam possit oīa cognoscere distincte.

Quarto dico q̄ ex hoc q̄ deus est finis oīm. non potest demōstrari eius infinitas. Tū quia non potest demōstrari q̄ sit finis oīm. Tum qz sup̄posito q̄ sit. adhuc nō po- test p̄bari eius infinitas. Quinto dico q̄ ex p̄te eminentie nō p̄t demonstrari ei in- finitas. qz nō potest demonstrari q̄ sit emi- nētissimū inter oīa. Et dato q̄ esset. nō pos- set demōstrari ex hoc eius infinitas. qz p̄t esse eminentissimū. ita q̄ nihil sit meli'. qd tñ est finitū. Sed p̄tra ista arguo. Et p̄- mo p̄tra p̄mū. qz. viij. phisicorū arguit p̄ba sic. Primū mouēs mouet in infinito tpe. ̄ est infinite virtutis. An̄s est ver' ̄ et p̄ns. cō- sequentia est manifesta. 2 p̄bat. qz si moue- ret tpe infinito. p̄t ̄ p̄ducere successiue i/ finita. qz q̄libet motu p̄t aliqd p̄ducere. s; habere potentiā ad p̄ducendū infinita est habere potentiā infinitā. ̄ zc. Cōfirmat̄. si p̄t successiue infinita p̄ducere. tunc infiniti effectus p̄ducibiles continent in eius virtute. qz tale agens non potest recipere ab alio virtutem agēdi. Preterea illud qd q̄n- tū est ex se p̄t p̄ducere infinita simul est infi- nitū. sed deus est hmōi. ̄. Preterea vbi pluralitas nūeralis arguit maiorē p̄fectio- nē q̄ vnitas. ibi infinitas arguit infinitas p̄fectionē. sed posse efficere duo v' tria ar- guit maiorē p̄fectionē q̄ efficere vnus tñ. ergo posse efficere infinita arguit infinitas p̄fectionē. sed deus est hmōi. ̄ zc. Prete- rea. viij. phisicorū p̄bat p̄ba q̄ p̄mū mouēs est sine oī magnitudine. qz si esset virt' i ma- gnitudine moueret in instāti. Ista rō vera nō valeret nisi esset infinitus in vigore.

Preterea. viij. phisicorū. 2. vij. metha. po- nit p̄mētatorū duplicē motorē celi. separati 2 p̄iunctū. Aliter em̄ si p̄mus motorū moue- ret celi immediate moueret in instāti. qd dī- ctum nihil valeret nisi p̄mus motorū esset i/ finitus in vigore. Contra tertiu vbi plu- ralitas nūeralis requirit maiorē p̄fectiōez q̄ vnitas. ibi infinitas requirit infinitam p̄fectionē. sed intellectio duorū distincte ē maioris p̄fectiōis q̄ vnitas tñ. ̄ intellectio distincta infinitorū est infinite p̄fectionis.

Contra quartū. qz voluntas p̄t velle ma-

ius bonū q̄libet bono finito. qz intellectus p̄t intelligere maius bonū. simil' volun- tas inclinā ad appetendū bonū infinitū. sed si finis vltimus non est bonum infini- tum. voluntas non potest appetere bonū in- finitū. Preterea impossibile est q̄ sit ma- ius bonū q̄ vltim' finis. ̄ si finis vltimus sit bonum finitum impossibile est esse bo- num infinitum. ergo zc. Contra q̄ntum. Enti nō repugnat infinitas. ̄ primū non est p̄fectū nisi sit infinitū. qz si est finitū po- test ab alio excedi. S; q̄libet possibi- le est ponendū vbi nō apparet icōpossibili- tas. sed hic nō apparet aliq̄ icōpossibilitas ergo zc. Rūdeo zc dico ad ista. Ad p̄mū istorū dico. negādo p̄nam. qz an̄s est verū fm̄ Aristotile. 2 p̄ns falsum. qz ipse nō po- nit primū motorē infinitū in vigore. sed so- lū p̄bat infinitatē fm̄ durationē sine fati- gatione 2 diminutiōe virtutis mouentis. Ad p̄bationē p̄cedo q̄ potest p̄ducere infi- nita successiue. sed vltra dico q̄ habere po- tentiā ad p̄ducendū infinita successiue nō est habere potentiā infinitā. qz sic sol et an- gelus erit infinitus. qz vterq̄ habet potentiā p̄ducendū infinita successiue. Sed habere potentiā p̄ducēdi infinita simul. est habere po- tentiā infinitā. talem aut̄ nō habet de' qz iclu- deret p̄tradictiōez. Ad secundū cōcedo q̄ deus p̄tinet virtualiter 2 simul infinitos effectus successiue p̄ducibiles. qz h̄ nō est aliud q̄ posse p̄ducere infinitos effectus successiue. Sed sic p̄tinere nō est virtutis infinite. sic em̄ vnus pu' ignis p̄tinet v' tua- liter infinitos effectus. Ad tertiu dico q̄ illa affirmatiua est falsa. Illud scz q̄ntū ē de se zc. Et hoc p̄pter falsam implicatiōez scz q̄ aliqd posse p̄ducere infinita simul. qz includit p̄tradictiōem. qz bñ sequit̄. de' et se p̄t p̄ducere infinita. ̄ p̄t p̄ducere infini- ta. qz ex se nō est determinatio diminuēs ne- q̄ dūstrahēs. Et vltra sequit̄. de' p̄t p̄du- cere infinita. ̄ infinita p̄t p̄ducere oīa. qd includit p̄tradictiōem. Et ideo dico q̄ de' nec ex se nec aliūde p̄t p̄ducere infinita.

Si p̄o dicit q̄ hoc nō repugnat deo ex se. Dico q̄ sic. Dico tñ q̄ cū h̄ stat q̄ si eēnt infinita p̄ducibilia simul. de' posset illa si- mul p̄ducere. sed an̄s icludit p̄tradictiōez ideo nihil p̄t ex illo antecedente demōstra- tione probari. sed solum inferri. sicut ex im-

possibili sequitur qdlibet. Ad quartū dico q̄ ista p̄positio generalis. scilicet. vbi pluralitas zc. est vera in illis que sunt eius- dem ratiōis. sed nō est vera nec quo ad pri- mam. nec quo ad secundam in illis que sūt alterius ratiōis. Exemplū si vnus potest tñ semel portare vnum lapidē. 2 alius po- test portare simul quattuor lapides eiusdē pōderis vel maioris. iste secundus esset p/ fectior q̄ primus. Et ideo si aliquis homo posset simul portare infinitos lapides esset infinite virtutis. qz hic portātes lapidem sunt eiusdem speciei oīes. Sed nō sequi- tur. vnus homo potest tñ vna vice porta- re vnum lapidē. et equus potest portare sex eiusdem pōderis v' maioris. ergo equus est p̄fectior homie. Nec sequitur. Homo stās sine casu suo potest portare duos lapi- des simul. 2 arbor stās sine casu suo potest portare decem lapides simul. ergo arbor ē p̄fectior homie. Et causa est. quia hic por- tantia sunt alterius ratiōis. Dicerēs nō ne si azinus vel equus posset portare infi- nitos lapides. esset infinite p̄fectiōis. er- go ista p̄positio tenet i illis que sūt alte- rius ratiōis. Respōdeo. verum est q̄ est infinite p̄fectionis. quia posset repe- riri alius equus qui nō portaret infinitos lapides. et alius qui nō posset portare nisi decem. 2 in istis est semper vn' p̄fectior alio. 2 isti sunt eiusdem ratiōis. Sed si nul- lus posset equus reperiri quin posset por- tare infinitos. tunc nō posset probari infi- nitas equi. quia nō posset p̄bari infinitas equi per illam p̄positiōem. nisi vbi plu- ralitates sunt eiusdem ratiōis. Vno zc. ta- men videtur etiā falsa propter falsam im- plicatiōem. scilicet q̄ aliquod efficiens pos- sit tñ facere vnum. quia impossibile est es- se aliquod efficiens quin posset successiue facere plura indiuidua eiusdem ratiōis. Tum quia posse facere tria vel quattuor non arguit maiorē p̄fectionem. Quia ignis paruus per eandem virtutem potest facere vnum et quattuor ignes. imo infini- tos simul si tot p̄bustibilia essent sibi eqliē approximata. Ideo sic posse nō arguit ma- iorem p̄fectionem. Sed si essent duo ig- nes quorū vnus posset producere simul vnum ignem eque p̄fectum cum eo. et alius posset producere duos ignes simul.

quoz vnus eet eque pfectus cu pmo. 7 ali
us esset pfectior. tunc secū dus ignis pdu
cens esset pfectior pmo. Dico ergo bre
uiter q illa ppo tenet vlr in illis q sunt eius
dem rōnis mō p̄dicto. sed nō tenet vlr in il
lis q sunt alterius rōnis. Et ideo concedo
q si deus esse. eiusdē rōnis cū alijs agenti
bus creatis. 7 posset simul pducere infini
ta excedentia se fm pfectionē. siue ista infi
nitas esset eiusdē rōnis siue alteri. q possz
pbare infinitas in vigore. Cōcedo etiaz sic
ex impossibili sequit qdlibet qd si posset si
mul pducere infinita q esset infinite virtu
tis. sed illud includit contradictionez. Ad
Aristotile. viij. pbisicor. dicam postea.

Ad illud vō ptra tertiam cōclusionē di
co q ista ppo est falsa. vbi pluralitas zē. tū ē
vera in illis que sunt eiusdē rōnis. Et simi
liter q infinitas infert infinitatē verū est ī
illis que sunt eiusdem rōnis. non aut est ve
ra in illis q sunt alterius rōnis. Exemplū
ad hoc Lignū qd potest resistere pluribus
ignibz ne cōburat habet maiorem virtutez
resistendi q lignū quod potest resistere pau
cioribz vel minor igni. Et ideo si esset ali
qd lignū qd posset resistere infinitis igni
bus esset infinite virtutis in resistendo. qz
arguit in illis q sunt eiusdē rōnis. tū vna
ps celi q posset resistere infinitis ignibz si es
sent ne cōburat. nō esset p̄terea infinite vir
tutis. qz tūc arguit in illis q sunt alteri rō
nis Et ita ista ppo siue accipiat pluralitatē
siue infinitatē vera est in illis que sunt eius
dem rōnis. 7 nō in alijs. Ad pbationem
dico q si intellectio diuina esset eiusdē rō
nis vel speciei cū intellectioibz nostris. tūc
verū esset. q illa intellectu esset pfectior q
posset distincte plura discerni illa q pau
ciora solum possunt discerni. Et tūc si intel
lectio diuina esset eiusdem rōnis cū intel
lectioibz nostris. posset distincte agnosce
re infinita. necessario esset intellectio in
finita. qz pfectius est ceteris paribz cogno
scere plura q vnū. licet non agnitōe cōsu
sa. qz nos tali cognitione agnoscam⁹ infini
ta. 7 tū intellectu nostra est finita. Sed qz
intellectus dei est alteri rōnis a nostro in
tellectu. 7 p p̄ns discernere qd cōuenit eis
nō est eiusdē rōnis. sicut nec ipse intellectō
nes. q̄uis h cōmune intellectu p̄dicat de
eis vniuoc. ideo argumentū nō cōcludit.

Si dicis intellectio dei est tante pfectō
nis 7 virtutis q̄ntē esset si esset eiusdem rō
nis cum nostra intellectu. sed tunc esset
infinita p te. ergo 7 nunc Dico q ista p
positio equalet isti cōditionali. scz si intelle
ctio infinita dei esset eiusdē rōnis cum no
stra intellectu. esset tante pfectōnis nunc
q̄ntē tunc. q vera est p̄ter habitudinē. Si
militer illa cōditionalis vera est. si esset eius
dem rōnis nō esset tante pfectōis q̄ntē nē.
Ubi infert oppositū eiusdē p̄sequit ex eo
dem ante. Et ratio est. quia āns includit
dictōem. 7 ideo vtraqz ps contradictionis in
fert ex eo. Ad aliud ptra quartā cōclusi
onē dico q non pōt demonstrari q volūtas
possit velle mai⁹ bonū q̄libet bono finito.
qz nō potest pbari aliqd bonū infinitū esse.
similiter nō pōt pbari qz volūtas inclinet
ad volendū bonū qd est infinitū. nō plus
qz q inclinet ad volendū impossibile. qz h
diceret infidelis. Ad aliud cōcederet in
fidelis q impossibile est esse bonū infinitū
7 non pōt oppositū pbare. Ad aliud cō
tra quintā cōclusionē dico q diceret infide
lis q enti repugnet infinitas. 7 q oppositū
nō pōt pbari. Ad p̄ncipale dico q nō p̄
pbari q distincta agnitio infinitoz sit infi
nita. sicut patet ex dictis.

Questio secunda

Truz attributa

¶ diuina rōne distinguant Et
videt q sic. qz attributa sunt di
uersa. 7 nō realr. q̄ rōne. Contra. In dō
nulla est distinctio nisi psonalis. sed distin
ctio attributoz nō est psonalis. q̄ nulla est
inter ea distinctio. Est aut sciendū pmo
q sancti antiq nō vtebant isto vocablo at
tributa. sed p isto vtebant h vocablo noia
Uñ sicut qdā moderni dicūt q attributa
diuina sunt distincta 7 diuersa. ita dicebāt an
tiq 7 q̄ erāt tpe antiqz doctoz q noia diuī
na sunt distincta 7 diuersa. ita q nō posue
rūt distinctionē nisi in noibz. 7 identitatē z
vnitatē in re significata. 7 diuersitatē in si
gnis. sic dic Aug⁹. vi. de tri. De⁹ inq̄ cum
m̄ltipliciter dicat vere 7 summe simplex ē.
Qd exponēs m̄gr̄ sm̄iaz li. j. dist. viij. dicit
sic. Hoc diligenter notandum est qd dicit
Aug⁹. solū deū vere simplicē. cū dicat eun
dē m̄ltiplr dici. sed h nō p̄ter diuersitatē

accidentū vel partū dici. sed p̄ter diuer
sitate 7 multiplicationē nominū que d̄ dō
dicunt. q licet multa sint vnū tū significāt
scz diuinā naturā. Itē Anselm⁹ in suo
monologio Si ita tot summa bona ē. erit
ne p̄posita pluribz bonis. an pon⁹ nō. Aut
plura bona. sed vnum bonū tū. multis tū
noibz significatū. Secūdo sciendū ē q
distingui rōne non est aliud q̄ habere di
uersas diffinitōes seu descriptōes. Ter
tio sciendū. q distingui rōne dupliciter acci
pif. Uno mō p̄rie fm q̄ uenit diuersis q̄
habent diuersas descriptōes. Isto mo
do noia diuersa distinguunt rōne. quia
habent diuersas descriptōes. Et q̄ patz q
sicut distinguunt rōne. ita possunt distin
gui realiter. Si dicis tūc. quō intelligi
tur illud cōe dicitū q̄ aliq̄ non distinguunt
realiter sed tū rōne. Dico q antiq̄ intelli
gūt sic illud dicitū. q de aliq̄o termis sum
ptis significatiue p̄dicat esse idē realr 7 nō
distingui realit. 7 tū de eisdēz termis dicit
distingui rōne Alii accipit distinguui rōne
imprope fm q̄ p̄perit vni. hoc est impprie
distingui. qz p̄rie loq̄ndo si aliqd distigui
tur. ab alio distinguif. Et sic distinguui rō
ne est habere diuersas rōnes siue corrūde
re diuersis rōnibz. Sic vnū 7 idē realr nō
variatur sine oī diuersitate p̄ralitate qz er
pte rei cor̄spōdet diuersis rōnibz siue cō
ceptibz. sicut res significata cor̄spōdz di
uersis signis. Et sic deus d̄ distinguui rō
ne. quia corrūdet diuerz p̄ceptibus sine oī
distinctione ex pte sui. Et sic idē deus rea
liter est m̄ltiplex rōne. sicut dicit Augusti.
Sed q̄ aliqd vnū 7 idē realr sit vere 7 rea
liter illa q̄ distinguunt rōne. ita q nō corre
spondet eis sicut signatū suis signis. sed sit
ista distincta rōne. ē impossibile. Ex p̄
dictis patet qd sit dicendū ad q̄onem. Di
co q̄ q̄ attributa diuina distinguunt rōne
qz attributa n̄ sunt nisi qdā p̄dicabilia mē
talia. vocalia. vl̄ scripta. nata significare 7
supponere p deo. q̄ possunt naturali ratiōe
inuestigari 7 p̄cludi de deo. Sed cōtra
cōmuniter p̄cedit q̄ deus intelligit mala 7
nō vult mala. q̄ intelligere dei z velle d̄ di
stinguunt. Dico q̄ de vi sermōis debz cō
cedi q̄ deus vult mala. qz vult ista que sūt
mala. puta vult ac̄ q̄ sunt mali. q̄ vult ma
la. tamē nō vult male. Et sic intelligūt san

cti p istas p̄pōnes. deus nō vult mala. hoc
est deus non vult male Si dicit. De⁹ in
telligit mala 7 non vult male. ergo distin
guunt intelligere 7 velle. Dico q nō valet
qz ibi cōmutat nomē in aduerbiuz. 7 iō ibi
est fallacia figure dictōis. Ad argumen
tum p̄ncipale dico q̄ attributa diuina siue
nomia attributalia sunt diuersa realiter 7
similiter ratiōe.

Questio tertia

Trū de⁹ sit causa

¶ efficiēs oim alioz a se Et vi
det p̄mo q̄ nō. qz nō est cā effi
ciens entū rōnis. quia aliter tunc talia en
tia actualiter essent in rerū natura. quod ē
falsum. Contra. Omne qd nō est a deo
effectiue est incausatū vel increatū. 7 oē ta
le est deus. q̄ omne aliud a deo est effectiue
ab illo. Circa istā q̄stionē p̄mo distin
guā de causa. Secūdo ad q̄stionēz. Dico
ergo ad p̄mū q̄ qdā causa est imediata
siue totalis siue p̄tialis. quedā est mediata
q̄ ideo dicit causa. quia est causa cause. sic
abrahā dicit causa iacob. quia fuit pat̄ pa
tris eius Sed non intelligo q̄stionem p̄ci
se de causa imediata. sed tam de mediata
q̄ de imediata. Circa secundūz dico
q̄ deus est causa mediata vel imediata oī
um. Et licet hoc non posset demonstrari tū
psuadeo autoritate 7 rōne. Autoritate. q̄a
Job. j. dicit. Omnia per ipsum facta sunt
Quod non potest intelligi nisi d̄ deo. quia
ibi non fit distributio p deo. ergo intelligi
tur q̄ omnia alia a deo p̄ ipsum facta sunt
Et in simbolo dicit. Credo in deum pa
trem omnipotentē factorē celi 7 terre. visī
bilitū omnū et inuisibilitū. Item extra d̄
summa trinitate 7 fide catholica. ca. firmi
ter. Ipse est creator oim visibilitū. spūaliuz
7 corpaliū. Per ratiōem hoc p̄bo.
Primo sic. Omnia dependēt essentialiter
a deo. qd non esset verū nisi deus esset cau
sa illorū. P̄terea si nō sic. tūc aliqd ali
ud ab eo esset increatū. vel esset processus
in infinitū in causis. qz accipio qd non po
nis causari a deo. 7 quero vtrū est creatuz
vel increatū. Si primo modo. ergo ab ali
q̄. Et de isto q̄ro. 7 erit p̄cessus in infinitū.
Si autē detur secundū habet p̄posituz.

Secundo dico qd deus est ca immidia/ ta oim. qd pbo sic. qz omne aliud a deo no minus dependet ab eo qz vna creatura ab alia creatura. sed vna creatura depedet ab alia. sic qd est causa et imediata. qz. Pre terea. si no. hoc maxime esset de culpa actu ali. sed hoc non obstat. qz idem act nūero pot causari ab vna ca culpabiliter. et ab alia ca inculpabiliter. Sicut eadez volitio est a ca naturali. puta a cognitiōe. et ab alia ca libera. puta a voluntate. qz idem act pot causari a deo prialit et iculpabiliter. et a voluntate creata culpabiliter. Sed cōtra hoc sunt aliqua dubia. Primū qz impos sibilis non sunt a deo. et tū no sunt deus.

Secundū qz figmēta et entia rōnis q di stinguunt cōtra entia realia no sunt de nec sunt a deo. Tertū. qz esse obiectiva rez et similiter peccata no sunt a deo. Quar tū. qz puationes et veritates ppositionū no sunt a deo effectiue. Respondeo et dico ad p̄mū. qz oia impossibilia sunt a deo siue sint cōpleta siue incōpleta. Si dicis chimera est vñū impossibile. et tū no est a deo. qd si esset a deo aliqd esset. Dico qd hec est di stinguenda. chimera est possibilis. qz possi bile accipit vno mō p oī illo qd pot ee siue sit p̄plexū siue incōplexū. et sic hec p̄pō. hō ē azinus est possibilis. qz habet esse. sic chy mera supponēs simplr est possibilis. qz tal p̄ceptus siue vox potest esse. Alio modo ac cipit de p̄positiōe que no est impossibilis. et sic non p̄dicat de chimera. Silt ipossibi le dicit vno modo de aliq termino equalē te oratiōi in significādo. de q nihil est p̄di cabile affirmatiue. sic chimera supponēs p̄sonalit est ipossibil. Et sic no est incon ueniēs qz idē sit possibile et ipossibile fm di uersam acceptionē. Similit̄ ista. Chimera est aliqd. chimera est ens. est falsa de vi sermonis. qz in istis termini supponūt p̄so naliē. si tū supponēt simplr vere sunt oēs tales. Ad secundū dico qz figmēta sūt a deo. qz qdā figmēta sunt mētalit. qdā vo calia. qdā sepra. Et oia sunt entia realia et sunt a deo. Et silt mendacia sunt entia re/ alia. et entia rōnis sunt realia. qz ens rōnis est vñū mētale p̄plexū v̄ incōplexū. Si p̄o dicit qz ens rōnis distinguit cōtra ens reale. qz no sūt idē. Rūdeo et dico p̄mo fm p̄mētatorē. vi. mēthapbi. in fine. qz p̄bo lo

quislibi de entibz q sunt p̄plexa. q distiguit tur p̄tra entia que sunt p se subsistentia. et sufficit p̄bo. Et postea incōplexū diuidit i x. p̄dicamēta. Aliter etiā pot dici q ista est diuisio vocis in sua significata no p op posita. Et n̄ est incōueniēs ibi q mēbra co incidūt. Sic em̄ p̄mo p̄orū diuidit ens in cōtingēs ad vtrūlibet. necessariū. possibile et tū tā cōtingēs ad vtrūlibet qz necessariū ē possibile. Ad tertū dico qz no sunt ta/ lia esse obiectiva q non sint nec possint esse entia realia. nec est vñū p̄mū mūdus esse ob/ iectorū entū. occultorū. s̄ illd q nulla res ē nihil est oīno sic dicit Aug. li. 8. doctrina xp̄iana. S̄z dicit fm Aug. li. 8. tri. pos sum fingere talē hoīem que no vidit. Dico q illa fictio est intellectō. q est cōis oībz ho minibz. et si nihil sibi in re cōr̄det ē mēda cū et mēdosa intellectio. Silt ad id de petis pot dici. qz oīs res q est p̄ctm̄ ē a deo tū deus no peccat. qz no tenet ad oppositū. qz nullū dēterminat eū ad aliqd. Ad qrtū dico. qz puatiōes q sunt intelligibiles vere sunt aliquid. quia v̄ sunt p̄ceptū mēt̄. vel voces v̄ res extra aiām. qz videt q cec̄ et cecitas oīno significant idē et p̄nt p eodem supponere. Et idē sic p̄cedit qz cecus ē res ex tra aiām. ita et cecitas si supponat p̄sonalit no aut put supponūt simplr. Ad aliō de veritate dico. qz veritas illi p̄pōnis. de n̄i bil creat. p̄t causari a deo. qz veritas illi p̄ positionis no est nisi ista p̄pō que pot causa ri a deo. Si dicis ponant in esse. Dico p̄mo qz no p̄nt poni in esse. qz posita in esse tūc includit p̄tradictionē sc̄z istā. de n̄i bil creat. et istā. deus aliqd creat. qz si ponat in esse. tūc hec est vera. de creat hāc veritatē deus nihil creat. et p̄ oīs deus aliqd creat. Et si causat hanc veritatē. de n̄i bil creat. hec est falsa. deus nihil creat. Exemplum. hec est vera. albū pot esse nigrū. et tū no pot poni in esse. qz tūc hec esset vera. album est nigrū. et sic in p̄posito. Aliter potest dici qz si ponat in esse non debet poni in esse. de us creat hāc veritatē. sed sic. de creat hāc p̄pōez p qua supponit veritas. de n̄i bil cre at. Sed tūc no erit veritas. sed falsitas. s̄z hec p̄pō. albū potest esse nigrū debet sic po ni in esse. hec ē possibil. fortes. p q supponit subiectū est niger. Ad argumentū p̄nci pale p̄z ex dicit in qōne aduertēti b̄

Questio quarta

Prum elementa

maneat in mixto Et videt q sic. qz alit no esset mixtū nisi ele/ menta manerēt in eo. q. Cōtra. qd est in diuiduū vñū speciei no potest esse pars es/ sentialis idiuuidui alteri speciei. sed elemē ta sunt h̄mōi. qz no sunt p̄tes essentielles ali cuius qd est vñū p se. Dico ad istā qdēz p̄mo q elemēta no manēt actualit̄ in mixto nec forme elemētorū. qd si sic aut eadem ps materie mixti informaret q̄libet forma ele mentali. aut vna ps materie informaretur vna forma elemētali. et alia ps informaret alia forma elemētali. Ad p̄o dari p̄mū. qz tūc diuersa p̄posita distincta sp̄e haberent simul eandē materiāz nūero. Hec p̄o dari secūdū. qz tūc in mixto no ess̄ ibi nisi iuxta positio elemētorū. Preterea si manerent in mixto. aut ergo ex eis sit vñū p̄positū si ne oī alia forma distincta ab eis. et tūc non aliter esset p̄positū vñū qz ligna et lapides vñū acerū. Aut in mixto est alia forma di/ stincta a formis elemētariis Et tūc quero sicut p̄us. Aut eadē ps materie mixti infor mat oībz formis elemētariis. et illa forma q est forma mixti aut no. si sic redit p̄mum argumentū. si no. tūc illi mixti ps tūc esset cōposita et forma ignis et illa forma mixti. et alia ps et forma terre et illa forma mixti. et p̄sequens no esset mixtio nec cōpositio sed iuxta positō. Secundo dico qz forma mixti est ita simplex sicut forma elemēti. ita q nec habet maiore p̄positōez et p̄tibz eius dē rōnis. nec ex p̄tibz alteri rōnis. Primū est manifestū. qd sicut vna forma excedit ita et alia. Secūdū patz. qz forma mixti no p̄ponit ex materia et forma. Tertio dico qz sicut forma elemētariis subaltis non ma/ net in mixto. ita nec q̄litates eoz manēt in q̄libet pte mixti. qz forme p̄trarie non sunt siml in eodē subiecto etiā in gradibz remis sis. sicut postea patebit. Quarto dico qz elementa manere in mixtis dicunt̄ ideo. qz qualitates equalētes q̄litatez elemētorū manēt. qz q̄litates mixti tantū faciūt sicut essent q̄litates elemētorū. et tūc ēt̄ualit̄ q̄litates elemētorū. In corp̄ibz etiā inaiat̄ manent q̄litates elemētorū. no qdem oēs i

qualibet pte. sed aliq manēt in oī pte. quia in omni parte lapidis manet frigiditas et siccitas. In corporibz s̄o animat̄. puta in aiali in diuersis p̄tibz sunt diuerse quali tates elemētorū. sicut in osse siccitas. i san guine humiditas. et in carne caliditas. p̄p̄ qd vna pars calefacit aliā. S̄z hic sunt aliqua dubia. Primū quare et quo no mixtū dicit p̄poni ex quattuor elemētis ex quo no manent in mixto. Secūm. si non manent. quō dicit mixtio. Tertū. quia quādo lignū p̄burit tūc resoluit i cineres et terram. et tūc aut terra p̄fuit et habet p/ positū. aut no. et tūc no debet resolui in ter ram. qz no p̄pter naturā agētis. qz ignis ci/ tius generaret ignē qz cinerem. Quartū dubiū est quomō distinguat̄ forma mixti a forma corp̄itatis. Preterea ex rosis et her bis exprimit̄ aqua. qz p̄fuit in eis. Dico qz ad p̄mū istorū qz ideo dicit p̄poni ex elemē tis. qz in mixtis manēt q̄litates s̄iles q̄lita/ tibus elemētorū. Silt elementa p̄currunt cōiter ad generationē mixtorū. qz in oī ge neratione mixti videt̄ aer p̄currere et aqua qz neg sunt sup̄ terrā. sicut patet in plant̄ qz crescunt de terra. et aialibz q nutriunt̄ ex herbis. et hoc aliquando p̄pter plures alte raciones. aliq̄ p̄ pauiores. sed semp for/ ma elemēti corrūpit̄ et q̄litas. Similit̄ i p̄ma p̄ductiōe hoīs corp̄ eius fiebat ex ele mentis q̄ttuor. vel saltē ex tribz. Silt sala/ mādra et alia q generant̄ in igne et nutriūt̄ tur in igne. etiam materia ignis conuertit̄ in eius materiā corrūpta forma. Ad se/ cundū dico eodē modo. qz p̄pter hoc dicit̄ mixtio. qz cōiter plura elemēta cōcurrunt ad generationem et nutritionē aialii. non qz maneat ibi aliquo modo. Ad tertū dico qz cineres non sunt terra. licet possint conuert̄i in terram. Ita posset lignū cōuer ti in aquam et in aerē. et tamē aqua no ma/ net essentialit̄ in ligno. cineres tamen cō uertunt̄ in terrā. quia forte plus p̄cipiunt de materia terre et qualitatez eius. Ad quartum dico qz forma mixti et forma cor/ p̄citatis in omnibus idem sunt. ergo rē. Ad quintū dico qz illa aqua expressa de rosis p̄mo remanet s̄z no est eius dēz speciei cū aqua elemētari. qd pot̄ p̄dicari p̄ diuer sitatē effectiui vñū et alteri. Ad argumē tum p̄ncipale patet ex dicitis.

Questio quinta
Tertio propositio

mentalis proponat ex rebus vel conceptibus. Et videtur primo quod proponat ex rebus. quod probatur sic. quia illud quod intellectus intelligit potest intellectus proponere cum alio. sed intellectus intelligit res. ergo potest res componere. et per consequens res potest esse subiectum propositionis mentalis vel predicatum. Contra. sic sequitur quod esset propositio extra animas. Circa questionem primo videndum est an sit propositio mentalis. Secundo dicitur ad questionem. Dico sic circa primum quod sic. quod probatur sic. quia ubi est compositio siue propositio vera vel falsa. ibi est propositio. sed in mente est huiusmodi compositio. et sic. Preterea sunt alia incompleta metalia sicut vocalia. ergo etiam composita. quia cuiuslibet propleto in voce correspondet compositum in mente. Circa secundum dico quod propositio mentalis non proponit ex rebus extra animam sed ex conceptibus. Quod probatur multipliciter. Primo sic. quia secundum Boetium super librum Periermenias in commento. oratio non habet nisi triplex esse. scilicet in mente. voce. et in scripto. Et sicut oratio scripta proponit ex dictionibus scriptis. sic propositio in voce proponit ex vocibus. ita propositio in mente proponit ex intellectibus. quia secundum modum suum loquendi. intellectus sunt passiones anime et conceptus. Secundo sic. si aliqua propositio proponeret ex rebus extra. aliqua posset componi ex anima intellectiva et corpore. et sic aliqua propositio posset esse homo. quia omne propositum ex corpore et anima intellectiva est homo. Tertio sic. si subiectum et predicatum essent res extra animam. tunc in ista propositio ne canis comedit panem. subiectum vere diceret predicatum. Et sicut est in ista propositio. Ruptus persequitur Johannem. subiectum persequitur predicatum et interficeret et combureret predicatum quod omnia sunt absurda. Quarto sic. Dico propositio proponit ex nomine et verbis secundum sententiam et phrasim. sed nomina et verba non sunt res extra animam. sed signa rerum. Quinto sic. Omnis propositio proponit ex terminis. quia dicitur philosophus primo priorum. quod terminus est in quo resolvitur propositio. sed terminus non sunt res extra animas. Nam subiectum propositionis universalis est terminus cuius signo universalis determinatur. nullum non est res extra animam. quia res extra non determinatur signo universalis. Sexto sic. omnis propositio

est oratio. sed oratio nunquam componitur ex rebus extra animam. quia absurdum esset dicere quod proponat ex bobus aut azinis. quod tamen sequitur ex illis. Septimo sic. In ista propositio. intellectus divinus est essentia divina. si subiectum esset essentia divina et predicatum similiter. et per consequens hic predicatur idem de se. Preterea omne subiectum propositionis est pars eiusdem et proponibile alteri. quia omnis propositio proponit ex subiecto et predicato et copula. sed essentia divina nullus est pars. nec alteri proponibile. Sed contra. Dico propositio affirmativa vera requirit identitatem subiecti cum predicato ad suam veritatem. Aliter quod libet talis propositio esset falsa. sed voces receptus in subiecto et predicato non sunt idem. et sic. Rursus dico. Dico affirmativa vera requirit identitatem predicati cum subiecto. hec propositio potest habere duplicem intellectum quorum unus est. quod subiectum et predicatum vere sunt unum et idem. et ille intellectus simpliciter est falsus. Tunc quia tunc nunquam predicatur superius inferiori. nec passio de subiecto. nec terminus accidentalis de subali. nec e converso. Tunc quia tunc in demonstratione potissima esset tamen unus terminus. quia subiectum et predicatum in prima propositio sunt idem et non sunt diversi termini per se. Eadem ratione subiectum et predicatum sunt idem in secunda propositio. et per consequens in tota deductione est tamen unus terminus. Tunc quia quia ratione subiectum et predicatum sunt idem in propositio affirmativa. eadem ratione subiectum et predicatum non sunt idem in propositio negativa vera. sed istarum propositio. aliquid animal est homo. aliquid animal non est homo. sunt idem termini tam a parte subiecti quam a parte predicati. ergo subiectum et predicatum sunt idem. et non sunt idem. et intellectus huiusmodi est falsus. Aliter est intellectus predicte propositio. quia omnis propositio affirmativa vera requirit ad veritatem suam quod subiectum et predicatum significet idem et supponat eodem. et ille intellectus est verus. quia omnis propositio vera affirmativa est vera per identitatem rei significate per subiectum et predicatum. quia per talem propositio non denotatur nisi si res importata per subiectum sit eadem realiter cum re importata per predicatum. quia videtur vocibus per rebus. et terminus non per se sed per re quam significat. Ad argumentum principale dico quod maior est falsa. quia intellectus licet intelligat res extra. tamen non proponit res extra. aliter subiectum propositio posset esse in celo

et predicatum in inferno. et copula in intellectu sed intellectus proponit intentiones rerum ad invicem. non per se sed per significata.

Questio sexta
Primum quilibet

actus assentiendi habeat pro obiecto proplectum vel incomplectum. Et videtur primo quod proplectum. quod probatur quia habitus asserendi et actus uterque est in dicativus. ergo obiectum illorum est verum. et tale solum est complectum. et sic. Contra. idem est obiectum fidei et visionis. sed deus est obiectum visionis. et fidei. Hic primo dico de obiecto asserendi in communi. Secundo de obiecto fidei. Circa primum dico quod actus asserendi duplex est sicut actus sciendi. Unus quo aliquid sciri esse vel non esse. sicut scio quod lapis non est azinus. tamen nec scio lapidem nec azinum. sed scio quod lapis non est azinus. sicut asserenti quod homo est animal. Alius est actus sciendi quod de aliquo habet sciam. ita quod actus sciendi refertur ad aliquid. Isti duo actus distinguuntur per se. quod patet per proprietatem eorum. Loquendo ergo de ipso assensu dico quod ille actus non habet pro obiecto proplectum. Tunc quia ille actus potest esse per solam formationem incomplecti et sine omni apprehensione proplecti. et ita non esse actus assentiendi proplecto. Tunc quia laicus sciens quod lapis non est azinus nihil cogitat de propositio. et per consequens non assentit propositio. licet assereretur sciat ita esse in re vel non esse media. te formata. propositio in intellectu. Tunc hoc non precipit. sed ille actus habet res extra pro obiectis. puta lapidem vel azinum. et tamen nec lapis nec azinus est scitus. sed sciri quod lapis non est azinus. Et si queratur. Tunc quia aliquid actu illo sciat. Dico quod proprie loquendo non debet dici quod aliquid sciat illo actu. sed quod illo actu scitur quod lapis non est azinus. et ille actus equalet quantumcumque ad multa alicui proplecto quo aliquid sciri. Si dicitur. Impossibile est quod intellectio sit in mente. et tamen illa intellectio nihil intelligit. Dico quod verum est quod per talem assensum apprehendo res extra. quia omnis intellectio est apprehensio et non e converso. Loquendo ergo de actu secundo sciendi vel assentiendi. dico quod ille actus est proprie actus complecti. quod habet pro obiecto proplectum. quia ille actus est quo aliquid verum sciri. sed res extra non scitur. Non enim scio lapidem vel azinum. Et de tali

actu loquuntur contra philosophum. dicit enim quod effectus demonstrationis est habitus conclusivus. et per consequens actus correspondens habitui est habitus conclusivus tanquam obiecti. Dicitur etiam philosophum quod nihil sciri nisi verum. et loquuntur de vero proplecto. Dicitur etiam quod scientia demonstrativa est ex primis veris. et verum solum est obiectum scie. Si quis quis istorum actuum est proplecto. potest dici quod ille actus est sciendi aliquid esse vel non esse est per se contra. Quis alius non necessario est presupponat. Si dicas quod frustra ponit secundus actus ex quo primum sufficit. Dico quod non ponit frustra. sed ponit ex perfectione potentie intellective. quod potest in pluribus perfectiones seu operationes. quia potest unum actum formare post alium sicut potest non tamen in noticia am incomplectam sed et per se in noticia proplectam. Circa secundum articulum dico iuxta predicta. quod duplex est actus fidei. Unus qui creditur quod aliquid est. vel aliquid est tale vel tale. puta qui creditur quod deus est et quod est eternus. et quod est incarnatus. Alius est quo aliquid creditur ita quod actus credendi refertur ad aliquid. Primo modo loquendo de actu credendi et habitu. dico quod de virtute sermonis debet dici. quod nihil creditur illo actu. sicut nihil sciri actu sciendi sic accepto. sed illo actu creditur quod deus est tres persone. tamen obiectum eius illo modo qui habet obiectum est deus. loquendo ergo de actu et habitu secundo modo tunc habent pro obiecto proplectum scilicet articulum fidei. quia nihil creditur sic nisi verum. tamen nihil est verum nisi complectum. Si ergo queratur quod articulum habet fides pro obiecto. Dico una fides acquisita habet unum articulum pro obiecto alia alium. sed fides infusa que est una habet omnes articulos pro obiectis immediatis. quia habitus velis modo predicto. Sed hic sunt dubia. Primum dubium est. quia videtur quod assensus in communi non habeat proplectum pro obiecto. Tunc quia intellectus non assentit nisi cognito. potest autem assentire formata propositio sine omni alia cognitione propositio. Tunc quia tunc fides nunc et in veteri lege non esset eiusdem rationis. eo quod obiecta sunt alterius rationis. quia tunc de futuro. nunc de preterito. Tunc quia assensus respectu complecti presupponit aliquid aliud quam proplectum ex cognitionibus rerum. Secundum dubium est de fide quod non habeat proplectum pro obiecto. Tunc quia credo in deum patrem. non in hoc complectum deus est pater. Tunc quia visio et fides habent idem obiectum. deus autem

est obiectum visionis. **¶** Tum quia hoc com-
pletum in mente. deus est eternus. et res si-
gnificata distinguunt. habent ergo distin-
ctum assensum. Multa vero talia sunt pro
huiusmodi conclusioe. Dico ergo ad pri-
mum istorum quod primum concludit de assensu pro
modo accepto. non secundo modo.

Ad secundum concedo conclusionem de fi-
de acquisita que variat per positiones de pre-
terito et futuro. non autem de fide infusa.

Ad tertium dico quod secundus comuni-
ter presupponit primum. licet non necessario.

Ad quartum dico quod omnia illa argumen-
ta et similia procedunt de assensu primo modo
accepto. et non secundo modo. Ad princi-
pale patet ex dictis.

**Questio septima
Verum in intellectu**

¶ unum fidelis sit tamen una fides nu-
mero. Et videtur primo quod non. quia
articuli fidei sunt diversi. ergo fides est di-
versa. In oppositum est apud apostolum ad Ephesios.
Una fides. unum baptisma. Sic primo
ponam unam divisionem. Secundo dicam ad
questionem. Circa primum dico quod duplex
est fides. Una infusa et alia acquisita. et de ut-
traque intelligitur questio. Circa secundum
dico primo quod alia est fides acquisita respectu
unius articuli respectu alterius. ergo non
est una fides acquisita numero. Assumptum
patet. quia hereticus incipiens errare circa alium
quem ecclesie articulum quibus prius credidit.
ad huc habet fidem acquisitam circa alium ar-
ticulum. quia non oportet quod erravit circa unum
quod errat circa omnes. sed non habet novam
fidem circa illum articulum quem adhuc cre-
dit. ergo ista fides precessit. et certum est quod fi-
des alterius articuli precessit. ergo prius fu-
erunt due fides acquisite. Si dicatur quod est
una fides numero vel specie respectu istorum
articulorum. Contra. Error respectu unius ar-
ticuli stat cum fide acquisita alterius arti-
culi. et non stat cum fide acquisita respectu eius-
dem articuli. nec cum alia eiusdem rationis er-
go iste fides distinguunt non solum numero sed
specie. Preterea omnes habitus qui contrari-
antur primo contrariis distinctis specie distinguuntur
specie. sed due fides acquisite istorum du-
orum articulorum fidei contrariantur primo du-
obus erroribus distinctis specie. ergo etc.

Ratio est manifesta. quia quibus modum
contrarietatis duobus extremis contrariis. non tamen
primo contrarietatis extremo. quia extremum primum
contrarietatis extremo quod modum. Ideo dicitur in ma-
iori primo etc. Minor probatur. quia actus cre-
dendi huic propositioni. omnis persona divina est in-
carnata. et actus credendi huic propositioni nul-
la persona divina est incarnata. sunt errores
contrarii. et actus credendi huic propositioni. aliqua
persona divina est incarnata. et actus creden-
di huic propositioni aliqua persona divina non
est incarnata. sunt fides istorum articulorum
quia utraque preterea credimus esse veram per si-
dem. et isti actus primo opponuntur aliis duo-
bus erroribus. ita quod una fides primo oppo-
nitur uni errori et alteri alteri. Sicut cre-
dere quod aliqua persona sit incarnata. et crede-
re quod nulla persona sit incarnata. opponuntur
primo. ergo credere quod aliqua persona non est
incarnata. et credere quod omnis persona est in-
carnata opponuntur. et isti errores distinguuntur
specie et per consequens alie. Preterea disti-
cti actus sunt generativi distinctorum habi-
tuum. sed respectu diversorum articulorum sunt
distincti actus. Preterea in alia mate-
ria tractatur distinctorum complexorum sunt disti-
cti actus. ergo et hic. quia eadem ratione hic
et ibi. Secundo de fide infusa dico quod nec
constat nobis per rationem nec per experientiam
quod sit ponenda. Nec per consequens per illas
vias constat nobis quod sit una vel multe. sed so-
lum per autoritatem. quia precise propter auto-
ritates que videntur dicere quod sit ponenda. et
quod est una. ideo pono quod fides infusa sit una
numero. quod fides non stat cum errore circa
quemcumque articulum. Verum autem fides infu-
sa corrumpatur per errorem circa quemcumque ar-
ticulum propter repugnantiam formalem ad quem-
libet errorem. vel solum corrumpatur per ac-
tum demeritorium. est dubium apud mul-
tos. et neutra pars potest nobis constare nisi
si per autoritatem. Si dicatur si opponitur for-
te formaliter cuilibet errori. cum fides infusa et
acquisita differant specie. ille error erit op-
positus utrique fidei. imo multis conclusio ef-
ferretur procedenda. hic non pono exemplum ac-
sentienti quod omnis homo est animal opponitur con-
trarie actui assentiendi. quod nullus homo est ani-
mal. et quod aliquis homo non est animal. li-
cet non primo. quia primo opponitur erro-
ri qui est circa suum contradictorium. Sed

hic sunt aliqua dubia. Primum. quia vi-
detur quod fides infusa sit inutilis et superflua. et
quod sufficit fides acquisita. Secundum. quod
videtur quod sicut fides acquisita stat cum erro-
re respectu alterius. ita et fides infusa.

Tertium. quia idem homo est simul fidelis et
infidelis. Fidelis. quia habet fidem acquisitam
tam circa unum articulum. et infidelis. quia errat
circa alium articulum. Respondetur et dico ad
primum istorum quod potest dici sine assertioe quod si-
cut sol tanquam causa velis percurrit immediate cum
omnibus causis secundis per se ad producendum
suos effectus (sicut patet de igne et aliis ef-
fectibus) ita fides infusa est habitus unum vel unum
universalitate calitatis inclinans immediate ad
omnes actus respectu cuiuscumque articuli ad quod
inclinat fides acquisita. quod est necessaria christi-
ano. Et ponitur ista fides infusa. quia placet
deus sibi infundere eam tanquam principium incli-
natum ad omnes tales actus. Ad secundum
potest dici. quod non stat cum aliquo errore. quia
cuilibet errori repugnat formaliter vel de-
meritorie. Ad tertium dico quod ille homo est
infidelis. quia caret fide infusa. Ad argu-
mentum principale dico. quod articuli sunt
diversi. tamen fides infusa est unum habitus
velis respectu omnium articulorum.

**Questio octava
Verum forme par-**

¶ tium organicarum eiusdem speciei
differant specie. puta carnes et of-
fa. Et videtur primo quod sic. quia habent acci-
dentia distincta specie. etc. Contra. una
forma substantialis sufficit pro omnibus. ergo non
sunt plures ponende. Circa istam questionem
non dico quod neutra pars potest sufficienter probari et
propositionibus per se notis. patet de se. Nec no-
tis per experientiam quia non potest probari propter
diversitatem accidentium et operationum. nec ideo
titate. et alia experientiam non habemus de sub-
stantia nisi per accidentia. Assumptum probatur. quia
videmus quod frequenter substantie diverse spe-
ciei sunt subiecta accidentium specie distincto-
rum. et etiam eiusdem speciei. Exemplum primum. ut ig-
nis et aqua. Exemplum secundum. ut ignis et aer
prima differunt specie habent accidentia alteri-
us speciei. secunda similiter specie distinguuntur. et
tamen habent accidentia eiusdem speciei. sed calo-
re. similiter homo et angelus differunt specie
et tamen intellectiones et volitiones eorum

sunt eiusdem speciei. Secundo videtur quod sub-
stantie differunt specie. et tamen sunt princi-
palia effectiva accidentium diversarum specierum
et similiter accidentium eiusdem speciei. patet in pre-
dictis exemplis. patet etiam quod aqua calefacta
si relinquatur sue nature redit ad frigiditatem
et illa frigiditas non potest causari ab alio nisi
a forma substantiali aque. Similiter volun-
tio hominis et angeli respectu eiusdem obiecti quod
sunt eiusdem speciei causant a voluntate utri-
usque que differunt specie. Tertio videtur
quod substantie eiusdem speciei sunt subiecta ac-
cidentium diversarum speciei. et similiter accidentium
eiusdem speciei. Exemplum primum. duo po-
ma sunt eiusdem speciei. tamen unum est natura-
liter dulce. aliud amarum. Similiter duo homi-
nes unus est niger. alius albus. Exemplum
secundum. Duo poma sunt eiusdem speciei et
utrumque est album et dulce. et utrumque est amarum.

Quarto videmus quod substantie sunt eius-
dem speciei. et sunt aliquando principia effectiva ac-
cidentium alterius rationis vel speciei. aliquando ac-
cidentium eiusdem speciei. Exemplum primum.
Due voluntates hominum sunt eiusdem speciei. et
tamen illud idem obiectum quod est volitum ab uno
est nolitum ab alio. et tamen voluntas quod nolitio
causant ab istis voluntatibus. Exemplum secun-
dum. si voluntates duorum hominum diligunt idem
obiectum. hoc accidens eiusdem speciei causa-
tur ab utroque. Similiter patet manifeste ex pre-
dictis quod substantie eiusdem speciei prout esse
principia diversarum operationum distinctarum
speciei. et hoc immediate. aliquando a diversis ac-
cidentibus. Similiter substantie diverse speciei
prout esse principia operationum diversarum specie-
rum et etiam eiusdem speciei. et hoc non mediatis
aliquo alio accidentibus. sed immediate. sicut
patet in exemplis predictis. Cum ergo de substantia
non habeamus experientiam nisi per accidentia. et il-
la non probant sufficienter quod sit distinctio spe-
cificalis vel non. manifestum est quod per nullam viam
possumus probare distinctionem seu unitatem
inter istas formas. unum illi quod tenent quod forme
carnis et ossium differant specie. hoc est propter di-
versitatem accidentium. Alij vero tenentes quod
sunt eiusdem speciei dicunt. quod omnis diversitas
quod accidit eidem est propter diversitatem acci-
dentium tamen. quod non arguit diversitatem specio-
cam in substantia. sed simpliciter que pars vera
est et quod falsa. est ignota. Sed contra dicit
Aristoteles. vii. Topicoz. ista principia differunt
c. 2

runt q̄ possunt habere effectus eiusdem ra-
tionis. sed sic est in proposito. q̄ rē. Preterea
per omnē viam p̄ quā possum⁹ arguere dif-
ferentiā speciuocā in alijs subijs. possum⁹
hic arguere. Dico ad p̄mū istoz q̄ illō
est verū de p̄ncipijs immediatis effectiuis.
nō autē de p̄ncipijs mediatis. Hūc autē q̄
tenent q̄ sunt eiusdem speciei dicerēt q̄ ac-
cidētia carnis z ossū causant diuersos ef-
fectus immediate. nō autē alie substantie nisi
mediate. Un̄ dicerēt q̄ in oēm effectum in
quem potest immediate vna forma subalis
pōt alia. licet nō immediate. Ad secunduz
dico q̄ nullā rōem euidentē nec demonstrā-
tiue pbantē distinctionē speciuocā int̄ sub-
stantias q̄scunq̄ habemus. quia nec p̄ p̄n-
cipia p̄ se nota. nec p̄ experientiam. sicut ostē-
sum est. pbamus autē hoc tm̄ rōnibus p̄ba-
bilibz. Ad argumenta p̄ncipalia patz ex
dictis quid sit dicendū.

Questio nona
Truz beata uir

¶ go poterat sterisse i peccato ori-
ginali tm̄ p̄ instans. Et videt
primo q̄ sic. q̄ nō includit contradictionem
eam sic sterisse. q̄ rē. Contra. q̄ si sic. tūc
instans fuisset immediatū instanti. q̄a p̄tm̄
illud z gratia nō sterissent simul in eodem
instanti. q̄ in alio nō mediato. q̄ in tpe int̄
medio nec fuisset in peccato nec in grā.

Hic p̄mo videndū est quid sit peccatus
originale. Scdo dicet ad questionem.
Circa p̄mū est sciendū. q̄ aliud est loq̄ de
peccato originali de facto z de possibili. Hāc
de facto d̄r q̄ p̄tm̄ originale fm̄ Anselmū
mū in de p̄cepto originali. nō est aliqd̄ po-
sitiuū in anīa. sed aliq̄ carētia iusticie debi-
te. Et fm̄ hoc dico q̄ iusticia original̄ d̄c̄
aliqd̄ absolutū sup̄additū homini in pu-
ris naturalibus existenti. Sed loq̄ndo de
p̄cto originali de possibili. Dico q̄ pōt fie-
ri de potētia dei absoluta. q̄ p̄tm̄ origina-
le nullius diceret carētia. nec habit⁹ natu-
ralis nec sup̄naturalis. nec debitum habē-
di aliqd̄. sed solum q̄ aliquis p̄pter deme-
ritū p̄cedens in aliquo sit indign⁹ vita eter-
na. hoc p̄bo sic. q̄ aliquis existens in puris
naturalibus potest acceptaria deo. z deus
pōt ordinare q̄ ipso faciente p̄tra p̄ceptuz
diuinum sit indign⁹ acceptatione diuina

cū oibz posteris suis. tunc descendens a tali
peccante est in peccato originali. q̄ est idē
gr̄ acceptatiōe diuina. et nō caret tūc aliq̄
iusticia creata. q̄a nō tenet ad talem iustici-
am nisi ad istam quā habuit p̄m⁹ pat̄ suus
q̄n̄ fuit deo acceptus. sed pat̄ tūc nō habu-
it nec tenebat habere q̄ nec fili⁹. q̄ p̄tm̄ ori-
ginale potest dici non acceptatō diuina. p̄
aliqd̄ demeritū p̄cedens in alio. Circa
fm̄ articulū descendū est p̄mo. quō pecca-
tū originale delet. Dico q̄ q̄ mō de facto
nō delet nisi p̄ gratiā creatam. p̄pter auto-
ritatem sanctorz. Possēt tū aliter deleri per
potentiā dei absolutam. quia deus posset
ordinare si sibi placeret q̄ hō non obliga-
ret ad habendū illam iusticiam. z q̄ ex ca-
rentia nō sibi imputaret. sine omni infusio-
ne gratie create. Hec hoc includit aliquā cō-
tradictionē. Secūdo circa secundū ar-
ticulū dico. q̄ si placeret deo deleret culpā
originale p̄ nō imputatiōem z nō obligati-
onē ad aliquā iusticiā. posset tūc beata vir-
go sterisse in originali p̄cto tm̄ p̄ instans. q̄a
nullā contradictionē includit q̄ in p̄mo istā
ti sit debitor iusticie originalis. z tm̄ q̄ i nul-
lo instāti nec an̄ velit deus ab ea exigere il-
lam iusticiā. si uenō imputare sibi carenti-
am iusticie ad culpam. Et accipio h̄ impu-
tare large. put̄ ipurā culpā originalis. q̄a
p̄prie nō imputat aliqd̄ p̄tm̄ alicui nisi q̄d̄
est in eius potestate. Hoc patz. quia nullā
includit contradictionē q̄ deus nolit in aliquo
instanti post p̄mū instās si p̄scueret in via
eā punire p̄ delicto parentū. q̄ non est d̄c̄
ctio q̄ p̄tm̄ originale sic remanet tm̄ p̄ in-
stans. Secūdo dico q̄ si p̄tm̄ origina-
le delet p̄ gratiā creatā. z grā sit indiuisi-
bilis ita q̄ nō possit acquiri p̄ motuz q̄ nō
potuit stare in p̄cto originali tm̄ p̄ instans
quia hoc includit contradictionē. Cuius rō est
quia oē indiuisibile h̄z p̄mū instās sui esse
q̄ cū p̄tm̄ z grā nō possint esse in eodē in-
stāti. p̄ contradictionē. oportet q̄ sint in diuer-
sis. et non p̄nt esse in instātibz mediatis. q̄a
tūc tpe medio nec essz sub peccato nec sub
gratia. q̄ sunt in instantibz immediatis. q̄d̄
est contradictionē. Tertio dico q̄ si grā sit di-
uisibilis in infinitū ita q̄ possit induci per
motū nō includit contradictionē q̄ tunc ite-
in peccato originali p̄ instans. z in nullo in-
stanti postea careat omni parte gr̄e. Sic

non includit contradictionē q̄ aliqd̄ careat
albedine in p̄mo instāti. vel careat aliq̄ pte
loci. z q̄ in nullo instanti post careat omni
pte albedis. z oī pte loci. Et fm̄ hoc oportet
dicere q̄ acquisitio caritatis est vere mo-
tus z non creatio p̄prie dicta. q̄uis posset
dici creatio p̄ tanto. q̄ a solo deo pōt cau-
sari. Ad argumentū principale patz ex
dictis. q̄ si originale peccatū delet p̄ gra-
tiam indiuisibile. nō potuit sterisse in p̄cto
originali p̄ instans.

Questio decima
Truz beata uir

¶ go fuit fomes p̄cti. Et videt
p̄mo q̄ sic. quia oīs p̄ceptus in
originali peccato habet fomitem peccati.
sed beata uirgo fuit p̄cepta i originali pec-
cato q̄ rē. Contra. Nulla fuit in ea icli-
natio ad peccatū q̄ nō fuit in ea fomes pec-
cati. Hic primo videndū est quid sit fo-
mes peccati. Secundo dicet ad questionē.

Circa p̄mū dico q̄ fomes est quedam
qualitas carnis inordinata. inclinās appe-
titū sensitiuū ad actū difformē z viciosuz.
in habente iudiciū rōnis. q̄ hō sit quali-
tas patet. quia non est substantia. signū est
cum non sit in xpo nec in beatis. Hec ē ap-
petitus sensitiuus p̄pter eandem causam.
quia appetitus talis fuit in xpo. Hec etiam
est actus appetitus sensitiuui. q̄ fomes pec-
cati manet frequenter sine tali actu vt pa-
tet tam in dormiente q̄ in vigilante. Si-
militer q̄ sit qualitas patet. q̄ recipit ma-
gis z minus. quia vnus homo plus incli-
natur ad actum viciosuz q̄ alter. Et q̄ sit
qualitas carnis patet. quia non est actus
seu habitus intellectus vel voluntas. nec
appetitus sensitiuui. vt patet inductiue. Ex-
etiam sit inordinatus patet. q̄ non incliat
nisi post peccatū. Nam nō erat in primis
parentibus ante peccatū sed post. q̄a post
peccatū forte reliquit eos deus causis na-
turalibz. et iste induxerunt talem qualita-
tem. Et etiam inclinatur ad actum viciosuz.
patet. quia inclinatur ad actum p̄tra iudici-
um rationis in habente vsum rationis sed
non in pueris. Circa secundū articulū
dico q̄ beata uirgo non habuit talem fo-
mitem peccati. quia nec vigilando nec dor-
mendo habuit aliq̄ actum turpem vel

difformē. nec aliquam qualitatem inclinā-
tem ad talem actum viciosum. sed hoc per
rationem p̄bari non potest. sed tm̄ auctori-
tariū scripture z sanctorz. Sed hic sunt
aliqua dubia. Primuz qualis qualitas
sit illa que est fomes peccati. z ubi sit subie-
ctiue. an in carne an in appetitu sensitiuo.

Secūdu est. quomō fomes peccati fu-
it extinctus in beata uirgine. Dico q̄ ad p̄-
mū istoz. z potest dici de hoc sicut de in-
firmitate. quia infirmitas causat quādoq̄
ex improportione humorū. imo est ipa im-
proportio humorū. Aliquādo ex putrefa-
ctione ipsoz causat aliqua qualitas disti-
cta ab humoribz vt humor corporalis qui ē
infirmitas. Eodem modo potest dici q̄ ista
q̄litas est aliquis humor vel hūores. q̄ cau-
santur v̄l generant p̄ causas naturales. pu-
ta quando deus p̄pter peccatum hominis re-
liquit hominē causis naturalibus. Ut for-
te est improportio humorū vel aliqua qua-
litas distincta ab humoribus. sed nullum
illoz potest p̄bari. vel improbari p̄ ratio-
nem euidentem. Ad aliud dico q̄ est sub-
iectiue in carne z non in appetitu sensitiuo.
Et ideo dixi prius q̄ est qualitas carnis. z
nec actus nec habitus appetitus sensitiuui.

Ad secunduz potest dici q̄ si fomes vn-
q̄ fuit in uirgine. q̄ in prima sui sanctifica-
tione deus mitigauit z debilitauit eum. q̄
nunq̄ potuit inclinare appetituz sensitiuū
ad peccatū mortale. sed ante secundā san-
ctificationē ante q̄ cōcepit filium forte po-
tuit inclinare ad peccatū veniale. Sed in
secūda sanctificationē fuit illa qualitas ita
ablata. et fomes totaliter extinctus. q̄ nec
potuit inclinare ad peccatum veniale nec
mortale. vel si remansit ista qualitas in ali-
quo gradu. ita fuit diminuta q̄ ad nulluz
actum turpem vel viciosum potuit inclia-
re. Ad argumentū principale dico q̄ ne-
scio vtrū vnq̄ habuit fomitem vel nō. et si
aliquando habuit patet ex dictis quō exti-
ctus fuit.

Questio vndecima
Trū aliqua pro

¶ positio vocal̄ sit vera. Et vi-
det q̄ nō. q̄ nec est vera in p̄nci-
pio platiōis. nec i medio. nec in fine. In
opposituz est Aristoteles. q̄ dicit q̄ p̄o est

oratio verū vel falsum significans. Di-
co ḡ ad istam q̄stionē q̄ tūc pp̄o vocalis est
vera. q̄n̄ ex tunc platione auditor est matu-
scipe et formare pp̄dem mentale verā. hoc
aut̄ solum est in fine plationis et non in pn-
cipio. nec in medio. Ideo dico q̄ in fine p-
lationis est pp̄o vocalis vera. et nō in pn-
cipio nec in medio. Si dicit q̄ pp̄o menta-
lis quā format pferēs istā pp̄dem. ois bō ē
animal. in principio est vera. ḡ et vocalis.
Respondeo et nego p̄nam. q̄ pp̄o mental̄ est
res pmanēs. et potest esse tota simul in pn-
cipio plationis. ideo tūc est vel p̄t esse ve-
ra. similr̄ in medio et in fine. sed pp̄o vocal̄
est successiva. et q̄n̄ vna pars est tūc alia n̄
est. Et q̄ ad veritatē cuiuscūq̄ pp̄onis req̄-
rit. vel q̄ sit actualiter. vel q̄ fuerit pp̄o pla-
ta. Ideo dico q̄ in principio plationis non
p̄t esse vera. q̄ nec est nec fuit. plata. Nec
etiam in medio p̄pter eandē cām. sed in fi-
ne est vera. licet non sit tunc in actu. t̄m p̄t
fuit nō tota simul sed successiue ps p̄ p̄e.
Unde sciendū q̄ pp̄oibz et orationibus
vtendū est vt plures et maxime vt sapiētes
q̄n̄ non discordant plibz. Hūc aut̄ p̄ istam
pp̄onem. p̄positio plata vera est. nō intēdūt
sapientes aliud. nisi q̄ auditor sciens veri-
tatē sermonis p̄t scipere q̄ ita est a p̄te si-
gnificati. sicut p̄ pp̄dem denotaf. hoc aut̄
solū est in fine plationis et non in principio. id
ista p̄positio est vera in fine et nō in pn-
cipio. quia auditor audiens subiectum pla-
tum nec adhuc scit quid est copla vel p̄di-
dicatū. q̄ si pferens dicat hoc. nescit audi-
tor: an postea dicat currit vel bō. et ideo in
principio non potest talis pp̄o sic significare
verū. In fine aut̄ plationis quis tūc pp̄o
vocalis nō sit actu. q̄ tūc fuit licet successi-
ue. t̄m manet illa pp̄o in memoria audientis
virtute cui p̄gnoscit illud q̄ significat p-
positio. et q̄ ita in re est sicut pp̄o significat
Et ideo tūc primo est ista pp̄o vera. Et ideo
nō sequit. p̄positio vocalis nō est. ḡ non est
vera. sicut nō sequit. pp̄o vocalis nō est. ḡ
nō est plata. q̄ ex prolatōe et virtute memo-
rie remanentis natus est auditor: scipe rē
significatā p̄ pp̄dem vocalē. q̄ nō plus de-
notaf p̄ istam pp̄onem. pp̄o vocalis est ḡ.
nisi q̄tum ex platione et virtute habet de-
relictū in memoria. sic auditor: nat̄ est con-
cipere q̄ ita est in re sicut denotaf per pro-

positionem. Ad argumentū principale
patet ex dictis.

Questio duodecima

Trū spes sit vir-

tus distincta a fide et caritate.
Et videt q̄ nō. q̄ spes aut est ha-
bitus intellectus. aut voluntatis. si intelle-
ctus. sic est fides. quia sufficit p̄ intellectu-
Si voluntatis. tūc est caritas. Contra.
Apl̄us ad Cor. i. Cor. xii. ponit q̄ disti-
guif. Ad istā q̄stionē dico q̄ distiguit
q̄d p̄bat p̄ auctoritatē apl̄i p̄allegatam
Sed hic sunt duo duo dubia. Primū
est quō differt a fide et caritate. Scdm̄ ē
de eius obiecto. Ad p̄mū dico q̄ actus
spei est actus voluntatis. p̄supponēs tā actū
credēdi q̄ actū desiderādi. et distiguit ab
vtroq̄. Q̄ distiguit ab actu desiderādi et
patet. q̄ stet in aliq̄ hoīe act̄ desiderādi et
non credat asseq̄ desideratū. tūc nō sperat
Sed stante desiderio si credat assequi de-
sideratū statim sperat. Sed q̄ distiguit
ab actu credēdi. p̄t. q̄ credat aliq̄ aliq̄
bonum et nō d̄sideret. ibi nō erit spes. S̄
si stante actu credēdi sequat̄ d̄sideratū sta-
tim sequit spes. Sed q̄ actus spei distin-
guif ab vtroq̄ p̄iunctum nō p̄t euidenter
sciri nisi p̄ experientia. Sed si q̄ras vtroz
actus spei sit actus voluntatis. Dico q̄ nec ē
actus volendi nec nolendi. S̄ ē vn̄ act̄
naturaliter causat̄ ab actu credēdi desi-
derandi p̄iunctum. et p̄t ab illis p̄iunct̄ sepa-
ri p̄ potētiā diuinam. nō naturalr̄. Ad se-
cundū dico q̄ sicut timor est respecta ma-
li futuri. ita q̄ credit̄ vel dubitat̄ malū esse
futurū q̄d malū est nolenti. tūc naturaliter
causat̄ a voluntate act̄ timoris q̄ h̄z malū
futurum p̄ obiecto. Ita act̄ spei q̄ credit̄
aliq̄ bonū esse futurū q̄d bonū est deside-
ratū cām naturalr̄. et h̄z p̄ obiecto bonū fu-
turū. Spes aut̄ q̄ est d̄r̄ theologica habet
p̄ obiecto futurā b̄ritudinē hoī p̄ferendā.
Ad argumentū principale dico q̄ ē habi-
tus voluntatis distinct̄ a caritate. sed b̄ nō
p̄t p̄bari nisi p̄ experientiam.

Questio tredecima

Trum solus ac-

tus voluntatis sit necessario vir-
tuosus. Et videt q̄ nō. q̄ ois

actus voluntatis potest elici intentioe ma-
la. ḡ ois potest esse malus. Contra. di-
ligere deum est actus solus virtuosus et n̄
alius q̄ virtuosus. ergo ille actus est solus
virtuosus. Ad istam q̄onem dico q̄ ista
pp̄o exclusiua posita i q̄one h̄z duas expo-
nentes. vnā negatiuā. et aliam affirmatiuā.
Negatiua est bec q̄ nullus actus alius ab
actu voluntatis est necessario virtuosus.
Affirmatiua est bec q̄ aliquis act̄ volūta-
tis est virtuosus. Quantū ad negatiuā
exponentē dico q̄ est simplr̄ vera. q̄ ois
alius actus ab actu voluntatis qui est i po-
testate voluntatis p̄t sic esse bon̄. q̄ p̄t ēē
malus. q̄ potest fieri cū malo fine et mala
intentione. S̄l̄r̄ ois actus alius potest eli-
ci naturalr̄ et nō libere. et nullus actus est ne-
cessario virtuosus. Preterea ois act̄ ali-
us a voluntate p̄t fieri a solo deo. et p̄ con-
sequēs nō ē necessario virtuosus creature
rationali. Preterea. q̄libet alius actus a
voluntate idē manēs p̄t indifferenter ēē
laudabilis et viciosus. et primo laudabilis
et postea viciosus. fm̄ q̄ p̄t successiue p̄for-
mari volūtōi recte et viciose. q̄d patet de cū-
te ad eccliam. p̄mo bona intentione et postea
mala. Preterea null̄ actus est virtuosus
vel viciosus nisi sit volūtarī. q̄ peccatus
adeo est volūtariū. q̄ nisi esset volūtariū
non esset peccatū fm̄ Augustinū. sed actus
alius ab actu voluntatis potest primo esse
in volūtatis potestate et postea nō. puta q̄n̄
aliq̄ volūtariē dimittit se in p̄cipitium. et
postea penitet. et habet actū nolendi illū de-
scensum meritorie p̄pter deū. sed nō descē-
dere non est in potestate voluntatis. ḡ iste de-
scensus non est necessario viciosus. Cir-
ca affirmatiuā exponentē dico primo q̄ d̄
vi sermonis nullus actus ē necessario vir-
tuosus. hoc p̄batur. quia nullus actus est
necessario. Tū q̄ ois act̄ p̄t fieri a solo dō
et p̄ ois non est necessario virtuosus. q̄ tal̄
act̄ nō est in p̄tate volūtatis. Tū aliter p̄t
intelligi actū esse necessario virtuosum. ita
sc̄z q̄ non possit esse viciosus stante diuino
p̄cepto. aut causari a voluntate creata ni-
si sit virtuosus. Et sic intelligēdo actū vir-
tuosum dico q̄ sic. q̄ potest aliquis actus
esse virtuosus necessario. Q̄d p̄bo sic. q̄ i
possibile est q̄ aliquis act̄ p̄tingent̄ bonū
seu virtuosus (ita q̄ potest indifferenter dici

virtuosus et non virtuosus) fiat determina-
te virtuosus nisi p̄pter aliquē actū necessa-
rio virtuosum. Hoc p̄bat. q̄ act̄ p̄tingen-
ter virtuosus. puta actus ambulādi sit de-
terminate virtuosus p̄ p̄formitatē ad aliū
actū. Et q̄ro de secūdo actu. An sit virtuo-
sus necessario mō p̄dicto. et habet p̄positū
q̄ est aliq̄s actus in hoīe necessario virtu-
osus. Vel p̄tingenter. Et tūc ille actus sit
determine virtuosus p̄ p̄formitatem ad
actum virtuosum. Et de illo q̄rendū est vt
prius. Et erit p̄cessus in infinitū. vt stabit̄
ad aliquem actū necessario virtuosum.
Tertio dico q̄ ille act̄ virtuosus modo p̄-
dicto est actus voluntatis. q̄ actus volū-
tatis q̄ deus diligit sup̄ omnia et p̄pter se ē
h̄mōi. Nam ille act̄ est sic virtuosus. q̄ nō
potest ēē viciosus. Nec potest ille act̄ cau-
sari a voluntate creata nisi sit virtuosus. tū
quia q̄libz p̄ loco et tpe obligat̄ diligere de-
um sup̄ oia. et p̄ ois ille act̄ non p̄t esse vi-
ciosus. Tum q̄ ille actus est p̄mus oium
actū bonoz. Preterea solus actus vo-
luntatis est laudabilis et vitupabilis.
Preterea fm̄ sanctos nullus actus ē lauda-
bilis vel vitupabilis nisi p̄pter intentionē
bonā vel malā. h̄mōi aut̄ est actus volun-
tatis. Preterea fm̄ Anselmū. sola vo-
luntas punit ḡ sola voluntas peccat.
Si dicis. Deus potest p̄cipe p̄ aliq̄ tpe vt
non diligit ipse. q̄ p̄t p̄cipe q̄ intellectus
sit intēsus circa studiū et voluntas similr̄
vt nihil possit illo tpe de deo cogitare. tūc
volo q̄ voluntas eliciat actum diligēdi de-
um. et tūc actus ille aut̄ est virtuosus. et hoc
nō p̄t dici. q̄ elicit̄ p̄tra p̄ceptum diuinū
Aut nō virtuosus. et habet p̄positum. sc̄z
q̄ actus diligēdi deum sup̄ oia non ē vir-
tuosus. Dico ad h̄ si deus possit hoc p̄-
cipe (sicut videt q̄ possit sine d̄dicatione) q̄
voluntas non p̄t p̄ tunc talem actum eli-
cere. quia ex hoc ipso q̄ talē actum eliceret
tunc deum diligeret sup̄ oia. et p̄sequens
impleret p̄ceptū diuinū. quia h̄ ē diligere
deum sup̄ oia. diligere deū et diligere q̄cqd
de⁹ vult diligi. Et hoc ipso q̄ sic diligeret
homo non faceret p̄ceptum diuinū p̄ cām
Et per p̄sequens sic diligendo deum dili-
geret et non diligeret. et faceret p̄ceptū dī
et non faceret. Possit tamen deum dilige-
re simplici amore et naturali qui non ē di-

lectio dei sup oia. sicut ponendo qd aliqd n̄
credat ipm esse nō potest eū diligere. quia
nihil pōt sic diligi nisi qd ipse est v̄l pōt eē.
qd vnus scit v̄l qd potest scire. Quarto
dico qd solū habitus volūtat̄ est intrinse
ce ⁊ necessario fruosus. qz quilibet ali⁹ ha
bitus habet se indifferentē ad actus lauda
biles ⁊ viciosos. Ad argumentū p̄ncipa
le dico. negādo assumptū. qz aliqd act⁹ vo
luntatis nullo mō pōt esse nec fieri intētio
ne mala. sicut bene apparet ex dictis

Questio decimaquarta
Trū rectitudo a

ctus ⁊ difformitas differat a sub
stantia actus. Et videt qd sic.
qz actus pōt manere sine rectitudine ⁊ sine
difformitate. qd differt ab vtroqz. Con
tra Rectitudo actus nō est q̄litas act⁹. nec
accidēs ei⁹. qd est substantia actus. Ad istā
q. dico qd nunq̄ actus ⁊ sua rectitudo dif
ferūt. qz ois actus aut est rectus essentialr
Aut p̄ denoiationē extrinsecā. Si p̄mo mō
tūc substantia act⁹ est sua rectitudo. qd patz
et hoc. qz impossibile est qd talis actus sit a
volūtatē creata nisi sit rectus. Si secundo
mō. tūc iste actus d̄r rectus. qd causat vel
p̄tinuat ab actu essentialiter virtuoso. Ad
cuius p̄formitatē d̄r actus rectus. Sed p̄
pter talē causalitatē vel p̄formitatem nihil
positiū recipit act⁹ exterior. sicut patet in
ultima q. q̄libet p̄mi diffuse. ideo nūc trā
seo. Preterea difformitas ⁊ rectitudo nō
sunt ipsius act⁹ q̄mōcūqz. qz non sunt q̄li
tates eius nec respectus. qz tales respect⁹
non sunt ponendi. Secūdo dico qd ali
quis est actus qd non pōt primo esse rectus
⁊ post difformis. sed est necessario rect⁹ mō
exposito in alia qōne. et aliquis est actus qd
p̄mo est rectus ⁊ post difformis. sic est act⁹
p̄tingenter rectus ⁊ virtuosus. Exempluz
p̄mi. amare deū p̄pter se ⁊ sup oia. Exēplū
secūdi. Ire ad ecclesiam p̄pter honorē dei p̄
mo. ⁊ post p̄tinuare p̄pter vanā gloriā.

Sed hic sunt duo dubia. Unum quō
difformitas ⁊ rectitudo se habent respectu
actus. Secūdu. qz videt qd rectitudo
sit aliqd distinctū ab actu qz cōter dicitur
qd difformitas est carētia rectitudinis qd de
bet esse in actu. ⁊ p̄sequēs rectitudo qd in

est actus distinguit ab actu. Preterea in
peccato sunt duo. scz materiale. puta suba
actus. ⁊ formale carētia iusticie d̄bite iesse
actui. ergo substantia ⁊ rectitudo act⁹ siue
difformitas distinguunt sic materiale et for
male. Ad p̄mū dico qd actus rect⁹ ⁊ act⁹
turpis se habent ad actū in cōi. sicut inferi
us ad supius. puta sicut due singulares al
bedines se habent ad albedinē in cōi. quia
actus rectus ⁊ actus turpis siue difformis
sunt duo singulares act⁹ de q̄b p̄dicat ac
tus in cōi sicut supius de inferioribz. Sz
act⁹ p̄nculares ⁊ singulares diuersimode
se habent. qz ad aliquē actū singularē p̄i
cularē sic se habet qd pōt successiue cōueni
re p̄ p̄dicationē. ⁊ nō puenire eidē. Et hoc
p̄pter assistentiā vel non assistentiā alicui⁹
alteri⁹ act⁹. Exēplū. amare p̄rem absolu
te sine oi circūstantia q̄nqz est actus rectus
⁊ q̄nqz difformis. qz p̄pter assistentiā noui
actus pōt dici rectus. puta si p̄rmet illuz
amorē bona intētiōe. puta p̄pter p̄ceptuz
diuinū. Et tūc dicitur actus rectus p̄ actū
volūtat̄ qd vult illū actū p̄tinuare. p̄pter p̄
ceptū diuinū. Et idē act⁹ postea d̄r diffor
mis p̄pter carētiā illi⁹ actus necessario vir
tuosi. v̄l p̄pter positionē alterius act⁹ essen
tialiter viciosi. puta si velit illū actū conti
nuare p̄pter vanā gloriā. Et si q̄ras. v̄tz
talis actus pōt sic dici successiue rect⁹ ⁊ dif
formis. p̄pter p̄sentiā alicuius act⁹ p̄ruden
tie vel intellect⁹. Dico qd nō. ⁊ maxime hoc
v̄tz est de actu merito. qz nullus actus
nō merito. pōt dici de nouo merito. qd
nō p̄tinuat ⁊ causatur ex amore dei. Sicut
nullus act⁹ est moralit̄ bonus vel virtuo
sus. nisi sibi assistat actus volēdi seq̄ rectā
rationē. v̄l qz causat a tali velle. puta velle
honorare p̄rem v̄l p̄tinuare honorē. quia
volo facere qd recta rō dicitur. Et similiter
volo bñ facere tibi. qz volo qd dicitur recta
rō. Et ideo null⁹ actus intellectus pōt fa
cere talem actū rectum ⁊ difformē. Respe
ctu aut̄ alicui⁹ actus nō sic se habet rectitu
do ⁊ difformitas successiue. qd amare deū
p̄pter se sup oia est actus sic rectus qd nō pōt
esse difformis. Ad secūdu dico qd illud
dictū est falsum de frute sermōis. qz recti
tudo actus nō est q̄litas inherēs alicui. qd
nec spēs. nec habit⁹. qz ista stant cum actu
difformi. Nec act⁹ intellect⁹. Tū qz actus

intellectus nō inest actui volūtat̄is. nec est
rectus p̄pter eum. nec pōt fieri rectus. qd re
ctitudo actus necessario est actus volūta
tis. Sed iste nō est natus inesse actui vicio
so. qz sibi p̄trariat respectu eiusdē obiecti.
Nec rectitudo actus est respectus ad p̄u
dentiā inherēs actui. Tū qz respectus nō
est ponēdus. Tū qz si sic respect⁹ erit extri
secus adueniens. ⁊ hoc non potest esse nisi
p̄pter nouū fundamentū absolutū. Dicit qd
qd difformitas nō est carētia iusticie v̄l re
ctitudinis d̄bite inesse actui. sed est caren
tia rectitudinis d̄bite inesse ipsi volūtat̄i.
qd nihil aliud est dicere nisi qd volūtas ob
ligat ex iusticia aliquē actum elicere fm p̄
ceptum diuinū quē nō elicit. Et ideo recti
tudo actus nō est aliud q̄ ipse act⁹ qd debi
te elicit fm rectā rōnem. Ad aliud dico
qd illud dictū est falsum de materiali et for
mali. qz aut ē peccatū p̄missiōis. aut omis
sionis. Si p̄mo modo. erit in materiali sine
formali. qz ibi nō est carētia iusticie debi
te inesse actui. Si sit peccatuz omissionis
tūc ibi est carētia que est formale sine ma
teriali. Ad argumentū principale nego
p̄nam. qz ex ista de possibili nō sequit ista
de inesse. sed tm̄ ista de possibili. Ideo bñ
sequit. act⁹ pōt manere sine rectitudine ⁊ c.
q̄ pōt differre ab vtroqz. sed non sequitur.
ergo distinguitur ab vtroqz.

Questio quintadecima
Trum circūsta

tie act⁹ puta finis recta rō et bu
iusmodi sint obiecta actus fruo
si. Et videt qd nō. qz obiectū actus disti
nguit a circūstantia actus. p̄ eo qd obiectum
potest manere idem ⁊ circūstantia variari
Contra. Tūc idem esset actus virtuo
sus cum tali circūstantia ⁊ sine ea. patz d̄
actu exteriori. Ad istam qōnem dico. qd
actus virtuosus est duplex. Unus qui cō
tingenter ⁊ indifferenter potest esse virtuo
sus ⁊ viciosus. Alius qui sic est virtuosus
qd non potest esse aliquo modo viciosus.
Primus actus non habet circūstantiaz
p̄ obiecto. quia nō est virtuosus nec vicio
sus nisi ex assistentiā vel carētia actus bo
ni vel mali a quo depēdet in aliquo gene
re cause. Et ille actus potest esse idēz cum

circūstantijs talibus ⁊ sine. Secundus
actus habet p̄ obiecto circūstantias. qd
probo. quia alias sequerent̄ duo inconue
nientia. Primū qd nullus actus sit intrinse
ce ⁊ necessario virtuosus sed solum cōtin
genter. cuius oppositum p̄tius p̄batuz est.
Secūdo qd de actu nō merito fieret me
rito. p̄ rationē alicuius materie natu
ralis. Primū p̄bat sic. Quēcūqz actū re
spectu quorūcūqz obiectozū aliorum a re
cta ratione potest voluntas elicere mediā
te recta rōne. potest elicere sine ea cum so
la apprehensiōe eozum obiectozū. hoc pa
tet. quia sicut voluntas potest velle absti
nere p̄pter deum. p̄ loco et tempore median
te actu dicratiuo intellectus. ita potest vel
le abstinere p̄pter deum loco ⁊ tempore cū
sola apprehensione illius p̄positionis. vo
lendū est abstinere p̄pter deuz pro loco ⁊ tē
pore. sine omni assensu respectu eiusdem.
Hoc posito tūc quero. Aut ista volūtio est
virtuosa intrinsece vel non. Si sic. Contra
nō elicit conformiter recte rationi. qd ne
cessario requirit ad actum intrinsece fruo
sum. ergo non est virtuosa intrinsece.

Et si dicit qd ista volūtio elicitur p̄formi
ter rōni recte ap̄rindinaliter. licet non ac
tualiter. ⁊ hoc sufficit ad hoc qd act⁹ sit vir
tuosus. Contra. recta ratio deberet dicta
re qd volendū est abstinere p̄pter deum. qz
sic est dicratum a recta ratione. aliter nō es
set recta sed erranea. Sed volūtio habent
deum ⁊ alias circūstantias a recta ratio
ne p̄ obiecto non est eadem numero cū vo
lūtiōe que haberet rectam rōnem p̄ obie
cto p̄pter variationem p̄tialis obiecti.
ergo ille actus voluntatis qui non habet
rectam rationē pro obiecto non est nat⁹ cō
formiter elici recte rationi. Sed vnus ali
us actus alterius speciei qui haberet rectā
rationē pro obiecto. ⁊ non ille. Si autē
dicit qd talis act⁹ non est virtuosus p̄pter
defectum p̄rudentie. Contra. pono qd co
existat actus p̄rudentie. ⁊ tūc quero. Utrū
ille actus voluntatis sit virtuosus v̄l non.
Si non. nulla causa huius potest dari ni
si quis recta ratio non erit eius obiectum.
quia nullum aliud obiectum requisitum
deficit per casum et recta ratio coexistit.
Si autēz ille actus volūtat̄ sit virtuosus
sequit qd actus non p̄tius virtuosus mō sic

In oibz instantibz. 7 adhuc habet pposituz.

Respondeo 7 dico q nec maius nec minus nec equale ppe fm se totuz corrūdet. imo sic nullū sibi corrūdet pmiuz. s; actui in quolibet instāti post pmiū corrūdet pmiū. qz in qlibet instāti vez est dicere q pl^o meruit qz prius. sed nec aliqd pl^o fm se totū. sicut p motū locale in quolibet instāti acqris aliqd de spacio. 7 nō non aliqd fm se totū. ita q nulla ps eius fuit acqrisa. Un breuiter dicendū est sicut fuit dictū in primo qlibet. q. ix. Utrū linea pponat expūctis. solūdo argumentū zenonis d motu.

Si dicis q in primo instanti meret aliqd pmiū certū fm se totū. qre nō eodem mō in alijs. Rūdeo ppter ptradictionez q sequit. scz q in paruo tpe meret quis pmiū infinitum intensiue. sed quō intelligat tunc ista ppositio famosa. vbi pluralitas arguit pfectioez ibi zc. Dico q vera ē qn pluralitas est sine infinito. 7 aliter nō. In pposito aut nō potest qd mereri p plura instantia nisi meret per infinita. nec pot mereri duas ptes pmiū nisi meret infinitas ptes qz post primam partem pmiū non est dare aliquā ptem post sequentē quin denē infinite. sicut nec i motu locali. Nisi em sic ista ppositio famosa intelligat. sequit q si aliqd mereret p duo instantia q mereret infinitum pmiū. qz nō potest mereri p duo instantia nisi meret p infinita. Eodē modo p omnia potest dici ad secundū de infinita pena. Aliter tamē dicunt ali q hoc non potest esse in aliquo instanti. sed tm in tpe.

Ad argumentū principale nego pnam. quia antecedens est verū. scz q null^o actus sit totaliter in potestate nostra. sed pna nō valet. qz nullus act^o est sic totalr in potestate nostra. qz qdlibet pncipiū quod requiritur ad talē actū sit in pte nostra. tm actus voluntatis est sic in potestate nostra qz qdū qz alio pncipio pposito. pot adhuc voluntas libere suum actū elicere 7 nō elicere. 7 hoc sufficit ad actum meritorū. 7 sic meret voluntas.

Questio decima septima

Truz necesse sit

ponere aliquē habitū. Et videt q nō. quia omnia possunt sal

uari sine habitu. Nam act^o potest elici oblecto p sēte sine habitu. ergo nulla est necessitas ponendi habitū. Contra. actus generat habitum q habitus est aliquid.

Circa istam qstionem dico primo q necesse est ponere habitus in corpore. qd patet. quia potentia executiua corpalis post multos actus elicitos potest in consimiles actus in qd nō potuit antea. vel saltem ita faciliter. sicut patet in scriptoribus 7 in executionibus in alijs artibus. q in illis potentijs est aliquid additum v^o ablatū. Nō apparet q sit aliquid ablatum. ergo est aliquid additum. 7 illud voco habitum.

Secūdo dico q non potest sufficienter pbari. q aliqd habitus sit in appetitu sensitiuo ponendus. quia omnia q expimur nobis inesse post frequentia actus appetitiu^o sensitiu^o. possumus expiri qn qz in nobis p trāsmutationes corporales. sine frequentia actus appetitiu^o sensitiu^o. sicut in alio quotlibet dicit. q. xv. secūdi quotlibet. Jō mō transeo. Tertio dico q in potentia apprehensiuā sunt ponendi habit^o quia post frequentiam actus ymaginandi reddif quis promptus ad cōsimiles actus. 7 nullo modo redditur prompt^o ad consimiles actus ante omnē actum ymaginandi. ergo ex illis actibus generantur habitus zc. Si dicis q fantasia aliquādo erit in act^o ymaginandi 7 loquendi sine omni actu consimili p̄uio. sicut patet in freneticis 7 furiosis qui multos habent actus ymaginandi. 7 multa loquunt que nunqz prius in sanitate ymaginabant. Similiter dormientes somniant multa que prius nō ymaginabant. Dico q in talibus est multitudine actuum diuersimode ordinatorū. 7 isti actus aliter ordinant in sanitate 7 infirmitate. 7 aliter in vigilante 7 dormiente. et qdlibet illorū actuum p̄supponit aliquem sibi simile in sanitate 7 vigilante. Et illo modo videtur dormiens formare p̄positiones 7 syllogizare. quia vigilans audiuit p̄positiones. 7 cōsimiles tales ymaginatur. Sicut puer qui audit ista propter diuersam dispositionem talem alio ordine ymaginatur tales actus sine voces. Quarto dico q in itelcū necessario p̄oibit^o. qz aliqd post frequentia actū itelligēdi reddif p̄mptus 7 inclinatus ad p̄similes actus. 7

nullo modo reddif p̄mptus 7 inclinatus an oēm actū. Tum quia aliter intellectus eē eodem mō in potentia ante oēm actū 7 p^o. quod est falsum. qz post primū actū itelligēdi destructo obiecto aut absente. pot itellectus in aliquos actus in quos non potuit an primū actū. 7 ista est rō Aristoti. iij de anima. ad ponendū habitus intellectu ales. qz cū habitu itellect^o destructo obiecto cū volum^o itelligim^o. Quinto dico q maior difficultas est de voluntate. qz voluntas nō potest aliquid velle nisi pgnitū. et actum ita pfectum pot elicere in p̄ma cognitiōe sicut post multos actus elicitos. Et ideo difficile est p̄bare necessitatem ponēdi habitū in voluntate. pot tm teneri rōnabiliter 7 p̄suaderi. Tū qz facilius post executionē pot voluntas elicere multos actus q̄ antea certis paribus in parte sensitiuā. Exemplū. cōtinens habet p̄uas p̄cupiscentias et nō sequit eas. prius tm ante oēs actus voluntatis sequebat eas. 7 nō est aliq variatio in pte sensitiuā. sed post multos actus voluntas est inclinata ad nō sequēdū eas sicut prius. aliter esset incōtinens. Tū quia post multas dilectiones voluntas magis inclinā ad diligendū. Tum qz post multos actus elicitos circa aliqd obiectū cū maiori difficultate 7 tristitia potest elicere actum p̄trariū q̄ ante omnē actuz. sic quilibet experit in se. ergo necesse est ponere actū generatū ex illis actibus. Ad argumentū pncipale patet ex dictis que nō possunt saluari sine habitu.

Questio decima octaua

Trū habitus sit

causa effectiua actus. Et videtur pmo q nō. quia tunc habit^o esset potentia. qz nihil efficit actus nisi potentia. Contra. habitus est cā actus. qz actus dependet ab habitu. 7 non est causa nisi effectiua. qz zc. Dico ad istā qōnez q habitus est causa effectiua act^o. Quod sic patet. quia illud a quo d̄pēdet aliquid ita q sine illo nullo mō pot esse. est causa eius. sed actus dependet ab habitu. q̄ est cā eius 7 non nisi effectiua. Preterea quādo aliquid effectiue pot in aliqd in quod pri^o nō potuit. habet aliqd quod ē causa effectiua eius. vel caret aliquo impedimēto. patz. qz

candela illuminat ppter amotionem obiecti. sed sic est de habitu. Nā ante habituz nō potuit aliquis in actuz in absentia rei sed quādo habet habitū pot in actū in absentia rei. 7 non ibi est impedimētū amotionem. ergo habitus est causa. Preterea illud quo pposito potest aliquid poni. et non pposito nō potest naturalr poni. illud est cā eius. sed sic est de habitu 7 de actu. ergo zc. Aliter em totalit^o frustra ponere. nec esset aliqua necessitas ponendi habitū. Sed p̄tra. primus actus non causatur ab habitu. ergo zc. Preterea in causis efficientibus essentialibus non est circulatio. sed act^o est causa effectiua habitus. ergo nō eōuerfo. Preterea sine quo pot esse aliqd nō est causa eius. s; actus potest esse sine habitu. patet de actu primo. Preterea habitus est ponendus ppter delectationē. vt act^o delectabiliter opetur. 7 non ppter actionem.

Preterea si habenti habitū inclinatus ad actum peccati mortalis. puta ad faciendū aliqd turpe contra p̄ceptum diuinum infundat gratia diuina. talis habet habitum pfectum. 7 tm nō pot elicere actū peccati. Et loquor de actu intrinsece vicioso. quia ille non stat cum gratia. Respondeo et dico ad p̄mum illorū. qz primus act^o nō causat ab habitu. sed ab alijs causis. quod patet. quia p̄mus actus efficit habitū. 7 est causa efficiēs habituz. ergo non causat ab habitu. quia idē numero nō potest esse cā et effectus respectu eiusdem. licet prim^o actus qui causat a potētis apprehēsiuis causet habitū. qui in absentia rei causat actuz.

Ad secundū dico q in causis essentialibus potest esse circulatio q̄stum ad species nō q̄stum ad numerū. Nūc aut vnus act^o est causa habitus. quod patet d̄ pmo actu qz sine eo nō potest esse habitus naturalit^o 7 postea habitus est causa actus nō eiusdē sed alterius. et ille act^o bene augmentat habitū. Contra 7 p̄bo q habit^o sit cā act^o eiusdem numero. quia actus primus generans habitū potest p̄seruari cum habitu. 7 t̄hc habit^o ille generat^o p̄seruabit eundem actū. Rūdeo dico q nō est incōueniēs qn effect^o sit p̄seruati^o sue cause efficientis in eodē obiecto. sic est in pposito. qz hī^o generatus ex actu p̄mo melius p̄seruat illuz actum q̄ possit conseruari sine habitu.

Ad aliud dico q effectus diuersi eiusde speciei possunt esse diuersis causis specie licet no idē effect. patet de calore. q pot ee ab igne & sole. Ita est in proposito. Prim^o act^o pot ee cari ab obiecto sine habitu. & alius actus eiusde speciei no pot causare nisi habit^o causet. Ad quart^o dico q habit^o no tm ponendus est ppter delectationē. s; aliqū requirit^{ur} habitus ppter actus. qd patz d actu causato in potētia ap hēsiuis in absentia obiecti. Aliquū hō rec^o irif vt sit itē sioz actus. Aliquādo vt actu^o facili^o elicia tur sicut patet in pcedenti qōn. Dico tm q aliqū habitus delectabiliter inclinatur ad actū. puta habitus diligendi. & qd habitus inclinatur tristabiliter puta habit^o odiēdi. fm q actus elicit^{ur} sunt delectabi. vel tristabiles. Ad vltimū dico q habitus tales habitū intrinsece viciosum cū grā. pot elicere fm inclinationē hī^o. sed grā corrūpitur. & ideo stante gratia no pot talē actū elicere. Si dicis q expientia est ad oppositum. qz actus qd expimur circa gratia in parte sensitiua sunt & no in voluntate. Ad principale dico q no est potentia sicut auctores vocant potentia ipsam. que pot elicere & recipere diuersos actus. & sic no est potentia.

Questio decimanona et vltima huius terrij quotlibeti.

Truz inclinatio

forme differat realr a forma. Et videt^{ur} p^o q no. qz hī^o inclinatio voluntatē qn est sub actu dno. & p^o no i inclinatio hī^o no differt ab habitu. qz si esset actus hī^o no starec cū actu dno. Cōtra. in inclinatio forme est act^o forme. q differt a forma. Dico q ad qstidēz illā. ois inclinatio forme ipozitat aliquē conatū et nūsum. sine q pot esse forma. h aut no pot nisi act^o. 1° dico q inclinatio differt a forma. Assum^o p^o p^o. qz habit^o aliqū inclinatur intellectu. aliqū no. hā dormiēdo no expit se aliqū i inclinatur ad intelligendū. sed statū cū euigilat expit se inclinatur ad intelligendū. Cum q transit talis a p^oradictorio in p^oradictorio. aliqd est in intellectu quando vigilar. quod non est in eo quādo dormit. hoc non potest esse habitus. qz habitus idem est in dormiente & vigilante. Similiter graue i

loco p^orio non inclinatur ad illum. quia iell^o natio est respectu rei absentis. s. non habit^o Sed quando est extra locum tūc inclinatur ad actum. & grauitas manet vbiqz. ergo inclinatur est actum causare. qd reputo verū.

Sed vtra. quia materia quādo est sub forma vna inclinatur ad aliam. & appetit. & tm materia no agit. P^oterea graue quādo supius quiescit sup trādem inclinatur deorsum. & tamen tunc nullum actum elicit.

P^oterea habitus & passiones sensitiue inclinatur voluntatē. qzuis nihil causet in eo.

Dico ad p^omum q inclinatio siue appetit^{us} dupliciter accipit^{ur}. s. large & stricte. large accipiendo inclinationē non est aliqd qd esse in potentia ad aliud. sine omni inclinatione & actiuitate in contrarium. Et sic materia est in potentia naturali ad formā. et inclinatur ad eam. Et sic non accipit^{ur} inclinatio vt addit aliquid vltra formam. Ali^o hō accipit^{ur}. & hoc put aliquid vltra addit ee in potētia receptiua pura actiuitatē. & sic materia no inclinatur ad formā. qz sic accipiendo inclinationē nihil inclinatur nisi agēs naturale. nec aliqd agēs naturale qd sic inclinatur ad contraria non est indifferēs. qz breuiter inclinatur est idem qd agere. Ad aliud de graui dico. q qn graue quiescit sursum sup trādem semp inclinatur deorsum et actiue. qd patet ex hoc qz continue agit in sustēans ipm instantū. q nisi esset maior virtus eius seu resistentia frangeret vel diuideret vel expelleret ipm sustentans. & tandem descenderet. Un ita bene inclinatur actiue quando quiescit sicut qn frangit v^o descendit. sed vna sua actio est debilitatio virtutis resistentis. Alia actō est diuisio ligni vel expulsio. Ad aliud dico q habitus et sensitiue passiones p^orie loquendo no inclinatur voluntatē. nisi qndo voluntas velit illas passiones. & cum nolit elicere actū sed habitū tunc non inclinabunt voluntatem. Et ista est inclinatio quam homo difficulter vincit. & cuz difficultate potest no consentire talibus passionibus. Ad argumentum principale dico q habitus no inclinatur quando est sub actu p^otrario. qz.

Tertiu Quotlibeti magistri Guilbelmi Dekam sinit feliciter.

Incipit Quotlibetū quartum magistri guilhelmi Decā anglici

Questio prima

Trū quilibet

effectus habeat cāz finalē distinctam ab efficiente Et videt^{ur} p^o q no. quia deus est cā efficiens & final^{is}

eiusdem effectus. q non semp finalis cā distinguit ab efficiente. Contra si no. q no essent cause distincte. Circa istam qstionem primo videndū est quid sit finis. Secundo dicam ad questionē. Circa p^omum dico q causalitas finis non est aliud nisi esse amatum et desideratum ab agēte efficienter. ppter qd amatum sit effectus. Sicut causalitas materie no est nisi informari. & causalitas forme non est nisi informare. ita causalitas finis no est aliud nisi amari & desiderari efficienter sine quo amore & desiderio non fieret effectus. Ex his patet q causa finalis & efficiens ratōe distinguuntur. hoc est. diffinitiones exprimētes quid nominis earū sunt diuersē. quia diffinitio cause finalis est esse amatum & desideratum efficienter ab agente propter qd amatum sit effectus. Diffinitio cause efficientis est esse illud ad cui^o esse siue p^osentia sequitur aliquid. Et aliquando vna istarum diffinitionum cōuenit vni & alia alteri. aliquādo possunt competere eidem. Et quo patet vltra q finis quādoqz est causa. quādoqz no ē. quia aliquādo finis desideratur quando non est. quia no est aliud esse causam finalem qz desiderari v^o amari modo p^odicto. Unde hoc est speciale in causa finali. q potest causare quando no est. Sicut si forma possit informare quando non est. possit esse causa quando non est. Ita et quo finis potest desiderari quādo non est potest esse causa quando non est. Si dicis. Illud qd non est no est causa alicuius. Dico q falsum est. sed oportet addere. qd non est nec amatur nec desiderat. & tūc bene sequitur q non sit causa. Hunc autē finis potest amari vel desiderari qzuis non

sit. & ideo potest esse cā finalis quando no est. Circa secundū dicendū est. q aliter dicendū est fm veritatem fidei. & aliter dicere si nullam auctoritatē reciperem. hā p^omo modo loquendo dico q fm veritatem fidei non quilibet effectus habet causam finalem distinctam ab efficiente. quia quandoqz idem est causa finalis et efficiens sicut deus qndoqz est efficiens & finis multorum effectū. saltez semp debet esse causa finalis fm rectam rationē. Secundo hō modo loquendo dicere si nullā auctoritatē reciperem. q non potest probari ex per se notis nec p expientiam q quilibet effectus habeat causam finalem distinctam ab efficiente. quia non potest pbari sufficienter q quilibet effectus habeat aliquam causam finalem. Et si queras Utrum causalitas cause finalis sit distincta a causalitate cause efficientis. Respondeo q aliqua causalitas est distincta a causalitate efficientis. aliqua non. quādo enim eadē est tā finis qz efficiens. tunc non distinguuntur. quando autem sunt diuersē tunc distinguunt causalitates. tamen auctores intelligunt q iste causalitates distinguuntur. qz ex hoc ipso q aliquid est causa efficiens no sequitur q sit finis nec e conuerso. Sed hic sunt dubia. Primo quia videtur q descriptio cause finalis non sit bene data. Primo. quia aliquis potest odire aliquez propter quem oditum facit aliquid. puta percutit ad maxillam. tilius effectus causa finalis non est nisi ille oditus. ergo causalitas cause finalis est aliquid esse odituz propter quid est. Secundo aliquis potest amare alqd propter qd amatum non oportet q fiat aliquis effectus. Tertio aut finis causat per realitatem propriam. et hoc non. quia effectus causatur quando finis no est. Aut causat per aliquid sup plens vicem eius. puta per amorem. Et ista est causalitas efficientis. Quarto. quia agentia naturalia et similiter agentia a proposito in prima cognitione et prima volitione agunt propter finē et tamen no agunt propter aliquem finem p^oamaturz nec p^odesideratum. Quinto. quia causa finalis est nobilioz alijs causis. sed illd qd amatur & desideratur propter quod agēs agit non est semper nobilius. ergo.

Secundū dubiū q̄ videt̄ q̄ p̄pter rōnes naturalē oportet ponere q̄ qlibet effectus habeat causam finalē. Tum q̄ p̄ causas finalē r̄ndet̄ ad q̄stionē p̄pter quā cāz effect⁹ fit. vt si querat̄ quare illi pugnant. R̄ndet̄ vt dominent̄. Tū q̄ aliter saluari nō pōt. q̄re aliquis nouiter ex̄t de potētia ad actū. Tum q̄ aliter oīa alia agētia agerent a casu. q̄ agētia naturalia agūt p̄ determinata media. sicut effectus natus est agi. Tū q̄ aliter in actione nature esset error. q̄a non plus intendit vnū q̄ reliquū. Ad p̄mū dubiū istoz dico q̄ descriptio ista bene est data. Ad p̄bationē dico q̄ causa finalē odij est ipse odies quia ipse amat seipsum. p̄ q̄d amatū odit aduersariū. Causa autē finalis percussiois est afflictio aduersarij quē percussio odit. Aliter em̄ nō p̄ceteret nisi desideraret eius afflictioes. Et ita semp̄ causalitas finis est esse amatū et nō esse oditū. q̄ ille oditus non est cā finalis. Ad aliū dico q̄ causalitas finis est amare efficienter. p̄pter q̄d etiā nunq̄ aliquis amat sic q̄n faciat effectū nisi impediat̄. Si autē sit amor sub p̄ditione. tūc nō est amor efficax. Ad tertiuū dico q̄ finis sic causat p̄ realitatē p̄p̄iam. q̄ sua p̄p̄ia realitas desideret̄. Acq̄ oportet q̄ realitas existat q̄n effectus causalit̄ sicut dictū est. Ad quartū dico q̄ agētia naturalia et a p̄posito in p̄ma cognitiōne et voluntate creata. sed solum habent finem p̄stitutum a deo q̄ est agens. Ad quintū dico q̄ illud q̄d est causa finalis fm̄ rectaz rōnem est nobilior alijs. vel saltem eq̄ nobile. sed de facto nō est ita. Aliter posset dici q̄ semp̄ finis est alijs causis nobilior. vel in re. vel in reputatione. vel in app̄tatione voluntatis. Sed dicit̄ q̄ effect⁹ sufficienter p̄ducit p̄ potētiā agentis et patētis. ergo alia causa sup̄fluit. Respondeo. nō requirit̄ existētia finis ad hoc q̄ effectus p̄ducatur. tū in agētibz a p̄posito requirit̄ q̄ finis amet̄ et desideret̄ efficienter. Ad secūdū dubiū dico q̄ oēs rōnes phi solū concludunt de agente q̄ pōt sine variatione agētis p̄currētis et passi et aliarū dispositio. nūq̄ peccare et deficere. hoc solum est agēs liberū q̄d p̄t in sua actione peccare et deficere q̄ntūcunq̄ oīa alia vniformiter se habent. De alijs agētibz nō p̄cludit̄ q̄ ba-

beant cām finalē. Tū ad p̄mū in p̄trariis diceret sequēs rōnem. q̄ q̄stio ista p̄pter q̄d nō habet locū in actiōibz naturalibz. q̄ diceret q̄ nulla est q̄stio q̄rere p̄pter q̄d ignis generat̄. sed solū habet locū in voluntariis. Et ideo bene querit̄ p̄pter q̄d isti pugnant q̄ vt dñent̄. et p̄bati pōt euidenter et p̄ explentiam et nō aliter q̄ agēs liberū agit p̄pter finē. et in talibz actiōibz aliq̄n effectus habz cām finalē distinctā ab efficiente. aliq̄n non habet finē distinctū ab efficiente. Ad aliud dico q̄ agentia naturalia nō exēit de ocio ad actū nouiter nisi q̄ nūc est amorū impedimētū. Sicut si nūc ignis app̄roxi- met ligno et nō nō. Sed agēs liberum exēit nouiter de ocio ad actū. q̄ nūc et nō nō intendit finem. Ad aliud dico q̄ illud concludit de agente libero. q̄d nō plus inclinat̄ ex natura sua ad vnum effectum q̄ ad aliū. De agente naturali nō cōcludit. q̄a tale agēs ex natura sua sic inclinat̄ ad vnū determinatū effectū. ita q̄ nō potest causa repositum effectū vt patet de igne respectu caloris. Ad aliud dico q̄ sic agunt p̄ determinata media ex natura sua. q̄ natura hec necessario requirit. Ad vltimum dico q̄ p̄cludit de agente libero. in e⁹ actione est p̄p̄ie error. et non de agente naturali. q̄ nihil intendit a tali agente. ideo q̄cquid euenit naturaliter euenit. et nō erit error.

Questio secunda
Trū possit p̄-

v bari sufficienter q̄ deus sit cā finalis alicuius effectus. **Ans.** quia phi hoc tenent q̄ pbauerunt. In oppositū Quia si posset hoc p̄bati. tūc posset p̄bati q̄ deus esset causa efficiens alicuius. q̄d est falsum. p̄sequētia patet. q̄ quilibet habens causam finalē habet cām efficientem. sed talis efficiens non potest esse nisi deus. q̄ alias aliqd esset prius deo. In ista q̄ōne p̄mittat̄ aliqua necessaria ad p̄positum. Secūdo respondeo ad q̄stionem. Primū est q̄ finis duplex est. Finis

amatus vel p̄destinat⁹ a voluntate. Si ē cum aliquis p̄pter se amatū vel amicū diligit vel agit aliquid. Alius est finis intent⁹ ab agente. q̄ quis sit primus in intentōe est tū vltimus in executione. Et talis finis est semp̄ effectus p̄ductus vel opatio p̄ducta. De isto fine nō quero. q̄ non est dubium. quin deus non sit causa finalis cuiuscunq̄. q̄ tūc deus non esset potior aliq̄ q̄d est ad finem. sicut effectus productus non est potior p̄ducte. Sed q̄ intelligit̄ de fine primo mō. Secundo p̄mittendū circa istā materiā est q̄ nō pōt sufficienter p̄bati vel demonstrari. nec sciri p̄ p̄ncipia per se nota. nec p̄ experientiam q̄ agēs de necessitate nature agat fm̄ talē cām finalem p̄stitutam a voluntate. et hoc q̄ actio talis agētis sine variatione agētis vel passi vel alicuius p̄currētis ad actionē nunq̄ variat̄. sed sp̄ vniformiter sequit̄ actio. Et ideo nō pōt p̄bati q̄ tale agens agat p̄pter finem. His visis dico p̄mo ad q̄ōnem. q̄ q̄d nō generalit̄ p̄ponit̄. s̄ tūc idēfinitē intelligit̄. puta de causalitate finali del̄ respectu intelligentiarū. Et dico q̄ nō pōt p̄bati sufficienter q̄ de⁹ sit cā finalis secunde intelligentie in se vel sui effectus. q̄ secūda intelligentia est agēs p̄ cognitionem libere vel naturaliter. Si p̄mo modo. sic nō potest demonstrari q̄ deus sit causa finalis sue actionis. q̄ ipsemet p̄t esse finis p̄stitutus a voluntate sua. et q̄ agit libere. Si secūdo mō. nō pōt p̄bati q̄ alse habeat finem q̄ agens naturale sine cognitione. q̄ si agit de necessitate nature nō oportet plus q̄ determinet̄ ad effectū q̄ agens sine cognitione. q̄ ei⁹ effectus non variat̄ nisi p̄ variationē agentis. aut passi. aut alicui⁹ alterius p̄currētis. Nec pōt demonstrari q̄ de⁹ sit causa finalis secunde intelligentie in essendo. quia nō potest demonstrari ex p̄ se notis. nec p̄ experientiaz q̄ sit aliquis effect⁹ a q̄cunq̄ p̄ducibilis. nisi effectus quē exprimit̄ inter illa inferiora. Et sic p̄sequens nō pōt p̄bati q̄ secūda intelligentia habeat cām efficientē. nec p̄ p̄ns q̄ habeat cām finalem. Secūdo dico q̄ nō potest p̄bati q̄ deus sit cā finalis agētis naturalis sine cognitione vniformit̄. q̄ tale agens agit ad p̄ducendū effectū. siue deus intendat̄ siue non. Preterea nō potest p̄bati sufficienter q̄ sint aliqua p̄ducibilia p̄ter ista ge-

nerabilia et corruptibilia. sicut nō pōt p̄bati q̄ deus sit causa finalis effectū necessario p̄ductoz. sicut in p̄ma q̄ōne dictum est ab agentibz liberis hic inferit̄. q̄ qlibet expit̄ q̄ potest facere opa p̄pter honore dei tanq̄ p̄pter totalem finem. Tertio dico. q̄ pōt euidenter sciri p̄ experientiaz. q̄ deus potest esse cā finalis effectū p̄ductoz. Quarto dico p̄pter argumentū p̄ncipiale q̄ supposito q̄ possit p̄bati euidenter q̄ deus sit causa finalis effectū secunde intelligentie. et alioz hic inferius. adhuc nō sequitur q̄ sit causa efficiēs alicuius effectus. q̄ q̄nq̄ causa efficiens et finis distinguunt̄. q̄ ex hoc q̄ aliqd est finis non sequit̄ q̄ sit cā efficiens alicui⁹. p̄na est manifesta. Ans. p̄ bati. q̄ q̄nq̄ aliq̄s agit aliq̄ opa p̄pter amicū tanq̄ p̄pter cām finalē. qui amicus nihil facit ad illa opa. Sic aliq̄s pōt facere opa p̄pter deū licet deus nihil faciat d̄ illis opibus. Sed p̄tra. quelibet natura p̄ncipalis plus appetit bonū rectoris vnuerſi q̄ sui. q̄ rectoris. Ans. p̄ bati. q̄ graue naturalr̄ ascēdit ne sit vacuū. q̄d nō faceret nisi intendere bonū rectoris vnuerſi. Preterea phi ponunt q̄ p̄ma intelligentia mouet secundā sicut amatū et desideratum. Et tūc q̄ro aut sic mouere est secundā causari a prima et hoc negas. Aut sic mouere est q̄ ad hoc q̄ secūda intelligentia moueat aliqd et causet amat p̄mū. et tunc est effectus secunde intelligentie. Cōfirmat̄. q̄ si mouet sic desideratū. ergo causat desiderū in secunda intelligentia. Sed actus secunde intelligentie est eius substātia. ergo cāt ei⁹ substātia. Preterea aliter essent plura necesse esse q̄ vnū non depēderet ab alio. Preterea notū est q̄ p̄mo enti⁹ uenit oīs p̄fectō simpliciter. sed quia oīa dependent ab eo tanq̄ a fine est p̄fectio simpliciter. Preterea. aliter essent duo fines vltimi quoz vnus nō depēderet ab alio. Preterea rō dicitur q̄ vnuerſum ordinat̄ ad vnum p̄ncipiū. sicut exercit⁹ ad ducē. Preterea in nullo genere sunt duo p̄ma. Preterea cōmētatorū. metha. cōmētō. et vs. dicit q̄ finis est desiderū eoz et q̄ sunt ad finē. et desiderū ista rō est illaz simpliciter. et loquit̄ d̄ intelligentijs. Preterea causatio finis respectu alicui⁹ est causatio vel requirit̄ causationē effectiua alic⁹ cause respectu eiusdē. Si q̄ de⁹ sit

causa finalis secūde intelligētie maxime i
essendo. vel de^o est causa illi⁹ intelligentie.
vel alia causa erit. et hoc nō. qz illa causa ef
ficiens esset prior deo. Preterea dubius
est de intentione phi in ista materia. Ad
pmū istoz nego aūs. qz natura particularis
nō pl⁹ appetit bonū vniuersi qz sui. nec re
ctoris vniuersi. Et ad pbationē dico. qz
ue ascendit ne sit vacuus. nō ppter aliquod
bonū rectoris vniuersi. sed qz nūc mouet
ne fuerit vacuus. et pus nō. Sed a q mouet
alias dicit. Un p hoc sic nihil acquirit re
ctori vniuersi. Ad aliud dico. qz phi po
suerunt illud tanqz pbabile. sed nō tanqz
sufficienter demonstratū. qz nō p demon
strari qz sit amat⁹ vel desiderat⁹ ab aliquo.

Ad cōfirmationē dico qz nō sequit mo
net sicut desideratū. qz efficit et causat desi
deriū. sicut nō sequit. sanitas nō hīta mo
net vt sit desiderū ad potionē amarā bibē
dā. qz sanitas efficit illud. Sicut nō sequi
tur. deus facit aliqd ppter seipm amatū et de
sideratū. qz causat vel efficit desiderū in se.

Ad aliud dico qz nō pōt demonstrari qz
non sint plura necesse esse. qz nullū depen
det ab alio. et hoc forte posuerūt phi de in
telligentiis. Aliter pōt dici qz nō sequit
qz sint multa necesse esse. si deus nō sit cau
sa finalis oim. qz nō potest demonstrari qz
qlibet finis vltimus sit necesse esse. Si
dicis. finis vltim⁹ aut est increabilis et ico
ruptibilis. aut nō. Si sic. qz est necesse esse
necessario. Si nō. qz si causat hz cāz finalē
et de illa qro in infinitū. Respōdeo qz nō
pōt demonstrari qz sit increabilis. et tūc nō se
quit euidēt qz habeat finē. qz diceret ad
uersari⁹ qz causat naturalr et non libere. vt
aut dictū est nō potest euidēt sciri qz effe
ctus naturalr pductus habet cām finales
ido dico qz ista cōsequētia est necessaria. de
facto est finis vltimus. qz est necesse esse. tū
ista cōsequētia nō est euidēs. Ad aliud di
co qz negare⁹ magis qz credere⁹ qz pmo en
ti cōuenit oīs pfectio simplr. Aliter posset
cōcedi maior. et tūc minor nō esset natura
lit euidēs. Unde phi posuerūt qz nō est p
fectio simplr qz de⁹ intelligat alia a se. sed h
fm eos esset impfectōnis. qz tūc vilesceret
eius intellect⁹. Ita dicerēt i pposito. Et
si dicis. Ad qz negant oia depēdere tan
qz a fine vltimo. ipm est imperfectū. Dico

qz hoc nō pōt pbari naturalr. Ad aliud di
co qz nō pōt demonstrari qz eiusdē effectus
sint duo fines vltimi. sic aliqz ptre ad ra
bernā ad bibēdū et comedēdū tanqz ppter
duos fines. et vterqz ptre esse cā final⁹ suffici
ens ambulādi vlt⁹ ambulatōis. qz si nō va
dit ad comedēdū ad huc sufficienter valet
ad bibēdū et e conuerso. Aliter pōt dici qz
lz vni⁹ effect⁹ nō pōt esse duo fines vltimi.
tū diuersoz effectū pōt esse duo fines vlti
mi. Ita dicerēt in pposito qz vni⁹ est finis vlti
m⁹ vni⁹ effect⁹. ali⁹ alterius. Ad aliud
dico. qz nō pōt demonstrari qz vniuersus o
dinet ad vni⁹ principē in depēdēdo. Ad
aliud dico qz nō pōt demonstrari quin sint
duo pma in eodē genere cause. Ad aliud
si cōmetator posuit vltimū finē agere desi
deriū in secūda intelligētia respectu sui ef
fect⁹. tūc dicit h tanqz pbabile qz nō pōt de
mōstrari. Si aut posuit qz est cā finalis se
cūde intelligētie. et efficiēs oportz cōcedē
re qz esset effectus eiusdē. Ad aliud dico
qz pma intelligētia siue de⁹ est cā efficiēs se
cūde intelligētie ptre duplr intelligi. Uno
mō qz sit cā final⁹ effect⁹ secūde itelligentie.
Alio mō qz sit cā finalis efficiēs illū effe
ctū. s. ipsi⁹ intelligentie i se. Primo mō itel
ligendo pma intelligētia esse cām finales
intelligentie. Dico qz de⁹ sit cā efficiēs ali
cui⁹. nō oportet et h qz est cā final⁹. qz ptre suf
ficient⁹ dicit qz secūda intelligētia mouet et
cāt effectū suū ptre primā intelligētia ama
tā et desideratā ptre qz amatū secūda itelli
gentia efficit effectū. Et ex h pma itelligen
tia nihil penit⁹ cāt. sic nec cā final⁹ hic infe
rius nō efficit effectū eo mō qz est cā finalis
Sed secūdo mō intelligendo pma intelli
gentia esse finē secūde itelligentie et suppo
nendo cū h qz sit tūc vna pma itelligentia.
pōt demonstrari ex h qz sit cā final⁹. qz sit effi
ciens. qz si pma est cā finalis secūde intel
ligētie i essendo. qz secūda intelligētia hz
cām efficiētes. nō posteriorem se. qz poste
rius non cāt prius. qz cāt ab aliqz ptre. sed
nihil est prius p suppositū. nisi vna prima i
telligentia. quā nos vocam⁹ deū. qz necessa
rio causabil⁹ a deo siue a prima itelligentia.
Si aut ponerent itelligentie ptre prime
tūc nō posset demonstrari. qz posset dici qz i
telligentia prima est finis secūde itellige
tie et alia efficiēs. Sed si essent duo pma

tūc ista intelligentia nō esset secūda sed ter
tia. Ad vltimū dico qz intentio Aresto.
fuit. qz pma ens sit cā finalis aliorū. sed nō
efficiens. qz ponit qz corpa celestia cū alijs
causis inferioribz pducunt oia ista inferio
ra Ad argumenta pncipalia patet ptre
dicta et.

Questio tertia

Trū deus repre

sentet creaturā. Qz nō. qz tūc
intelligendo deus intelligeret
oēs creature. sicut intelligēdo aliqz represen
tancia intelligunt oia representata. Con
tra Deus est cognitio oim creaturaz. qz oēs
representat. Ad istā qōnem dico qz represen
tare mltiplr accipit. Uno mō accipit p il
lo qz aliqd agnoscit. et sic representas est agni
tio Secūdo mō representare est agnoscere ali
qd. qz agnito aliqd aliud agnoscit. sic yma
go representat illud cui⁹ est p actū agnoscē
di. Tertio mō accipit representare p aliquo
causante cognitionē sicut obiectū vel itel
lectus causat cognitionē. Primo mō lo
quēdo de representare dico qz deus represen
tat oia. qz sua essentia est cognitio omnium.
Sicut nō nulli representat nisi sibi. qz sua cō
gnitio est cognitio qz nullus ali⁹ cognoscit nisi
ipse solus. Secūdo mō loquēdo de re
presentare. dico qz possibile est deū representa
re aliqz alicui alteri qz sibi. et hoc siue agno
scat deus intuitiue siue abstractiue. qz rep
sentare nihil aliud est qz ducere intellectū
in noticiā memoratiuā vlt⁹ recordatiuā ali
cui⁹ creature. et nō in cognitionē simplicē
et pma creature. sed in secūda noticiā cō
mūne mlti. si sit simplex. vlt⁹ in noticiā ppo
sita pma creature Sicut p h qz video yma
ginē pauli. nō ducor in pma noticiā pauli
qz illa psupponit et causat a paulo solū. sed
ducor in aliquā noticiā ppositā pma pau
lo. vel forte in noticiā cōm. Ita aliqz co
gnoscēs deū ducit in noticiā memoratiuā
ad cognoscēdū creaturā pus scz vlt⁹ vlt⁹
cognitā. sicut hō cogitādo de deo recorda
tur de vno bono hoie et scō quē pus vidit
Si dicis noticiā recordatiuā causat so
lū p sile. de⁹ aut nulli est siliis. Rūdeo nō so
lum causat p sile sed p dissimile. sicut aliqz
p vni⁹ siliū recordat de alio Tertio mō
loquēdo de representare. sic deus volūtarie

representat oia qz causat quācūqz cognitōes
creature sicut plā et sibi. Et istis ptre qz
videns essentia nō necessario videt oia. sed
solū ista quoz cognitōne deus vult in eo
causare. qz essentia sua non est cā naturalr
ter representas aut necessario creās cognitō
ne cuiuscūqz. Sed deitas non est co
gnitio create p te eo mō representans qz crea
tura representat cognitionē. sed si angel⁹ vi
deret in mēte alteri⁹ istā pōem. hō est aīal.
posset esse cert⁹ qz ipse format talē pōem. qz
cū cognitio dei et volitio sit pfectissima. vi
dēdo istā cognitōes possz certificari qz de
us itelligat hāc pōes. fortes sedet. et qvult
aīxpm fore. Preterea notū est cuiuslibz fi
deli qz res est talis qz vult cā deus esse. si qz
beatus videat voluntatē dī qz vult aīxpm
fore in a. videt qz posset certificari p hoc qz
aīxps erit in a. et ita arguā de oibz alijs.

Ad pmū istoz cōcedo qz essentia diuina
est cognitio creature. et qz vni⁹ angel⁹ vidz i
mente alteri⁹ hāc pōem. hō est aīal. et tū
videndo cognitionē diuinā non pōt videre
qz intelligat istā pōem. fortes sedet. Et cā
est. qz pō qz cognoscit non est realr in deo
sed solū obiectiue. id nō pōt intelligendo co
gnitionē beatā p donū recordatiōis intel
ligere istā ppositionē. si non pus istā ppo
sitionē intellexisset. qz libet res creata qz in
creata pōt reducere in recordatiōes alteri⁹

Ad aliud dico qz bec vltis est vera et p se
nota a me. qz libet res est tal⁹ qz de⁹ vult cā
esse. et tū illa est falsa. de qz libet re scit qz est
tal⁹ qualr vult eaz de⁹ esse. qz mltē sunt res
de qz nescio vtz sint vlt⁹ nō. et vtz sine volū
tate dei sint. sicut bec scita a me. qz libz mu
la est steril. et tū bec est falsa. de qz libet mu
la scit a me ipsam eē sterilē. qz nescio vtz h
mula sit que est rome. et p dūs vtrum sit ste
rilis. Et id dico qz vidēs voluntatē dei ne
scit p hoc deū velle aīchristū fore in a. et p
cōsequēs nō pōt certificare qz erit in a.

Ad argumenta pncipalia patet ex dictis.

Questio quarta

Trum deus po

tuit reuelare futuroz cōtingen
tiū noticiā. Qz nō. qz futurū cōtingēs nō
pōt euidēt sciri. qz nō pōt euidēt reuela
ri. Contra. de⁹ potest oē illd qd nō includit
contradictionē. s. h nō includit pditionē.

ergo. Ad q. ista dico q. sic. q. nō vido
p̄dictionē q. futurū contingens euidēt co-
gnoscat. q. ipsemet deo euidēt talia futu-
ra cognoscat. q. talis noticia euidens p̄t eē
in rez nafa. q. p̄t creari ⁊ reuelari a deo.

Sz hic sunt aliq̄ dubia. q. accipio ali-
qd̄ contingēs futurū euidēt reuelatū alicui
puta q. resurrectō mortuoz erit. ⁊ q̄ro vtz
tale reuelatū ei euidēt necessario eueniet
vt reuelatū est aut nō. Si sic. q. n̄ erit aliq̄
futurū contingēs. Si nō. Sz. hec fuit aliq̄
hoc reuelatū est a deo. q. post instās reuela-
tionis hec fuit necessaria. Sz fuit reuelatū a
deo. p̄ istā reglā. Dis pp̄o de p̄nti vera. ha-
bebit aliq̄ de p̄nti necessaria. Et non
fuit reuelatū vt falsum esset. q. tūc talis n̄
fuisset. pp̄ha. q. fuit reuelatū tanq̄z verū. q.
est necessariū reuelatū euenire. Sedm
dubiū est. Vtz talis noticia euidēs possit
creari sicut noticia intuitiua extremoz.

Tertiu dubiū est qualē noticia habue-
rit. pp̄he taliū futuroz. Ad p̄mū istoz di-
co. q. tale reuelatū contingēt eueniat. et nō
necessario. ⁊ dico q. p̄t nō euenire. ⁊ dico
q. fuit aliq̄ vera. hec est reuelata. tū ista d̄
p̄terito p̄ instās reuelatōis sp̄ fuit contingēs
hoc fuit reuelatū. Sic hec est vera mō de
facto Petr̄ fuit p̄destinat̄. Et tū dico q.
Sz reuelatū in a. sp̄ erit contingēs. Petr̄ fuit
p̄destinat̄. ⁊ sic dico q. reuelatū a deo sp̄
potuit n̄ reuelari a deo. ⁊ potuit nunq̄z fu-
isse reuelatū. sic p̄destinat̄ mō p̄t nō p̄-
destinari. ⁊ potuit nunq̄z p̄destinari. Et
iō ad istā reglā dico q. h̄z intelligi q̄n ista
de p̄nti est mere de p̄nti. nō depēdēs ex fu-
turo. Hūc aut ista pp̄o. hoc est reuelatū a
deo. licz sit de p̄nti fm vocē. tū equalet vni
de futuro. scz h̄z erit. scz futurū contingēs qd̄
reuelat̄ erit. ⁊ ideo ista de p̄nti ⁊ de p̄teri-
to s̄t contingēs. Et si ponat̄ q. illō re-
uelatū a deo nō eueniat. Dicēdū est q. hec
nunq̄z fuit vera. hoc fuit reuelatū a deo. nec
hoc est reuelatū a deo. Sz di. mō hec ē
vera. hoc fuit reuelatū a deo. posito nūc q.
nō eueniat. tūc hec est falsa. hoc fuit reuela-
tū a deo. tūc mutat̄ de veritate in falsitatē.
sine oī mutatiōe rei. q. cognitio q. p̄t fuit
euidens mō nō manet cadē ⁊ oīa alia. Re-
spondeo q. nec mō pp̄o de futuro q. est eui-
dent nota mutat̄ de veritate in falsitatem.
sed si semel sit vera oī tpe p̄terito fuit sz.

si semel falsa oī tpe p̄terito fuit falsa. et sz
nec talia p̄traria nec p̄tradicoria p̄nt suc-
cessiue verificari. Et si dic̄ q. hec aliq̄
fuit vera. deus creat hoc. demonstrata pp̄o
ne de futuro. q. sp̄ p̄ hec erit necessaria. de
creauit Sz R̄ndeo. dico deo creauit Sz si per
ly hoc demonstrat̄ ista pp̄o d̄ futuro. vt ista
q̄litas q. est pp̄o post instās creatōis. ista d̄
p̄terito erit necessaria. q. sua de p̄nti nō
depēdet a futuro. Sed si demonstrat̄ p̄ ly h̄
reuelatū. vt noticia euidēs. tūc iste de p̄-
terito est contingēs. q. ista de p̄nti depēdet
ex futuro. Sz ista pp̄o deo creat reuelatū
vt noticia euidentes. importat q. hoc reue-
latū erit q. falsum. nec euidēt sciri nec re-
uelari p̄t. sed ista deo creat h̄c pp̄oem vt
q̄litatez nō importat q. ista pp̄o sit vera vt
falsa. Tū in ista matia fere dicēdū est per
oīa sicut de p̄destinato ⁊ p̄terito. ⁊ d̄ suc-
cessione p̄trarioz vt p̄tradicorioz in ist̄

Ad secūdū dubiū dico q. talis noticia
euidēs nō p̄t naturalr̄ creare sine cognitiōe
ne intuitiua terminoz. sed deo p̄t talē a sensu
euidētē creare sine oī noticia incom-
pleta intuitiua. Et ita euidēt p̄t deo c̄re
sine noticia intuitiua sic cū cognitioe intu-
itiua. q. licet pp̄o cōposita ex cognitioibz
abstractiuis possit eē euidētior cū cogni-
tiōe intuitiua. q. sine ea. q. eadē pp̄o euidē-
tius cognoscat q̄n cognoscat per plura me-
dia q. p̄ vni solū. q. oē totū est maius p̄-
te. tū deo p̄t supplere causalitatē ist̄ visio-
nis. ⁊ ita p̄ potentia diuinā supplēt istaz
cālitatē. p̄t ista pp̄o euidēt cognosci sine
visione. licet h̄ nō possit fieri nafa. Ad
tertiu dubiū dico q. pp̄he habuerunt ta-
lē noticia euidētē de futuris contingēti-
bus. vel p̄t dici q. deo reuelant eis tales
veritates creādo in eis solā fidē. Sed qd̄
sit de facto nescio. q. nō est mibi reuelatū

Si dic̄. Si aliq̄ vidisset euidēt vtz
ginē parere. possit euidēt recordari h̄gi-
nem pepisse p̄ habitū derelictū ex ista visi-
one. Sz si deo creasset in aliq̄ consilēz habitū
aū ptuz. potuit scire euidēt q. szgo pariet
R̄ndeo q. aū ptum p̄t homo vt aliq̄ eui-
dent scire istā pp̄oem szgo pariet. sed n̄ me-
diatē isto habitu. nec consilēz. q. ille h̄t so-
lum inclināt ad actum respectu p̄teriti ⁊
non futuri. Ad argumentū principale
dico q. futurum contingēs potest euidēt

sciri. large capiendo sciri p̄ euidēt cognosci.
Questio quinta

Primum dolor et

delectatio appetit̄ sensitui cau-
sent immediate a rebo extra. Et
sic. q. tales passioēs nō p̄nt esse sine rebus
extra. q. dependent a rebo extra in aliq̄ gene-
re cause. ⁊ non nisi in genere cāe efficientis
sz. Cōtra. Iste passioēs manēt corru-
pta re extra. Sz. Dic̄ p̄mo vidēdū est. vtz
dolor ⁊ delectatio appetitus sensitui disti-
guant̄ ab actu. Secdo ad q̄onem. Cir-
ca p̄mū dico q. q̄uis volūtas s̄t d̄ h̄z tri-
sticia vel delectationē habeat actū volēdi
⁊ nolēdi distinctū ab istis passionibz. Tū
appetit̄ sensitui nō h̄z simul actū distinctos
a dolore sensus ⁊ delectatōis. sed isti actus
mediate sequunt̄ app̄hensionē sensitui
q. nec p̄ experientiam nec p̄ rōem p̄t p̄bari
q. sit ibi talis mltitudo actū. Et si q. act̄
s̄t essent cū istis illi essent actus fugiēdi ⁊
desiderādi. ⁊ alij nō apparent i appetitu sen-
situi nisi doloris ⁊ delectatōis. sed isti n̄
manent cū eis. q. istud est generalr̄ verū
q. dolor sensitui ⁊ delectatio nunq̄z habe-
tur respectu rei absens. sed respectu rei pre-
sentis. Actus aut̄ desiderandi et fugiēdi
in appetitu sensitui s̄t sp̄ respectu absen-
tis. Sz isti act̄ nō manent sp̄ simul cū dolo-
re ⁊ delectatione sensus respectu eiusdem
obiecti. licz respectu diuersoz p̄nt fortasse

Circa secūdū dico q. dolor est duplex
Quidā q. manet in absentia rei sensibil̄ ex-
terioris. Et qdā qui nō manet. Exēplū pri-
mū. p̄ obustionē. vulnerationē. percussionē.
manet dolor. q. est percussio. ⁊ causat̄ frequē-
ter sine app̄hensionē. sic patet in dormiente
q. aliq̄ p̄cutit ⁊ nō p̄cipit. Exēplū scōi
Horror q. causat̄ ex visionē turpis visibil̄
q̄uis forte q̄nq. maneat horror ex memo-
ria rei ingerētis. De p̄mo dolore dico. q. n̄
causat̄ a sensibili exteriori. q. dolor iste nū-
q̄ causat̄ sine sensatōe. sed q̄nq. aū sensatō
nē sensibile extra corripit. sicut patz. si ali-
q̄ p̄cutiat̄ etiā dormiendo. ⁊ statim p̄ per-
cussionē sensibile extra corripit. Secdo
dico. q. dolor iste causat̄ immediate ex app̄-
hensione. q. sensatōe existēte p̄t eē dolor.
⁊ ipsa nō erūlente non p̄t esse dolor. q. sen-
satio est cā eius. De secūdo dolore dico

q. q̄uis non possit esse nisi p̄sente sensibili
nō tū causat̄ a sensibili extra. sed a sensatio-
ne. Et q. sufficit q. sensibile sit cā app̄hen-
sionis q. est causa doloris. q. si deus p̄ser-
naret sensationē et destrueret sensibile. ad
huc ista sensatio causaret dolorē. Sed
hic sunt aliq̄ dubia. Primū a q. causat̄ do-
lor q. manet in absentia sensibil̄. cū ille do-
lor aliq̄ causat̄ post corruptionē sensibil̄.

Secundū dubiū est vtz dolor ⁊ dele-
ctatio causent̄ ab actu fugiēdi ⁊ desiderā-
di. Tertiu. q. videt̄ q. dolor ⁊ delectatō
⁊ s̄t tristicia ⁊ delectatio in volūtate p̄nt
esse respectu obiecti absens nō h̄ri. q. q.
libet exp̄t si videat̄ obiectū delectabile et
desideret. ⁊ nō p̄sequat̄ desideratū adhuc
delectat̄ tā in appetitu sensitui q. volūta-
te. s̄t si aliq̄s app̄hendat bellum futurū
qd̄ sensus refugit ⁊ volūtas nolit. statī cā
tristicia in volūtate. ⁊ tū illud bellū nō est
habitū. Sz. Ad p̄mū istoz dico. q. a sen-
sibili qd̄ natū est sentiri puta mediātē per-
cussione ⁊ vulneratōne causat̄ aliq̄ passio
corp̄alis. q. p̄ corruptionē sensibil̄ sentitur
Et illa sensatione causat̄ dolor immediate.

Ad secūdū dico q. nō. q. desideratū ⁊ fu-
ga sunt respectu obiecti nō habitū. q. nul-
lus desiderat illō qd̄ iā h̄z. Tū q. illud qd̄
non est nō p̄esse cā alicui. sed q̄n est dele-
ctatio vel dolor d̄ aliquo obiecto cessat̄ ac-
tus desiderādi. sicut q̄n aliq̄s appetit̄ obie-
ctū ⁊ h̄z illō delectat̄. sicut patet p̄ experien-
tiam. ⁊ tū corripit̄ act̄ desiderādi illō.

Ad tertiu dico q. nec ē tristicia nec dele-
ctatio respectu absentiū nō habitoz. respe-
ctu quoz sunt actus desiderādi vt fugiēdi
nec in appetitu sensitui nec in volūtate. sz
sunt respectu act̄ app̄hēsiui q. obiectū de-
sideratū app̄hēdit. vt etiā respectu act̄ de-
siderandi vt fugiēdi. vt respectu vtriusq̄
⁊ oēs illi actus actualr̄ habent̄ in isto in q.
delectant̄. S̄t i volūtate sunt respectu i-
tellectiōis sine volūtiōis. q. de illis delecta-
tur volūtas vt tristat̄. ⁊ nō de actu desidera-
to. P̄t etiā sensus interior app̄hēdere actū
sensus exterior̄ fm p̄m ⁊ actū desiderandi
⁊ fugiēdi. ⁊ talis act̄ app̄hēsiui cāt imedia-
te dolorē ⁊ delectatōē in appetitu sensitui
uo. Eodē mō est de intellectu ⁊ voluntate.
q. aū volūtas nō delectat̄ a ctu q. desiderat̄
patz. sic aliq̄s p̄t app̄hēdere appetere sicut

desiderare comedere. et pot absolute nolle
carentia illi acti comedendi. qm caret actu/
alio et scit se carere isto actu. et pms volen/
do et desiderando se comedere tristat. qm tra/
lis no delectari in actu comestiois qm diu
no habet. Ad principale argumetu dico
q pna no v3. q: suffic q res extra fuit ca ee.

Questio sexta
Triu virtutes sine

Proxe Circa ista qones qtu/
or sunt faciēda. Primo pmitteren
de sunt aliq pcones necessarie ad ppositu.
Secdo sunt ponēde aliq distinctioes. Ter/
tio rmdēdu est ad q. Quarto mouēda sunt
dubia aliq. Quatu ad pmiu est pma co/
clusio. q qnta est distinctio actuū tanta ē di/
stictio habituū. et qnta est distinctio habitu
um tāta est distinctio actuū. ita q eqliū est

Probaf pmo qz oia idiuudia eq pfecta
intellectina siue elicitiua siue receptiua. si
sint eiusde rōnis. pnt in effecti eiusde rōis.
et si nō pnt in effecti eiusde rōnis illa pnci/
pia nō sunt eiusde rōnis. Si idiuudia sūt
eiusde spēi pnt in effectū eiusde spēi. sed ha/
biti generati ex actibz sunt effectus eozū sic
alibi patz in tertio. et nō sp sunt eiusde spēi
nec esse pnt sic patz de habitu respectu pnci/
cipū incoplexi et pplexi et de bitu respectu
pncipū et pconis. et de bitu respectu incō/
plexi et pplexi. q nec acti generatiū istozū.

Preterea si acti distinctoz obiectoz spē
nō distinguunt spē. hoc nō esset nisi qz cāe
distincte spē pnt in eundē spē effectum. Et
iō nō obstāte q habitū q sunt cāe actuū di/
stinguunt spē. m ipsi acti pnt esse eiusdem
spēi. vlt ppe ordinē obiectoz sic est de pnci/
pio et pcone respectu qz pnt esse eiusdem
spēi ppe ordinē eoz. S3 pmiu nō ipedit. qz
si sic. cū acti sint cāe habituū sicut econuer/
so. nunqz erit via ad pbandū distinctōem
speciuocā int aliqz habitū. qz p te cāe disti/
cte spē rē. q qntū cūqz ponat distinctio spe/
cifica in actibz nunqz ponere in bitibz. qd
est falsum. Nec scdm ipedit. qz bitū pncipi/
ozū nō pot generari ex actibz pconis. nec
ad tales iclinare pnt. S3 si acti pncipiozū
et pconozū essent eiusde spēi. possz bitus
istoz ad tales acti iclinare. q diuersitas ob/
iectoz nō impedit distinctioez specificam
actuū. Preterea. q. et bicoz. bitū ex eisde
actibz generant et augmētant. sed acti p qz

habitū distinctoz spēz augmētant sunt al/
terius spēi. qz acti ex qbz generant. Pre/
terea p illud argumentū p qd pns pbat i/
mediate distinctōem speciuocā int bitum
pncipū et pconis. qz. f. aliqz pnt habituar
scire pncipiū et errare circa pcones. S3 idē
pncipiū nō pot sil habituar sciri et ignora/
ri ignorātia dispōnis. q est distinctio speci/
uocā int tales bitū. Idē argumentū pclu/
dit distinctioez speciuocā int acti qgnoscē/
di pncipiū et pconem. qre rōnez in plogo
qōnis d vnitare theologie Si qras vtz
respectu oim obiectoz distiguant acti spē
Rōdeo qnō. sed tm respectu illoz obiecto/
rū siue pplexoz siue incoplezoz respectu q
rū bitū distinguunt spē respectu illoz sunt
acti distincti spē. et qz sunt habitū eiusdem
speciei sunt et acti eiusde spēi. et iō respectu
eiusde pncipiū tā acti qz habitū qgnoscē/
di in diuersis intellectibz sunt eiusde speciei
et eodē mō est de obiecto aliq incoplezo.

Secūda pco est respectu obiectozū di/
stinctoz spē sunt acti distincti spē. qd patz. qz
aliter nō posset pbari distinctio speciuoca
actuū. qz si illi essent eiusde spēi. mltro ma/
gis acti respectu obiectoz eiusde spēi eēt
eiusde spēi. et sic oēs acti essent eiusde spēi.

Preterea hū generat pncise ex actibz respe/
ctu vni obiecti nunqz iclinat ad actū re/
spectu alteri obiecti alteri spēi. qz alit hūf
bitū respectu vni obiecti pncise. posset statū
in actū respectu obiecti alteri spēi. qd est ma/
nifeste fallū. S3 si acti istoz obiectoz eēt
eiusde spēi. tūc hūf respectu vni posset icli/
nare mō pdicto. qz si acti essent eiusde spēi
et hūf ex pma pcone. et p pns possent cāre
effecti eiusde rōnis Preterea nō est maior
rō q aliq actus hūtes obiecta distincta spē
sunt distincti spē qz aliq vt videt. sed aliq di/
stiguunt spē. vt patz d qgnitōe muscer et ange/
liz dei. q. Preterea eiusdem obiecti nūcro
pnt ee distincti acti spē. sic patz de qgnitōe
intuitiua et abstractiua respectu incoplexi.
et de actu sciendi et errandi respectu pplexi
q mltro magi respectu obiectozū distincto/
rū spē. Preterea alit posset stāte eodē ac/
tu in intellectu aliq pmo intelligi p illuz
actu et postea nō intelligi. qd falsum est ad/
sensum. qz si p vni actu intelligā actu ali/
qd obiectū pncise p alium actu intelligā il/
lud obiectū et aliq aliō alteri spēci. tūc
fm opi. illā iohis Scoti. pnt acti dābēs

Duo obiecta terminari ad pmiū. S3 nō ad se/
cundū. q p scdm actu pmo itelligit secūdu
obiectū. et postea nō itelligit stāte scdo actu.
qz. et rē respectu illi obiecti pmi est sil duo
acti eiusde spēi. qd videt incōueniēs. S3
qz illō argumētū fundat sup falsaz ymagi/
natōem. f. q aliqō pmo pnt itelligi p aliqū
actu. et postea stāte eodē actu nō itelligit. sic
patz in ordie obiecti. iō nō pucit. Tertia
pco. q aliqz acti est necessario et intrisece
pctuosus. Nec pbat. qz ipossibile est q ali/
qz acti ita sit ptingent virtuosus. f. q posset
dici indifferentē pctuosus vel viciosus. fiat
dēmiatē pctuosus p nouitatē alit actus
nisi necessario pctuosus. qz p nullū actu ptingent
pctuosus mō pdicto sit siue denoiat a
li acti dēmiatē pctuosus. qz si sic. tūc iste se/
cūda acti q est ptingent pctuosus erit dēter/
miatē pctuosus p aliqū alitū actu q ē neces/
sario pctuosus. aut p actu ptingent pctuosū
Si pmo mō. tē eadē rōne esset standū i p/
mo. Et sil rē habet ppositū q est aliqz acti
i hōie necessario pctuosus. Si scdo modo
erit pcessus in infinitū. vlt stabit ad aliquē
actu necessario pctuosum. et sic habet pposi/
tū Si qras. qz ē ille acti necessario pctuo/
sus. an exterior vlt interior. et an itelligere l/
velle. Dico q tā exteriores qz interiores sūt
ptingent pctuosū. Exēplū. ire ad eccliaz ppter
finē dēmiatū. pmo est acti pctuosus. et stāte
eodē ire ad eccliaz ppter finē malū d viciosus
et p pns est ptingent viciosus et bonū. Eo/
dē mō d itelligere et spectari. pmo ppter finē
bonum erit istō spectari pctuosus. et p stāte
eodē actu i intellectu mutata intētiōe. f. q ta/
lis acti ptingent ppter finē idebitū erit ista spe/
culatio viciosa. et p pns est ptingent pctuo/
sa ista speculatio. Iō dico q est dare aliqū
actu pmo pctuosus q ē acti pmo laudabilē
pfectē. i. pfecte circūstātionatē circūstātiōis
q est ita pctuosus q nō pnt ee viciosus. Sic
velle facere aliqū qd est pceptū diuinū est
ita pctuosus q nō pot ee viciosus. stāte dco p/
cepto diuino. Et ex tali actu generat vlt q
dā de q dicit sci. q virtute nemo pnt malevri

Quarta pco est h. q acti pmo et necessa/
rio pctuosus ē acti voluntatis. Nec patz pmo.
qz ille solū est laudabilē pctuosus fm se. aliq
pō nō nisi secundario. et p qndā denoiatōez
extrisece. puta p h qeliciunt pformit actui
volūtatē. Preterea qlibet alit acti ab actu

volūtatē idē manēs. pnt ee pctuosus et vicio/
sus. iste aut sic solū est pctuosus q nō pnt ste/
ri viciosus sic patuit. s. i. iij. pcl. Preterea
nullū acti ē laudabilē vlt vitupabilē fm scdo
nisi ppter intētiōez bonā vlt malā. Intētiō
aut est acti volūtatē. Preterea Anf. Sola
volūtas punit. q sola volūtas peccat.
Quinta pco est q nullū alius acti ab actu
volūtatē est intrisece pctuosus vlt viciosus.
Tū qz qlibet alit idē manēs pnt esse tā lau/
dabilē q vitupabilē idifferentē. Et pmo lau/
dabilē qn pformat volūtatē recte. et p vitu/
pabilē qn pformat volūtatē viciose sic s p i
iij. pcone. Tū qz nullū acti ē viciosus nisi
volūtatē. et in pte volūtatē. qz pnt a/
deo est volūtatē rē. S3 acti exterior pnt p/
mo esse in pte volūtatē. puta q aliqz di/
mittat se in pceptū. et p dēscēdēdo pnt illū
actu simplr meritoze nolle ppter deuz sic. s.
p3. Sexta pco. nullū alit hūf ab bitu vo/
lūtatē est intrisece pctuosus. qz qlibet alit
iclinat indifferentē ad acti laudabiles et vi/
tupabiles pfecte. Circa secūdu articū
ē pma distinctio q prudētia capis qdruplr.
Uno mō accipit p oī noticiā directiua re/
spectu eūqz agibilē mediate vlt imediate.
sic accipit Aug prudētiā in d li. ar. Et isto
mō tā noticiā euidēs alit pōis q euidēs
cognoscit p doctrinā. qz pcedit ex pōibz p
se notū q noticiā sciētifica pncise est scia mo/
ralē q noticiā euidēs pōnis vltis. q soluz
euidēs qgnoscit p expiētā. q noticiā etiā
est scia moralē et prudentia. Exēplū pmi
oī bñfactori bñ est faciēdu. Exēplū scdi. q
libz iracūde p pulera pba leniēd. Se/
cūdo mō accipit p noticiā euidēte imedia/
te directiā circa aliqū agibile pnciare. et h
p noticiā alit pōis pnciare q euidēs scqf
ex pōne p se nota tāqz maiorē qz p doctri/
nā. Exēplū h. bñic bñfactori ē bñfaciēdu q
sequit euidēs ex ista. oī bñfaciēti. Tertio
mō accipit p noticiā imediate directiā ac/
cepta p expiētā solū respectū alit pōis pnci/
alar. Exēplū. iste iracūde ē p plera pba le/
niēd. Et h noticiā ē solū respectū alit pōis
pnciare qgnite p expiētā. Et h videt esse
prudētiā ppe dca fm itētiōez pbi. put disti/
guita scia moralē Quarto mō accipit p
aliqū aggregatō ex oī noticiā imediate dire/
ctiua. siue hēat p doctrinā siue p expiētā
circa oia opa būana requisita ad bñ vine/
f 4

re simplr. Et isto mo prudētia non est vna
 noticia tm̄. sed includit tot noticias q̄t sunt
 factes morales req̄site ad simplr bñ viue
 re. q̄t q̄libet virt̄ moralis h̄z p̄ria pruden
 tia z noticia directiua. q̄d p̄bat. q̄t pruden
 tia est noticia p̄plexa. Hūc aut̄ vbi est aliq̄
 z aliud p̄plexū ibi ē alia et alia noticia. Cū
 ḡ aliud z aliq̄ sit p̄plexū cui⁹ noticia est im
 mediate directiua respectu opationū vni⁹
 virtutis. z alia noticia respectu alteri⁹. ḡ est
 alia z alia prudētia. P̄fecta aliq̄s p̄t sci
 re vna p̄clusionē practicā cui⁹ noticia ime
 diate dirigit circa materiā vni⁹ virtutis. z h̄c
 ignorantiā dispositōis p̄ habitū erroris cir
 ca aliā p̄clusionē. cui⁹ noticia est imediate
 directiua opationū circa obiectū alterius
 virtutis. Sic aliq̄s p̄t scire euidēt illā p̄clu
 sionē q̄ hō debet spate viuere. z errare cir
 ca istā p̄clusionē. p̄ d̄fensioē illi⁹ articli. de
 us est trinus z vn⁹. est moriendū volūtariē
 q̄t aliq̄s possz credere hūc articulū esse fal
 sum. ḡ noticia directiua respectu vni⁹ z al
 terius est alia et alia. q̄t aliq̄ esset ip̄sibile
 scire euidēt vna p̄clusionē practicā z
 ignorare aliā. Et isto mo. p̄bat distinctio n̄
 tm̄ nūeralis int̄ illas prudēcias. sed etiam
 speciuoca. q̄t q̄ncūq̄ aliq̄ sunt eiusdē sp̄i
 cū q̄cūq̄ stat vni⁹ stat reliquū. z si cū vno
 stat vni⁹ cū q̄ nō p̄t stare reliquū. ista distin
 guunt sp̄e. Exēplū de albedie z nigredie z
 dulcedie in lacte. sed scia vni⁹ p̄clōnis pra
 ctice stat cū errore alteri⁹ p̄clōnis p̄ctice. et
 nō stat cū errore eiusdē p̄clōnis siml̄ p̄t re
 pugnantia formale. ḡ scia vni⁹ p̄clōnis et
 alteri⁹ distinguunt nō tm̄ nūero sed et sp̄e.
 Si em̄ essent eiusdē sp̄i. sic scia vni⁹ p̄clō
 nis stat cū errore alteri⁹ p̄clōnis. sic statet
 cū errore illi⁹ p̄clōnis. Siml̄ si albedo stat
 cū dulcedie i lacte. z n̄ stat cū nigredie. ido
 nigredo z dulcedo differūt sp̄e. q̄t si nō sic
 albedo stat cū dulcedie. sic stat cū nigredi
 ne. De ista vnitare q̄re in Jobe z De kā de
 vnitare scie z vnitare respectu diuersoz p̄n
 cipioz z p̄clusionū specificatiua. z dicas
 vni⁹ formale hic z ibi. q̄t eadez est difficultas
 oino z nō maior neq̄ minor. Quō aut̄ pru
 dentia distinguit a scia moraliz quō nō. z
 exēpla de prudētia de tribz p̄mis modis q̄
 re. s̄. in dubitatioē de virtutibz moralibz
 Secda distinctio est q̄ virtūū moralū q̄
 dā sunt genitū ex actibz impatiuis executio

nia formalr. q̄dā sunt genitū ex actibz respe
 ctu eorū dē obiectoz. q̄ act⁹ nō sunt forma
 liter impatiui executiois sed tm̄ equalēter
 impatiui. q̄t ad istos act⁹ nō inclināt h̄c ta
 les q̄t est impedimentū executiois. s̄z remo
 to oī impedimento tē ad tales act⁹ inclināt
 h̄c de necessitate. Exēplū p̄mi. aliq̄s vult
 patient̄ sustinere mortē p̄ defensione fidei
 z int̄rata sibi mortē ipat potentis iseriori
 bus sustinere talē penā sine rebellioē Istō
 impū n̄ est nisi velle actualr sustinere mor
 tē sine traditioē aliq̄ q̄t mors sibi inferi.
 Aliud exēplū est. Aliq̄s h̄ns mltas diuini
 tias vult actualr dare istas paup̄bz p̄ amo
 re dei. et impat actualr a moto impedimento
 potētis executiois q̄t exequant. q̄d ip̄ium
 nō est aliq̄ velle sic actualr dare a moto
 oī impedimēto Si em̄ esset ipedimētū tūc
 nō posset rōnabiliter dare velle absolute.
 sed tm̄ p̄ditionalr. puta si tale ipedimētū
 nō essz. Exēplūz scdi. aliq̄s velle sustinere
 mortē p̄ defensione fidei si mors imineret si
 bi. z nō essz ipedimētū. Siml̄ q̄tū ad aliq̄
 exēplū. aliq̄s libent̄ velle dare diuitias
 p̄ amore dei si eas h̄ret z nō essz ipedimen
 tū. sed q̄t nō h̄z eas n̄ p̄t eas rōnabilr actu
 alit̄ absolute dare p̄t ipedimētū. Illud
 velle est act⁹ impatiu⁹ nō formalr s̄z equalē
 ter tm̄. Et illis actibz generat̄ distincti h̄c
 sp̄e Tū p̄t distinctioē obiectoz specificā
 q̄t vni⁹ act⁹ h̄z ipedimētū p̄ obiecto. ali⁹ q̄ est
 ipatiu⁹ formalr nō h̄z. Tū q̄t q̄ntū bñ il
 le genit⁹ ex actibz ipatiuis equalent̄ auge
 ret in infinitū. nunq̄s inclinaret ad actū i
 patiūū formalr. q̄t sunt act⁹ distinctoz obie
 ctoz. tūc etiā p̄ separationē actūū q̄t aliq̄s p̄t
 h̄re actū impatiūū equalent̄ z si nunq̄s ha
 beat actū ipatiūū formalr. Tertia disti
 ctio q̄ iusticia z q̄libet vna vni⁹ moral̄ fm̄ q̄
 n̄ ē alia nec formalr nec equalēt̄ h̄z q̄ncq̄ ḡ
 dua. nō q̄dē eiusdē sp̄i s̄z distinctaz sp̄erū
 Prim⁹ grad⁹ est q̄t aliq̄s vult facere opa
 iusta p̄formit̄ rōni recte dictanti talia opa
 esse faciēda. fm̄ debitas circūstācias. respi
 ciētia p̄cipue ipm̄ op⁹ iustū faciēdū tali lo
 co z tali tpe. z p̄t honestatē ipsi⁹ opis sic p̄
 p̄t finē. puta intellect⁹ dicit tale op⁹ iu
 stū esse faciēdū tali loco vlt̄ tpe p̄t honest
 statem ipsius opis. vlt̄ p̄t pacē. vlt̄ aliq̄d
 tale. z volūtas elicit actūz volēdi talia opa
 p̄formiter iuxta dictamen intellectus.

Secūdus grad⁹ est q̄t volūtas vult fa
 cere opa iusta fm̄ rectū dictamē p̄dictum
 z p̄t h̄c cū int̄tōe nullo mo dimitte di ta
 lia p̄ q̄cūq̄ h̄ rectā rōnez. etiā non p̄ morte
 si recta rō dicit tale op⁹ nō esse dimitte dū
 p̄ morte. puta si hō velit sic honorare p̄ez
 fm̄ rectū dictamē p̄dictū loco et tpe z cū
 int̄tōe z volūate nō dimitte dū istū ho
 norē p̄ morte si imineret. Tertio gradus
 est q̄t aliquis vult tale opus facere fm̄ re
 ctā rationē p̄dictā cū int̄tione fm̄ circū
 stācias p̄dictas. z vltra h̄ vult vltra circū
 stācias p̄dictas facere tale opus p̄cise so
 lū. q̄t sic dicitur est a recta rōne Quart⁹
 gradus est. q̄t aliq̄s vult tale opus facere
 fm̄ oēs circūstācias p̄dictas. z p̄t hoc p̄
 p̄t amorē dei p̄cipue. puta q̄ sic dicitur
 est q̄ talia opa sunt faciēda p̄t amorē di
 p̄cise. z iste grad⁹ solū est p̄fecta z vera vni⁹
 moralis. de q̄ sancti loquunt̄. Quāt sit p̄
 prie virt⁹ moralis parat p̄mo. q̄t generat̄ et
 actibz moralibz. z inclināt ad act⁹ cōsiles. z
 dirigit in actibz respectu eorū dē obiecto
 rū. q̄d p̄t p̄tinet ad virtutē moralē. Secdo
 q̄t variatio finis nō variat virtutē q̄tū ad
 moralitatē z nō moralitatē. q̄t respectu di
 uerforū finū p̄t esse diuerse virtutes mo
 rales. hic aut̄ solū variat finis a p̄dicti ḡ di
 bus. Tertio. q̄t viciū sibi oppositū est p̄t
 viciū morale. ḡ iste grad⁹ est virt⁹ moralis.
 Quint⁹ grad⁹ est q̄t aliq̄s eligit tale op⁹
 facere fm̄ p̄dictas ad̄ditiones excepto sine.
 q̄t indifferent̄ p̄t fieri p̄t deū tanq̄ p̄t
 finē. vlt̄ p̄t honestatē. vlt̄ pacē. vlt̄ aliq̄d ta
 le. q̄d dico p̄ int̄tōe p̄t. z p̄t eter h̄ elicit ta
 le opus facere actu impatiuo formalr. nō
 tm̄ equalēter. z si tū velit actu ipatiuo for
 malit̄ facere vlt̄ pati aliq̄d q̄d ex natura sua
 excedit eōdem statū hoim. z est p̄t inclina
 tionē naturalē. vel si tale op⁹ nō excedit eō
 munē statū hoim. nec est p̄t naturalē in
 clinationē q̄tūz est ex natura act⁹. est tū ex
 aliq̄ circūstācia p̄t inclinatōez natura
 lē. talis inquā actus impatiu⁹ formalr tal
 opis est generatiu⁹ virtutis heroice. vlt̄ elici
 tus a virtute heroica fm̄ int̄tōem p̄t z
 fm̄ veritatē. z null⁹ alius habit⁹ genitus ex
 quibuscūq̄ aliq̄s actibz est virtus heroica.
 Exēplū p̄mi. aliq̄s vult actualit̄ actu i
 patiuo formalr mortē iminētē p̄ defensioē
 fidei sustinere mortē siue p̄bustionē. Exē

plū secūdi. Aliq̄s habēs iusticiā sic q̄ ḡc
 q̄d est h̄ rectam rōnem vult deferere. s̄. ius
 ticiā. z facere iusticiā. postea exponit igni
 vel carceri p̄petuo nisi faciat iusticiā. hoc
 nolle facere iniusticiā nō excedit eōdem sta
 tū hoim. sed nolle sic q̄tū ad illā circūstan
 tiā q̄ est recta rō vlt̄s excedit eōdem statū ho
 minū. Si tūc ille vult cit⁹ actu impatiuo
 formalit̄ executiuo aliq̄d et istis q̄s deserat
 iusticiam. ille vlt̄s tā in p̄mo casu q̄ in se
 cūdo est p̄fecte heroic⁹ z nō ali⁹. Distin
 ctio nūeralis illorū habitūū et actuū patz
 p̄ sepabilitatē ipsorū. Distinctio specificā
 patet p̄ distinctioē specificā obiectoz p̄tia
 liū. quia teneo q̄ illa q̄ ponunt circūstācie
 virtutū ab alijs sint obiecta p̄ctaria z se
 cūdaria ipsi⁹ act⁹ virtuosū. Et id q̄t talia ob
 iecta variant fm̄ sp̄em. act⁹ z habit⁹ eorūz
 variant fm̄ sp̄em. sed actus cuiuslibet gra
 dus ascēdēdo h̄z aliq̄d obiectū z circūstā
 tiā distinctā sp̄e ab obiecto et circūstātia
 grad⁹ inferioris. ḡ z c. Secdo patz h̄. q̄a
 q̄ntūcūq̄ vn⁹ grad⁹ auget et etiā in infini
 tū. nunq̄s inclinabit ad actū alteri⁹ ḡd. S̄z
 illa q̄ sunt eiusdē speciei p̄t h̄re effectum
 eiusdē sp̄i ḡ z c. Quarta distinctio q̄ vir
 tus theologica accipit larget stricte. Lar
 ge accipit p̄ virtutē acq̄sita. puta p̄ fide acq̄
 sita. spe z caritate acq̄sita. q̄t isti habit⁹ ha
 bent deū p̄ obiecto. Stricte accipit solūz
 p̄ istis habitibz infusis. Quinta distinctio
 est q̄ aliq̄s act⁹ est intrinsece bon⁹ moralit̄.
 aliq̄s intrinsece mal⁹ z viciuosus. aliq̄s neu
 ter z indifferēs. Exēplūz p̄mi. Velle orare
 p̄ honore di. z q̄t p̄ceptū est a deo fm̄ rectā
 rōnem z c. Exēplū secūdi. velle orare p̄t
 vanam gloriā. z q̄t p̄t p̄ceptū dei z cō
 tra rectaz rationē. Exēplū tertij. vlt̄ velle
 simplr orare sine aliq̄ circūstācia dictata
 a rōne. q̄t nec p̄t bonū finē nec p̄t malū
 q̄t p̄t nullū finē. z tal̄ act⁹ indifferēs siue
 iterioz siue exterioz solū d̄ bon⁹ denotatio
 ne extrinseca z nullo mo intrinsece nec vi
 ciosus. Sexta distinctio est q̄ aliq̄s act⁹
 est bonus ex genere vlt̄ mal⁹. aliq̄s ex circū
 stācia. aliq̄s ex p̄ncipio meritorio. Exē
 plū p̄mi q̄tū ad actū bonū ex genere. sicut
 orare vlt̄ dare elemosinā. siue velle talia fa
 cere absolute. siue aliqua circūstācia bo
 na vlt̄ mala. Exēplū q̄tū ad actū malū. vel
 le furtū facere. velle fornicari absolute sine

aliqua circumstantia bona vel mala. de quo dicit philosophus. et dicitur sancti. quod statim notata conuoluta sunt malis. Exemplum secundum. ut uelle abstinere secundum circumstantias dictatas a recta ratione propter honestatem tanquam propter finem. vel propter obseruationem nature vel alium finem quem intenderet philosophus paganus. Exemplum secundum tertium ad actum malum. uelle fornicari contra rectam rationem. vel loco et tempore debito. et propter libidinem tanquam propter finem. Exemplum tertium. ut uelle continere secundum rectam rationem et alias circumstantias propter honorem dei. quod talis actus est deo acceptus. Septima distinctio est. quod habitum inclinatio ad actus. quod sunt subiectiue in parte sensitua. et quod in voluntate. Primum membrum patet de brutis furiosis per experientiam infatuatis. quod non elicitur aliquid actus in absentia rerum sensibilium. non per intellectum et voluntatem. quod in eis non est usus rationis. sed per fantasiam et alias virtutes sensitivas. hoc non potest esse sine habitu genito et actu quod habet in potentia istarum rerum. quod impossibile est quod aliquid transeat de dictorio. Sed fantasia in ratione et appetitus sensituius post primum actum non aliquid actum elicitur que non potest habere autem primum actum. ergo ex illo actu aliquid generatur in illa potentia. Ad idem. quod illa non est ponenda sicut alibi patet. si etiam ponatur illa procedit actum. et si illa sola ponatur nunquam potest potentia in actu in absentia rerum. si non habeatur actus in eadem potentia in presentia obiecti. ergo ex illo actu causatur aliquid habitus in tali potentia. et cetera. Secundum membrum patet. quod aliquid habitus est simpliciter uolens et primo. et non nisi uoluntatis. quod nullus alterius potentie actus est generatus habitus talis primo uolens nisi actus uoluntatis. et cetera. Preterea si non. hoc non esset nisi propter libertatem uoluntatis quod non potest determinate inclinari ad unam partem contradictionis. vel propter conformitatem ad rectam rationem. quod scilicet non potest discordare a recta ratione. Primum non impletur. quod secundum omnes caritas est ponenda in uoluntate ad eliciendum actum meritorium. quod libere elicitur. aliter non esset meritorium. et tamen inclinatur uoluntatem per modum nature et ad unum determinate. Hec secundum impedit. quod illud assumptum falsum est. ut postea patebit. Circa tertium articulum principales sunt quatuor articuli. Primus de conexione virtutum moralium inter se. Secundus de conexione earum cum virtutibus theologis

Tertius est de conexione earum cum habitibus prout sensituiue. Quartus de conexione earum cum prudentia. Quantum ad primum articulum est opinio Theophrasti prima secunda. quod philosophus. ar. i. quod aliquid que sunt virtutes que perficiunt homines secundum eodem statum quantum ad ea que conueniunt homini accidunt. cuiusmodi sunt virtutes cardinales. Quedam sunt que perficiunt hominem quantum ad statum spiritalem. et quantum ad illa que conueniunt homini quantum ad illum statum. sicut magnificentia. magnanimitas. homini existenti in potestate. dignitate. et honore. Et loquendo de primis dicitur quod ille sunt conexione. loquendo de secundis ille non sunt conexione. Quantum autem ad conexiones virtutum cum prudentia dicitur quod prudentia non potest esse sine virtutibus moralibus. quia prudentia est recta ratio agibilium que procedit ex finibus virtutum ut dicitur prima secunda. quod philosophus. ar. iij. et v. Item philosophus. vij. Ethicorum. malicia est corruptiua principii. principium autem est prudentia. sed non stat cum uicio. Item. iij. Ethicorum. omnis malus est ignorans. sed scia sicut prudentia non stat cum malicia. Contra istas opiniones primo quod procedit oppositum. scilicet quod non omnes virtutes necessario sunt conexione quia ille que perficiunt hominem in determinato statu non sunt conexione cum eis que perficiunt hominem in communi statu. Secundo quod possibile est quod alicui occurrat materia unius virtutis que perficit hominem secundum eodem statum et non alterius. sicut possibile est quod occurrat alicui materia transiens et non fortitudinis. et per consequens potest se exercere circa materiam istius virtutis acquirendo transiendam et non fortitudinem per rationem suam. Et tertio quod dicitur sibi ipse. quod dicitur quod prudentia non potest esse sine virtutibus moralibus. quod ratione prudentia separatur ab una virtute moralis et ab alia. et per consequens qua ratione non potest esse sine virtutibus de primo genere. non potest esse sine virtutibus de secundo genere. Item est alia opinio. Band. ar. de liber. q. vij. quod in adquisitione virtutis sunt quatuor gradus. perseverantia. continentia. transiendum. et virtus heroica. Et in adquisitione huiusmodi uicio si sunt alii quatuor gradus. scilicet perseverantia. continentia. intransigentia. bestialitas. secundum philosophum. vij. ethicorum. in principio. Illi respondet ad argumentum. quod aliquid potest exerceri circa materiam unius virtutis et non alterius. ut acquirat perseverantiam et temperantiam et continentiam in duobus gradibus scilicet quantum ad inchoationem et augmentacionem

sed non quantum ad complementum et perfectionem. In quo gradu simpliciter meretur dici virtus absolute. nec quantum ad virtutem heroicam. Ita quod in eodem habitu numero ponit predictos quatuor gradus. Et in duobus primis potest esse non conexione. et alio modo in tertio gradu. sed in tertio gradu perfecto et in quarto necessario sunt conexione. quod sic requiritur conexione aliarum sicut fulcimentum. quod non posset diu perseverari nisi fulciret. nec diu persistere absque aliis eius fulcimentibus. Pro ista opinione arguitur multipliciter a multis. tangam rationes aliquas. Primo sic. non est vera virtus que in contrarium fini suo obseruari potest siue obliquari. Secundo. quod una sine alia non potest delectabiliter operari. Tertio quod una non perfecte producit ad finem virtutis sine alia. Confirmatur. quod virtus est que habentem perficit et operis eius bonum reddit. Preterea. vij. ethicorum. virtutes sunt sorores. Item Gregorius. iij. moralium. et cetera. que hec et alia in Band. et Scoto. Et id arguo contra illam opinionem quod in materia peccat. Primo quod male allegatur philosophus. quod non ponit ibi nisi tria membra. sicut patet in principio septimi ubi ponit continentiam transiendum et virtutem heroicam ex una parte. et ex altera parte ponit incontinentiam. maliciam et bestialitatem. Sed caplo. ar. et ponit quatuor. scilicet perseverantiam continentiam et una parte. et ex alia ponit mollitiam et incontinentiam. et distinguit iter illa. quia incontinentia et transiendum sunt circa delectationes. perseverantia et mollicies sunt circa tristitias. Unde dicitur sic. ar. ca. Dicuntur autem circa delectationes transiens hic autem incontinentes hic autem circa tristitias mollicies. hic autem perseverantia. Quod sic intelligo. quod continens est ille qui habet pravas concupiscentias et delectationes in appetitu sensitivo et non sequitur eas. sed sequitur rectam rationem. Incontinentes qui dimittit et sequitur istas delectationes. ideo continentia et incontinentia habent prout fieri circa delectabiles concupiscentias. Perseuerans est ille qui habet virtutem et in illa aliquam perseverat cum tristitia propter aliquid extrinsecum conueniunt materie illius virtutis. Mollicis est ille qui propter illud extrinsecum et quo sequitur tristitia dimittit actum virtutis. quod non uult illum actum exercere cum tristitia. Exemplum si aliquid esset uirtuosus in surgendo ad matutinum ad laudandum deum. si frigus. pigritia vel aliquod tale accideret. et exerceret nisi

hilominus tunc actum talia virtutis. hoc esset cum quadam tristitia. et talis diceretur perseuerans continuando actum virtutis. Si autem dimitteret actum virtutis non exerceret illum. quod non uult tale actum exercere cum tristitia. tunc diceretur mollicis. Quod autem bestialitas distinguitur per opposita a virtute. patet per eum. c. i. Dico autem bestiales et cetera. Quod autem isti gradus que ponit philosophus distinguuntur patebit postea. Secundo. posito quod essent tales gradus in virtute sicut non sunt. adhuc non ualeat quod dicitur de conexione. Primo. quod est possibile materiam unius virtutis alicui occurrere et nunquam alterius. et per consequens circa materiam illius virtutis potest generari virtus in gradu heroico. sine aliqua alia virtute. maxime cum secundum eum isti sunt gradus unius virtutis. et una potest augmentari usque ad gradum supremum possibile sibi sicut alia quam non occurrit materia alterius. Contra illud quod dicitur quod in tertio gradu perfecto et in quarto sunt virtutes necessario conexione. ita quod una requirit alias sicut fulcimentum. quod non posset diu conseruari et permanere nisi suffulciret ab alia et cetera. Sed contra. Virtus perfecta sufficit ad fulciendum seipam sine quocumque alia. Bona patet. quia stante uicio alteri uirtuti opposito. quibus citra complementum. sufficit virtus una ad eliciendum actum suum. et multo magis sufficit sine virtute illa. et sic potest elicere actum ita frequenter. et ita per actum prout os augmentabit et fulciet sufficienter. patet enim per experientiam quod aliquid intransigentem potest uelle per se facte opera iusticie et facere. et multo magis per talia opera exercere sine temperantia. Ideo dicitur. citra completum. quia tunc aliquis est in completo uicio. quando propter actum uiciosum uult omnino deserere actum uirtuosum. Et cum intransigentia in tali gradu non stat iusticia. Preterea quam aliqua causa nata est generare aliquem effectum augmentabilem. illa appropinquata generabit et producit illum effectum ad perfectionem quantum potest. Sed sic est de causis generatiuis unius virtutis sine alia. Preterea secundum istam uiam. multi sancti et confessores non habuissent aliquam uirtutem morale perfecte. quod multi fuerunt quibus nunquam materia fortitudinis nec materia regimis occurrit. Si dicitur quod occurrebat eis in cognitione. et fuerunt parati moribus sustinere si materia eis occurrisset. tunc de modo ad bene regendum. Contra forte nunquam cogitabat

de materia fortitudinis. nec de regimine. nisi forte in generali saltē hoc est possibile. Sed sic cogitare in generali nō sufficit ad virtutē morālē. qz ad istā req̄rit prudentia in speciali. sic p̄dictū est. Et iō respō- deo ad istū articulū. 7 sit hec p̄ma conclusio. virtutes morales oēs p̄nectunt in quibusdā p̄ncipijs vniuersalibz. puta oē honestus est faciendū. oē malū est dimittendū. oē dicta tum a ratione est faciendū. qz possunt esse maiorēz minorēz in sellogismo practico p̄cludente p̄ticularē p̄clusionē. cuius no- ticia est prudentia in p̄ticulari. directina i actu virtuoso. Et potest idem p̄ncipiū nu- mero esse maior cū diuersis minoribz appli- catis simul ad cōcludendū diuersas p̄posi- tiones p̄ticularē quarū prudentia sunt no- ticiae directine in diuersis actibz virtuosis. sicut de ista p̄clusionē dicitur est diffuse in rectorio in materia morali. q̄re ibi. Se- cūda cōclusio est ista. qz vna virtus perfecta sufficienter cum voluntate 7 recta ratione siue prudentia inclināt ad p̄mū actum al- terius virtutis. que est generatiua illius vir- tutis. Et intelligo p̄ virtutē p̄fectā p̄tu- tem in tertio 7 q̄rto gradu. de q̄bz supra di- ctum est. qz si aliq̄s vult aliq̄d solum q̄a di- ctā a recta ratione p̄pter diuinū honorez. tūc vult omne dictatū a recta ratione. Et ita dictate recta ratioe qz actus virtuosus sit eliciendus circa materiā alterius virtu- tis. statim illa p̄t̄ in vno gradu vel in alio licet sit alterius speciei inclināt voluntatez sufficienter ad eliciendū actū p̄mū alteri- us virtutis. patet exemplū de iusticia 7 p̄an- tia. Et si q̄ras Utrū virtus in secūdo gra- du inclinēt sufficienter mō p̄dicto ad p̄- mū actum alteri- us virtutis. Respōdeo. aliq̄n inclināt. aliq̄n non. p̄tingit em̄ q̄n materia alterius virtutis occurrit homini cū aliq̄ circūstantia p̄seruatiua illius virtutis in se- cundo gradu. tūc inclināt ad p̄mū actū ta- lis virtutis sicut in tertio v̄l in q̄rto gradu. Nū autē occurrit cū circūstantia in p̄tibus. tunc non inclināt. Exemplū. si aliq̄s sit iu- stus 7 imineat mors nisi faciat actū iniusti- cie. tūc iusticia in secūdo gradu statim in- clināt ad p̄mū actū fortitudinis. qz actus il- lius virtutis est nolle deserere iusticiā pro aliquo q̄d est p̄tra rectā rationē. 7 ita si re- cta ratio dicat qz circūstantia sustinenda ē mors

qz fiat actus iniusticie. statim illa iusticia in tali gradu ad actum p̄mū fortitudinis inclināt. Sed si q̄s habeat iusticiā in p̄- mo gradu. et imineat sibi mors nisi faciat actum in p̄tante. puta vt fornicet. ibi nō in- clināt in gradu p̄dicto ad p̄mū gradū tē- peratiē. qz p̄t̄ illā iusticiā p̄seruare fm re- ctam rōnem 7 tū facere actus in p̄tante. qz hic nulla est repugnantia inter actū vel cir- cūstantias actionū. Sic ergo iusticia in p̄- mo gradu non inclināt ad p̄mū actū virtu- tis alterius. qz p̄t̄ aliq̄s velle facere opera iusta p̄formiter rationi recte. absq̄ h̄ qz p̄- inclinēt ad volendū actū in p̄tante p̄formit- recte rationi. qz tam isti actus q̄z circūstan- tiē actū sunt imp̄tinentes ad finē. Et idō habitus a quo elicitur vnus actus nō incli- nat ad aliū actū imp̄tinentē. de hac p̄clusi- one. quō vna. s. virtus inclināt ad actus p̄- mū alterius. q̄re in rectorio vbi prius.

Sed queris Utrū iusticia fm qz est vir- tus heroica inclinēt sufficienter ad actum alterius virtutis. Respōdeo. aliq̄n inclināt aliq̄n nō. Hā occurrit materia alteri- us virtutis cū aliq̄ circūstantia necessario sequen- te iusticiā vel repugnāte. puta si oporteret aliquem deserere actū iusticie vel in p̄tante. vel facere inhonestū. vel sustinere carcerē illo modo inclinaret sufficienter ad actus fortitudinis. Si autē occurrit materia al- terius virtutis cū circūstantiis oino imp̄- tinentibus. puta si oportet aliq̄ bona sua p̄de- rensi faceret actū in p̄tante. in tali casu nō inclinaret sufficienter. Si q̄ras Utrū iu- sticia in vno gradu inclinēt ad actum iusti- cie. i alio ḡdu. Rōdeo. p̄mus gradus nō vi- detur inclinare ad secundū. qz secundus gra- dus h̄z circūstantiā imp̄tinentē oino ad p̄- mū. nec sequentē nec repugnantem. Sic nec eadem rōne secundus inclināt ad ter- tium nec q̄rtum. Sed tam secundus q̄z ter- tius. q̄z quartus inclināt ad quintum. pu- ta ad heroicū. Tertia p̄clusio est qz nul- la virtus moralis in quocūqz gradu coe- rit aliā virtutē in quocūqz gradu. Hoc p̄- baf. qz aliquis p̄t̄ se exercere circa materi- am vnus virtutis in quocūqz gradu sup̄- dicto. absq̄ hoc qz exerceat se circa materi- am alterius virtutis. qz impossibile est qz nō occurrat materia cuiuscūqz alterius virtu- tis. Et nō videt̄ maior ratio q̄renō potest

se magis exercere in vno gradu q̄ in alio. 7 ita in quolibet v̄l in nullo. et si q̄nqz occur- rit materia alteri- us virtutis h̄ accidit. Quar- ta p̄clusio est qz duo p̄mi gradus virtutis stat- cū vicio p̄t̄o alteri- us virtutis 7 recto iudicio rōnis. nō t̄m respectu istius virtutis q̄ stat- cū vicio. sed respectu alteri- us virtutis. cū cu- ius opposito stat illa virtus. 7 s̄l̄r cū vicio op- posito 7 errore alteri- us virtutis. 7 hoc q̄ntū cūqz virtus in illis gradibus incedat. Prima p̄s patet p̄ experientia qz aliq̄s p̄t̄ p̄tate age- re fm p̄mos duos gradus in p̄tante. 7 t̄m velle iniuste agere. etiam dictate recta rōne qz ta- lia opa iniusta nō sunt facienda. sed opposi- ta sunt facienda. Et stante rōne recta tā re- spectu in p̄tante q̄z iusticie. p̄t̄ aliq̄s p̄pter li- bertatē voluntatis velle opposita vni- us sicut postea patebit. 7 ita p̄t̄ velle facere opa in- iusta 7 esse iniustū. P̄terea q̄n aliq̄s ac- tus sine circūstantiis stat cū alio actu. idē actus saltē genere licet nō numero p̄mo sine cir- cūstantiis 7 postea cū circūstantiis stat cū eodē actu cū circūstantiis imp̄tinentibus. Hoc patet. qz si stat cū eo sine circūstantiis nō p̄t̄ sibi repugnare nisi p̄pter circūstan- tiā aliquā repugnantē circūstantiē illi- us vir- tutis. puta si aliq̄s vellet facere opa iniusta. qz inhonestā. v̄l qz p̄tra rectā rōnem. Dic- videt̄ repugnantia inter actū in p̄- mo gradu 7 secūdo. 7 int̄ actum iniusticie. qz actus in p̄tante tā in primo q̄z in secūdo gra- du elicit p̄pter honestatē. qz p̄formis recte rationi. Et ideo q̄ elicit qz inhonestū. v̄l qz p̄tra rectā rōnem. videt̄ repugnare actui tē- perantiē p̄pter illas duas circūstantias. q̄z sublata oī repugnantia int̄ circūstantias 7 stante imp̄tinentia inter eas. videt̄ qz isti ac- tus possunt simul stare. sic q̄n vnus fuit sine circūstantiis. Patet q̄ maior. S̄z p̄ minori pa- tet. qz velle facere actū in p̄tante. put est actus i- differens 7 sine circūstantiis. stat cū actu vi- cioso volēdi facere opa iniusta. sic patet per experientia. 7 p̄t̄ elici actus in p̄mo gradu 7 secūdo cū circūstantiis oino imp̄tinentibus v̄l si aliq̄s vellet facere opa iniusta qz neces- saria p̄mo v̄l destructiua fame vel b̄mōi vbi ponunt circūstantiē oino imp̄tinentes circūstantiis in p̄tante. in p̄dictis gradibus p̄t̄ stare cū iniusticia. Secūda p̄s p̄s. qz iniusti- cia p̄t̄ stare cū in p̄tante 7 r̄ca rōne respectu in- iusticie. multo magis p̄t̄ stare cū errore i rōne

respectu iusticie. puta si ratio erronea dicit̄ opa iniusta nō sunt mala sed bona vel bo- nestā. Quinta p̄clusio est. qz tertius gradus vir- tutis nō stat cū vicio opposito alteri- us virtu- tis 7 recto dictamine respectu illius virtutis. Sed si sit ignorantia in rōne. vel error re- spectu alterius virtutis. tūc p̄t̄ stare cum vicio alteri- us virtutis opposito. Prima pars patet. qz q̄n aliq̄d est volitū qz tale p̄t̄. n̄- bil scitū esse tale p̄t̄ esse nolitū. Ex p̄luz si diligo forte qz hō est. impossibile est stante reduplicatiōe qz odiā quē scia esse hominē qz reduplicatiua ista infert qz diligo omnē hominē. 7 tū odire aliq̄m quē scirem esse ho- minē. q̄z includit p̄ditionē. Sed i tertio gradu diligo l̄ volo facere opa iusta p̄t̄. qz p̄formis recte rōni. q̄z impossibile est qz scit- am aliq̄d p̄forme recte rōni 7 t̄m qz nolim il- lud. Si dicas qz licet nō possim nolle il- la dictata a recta rōne. t̄m possim velle op- positū illi- us dictati. puta possim velle actū incontinentie. q̄ntūcūqz rō dictat p̄t̄. t̄m esse volendā. Hūc autē viciū non t̄m ge- nerat ex actu volendi p̄t̄. sed etia ex actu volendi incontinentiā. q̄z r̄c. Respōdeo. qz stante p̄ma volitione 7 recta ratione p̄- dicta impossibile est aliquem velle actū in- continentie. p̄pter formalē repugnantia qz si vult facere actum incontinentie p̄pter bone- statem. et p̄cipue qz est sic dictatus a recta ratione. tunc p̄sequens vult omne dicta- tum a recta ratione. stante prima volitiōe. 7 p̄t̄ si dictat a recta ratione qz sit conti- nendū p̄pter honestatē necessario vult illū actum. ergo non potest simul velle opposi- tum. quia volitiones taliū oppositorū sunt oppositē. Si dicat qz illa volitio respectu actus incontinentie nō est actus virtuosus. q̄a non est in potestate voluntatis. Respōdeo qz sit quatenus potest suspendere primum actum. Secūda pars p̄clusionis patet quia si aliquis ignoraret actus incontinentie esse malum vel erraret dictando illū actū esse bonum. tunc cum actu voluntatis et r̄- li errore potest stare viciū oppositū alteri- us virtutis. qz hic non videt̄ aliqua repugnā- tia. Sexta p̄clusio Iusticia in quarto ḡ- du cum nullo vicio stat nec errore culpabi- li. Hoc p̄baf. qz si aliq̄d vitium staret. aut illud esset peccatū ex ignorantia. vel mali- cia. vel ex passione. Non primū. qz aut illa

Ignorantia esset vincibilis. aut inuincibilis. Si primo modo. tunc non est ignorantia culpabilis. Si vincibilis. tunc intellectus vincit et amouet impedimentum si diligit deum vel honorem dei. Non secundo modo nec tertio modo. quia si sic sequeretur quod aliquid plus diligeretur quam deus. et tunc corrumpere illa virtus quod diligo aliquid propter amorem dei ordinare. **Sextima conclusio** quod iusticia in hoc gradu potest esse virtus heroica perfecta in quanto gradu. tamen virtus heroica alicuius philosophi comparatur secum aliquid vitium. quia ille sunt alterius speciei. quia vna habet deum pro obiecto. alia non. Quantum ad secundum articulum illius tertii articuli est prima conclusio. Quod virtutes morales in tribus primis gradibus non necessario coercunt virtutes theologicas stricte vel large acceptas. hoc patet. quia theologice virtutes non possunt haberi sine cognitione dei in particulari. et si non propria. quia cognitione dei per statum istum in conceptu simplici sibi proprio habere non possunt. Sed virtutes morales in predictis gradibus possunt acquiri sine tali cognitione finis. sicut patet in simplici pagano quod possit talia facere secundum rectam rationem. sine investigatione ad habendum conceptum proprium de illo fine. **Secunda conclusio**. quod duo primi gradus stant cum contrariis virtutum theologicarum. hoc patet. quia stant cum dubitatione et dissensione respectu credendorum. patet in philosopho. Et cum desperatione. quia nullus credit quod non sperat. Et odio dei quia per in fidelis fructuosus in predictis gradibus odire se etiam christianorum. Preterea non est maior potentia virtutum moralium et theologicarum quam vniuersus ad aliam. nec maior repugnantia inter virtutes morales in predictis gradibus. et opposita virtutum theologicarum. quam inter vnam virtutem moralem et vitium oppositum alteri virtuti morali. Sed vna virtus moralis in predictis gradibus stat cum vicio opposito alterius virtutis. **Et eodem modo in opposito.**

Tertia conclusio est quod virtus moralis in tertio gradu non comparatur secum contrarium virtutis theologice nisi propter defectum rationis. probatur per omnia sic dicitur deo contra alterum articulum. **Agitur transito.** Quarta conclusio est quod virtus moralis in quarto gradu necessario coercit virtutes theologicas. et hoc dico de potentia dei ordinata. hoc patet. quia non potest aliquid ordina-

te diligere creaturam propter deum generaliter. nisi talis amet deum super omnia. quia vniuersum quod potest per quod dicitur. talis autem amor secundum potentiam dei ordinata non potest esse sine fide spe et caritate infusis nec sine eis alio modo acquisitis.

Quinta conclusio. quod virtus in secundo gradu quod est heroica perfecta christiani. coercit necessario de potentia dei ordinata virtutes theologicas. Non autem virtus heroica philosophi. Probatur quantum ad primam partem sicut procedens conclusio. Probatur etiam quod ad secundam partem. quia ipse non imparet talem actum ad honorem dei. nec diligeret deum super omnia. **Et tunc.** **Sexta conclusio** est quod virtutes theologice non necessario coercunt alias virtutes omnes morales. sunt tamen cause sufficientes mediatis omnibus actibus suis ubi concurrunt virtutes theologice tam infuse quam acquisite. quia infuse sine acquisite non inclinant ad aliquid actus cum recta ratione. si occurrat materia virtutis moralis ad causandum actum fructuosum. Nec conclusio probatur quantum ad primam partem. quia rectitudo circa finem potest esse sine rectitudine circa ea que sunt ad finem. potest enim aliquis credere articulos fidei. sperare speranda. et ordinate diligere deum. et si nullam creaturam velit vel diligit. sed virtutes morales in tribus gradibus maxime inclinant ad actus rectos circa creaturas precise. virtutes autem theologice stricte sumpte non infunduntur de potentia dei ordinata alicui adulto habenti usum rationis sine virtute moralis in quarto gradu. quia hoc requiritur bonus motus procedens. **Secunda pars** patet quia qualibet virtute theologica acquisita et infusa. occurrente materia virtutis et dictate recta ratione quod actus virtuosus sit elicendus. statim ille virtutes cum recta ratione inclinant sufficienter ad talem actum virtuosum. Et hoc est quod dicit Gregorius. Probatio dilectionis exhibitio est operis. Et ex hoc sequitur quod virtutes theologice et maxime infuse non possunt diu conseruari sine illis virtutibus. quia ratione dictate quod actus virtuosus sit elicendus. occurrente materia et alijs inclinantibus modo predicto. ipso non elicit. statim demeret conseruationem virtutum theologicarum. **Sextima conclusio** est. quod virtutes theologice nullum vitium morale tale compatuntur. hoc patet. quia rectitudo circa finem viti-

um repugnat omni deformitati circa ea que sunt ad finem. quia autem ista deformitas procedit ex ignorantia vincibili. et tunc vincit si potest aliter non esset rectitudo circa finem. Aut inuincibili. et tunc non est culpabilis. aut ex malicia. aut ex passione. Et siue sic. siue sic. destruitur rectitudo circa finem vltimum. patet etiam quod qui diligit deum super omnia non habet vitium. qui autem habet aliquid vitium diligit causam illius plus quam deum. et ita non stant simul. patet etiam conclusio. quia qui diligit deum recte. diligit omne quod deus vult diligi. et odit omne quod deus vult odiri. Sed si sit viciosus. tunc non diligit omne quod deus vult diligi. quia non virtutem quam deus vult diligi. sed diligit aliquid quod deus non vult diligi. quia vitium. hoc autem repugnat. patet ergo maior. si sit deformitas inter ea que sunt ad finem. vel procederet ex ignorantia. vel malicia. et tunc ergo non stant simul. **Octava conclusio.** Virtutes theologice stricte sumpte compatuntur secum vitia moralia habitualia. sed non actualia. Sed theologice acquisite non compatuntur nec habitualia. nec actualia. Prima pars probatur de adulto vicioso nunc baptisato cui infunduntur virtutes theologice. et tamen vitia habitualia non corrumpunt. quia ita per se sentit se adhuc post baptismum ad actum viciosos sicut ante. ergo remanet habitus equaliter nunc inclinans sicut ante. **Secunda pars** patet. quia quilibet actus viciosus moralis corrumpit illas virtutes demeritorie. quia non stant simul rectitudo circa finem et deformitas circa ea que sunt ad finem. ut patet ex conclusione precedenti. **Tertia pars** patet. quia naturaliter ubi actus aliquorum habituum repugnant et ipsi habitus repugnant. sed actus viciosum moralium et virtutum theologicarum acquiruntur repugnant. quia actus caritatis acquisite est diligere deum super omnia. actus autem viciosus est plus se diligere vel aliud quam deum vel diligere aliquid quod deus non vult diligi. vel odire quod deus vult diligi.

Circa tertium articulum huius tertii principalis sit hec prima conclusio. Nulla virtus moralis necessario exigit habitum eodem similem in parte sensitiva. hoc patet. quia quantumcumque actus eliciantur in parte sensitiva

generatiui habituum. tamen potest esse tanta rebellio carnis ad spiritum quod causatio talis habitus potest omnino impediri. Et exemplum de sancto Paulo qui habuit stimulum carnis. qui non potuit per actus naturales auferri. sicut patet. et tamen fuit castus et temperatus. Preterea quando duo contraria generantur. augmentantur vel conseruantur ex diuersis distinctis causis. quantumcumque vna sic approximata fortior poterit impedire eam ab effectu suo. ergo quantumcumque volitio virtuosa ponatur vel etiam actus imparus a voluntate causatiuus habitus in parte sensitiva. sicut patet de actibus temperantie et alijs virtutibus. qui requiruntur actus in parte sensitiva. tamen causa contraria impediens potest esse ita fortis quod illam actionem destrueret et generationem habituum impediret. et hoc aliquando potest esse cibus bonus. aliquando bona complexio. natura fortis. calor vel sanitas. vel aliquod tale. **Secunda conclusio.** Quicumque habitus partis sensitivae inclinans ad opera bona ex genere (sicut habitus pars sensitivae inclinans ad comedendum temperate) comparatur secum quodcumque vitium in voluntate et contrarium voluntatis respectu illius oppositi. quod enim compatitur vitium desperatum recipit aliud oppositum omnino. Patet. quia nulla est repugnantia. Probatur. quia talis actus in parte sensitiva potest indifferenter fieri bona intentione et mala. sed propter bonum finem conformari recte rationi. vel difformari. et si primo fiat bona intentione tunc stat cum virtute in voluntate inclinante ad illum actum. Si postea fiat mala intentione. tunc corrumpit virtus et generatur vitium. et semper stat ille idem habitus in parte sensitiva. Et ideo iste habitus et actus in appetitu sensitivo. quod est virtuosus et viciosus denominatione extrinseca. et non intrinseca. potest primo denominari virtuosus. et post viciosus. stant semper eodem actu non variato in appetitu sensitivo propter solam varietatem actus voluntatis. Quantum ad quartum articulum huius tertii articuli sit hec prima conclusio. quod nulla virtus moralis nec actus virtuosus potest esse sine omni prudentia. quia nullus actus est virtuosus nisi sit confor-

ma recte rationi. quia ratio recta ponit in
diffinitione virtutis. n. ethicoz. ergo qui
libet actus et habitus virtuosus necessario
requirit aliquam prudentiam. Et si que-
ras vtrū post generationē virtutis potest
elici actus virtuosus sine actu prudentie.
Respondeo q non. quia nullus virtuose
agit nisi scienter et ex libertate. Et ideo si ali-
quando talis actus virtutis voluntatis eli-
citur a tali habitu sine actu prudentie non
dicitur virtuosus nec est. sed magis elicitur sic
actus appetitus sensitivi habitum ethici.
sicut in fatuis patet. qui aliquid volunt qd p-
us virtuose voluerunt. ppter habitū dereli-
ctum in voluntate. q inclinabat ad actus
virtuosos quādo fuit in bono statu. Sed
nunc non est actus virtuosus. quia nec est
laudabilis nec vituperabilis ppter actus su-
os. Et ratio huius est. quia nescit quid fa-
ciat. quia non habet prudentiam siue rectam
rationem. Si quis queris de actu prudentie
in quo genere cause se habet ad actum vir-
tuosum et quo necessario requiritur fm te.
Respondeo q est causa efficiens necessario re-
quisita ad actum virtuosum. sine qua im-
possibile est actū esse virtuosum stante or-
dine diuino. qui nūc est. quia ad actū vir-
tuosum necessario requiritur actiuitas actus
prudentie. et actiuitas voluntatis. Ita q ille
due sint cause partiales cum deo respectu
actus virtuosus. Secunda conclusio est
Prudentia potest esse pmo modo sine omni
actu virtuosus et habitu. Hoc probatur pmo
sic. Iste actus qui necessario pformatur alte-
ri et qui de necessitate ponit altero posito
nō est primo virtuosus formaliter. hoc p-
quia ille actus qui cōformatur alteri non est
pmo laudabilis. eo q ppter illum sibi attri-
buuntur laus vel vituperium. Patet etiam p
exemplum de actu appetitus sensitivi. qui
necessario ponit. posita apphensione sensi-
tīua. et ideo non est primo laudabilis. sed si
actus virtuosus necessario ponitur positi-
ta recta ratione necessario pformatur sibi. et
sic iste actus non esset primo virtuosus. s-
potius actus intellectus. cuius oppositum
est prius probatum. Secūdo sic. Qui de ne-
cessitate elicitur altero elicitio non est pmo
in potestate voluntatis. qz quādo ad pmi
sequitur necessario secundū. tunc secundus

nō est in potestate voluntatis nisi quia pri-
mum est in potestate voluntatis. Sed si vo-
luntas necessario cōformatur rationi. posita
ratione necessario ponitur voluntas. ergo actus
voluntatis non est in potestate voluntatis.
nisi quia actus intellectus est in potestate
voluntatis. psequens falsum. quia actus
primo essentialiter et intrinsece virtuosus nō
potest idem manens fieri viciosus. sed ac-
tus intellectus idē manens potest ergo et
Assumptū probatur. quia aliquis intelligit
aliquid cum bona intentione potest eundem
actum cōtinuare cum mala intentione. er-
go iste actus intelligendi idē numero ma-
nens est primo virtuosus et post viciosus.
ergo non est primo virtuosus. nec primo in
potestate voluntatis. Si dicat q positi-
tio particularis non potest sciri cum mala
intentione ppter certitudinē et rectitudinē.
Contra. Tanta est rectitudo in proposito
ne vniuersali sicut in particulari et certitu-
do. ergo si vna potest sciri mala intentio.
ergo et alia. Tertio sic fm omnes theolo-
gos. Aliquod est peccatum ex malicia. al-
quod ex ignorantia. tūc quero. aut peccās
ex malicia habet noticiam tam vniuersalē
qz particularē. aut vniuersalem tūc Si p-
mo modo habetur ppositū qz habens tam
vniuersalem qz particularē noticiā potest
ex malicia facere cōtra vtrūqz. Si secūdo
modo ille peccās ex ignorantia habet no-
ticiam vniuersalem. quia peccans ex igno-
rantia scit tales vniuersales. omne iustū est
faciendum. omne scitum quod placet deo
est faciendū et. Sed ignorantia minoris
siue particulariū. puta hoc est iustū. hoc ē
deus placitum. Si ergo peccās ex malicia
nō plura sciret. tunc equalem scientiam ha-
beret peccans ex malicia et ignorantia. et ita
equaliter diceret vnus peccās ex malicia
sicut alius. et eodem modo ex ignorantia.

Si dicat. In scientia vniuersalium sunt
gradus. Cōtra. aut intelligit q sine gradus
respectu eiusdem pōnis. qz scientia in pec-
cante ex malicia est intensior qz in peccan-
te ex ignorantia. et hoc non est ad ppositum.
quia siue intensiorem siue non. semp igno-
rans potest habere noticiam vniuersalem
Aut respectu ppositionum diuersarū vni-
uersalium. et tunc stat argumētū pdictum

quia omnem noticiam quarūcūqz ppositio-
num vniuersalium quam habet peccans ex
malicia. potest habere peccans ex ignoran-
tia. ergo solū differunt penes cognitionē p-
ticulariū. Quarto sic. fm cōmunitē opi-
nantes. q natura angelica nō potest trans-
mutari. tunc sic. angelus malus pducit ho-
minem ad penam. et vult efficaciter eos pec-
care. et tū ipse habet noticiam vlem illius.
nullus est inducendus ad faciendū ptra p-
ceptum dei sui. quia hec videtur per se no-
ta et habet noticiam particularem illi. q illud
peccatū in qd homo inducitur per angelus
malum est ptra pceptū dei sui. quia non
videtur neganda ab eo noticiā ppositionū
quarū noticiam cōmunitē habent hoies
et tamen facit contrarium. ergo et. Si di-
cis q habet bene noticiā speculatiuā. pposi-
tionū sed non practica. Contra. illam
quādoqz habuerit. et non potest transmutari
per te. ergo et. Preterea si corrūpif. q
ro a quo. Non a passione. quia talis nō est
in angelo. ergo a malicia. sed illa presuppo-
nit noticiam practica tam maioris qz mio-
ris. sicut prius patet. ergo et. Quinto. p-
mo posterior. Impossibile est simul scire
maiorē et minorē. et tū ignorare pclusio-
nem. quia fm eum necessario simul indu-
citur noticiā pclusionis. Si aliquis con-
tinens qui scit q nullum inbonestū sit fa-
ciendum. et scit euidenter per experientiam q
hoc est inbonestum. ergo scit q hoc nō est
faciendū. quia scit principia illius pclusio-
nis et tamen facit contrarium. Si dicat q
continens habet illas maiores. nullus in-
bonestum est faciendū. et omne delectabi-
le est faciendū. et sub secunda maiore subac-
cipit minorē. puta q hoc est delectabile.
ergo et istis tūc concludit. q illud est faci-
dum. Contra. impossibile est q sic assenti-
at illis maioribus. quia isti assensus oppo-
nuntur. Similiter dato q sic. adhuc potest
evidenter scire maiorē et minorē et pclu-
sionem. et tamē potest facere oppositum il-
lius qd est dictatum a recta ratione. Se-
cundo ostēdo q posito q voluntas necessario
cōformatur rationi eliciendo actus. q tūc
nō esset liberior qz appetitus sensitivus. qz
quādo sunt aliqua duo indifferētia ad cō-
traria que possunt causari a diuersis. si v-
trūqz illorum equaliter et eque necessario

respicit ad causalitatem illorum. vtrūqz illorum
est eque liberum. sed posita p potestati volun-
tas eque indifferent se habet ad velle et nol-
le. et eque necessario respicit causalitatem il-
lorum sicut appetitus sensitivus. et appete-
re et fugere. quia iudicante sensu et apphen-
dente q hoc est nociū vel delectabile. tūc
appetitus sensitivus statim fugit vel appe-
tit. nec potest resistere. Ita iudicante intel-
lectu qd est volendū vel nolendum. volū-
tas statim vult vel nō vult. ergo est equal-
libertas vtrūqz. Si dicat. q voluntas
potest impedire iudiciū ratiois per impe-
rium. quia potest impare intellectui q cō-
sideret illud obiectum vel aliud. et ita est li-
bera respectu illius imperii. quia est in po-
testate sua. Contra. Aut intellectus di-
ctat hoc imperiū esse eligendū vel non. Si
sic. ergo voluntas necessario pformatur illi
iudicio impando. ergo non est in potestate
sua. Si non. ergo voluntas potest aliquid
velle quod nō est dictatum a ratione. cuius
contrariū tenet. licet male. quia voluntas
non plus depēdet in volēdo ab intellectu
qz appetitus sensitivus a sua cognitione. S-
appetitus sensitivus potest in actum suum
cum sola apphensione obiecti sine omni iu-
dicio vel dictatione. ergo multo magis vo-
luntas. Preterea in essentialiter ordina-
tis. que sic se habēt. q posito primo neces-
sario ponitur secundū. nisi primū sit in po-
testate voluntatis. secundū nō est in pote-
state voluntatis. Sed dictante intellectu
q tale impium est eligendū necessario eli-
gitur per te. ergo istud imperiū non est in
pote voluntatis primo. Si non necessa-
rio elicitur actus intellectus sed libere. sequi-
tur idem q ille actus intellectus sit primo
in potestate voluntatis. Preterea illud
impium per quod voluntas potest impe-
dire iudiciū ratiois est actus voluntatis
elicitus. ergo ē conformis recte rationi. et
non isti iudicio rationis cuius imperium
est destructiuum. certum est. quia si sic. nō
esset eius destructiuus. ergo est conformis
priori iudicio rationis. et de illo iudicio q/
ro sicut d primo. ex quo potest impedire p
imperium non per imperium conforme si-
bi. quia illud conformiter elicitur recte rōni
ergo per aliud imperium. Et illud est actus
voluntatis. et psequens necessario pformatur

alicui iudicio rōnis. Nō aut illius cui est destructiuū. sic patet. q̄ alteri pōri. Et d̄ illo secūdo et quo pōt impediri potest queri sicut de p̄mo et secūdo. et sic erit p̄cessus in infinitū in iudicijs vel imp̄ijs. vel stabitur ad aliq̄d imp̄ium. q̄d non elicit p̄formiter rationi. sed soluz libere et nuda ostensione. Et qua ratione statur in primo secūdo vel tertio imperio. eadem. ratio in primo. ergo r̄c. Preterea appetitus sensitius potest impedire iudicium. sic q̄ aliq̄e passiones possunt esse uehementes. ita q̄ totalit̄ impediunt iudicium rōnis. et tamē p̄pter h̄ nō est liber. ergo nec eodem modo in p̄posito. Confirmat. quia ratio aliquando errat. tunc quero. aut hoc est in potestate voluntatis. aut nō. Si non. nec peccat ex ignorantia. quia nullus obligatur ad impossibile. si sit in potestate voluntatis. aut imediate. aut mediāte actu voluntatis. Si dicit q̄ ipsa intentio primo est in potestate intellectus. Contra. intellectus nulli adheret nisi p̄pter euidentiā rei. aut autoritatem. vel p̄pter imperium voluntatis. sed siue sic adheret siue sic. sp̄ necessario adheret posito illo p̄pter quod adheret. puta euidentiā rei vel imperio voluntatis. Nec potest illis stantibz nō adherere. ergo non est in potestate intellectus. Preterea tūc primū peccatum esset in intellectu. non in voluntate. quia p̄sistit in illo actu qui primo est in potestate nostra. et per p̄sequens tunc peccatum non posset esse voluntarium. quod est p̄tra Augustinū et p̄tra om̄es sanctos. Confirmat. non videt̄ impossibile deum posse suspendere actiones cause secunde respectu effectus posterioris. et facere actum p̄orem sine actu posteriori. q̄ posset facere illum actum intellectus esse sine actu voluntatis. et sic est peccatum in intellectu nullo existente in voluntate. Tercia conclusio est. q̄ prudentia secundo mō dicitur pro noticia imediate directiua alicuius particularis euidēter illate ex vniuersali. potest esse sine virtute morali. Nec p̄bat per easdem rōnes p̄ quas p̄ior p̄bat. quia dictante intellectu de aliquo in particulari potest voluntas in p̄trarium. r̄c. Si dicatur q̄tum ad p̄clusionem p̄riorem et istam similiter. q̄ voluntas non est libera. q̄ potest facere contra iudicium rōnis. sed q̄a

potest libere impedire executionē operationum exteriorū. et respectu illius imp̄ij dicitur libera. nō aut respectu alicuius actus elicit̄ conformiter vel difformiter rationi. Contra. quādo aliqua sic se habent. q̄ posito p̄mo necessario ponit̄ secundum. Im possibile est primū poni nisi ponat̄ secundū et p̄sequēs secundū nō est in potestate voluntatis nisi quia primū. Si ergo intellectus iudicat p̄ dictamen recte rōnis aliq̄d quid esse omnino opandū et voluntati efficaciter volendū necessario opatur et exequitur per potentias exteriores. si nō impeditur. ergo necessario sequit̄ imp̄ium executionis. Maior patet ex p̄dictis. Minor patet p̄ Gregoriū. Probatio dilectionis exhibitio est operis. Similr̄ p̄hus. ix. De theophi. dicit. Potētia rōnalis valet ad opposita. Et dicit ibi. cum sit oppositorū oportet aliq̄d esse determinatiū appetitus. scz p̄ heresis. Un̄ q̄ dicit sic. q̄d em̄ desiderabile principaliter hoc faciet. q̄n̄ vt̄ et exiterit et appropinquauerit passio cōtraria potēs firmationē intelligere q̄n̄ desiderat q̄libet potentia. et vt̄ habet hoc facere h̄re alius presente passio. sequit̄ ergo conclusio. Si que ras. Utrū imp̄are executionē actus exterioris sit alius actus ab illo quo vult efficaciter dictatū a recta rōne. Respondeo. si actus ille q̄ vult dictatū a recta rōne sit impatiuus formaliter. qualis ē actus virtutis heroice. tūc est idem actus oīno quo vult dictatū vel quo imperat executiones quia ip̄o posito statim sequit̄ executō amoto impedimento. sicut prius patet. et hoc si ne omni alio actu voluntatis. Si aut sit impatiuus equiualeter. puta aliq̄s vult dictatum a rōne si est oportunitas et non esset impedimentū. Si postea imp̄et executionē actus exterioris habita oportunitate illud imp̄are est alius actus a primo. q̄ primus est impatiuus soluz equiualeter secundus formalit̄. primus habet impedimentū p̄ obiecto. secundus nō. Secundus habet tēpus p̄sens p̄ obiecto. primus nō. et per consequens sunt diuersi actus. Quarta conclusio. q̄ aliqua prudentia tertio modo dicta potest esse sine virtute morali. et alia non. hoc patet. quia aliqua talis propositio non potest ḡnosci nisi p̄ experientiam aliquam acceptā respectu actus alterius boni

minis. alia non potest euidenter cognosci nisi p̄ experientiam actus p̄ri. Exemplū p̄mi. Fractus est mitigād̄ per pulcra verba. quia aut vidi eum sic mitigari p̄ alium vel per me. Noticia euidēs illius potest esse si ne omni virtute morali. quia aliquis potest euidenter illam. positionem cognoscere et tamen nolle simplr̄ mitigare. sicut p̄ter p̄ experientiam. Et probat̄ hec pars p̄ rōnes prius factas p̄ conclusione. Exemplū secundū. Aliquis em̄ eliciendo frequētē actus continentie et p̄p̄ie. magis disponitur ad dei cognitionem et dilectionem. Similit̄. aliquis diligendo deū maiore habet delectationem q̄ in alia re tēporali. et similiter diligens p̄ferre deum et actum tēp̄ntie p̄ferre deum facile cōtemnit actus intemperantie. Et huiusmodi positiones que non p̄nt euidenter vere. nec euidenter ad aliquo sciri sine actu p̄rio elicitō generatiuo virtutis. Nullus em̄ potest euidenter scire q̄ actus temperantie frequēter eliciendus disponit hominē ad dei dilectionem. vel q̄ deus sit diligendus propter delectationē que habetur in eo plus q̄ in aliqua alia re. nisi q̄ per experientiam aliquādo in se ip̄o cognouit q̄ ip̄emet eliciendo frequēter actus tēp̄ntie magis sic disponit. Similiter diligendo deū ip̄emet habuit maiore delectationem q̄ in alia re tēporali. quia iste positiones et similes non possunt euidēter sciri p̄ experientiam acceptam p̄ respectu ad actum alterius hominis. quia de actibus talibus alterius hominis non potest haberi experientia pro statu isto. Ad hoc ergo q̄ habeam noticiam euidētē talium positionū necesse est q̄ virtus moralis in se habenti talem prudentiam. Virtus inq̄m generata ex illis actibus de quibus accipitur noticia corrūdens et certa. vel salteq̄ prius in fuit virtus aliquo tēpore. licet forte modo nō inest. quod dico. quia possibile est q̄ maneat habitus in intellectu inclinans ad euidenter assentiendū illis positionibus prius acceptis per experientiam. et omnis habitus voluntatis corrumpitur. Et tunc talis actus prudentie non requirit̄ necessario actum virtuosum. Ideo itellegendum est illud dictum q̄tum ad conclusionem primam actus virtuosus et prudentie

que. quia primus actus talis prudentie nō potest causari sine actu p̄tuofo. quia respectu illi actus prudentie actus virtuosus est causa partialis. Et post generatū habitus hincinde potest vnus esse sine alio. Si q̄ras Utrū actus prudentie q̄ necessario requirit̄ vel p̄supponit actū virtuosum. sit directiua respectu illius actus que p̄supponit. R̄deco q̄ non. quia dirigere nō est nisi cāre actū. sed actus virtuosus causat̄ illum actum prudentie. ergo non causat̄ ab ea. alias idem esset anteq̄ esset. Quinta conclusio est. q̄ prudentia quarto modo dicitur. qua aliquis dicit̄ prudēs q̄tum ad totum viuere p̄m q̄ icludit noticiā directiuas omniū virtutū q̄ requirunt ad p̄fectū viuere hominis. potest esse sine aliquibus virtutibus. et sine aliquibus nō potest esse. hoc patet. quia prudentia sic accepta icludit prudentiam tribus p̄mis modis acceptam. et aliq̄ illaz prudentiaz potest esse sine virtute morali. sicut patz primis duobus modis. et de tertio q̄tum ad aliquam prudentiam. et aliquam non. sic patet q̄tum ad prudentiam tertio modo. Sexta conclusio. q̄ quelibet virtus moralis potest esse sine prudentia primo et secūdo modo accepta. quia ad hoc q̄ actus virtuosus eliciat̄ nō requirit̄ q̄ noticia imediate directiua demonstrat̄ p̄p̄ones p̄ se notas. quomōdō causatur prudentia secundo modo dicta. q̄ illa eadem noticia pōt causari p̄ positiones p̄ se notas vel p̄ experientiam. et sufficit q̄ altero modorū causat̄. Exemplū. ad h̄ q̄ p̄tuofo se benefaciam isti. nō requirit̄ q̄ hec p̄p̄. isti b̄nfaciendū est. sequat̄ ex ista. omni amico est benefaciendū r̄c. sed sufficit q̄ huic euidenter assentiā. q̄ vidi vel alit̄ exp̄sum q̄ ip̄se mihi benefecit. Sed ad hoc q̄ actus virtuosus eliciat̄ necessario requirit̄ prudentia secūdo mō vel tertio mō dicta. Et eodē modo ad virtutē moralem nō requirit̄ prudentia p̄mo mō dicta. q̄ vt̄ patz noticia particularis cuiuscūq̄ imediate directiua i op̄ potest haberi p̄ experientiam ad quam nō requirit̄ noticia alterius v̄lis. Sed cū noticia euidens alicuius particularis nō possz haberi p̄ experientiaz. tunc virtus illa cuius noticia particularis esset directiua requireret necessario prudentiam p̄mo mō r̄c. et si tertio. Circa q̄rtū articulum sunt aliqua

dubia mouenda. Primum est Utrū ali-
quis actus voluntatis sit indifferens ad bo-
num et ad malū. Utrū scilicet primo nec sit
bonus nec malus. et postea idem numero
fiat bonus et malus. Et videtur quod sic. quia
omnis actus elicited conformiter recte ra-
tioni est simpliciter virtuosus. Sed potest
mo aliquis elicere actum indifferens sine
ratione recta. et postea continuare eundem cum
ratione recta. ergo etc. Et eodem modo po-
test pbari quod actus primo modo et intrinse-
ce potest esse bonus et postea intrinsece fie-
ri malus quia si primo elicetur conformiter
recte rationi. et postea continuet contra re-
ctam rationem primo est intrinsece bonus.
et postea erit intrinsece malus. Similiter si
elicatur primo contra rectam rationem. et
postea continuet secundum rectam rationem. erit
primo intrinsece malus et postea intrinse-
ce bonus. ergo etc. Secundum est. quia non
videtur quod recta ratio. scilicet bonitas etc. sint
obiecta partialia actus virtuosus. primo. quia
iste sunt circumstantie talis actus. ergo non
obiecta illius actus. quia idem non potest
esse obiectum et circumstantia. Secundo
quia tunc idem actus esset actus nolendi et
volendi. quia aliquis potest nolle peccatum
odire et detestari propter deum tanquam pro-
pter finem. sed iste actus in quantum termina-
tur ad deum non potest esse actus nolendi
et odiendi ut sic terminatur. sed ut termina-
tur ad peccatum est actus nolendi. ergo etc.

Tertium est. quia videtur quod actus exte-
rior habeat propriam bonitatem et malitiam.
Primo. quia aliter non magis quam vituperare
tur propter malum actum exteriorum quam pro-
pter malum interiorum tantum. Secundo. quia
distincta precepta cadunt circa exteriorum
et interiorum. ergo sunt distincta peccata.

Quartum dubium. quia philosophus
ponit virtutes in parte sensitiva. scilicet in
irrationali. ergo videtur quod non solum sint in
voluntate. Quintum dubium est de disti-
ctione de virtute moralis. quia non videtur quod
virtus moralis esse possit circa obiectum
supernaturale. Tum quia distincti habitus
inclinant ad distincta obiecta. cum ergo ob-
iectum naturale et supernaturale sunt disti-
cta obiecta. erunt distincti habitus sic inclinantes
ergo si vnus erit naturalis ille qui inclinatur
ad actum circa obiectum naturale. alius erit

supernaturalis. Sextus est. quia videtur quod
illa pbario qua pbaratur distinctio specuo-
ca inter habitus sit insufficientis. quia error
circa conclusionem potest stare cum noticia
principii. et non cum scientia conclusionis. et
iste noticia distinguunt specie. Similiter
vna virtus potest stare cum vicio alterius
virtutis et non cum vicio sibi opposito. ergo
distinguunt specie. quia instantia est po-
test enim dilectio vnus hominis stare cum odio
alterius et non cum odio respectu eiusdem.
et tamen nullus dicit quod iste dilectio disti-
guunt specie. Septimum dubium est. quia
videtur quod illa distinctio de virtute moralis
non sit sufficientis. quia philosophus. vii. ethi-
cor. distinguit inter virtutem continentiam. pse-
uerantiam. et temperantiam. que sub nullo istorum
membrorum continentur. Octauum est. quia vi-
detur quod virtus heroica non distinguitur
fortitudine. nec sit ponere virtutem heroi-
cam in aliquo genere virtutum. Non tamen in for-
titudine. quia talis habitus generatur ex ac-
tibus impatis executiuis que sunt contra omni-
nem cursum nature. puta sufferre mortem.
vulnera. carcerem etc. sed circa tales actus ge-
neratur fortitudo solum. quare etc. Ad primum
istorum respondit Ioh. in primo in materia de
caritate. et in secundo ubi dicitur. vix actus volun-
tatis sit indifferens. Et quilibet. ubi dicitur vix ac-
tus dilectio naturalis et meritoze sint eius-
dem speciei. quia actus habitus voluntatis potest esse
indifferens. sic quod idem actus abstinentie gene-
ratur solum inesse nature. cuius actus solum est
actus naturalis potest postea per coexistentiam ad
actus prudentie esse intrinsece bonus. Se-
cundo dicitur in quolibet. quod idem actus non solus
specie sed numero potest esse indifferens. sic quod
primo est solum naturalis actus. nec lauda-
bilis. nec vituperabilis. et postea idem manens
omino potest esse virtuosus et moraliter bo-
nus. Et tertio idem manens potest esse actus me-
ritoze. Secundum enim bonitas moralis vel
meritoria non addit super substantiam actus.
quodam respectus ad circumstantias actus.
vel tamen vnus respectus ad rationem rectam
plene vel bene dictantem de circumstantiis. et
ille respectus secundum eum oritur ex natura rei

Tertio dicitur in secundo. dist. xxxv. ubi tra-
ctat de peccato actuali quod peccatum actuale si-
ue difformitas in actu peccati. non est nisi ca-
rentia rectitudinis. Non quod est qui actus est

nec quod aliquando infuit. quia actus idem est
et per consequens non alteratur ab opposito in
oppositum. sed solum est carentia rectitudi-
nis que debuit inesse actui. quia rectitudi-
nem tenebat voluntas sibi dare. Contra
primum. Impossibile est quod de actu non virtu-
oso fiat virtuosus per aliquem actum pure
naturalem. qui nullo modo est in potesta-
te voluntatis. quia propter talem nullus lau-
datur nec vituperatur. ex quo solum est actus
naturalis. sed actus prudentie secundum eum. et secundum
veritatem est solum actus naturalis. et nul-
lo modo in potestate nostra plusquam actus vi-
dendi. ergo impossibile est quod actus volun-
tatis indifferens a non virtuoso fiat virtuo-
sus per solam coexistentiam prudentie.

Preterea nunquam de actu non virtuoso sit
intrinsece virtuosus. sed solum extrinsece et co-
tingenter. quia aliter esset pccatus in infi-
nitum. sicut patet supra. sed sicut supra di-
ctum est solum actus voluntatis est intrinse-
ce virtuosus vel viciosus. et nullus alius nisi
si denominatione extrinseca. quilibet enim alius
tam actus exterior tam interior potest idem
manens fieri successiue bona intentione vel
mala. et per consequens contingenter est bo-
nus vel malus. et non necessario et intrinse-
ce. ergo impossibile est quod aliquis actus vo-
luntatis non bonus. fiat bonus per solum ac-
tum prudentie. Preterea secundum istam viam
videtur quod actus virtuosus non est vnus et sim-
plex. sed quod includit formaliter duos. puta
actum illum indifferens et actum prudentie.
quia nunquam de actu non bono intrinse-
ce nec formaliter potest fieri bonus forma-
liter et intrinsece. nisi per aliquod formaliter et
intrinsece bonum. et sic actus virtuosus in-
cludit formaliter illos duos actus. quod vi-
detur absurdum. Si dicitur quod solum inclu-
dit respectum difformitatis ad prudentiam
vltra substantiam actus. hoc videtur ma-
gis absurdum quod aliquis actus fiat formaliter
virtuosus per vnus respectum qui na-
turaliter oritur posito extremo. quod etiam na-
turaliter causatur et ipsa posita naturaliter ori-
tur ille respectus. ergo etc. Contra secun-
dum. quia impossibile est fieri transitum de
contradictorio in contradictorium ceteris pa-
ribus. sine omni acquisitione vel destructione

ne positiui. sed quia de actu non bono mora-
liter vel meritoze fit actus bonus moraliter
vel meritoze talis est transitus etc. et non
destruitur per se et secundum veritatem. ergo ali-
ud de nouo acquiri. Aut absolutum. aut re-
spectiuum. Si primum. aut habitus. aut spes
aut actus. Non primum et secundum. quia illa
possunt actualiter manere cum actu non vir-
tuoso et vicioso similiter cum virtuoso. sic
patet consideranti. ergo producat nouus ac-
tus non solum in intellectu. quia sicut pri-
us patet per solum actum intellectus non
potest de actu non bono intrinsece fieri bo-
nus intrinsece. ergo necessario erit aliquis
actus voluntatis qui nunc est intrinsece bo-
nus moraliter vel meritoze. distinctus ab
actu non bono sine indifferente. Si dicitur
quod producat nouus respectus. Contra secundum
enim in primo in materia de caritate ille res-
pectus est intrinsecus adueniens. sed secundum eum
in prima quod tertium. nunquam causatur talis respectus
ne producat alicuius absoluti de nouo. et ne-
cesse est ponere quod hic producat de nouo ali-
quod absolutum quod est formaliter et intrinsece bo-
num. tale nihil potest esse ex natura sua nisi solum
actus voluntatis. licet aliquid actus possit dici
intrinsece bonus et virtuosus ex causa extrin-
seca acceptate. quod de solum acceptat actus
voluntatis. quia si acceptaret actum intelle-
ctus sicut voluntatis. tunc ita possit actus
intellectus dici bonus intrinsece sic voluntatis.

Contra tertium quod intelligit per rectitu-
dinem debitam inesse. Aut intelligit quod pecca-
tum et difformitas in actu est carentia rectitu-
dinis debite inesse voluntati peccati. et tunc
tamen dicitur quod voluntas elicet actum quem non de-
bit elicere. quia contra voluntatem et preceptum dei
et sic non elicet actum rectum quem debuit elice-
re secundum preceptum dei. et ita peccat peccato com-
missionis et omissionis. sed isti actus sunt di-
stincti non solum numero sed specie propter disti-
ctionem obiectorum. Aut intelligit quod difformi-
tas in actu est carentia rectitudinis debite
in esse actui peccati. vel qui potest sibi inesse
se in posterum. sed hoc est impossibile. quia
quero quid est illa rectitudo sic nata in esse
actui. Aut aliquid absolutum. aut respectiuum.
Si primum. aut habitus. aut spes. aut actus
Non habitus nec spes. quia illa potest stare cum ac-
tu peccati. ergo non sunt rectitudo illius actus.

Si actus. nō pōt esse actus intellectus. p3
 Tū qz talis actus nō est natus inesse actui
 voluntatis. Tū qz actus voluntatis non est
 natus esse rectus p actū intellectū. qz erit ac-
 tus rectus voluntatis. sed iste nō est natus
 inesse actui viciofo. qz illi actus sunt ptra
 rī respectu eiusdē obiecti. z p pns non cō-
 patiunt se. sed potius vnus est destructiuus al-
 terius. z non natus sibi inesse. sicut eius p/
 sectio. Si autē illa rectitudo sit respectus
 erit respectus intrinsecus adueniens ex na-
 tura extremorū. z p pns non est natus inesse
 alicui. cui non inest. nisi ponat fundamen-
 tū nouū absolutū. Dic autē non potest esse
 nisi actus voluntatis rectus. sicut patet su-
 pra. qz non est natus inesse actui peccati. qz c.

Ideo dico qd actus ad istud dubiū. qz ac-
 tus potest dici virtuosus. vel intrinsece vel ex-
 trinsece. Primo modo est impossibile qz actus
 indifferēs fiat bonus moraliter p coexistē-
 tiam actus prudentie. qz impossibile est qz ac-
 tus nō virtuosus p mere naturale fiat virtu-
 osus. Secūdo modo bene posset. sed hō
 erit solū p coexistētiā prudentie. sed cū hō
 p nouā volitionē. Exemplū. Aliquis vult
 studere circūscribendo oēm circūstantiaz
 ille actus est bonus ex genere. Post dicitur
 qz iste actus volendi sit p̄tinuandus fm oēs
 circūstantiaz requisitas. z voluntas vult p/
 mum actum p̄tinuare fm dictamen recte
 ratiōis. Iste secundus est p̄fecte virtuosus
 quia cōformis recte ratiōi p̄plete dictan-
 ti. Et est intrinsece virtuosus. et p̄mus ē so-
 lum virtuosus denotatiōe extrinseca. qz
 scz conformis secūdo actui. Et est secūdo
 actus distinctus a p̄mo. patet p̄ sepabilita-
 tem eorū z p̄ distinctionē oppositorū. qz se-
 cundus habet rectam rōnem p̄ obiecto. p̄-
 mus non. Un si solū esset p̄mus cū actu
 prudentie. nec diceret virtuosus intrinse-
 ce. nec extrinsece. Qz nō intrinsece patet ex p̄-
 dictis. Qz nō extrinsece. patet. quia nunq̄ ē
 extrinsece bonus. nisi qz conformis alicui ac-
 tui intrinsece bono z p̄mo. cuiusmodi non
 est actus prudentie. sed solum actus volū-
 tatis. vt patet ex p̄dictis. Unde impossibile
 est qz actus intrinsece bonus fiat post ma-
 lus. vel indifferēs vel ecōuerso. Iō opinio
 supponit falsum existimans p̄trariū malo.
 Et quando arguitur de actu p̄mo intrinsece

bono z post malo. Dico qz casus iste ipso-
 sibillus est. quia iste rōnes realiter sunt ptra-
 rie. qz prima dicitur qz actus talis sit eliciē-
 dus z p̄tinuandus. Illa dicitur qz ille actus
 non est p̄tinuandus. Et impossibile est qz
 iste rōnes stent simul in intellectu p̄pter for-
 malē repugnātiā Et sicut iste rōnes repu-
 gnant. ita rōnes p̄formant elicitē istū. Vel
 le em studere fm rectāz rōnem. z velle stu-
 dere ptra idem obiectū. i. ptra rōnem. sunt
 oppositae volitiones p̄pter rōnes oppositas.
 que sunt obiecta illarum volitionū. Et si-
 militer primus actus volendi virtuosus nō
 posset naturaliter elici nec continuari sine
 recta rōne. que est causa p̄ialis eiusdēz tā
 in eliciendo qz p̄seruando. z ideo destructa
 illa recta ratiōe destruitur ille actus volen-
 di. Destruit autē illa ratiō quādo actus op-
 positus elicitur. qz c. Et ideo primo actus
 intrinsece bonus non potest fieri intrinse-
 ce malus. Nec indifferēs. Nec extrinsece
 malus. nec ecōuerso. Quātū ad secūdū
 quod dicitur. Scorus dico qz impossibile ē
 qz actus quicūqz sit primo indifferēs z na-
 turalis solum z postea moraliter bonus vel
 meritorius sine nouo actu voluntatis intri-
 sece et formalit̄ bono vel meritorio. et hoc
 propter transitum de cōtradictorio in cō-
 tradictorium. qui non potest saluari sine
 nouo actu voluntatis sicut prius patuit.

Quantum ad tertium quod dicitur. di-
 co. qz difformitas in actu vel peccatum in
 actu non est carētia rectitudinis debite in-
 esse actui qui dicitur peccatus. propter rō-
 nem prius dictam Sed est carētia recti-
 tudinis debite inesse voluntati. Quod ni-
 hil aliud est dicere nisi qz voluntas tenet z
 obligatur aliquem actum elicere fm p̄-
 ceptum diuinū quem non elicit. et sic pec-
 cat peccato omissionis Et sic rectitudo ni-
 hil aliud est qz actus ipse qui debet elici fm
 rectam ratiōem z voluntatem dei. Et ex
 hoc patet qz ymaginatio Johis z aliorū est
 falsa. qz rectitudo sit conformitas ad circū-
 stantias vel ad rectam rōnem. p̄pter rōnes
 prius dictas. Et hoc videtur seq̄ ex dictis
 suis. Nam dicit qz difformitas non est ca-
 rētia rectitudinis que aliquādo insuit actui
 z modo non inest. qz iste cum sit idem sim-
 plex non pōt alterari d̄ opposito i oppositū.

Tunc arguo sic. Si difformitas non pōt
 esse carētia rectitudinis que insuit z mo-
 do non inest. quia non transit de contradi-
 ctorio z c. ergo eodem modo nō potest esse
 carētia rectitudinis que modo inest z p/
 us non fuit. propter eandem causam. z per
 cōsequens impossibile est etiam fm cum
 qz actus voluntatis sit primo indifferēs
 siue non virtuosus moraliter. et post idem
 actus fiat intrinsece virtuosus Unde oēs
 iste ymaginationes que dicunt qz rectitu-
 do in actu addit aliquid super actum abso-
 lutum vel respectiū false sunt. quia nihil
 aliud est qz ipse actus. Et ideo carere recti-
 tudine in actu. est carere tali actu Et simi-
 liter voluntas elicit aliquē actum quez te-
 netur non elicere. quia aut elicit contra re-
 ctā ratiōem z p̄ceptūz dei peccat peccato
 cōmissionis Et si voluntas teneat ad actus
 oppositū. tūc difformitas in isto actu est ca-
 rētia rectitudinis debite inesse volunta-
 ti. quia est carētia actus oppositi quez vo-
 luntas tenet elicere. Et si voluntas non te-
 neat ad oppositū actum. si hoc esset possibi-
 le inuenire alicubi. tunc difformitas nō es-
 set carētia rectitudinis debite inesse. nec
 illi actui. nec voluntati p̄positū. sed esset ip-
 semet actus elicitus cōtra dei p̄ceptum. et
 nullius esset carētia. Et hoc etiā patet
 qz non bene dicit qz actus positiuus est mate-
 riale in peccato. et carētia iusticie debite
 inesse est formale. quia peccatū in volūta-
 te vel est peccatū omissionis. vel omissionis
 vel vtriqz simul. Si primū solum. puta si
 voluntas eliciat aliquē actum ptra rectā
 ratiōem z p̄ceptum diuinū. z non teneatur
 elicere oppositū actum. tunc solum est ibi
 actus peccati sine omni carētia rectitudi-
 nis vel iusticie debite inesse. z p̄ consequēs
 carētia non est formalis. Si secūdū so-
 lum sit in voluntate. puta qz voluntas tene-
 tur aliquē actum elicere quem non elicit.
 tunc solum est ibi carētia rectitudinis si-
 ne materiali. qz sine oī actu elicitō. Si ter-
 tium dicitur. puta qz voluntas elicit ali-
 quem actum ptra p̄ceptūz dei z ad opposi-
 tum tenet. tūc est ibi duplex peccatū. omis-
 sionis z omissionis. Peccatū cōmissionis
 est actus ille positiuus omissionis. Peccatū
 omissionis est carētia alteri actus debi-
 ti inesse. Et per cōsequēs nihil aliud est di-

cere qz in peccato sunt talia. materiale z for-
 male. qz qz peccatū cōmissum est materia-
 le. z ommissum est formale. Et p̄ p̄sequēs ubi
 solum est peccatū cōmissionis nō est ta-
 lia duo assignare fm ymaginationem eorū
 Quia si ymaginent qz carētia rectitudinis
 vel iusticie sic sit formale in peccato. qz re-
 ctitudo illa sit aliq̄d positiuū absolutū vel
 respectiū natum vel possibile inesse actui
 p̄ quod iste actus peccati fieret virtuosus.
 z hoc p̄ter actum rectum quem voluntas
 elicere tenet. ymaginatio est impossibilis si-
 cur prius p̄batum est Et hoc etiā patet
 quomō peccatū dicitur p̄tinuatio. quia pecca-
 tum omissionis formaliter est p̄tinuatio z ni-
 hil aliud. Peccatū omissionis non est p̄tinu-
 tio sed est actus positiuus quez voluntas te-
 net non elicere. z ideo est peccatum Si tūc
 cū isto p̄tō semp sit peccatū omissionis. tūc
 cum omni peccato erit p̄tinuatio etiā qz erit
 peccatum. non tamē omne peccatū est p̄-
 tinuatio. quia solum peccatū omissionis est p̄-
 tinuatio. Et hoc patet quid est causa efficiēs
 peccati. quia peccati omissionis nulla est cā-
 positua. quia peccatum nihil est positiuū
 sed tūc habet causas defectiuas. z illa est vo-
 luntas. quia tenet actum oppositum illi ca-
 rētia elicere et non elicit. Si autē loqui-
 mur de peccato cōmissio. sic non tūc volun-
 tas creata est causa efficiēs illius actus. sed
 ipse deus qui immediate omnē actum cau-
 sat. sicut quecūqz causa secunda. Et ita ē
 causa positua difformitatis in tali actu si-
 cut ipsius fm se. quia nihil aliud est diffor-
 mitas in actu cōmissio nisi ipsemet actus eli-
 citus ptra p̄ceptum diuinū. z nihil po-
 sitiuum aliud dicit. Et si dicit qz tunc
 deus peccaret causando talem actū diffor-
 mē. sicut voluntas creata peccat. quia ta-
 lem actum causat. Respondeo. deus nul-
 lius est debitor. z ideo non tenet illuz actū
 causare nec oppositū eius. nec illum actū
 non causare. et ideo non peccat quicūqz il-
 lum actum causat. Voluntas autem crea-
 ta tenet p̄ p̄ceptum diuinū illum actum
 non causare. et per consequēs in causan-
 do illum actum peccat. quia facit qd non
 debet facere. Unde si voluntas creata nō
 obligaretur ad non causandum illum ac-
 tum vel oppositum. quantumcūqz cau-
 sare illum non peccaret. sicut nec deus.

Quodlibet

Et isto etiam patet quod aliquis per peccatum auertit a deo. hoc enim non est ideo. quod ope peccati etiam omissionis sit actus odiendi deum potest enim aliquis velle facere opera iniusta contra dictamen recte rationis. et tamen non diligere deum nec odire. Sed id est peccatum auertere a deo. quod omnis peccans mortaliter. vel facit aliquid quod deus non vult eum facere. quod precipit id non fieri. Vel non facit quod deus vult fieri. quia deus precipit id fieri. et talis videtur diligere aliud a deo plus quam deum. et sic auertit a deo. quia non diligit deum super omnia. Et opposito per actum gratie auertit ad deum. quia diligit eum super omnia. Et si gratia virtus conuersio ad deum per caritatem. et auersio a deo per actum peccati mortalis formaliter repugnant. Rursum autem gratia de caritate actuali. aut habituali. Et si contra autem gratia de actu peccati quod quis odit deum. aut de actu quo diligit aliquam creaturam quam deus non vult diligi. Si queras virtus conuersio ad deum actu caritativo. et auersio a deo actu odiendi deum opponantur formaliter. Dico quod sic quod diligit deum super omnia et odire deum sunt contraria. Si queras de conuersione ad deum actu caritativo. et auersione actu quod diligit creaturam quam deus non vult diligi. puta actu fornicandi. Sic dico non repugnant formaliter nec materialiter inter se. sed conueniunt se in eodem quantum est ex parte actuum. sed solum repugnant per causam extrinsecam. puta per deum precipientem nullo modo tale creaturam diligi a voluntate creata. Et ita voluntas diligens talem creaturam non diligit deum super omnia. quod sic diligeret aliquam creaturam quam deus odit. et vult non diligi. et id solum propter ordinationem talis cause extrinsecam videtur solum repugnancia. quod patet. quia si lex statuta reuocaretur iam isti actus diligendi propter deum se in eodem. Et si lex illa precipiet illam creaturam diligi. tunc possent non tamen similiter stare cum alio actu. sed tunc meritoze diligeret illam creaturam. Si autem gratia de conuersione ad deum per caritatem habituales. et auersione ab eodem per actum peccati actualis. Sic dico quod caritas habitualis infusa et peccatum actuale habituale siue primo modo siue secundo modo acceptum non repugnant formaliter. quod nulla forma naturalis repugnat forme supernaturali. licet aliquando differat ab ea specie. sed solum repugnant per causam ex-

trinsecam statuentem nunc dare caritatem in tali actu. Ideo posset aliquis habere habitum odiendi deum. et tamen caritate infusam. si deo placeret. quia inter ipsos habitus non est formalis repugnancia. quod patet. quia aliquis sic odit deum habitualiter. post penitentiam iustificat. et per consequens gratia sibi infunditur. et tamen per unum actum penitentiae non corrumpitur totus habitus ille odiendi deum. et manet ille habitus cum caritate secundum multos gradus. quod credo esse verum. quod post primum actum penitentiae expulsi talis se plus inclinatum ad odiendum deum. quam si nullum actum. odium per us habuisset. Et ista inclinatio non potest esse nisi per habitum odiendi. gratia. Si queras virtus caritas acquisita habitualis et peccatum actuale primo modo vel secundo modo opponuntur formaliter et intrinsece. Dico quod non quia aliquis habens caritatem acquisitam potest deum odire vel creaturam diligi quam deus non vult diligi. quia aliter nunc posset peccare peccato omissionis. et per illum actum odiendi deum non corrumpitur tota caritas acquisita. probatur sicut procedens conclusio de odio. et manet iste actus odiendi cum caritate acquisita ibidem. Et per consequens non repugnant formaliter et intrinsece. Sed caritas acquisita habitualis et odium habituale respectu dei repugnant formaliter. Et si queras quod per actum odiendi deum frequenter elicitur corruptio caritas acquisita habitualis. si nulla sit repugnancia formalis inter caritatem acquisitam et actum odiendi. ratio deficit. sed tu responde. Ad secundum dubium dico quod tam finis quam recta ratio. et omnes alie circumstantie sunt obiecta partialia et secundaria respectu actus virtuosus. Cuius ratio est. quia aliquis est actus voluntatis quod est intrinsece et necessario virtuosus stante ordinatione diuina quod nunc est. et nullo modo contingenter virtuosus. Nam si illa que dicuntur circumstantie non essent obiecta actus virtuosus. nullus actus voluntatis esset necessario et intrinsece virtuosus. sed solum contingenter et extrinsece cuius oppositum est plus probatum. Ans patet quod omnis actus voluntatis idem omnino manens potest continuari et conseruari stante sola apprehensione et ostensione obiecti illius actus. quia ad causandum actum voluntatis non videtur plura requiri quam deus et ipsa voluntas et apprehensio obiecti. Et iste sufficit sicut

Quarti

cause particularis ad causandum omnem actum volendi. quod non requirit aliquid aliud tanquam obiectum in esse reali. Et si recta ratio siue actus quod ponit recta ratio non sit obiectum actus virtuosus. puta temperantie. sed solum circumstantie. et cibaria sunt obiecta talis actus. sequitur quod apprehensio tibi sine omni ratione recta. imo forte cum ratione erronea posset voluntas elicere actum virtuosum perfecte. Et sicut potest causare actum virtuosum posita hypothese sine omni ratione recta. ita posset conseruare actum tale primo elicitur in recta ratione. et postea sine recta ratione et sic iste actus est primo virtuosus et per se virtuosus. et ita contingenter et non necessario.

Si dicis quod actus prudentie requirit sicut causa essentialis et particularis ad actum virtuosum secundum Johannem et ista opinionem. non tamen oportet quod concurrat tanquam obiectum si ne apprehensione obiecti. et deus concurret sicut causa partialis ad causandum actum virtuosum. non tamen sunt obiecta. ergo a simili in proposito de recta ratione. Et si requirit non oportet quod sit obiectum respectu actus virtuosus. Contra. si ratio recta solum requireretur sicut causa partialis et essentialis modo predicto. cum deus omnem causalitatem creature potest supplere. si deus suppleret causalitatem recte rationis stante causalitate apprehensionis et voluntatis. posset ille actus esse perfecte virtuosus sine actu prudentie. quod est manifeste falsum. quod stante ordine qui nunc est nullus actus est perfecte virtuosus. nisi elicitur propter recte rationem actualiter inherenti. Ideo dico quod recta ratio est obiectum actus virtuosus. Et ex hoc quod requirit ad actum virtuosum tanquam obiectum in esse reali. sequitur quod habeat causalitatem effectiuam respectu actus virtuosus secundum principium frequenter allegatum. effectus dependet sufficienter. Et ex hoc quod requirit ad actum virtuosum tanquam obiectum in esse reali. sequitur quod haberet causalitatem respectu actus virtuosus. quia si non requireret in esse reali tanquam obiectum. tunc videtur quod tota eius apprehensio et obiecti actus virtuosus cum voluntate posset causare actum virtuosum. sicut quocumque actum alium posset causare. Confirmatur. quia nullus actus est perfecte virtuosus nisi voluntas per illum actum velit dictam a recta ratione. propter hoc quod est dictatum a recta ratione. quia

si vellet dictatum a recta ratione. non quia dictatum. sed quia delectabile. vel propter aliam causam. iam vellet illud dictatum si solum esset ostensum per apprehensionem sine recta ratione et per hunc iste actus non esset virtuosus. quia non elicere propter recte rationem. quod hoc est elicere propter recte rationem. velle dictatum a ratione propter hoc quod est dictatum. Hinc autem est impossibile quod aliquis velit aliquid propter aliud. nisi velit illud aliud. Et ad hoc quod virtuosus velim dictatum a ratione recta. oportet necessario quod velim rectam rationem per eundem actum non per alium actum. Quia si per alium actum. iam ille actus quo volo dictatum a ratione non esset virtuosus. quia non est virtuosus nisi per hoc quod volo per ipsum dictatum a recta ratione propter hoc quod ratio sic dictauit. Erat ergo per eundem actum. sicut per eundem virtus creatura et diligo deum propter quem diligo creaturam. Et eodem modo potest probari quod finis quod est una circumstantia sit obiectum actus virtuosus. quia volo tale dictatum propter talem finem. ergo per illum actum volo finem. quia propter quod unum quod est tale ipsum magis

Similiter potest probari quod locus et tempus quod sunt circumstantie sunt obiecta partialia actus virtuosus. quia aliter sequitur quod actus esset perfecte virtuosus sine illis circumstantiis sicut cum illis. quod est manifeste falsum. quia velle actum carnalem est actus virtuosus. si velit loco et tempore. aliter non. sed magis viciosus. Patet assumptum. quia posset causis sufficientibus ad actum virtuosum. si ne obiectis sufficienter apprehensio et dictatis potest poni ille actus. sed apprehensio talis faciendi propter deum quod non sit virtuosus nisi fiat tunc loco debitis. et ratio dictans talem actum carnalem esse volendum propter deum. ita quod nec apprehendat nec dicat de loco et tempore cum deo et voluntate sufficienter ad causandum velle virtuosum respectu illius actus. Et hoc dico si locus et tempus non sunt obiecta actus virtuosus. ergo illud velle esset virtuosum sine talibus circumstantiis. Si dicis quod requirit ad actum virtuosum quod locus et tempus apprehendantur et dicentur a ratione sic finis. et aliter non potest ratio causare actum virtuosum. et per consequens tam locus quam tempus sunt obiecta partialia apprehensionis et actus dictandi. Nec tamen sunt obiecta voluntatis virtuosus. Contra. voluntas dicitur perfecte virtuosus.

q: in oibus conformiter elicitur rōni recte quia si in aliquo pformiter eliceret i alio nō iam nō esset pfecte virtuosus. Exēpluz Si aliq̄s vellet actū carnalem ppter tales finē dictatū a ratione recta. t nullū actum volendi haberet respectu loci t tps. Quis iste dicitur a rōne. ista volitio non est pfecte virtuosus. sed potius viciosa vel indifferēs q̄ ad hoc q̄ sit pfecte virtuosus req̄rit q̄ cōformet rōni recte in omnibz dictatū a ratione recta sibi debite ppetere. ergo si ratio dicit q̄ talis actus est volēdus loco t tpe voluntas pfecte p̄tiosa debet velle talem actum in loco t tpe puenienti. t p p̄ns q̄d q̄d est obiectus actus dictati a ratione. erit t obiectū act⁹ pfecte virtuosū. Si dicit q̄ p̄ma p̄batio qua p̄batur q̄ recta rāō est obiectū q̄d fuit. q̄d nō requirit soluz sicut causa p̄ialis. quia deus nō valet illā causalitātē supplere t c. quia fm istā viam si deus suppleret causalitātē volūtatis in causando illum actum qui dicitur virtuosus. tunc adhuc diceret virtuosus. q̄d falsum est. q̄ virtuosum cōnotat actiuitatem volūtatis t tū voluntas non est obiectū ppter hoc talis actus. sed potentia t causa partial. Eodem modo in pposito virtuosum connotat actiuitatem prudentie respectu actus virtuosū. t q̄ illa actiuitas supplet aliū de non est actus p̄tiosus. q̄ ppter illā suppletionē nō oportet ponere prudentiā esse obiectū actus virtuosū. Respondēdo p̄t dicit q̄ fortior t melior rō ad pbandū rōnem rectā siue prudentiā esse obiectū actus virtuosū ē ista. quia aliter sequerent duo incōuenientia. Primū est q̄ nullus act⁹ intrinsece t necessario esset p̄tiosus. sed solū p̄tingenter cui⁹ oppositū prius p̄batur est. Secundū. q̄ de actu nō virtuosus fieret virtuosus per aliq̄d mere naturale. q̄d nō est in potestate nostra. t eodē mō de nō meritorio meritorius. Oppositū vtriusq̄ p̄batur est. Primū p̄bat sic. Quēcūq̄ actū respectu q̄rūcūq̄ obiectoz excepta rōne recta in rōne obiecti pōt volūtas elicere mediāte rōne recta. elicere pōt sine ea. et cū sola app̄hensione illorū obiectoz. Patet em̄ q̄ sicut potest abstinere volūtas ppter deū loco t tpe. t sic d̄ alijs circumstantijs mediante actu iudicatiuo intellectus. ita pōt velle abstinere ppter deum t c. etiam si intellectus nullo mō cō-

sentiat illi p̄plexo intrinsece. Tunc aut illa volitio est virtuosus intrinsece vel nō. Non potest dici q̄ sic. q̄ nō pōt elici p̄formit rāōni recte fm p̄dicta. q̄d tū necessario req̄ritur ad actū virtuosum. Si dicit q̄ sic. quia talis act⁹ elicit sicut recta ratio dicta ret. t ideo licet actualiter nō p̄formet rāōni recte. tū aptitudinaliter. t hoc sufficit. Contra. recta rō dictaret q̄ volendum est abstinere ppter deū. t hoc cōformiter recte rāōni. hoc est q̄ sicut dictatū est a rōne recta aliter nō potest esse recta sed erronea. s; volitio habens deū t oīs alias circumstantias p obiecto p̄ter rōnem. nō est eadē numero nec specie cū volitōe que eliceret. q̄ sic esset dictatū a rāōne recta ppter variationē obiecti. puta rōnis recte. q̄ ille q̄ non habet rāōnem rectā p obiecto non est natus p̄formiter elici rōni recte. q̄ ratio recta non dicitur debere elici illū sed aliū q̄ habet rōnem p obiecto. Si dicas q̄ nō est iste virtuosus ppter defectum prudentie. tūc pono q̄ coexistat actus prudentie. t q̄ro vix tūc ille actus sit p̄tiosus. Si nō. patet tunc discurrendo p̄ singulas causas. hec nulla est nisi hec. q̄ videlicet hec volitio non habet rectā rāōnem p obiecto. q̄ p̄p̄t̄ hēz nullū aliud requisitū deficit. t tūc rō recta seu act⁹ prudentie coexistit. t oia illa. Un̄ ergo est q̄ nō est talis actus virtuosus. nisi q̄ nō habet rāōnem rectā p obiecto. Si sit p̄tiosus coexistente actu prudentie. q̄ sequitur q̄ actus p̄mus nō virtuosus intrinsece nec extrinsece. modo sit p̄tiosus intrinsece p solā coexistentiā prudentie. Et cū voluntas posset p̄seruare eundē actū stante p̄ma app̄hensione illi p̄plexi. obstruō illo actu prudentie. ppter aliquod mediū sibi app̄arēs se quis q̄ idem act⁹ nūero iterū fieret nō virtuosus. q̄ nō coexistit prudentia. t sic quilibet actus esset p̄tingēter p̄tiosus. q̄ oportet necessario q̄ act⁹ q̄ est intrinsece et necessario virtuosus sic q̄ nō p̄t fieri indifferēs vel viciōsus. habeat nō tū alias circumstantias. sed t rāōnem rectā p obiecto. t ille solus est sic virtuosus. t quilibet ali⁹ soluz contingenter t extrinsece. Et eodē mō pōt argui si ponat q̄ actus dictatus illius cōplexi siml ponat eū actu app̄hensiuo eius dē. t actus volēdi p̄dicto. q̄ sicut actus volēdi abstinere ppter deū t c. excepta rāōne p

obiecto. pōt causari sine actu dictatio fm casum prius positū. ita p̄t p̄seruari sine eodem q̄ntūcūq̄ simul causant. quia nō pl⁹ dependet actus volēdi ab eo in p̄seruādo. q̄ in causando. t sic patet p̄mū incōueniens. Secunduz sequit ex primo. quia p̄ solam positionē act⁹ prudentie fieret actus volūtatis p̄tiosus virtuosus vel meritorius. qui prius non fuisset meritorius p̄ defectum rāōnis recte fm p̄mū casum p̄dictum. quia actus prudentie sunt mere naturales. t nullo modo i potestate nostra sequit q̄ de non meritorio t nō virtuosus fieret meritorius t virtuosus p̄ aliq̄d quod nullo mō est in p̄tate nostra. t sic de non digno eterna vita fieret dignus vita eterna p̄ aliq̄d q̄d nullo mō est in p̄tate nostra. q̄d est absurdū. Eodem modo si ppter solam destructionē actus prudentie de actu virtuosus t meritorio fieret non virtuosus t nō meritorius fm aliū casum. cū act⁹ ille prudentie sit mere naturalis sicut prius. sequitur q̄ virtuosus t dign⁹ vita eterna fieret viciōsus t indign⁹ p̄ aliq̄d q̄d nullo mō ē in potestate nostra. quod est absurdū. Et illa incōuenientia p̄t vitari ponēdo q̄ recta ratio sit obiectum actus p̄tiosū. t nō aliter vt videtur. Ad primū argumētum secūde dubitationis dico q̄ nō sunt circumstantie respectu act⁹ intrinsece t necessario virtuosū. sed sunt obiecta secundaria respectu illi⁹ actus. Sed sunt circumstantie respectu illorū actū. siue sint actus voluntatis siue intellectus. siue cuiuscūq̄ potētie alterius. q̄ solam est virtuosus extrinsece fm q̄ndaz denominationem extrinsecam p̄ p̄formitātē ad actum aliquē intrinsece p̄tiosum. quia tales actus p̄nt semp̄ idē remanere t circumstantie variari. sicut idem potest esse actus volēdi aliud t intelligēdi. ambulādi ppter bonum finem t malum. t cum recta rōne. t p̄tra rectam rāōnem. t ideo respectu talium dicunt p̄rie esse circumstantie. S; actus qui est intrinsece t necessario bon⁹ nō est idem variata q̄cūq̄ circumstantia. quia variato obiecto nō potest esse idem actus ppter transitum de p̄radictorio in p̄radictorium. t ideo respectu talis actus nō sit p̄rie circumstantie. Uel si dicat oīno q̄ sic tunc dicunt circumstantie. quia nō sunt obiecta principalia sed secundaria saltem aliq̄

licet finis sit obiectum p̄cipale. Ad aliud dico q̄ idē actus potest habere diuersas denominationes vt terminat ad diuersa obiecta. De hoc quere in q̄rto. questioe de penitētia. Ad tertium dubiū dico q̄ actus extrinsece virtuosū nō habet p̄pria bonitatem sicut ymaginat Jobānes. De h̄ q̄ re in Quolibeto p̄mo. t r̄nsidē ad argumēta. Job. in. iij. in materia de p̄tibus moralibus. Ad quartum dubiū dico q̄ p̄hs intelligit q̄ in pte sensitua sunt aliqui habitus ponēdi q̄ inclināt ad actus p̄tiosos nō intrinsece sed solum extrinsece. sicut p̄dictum est. Ad quintum dubiū dico q̄ respectu obiecti sup̄naturalis pōt esse actus moralis. t hoc intantuz q̄ nulla est p̄fecta virtus nisi inclinēt ad actum respectu obiecti sup̄naturalis. sicut prius ostensuz est. P̄hs tamē nō poneret virtutem morālē eē respectu obiecti sup̄naturalis. sicut nos ponim⁹. quia nō posuit q̄ abstinētia v̄l cōtinentia sit volēda ppter honorem dei tāq̄ ppter finem vt talia t similia sunt p̄cepta a deo. quēadmodū bonus xpian⁹ vult talia. sed tū dicitur talia esse volēda quia le ta vel suauia nature. vel aliq̄d aliud mere naturale. Et ex q̄ sequit q̄ virtus moralis quā poneret p̄hs t bonus xpian⁹ differunt specie. nō solum nūero fm p̄dicta quia v̄l quozum obiecta totalia vel partialia differūt specie illorū actus t habitus differunt specie. sed deus nō est eiusdē speciei cum quacūq̄ creatura. Cum q̄ deus sit obiectum respectu cuiuscūq̄ actus p̄fecte virtuosū quem eliceret bonus christianus. t nō respectu actus quem eliceret p̄hs vel paganus. sequit q̄ illi actus t habitus differūt specie. Ad sextum dico q̄ illa p̄batio nō est v̄lis. Nec p̄bat q̄ noticie aliarū p̄clusionum differūt specie. q̄ noticie p̄clusionū p̄icularium necessario differūt specie. puta noticie istaz. oīs triangulus habet tres. nullus triangul⁹ habet tres vel similitū. quia error istius. omnis triangulus t c. bene stat cum scia istius. null⁹ triangulus t c. Sed ad hoc oportet plus addere anteq̄ inferat distinctio speciuoca inter noticias. s; q̄ isti errores differūt sp̄. q̄d potest inferri ex hoc q̄ sunt p̄trarij. vel habent obiecta distincta sp̄. Exēpluz p̄mi in pposito. errores istarū duarū. omnis

triangulus 2c. 7 nullus triangulus 2c. dif-
ferunt spe. quia contrariant. qz impossibile
est qd aliqd habeat habitum erroris qd firmis
assensu qd nullus triangulus 2c. quia isti
assensus formaliter repugnat. Exemplus
secundi. error circa principium et conclusionem et
circa duas conclusiones disparas oino vel qd
tum ad aliquem terminum subiectum vel predi-
catum. sic ergo sunt alterius speciei. no ppter
repugnantiam formalem quia simul stat. qz
vnus error habet obiectum totale vel par-
tiale distinctum specie ab obiecto altero erro-
ris. quia i quolibet principio accipit ad mi-
nus terminus distinctus spe ab aliq termi-
no conclusionis. 7 eodem modo est de conclu-
sionibus disparat totaliter vel partialiter. Et
tunc habito qd errores distinguunt specie
sequit necessario qd noticie eorundem obie-
ctorum respectu quorum sunt errores distin-
guuntur spe. 7 p illam viam potest pbari qd
noticia conclusionis 7 principii differunt spe
7 similiter qz obiecta illarum noticiarum di-
stinguunt specie. quia vtr qz obiecta disti-
guunt spe. ipsa inter se distinguunt specie.
Et similiter qz obiecta illarum noticiarum
distinguunt spe. 7 ita tenet ro Job. Et eo-
dem mo pot pbari distinctio speciuoca in-
ter illas virtutes. quia vicia contraria distin-
guunt spe. 7 hoc pbat. vel p repugnantiaz
formalem vicioz si aliqua talis sit. vel p
pter distinctionem speciuocam obiecto vicio-
rum. sed odium foris 7 platonis nec distinguunt
vno modo. nec alio. ideo nec ille dile. 7 oēs
distinguunt spe. 7 sic patet ad illud Sz sp
remanet dubium. si ista odia sunt eiusdem spei
quod vnu plus repugnat dilectioni foris qd
aliud. ex qd omnino sunt eiusdem spei. Ratio-
nem qre Ad septimum dico qd sup patz in
qbusdam dubitatio de ista materia qd p
seuerantia no dicit distinctum gradum virtutis
a continentia 7 spanna. quere ibi. Sz quod co-
tinentia 7 pseuerantia continent sub gradibus
virtutum prius assignatis. Rudeo qd continen-
tur necessario sub illis vbi sunt actus vir-
tuosi. quia si aliqd est continens vel spar? fru-
ose. vel est continens conformiter fm recta ro-
nem. vt ppter honestate. vt sic qd no vult di-
mittere continentiam p quocumq. qd est contra
rectam rationem. Vel precise quia sic dicta
a recta ratione. Vel ppter honores cum alijs
circumstantijs. Vel habet continentiam gene-

rata et actibus impariis executionum que
excedunt eodem naturam hominum. 7 sine sic si
ue sic. semp continent sub gradibus predictis. Ve-
rumtamen aliqd pot habere continentiam 7 span-
tiam qd no continentur sub gradibus predictis.
puta si aliquis velit continere ppter nullam
circumstantiam bonam vel malam. vt si vel-
let continere ppter malam circumstantiam. pm
no continentur sub predictis. qz est actus indiffe-
rens nec bonus nec malus moraliter mo p-
us dicto. Secundo no continetur. quia est actus
viciosus. Oēs aut predicti gradus sunt actus
virtuosi. Ad vltimum dico qd in omni ge-
nere virtutis contingit regere virtutes heroi-
cam. quia ppter actum cuiuslibet generis vir-
tutis pot qd impare formaliter executionem
alicuius actus qui est contra inclinationem
nature. Dupliciter enim aliquis potest ipa-
re executionem actus. vel sic. qd imperet exe-
cutionem illius actus a se causati 7 in se sine
aliqua violentia vel molestia illata ab ali-
quo homine extrinseco. sicut qdam impa-
tor ppter iusticiam seruandam 7 legem quas
statuerat in alijs eruit sibi oculum. actus
quo impauit executionem no est actus forti-
tudinis. nec generatiuus fortitudinis. sed
solum est actus generatiuus iusticie hero-
ice. Similiter aliqd ppter castitatem gene-
randam semp abstineat a vino 7 a carnibus.
Alius abscidat sibi vereda. tunc actus im-
peratiuus illarum executionum n sunt actus
fortitudinis. sed sunt actus temperantie hero-
ice. 7 sic de alijs. Alio modo potest impera-
re executionem actus causati ab alio vt a se
ppter aliquam molestiam sibi illatam ab alio
ppter actus virtutis. sicut sustinere vulne-
ra. nisi dimittat actum iusticie. 7 carcerem
nisi dimittat actum temperantie. 7 tales sunt
actus fortitudinis heroice. 7 ad illos incli-
nat sufficienter iusticia et temperantia modo
supradicto. Et quere ibi vel alibi de ma-
teria morali.

Questio Septima

Primum virtutes

morales sunt circa passiones sic
circa materiam. Et videtur
q non. Quia non sunt actus virtutis. ergo
non sunt materia virtutum. Ad opposi-
tum est Aristoteles in libro Ethicorum.

Ad istam questionem dico primo qd mate-
ria accipitur dupliciter. Uno modo proprie. put
est altera pars compositi. 7 sic non accipit hic
Aliter accipitur improprie p obiecto. quo
modo dicitur qd illud de quo est scientia ali-
qua est materia eius. 7 sic accipit hic. scilicet
p obiecto. Secundo dico qd virtus mo-
ralis dupliciter accipit. Uno modo im-
proprie pro aliqua qualitate derelicta p actus
appetitus sensitui. que est qualitas corpa-
lis inclinans ad actus appetendi. De qua
qualitate dictum est in secundo quolibeto
Aliter accipitur virtus p habitu virtuoso
voluntatis. Per hoc ad q. dico qd virtu-
tes morales que sunt quedam qualitates cor-
porales non habent passiones p materia si-
ue obiecto. sed passiones sunt actus illarum
virtutum. 7 causantur ab illis habitibus medi-
ante apprehensione. 7 ita illud quod est obie-
ctum sine materia actus est obiectum fru-
tis causantis talem actum. Et hoc est gene-
raliter verum qd obiectum idem correspon-
det habitui 7 actui illius. Secundo mo-
do virtus est circa passiones sicut circa mate-
riam. quia passiones 7 operationes sunt ob-
iecta communia actus 7 habitus virtuosus. qz
omnis talis virtus habet passiones p ob-
iecto vt materiam vel operationes. Exempla
pmi. Tanta 7 eius actus habent passio-
nes pro obiecto. sed iusticia no habet passi-
ones sed operationes exteriores p obiecto 7
materia. sicut bona equaliter distribuere.
equaliter diuidere et liberaliter. Nam actus
iusticie est velle tales operationes debito
modo exercere. Et per consequens operatio-
nes tales sunt obiecta illorum actuum. ergo
7 habituum ad tales actus inclinantium. qz h
est generaliter verum qd idem est obiectum
actus 7 habitus correspondentis. Si di-
catur qd idem est obiectum voluntatis 7 pas-
sionis. Dico qd non. Sed nunquid aliq vir-
tus voluntatis habet pro obiecto omnes
passiones. Dico qd quilibet passio pot esse
obiectum voluntatis et alicuius virtutis.
quia quilibet passio potest impari a volun-
tate. sed non pot esse vna virtus oim passio-
num. Si ergo dico qd quilibet virtuosus
virtute habet duplicem. Vnam in voluntate
inclinantem ad actum elicitiu. 7 aliam incli-
nantem ad actum in appetitu sensitui. qui
est obiectum habitus voluntatis. sicut est obie-

ctum habitus eliciti ab habitu. Ad ar-
gumentum principale patet ex dictis qd pas-
siones no sunt actus eliciti ab habitu cor-
poralibus. sicut sunt materia siue obiectum
virtutis in voluntate 2c.

Questio octava

Veritas essentia di-

uina sub ratione alicuius attributi
sic principium elicitiuum generatio-
nis diuine. Et videtur qd sic. Quia gene-
ratio diuina est p modum intellectus non
p modum voluntatis. ergo essentia sub rone
intellectus est principium. Contra Bene-
ratio est p modum nature. ergo no est sub ra-
tione alicuius attributi. Dic pmo dice-
dum est ad q. de virtute secundis. Secundo
videndum est quomodo possunt communia di-
cta saluari. Circa primum dico qd essentia
nec sub rone alicuius attributi. nec sub ra-
tione alia est principium elicitiuum genera-
tionis actiue. Qd pbo. quia generatio ac-
tina non est principium elicitiuum genera-
tionis. sed essentia est generatio actiua. er-
go 2c. Preterea nihil est principium elici-
tiuum sui ipsius. Sed generatio actiua est el-
icitia diuina. ergo essentia no est principium
generationis. Preterea omne principium
distinguit a principiato. essentia non distin-
guat a generatione actiua. ergo 2c. Pre-
terea elicitiu 7 elicitiuum distinguunt. essentia
et generatio actiua non. ergo 2c. Pre-
terea essentia nec est principium elicitiuum
generationis qd est pater. nec generationis
qd est filius. ergo nullus generationis est eli-
citiua. Prima ps patet. quia generatio qd est
pater non est elicita. Nihil enim quod est pa-
ter est elicitiuum quia qdquid habet patrem vel
est pater vel a se habet ergo generatio non
est elicita. Secunda ps patet. quia essentia non
est principium filij sed essentia est filij. ergo es-
sentia non est principium generationis passi-
ue que est filius. Preterea primum supposi-
tum in diuinis est omnino improdudum
ergo no constituit p aliqd elicitiu sine pduc-
tum. Preterea generatio actiua no elici-
tur a patre. quia vel elicita a se. vt dicitur est
in pmo quolibeto. qd generatio actiua 7 p
nullo modo distinguunt ab essentia. Nec eli-
citur a generatione actiua ppter idem. nec ab
essentia. quia nullo modo distinguunt ab es-

sentia. nihil elicit se. Ido dico qd de virtute sermonis loquendo. generatio actiua nullo modo elicit non plus q̄ essentia. Et dico qd oēs p̄pōnes q̄ notat aliquā distictio nē inter essentia diuinā et generationē actiua sunt false de virtute sermonis. quia nulla est distictio. p̄ua nec magna. Circa secundū dico qd elicitū potest accipi p̄prie. et sic essentia diuinā nō est elicitua generatōnis actiue p̄pter causas dictas. Aliter accipit imp̄prie p̄ illo qd est tam generatō q̄ genitū. et sic potest p̄cedi qd essentia est elicitua generationis. et hoc nō est aliud dicere q̄ patrem generare filiū. Sicut generatōnem passiua elicit nō est aliud q̄ filius a patre p̄duci. Secūdo dico hic qd sub rōne est reduplicatio q̄dā. et sic potest dici qd essentia est p̄ncipiū elicituū generatōis sub ratione alicuius attributi pura intellectus. sic intelligēdo qd ponit loco talis p̄pōnis. pat̄ in q̄stū intelligēs p̄duci filium. q̄ est vera. bec aut̄ est falsa. pater in q̄stū ens v̄l essentia p̄duci verbum. Ad p̄ncipale argumentū p̄cedo qd generatio est p̄ modum intellectus. p̄dicto modo.

**Questio nona
Trū videns de**

um videat oia que deus videt. Et videt qd nō. qz deus videt infinita. sed nulla creatura videt infinita. ergo nō potest videre oia. Contra. non est maior ratio qd videat vnum q̄ aliud. q̄ videt oia vel nihil. Ad illā questionē dico qd videns deū nō videt distincte oia q̄ deus videt. Sed bñ abstractiue p̄t cognoscere oia. qz cognitio illa entis est cognitio generalis infinitoz et omnium que deus videt. Sed distincte videre nō potest. quod p̄bo. quia scientia creature non potest equari scie creatoris dei. scz nec extēsiue nec intensiue. Tū qz tunc periret reuelatō. quia tali scienti oia nō posset fieri reuelatō. etiā quia talis et quilibet beatus posset videre oia p̄tingētia. qd est falsum. Preterea intellectus creatus nō potest simul distincte videre infinita. Sed deus videt infinita. q̄ rē. Assumptū p̄bat. qz si posset videre distincte infinita. Aut videret vnica visione. aut pluribus. Nō vnica. q̄a nulla visio vnica est infinitoz obiectoz nisi diuina sola. Nec

pluribus visionibus. qz v̄l aliq̄ istaz visionū est infinitoz obiectoz. vel nulla. Si nulla. rē essent infinite visioes in hoīe beato simul. qd est impossibile. Si aliq̄ istaz visionum esset infinitoz obiectoz. illa esset diuina visio. ergo rē. Sed p̄tra. intellectus beatus potest intelligere infinita. Preterea vbi pluralitas nō arguit maiorē p̄fectionē ibi infinitas non arguit infinita. Sed intelligere plura non semp̄ est maioris p̄fectionis q̄ vnu. qz intelligere deū et creaturā simul v̄t co actu nō est maior p̄fectio q̄ intelligere deū solū. aliter aliq̄s actus eēt melior actu beatifico. Preterea aīa t̄p̄i videt omnia. p̄ scripturā q̄ dicit. qd in eo sunt oēs thesauri sapie et scie. Et in euāgelio d̄: Scimus qz scis oia. Ad p̄mū istoz dico qd p̄na nō valet. nisi successiue intelligēdo vnu p̄ aliud. tamen nō potest simul intelligere infinita. Sic ista p̄na nō valet. v̄tinuū potest diuidi in nō tot q̄n in plura. q̄ p̄tinuū p̄t diuidi in finita simul in actu. Si dicitis. sequit̄. intellectus intelligit nō tot q̄n plura. q̄ intelligit infinita. q̄ eodē modo sequit̄. intellectus potest intelligere nō tot q̄n plura possit. q̄ potest intelligere infinita simul. Dico qd p̄na nō valet nisi intelligat qd bec sit possibil. intellectus intelligit nō tot q̄n plura. Hunc autē bec ē impossibilis. ideo nō sequit̄. Nam ista p̄pō de inesse. intellectus intelligit nō tot quin plura equaler huic. intellectus intelligit infinita. ideo est falsa sicut alia. Ad aliud dico qd intelligere plura distincte est maioris p̄fectionis q̄ intelligere tm̄ vnum. et ita dico qd intelligere deum et creaturā distincte v̄tco actu est p̄fectio q̄ intelligere tm̄ deū. Et v̄tra dico qd v̄traq̄ visio est beatifica. scz q̄ terminat ad deū tm̄. et q̄ terminat ad deū et creaturam. Ad aliud dico qd t̄p̄a fm naturā diuinā videt oia. nō autē fm naturā hūanā. Et ita intelligit illa autoritas. In eo sunt oēs thesauri rē. S̄z q̄stū ad aliā naturā dico qd scit oia in noticia generalis. sicut p̄t dictū est. Ad argumentū p̄ncipale dico qd est maior rō qd videat vnu q̄ aliud. qz de vult i eo causare noticia v̄l visionē v̄t rē nō alteri. Sed q̄rē dicit illa visio in p̄bo. Respondeo qd semp̄ deus cum illa visione videt deus. siue videatur per illam siue per aliam per quaz videtur creatura.

Questio decima

Trum audiens

pdicationē articuloz fidei et videns mirabilia fieri. acquirat alium quem adheſiuū habitū distinctū a fide. Et videt qd sic. qz videns talia miracula fieri et audiens pdicationē siml aliquā certitudinē et euidentiā habet. quā non h̄z solū audiens pdicationē. sed p̄ solā pdicationē habet fides. ergo alius habet aliq̄n alius habitū. Contra. tūc de articulis fidei p̄t esse scia qd est falsum. Ad q̄stionē dico. qd audiens pdicationē et videns mirabilia fieri. nō acquirat p̄ hoc noticia euidentiem de illis articulis. sed solū acquirat fidē. qd p̄bat qz nullus actus euidens est respectu falsi. qz p̄ actum euidentes importat qd ita sit i re sicut denotat p̄p̄ositionē cui assentit. Hūc autē sarracenus pdicat legem machometi. p̄ qua sunt miracula apparentia. Cum q̄ articuli illius legis sint falsi. p̄ pdicationē et miracula nō habet audiēs actuz quocūq̄ modo euidens sed solū fidē. q̄ eodem modo in p̄posito talis solū acquirat habitum fidei. Sed cōtra. voluntas virtuose impat̄ intellectui qd assentiat articulo fidei ergo virtuose impando p̄supponit rationē rectam. qd sic est impandum. alias nō esset virtuosus. qz nō imparet sicut dicitaret rāō recta. Quero tūc. Aut est euidēs. aut non. Si sic. habet p̄positum. Si nō. q̄ adheret illi. qz vult. et illa voluntas potest esse virtuosus. quia virtus potest impare. p̄ oēs illa voluntas p̄supponit rōnem rectā. Et de illa q̄ro si est euidens sicut p̄us. et erit p̄cessus in infinitū. vel erit aliqua ratio euidens. et habet p̄positum. Preterea actus assentiendi articulo est veridicus. ergo nō causat. nisi p̄t aliquā certitudinē habitū d articulo. quia si imperiū voluntat̄ sufficeret ad causandū illū actū. tūc posset causare actum opinandi. nec oportet tūc aliā rōnē habere. Preterea tūc infideles essent alliciendi p̄ dona nō p̄ pdicationē. nec miracula. Preterea si vnus pdicaret legē xp̄ianā et alius legem machometi alicui pagano totaliter indifferētī et eq̄liter q̄stum ad apparentiā faceret miracula. ille nō teneret assentire legi xp̄iane pl̄ q̄s legi sarracenoꝝ. et q̄ pdicatō et ve

ra miracula non facerēt euidentiā plus q̄ p̄la. Ad p̄mū et p̄ alijs soluendis distictio de tali audiente. qz aut scit soluere argumenta facta p̄ fide et p̄nas inferentes articulos fidei. aut etiam miracula. aut nescit. Si secūdo modo tunc talis necessario adheret articulis. nō tamen euidenter. sed magis assentit p̄pter ignorantiā. qz nescit soluere rōnes. et talis assensus nō est virtuosus. quia nō est in potestate voluntatis. Si autem scit soluere tūc assentit p̄tingenter. et nō necessario. et illū assensum potest voluntas virtuose impare. vt intellectus p̄seruet adhesionem fidei iā causatā respectu articuloꝝ sed nō potest merito impare vt illi articulo de nouo adhercat. quia nunq̄ impat̄ merito nisi impet et caritate. et caritas non p̄supponit tali fidei. V̄l potest p̄cedi qd virtuose potest impare. saltes vt loquit̄ p̄bus de virtute q̄ non requirit caritatem. et cōcedo qd illa voluntas p̄supponit rectam rationē qd sic est impandum. licet nō p̄supponat rectam rationē euidentiē. q̄cum qz modo tūc sciēt̄ imparet. qz p̄cipit sic dicitare. Et q̄n querit̄ v̄trū recta ratio p̄supponat actū voluntatis scz p̄pter quē dicitare. Potest dici vno modo qd non. q̄a q̄uis sciat ratiōes soluere. qz tūc rōnes sunt mltuz apparētes nec aliquā ratiōnem habet in p̄trariū. et reputat illos articulos veros esse p̄ eo qd nullā falsitatē reperit in eis. et videt pdicatōem p̄ miracula p̄firmari. oia ista simul sine oī actu voluntatis causant illō dictamē. qz assensus respectu articuloꝝ est impandus. Aliter p̄t dici qd illa rō p̄supponit actū voluntatis nō respectu b̄ p̄plexi qd sic ē dictādū sed actū q̄ ipat̄ assensum respectu talii p̄plexo rū. Ista sunt vera miracula. ista pdicatio est vera rē. Et q̄bus statiz cāf assensus respectu huius p̄plexi. assensus articuloꝝ est dictādū. S̄z actus voluntat̄ q̄ impat̄ p̄mū actū credēdi i toto p̄cessu nō est nec p̄t esse intrinsece virtuosus. qz nō p̄supponit rectā rōnē. Et si dicitis. si nesciens soluere ratiōes adheret necessario. h̄ esset p̄pter euidentiā articuloꝝ v̄l p̄pter euidentiā illoꝝ p̄plexo rū. et quibz infert illos articulos. et siue sic siue sic. semp̄ habet noticiam euidentiē de articulis. Respondeo qd adheret necessario non p̄pter euidentiā illoꝝ articuloꝝ nec aliquoz ex quibz sequunt̄ sed p̄pter ignorā

tiam. quia nescit argumenta solvere. sicut aliquis necessario adheret falsis conclusio- nibus. quia nescit solvere argumeta in co- trariu. no tamē euidenter adheret. Ad secundū dico. q̄ ille actus assentiēdi est ve- ridicus. et est ipa certitudo q̄ nō p̄supponit certitudinē aliquā euidentē ex qua euiden- ter sequit. sed aliquādo p̄supponit ignoran- tiam. p̄pter quam nescit argumeta solvere. aliq̄n p̄supponit dictamen volūtatē imga- rum sicut dictum est. Hec est simile d̄ actu opinandi. quia ille non est natus causari p̄ impium volūtatē. Ad aliud dico q̄ hō p̄dicat reuelationem et miracula. nō q̄ cau- sant assensum euidentem. sed quia aliquā- do causant actum fidei in infidelē. aliq̄ndo augmentant fidē prius acq̄sita. Dona autē nō sunt nata causare actū credendi sed po- tius actum amādi. Ad vltimū dico q̄ in tali casu. deus q̄ nunq̄ deserit creaturam rationalem sine auxilijs oportunitis. inspi- raret sibi cuius p̄dicatio esset vera et cuius falsa. alit̄ neutri teneret credere. Ad p̄n- cipale dico q̄ audiens p̄dicatiōes et vidēs miracula intensiore actum credēdi acqui- rit. q̄ ille q̄ solum audit p̄dicatiōes sine vi- sione miraculorū etc.

Questio vndecima

Terū suppositū

humanū possit assumi a s̄bo
Et videt q̄ nō. quia hec est ipof- sibilis. suppositū humanū est assumptum s̄re. Contra Hec natura singularis est suppositum. eadem natura singularis pot̄ assumi. ergo etc. Dic p̄mo videndum est quid sit suppositū. Secūdo ad q̄stidēs. Cir- ca primū dico q̄ suppositū est ens p̄pletum et incōdicabile p̄ identitatē. nulli natū inbe- rere. et a nullo sustentatū. Per p̄mū. s̄. ens p̄pletum excludit oīs ps tam essentialis q̄ integralis. q̄a neutra est ens p̄pletus. Per secundū excludit essentia diuina. q̄ q̄uis sit ens cōpletum. quia tamen est cōdicabilis p̄sonis diuinis p̄ identitatē. ideo non est suppositum. quia suppositum est incōdicabi- le p̄ identitatē. Per tertū excludit oē ac- cidens. siue inhereat siue nō inhereat. Per quartū excludit natura a verbo assumpta quia ab ipso sustentat. Ex istis patet. q̄ eadem natura nūero potest p̄mo esse suppo-

situm. puta quādo nō est sustentata. et pot̄ nō esse suppositū. s̄. quādo est sustentata et econ- uerso. Exemplū est si natura humana assu- mat q̄ per aliquod tempus ante assumptō- nem fuisset p̄ se existens. Similiter eadem pars hoīs vel aeris p̄mo nō est suppositus quādo est pars. et post quando nō ē pars ē suppositum. Et similiter materia eadē nu- mero ē primo suppositū quādo non ē pars integralis. et postea quādo est pars integra- lis non ē suppositū. Exemplū. si aliqua ps hoīs separet a toto vl̄ aeris. p̄mo erat p̄ et p̄ nō non suppositum. et post est supposi- tum. quia nō est pars. cum sit separet a toto et existat p̄ se. Vel si aliq̄d primo non sit p̄ et post sit pars. puta quādo aial auget tunc alimentū quod prius nō fuit pars. postea erit pars animalis. et p̄ se q̄ns erat p̄us sup- positum. et post non est suppositum. Ad questionē dico q̄ suppositū humanū p̄t as- sumi a verbo. quia hec natura hūana pot̄ assumi que est suppositū. p̄ syllogismū expo- sitorū. Secūdo dico q̄ hec est impossi- bilis. suppositum humanū ē assumptus a verbo. quia quādo p̄positio ē impossibilis in qua subiecti diffinitio. illa est impossibi- bilis in qua subiecti diffinitum. sed hec est impossibilis. ens p̄pletum etc. q̄ hec est im- possibilis. suppositus est assumptū. Si dicit. Suppositū pot̄ assumi. est vera. po- nat̄ q̄ in esse. tunc illa erit possibilis. supposi- tū est assumptū. Dico q̄ illa de possibili in sensu diuiso vl̄ equalē illi n̄ d̄. p̄rie loq̄n- do poni in esse. sed in sensu p̄posito. p̄be d̄z poni in esse. sic ista. possibile est oēm hoīez esse nigrū. p̄t poni in eē. dicēdo. hec ē possi- bilis. oīs hō est niger. vbi ē idē subiectus et idē p̄dicatū q̄d fuit i. p̄pone d̄ possibili. Im- p̄rie tū p̄t poni in esse. puta ponendo. p̄mo- mē demonstrās illd̄. p̄ q̄ subiectus supponit loco subiecti. sic dicēdo h̄ ē assumptum. vl̄ ponēdo loco subiecti illd̄. p̄ q̄ subiectū p̄pō- nis de possibili suppoit. dicēdo sic. hec na- tura est assumpta. et hec ē b̄n̄ possibilis. Hūc autē h̄. p̄pō. suppositū hūanū p̄t assumi a s̄- bo. exp̄mit sensum diuisū. hūc. s̄. suppositū hūanū ē aliq̄d q̄d pot̄ assumi a s̄bo. et ideo d̄z poni sic in eē. hec natura hūana est assum- ta a s̄bo. et hec ē possibilis. Exemplū hui⁹ ē q̄z hec. p̄positio album pot̄ esse nigrum. nō debet poni sic in esse. album est nigrum.

q̄z hoc est impossibile. sed sic. hoc est nigrū demonstrato illo p̄ q̄ supponebat album
Contra ista. p̄mo. q̄ suppositū hūanum sit assumptū. q̄z q̄ū aliqua omnino suppo- nūt. p̄ eodē. impossibile est q̄ verificet esse assumptū de vno et nō de alio. sed ita se h̄nt natura et suppositū. q̄z sunt oīno idem. igit̄ impossibile est q̄ hec sit vera. natura est as- sumpta. nisi hec sit vera. hoc suppositū hu- manū est assumptū. Si h̄ hec natura hūana et iste hō oīno sunt idem. ergo si hec natura sit assumpta. et iste homo erit assumptus et dependet. q̄d falsus est. quia nec ille homo qui est deus dependet. nec alius homo.
Preterea aut ista hūana natura est i po- tentia neutra ad dependendū et nō depen- dendū ad suppositū extrinsecū. et tūc nō p̄t p̄ naturā depēdere. ueniret sibi q̄ non de- pendere. Aut nō est in potentia neutra. sed magis determinat ad nō dependēdū. et sic tūc dependet a s̄bo violenter. Item per- te. q̄n q̄libet aliquorū uenit alicui p̄rin- genter p̄ potentia diuinā. potest simul esse sine oībo istis. Sed dependere ad supposi- tum extrinsecū et esse suppositū ueniret na- ture hūane p̄tingēt. ergo potest de⁹ face- re hanc naturā. ita q̄ nec sit suppositū in se nec dependeat ad suppositū extrinsecum.
Preterea eodem mō oīno uenit natu- re hūane q̄ sit singularis et q̄ sit suppositus quia posita sola natura verū ē dicere q̄ sit singularis et q̄ sit suppositū. ergo sicut p̄tra- dictio est q̄ natura sit et nō sit singularis. ita p̄tradictio est q̄ natura sit et nō sit suppositū et p̄ nō repugnat sibi dependere ad suppo- sitū extrinsecū. Preterea posse esse i alio sicut ps integralis non impedit aliq̄d esse suppositus p̄ te. sic nō posse in alio esse sicut ps essentialis. quia dū est pars essentialis nō plus est suppositū q̄ dum est ps integra- lis. Ad p̄mū dico q̄ illud argumentū si debeat habere apparentiā debet sic forma- ri. Quādo duo termini supponūt oīno. p̄ eodē vl̄ significāt oīno idē. si p̄pō in q̄ poni- tur vn⁹ termin⁹ sit vera vl̄ possibilis. p̄pō in qua ponitur alius termin⁹ erit vera vl̄ pos- sibilis. Sed hec natura hūana et hoc sup- positum supponūt oīno p̄ eodē. vel signifi- cant oīno idē. Si hec sit vera. hec natu- ra est assumpta. hec erit vera. hoc supposi- tū est assumptū. Cū sic arguendo. q̄n aliq̄

sunt idē implicat falsum saltē in creaturis
Sed sic arguēdo. q̄n aliq̄ supponunt p̄ eodē. impossibile est q̄ vnū sit assumptus et aliud nō. hec est falsa. q̄z termini significā- tes sunt realiter distincti. Et si termin⁹ eēt assumptibilis posset vn⁹ assumi et alius nō
Et ideo accipiēdo illud argumentū i for- ma p̄dicta. Dico p̄mo q̄ maior est falsa. nī si illi termini habeant eandē diffinitionēz exp̄mentē q̄d nominis. sicut est de noibus synonymis. quādo autē habēt diuersas dif- finitiōes tūc est falsa. sicut risibile et hō sup- ponunt oīno p̄ eodē. et tūc hec est vera. hō est animal p̄ se primo modo. et non hec risi- bile est aial p̄ se p̄mo mō. Si h̄ ens et vnus supponunt oīno p̄ eodē. et tūc hec est vera. vnū esse passio entis. et nō hec. ens est pas- sio entis. quia illi termini habent diuersas diffinitōes. p̄pter quas diuersitates hec est possibilis. natura est assumpta. et hec ē im- possibilis. hoc suppositum est assumptus. Similiter ad minorē dico. q̄ si loquar̄ d̄ natura assumpta et supposito diuino. certū est q̄ sunt diuersa et supponunt p̄ diuersis
Si autem loq̄ris de natura nō assumpta. tūc hec ē vera de facto. q̄ illi termini signi- ficant idem. possunt tamen non significa- re idē sine oī noua institutiōe. p̄pter mutatō- nem rei. puta si natura assumere. tūc sine oī noua significatiōe suppositum significa- ret filiū dei. et p̄pter hoc q̄ termini habēt di- uersas significatiōes p̄surgit veritas vl̄ fal- sitas. p̄positionis. Ad aliud q̄n d̄z hec natura et iste hō sunt idem. Vel loqueris d̄ natura assumpta et isto homie q̄ est x̄ps. sic certum est q̄ nō sunt idem. sicut fili⁹ dei nō est natura assumpta. Aut de natura nō as- sumpta. tunc p̄cedo q̄ sunt idem. Et ultra dico. q̄ ista est bona p̄na. quia si p̄sequens est falsum et antecedens similiter. Dico tūc q̄ est p̄na vt nūc. quia antecedens pot̄ esse verū sine p̄nte. Si h̄ ans est possibile. et cō- sequēs impossibile. sc̄z q̄ aliquis homo sit assumpt⁹. quia ly homo nunq̄ potest sup- ponere nisi p̄ supposito. Exemplum. Hec consequentia est vt nunc. omnis homo est fortis. ergo plato est fortis. quoniā antee- dens nō est verum sine consequēte. tamen antecedēs possibile est. sc̄z q̄ oīs homo sit fortis posito casu q̄ nullus alius sit. et p̄ns erit impossibile sc̄licet q̄ plato sit fortis

Ad aliud dico qd aliquid pot esse in potentia neutra dupliciter ad aliqua. Uno modo quoniam non plus inclinatur natura sua actiue ad ad unum quam ad aliud. et sic natura assumpta et quocumque alia est in potentia neutra ad dependendum ad suppositum extrinsecum vel non dependendum. quia neutrum conuenit sibi per naturam suam actiue. Alio modo potest esse in potentia neutra. quod si derelinquatur nature sue non plus predicaretur de eo unum quam aliud. et sic natura assumpta non est in potentia neutra. quia si derelinquatur nature sue tunc non dependeret ad suppositum extrinsecum. et conueniret sibi per predicationem. Sed tunc non sequitur quod violenter nisi per naturam suam effectiue faceret se non dependere. sicut grauitas efficit motum deorsum. Ad aliud dico. quod illud principium intelligitur de conuenientia reali. quando quotlibet eorum importat aliquid reale. quomodo diuersae forme conueniunt materie. et diuersa accidentia conueniunt subiecto per informationem. Non autem intelligitur quando quotlibet vel aliqua eorum sunt negatiua. et solum conueniunt alicui per predicationem. sicut est in proposito. quia in talibus illud principium non habet veritatem.

Ad aliud dico quod ista predicata singulariter et suppositum eodem modo conueniunt nature humane. Nec propositio potest intelligi dupliciter. Vel eodem supposito. vel eadem diffinitione. Primo modo eadem conueniunt sibi quia eadem natura quando non est assumpta est singularis et suppositum. sed non conueniunt eadem diffinitione. quia alia est diffinitio singularis et suppositi. propter quod diuersitate est contradictio quod natura sit et quod non sit singularis. Sed non est contradictio quod hec natura sit et non sit suppositum. quia suppositum importat aliquid actu vel potentia quod non importat natura nec singulariter. Ad aliud dico. quod precise esse in aliquo sicut pars essentialis impedit aliquid posse dici suppositum. quia suppositum est ens completum existens per se in genere. sed pars essentialis nec est nec esse potest tale ens completum. pars autem integralis licet non sit ens completum quando est pars sic nec est suppositum. tamen potest esse ens completum. quia potest esse per se existens in genere quando est separata a toto. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio duodecima
Utrum tres perso-

ne possint assumere eandem naturam numero. Et videtur quod non. quod non potest suppositari duplici suppositualitate creata. ergo nec increata. Ans est. verum quod oppositum includit contradictionem. contra patet. quia unum tantum repugnat sicut aliud.

Contra. Hoc non includit contradictionem quod potest fieri a deo. Ad istam dico quod sic. quia nulla contradictio apparet quod eadem natura numero unius tribus personis. Hoc probatur quia idem effectus potest dependere a duobus efficientibus. et a duobus finibus. patet de calore qui dependet a sole et ab igne. tunc quia idem effectus potest conseruari a duobus conseruantibus. et hoc sufficienter patet de lumine. quod potest conseruari sufficienter a sole et a candelis. Tunc quod eadem anima intellectiua dependet a diuersis partibus corporis. Tunc quia idem corpus numero puta lapis potest simul sustentari et portari a pluribus. ergo tres persone possunt eandem naturam sustentare. Sed idem non potest dependere totaliter a duobus illa dependentia terminantibus.

Preterea illud non supponit totaliter quod circumscribitur nihilominus supponit illa natura. sed propositio quod due non supponerent. vna supponit. et dicitur. Preterea illud quod personam sit personam. quod personam a pluribus personis sit plures persone. sed nulla natura creata potest esse plures persone. Secundum dubium. utrum si personam quod tres persone assumerent eandem naturam numero ille tres persone sunt unum hominem vel tres homines.

Tertium. Utrum talis natura unius personam per unam unionem vel per tres. Quartum dubium. utrum natura possit suppositari a duobus suppositis creatis. Ad primum dico quod assumptum est falsum quod idem potest habere duo totaliter terminantia dependentia sua. Ad secundum dico quod suppositare totaliter dupliciter dicitur. Uno modo. quod precise suppositat. et sic assumptum est verum. quod illud non suppositat precise quod circumscribitur illa natura nihilominus suppositat. Aliter potest intelligi totaliter suppositare. hoc est sufficienter. et sic non est verum. quod filius sufficienter suppositat. et tamen circumscribitur filio nihilominus potest suppositare. Ad tertium dico quod personam dupliciter accipitur. vel quod sit persona. vel quod sustentata a persona. Primo modo natura humana non supposita

tura a sebo. quod natura non sit persona. sed secundum modo. quod sustentata a persona. Et si dicas. Dis natura humana est persona vel sit persona. Hec illud. quia natura humana in supposito non est persona. nec sit persona. sed tamen est sustentata a persona. Ad secundum dubium dico quod de virtute personam dicitur quod sunt tres homines. tria animalia. tria corpora. tres persone. quod omnia illa creata supponunt per suppositum non per naturam. sicut ergo sunt tria supposita. ita sunt tres homines. Si autem ex visu loquentium creata supponeret per abstracto. tunc deberet dici. quod nec sunt tres homines. nec vnus homo. sicut nec tres humanitates. nec humanitas vna. Ad tertium dubium dico. quod si illa natura sit tres res distincte. tunc illa natura vnus tribus unionibus. Tunc quod vnio multiplicat per multiplicationem terminorum. Tunc quod si vna persona deponeret naturam aliam existente vnica tunc manet vnio. et alia non est vnica. quod deposuit per casum. Ad quartum dubium et ad principale dico. quod non includit contradictionem quod suppositet in alio supposito. et tamen suppositet in supposito diuino. quia tunc illa natura non sustentat in supposito proprio.

Questio tredecima
Utrum angelus

possit videre cogitationes nostras. Et videtur quod sic. quia obiectum intellectus angeli est ens in communi. et per consequens ille intellectus potest in omni ens. in actu nostris. Contra. Solus deus scrutatur corda. Ad quod dico quod angelus naturaliter potest videre cogitationes nostras et volitiones nostras. quod probatur quia quocumque natura potest habere noticiam intuitiuam alicuius subiecti. potest habere noticiam intuitiuam cuiuslibet accidentis eius quod est natum esse obiectum illius potentie. sed angelus potest videre intellectum quod cogitationes eius. Preterea obiecto sufficienter approximato potentie. si non sit impedimentum patet sequi noticiam. Sed predicti actus nostri possunt sufficienter approximari intellectui angelico. et non est impedimentum. supposita dei generali influentia. et tunc. Preterea si hoc non potest. aut est impedimentum in obiecto. aut potentia. Non primum. quia omne ens citra deum est obiectum naturam liter illius potentie. Hec secundum. quod cogitatio est quod dicitur effectus naturalis et non liber. Hec tertium. quia nullum impedimentum potest assignari. Preterea. angelus potest naturaliter videre accidentia sube corpalia. ergo multo magis accidentia sube spiritualia. Secundo dico quod de facto non videtur. et hoc dicitur scriptura nisi quoniam deus vult. et hoc potest esse quod deus non vult coagere cum intellectu suo ad causandum illam visionem. Sed hic sunt dubia. Primum videtur quod corpus medians inter cogitationem et angelum sit obstaculum impediens visionem. sicut est de nobis. Secundum dubium est. utrum angelus videns intuitiue cogitationes nostras. et hoc videatur intuitiue obiectum terminans illam cogitationem. Ad primum dico quod obstaculum corporale non impedit. sicut nec impedit visionem essentie anime. sic nec interpositio muri impedit vnus angelum videre alium. Primum conclusionem probatur. quia omne actiuum respectu alicuius passi est actiuum respectu cuiuslibet passi eiusdem rationis. sed vna intentio angeli potest esse causa et obiectum alterius intentionis eiusdem angeli. patet de actu recto et reflexo. quod eadem ratio potest cogitatio nostra causare visionem in angelo per modum obiecti. Ad secundum dubium dico quod non videtur intuitiue terminans obiectum quod intellectus tamen angelicus quod humanus potest intuitiue cognoscere cognitionem abstractiuam rei non existens. et si est hoc. angelus videtur cogitationes nostras videret obiecta. sequitur quod videret res non existentes. Cognoscitur quod obiecta cogitationum abstractiue per discursum ab effectu ad causam. quemadmodum per fumum cognoscimus ignem. Vel cognoscitur obiectum per modum recordationis. sicut cognoscitur res per suam ymaginationem. Et isti duo modi cognoscendi supponunt cogitationem obiecti in sua essentia et non propria. Aliter potest obiectum cognosci in aliquo conceptu communi. sicut dicitur est in primo quodlibet. de locutione angelorum. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio decimaquarta
Utrum deus potest motus facere in instanti. Et videtur quod sic. quia omnis res potest esse in instanti. sed motus est res. et tunc. Contra. hoc includit contradictionem quod motus sit in instanti. ergo non potest hoc deus facere.

Respondeo q̄ ista questio habet dupli-
cem intellectuz. Un⁹ q̄ motus sit res vna
distincta ab oib⁹ pmanentibus reb⁹. Ita
q̄ hoc nomē motus sit nomē significans p̄
cise rem vno modo significādi. sicut h̄ no-
men homo vel animal significat. 7 tūc p̄t
questio q̄rere Utrū mot⁹ sic acceptus pos-
sit esse in instanti p̄ potentia diuinā. Ali-
ter potest intelligi q̄ motus non sit tale no-
men significans vno mō significādi sua si-
gnificata. sed hoc nomen mot⁹ ponat loco
vnius verbi. puta moueri. vt sit idem q̄re-
re Utrū deus posset facere motū in instā-
ti 7 querere vtrū de⁹ posset facere aliqd̄ mo-
ueri in instanti. Si primo mō intelliga-
tur questio. dico q̄ deus p̄t facere motuz
in instanti. quia omnē rem siue sit simplex
siue cōposita potest deus facere in instanti
sed motus est q̄dam res fm̄ istum moduz
intelligendi. ḡ zc. Item q̄uis deus nō
posset p̄seruare vnā rem cū alia re sibi con-
traria manente subiecto. potest tñ siml̄ cō-
seruare omnē rem cū alia re in rerū natu-
ra. vel in eodē subiecto v̄l alibi. ergo si mo-
tus esset talis res distincta ab oib⁹ reb⁹ p̄
manentib⁹. posset deus p̄seruare vnā p̄ez
motus cū alia p̄ez motus in reruz natura.
7 ita p̄ p̄sequens potest p̄seruare totam illam
rem q̄ est motus in instāti. Si autē q̄stio
intelligatur secūdo modo Dico q̄ deus nō
potest facere motū in instanti. Cui⁹ rō est.
q̄ deus non potest facere q̄ aliqd̄ moueat
in instanti. Probaf. quia impossibile est q̄
aliqd̄ moueat quin p̄tradicoria si forma-
rentur p̄ intellectum verificent. Sed de⁹
nō p̄t facere p̄tradicoria q̄cūq̄ verificari
in instanti. ḡ zc. Assump̄ū patz. quia si ali-
quid moueat ip̄m est vbi prius nō fuit. vel
habet aliquid qd̄ prius non habuit. v̄l nō
habet aliquid quod prius habuit. 7 p̄ con-
sequens in quacūq̄ mensura motus sit in
eadē verificabunt p̄tradicoria ista. Mo-
bile habet aliqd̄ 7 p̄us non habuit illd̄ zc.
7 hec copulatiua erit vera in eadem mesu-
ra. Vnoq̄ patet quia in instanti nō est pri-
us 7 poster⁹. ergo illa p̄tradicoria nō p̄nt
esse vera in instanti. Si dicat. Nec est
vera in instāti. motus est. siue aliqd̄ moue-
tur. ḡ motus potest esse i instāti. Rñdeo
Cōsequētia nō valz. sicut non sequit. Nec
est vera. in instanti cesar fuit. ḡ cesar est in

hoc instanti. Et sic non sequit. Nec copu-
latiua est vera. Cesari fuit et nō est. ḡ cesar ē
7 non est in hoc instanti. Cui⁹ rō est. q̄ ista
pp̄s. aliqd̄ mouet in hoc instanti. equalet
vni copulatiue. scz. hoc mobile fuit in hoc
loco in hoc instanti. 7 nō est in hoc loco in
hoc instanti. Et ita sequit. q̄ est in hoc lo-
co 7 nō est in hoc loco in hoc instanti. Si-
militer ista pp̄s. Aliqd̄ mouet in instanti.
equalet huic copulatiue. aliqd̄ mobile cō-
tinue est in diuersis locis. 7 non est p̄tinue
in eodem loco. vel equalet huic copulatiue
Aliqd̄ habet p̄tinue aliud 7 aliud 7 non sp̄
habet idem. q̄ copulatiua q̄uis sit vera in
instanti. tamē nō p̄ illo instanti. Et si di-
cis. Nec est vera. In hoc instāti motus ē.
ḡ hec est vera. motus ē in hoc instāti. Ans
est verū. ergo 7 p̄ns. Respondeo. cōsequē-
tia non valet q̄ plus denotaf p̄ p̄sequens
q̄ p̄ antecedēs. q̄ p̄ans solum denotaf q̄ h̄
pp̄s est vera. In instāti mobile ē vbi prius
nō fuit. vel habet aliqd̄ qd̄ prius nō habu-
it. sed p̄ p̄ns denotaf q̄ aliqd̄ mouet in in-
stanti. 7 q̄ mobile localit̄ est in hoc instan-
ti vbi prius non fuit in h̄ instanti. V̄l si ali-
qd̄ mobile mouetur motu alteratōis. hoc
est habet aliqd̄ in hoc instanti quod prius
nō habuit in hoc instanti. Vel aliqd̄ mo-
bile habuit aliquid in h̄ instanti qd̄ mō nō
habet in hoc instāti. Et ita denotaf q̄ hoc
instans fuit prius. Ad argumēta p̄nci-
palia p̄z ex dictis.

Questio quintadecima

Utrū filiatio cri-

v̄ si ad beatā virginem sit alia res
ab omni re absoluta. Et vide-
tur q̄ sic. quia relatio est alia res ab omni
re absoluta. ḡ 7 filiatio. Contra. Si sic.
illa filiatio habuit aliquod subiectū. s̄ ne-
q̄ corpus neq̄ animā. q̄ nec corpus chri-
sti fuit fili⁹. nec aia fuit filia. Ad istam q̄-
stionem dico q̄ idem iudicium est q̄tum
ad hoc de filiatione xp̄i ad beatam ḡginēz
7 alijs filiationib⁹. Ideo dico p̄mo q̄ nul-
la filiatio v̄l est alia res a rebus absolutis.
quod ego p̄bo sic. Omnē rem distinctā lo-
co 7 subiecto potest deus p̄seruare sine alia
re distincta loco et subiecto. Sed filiatio
xp̄i si sit aliqua talis res distinguita pater-
nitate. loco 7 subiecto. ḡ posset deus p̄ser-

uare filiationē sine paternitate. Preterea
minus depēdet ista res q̄ nec est causa nec
effect⁹ ab illa re q̄ effect⁹ a sua causa. s̄ de-
us potest facere effectū sine sua causa. ergo
zc. Preterea deus p̄t facere rem sine sua
causa secunda. ergo multo magis p̄t face-
re rem sine illo qd̄ nō est causa. Si dicat
q̄ ista rōnes p̄cedūt de re absoluta. Contra
eadē facilitate posset dici hoc de albedine.
imo etiaz de ḡcūq̄s accidente respectu sui
subiecti. Preterea si filiatio sit alia res.
aut est accidēs diuisibile. aut indiuisibile.
nō diuisibile. q̄ diuiso subiecto. aut p̄s fili-
ationis destrueret et ita vna pars filiatōis
esset in pede. 7 alia in manu. 7 p̄ns vere es-
set filius. quia illa p̄s filiatōis esset eiusdē
rōnis cum tota filiatōe. ergo p̄similiter d̄-
nominaret subiectū sicut tota filiatō. sicut
p̄s albedinis denomiatur eodēz mō sicut to-
ta albedo. Si autē sit accidēs indiuisibile
Contra. Tūc vel erit tota in toto 7 tota i q̄-
bet p̄te. 7 redit argumentū illud q̄ pes erit
filius. Preterea sicut filiatio est in homi-
ne ita 7 in brutis. puta in asino. Sed i asi-
no nullū est accidēs indiuisibile qd̄ deno-
minat asinū. ergo non est tale accidēs indi-
uisibile in homine. Preterea q̄dam sunt
aialia diuisibilia in plures p̄es q̄z q̄libet
est aial. patet de anguilla 7 de aialib⁹ annu-
losis. ergo in talib⁹ vtraq̄ pars est filius. 7
p̄ns generabit ibi nona filiatio p̄ solā di-
uisionē. vel p̄cedens esset in duab⁹ substan-
tijs p̄mis. Preterea oēm rem quā de cō-
seruat sine alia re potuit p̄ducere de nouo
et si illa res alia nunq̄s fuerit. Sed si filia-
tio sit alia res a filio. istam p̄seruat de sine
generatione passiva. quia ista est preterita
ergo potuit illam filiationem p̄ducere. 7 si
nunq̄s fuisset illa generatio. Et sic potest ef-
se aliqd̄ filius alicuius qui nunq̄s genuit.
nec ipse fuit genitus. Preterea pono q̄
deus de nihilo creet hominē vnum. postea
volo q̄ creet alios hoies. 7 post volo q̄ ali-
quādo homines generent. Tunc arguo sic.
Qualis est res in aliquo istoꝝ hominū ta-
lem p̄t deus p̄ potentia suā absolutā p̄du-
cere in isto homine p̄mo creato. ergo p̄t p̄-
ducere filiationē in isto si sit alia res. 7 p̄ cō-
sequens ille erit filius hominis. 7 cum q̄li-
bet ali⁹ sit iunior eo p̄ casum homo ille erit
filius iunioris se. qd̄ includit p̄tradicōes

Secundo dico q̄ filiatio christi non est
res alia ab alijs absolutis. q̄ si sic posset de-
us similē ponere in alio hoie eiusdem ratō-
nis cū xp̄o. 7 ita posset ponere in matre vel
patre beate virginis. 7 ita filius esset senior
matre. sicut pater beate virginis est senior
beata ḡgine. Si dicis. si filiatio non sit
alia res a patre 7 alijs rebus absolutis. er-
go positus patre 7 filio necessario ponit si-
lius. 7 sic si xp̄s et beata virgo essent creati
a deo. adhuc christus fuisset eius fili⁹. Di-
cendū q̄ p̄ma cōsequētia nō valet. sicut nō
sequit. curuitas linee nō dicit aliam rem a
linea. 7 tamē posita linea non oportet q̄ sit
curua. potest em̄ successiue dici curua vel
recta. p̄ter solum motū localem. Similit̄
creatio non dicit aliaz rem a deo 7 creatu-
ra. 7 tamen creatura posita nō oportet po-
ni creatio. q̄ denotatio variat p̄ solā trāsi-
tionem r̄gis. Ita est i p̄posito q̄ filiatio nō
dicit aliaz rem. tūc tñ est talis denotatio q̄
filius ponit post patrem mediantib⁹ moti-
bus localib⁹ 7 alteratōib⁹ naturalib⁹ sine
miraculo. Quā autē ponit fili⁹ miraculose.
7 etiā motus aliqd̄. tunc non est talis deno-
minatio. Ad argumēta p̄ncipalia pa-
ter ex dictis.

Questio decimasexta

Utrū predicatio

v̄ analogia distinguit a p̄dicatō-
ne vniuoca. equoca. 7 denomia-
tina. Et videt q̄ sic. quia fm̄ p̄m. x. me-
thaphi. sanū p̄dicat de vna 7 aialit. 7 ne-
q̄ vniuoce. nec equoce. nec denomiatiue.
ḡ zc. Contra. P̄bus in p̄dicamētis non
ponit nisi p̄dicatōem vniuocā. equocā. et
denominatiuā. ergo nō est alia p̄dicatō an-
nologa. Ad illam q̄. dico q̄ equocuz est
duplex. A casu. 7 a consilio. Equuocuz a
casu est quod significat plura eque primo
plurib⁹ impositionib⁹ et mediantib⁹ plurib⁹
p̄ceptibus. 7 ita imponit vni acti nō impo-
neretur alteri. Sicut hoc nomē fortis est
equocum a casu. Equuocū a consilio ē qd̄
imponit plurib⁹ impositionib⁹ ad signifi-
candū plura mediantib⁹ plurib⁹ p̄ceptib⁹.
7 imponit vni q̄ prius imponit alteri. 7 h̄
p̄ter aliquā similitudinē causantē p̄porio-
nem. Exemplū. Animal est sic equuocuz
ad animal verū 7 animal pictum. quia in

ponebat aniali picto et prius aniali vero. et hoc propter similitudines inter illa. Et sic ista est duplex predicatio equiuoca. Una est a casu. alia a consilio. Hoc supposito dico ad questionem. quod accipiendo predicationem equiuocam generaliter. ut est commune ad predicationem annologica non est media inter predicationem equiuocam. uniuocam. et denominatiuam. hoc patet. quia omnis predicatio vel est in conceptu vel in voce. vel in scripto. Sed in conceptu non est predicatio aliqua annologica. quia aut predicatur uniuocum conceptus de uno conceptu. aut plures conceptus de uno conceptu. vel plures conceptus de pluribus conceptibus. Si predicet unus conceptus de uno conceptu si uterque sit conceptus simpliciter prius alicui singulari tunc est predicatio discreta. nec equiuoca. nec uniuoca. nec denominatiua proprie loquendo. quia philosophus et alii auctores tractando de istis predicationibus tractabant solum de predicatione termini compositi. Si autem uterque conceptus vel saltem predicatum sit conceptus communis. tunc est predicatio uniuoca. quia omnem talem predicationem vocant uniuocam. Si autem predicent plures conceptus de uno. tunc conceptus a parte predicati aut naturaliter est determinare reliquum. aut sunt conceptus repugnantes aut imprinectes. Si primo modo ut hic fortis est homo albus. sic est composita predicatio ex uniuoca et denominatiua. quia homo predicat uniuoce. albus denominatiue. Si secundo modo ut tertio. tunc vel propter est non intelligibilis ut hic. fortis est homo asinus. vel utrumque plures ut hic. fortis est grammaticus albus homo animal. et omnes isti conceptus predicant uniuoce vel denominatiue.

Secundo dico quod predicatio annologica non est distincta a predicatione uniuoca. equiuoca et denominatiua. in voce nec in scripto. quia eadem est ratio de illis. quia quod aut in voce predicat terminus de uno solo aut de pluribus. Si de uno sicut nomen proprium. sic est terminus discretus et predicatio discreta. quam nec est uniuoca nec equiuoca. nec denominatiua nec annologica. quia de tali predicatione non est questio. Si autem predicatum in voce predicet de pluribus sicut terminus compositus. tunc aut illud predicatum accipit significatiue. aut non. Si non. nihil adpositum. quia sic non intelligitur questio. Si sic. Aut significat ista per quibus

supponit una impositioe et mediante uno conceptu. et sic est predicatio uniuoca. sicut est hic homo est animal. Aut significat ista per quibus supponit pluribus impositionibus et mediantibus pluribus conceptibus. tunc est predicatio equiuoca. sicut hic. Alia latrabile est canis. Et eo modo arguo per omnia de predicatione in scripto. Tertio dico quod accipiendo equiuocam predicationem per equiuoca a casu. et predicationem annologica ubi predicat equiuocum a consilio. sic predicatio annologica est medium inter predicationem uniuocam equiuocam et denominatiuam. Sic enim sanum predicat annologiciter de animali et uirga et dicta. quia nec predicat equiuoce a casu. nec uniuoce. nec denominatiue sed equiuoce a consilio. sicut etiam animal predicat annologiciter de animali uero et picto. Sed contra. quia secundum philosophum primo posteriorum. Si passio sit annologica. medium erit annologicum. Sed subiectum passio et medium uniuociter se habent ad annologiam. et subiectus alicuius scilicet est annologicum. ergo etc. Preterea quarto methaphisice. Ens non dicitur uniuoce nec equiuoce. sed medio modo annologiciter. et ponit etiam plurimode sano. dicto de uinis et de dicta.

Preterea ens dicitur de deo et de creatura. et substantia et accidere. et non uniuoce nec equiuoce. ergo annologiciter. Pro istis et alijs distinguo de uniuoco. quod aliqui accipiunt littere. quod scilicet subiectum et predicatum significant illa per quibus supponit unica impositione. et uno conceptu. et uno modo significandi logicali et grammaticali. Et sic omnis predicatio uniuoca est predicatio in qua Sic enim animal predicat uniuoce de homine et de asino et in quid. quia sicut animal significat omnia sua significata unica impositione mediante uno conceptu. in recto significat omnia eque primo et non unum in recto et aliud in obliquo. nec unum principaliter et aliud secundario. Ita per omnia fecit homo eodem modo sua fecit. et asinus sicut et ideo predicat uniuoce et in qua. Aliqui accipiunt uniuocum large. quod scilicet subiectum et predicatum significant illa per quibus supponit unica impositioe mediante uno conceptu et indifferenter uno modo significandi vel diuerso. et sic predicatio uniuoca non est predicatio in qua. sed denominatiua. sic enim predicat albus uniuoce de homine et de asino. quia albus significat omnia sua significata una impositione.

et mediante uno conceptu. sed non significat uno modo significandi logicali. quia unum significat in recto puta subiectum. et aliud in obliquo. puta albedinem. Sic etiam ens predicat uniuoce large loquendo de homine et animali. quod licet ens et homo significet omnia sua significata eodem modo significandi grammaticaliter et logicaliter. non tamen album Doc supponit per. i. posteriorum. et in methaphisice. quod vocat predicationem annologica predicatioem equiuocam a consilio. Sic enim secundum philosophum operum philosophi. philosophus ens predicat equiuoce de. et predicamētis annologiciter. quia nec predicat proprie secundum eum uniuoce. nec proprie equiuoce a casu. sed medio modo. quia predicat equiuoce a consilio. et hoc quia talis fuit usus loquendi tempore suo in lingua greca. quia ens significat subam talia predicamēta pluribus impositionibus et mediantibus pluribus conceptibus. et primo significabat substantiam et secundario accidentia. ita quod si prius non significasset substantiam. posterius non significasset accidentia. sicut patet in exemplo suo. Nam sanum adhuc in recto usu una impositione et uno conceptu significat primo sanitatem animalis et alijs impositionibus et alijs conceptibus et secundario significat uirgam et dictam unum. quia efficit sanitatem animalis. aliud. quod est signum sanitatis animalis. Et non significat caret uirgam et dictam nisi prius significaret sanitatem animalis. Et sic secundum usum illum loquendi debet dici quod suba est ens proprie loquendo. et accidentia non sunt entia. sed disponentes siue effectus entis. quod est proprie suba. sicut animal proprie dicitur sanum. sed uirga non est proprie sana sed signum sanitatis. Nec dicta est proprie sana sed causat sanitatem. hoc modo nos etiam utimur hoc nomine substantia. Nam dicimus quod subiectum accidentium sit suba. et quod omnis quantitas est substantia. sicut suba et actus et habitus. et non uniuoce nec equiuoce a casu. sed solum equiuoce a consilio modo predicto. Ad aliud dico quod licet secundum intentionem philosophus ens dicat equiuoce equiuocatiue a consilio de deo et creatura de substantia et accidente. non tamen secundum usum nostrum loquendi. quod ut nos utimur hoc nomine ens. fecit omnia sua significata una impositione. et mediante uno conceptu et uno modo significandi. quia omnia entia fecit in recto. Et dico quod ens de deo predicat uniuoce et hoc nomine suba et quantitate et in qua. et hoc stricte loquendo de predicatione uniuoca. quia ista no-

mina ens. deus. substantia. creatura. quantitas significant sua significata unica impositione. mediante uno conceptu. et eodem modo significandi Eodem modo predicat uniuoce stricte loquendo de substantia et quantitate. relatio nec alijs predicamētis respectiuis. si sic eent tales res pure distincte a rebus absolutis. sicut homines ymaginantur communiter. Si autem non importat tales res uno modo significandi. sed significet aliquid in recto et aliquid in obliquo. tunc secundum ueritatem ens predicat de eis uniuoce large accipiendo. sed non predicat in quid. quod non fecit uno modo significandi omnia sua significata. De substantia autem aliquibus quantitatibus predicat solum equiuoce a consilio. puta de numero. et hoc quia numerus importat plura. et in numero plurali sicut duo. tria. Huc autem nihil predicat uniuoce de singulari et pluri pluraliter sumpto. Nam quibus homini predicatio sit uniuoca. hoc est animal non tamen hec. homines est animal. sed est falsa. hec autem est uera. homines sunt animalia. sed tunc predicat alius terminus tam in voce. quam in conceptu quam in scripto. Et ille terminus non predicat de singulari. Et ideo nullus terminus predicat uniuoce de singulari et plurali. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio decimasextima

Utrum omnis actus

assentiendi presupponat actum apprehedendi respectu eiusdem obiecti. Et videtur quod sic. quia intellectus non assentit nisi quod uerum reputat. nec dissentit nisi quod falsum reputat. sed intellectus nihil reputat uerum vel falsum nisi cognitum et apprehensum. et omnis assensus necessario presupponit apprehensionem. Contra. formata ista propositio immediate obiectum totum est maius sua parte. sine omnia alia apprehensione propositio. statim intellectus necessario assentit. et ille assensus non presupponit apprehensionem. Sic primo distinguam. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico sicut dictum est alibi in. iii. quodlibet. q. vi. duplex est actus assentiendi. unum quod assentio aliquid esse vel non esse. sicut assentio quod deus sit trinus et unum. et quod deus non est diabolus. et tamen nec assentio deo nec diabolo. sed assentio quod deus non est diabolus. Unum de uirtute secundum obiectum istum actum nulli assentio. tunc

ipsum actum apprehendo deum et diabolum. quia omnis actus assentiendi est actus apprehendendi et non e converso. Alius est actus assentiendi quo assentio alicui ita quod actus assentiendi referat ad aliquid assentiendo complexio vel dissentiendo. puta assentiendo huic propositioni. homo est animal. quia reputo eam esse veram. et non solum assentio huic propositioni. hec propositio homo est animal est propositio vera. ubi hec propositio. homo est animal. est subiectum. sed assentio huic propositioni. homo est animal in se absolute. et hoc quia scio quod sic importatur per istam propositionem sicut est in re. Circa secundum dico generaliter quod primus assensus nunquam presupponit necessario apprehensionem complexio. quia iste assensus non est respectu complexio tantum obiecti. sed presupponit apprehensionem rerum singularium. licet non assentiat intellectus rebus singularibus. Sed secundus assensus naturaliter loquendo necessario presupponit apprehensionem complexio. et in hoc differunt. siue illud complexum sit ex cognitionibus rerum siue non. Et ratio est. quia iste assensus habet complexum pro obiecto. Hunc autem nulli naturaliter assentimus vel dissentimus nisi cognito et appreheso. ergo impossibile est quod assentiam alicui complexio naturaliter nisi apprehendam illud. Sed contra. Si intellectus formet istam propositionem. totum est maius sua parte. circumscriptra omnia alia apprehensione complexio. preter istam propositionem statim causat hic assensus evidens. aliter non esset propositio pro se nota. Similiter si iste intellectus formet propositionem. deus est trinus et unus. sine omni alia apprehensione illius articuli cum imperio voluntatis. potest causari actus credendi. ergo talis assensus non presupponit apprehensionem. Preterea apprehensio complexio non est propositio. quia intellectus potest formare propositum licet non cognoscat eam vel apprehendat. sicut possum cognoscere lapidem licet non cognoscam illam cognitionem. Hec apprehensio est pars propositio. quia quilibet pars propositio potest esse cognitio rei extra et nulla alia cognitio est necessaria ad actus assentiendi. Preterea alius est assensus respectu rei talis assensus respectu complexio. sicut alia est apprehensio rei et alia complexio. ergo assensus saltem respectu rei non presupponit apprehensionem complexio.

Ad primum illorum dico quod argumentum non tam ad actum assentiendi in communi quam ad actum credendi articulum procedit de primo assensu et non secundo. Ad secundum dico quod apprehensio complexio nec est pars propositio. nec est positio ex cognitionibus rerum extra. nec est ipsa propositio quia potest esse pars unius alterius propositionis. sed est una alia distincta cognitio tam a propositio quam ab assensu. et istam cognitionem presupponit assensus habens complexum pro obiecto. et hoc non solum est verum quando assentit complexio complexio ex cognitionibus rerum. sicut in istis. homo est animal. homo non est asinus. sed etiam quando assentit alicui propositioni cuius subiectum est predicatum est propositio. cuiusmodi sunt propositioes communitate in sensu propositionis. ut sunt tales. hec propositio homo est animal est vera siue necessaria vel contingens. vel hec propositio homo est asinus est impossibilis etc. quod ad hoc quod assentiam talibus complexiois necesse est ipsa apprehendere prius et cognoscere. Ad tertium dico quod nullus assensus est respectu rei quia nihil est dictum quod assentio lapidi vel boui. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio decima octava De viatoribus

beat aliquem conceptum simplicem et proprium de deo ante compositionem vel divisionem vel post. Et videtur quod sic. quia iste conceptus est simplex de quo quod sunt tales conceptus compositi. Utrum deus sit ens infinitum. Utrum sit actus primus. Sed tales questiones querunt de conceptu dei. ergo etc. Maior patet. quia tales questiones non querunt de conceptu dei composito proprio. quia tunc idem quereret de se ipso quod falsum est. Contra nulla creatura continet conceptum dei proprium et simplicem. essentialiter nec virtualiter. ergo nulla creatura potest illum causare. Ad istas quod dico quod viator ex naturalibus puris non potest habere de deo cognitionem aliquam que sit absoluta non connotativa. affirmativa non negativa. simplex non composita propria non communis. ante compositionem et divisionem. Cuius ratio est quia alias nullus posset negare deum esse quod supposito quod per sensationem rei non causat aliam cognitionem propriam alicui impossibilis ante

compositionem et divisionem. Tunc quia sensitio nullam habet habitum ad impossibile ut causet eius cognitionem propriam. Tunc quia eadem ratione sensitio causaret cognitiones proprias infinitorum impossibilium. quia eadem deus habitum ad omnia impossibilia. Tunc arguo sic. Quia tu concedis cognitionem dei propriam causari ante compositionem et divisionem. et non ex fide. quia in fide concordamus et tamen non ponimus hoc. ergo evidenter cognoscit quod cognitio dei propria causat per sensationem. et per consequens evidens est cuiuslibet infideli deum esse per hoc quod videt albedinem esse. quia posset evidenter arguere quod conceptus causatus mediante sensatione non est alius cuius impossibilis sed possibilis. ex quo mediante sensatione albedinis per te cognitio sit propria dei ante compositionem. et ista cognitio non est alicuius impossibilis. ergo quilibet infidelis posset evidenter scire deus est possibilis. Et cum in perpetuis non differat esse a posse. potest quilibet infidelis evidenter scire deum esse. quod falsum est. Ideo dico quod ante compositionem et divisionem non habet viator talem conceptum nec habere potest. Preterea noticia complexa unius rei non est nata causare primam incomplexam alterius rei simplicem et propriam. quia non intuitiva. quia illa causatur immediate a re loquendo naturaliter. Hec etiam abstractiva. quia si illa esset cognitio simplex propria necessario presupponit notitiam intuitivam. Cum ergo viator non potest deum per statum isto intuitivum videre. nullam cognitionem talem de deo potest habere. Secundo dico quod viator non potest talem conceptum simplicem et proprium habere post compositionem et divisionem. Cuius ratio est. quia divisionis proprie est inter complexa. ergo per divisionem solum solum solum potest acquiri noticia complexa. et non incomplexa. que presupponit compositionem et divisionem. ergo etc. Sed contra. quia hoc dato tunc intelligeremus deum nihil aliud intelligendo. quod probatur. quia isti conceptus communes. ens. primum. trinum et unum eodem ordine temporis succedunt sibi in mente sic in voce. Sed quando primus conceptus est in mente non plus intelligit deus quam creatura. nec quando secundus est. nec quando tertius. et nunquam intelligit deus conceptum proprio nisi isti conceptus successively formati continent simplicem et proprium. Preterea aliter intelligendo

deum oportet incipere ab ente et descendere per compositionem et divisionem. et ita erit magnum tempus antequam possit iterum intelligere deum. Preterea definitio substantie create potest causare conceptum simplicem proprium definiti. ergo descriptio dei potest causare conceptum simplicem dei. tenet propositio. quia aliter in linea predicamentali non distingueret definitionem et conceptum simplicem definiti. nec in demonstratione essent tres termini. quia non esset ibi conceptus simplex definiti. Preterea aliter non esset conceptus relatiuus in nobis quia neutrum extremum potest causare conceptum alterius. nec causat conceptus extremum ante compositionem et divisionem. quia experientia docet quod intellectus non prius habet conceptum relatiuum quam comparat unum alteri per compositionem et divisionem. puta quando intellectus format hoc complexum. Dec albedo est talis quod talis est illa. causat conceptus similitudinis chy mere. Preterea tunc non possemus habere intellectionem in uno instanti. quia per conceptum compositum sibi succedunt in mente sicut in voce. sicut prius dictum est. Preterea quando intellectus format hoc complexum deus distinguit a quolibet quod non est ipsum. aut subiectum illius propositionis in mente est simplex conceptus dei. et habet propositum. Aut non. et tunc faciam propositionem demonstrando rem que deus est. sic. hec res que significat per hoc complexum distinguit a quolibet quod non est ipsum. et tunc demonstratio deum per unum actum. et habet propositum. Aut per compositionem ex multis actibus. et erit processus in infinitum.

Ad primum istorum concedo quod viator non potest naturaliter intelligere deum nihil aliud intelligendo. quia licet per conceptum totalem solum intelligat solum ens quod est deus. tamen per conceptum quilibet partialem illius compositum intelligo aliud a deo. quia quilibet talis conceptus est communis deo et aliis. Sed ultra dico quod probatio deficiat. quia licet hoc possibile sit in aliquo casu quod conceptus communes eodem ordine succedant sibi in mente sicut in voce. hoc tamen est necessarium. quia potest formare aliquam propositionem in qua multi conceptus communes simul predicant vel subiiciunt. et per consequens in tali conceptu composito potest deus intelligi. Ad secundum dico quod non oportet incipere ab ente. quia potest incipere a primo

vel ab alio. Nec requirit ad iterū intelli-
gendū deum talis descensus vel discursus
p compositionē et diuisionē. nec magnū tem-
pus requirit. quia quā de intelligit primo
p aliquem cōceptum ppositū pōt iterū in-
telligi per habitū interiore ad p similem
cognitionē inclinante in instanti. sicut i in-
stanti pōt formari tota ppositio. Ad ter-
tiū nego assumptū. quia pceptus diffinitū
p supponit d cōmuni lege i diffinitōe. quia
pgnitio diffinitū diffinitōe pzie dicta cau-
sal mediante pgnitione intuitiua vnius i-
diuidui. quia cōceptus speciei potest abstra-
hi ab vno indiuiduo. Diuisionē autē non pōt
causari qntum ad oēm eius ptem nisi per
pgnitionem multorum indiuiduorum. Ad
pbatōnem dico q neutrum illoz impossibi-
liū sequit. q: non ppter hoc distinguit con-
ceptus diffinitū a diffinitōe. quia causal
ab ea. q: nullo mō causal ab ea. Sed seip-
sis distinguuntur et causaliter a suis causis q
diuerse sunt. Ad qrtū dico q argumen-
tum est ad oppositū. quia pceptus relati-
u ab vtroq extremo simul positus pponitur et
distinguit. qd pbo. quia subiectū et p dica-
tū pōnis pcedit saltem ordine nature cō-
positionē. Hūc autē intellectus in ipsa for-
matione huius cōpleti. hoc albedo est alte-
ri similis vel equalis. ponit pceptus relati-
uos a parte p dicitur. ergo isti cōceptus pce-
cedunt ppositionem. Un iste est ordo q vi-
sis duabus albedinibus primo causal in-
mente conceptus speciuocus albedinis. et
hoc dico immediate ab ipsis albedinibus
vel a cognitionibz earum. et post saltem or-
dine nature format ppositio. Ad pbatō-
nem dico q experientia docet. q nō prius in-
dicat p actum assentiendi illas albedines
esse similes. q intellectus compet vnaq al-
ter p ppositionem et diuisionē. et hoc quia ta-
lis assensus p supponit ppositionem et diuisi-
onem sicut prius dictū est. sed experientia nō
docet quin prius habeat pceptus relatiuū
aī ppositionem et diuisionem. Ad quintū
dico q possumus intelligere chymera in
vno instāti per pceptū ppositum includē-
te ptradictionē. sed nullo modo p cognitō-
nem simplicem pziā. Et vltra dico q pba-
tio assumit falsum. scilicet q ptes pceptus cō-
positi succedunt sibi in mente sicut in vo-
ce. quia pceptus illi simul existunt in subie-

cto indiuisibili. in voce autē non. Ad vl-
timū dico q subiectū huius pōnis. de di-
stinguat et nō est pceptus simplex sed ppo-
situs. Eodē mō dico q formatio ista pposi-
tionē. nec res significata p istum pceptum
ppositū distinguit et. subiectū istū secūde
ppositionis est ppositū et pceptu dei et pno-
mine demonstratio. Et vltra formatio illa
pōnem sic dicendo. Nec res significata p
istum secūde cōceptum ppositum distin-
guat et. subiectū adhuc est pceptus cōpo-
situs. Et ideo pcedo pcessum in infinitum
formatio tales pōnes distinctas saltez nu-
mero. et semp subiectū in qualibet pōne ē
pceptus cōpositus et nō simplex. Ad p-
cipale dico q tales pceptus cōpositi ens i-
finitū. actus purus. qrun et demonstrant de
cōceptu ens picularis sumpti. puta cum
qrit vtrum in vniuerso est aliq ens infini-
tum et actus purus. Subiectū autē huius p-
positionis est cōceptus cōpositus et cōce-
ptu ens i cōi et hō sicut begreumatū aliq.
et ita non est incōueniēs q vnius cōceptus
compositus querat et p dicitur de alio cōce-
ptu composito.

Questio decimanona Trum intentio.

nes prime et secunde realiter di-
stinguant. Et videt q nō. qd
essentia rationis non distinguit realiter. s;
intentōnes tam pme q secunde sunt entia
rationis tm. igitur. Contra. intentiones
pme et secunde sunt res et nō sunt eedem res
sed distincte. res. ergo distinguuntur realiter.
Dic pmo videndū est que sit intentio p-
ma et que secūda. Secūdo ad qstōes. Cir-
ca p mū dico q tam intentio pma q secun-
da pōt accipi duplr. large et stricte. Large
dicit intentio pma esse signū intēibile et i-
stius in aīa qd nō fecit intentionē vel cō-
ceptus in aīa vel alia signa pēse. et hoc di-
co siue signū accipiat p illo qd pōt suppo-
nere in pōne et esse p pōnis. sicut sunt ca-
thegreumata. siue accipiat signū p illo qd
nō pōt supponere nec esse extremū pōnis.
quā accipit significatiue cuiusmodi sūt sin-
thegreumata mentalia q significant res q
nō sunt significatiue. sed etiaz sicut begre-

mata mentalia et verba et cōiunctōes et hōi-
dicunt intentiones pme. Exemplū. Nā isto
modo nō soluz cōceptus hominis q signi-
ficat omnes homines et p illis pōt suppone-
re et esse p ppositionis. et cōceptus albedi-
nis. et cōceptus caloris. zilli cōceptus ppe-
dicatū intentiones. sed tales cōceptus sicut
thegreumatici. si. tm. nō. dū. si. est. et. currit.
legit. dicunt intentiones pme. et hoc qz licet
nō supponant p se accepti p rebus. tm con-
tuncti cum alijs faciūt eos supponere et di-
stribui p oibus hominibz. vt in ista ppositi-
one. ois homo currit. et tm hoc signū omis
p se nihil significat. quia nec rem extra. nec
intentionem anie. Sed stricte dicitur prima i-
tentio. nomen mentale pēse natum esse et
tremū ppositionis et supponere p re q nō est
signum. sicut cōceptus hominis. animalis
substantie. corporis. Et breuiter omnia no-
mina mentalia que naturaliter significant
res singulares q non sunt signa. Similit-
large accipiendo dicitur intentio secūda anie
cōceptus q significat nō solum intentiones
anime q sunt naturalia signa rez. cuiusmo-
di sunt intentōnes pme stricte accepte. sed
etiam put signa mentalia ad placitū signi-
ficantia signa sicut begreumatica menta-
lia. Et isto modo forte nō habem nisi vo-
cale corrūdens intentioni secūde. Stri-
cte autē accipiēdo dicitur intentio secūda. cōce-
ptus q precise fecit intentiones naturaliter
significatiuas. cuiusmodi sunt genus. spe-
cies. differētia. et alia hōi. qz sicut de oibz
hominibz p dicitur cōceptus hominis. sic di-
cendo. iste homo est homo. ille hō est hō. et
sic de alijs. Ita de intentionibz pme que
supponunt p rebus p dicitur vnius cōceptus
cōmuni qui est intentio secūda. sic dicen-
do. homo est spēs. asinus est spēs. albedo ē
species. animal est genus. corpus est genus
quantitas est genus. Ad modū q nomē p-
dicat de diuersis noibz. sic dicēdo. albedo
est nomen. homo est nomē. et ista intentio se-
cūda significat ita naturalr intentiones p-
mas et potest p eis supponere in ppositione
sicut intentio prima significat naturaliter ref-
extra et pōt p eis supponere. Circa secun-
dū dicunt aliq q intentiones pmez scde sunt
qdā entia ficta q tm sunt obiectiue in men-
te. et nullibi subiectiue. Contra quā pō ve-
rificat p rebus. si due res sufficiūt ad ei veri-

tatem. supfluz est ponere aliā rem. sed pmi-
oēs tales. hō intelligit. hō est subiectū. hō ē
p dicitur. hō est spēs. animal est genus. et cōi-
miles pōnes. in qbz ponit tale esse fictum
verificat p rebus. et due res sufficiūt ad veri-
ficandū oēs. qz. Assumptū pbat. qz posi-
ta cognitione hōis in intellectu ipossibile
est q nec sit falsa. hō intelligit. Sicut posita
intentione hominis in cōmuni. et intentione
subiecti in cōi. et formata hac pōne menta-
li. hō est subiectū. in qua vna intentio p dicitur
causal de alia. necesse est hac pōnem eē veraz.
hō est subiectū sine oī ficto. Preterea tale
fictum ipedit cognitōes rei. qz nō est ponendū
ppter cognitōes. Assumptū pbat qz illud nec
ē cognitio nec albedo extra pgnita nec am-
bo sil. sed qdā tertium mediū int cognitōes
et re. qz si illud fictū itelligit tūc res extra nō
intelligit. et tūc quā formo hac pōnem meta-
le. de est trinus et vnus. nō itelligo deum in se
sed illud fictū qd videt absurdū. Prete-
rea eadē rōne itelligēdo alia intelligeret ta-
lia ficta. et ita ab etno erat coordinatus tot
entium fictōrum qz pōt esse diuerse res intel-
ligibiles. que fuerunt ita necesse eē q deus
nō potuit eas destruere. qd videt falsum.
Preterea tale fictū nō est ponendū vt ba-
beat subiectū et p dicitur i pōne vli. qz ac-
tus intelligēdi sufficit ad hoc. qz ita tm sin-
gulare in essendo qz in representādo ē illud eē
fictū sicut actus. qd patet et h. qz vni fictū
potest destrui alio manere sic actus. qz aut il-
lud fictus dependet essentialr ab actu. aut
nō. Si sic. tūc cessante vno actu destruit il-
lud fictū. et tamē manet fictū in alio actu. et
p cōsequēs sunt duo ficta singularia sicut
duo actus. Si nō dependet ab actu isto sin-
gulari. nec p cōsequēs dependet essentiali-
ter ab aliq actu eiusdē rōnis. et ita remane-
bit illud fictus in esse obiectiuo sine oī alio
actu. qd est impossibile. Preterea nō est
cōtradictio q de faciat cognitōem talē si-
ne tali ficto cōtialr. sed p dicitur ē q ponat
intēio in intellectu qn aliqd itelligat. qz nō
est ponendū ppter intentionē cōem. Itō
dico q tam intentio pma q secūda est ve-
re actus intelligēdi. quia p actum potest
saluari quicqd saluat p fictum. Eo em q
actus ē sicut subiecti pē care et supponere
p rebus extra. pē eē subiectū et p dicitur i pō-
ne. potest esse genus species et. sicut fictū.

Ex quo patet quod intentio prima et secunda realiter distinguuntur. quia intentio prima est actus intelligendi significans res que non sunt signa. Intentio secunda est actus significans intentiones primas. ergo distinguuntur. Ad principale patet ex dictis quod tam intentiones prime quam secunde sunt vere entia realia. et sunt vere qualitates subiective existentes in anima. ergo etc.

Questio vicesima

Primum christus

existens in eucharistia possit videri alia et videri ab alijs. Et videtur quod non. Quia omne quod videtur videtur sub piramide cuius conus est in oculo et basis in re visa secundum auctorem perspective. hoc autem non potest competere nisi rei habenti modum quantitativum. quale modum non habet christus in eucharistia. Contra. Omnis effectus sufficienter dependet ex suis causis essentialibus dispositionibus et approximationibus earum. Sed modus quantitativus non est causa effectiva visionis alicuius albedinis. ergo destructo modo quantitativo potest adhuc albedo videri. ergo etc. Ad istam questionem dico primo. quod supponendo ista que sunt de necessitate fidei non potest probari sufficienter quod christus in eucharistia non possit videre alia et videri ab alijs. Et hoc dico de oculo corporali. Quod probatur. quia non minus potest aliquis principium habere actionem quam se toto est presens alicui toti passo et cuilibet parti. quod quod per unam partem est presens uni parti passi. et per aliam partem est presens alteri parti. Sed corpus christi in hostia et omnia accidentia sua corporalia. se toto est presens toti hostie et cuilibet parti hostie. ideo eodem modo potest esse principium actuum et passivum respectu visionis. sicut si una pars eius coassisteret uni parti hostie et alia pars coassisteret alteri parti. Maior patet. quia si albedo in pariete tota coassisteret toti parieti. et tota cuilibet parti parietis. nihilominus videretur tunc quod nunc. Hoc etiam patet. quia anima intellectiva est tota in toto corpore et tota in qualibet parte. et tamen secundum Augustinum. ix. de trinitate. ipsa agit in corpus transmutando et alterando. causando sanitatem et infirmitatem. et tamen non est quantitativa in loco. Preterea agere sufficienter approximato passo disposito

et non impedito necessario sequitur actio vel sequitur potest. Sed accidentia corporalis christi et presentie visive hominum circumstantiis sunt huiusmodi. ergo si non impediunt potest fieri visio. Preterea si non possunt. hoc non est nisi quia agens corporale ad hoc quod agat actione corporali necessario est in loco circumscriptive et continuative. Sed hoc non requiritur. Probo. quia secundum Avicennam. Si calor esset separatus ab omni subiecto. adhuc potest habere omnem actionem quam potest habere in subiecto. Sed tunc non esset necessario in loco circumscriptive. sed tamen diffinitive. § etc. Preterea idem potest agere in se non solum actione spiritali. sicut est de intellectu et voluntate. sed etiam actione corporali. sicut patet de aqua calida nature sue de relictis que naturaliter causat in se frigus. Et hoc arguo. Agens et patiens corporale possunt agere quibus non distat localiter sicut patet. quando idem agit in se. ergo agens corporale potest agere quibus non sit in loco circumscriptive. Antecedens est verum. ergo et consequens. tenet contra. quia eadem videtur esse ratio utrobique. Preterea actuum naturale respiciens diversa passa sibi sufficienter approximata et eque disposita. si sit agere in unum et in reliquum. Sed color corporis christi potest intuitively videri ab angelo bono. igitur idem color potest videri a visu corporali si non impeditur modus quantitativus. sed ille non plus potest impedire visionem corporalem quam visionem angeli. Preterea reus modus accidentalium alicuius principium actuum non impedit actionem passivam illius. Sed esse in loco est modus accidentalium colorum. ergo etc. Secundo dico quod christus in eucharistia posset videre oculo corporali illa que sunt in altari. et si posset videri simili visione ab alijs. nisi esset speciale impedimentum. quod patet. Tum quia posito actu sufficienti et passivo potest sequi actio. sicut supra dictum est. Hec est ista propositio neganda. nisi propter rationem que hic non apparet. vel propter auctoritatem scripture que etiam non apparet hic. vel experientiam que hic non concludit. quia deus suspendit actionem quantitativam ne agant. Tum quia non repugnat intellectui parti non habente modum quantitativum. sicut patet de intellectu meo videte albedinem extra. Hec etiam ab obiecto non habente modum quantitativum. sic patet

quando intelligit se et suam cognitionem. ergo ad hoc quod naturaliter intelligat aliquis non refert an habeat modum quantitativum vel non. Tertio dico quod de facto corpus christi et accidentia eius corporalia non videntur naturaliter ab homine. licet forte videantur ab angelo. Sed hoc solum scimus per experientiam. Et causa quare non videtur de facto est. quia deus non coagit naturali influentia illis quantitatibus ut videantur ab homine. Unde si deus coageret illis qualitatibus generali influentia sicut coagit alijs. tunc de facto naturaliter videretur. et ideo videtur quod deus miraculose suspendit illas actiones sicut fecit actioni ignis in camino. Sed utrum christus videat oculo corporali illa et visione intellectuali. vel non. nescio. quia non habeo rationem ad hoc convincentem nec experientiam sed ipse novit quomodo. Rationabilius tamen est dicere quod sic. etiam loquendo de facto. quia satis videtur mirabile et extraneum quod christus sit in eucharistia et tamen nesciat ubi sit. Sed hic sunt duo dubia. quia videtur quod corpus christi non possit videri in eucharistia. quia omne visibile habet partes distinctas potest una pars discerni ab alia. sed in hostia non potest discerni in caput christi et pedes. quia ibi est confusio partium. Preterea si sic. tunc posset eadem ratione calefacere hostiam et calefieri ab igne approximato hostie. quia omnia argumenta equaliter concludunt. Secundum dubium. utrum christus possit videre seipsum in hostia sicut posset si esset in distinctis locis circumscriptive. Probat quod non. quia inter videntem et rem visam debet esse distantia. sed corpus christi in una parte hostie non distat a se in alia parte. ergo etc.

Ad primum illorum dico quod maior est difficultas de corpore quam de alijs qualitatibus quia color ad hoc quod videatur requirit certam situationem partium. qualiter non requirit calor nec alie qualitates. quia taliter possunt duo colores situari quod alter non videtur. et taliter quod uterque videtur. Exemplum. si ponatur pannus albus tenuis super corpus rubeum intensum. tunc tamen videtur rubeum visibile. Si autem disticta ponatur in eodem situ cum colore rubeo. tunc uterque distincte videbitur. maxime si unum distat ab alio. Ideo difficile est videre quomodo colores videntur in corpore christi

et quia videtur et quis non. quia hoc non constat nobis per experientiam. Sed quoniam illa situatio colorum in corpore christi possint se invicem impedire ne omnes videantur. tamen ista diversa situatio non impedit quin aliquis color videatur. si deus non suspenderet actionem suam miraculose. Ideo ad argumentum dicitur quod partes alterius rationis distinguuntur si videntur. non autem partes eiusdem rationis. Exemplum est in albedine intensa vel remissa. ubi partes non possunt ab invicem distinguere. Similiter non potest distinguere duo lumina eiusdem rationis in eadem parte medij. et tamen potest illa lumina videre. Unde plura requiruntur ad noticiam iudicativam quam ad apprehensivam. Ad secundum dico quod conclusio esset procedenda. si deus non suspenderet miraculose actionem illarum quantitatium. De facto autem non est ita propter illam suspensionem. Ad secundum dubium dico. quod oculus christi in una parte hostie potest ita bene videre se in alia parte. sicut posset si iste oculus esset in diversis locis circumscriptive. sed si sic extisteret. tunc existens in uno loco posset videre se in alio loco. igitur et nunc. Ad probationem dico. sicut idem distat a se quando est in diversis locis circumscriptive distantia requisita ad dispositionem visionis. ita idem distat a se quando est in diversis locis diffinitive sufficienti distantia requisita ad divisionem corporalem. sic est in proposito. Ad argumentum principale dico. quod auctor perspective dicit sicut vidit. et quod nunquam vidit colorem nisi extensum. ideo posuit colorem videri per cursum naturalem per figuram unius pyramidis. cuius conus est in oculo et basis in re visa. tamen deus potest facere colorem non extensum. et tunc ille posset videri non per talem figuram. Et hoc dico si deus non suspendat miraculose eius actionem sicut fecit in camino ignis.

Questio vicesima prima

Primum anima christi

possit movere corpus christi in eucharistia. Et arguitur quod non. Quia omne mobile corporale est extensum et circumscriptive in loco. Sed corpus

Christi in eucharistia non est in loco circumscrip-
tione. ergo corpus Christi ut ibi non potest moueri

Contra. Corpus Christi in eucharistia mouetur ad motum hostie consecrate. sed anima Christi potest mouere hostiam motu pulsionis. tractionis. vel alicuius talis. ergo potest mouere corpus Christi. Ad istam questionem primo videtur quod est. Utrum corpus Christi in eucharistia possit proprie realiter et vere moueri. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod corpus Christi in eucharistia potest moueri realiter et per se non per accidens. et hoc proprie quod est loco per se et non per accidens potest moueri localiter proprie et non per accidens. sed corpus Christi sub hostia est huiusmodi. quia immediate est presens loco hostie. et per consequens est immediate per se in loco. Preterea deus posset si sibi placeret seruare corpus Christi in hostia presens loco destruendo illam hostiam que est presens loco. quia ista hostia non inheret corpori Christi. sed est totaliter extrinseca. Sed destructa illa hostia et remanente Christi corpore partialiter loco. est corpus Christi immediate et per se presens isti loco. et non per aliquid aliud. ergo et nunc existente hostia est corpus Christi per se et immediate in loco. ergo potest per se moueri in loco. quod concedo. Circa secundum dico quod corpus Christi sub hostia potest moueri localiter ab anima Christi. et hoc dico tam per potentiam organicam quam per potentiam siue virtutem non organicam nisi impediat a deo. Hoc probatur. quia quando aliqua duo sic se habent quod unum habet modum essendi uenientem mobili. et aliud modum essendi uenientem mouenti. potest unum mouere et aliud moueri. Sed corpus Christi sub hostia habet modum essendi uenientem mobili. et anima Christi habet modum essendi uenientem mouenti. et hoc tam per potentiam organicam quam non organicam. quia modus essendi quantitatiuus vel non quantitatiuus nihil impedit. ergo hoc habet anima Christi et corpus per utramque potentiam. Ideo concedo quod anima Christi potest uelle efficaciter corpus Christi mouere ad motum hostie. et sic saltem potest partialiter mouere. et sic potentia executiua organica potest executiui imperii voluntatis. et sic actualiter mouere. Sed hic sunt duo dubia. Primum. que est potentia organica per quam anima mouet corpus Christi. Secundum est. quod videtur quod corpus Christi sub hostia moue-

atur a solo deo. quia quando aliqua duo precise coniunguntur per actum voluntatis. contingenter se habent ad illam coniunctionem istorum secundum se. si unum istorum sit ordinis improporzionatum ipsi mouenti. et reliquum proporzionatum. non eodem motore potest moueri utrumque coniunctum. Exemplum. Si angelus uoluntarie coniugatur se lapidi. lapis autem est mobile proporzionatum homini portanti. sed angelus non. Tunc manifestum est quia non eadem motione potest iste homo mouere lapidem et angelum. Sed hostia et corpus Christi precise coniunguntur per actum voluntatis diuine. que contingenter se habet ad istam coniunctionem. et hostia est mobile proporzionatum potentie motiue create. corpus autem Christi non. ergo ista duo non possunt moueri eadem motione. nec ab eadem uirtute motiua ergo cum hostia moueatur a potentia create. corpus Christi mouetur sub hostia a solo deo. Ad primum istorum dico. quod potentia organica et non organica distinguuntur realiter. quia sicut in alio quodlibet dictum est. Anima sensitua intellectiua et forma corporis distinguntur realiter. et ideo potentie illarum formarum distinguuntur realiter. Unde dico potentia organica est illa que uirtute organico corporali in sua actione. cuiusmodi sunt omnes potentie extense in materia. sicut potentie sensitue et executiue. Et per tales potentias potest anima Christi sensitua mouere corpus sub hostia. si deus non suspendat actionem istarum. posset enim uideri hostiam moueri et appetere appetitu sensitui propter aliquod pulchrum et delectabile moueri cum hostia. vel forte quiescere hostia mota. Potest etiam potentia executiua executiui imperii voluntatis imperantis corpus illud moueri. et sic potest mouere corpus suum per potentias organicas. Et hoc dico nisi deus suspendat miraculose actionem causarum naturalium. Potentia autem non organica est illa que non indiget organo corporali in sua actione. sicut est de intellectu et uoluntate. Per illos mouet anima Christi intellectiua corpus suum sub hostia intelligendo et dictando corpus esse mouendum ad motum hostie. et uolendo efficaciter corpus suum moueri ad motum hostie. sicut dicitur intellectus. et conformando se uoluntati diuine que est causa principalis

In omni tali motu. Et sic patet quod mouet corpus suum per potentiam non organicam.

Ad secundum. quod corpus Christi sub hostia potest moueri ab anima Christi modo predicto

Ad rationem dico quod bene probatur quod corpus Christi non potest moueri ab omni uirtute creata que mouet hostiam. quod non potest immediate moueri a sacerdote mediante hostia. quia respectu sacerdotis saltem de facto est illud corpus sub hostia mobile improporzionatum. et ideo respectu talis uirtutis nec mouetur eadem motione. nec eadem uirtute creata. Sed non probatur quin corpus Christi sub hostia possit moueri ab anima Christi. et similiter hostia consecrata. quod utrumque est mobile proporzionatum anime Christi quod anima Christi eadem uoluntate efficaci potest corpus suum et hostiam transferre simul de loco ad locum. semper tamen concurrente deo sic causa partiali. et sic patet quod ambo tam corpus Christi quam hostia mouentur eadem motione actiua creata. et duplici motione quare una est creata et alia increata. mouetur etiam duplici motione passiuam sic sunt duo mobilia.

Ad argumentum principale dico quod assumptum est falsum. sed nullibi inuenitur de facto instantia nisi in proposito de corpore Christi. quod licet non circumscribat loco tamen coexistit corpori circumscriptiue in loco existenti. et hoc sufficit ad motum localem.

Questio uicesima secunda Primum anima Christi

Utrum possit mouere corpus Christi sub hostia ad motum localem hostie organice et non organice. Et arguitur quod non. quia non potest mouere corpus Christi in celo istis modis. ergo in sacramento. Contra. posita causa sufficienter et approximato passo et non impedito potest poni effectus. Sed Christus sub hostia habet organicas potentias et non organicas sufficientes. et corpus Christi est ens approximatum. ergo possunt se mouere utroque modo. In ista questione primo proponendi sunt termini. mouere organice et non organice. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod organice mouere est primo mouere unam partem et post mediante illa parte mota mouere aliam distantem loco et situ a prima parte mota. Ita quod mouere organice requirit neces-

sario ista duo. Primo quod primo mouetur una pars localiter et post alia mediante prima parte. Secundum quod inter partes corporis mouentis sit distantia localis. Exemplum. anima mouetur in motu progressiuo primo cor motu locali et reali. et post mediante motu cordis alia pars magis propinqua mouetur. et post tertia. et sic deinceps. Et hoc est uniuersaliter verum in omni motu pulsus et tractus quod primo pellitur una pars et post trahitur alia. Ex isto sequitur quod solum illud corpus mouetur organice quod est circumscriptiue in loco. quia solum partes illius corporis distant loco et situ. Mouere corpus non organice est mouere totum et primum eque primo. et non primo unam partem et post aliam. Et hoc indifferenter est uel siue partes corporis distant inter se loco et situ siue non. Exemplum. angelus in corpore assumpto quia est totus in toto corpore. et totus in quolibet parte. et hoc sicut motor in mobili. non sicut materia in forma. vel perfectio in perfectibili. ideo eque primo mouetur totum corpus assumptum et quolibet eius partem.

Circa secundum dico. quod anima Christi in celo potest mouere corpus suum ibi solus organice. sicut potest anima mea mouere corpus suum. Cuius ratio est. quia corpus Christi in celo est circumscriptiue in loco. ideo potest anima sua primo mouere cor. et postea alias partes secundum quod potest existens in una parte celi uelle efficaciter aliquid in alia parte celi. et ita uelle corpus suum mouere ad aliud. Sed non organice non potest corpus suum mouere in celo. quia licet anima sua intellectiua sit tota in toto et tota in qualibet parte. sicut angelus est in corpore assumpto. non tamen est in qualibet parte sicut motor in mobili. sed sicut materia in forma. propter quod non potest corpus suum non organice mouere. sicut potest angelus. Et si queratur causa illi dico quod natura rei talis est. quod forma informans corpus existens circumscriptiue in loco primo mouet unam partem postea aliam. Secundo dico quod anima Christi sub hostia potest mouere corpus suum non organice tantum. Nam organice non potest mouere cor quod inter partes corporis Christi sub hostia non est distantia localis. quod totum coexistit toti et toti cuiuslibet parti. Ideo non potest primo mouere unam partem et postea aliam

quia quilibet pars eius est in eodem loco cum alia. sed bene potest vellet forte factio ita vult qd corpus suum moueat ad motum hostie. Et hoc conformando se voluntati diuine. quia vult illud corpus moueri ad motum hostie. et ita quando mouet hostia mouet tunc corpus suum non organice.

Sed hic sunt dubia. Primum. quia videtur qd si corpus christi mouet in celo organice. qd mouet sub hostia organice. qd alia idem corpus numero simul moueret in celo et quiesceret simul sub hostia. quod videtur falsum. Secundum est qd si anima christi sub hostia suspenderet actum voluntatis sue volendo corpus suum moueri ad motum hostie. a quo tunc mouet corpus christi sub hostia.

Tertium est. Utrum anima christi sub hostia possit mouere hostiam non organice. Quartum. Utrum anima christi sub hostia possit mouere corpus suum non mota hostia. puta separe se et recedere. vel etiam quiescere mota hostia et recedente. Ad primum concedo qd corpus christi potest moueri organice in celo et quiescere sub hostia. Et si dicis. contra dictio est qd idem simul moueat et quiescat.

Respondedo qd intelligedo qd quiescere non moueri simpliciter. sic est contradictio quidem corpus simul moueat et quiescat. quia illud quod sic quiescit non mutat locum primum. nec acquirit nouum. et tale quiescens nullo modo mouet.

Si autem intelligas qd quiescere qd corpus extensum in aliquo loco et non mutat illum locum quiescit. et per oppositum intelligas qd corpus sit in aliquo loco et mutans illum mouet. Sic potest idem corpus simul quiescere et moueri. qd corpus christi in celo potest mutare suum locum. et sic ibi mouet localiter. et idem corpus sub hostia potest manere et non mutare illum locum. et sic quiesceret.

Ad secundum dico qd in isto casu adhuc ad motum hostie mouebit corpus christi a solo deo. sicut hostia mouetur. Ad tertium patet ex precedentibus in questione dictis. et in solutione ad argumentum principale. Ad quartum dico qd si non esset ordinatio diuina in contrarium quod ordiat illud corpus semper moueri ad motum hostie et quiescere ad eius quietem. posset se separe ab hostia et hoc volendo recedere efficaciter ad illum locum ita bene sic si esset circumscriptione sub hostia. unde est circumscriptione in loco et diffinitive est impti-

nens ad eius motum et quietem. Ad argumenta principalia in oppositum dico qd licet ipse sub hostia habeat potestias organicas non tamen potest corpus suum ibi mouere organice. quia ibi non est corpus suum passum dispositum ad talem motionem. eo qd in partes corporis ibi non est distantia localiter que necessario requiritur ad talem motionem. Dico etiam qd potentia non organica potest mouere corpus organice et non organice. sic patet de anima intellectiva christi que mouet corpus suum in celo organice et sub hostia non organice.

**Questio vicefimatertia
Tertium supposito**

Quantitas sit distincta res absoluta a substantia et qualitate. quantitas corporis christi sub hostia possit habere positionem de genere quantitatis sine positione que est predicamentum. Et arguitur sic. quia deus potest separe et seruare prius absolutum sine posteriori. sed quantitas per se posita est res absoluta. Et similiter positio que est eius dicta. Positio autem que est predicamentum est res fundata in quantitate. ergo potest deus seruare quantitatem corporis christi cum prima positione destruendo secundam. Contra. Impossibile est qd ponat fundamentum respectus et terminum. nisi ponat respectum. vel nisi tale denotet per ceptum relatiuum. Sed quantitas corporis christi est fundamentum illius positionis. et locus hostie cui est sensus corpus christi est terminus illius respectus. ergo impossibile est qd illa quantitas sit prius in loco nisi habeat positionem illi loci. Ad istam questionem dico qd impossibile est qd quantitas corporis christi prius loco habeat positionem que est differentia quantitatis nisi habeat positionem que est predicamentum. Quod probatur multipliciter. Primo sic. positio que est differentia quantitatis est ordo prior in toto. Tunc quero. Aut ille ordo situationalis est ita qd vna pars sit superior. alia inferior. vna ante. alia retro. et cetera. Aut est ordo perfectionis. ita qd vna pars est perfectior. alia imperfectior. Aut tertio est ordo totius et partis. sicut oculus est pars capitis. Aut quarto est ordo causalitatis. ita qd vna pars est causa alterius. Aut iste est ordo originis vel nature. ita qd vna pars prius natura est in rebus natura-

et alia. Alio modo non video qd possit esse ordo prior in toto. Si primo modo intelligitur ordo prior in toto habet positum. quia manifestum est qd non potest esse ordo situationalis sine distantia locali priorum. quia in tali ordine contingit assignare partem secundam. tertiam. respectu loci quoniam corpus est immediate prius loco. et per consequens ille ordo non potest esse sine positione que est predicamentum. Alijs quatuor modis loquendo de ordine non potest dici qd ille ordo sit differentia quantitatis. quia quilibet alius ordo ita potest competere partibus substantie corporis christi si esset separeta ab omni quantitate sicut quoniam est coniuncta cum quantitate. Nam ita esset vna pars perfectior alia tunc sicut nunc quantum ad secundum ordinem. Et tunc vnum esset per alterius. puta oculus capitis sicut nunc. Nec plus esset vna pars causa alterius tunc quam nunc. Nec plus tunc vna pars esset prior natura alia quam nunc. quia prius natura est aliquid simpliciter. v. Verba. quando vnum potest separe ab alio et non conuerso. Talis positio non est inter partes corporis. quia quilibet potest separe ab alia et conuerso. Et ita patet manifeste qd solus ordo situationalis que requirit distantiam localem inter partes facit aliquid esse quantum. et habere positionem que est differentia quantitatis.

Secundo sic. Omne quantum est longum sed nihil est longum sine distantia locali priorum. ergo si quantitas corporis christi sub hostia sit longum. oportet qd vna pars distet ab alia. et sit extra aliam. Tertio sic. Omne quantum est extensum. sed nihil est extensum nisi vna pars distet ab alia. et sit extra aliam. quia ad extensionem sufficit presentia rei alicui quantum. alias anima intellectiva esset quantum cum sit presentis toti corpori et cuiuslibet parti. ergo si illa quantitas habeat positionem de genere quantitatis illa est extensa habens partem extra partem. et per consequens habet positionem que est ordinatio partium in loco. Quarto sic. De quantum contingit permanere et situatum est figuratum aliqua figura. sed ad figuratum requiritur ordo priorum in loco si corpus figuratum sit presentis loco. ergo ad quantitatem et eius positionem requiritur talis ordo. Assumptum patet. quia nullus alius ordo priorum sufficit ad figuratum. quia facta sola mutatione situationali priorum. sine omni alia mutatione figura mutat. patet de surgente. sedente. stante. vbi est diuersitas figure per solam mutationem localem. Hoc etiam patet. quia si

deus crearet vnum hominem cum omnibus suis accidentibus absolutis sub specie panis. ita qd ibi esset diffinitive et nullibi circumscriptione. ille homo nullius esset figure. quia nec circularis. nec quadrangularis. nec triangularis. nec esset eius corpus rarum nec densum. quia eius partes non iacerent in quinque nec remote. eo qd omnes sunt simul. Sed ista sola causa est quia partes non ordiantur in loco. et cetera. Quia sic corpus homogeneum puta ignis vel aer vere habet positionem que est differentia quantitatis. quia vere est quantum. sed inter partes illius corporis non potest esse nisi ordo situationalis que est ordo priorum in loco. et positio que est predicamentum. ergo vna positio non est sine alia. Assumptum patet. quia circumscripto illo ordine. nulla pars potest esse prior alia nec posterior. cum omnes sunt eiusdem rationis. Sexto patet hoc per philosophum in predicamentis. qui diuidit quantitatem in habentem positionem. et ponit exemplum in habentibus positionem vel linea superficies. corpus. singulum enim illorum situm est alicubi. sed talis situatio non potest esse sine ordine priorum in loco. ergo et cetera. Sed contra quilibet natura que respicit contingenter quilibet spem et indiuiduum contentum sub aliquo genere respicit contingenter totum illud genus. quia quoniam aliquid determinat sibi certum genus determinat sibi certam speciem illius generis. Sed corpus christi respicit contingenter quilibet spem positionis que est predicamentum. etiam quodlibet indiuiduum. quia sine quilibet potest esse. ergo potest esse sine toto illo genere. et per consequens potest vna habere positionem sine alia. Preterea quoniam sunt duo respectus extrinsecce aduenientes. quantum vnum presupponit alium. potest prior separe a posteriori. sed ita est de respectu presentialitatis et positionis. quod potest quantitas esse presentis loco sine positione.

Preterea positio predicamentum presupponit vbi proprie dictum. scilicet circumscriptionem. sed deus potest seruare quantum sine tali vbi proprie dicto et cetera. Ad primum istorum dico primo qd illa potest habere multas instantias. Tum quia quantitas contingenter respicit quilibet positionem que est differentia quantitatis. et tamen non respicit contingenter totum genus quantitatis. Tum quia quantitas contingenter respicit quacunque spem figure. puta triangulum. quadrangulum. et tamen non respicit contingenter totum genus figure quia quantum nunquam est

sine longitudine et latitudine. Nec per se quod est sine figura. Tum quia linea contingenter respicit rectitudinem, curvitatē, et tūc non figuram, cum linea non potest esse sine figura. Secundo dico quod conclusio per se procedi vno modo quia si deus faciat quantitates sine omni loco, tūc enim esset positio que est differentia quantitatis sine alia positione que est predicamentum, et hoc quia tunc quantum non est presens loco. Sed posito quod quantum sit presens loco, tūc non valet, deus potest facere quantum sine illa positione et illa, et sic de singulis, ergo sine omnibus. Exemplum, si sol non sit, posset deus facere corpus sine omni distantia ad solē, quod sol non est, sed posito sole, impossibile est quod sit corpus in mundo sine omnibus distantibus ad solem, et tūc tale corpus contingenter respicit quamlibet distantiam. Tertio dico quod aliquid sunt termini absoluti qui significant omnia sua significata vno modo. Et quoniam tales termini important res totaliter distinctas, tūc in illis est maior vera. Exemplum, Homo potest esse sine albedine et nigredine, et sic potest esse sine omni colore per potentiam dei. Similiter dilectio potest esse sine cognitione intuitiva et abstractiva, sic potest esse per potentiam divinam sine omni cognitione. Sed alii termini connotatiui qui non significant omnia sua significata vno modo significanti. Sed aliud in recto, aliud in obliquo, et quando tales termini sunt subordinati in linea, tūc in illis est propositio falsa. Exemplum, de linea et figura. Et ratio est, quia quod si significat linea in communi significat figura in communi, et hoc principale, et e converso, id est dicitur de modo connotent aliqua affirmatiue vel negatiue, et omnia que connotat linea negatiue, connotat etiam figura negatiue, et ideo impossibile est quod sit linea sine omni figura. Ad propositum dico quod licet corpus quantum respicit contingenter omnem positionem que est predicamentum, non tūc potest esse presens loco et separari a toto illo genere, et hoc quia tam positio predicamentum que positio que est differentia quantitatis signant illud idem quod corpus quantum, ideo corpus quantum non potest ab omnibus separari. Ad tertium dico quod nec positio nec quantitas, nec vbi, sunt tales parui respectus sicut homines imaginantur, quod patet ex hoc, quia si essent tūc posset quantitas presens loco separari ab illis, et tūc illud quantum non haberet partes ordinatas in loco, quod inclu-

dit contradictionem, sicut probatum est. Idem dico quod isti termini positio, vbi, important solum res absolutas diuerso modo significanti. Ad principale patet ex dictis quod non sunt tales res sicut homines imaginantur.

**Questio vicesima quarta
Primum substantia**

Primum substantia materialis extensa corpore christi proponatur ex partibus substantialibus sicutualiter distinctis. Et arguitur quod non, quia hoc solum conuenit quantitati ergo non substantie. Contra, alia pars materie, sicutualiter corporeitatis est in capite, alia in pede et sic. Ad istam quod dico quod substantia materialis corpore christi extensa tam materia que forma componitur ex partibus substantialibus localiter distinctis, et hoc potest euidenter probari. Primo sic, lignum non tūc componitur ex materia et forma que sunt partes essentielles eius et diuersae res. Sed etiam componitur ex partibus integralibus eiusdem rationis, quarum quilibet est lignum sed ille partes non sunt in eodem situ. Manifestum est, quod distant situ. Secundo sic, diuisio ligni in duas medietates nulla substat se tota de nouo generatur, sed nunc facta diuisione sunt due substantie distantes realiter, aliter accidentia in vna medietate remanent sine subiecto. Sed ille due substantie ligni quarum vtraque est quoddam totum per diuisionem presuerunt facientes vnum lignum totum, et non fuerunt prius in eodem loco, quod partes sicutualiter distabant. Confirmatur, quia vna medietas ligni potest corrumpi alia non corrupta, et illa corruptio est substantialis, ergo aliqua substantia que prius fuit nunc est corrupta. Et manifestum est quod alia substantia que prius fuit nunc manet, ergo prius erant due partes substantiales ligni componentes vnum lignum situ distantes. Tertio sic, Albedo existens in ligno est tota in aliquo toto, et pars in parte. Aut erit totum in aliqua tota substantia et pars in parte vel in aliquo toto accidente et pars in parte. Si deus primus habet propositum, quod illa substantia componitur ex partibus localiter distinctis, sicut partes albedinis sicutualiter distant sicut patet ad sensum. Si datur secundum tunc etiam illud accidens quod est subiectum albedinis habet aliquod subiectum primum, ita quod totum est in toto, et pars in parte. Et tūc quod

aut substantia est eius subiectum, et tūc habet propositum sicut prius. Aut accidens est eius primum subiectum, et de illo accidente est querendum sicut prius, et erit processus in infinitum, vel oportet stare ad aliquod accidens extensum cuius subiectum primum est aliqua substantia habens partes sicutualiter distinctas. Quarto sic, quia nisi quolibet substantia materialis haberet tales partes non potest esset talis substantia extensa que anima intellectiva. Et sicut anima intellectiva est tota in toto corpore, et tota in qualibet parte, ita quodlibet substantia materialis esset tota sub tota quantitate et tota sub qualibet parte, quod est absurdum, quod quilibet substantia materialis extensa habet partes essentielles distinctas localiter, quarum vna potest destrui alia non destructa, et ipsis manentibus potest ab inuicem separari, et esse quedam tota, quod concedo. Ad argumentum principale dico quod si quantitas sit res absoluta distincta a substantia et qualitate sicut est communis opinio, non solum componitur quantitati habere tales partes essentielles integrales, sed etiam substantie materiali que etiam quantitati.

**Questio vicesima quinta
Tertia substantia**

Primum materialis extensa per partes suas intrinsecas sit immediate presens loco. Et arguitur quod non, quod solum est presens per aliquid, puta per quantitatem que primo est in loco, et non est presens immediate per partes suas. Contra, si substantia et quantitas distincte existunt realiter, alia est presens vnius ad locum que alterius, quia respectus variatur ad variationem fundamenti immediati, quod vtrumque est immediate presens loco. Ad istam quod dico breuiter quod sic, quod probatur sic. Omne quod est presens loco, vel per seipsum vel per aliud cuius primum est presens loco, sed suba materialis extensa est presens loco, certum est, quod ipsa est presens loco, vel per suas partes intrinsecas vel per aliud cuius substantia est presens pura per quantitatem cuius substantia est presens, que quantitas est presens loco, et loquitur de illo quod per aliquid quod non distans a loco est presens loco, et non aliter. Si substantia materialis extensa est presens loco per suas partes intrinsecas, habet propositum. Si per aliud, puta per quantitatem tūc arguo sic. Quando aliqua duo sunt presen-

tia indistantia localiter, quicquid immediate est presens vni illorum per idem est presens immediate alteri. Sed quantitas et locus eius sunt presentia indistantia localiter, et substantia materialis existens sub quantitate per partes suas intrinsecas est immediate presens quantitati, quod per eandem partem est immediate presens loco illius quantitatis. Secundo sic, substantia materialis est presens quantitati que immediate est presens loco suo, ita quod tota illa substantia est presens toti quantitati, et per partem, sicut illa substantia informatur tota quantitate et pars parte, aliter non esset extensa. Aut ergo illa substantia est immediate presens quantitati, aut per aliquod medium. Secundo non potest dari, quia de illo medio cuius suba est presens quero vtrum immediate sit presens substantie materiali vel per medium. Et sic erit processus in infinitum, vel stabili quod ipsa substantia immediate est presens quantitati, quia non plus potest stare in secundo quam in primo. Et tūc arguo. Omnis substantia que per seipsum et partes suas intrinsecas est immediate presens quantitati, ita quod tota est presens toti, et pars parti per seipsum, et per partes intrinsecas est immediate presens alicui loco. Ita quod tota est presens toti aut pars parte, quia alia est presentia localitas eius ad locum, et alia quantitas, quod patet ex separabilitate eorum. Ad argumentum principale dico quod substantia materialis ex hoc ipso quod est immediate presens quantitati, sic quod tota est presens toti et pars parte est immediate presens loco illius quantitatis per partes suas intrinsecas.

**Questio vicesima sexta
Primum substantia**

Primum materialis extensa per partes suas intrinsecas sit in loco circumscriptiue vel diffinitiue. Et arguitur quod non circumscriptiue. Quia omne quod est in loco circumscriptiue et immediate est quantitas, substantia materialis non est quantitas, ergo et sic. Contra, immediate per partes quantitates id est per partes intrinsecas est suba presens loco, ita quod tota est presens toti et pars parti, ergo est circumscriptiue in loco. Sic primo videndum est quid est esse in loco circumscriptiue et diffinitiue. Secundo ad questionem. Circa primum dico quod esse in loco circumscriptiue est aliquid esse in loco sic quod totum

fit in toto loco. et pars fit in parte loci. Sed esse in loco diffinitive est totum esse in toto loco. et totum esse in qualibet parte. sicut angelus est in loco corpus christi in eucharistia. et anima intellectiva est in toto corpore et in qualibet parte. licet non sicut in loco. Circa secundum dico quod substantia materialis extensa per suas partes est immediate in loco circumscriptive et non diffinitive. quod patet ex predictis. quia illud est circumscriptive in loco quod totum est in toto loco. et pars est in parte loci. Sed substantia materialis extensa est huiusmodi. § 26. Assumptum probatur. quia si deus destrueret unam medietatem quantitatis huius ligni et aliam medietatem quantitatis conservaret in medietate ligni. ille due medietates ligni substantiales distaret localiter. et una est circumscriptive in loco. posito casuque est quod quantitas non destruitur et alia medietas. quod patet ex hoc quod tota substantia ligni est in toto loco et pars in parte. Secundo sic. secundum ponentes respectus partialitatis ligni ad locum. talis non dependet ex respectu inheretie quantitatis ad lignum. quod destructa inheretia adhuc potest lignum esse presentis loco. Tunc sic. De quod non dependet ab alio potest per divinam potentiam conservari sine eo. ergo respectus partialitatis totius ligni ad totum locum et partis ad partem potest conservari sine inheretia quantitatis ad lignum. Quo facto manifestum est quod totum lignum erit in medietate in toto loco et pars in parte. § est circumscriptive in loco. Tertio sic. Sicut tota substantia est per tota quantitate. ita partes ligni sunt priores partibus quantitatis. Tunc quod per modum loquendi aliorum. Aut in illo priori partes sunt in eodem loco aut in distinctis. Non in eodem. quod non plus in uno quam in alio. § sunt in distinctis locis in illo priori. Sed substantia huius partes in distinctis locis est circumscriptive in loco. ergo.

Quarto sic. Circumscriptio passiva loci secundum comiter loquentes est quodam respectu. sed respectus variatur tam ad variationem fundamenti quam termini. cum § substantia ligni et quantitatis distinguuntur realiter. circumscriptio passiva substantie ligni et circumscriptio passiva quantitatis eiusdem distinguuntur realiter. et per prius cum alia circumscriptioe passiva est substantia ligni in loco. et cum alia quantitas ipsa posset per potentiam dei esse destructa. Quinto sic ex eodem modo arguo. Alia

est distantia localis unius partis substantie ligni ab alia parte substantie ligni. et alia unius partis quantitatis ligni ab alia parte quantitatis. quod respectu distinguuntur quod fundamenta et termini distinguuntur. ergo tota substantia ligni habens partes intrinsecas distant localiter est circumscriptive in loco.

Sexto arguitur sic. Ad existentiam respectus sufficit fundamentum et terminus cum causis extrinsecis. Sed distantia localis partis substantie ligni est quodam respectus habens per fundamentum ipsas partes substantie distinctas. § positio partibus substantie ligni et causis extrinsecis que faciunt eas distare ponit illa distantia. quantitas § si requiritur cum nec sit fundamentum nec terminus erit causa extrinseca illius respectus. Tunc ultra quod quod potest medietate causa extrinseca. potest immediate. ergo ille respectus potest esse sine tali quantitate. Et per prius substantia ligni per se et per partes suas erit circumscriptive in loco. Ad principale argumentum patebit postea.

Questio vicesima septima

Terminum de potest

§ sit conservare substantiam materialem extensam sine motu locali destructo omne accidens absolutum in ea.

Et arguitur quod non. quia deus non potest facere substantiam extensam sine extensione. Sed si deus destrueret omne accidens absolutum in ligno et conservaret substantiam ligni longam latam et profundam sine quantitate. ista substantia esset extensa sine quantitate et extensio. Contra. Hoc non includit dictio. nec. ergo potest fieri a deo. Ad istam questionem dico simpliciter quod sic. Et ad probandum fundo me in isto articulo fidei. Credo in deum patrem omnipotentem. Ex quo articulo accipio istam propositionem. quod quod deus producit mediantibus causis secundis potest immediate sine illis producere et conservare. Sed mediantibus causis naturalibus expellitur introducit multa accidentia absoluta in idem passum localiter non mutatum. sicut patet in alteratione et generatione. ubi genitum et corruptum sunt equalia secundum omnes dimensiones. ubi non solum quantitas corrupti corrupti sed etiam quantitas nova introducitur. secundum communem loquentes sine omni motu locali materie. ergo potest deus immediate per se omne accidens abso-

lutum ligni destruere et conservare eius substantiam sine omni motu locali. Secundo ex eodem principio arguo sic. Deus potest repositiorerem naturaliter destruere et priores nature sue delinquere ut ipsa prius motum agat. Destruat ergo deus omne accidens absolutum ipsius ligni et relinquat substantiam illius ligni sue nature. quo facto aut substantia ligni est non mota localiter et habet positum. Aut est mota localiter. et hoc non potest esse quod ad nullam differentiam loci potest se transferre. Non deorsum. quod principium penetrat di terram non habet. sicut nec quod habebat accidentia sua. Nec sursum potest moveri sic nec plus propter hoc quod non habet principium movendi sursum plus quam prius. Nec ante nec retro. quia nulla causa est quare plus moveatur ad unum quam ad reliquum. Nec movetur ab agente extrinseco. quia si sic. aut tota substantia mutabit locum. quod non potest fieri per causam extrinsecam naturalem. Aut partes substantie ligni que prius erant distantes concurrunt in unum punctum. et hoc non. Tunc quod punctus non est aliquid tale sicut homines imaginantur. Tunc quod non habet aliquid principium movendi sicut partes. Tunc quod si ibi esset tale principium non essent maiori ratio quare concurrerent in unum punctum quam ad reliquum. Nec esset aliqua ratio quare plus pars materie moveretur ad unum punctum medium quam ad alium punctum per se. Tertio sic ex eodem principio arguo. Deus potest totam substantiam illius ligni conservare et omnia accidentia absoluta unius partis destruere. et accidentia absoluta alterius partis conservare in parte ligni. Hoc deo non est impossibile. sicut nec est impossibile sibi unam medietatem albedinis destruere. et aliam medietatem conservare in albedine parietis. Quo facto si deus dimitteret totam substantiam ligni sue nature tunc quero. Quo modo movetur medietas sub ligni que conservatur sine omni accidente absoluto. Non posset virtute propria aliam partem subintrare. nec se totaliter et naturaliter ab illa parte separare. § sue nature derelicta manebit in motu localiter. Quarto sic. Substantia ligni existens sub accidentibus naturalibus est in loco circumscriptive et prius loco per partes suas intrinsecas. sicut probatum est prius. Tunc sic. De potest conservare substantiam ligni presentem suo loco sine sui mutatione locali. et sine presentia il-

lorum accidentium absolutorum ad illum locum. quod sicut substantia ligni est per naturaliter ipsa accidentibus. ita prius est presentis loco suo quam accidentibus. et per prius potest deus separare unam presentiam ab alia. Quinto sic. Dis respectus per divinam potentiam potest conservari sine eo quod nec est terminus nec fundamentum illius respectus. Sed distantia que una pars ligni distat ab alia parte substantie ligni est quodam respectus secundum omnes. cuius fundamentum est pars substantie distans. et terminus est alia pars substantie a qua distat. et per sequens nullum accidens absolutum est fundamentum illius respectus nec terminus. ergo potest iste respectus distans idem numero conservari sine omnibus accidentibus absolutis. et ita per substantia ligni conservari sine omni motu locali. et omnia accidentia sua absoluta destrui vel separari. Ad principale argumentum concedo quod deus potest conservare substantiam ligni longam latam et profundam et extensam sine omni extensione que sit res absoluta distincta a substantia.

Questio vicesima octava

Terminum substantia

§ materialis per suas partes intrinsecas potest esse quantitas sine quantitate.

Et arguitur quod non. quia passio adequata alicui subiecto primo nunquam potest alicui per se tere nisi medietate isto subiecto. patet de risibili et homine. Sed esse quantum est passio adequata quantitati que est accidens. ergo non potest competere substantie sine illa quantitate.

Contra. per partes intrinsecas potest esse longa lata et profunda. § potest esse quanta. Sic primo videndum est quid est esse quantum. Secundo ad questionem. Circa primum dico esse quantum est habere partem extra partem. et partem distantem situ aliter a parte. Ex sequuntur duo. Primum est omne illud quod est per se unum et vere extensum est vere et realiter quantum.

Secundum est. omne illud quod est circumscriptive in loco est quantum. quia omne tale est totum in toto et pars in parte. et e converso. Omne quantum est circumscriptive in loco si sit locus ambiens ipsum. Circa secundum dico quod substantia materialis per suas partes intrinsecas potest esse quanta. quod probatur multipliciter. Primo sic sicut prius patet. de potest conservare substantiam materialem extensam non mota

localiter. et destruere omne accidens absolute in eo. Quo posito manifestum est quod tota suba ligni preseruat ita quod nulla eius pars destruit. sed remanent eadem partes que prius. De quo quero. Utrum distat loco et situ sicut prius. Si primo modo. habet oppositum. quod sicut patet in primo articulo. omne per se unum habens partes distinctas loco et situ est quantum. Si secundum modo. et iste partes non sunt corrupte nec una pars uerba in alia. quod manet sicut prius ergo necessario erunt motu localiter. quod est contra positum. quod prius distabat situ. modo non.

Secundo sic. Accipio totam substantiam illius ligni denudatam ab omnibus accidentibus absolutis. et sit a. et quod aut a coexistit parti loci aut non. Si sic. ergo a habet partes distantes loco et situ. et persequens a per suas partes intrinsecas est quantum. Si non. et prius quod a fuit sub accidentibus totum a coexistebat toti loco et parte. et aliqua pars a est motu localiter. quod est primo presens alicui loco et postea manens non est prius illi cum non sit extra omnem locum necessario transfertur de loco ad locum et per prius aliqua pars a est motu localiter.

Si dicis quod a non est in loco nisi per quantitatem quod est accidens substantie. et ideo quod destruit illam quantitatem nec est in loco neque localiter mutat. Contra. Hoc non videtur theologice dictum. Nam secundum omnes sanctos. angelus est in loco et mutat de loco ad locum. et tamen non est quantum tali quantitate distincta. ergo eodem modo quantum cumque suba ligni sepe ab omni accidente nisi ponatur extra mundum erit in loco totum a. et quilibet pars eius. et tunc stabit argumentum. Et si dicis adhuc destruitur omni accidente absolute a erit in loco diffinitive sicut angelus. et non circumscriptione. Contra si sit in loco diffinitive per quod est circumscriptione in loco. quod si a sit diffinitive in loco. tunc eadem ratione partes sue que sunt b. c. sunt diffinitive in loco. et tunc quod. Aut b est in eadem parte loci diffinitive in qua prius fuit. aut non. Si sic. eadem ratione c erit diffinitive in eadem parte loci in qua prius fuit. et per prius b et c distat localiter et situ sicut prius aut destructioem accidentium. quod in eisdem locis manent. Sed omne totum habens partes localiter distantes est circumscriptione in loco. quod a est circumscriptione in loco. Si autem b. non sit in eadem parte loci diffinitive quod prius fuit nec

c. hoc est vel quia b non est alicubi diffinitive. quod non potest dici. cum maneat in mundo. sicut nec hoc potest dici de angelo. Et similiter si dato tunc mutat localiter. quod quod manet in re natura. et non est in eodem loco quod prius. necessario mutat localiter. Tertio arguo sic. Accipio duas aquas a et b arguo. Non minoris virtutis est preseruare a et b sine omnibus accidentibus absolutis. quam faciant unam aquam. que preseruare a et b sine omnibus accidentibus absolutis quam sunt partes unius aque totalis. Sed de potest preseruare a et b ab hoc quod transferat a ad locum istum. vel ad locum istum. vel ad locum medium. nec e converso. Et ita preseruantur in diuersis locis a et b quam non faciunt unum. et si a et b essent partes unius posset deus preseruare a et b in distinctis totis. et destruere omnia accidentia absolute in eis. Quo posito. Aut substantia localis esset quantum per a et b que sunt eius partes distantes situ. quod est positum.

Confirmat. quod si deus per potentiam suam absolute preseruaret totam aquam maris oceanis sine omnibus accidentibus absolutis. non necessitaret deus ad transferendum aquam que est in oriente ad aquam maris que est in occidente. vel ad locum medium. nec e converso. Sed hoc positum manifestum est quod illa suba esset quantum per prius partes. que sunt aliquid sunt in oriente. aliquid in occidente. Quarto. quod subiectum et accidens habent deus sibi correspondentes. sic quod distinctis partibus accidentis correspondent distincte partes substantie. tunc non minoris potest esse conservare partes accidentis. destruendo substantiam sine omni motu locali accidentis et partium eius. que preseruare partes substantie sine omni motu locali destruendo omne accidens absolute in substantia. Sed primo facit deus in eucharistia destruendo substantiam panis et preseruando eius accidentia. que potest deus facere secundum. Quo facto manifestum est quod illa substantia est quantum per prius partes. Confirmat quod magis rationabile est quod substantia habens partes distinctas localiter sit in loco diuisibili sine omni accidente. ita quod tota substantia sit in toto loco. et pars in parte que substantia carens omni parte sit in loco diuisibili. ita quod tota sit in toto loco. et tota in qualibet parte. Sed secundum est verum de facto sicut patet de angelorum anima separata. que primum potest saltem esse vix per potentiam dei. Quinto. quia omnis res absoluta existens sub aliquo accidente ab

soluta per informationem. ita quod totum subiectum est sub toto accidente. et pars sub parte per potentiam diuinam coexistere eidem accidenti sine coherencia et informatione. Hoc statim probatur per hoc. quod respectus ab extrinseco adueniens potest corrumpi manentibus extremis. Inherencia autem accidentis ad substantiam est respectus extrinsecus adueniens. ergo respectus deus preseruaret substantiam ligni presentem quantitatem sine informatione et inherencia. ita quod tota sit presens toti quantitati et pars parti. Sic ista quantitas habet partem distinctam localiter a parte. ita substantia ligni habebit. et per consequens erit quantum per partes intrinsecas.

Si dicis quod ablato respectu inherencie quantitatis ad substantiam non erit substantia prius quantitati modo predicto. Contra. Respectus partialitatis substantie ad quantitatem est prior respectu inherencie quantitatis ad substantiam. quod patet. quod respectus inherencie non potest separari a respectu partialitatis. Sed e converso patet. quia substantia potest minus esse presens que inherere sibi. Sed prius non potest separari a posteriori. saltem per potentiam diuinam. ergo respectus partialitatis totius substantie ad quantitatem potest separari ab inherencia quantitatis ad substantiam. Quo posito tota substantia ligni erit presens toti quantitati et pars parti sine inherencia. et per consequens illa substantia habet partem distantem a parte per se. ergo sic est quantum per prius partes. Ad principale nego assumptum. quia esse quantum non uenit substantie per aliquod accidens. nec accidenti per substantiam. ideo neutri uenit primo sicut passio.

Questio vicesimanona

Trisubstantia

materialis per suas partes intrinsecas possit esse quantum sine quantitate addita sibi. Et arguitur quod non. quia substantia non est alba sine albedine ergo non est quantum sine quantitate. Consequenter est quia eadem est ratio utrobique. Contra. Substantia potest esse quantum per partes intrinsecas. Possibile autem posito in esse nullum sequitur impossibile. igitur sequitur quod de facto sit quantum sine omni quantitate. Ad istam quod di-

co quod substantia per partes suas intrinsecas de facto est quantum sine omni re absoluta addita sibi. Quod probatur primo sic. Quando prope verificatur per rebus si due res sufficiunt ad esse veritatem. superfluum est ponere tertiam. Sed iste propositus. substantia materialis est quantum. suba materialis est circumscriptione in loco. habet partem extra partem habet partem distantem a parte. et omnes consimiles. verificantur per rebus. Et ad verificandum tales propositus sufficit substantia cum suis partibus intrinsecis et locis. quia impossibile est quod aliqua substantia materialis sit in aliquo loco toto et partes substantie sint in partibus loci. nisi omnes ille propositus sint vere si formentur. et superfluum est ponere tertiam rem que sit quantitas ad verificandum illas propositiones. Sed propter aliam causam non ponitur. ergo etc. Dicitur propter quia posita hypothesis quod tota substantia sit in toto loco. et pars in parte. saluatur quod partes substantie distat localiter. et quod substantia materialis potest recipere qualitates. quarum partes nate sunt distare localiter. et quod substantia sit quantum. quod habet partem extra partem. quod est circumscriptione in loco. sicut ponendo illam quantum quantitatem media. sicut patet ex dictis. et etc.

Si dicis. Hoc verum est quod partes sube materialis sunt in distinctis locis. sed hoc non potest fieri sine quantitate media inter substantiam et qualitatem. Contra. ab eis deus causis et eadem virtute qua substantia materialis producit in esse. eadem virtute producantur partes eius in distinctis locis. Sed per tales quantitates non producit talis suba in esse. quod illa quantitas si ponere esset posterior substantie et accidentibus. et per prius non producit prius in esse. sed solum efficiens. Confirmatur. quia per idem habet res esse et esse distinctum. Sed partes substantie non habent esse per quantitatem. et nec distinguuntur situ sicut per quantitatem. Secundo sic. Omnis effectus sufficienter dependet ex causis suis essentialibus. Si ergo substantia localis partium substantie dependet ex ista quantitate media. tunc est causa distantie illarum partium. sed hoc falsum est. quia nec finalis nec efficiens. Tum quod prius nihil efficit circa prius essentialiter. Tum quod si posito. adhuc illa suba est quantum per partes intrinsecas sine illa quantitate. quod solum est causa extrinseca illius distantie. Aliter deus cum sit eius causa

efficiens illius distantie suppleas causalita-
tem cuiuscumque cause secunde. quoniam sibi placet.
non posset facere illam distantiam prius sine ta-
li quantitate media quod falsum est. Nec illa
quantitas est causa materialis. certum est
Nec causa formalis illius distantie partium
sicut aliquid est album per albedinem. quia tunc sic
impossibile est quod aliqua sint alba sine albe-
dine. siue sint separta ab invicem. siue sint par-
tes alicuius totius. ita esset impossibile quod
illa quod modo distant localiter per quantitate
distant localiter sine quantitate tali. et hoc
siue sint partes alicuius totius siue sint se-
parata. cuius oppositum prius probatum est. Et
patet. quia deus posset dividere lignum in du-
as partes. et ponere unam Rome. aliam hic
et separe ab omnibus accidentibus. quo facto illa
distant localiter. et tamen siue tali quanti-
tate. Et eodem modo esset si essent partes unius
ligni sicut prius. Quarto sic. suppono quod
Scotus etiam supponit. quod deus posset con-
servare corpus christi in eucharistia sub hostia
absque hoc quod haberet esse circumscriptione in
celo vel alibi. Quo posito quod. aut illa quan-
titas distincta a substantia et qualitate que
subsistit in corpore christi manet. aut non. Se-
cundum non potest dari. quia absolutum non
variatur propter variationem respectuum. Si autem
in celo non est. non destruit nisi respectus. ergo
propter hoc quod corpus christi predicat solum illud ubi
in celo non corrumpitur illa quantitas absoluta
sicut nec corpus christi. quia solum cessat habere
illud ubi. et oportet dare primum quod illa quanti-
tas maneat in corpore christi sub hostia. et per hoc
corpus christi ibi vere erit quantum. quia hoc tale quan-
titate in se. Sed hoc est falsum. quia illud
corpus ubi non habet partem extra partes. nec di-
stantem a parte. Aliter enim sequeretur quod distin-
cte partes corporis christi coexistere distinctis parti-
bus hostie. Et per consequens in nulla parte ho-
stie esset totum corpus christi. ergo corpus
christi ibi non est quantum. et per consequens quan-
titas non est tale medium. Ad argumentum
principale non est simile. quia albedo infor-
mat illud corpus album. sic non est de quan-
titate. ut patet ex dictis.

Questio tricesima
Trus possit eui-
denter probari quod quantitas sit res
absoluta distincta a substantia et

qualitate. Et arguitur quod sic. Quia quando
aliqua duo sic se habent quod unum manet et al-
terum non manet necessario distinguuntur rea-
liter. Sed in rarefactione manet tam sub-
stantia quam qualitas. et non manet quantitas.
quia ex quo in raro est plus de quantitate quam
in denso. oportet in rarefactione vel totam quan-
titate precedentem corrumpi. vel quod sint due
quantitates in eodem subiecto. Secundum
non est ponendum. ergo primum. et per consequens
necessario distinguuntur. Contra hoc nec
potest probari per se nota. nec per experientiam. et
non evidenter. Ad istam quod dicitur a mul-
tis quod sic. quod probatur multipliciter. Primo
sic. Nullum accidens est idem cum substan-
tia. sed omnis quantitas est accidens. quia in
predicamento accidentis. Secundo. experien-
tia docet quod in densatione aliquid deper-
dit. sed non substantia nec qualitas secundum philosophum. autem.
philosophorum. ergo quantitas aliquid corrumpitur. et non
substantia. et distinguuntur. Tertio sic. Longitudo
et latitudo aeris et ignis sunt eiusdem
speciei. sicut omnis quantitas cum alia quanti-
tate. sed ignis et aer non sunt eiusdem speciei.
et iste quantitates distinguuntur a substantia.

Quarto. quod impossibile est naturaliter duo
corpora esse simul in eodem loco. sed substantia et qualitas
sunt simul. igitur si virtus est quantitas et corpus. et
duo corpora sunt simul. imo tot essent corpora
naturaliter simul quod qualitates materiales sunt
cum substantia. puta sapor. color. odor. dulcedo.
calor. et sic de aliis. Quinto sic. Impos-
sibile est quod idem sit per se individuum substan-
tie et qualitatis. et impossibile est quod idem sit per se
individuum substantie et quantitates. Ans est verum
omnia partes. quia ita essentialiter predicat quantitas de
suo individuo sic qualitas vel substantia de suo
individuo. Et confirmatur. quia individuum
substantie et qualitatis sic se habet ad substantiam
et qualitate. quod impossibile est quod illud individuum sit
nisi sit substantia vel qualitas. et eodem modo im-
possibile est quod individuum quantitates sit nisi sit
quantum. Ad primum istorum dico cum Ans. in
mono. c. xxv. quod accidens tripliciter dicitur. scilicet lar-
ge. stricte. largissime. Stricte accipitur per
aliquam formam accidentalem. id est informate
substantiam quam non facit unum per se cum subiecto
suo. Exemplum est de albedine. nigredine. et
hominum. Large accipitur pro omni predica-
bili contingenter de aliquid quod potest successively
affirmari et negari de illo propter transitiones suas

vel alterius. Exemplum de similitudine. et qua-
litate et hominum. potest enim fortiter successively dici
similis platonis. vel propter mutationem fortiter
ad albedinem si plato sit albus. vel mutationes
platonis si fortiter sit albus. Largissime acci-
pitur accidens per omni predicabili contingenter
et successively de aliquid. et hoc indifferenter. si-
cut tale predicabile possit successively competere
alicui per mutationem propriam et alienam. siue ta-
le predicabile competat sibi successively propter mu-
tationem alienam. et sic accidens dicitur de deo
Exemplum. deus dicitur contingenter creans. do-
minus et hominum. et successively de creaturis. et non
creans propter solam mutationem creature. Pri-
mo modo accipiendo accidens dico quod non omnis
quantitas est accidens. sicut nec omnis relatio est ac-
cidens. quia relationes dicte de deo et tunc non
sunt accidentales talia. Secundo modo sic acci-
piendo accidens. quantitas sicut relatio est ac-
cidens. quia quantum et quantitas contingenter pre-
dicantur de substantia propter solam mutationem loca-
lem ipsius subiecti. Nam hec est vera modo de facto
substantia materialis corporis christi est quantitas.
Sicut hec est de facto vera. substantia corpo-
ris christi habet partem extra partes. puta in celo.
Sed si illa substantia per potentiam dei desineret esse
in celo pendendo solum illud ubi. et solum ha-
beret esse sub hostia. tunc hec esset vera. ista
substantia non est quantitas. quia tunc illa substantia
non haberet partem extra partes. et tunc corpus christi non
corrumpitur. Sed solum cessat esse primum ubi loco in
celo. et incipit esse primum alteri loco sub hostia
Et per hoc hec contradictoria. esse quantitas. et
non esse quantitas successively verificantur de il-
la substantia propter solum motum localem sui.
Ad formam argumenti dico. quod hec. quanti-
tas est accidens. est distinguenda penes terti-
um modum equivocationis. eo quod licet quantitas per
supponere personaliter vel simpliciter. vel materia-
liter. Primo modo est hec vera. quantitas est ac-
cidens. quia aliqua quantitas puta albedo est
accidens. et hec simpliciter est vera. quantitas est sub-
stantia ut quantitas supponit personaliter. quia
indefinita predicat de uno singulari. unde hec
quantitas demonstrata substantia corporis christi
in celo est substantia. Si autem quantitas sup-
ponit simpliciter vel materialiter. sic hec est ve-
ra. omnis quantitas est accidens. quia sic ac-
cipitur per voce vel conceptu. et sic non est hec ve-
ra. substantia est quantitas. sed personaliter
accipiendo est vera. Ad secundum dico. quod

ista experientia est ad oppositum. Nam in densa-
tione tota quantitas precedentis non corrumpi-
tur. quia sapor. color. et alia accidentia talis cor-
poris densati contingenter corrumpuntur propter cor-
ruptionem subiecti immediati. ergo remanet
aliquid. Aut ergo tota sine aliqua mutati-
one partium. et tunc ista substantia sit minoris quan-
tatis sine corruptione rei absolute. Aut per
quantitatis corrumpitur. et tunc quod de subie-
cto primo illius quantitates. Aut remanet na-
turaliter sine quantitate. quod non potest dari.
Aut est subiectum alicuius quantitates nove. et hoc
non. quia non est maior ratio quod una per densa-
ti recipiat novam quantitate quam alia. Et per con-
sequens vel tota quantitas est nova. vel nulla
per. Aut est subiectum quantitates precedentis.
et hoc non. quia quantitas non potest naturaliter
migrare a subiecto in subiectum. ergo nulla
res absoluta ibi corrumpitur. Sed dico quod tenentur
res quantitates esse rem media inter substan-
tiam et qualitate. dicuntur quod res densata. quia par-
tes quantitates propinquas iacet nunc quod prius. vir-
tute cause agentis. quod facit partes illius mo-
vere localiter. et minus distare nunc quod prius.
sine omni corruptione quantitates Ita per
omnia dico quod substantia densata. quia partes
eius virtute efficientis sine omni quanti-
tate media magis nunc approximant locali-
ter quod prius. et minus distat localiter nunc
quod prius. sine omni predicatione substantie vel quan-
titates. et ita ista experientia est ad oppositum
Ad tertium dico quod sicut secundum Damascenum
in logica sua. eadem res est in genere substan-
tie et quantitates secundum aliam et aliam intentionem.
unde dicitur sic. Dicimus quod possibile est eandem
rem secundum aliam et aliam intentionem sub alio et alio
predicamento reduci. Et sequitur. corpus quod dicitur
secundum quod naturale est sub substantia est. secundum autem quod ma-
gnitudo est mensuratum sub quantitate. Et quod
sequitur quod eadem res potest esse in diversis predi-
cationibus. puta sub substantie et quantitates. Ita possi-
bile est quod due res sub una specie quantitates pri-
ncipiant sub diversis speciebus subiecti. et ita precedo
quod longitudo ignis et aeris quod non distinguuntur
ab igne et aere sunt eiusdem speciei in predica-
mento quantitates. quia longitudo que est spe-
cies quantitates predicat uniuoce de hac lon-
gitudine vel illa. et tamen sunt differentie speciei in
genere substantie. sed licet longitudo predicet in
quod de hac longitudine et illa. non tamen de prout
demonstrat rem extra. Exemplum. hec predicatio

est uniuoca et in qd. hec longitudo est lon-
gitud. Sed hec nō. hec substantia vel hec
res est longitudo demonstrando p hanc sub-
stantiā terminū absolutū. Ad quartum
dico q corpus dupl'r accipit. Uno mō p i-
diuiduo p se existente in genere substantie
qd nō est natum esse ps alicuius existentis
i genere p se substantie. Aliter accipit p isto
qd p partes intrinsecas est longū latū et p/
fundū. Primo mō impossibile est duo cor-
pora p naturā esse simul. et de talib' loquit
p hanc. Secūdo est possibile qz unū natū est
esse forma alterius. et ita est in pposito de q/
litarib'. Si dicis. duo corpora secūdo
modo nō pnt esse simul. ppter dimēsiōnū re-
pugnantia. et p pns nulle dimēsiōnes pnt
esse simul. Rūdeo q dimēsiōnib' priorum
corporū repugnat naturaliter esse simul. licz
nō repugnet eis esse simul p diuinā poten-
tiam. sed dimēsiōnib' secūdoz nō repugnat
et non est alia cā huius qreda. quia natura
rei talis est. Et hoc pstat nobis p pxi
entia. pxi per rōnem. Per rationem ei no-
bis pstat q quantitas nō est res media inter
substantiā et qualitatem. p experientiam cōstat
nobis q materia et forma materialis et qli-
tas sunt equaliter extensa simul qn infor-
māt materiā. Similiter pstat p experientia
q qn unum corpus naturaliter p se existēs
intra locum aliud corpus erit. Et si di-
cis. Videmus q spēs in eucharistia cedit
corpus p se naturaliter existēs. et tū iste spe-
cies sunt nate informare corpus. Respon-
deo q hoc nihil est. quia qualitas pexistēs
nō est nata informare subiectum in q nūq
pducta est. vel quia corpus cedens bz cōi-
miles qlitas. vel quia deus vult sic face-
re. Ad quintū dico. q psequētia non va-
let. quia substantia et qualitas sunt termi-
ni absoluti. q significant sua significata di-
uersa vno mō significādi. Sic nō ē de qn-
titate. Ad pbatōnē dico. q qntitas p dī-
cat essentialit' et in quid de suo indiuiduo.
siue de termino cōnotatiuo indiuidui. puta
de talib'. hec linea est qntitas. hec superficies
est qntitas. Sed nō p dīcat in qd de termi-
no absoluto sui indiuidui. puta de talib'us
fortes est qntitas. hoc lignū est qntitas. h
albedo est qntitas. Ad pfirmationē di-
co q nō est simile. quia qntitas pcat substā-
tiam cōnotando ipsam habere ptem extra

ptem. quia substantia potest esse. qntitas non
sic cōnotant. ideo nō potest esse nisi sit sub-
stantia vel qualitas. Ad argumentū p n-
cipale dico q argumentū est ad oppositū.
quia in rarefactione nō corrūpit tota quā-
titas pcedens. qz tūc oēs qualitates. puta
color. sapor. et cetera corrūperent. ppter cor-
ruptionē subiecti. q remanet aliqd. ergo to-
ta sine alia nouitate pti. et tūc sit corp' ra-
rum sine alia acquisitione alicuius absolu-
ti. Aut ps qntitatis acquirat de nouo. et tūc
quero de subiecto primo illius. Aut prius
naturaliter fuit sine quantitate. qd nō pōt
dari. Aut fuit subiectū quantitatis. et tūc
cum illa non corrūpit. et recipit nouā quā-
titem. tūc habet duas quantitates. Vel
illa quantitas pcedens migrabit naturali-
ter de subiecto in subiectū. Et cū eadem sit
ratio de vna parte rari et de toto. sequit q
tota quantitas erit noua vel nulla pars. Sz
tota non est noua. quia tūc naturaliter sūt
due dimēsiōnes simul. quarū vna nata est
repellere aliam. Ideo dico sicut prius de
p dēnsatione quantitatis. p hoc q rōne cau-
se agentis partes substantie magis distanc
q prius.

Questio tricesima prima Truz per pnci

v pia fidei possit sufficienter pba-
ri q quantitas sit res absoluta a
substantia et qualitate. Et arguit q sic.
quia fide tenemus q quantitas manet i eu-
charistia. sed si quantitas esset substantia. tūc
sicut non manet substantia panis. ita nō ma-
net eius quantitas. qd est f fidei. Con-
tra. Dia pinentia ad fidem possunt salua-
ri ponēdo substantiā et qualitates p partes
intrinsecas esse quantitas. ergo supfluum est
ponere aliquā quantitatē mediā. Hic di-
cit cōiter q sic. qd pbat multipliciter. Pri-
mo sic. quia si aliq qntitas esset substantia
tūc sequunt duo incōueniētia f fidei. Pri-
mū q sicut substantia panis conuertit in cor-
pus xpi. ita qntitas panis conuertetur in
corpus christi. Secūdū q sicut substan-
tia panis conuertit ex vi sacramēti i corp' xpi
ita conuertet i qntitatē corporis xpi. et sic cor-
pus xpi ex stute puerfionis eēt qntū et cir-
scriptū in loco sub hostia. qd est falsum.

Secundo sic. Post psecrationē ptes q
litarū sunt naturaliter incōpossibiles i co-
dem situ. quia expellūt se inuicē. et alia cor-
pora ista. Ista natural' incōpossibilitas nō
pctit eis p qualitates. qz albedo et alia qli-
tas in eodē subiecto pnt intēdi. et in eodē si-
tu. et substantia panis. nō p fidem. q natural'
incōpossibilitas erit p quantitatē mediā.

Tertio sic. Ille spēs post psecrationē. aut
sunt incōpossibiles in eodē situ cū alia sub-
stantia. aut non. Si sic. q suba q prius fuit
subiectū illaz. fuit incōpossibilis eis in co-
dē situ. qd est falsū. Assumptū pbat. qz
incōpossibilitas est passio speciuoca. et tal'
passio si cōuenit vni indiuiduo pōt ueni-
re eulibet indiuiduo eiusdem speciei. Si
nō sit incōpossibilis naturaliter alteri sub-
stantie in eodem situ. q requirit alia res ad
faciendū istas species incōpossibiles sube-
et nō nisi quantitas distincta. qz qualitates
sunt cōpossibiles in eodē situ cū substā-
tia. et suba panis nō est ibi post psecrationē
qz. Quarto sic. Lā natural' potest qli-
tatē in hostia psecrata de nouo pducere et
pores augmentare. qz hoc negare est tolle-
re oēm certitudinē quā habemus via sen-
sus. et dare infidelī occasionē errandi et nō
credendi. eo q ad pntia ignis videmus il-
las spēs calefieri post psecrationē sicut an-
sed causa creata nō potest aliqd agere sine
passo. et substantia nō est ibi. qz ibi quantitas

Quinto sic. Si substantia corporis hominis
haberet naturalē incōpossibilitatē ad eēn-
dū in eodē situ cum alio corpore. tūc cor-
pora bonoz. vel nō mouebunt. vel violen-
ter erūt cum alijs corpibus qn trāsibūt ce-
lum. qz f inclinātōnem naturalē. Sed
ista opinio nō videt vera. qz qn pō verifi-
cat p reb' et. Sed ptes sube essentielles et
qualitates saluāt oia apparētia q p fidem
saluari pnt. Hec iste rōnes pcludūt. Ad
p mū istorū dico dupliciter. Uno mō q cō-
cedendū est q quantitas illa que est substā-
tia panis conuertit in corp' xpi. sicut cōcedit
ista. q substantia panis conuertit in corpus
xpi. Hec oppositū illius videt inueniri i ali-
q autentico scripto. Tū in omnib' talib' ar-
gumētis ponenda est diffinitio quantitatis
loco nomis. et videndū est qd sequat. Hec
em est diffinitio quantitatis. res habēs ptes
sualiter distancē a parte conuertit in corp'

christi. Et ideo sicut hec cōcedenda est de
virtute fmonis. res siue substantia panis
habēs ptem distancē a pte conuertit in corp'
xpi. Ita est hec pcedēda d vi fmonis. quā-
titas panis conuertit in corpus xpi. Alie
dico q qntitas panis et substantia ei'
significant idē. tamē ista pōt esse vera. sub-
stantia panis conuertit in corp' xpi. et hec fal-
sa. quantitas panis conuertit in corpus. qz si
deus faceret substantiā panis diffinitiuē i
loco et nullibi circūscriptiē. et ponam' diffi-
nitōnem quantitatis loco nomis. si deus puer-
teret illā substantiā in corpus suū. tūc est
hec vera. substantia panis conuertit in corp'
christi. et hec falsa. quantitas conuertit in cor-
pus xpi. Sic illo casu posito. hec est falsa.
habens ptem extra ptem conuertit in corp'
xpi. ppter falsam implicatiōnē. qua implicat
substantiā h're ptem distinctaz a pte. et h est
ppter diuersum modū significādi. Explū
Homo et hūanitas fcant eandem rez. et tū
hec pcedit. homo est albus. et hec negat hu-
manitas est alba. Unde fm multos albe-
dor similitudo non sunt res distincte. et tū
hec est vera albedo est. qn hec est falsa simi-
litudō est. Et hoc est ppter diuersam cōno-
tationē. Et ita est in pposito. q quantitas cō-
notat idem de quo p dīcat habere ptem di-
stinctā a parte. et hoc nō pnotat suba. ideo
potest vna esse vera. alia existente falsa.

Ad aliud dico q de vi sermonis. hec de-
bet pcedi. substantia conuertit in quantitates
corporis xpi. sicut hec. panis conuertit in sub-
stantiā corporis xpi. qd patet. ponendo diffi-
nitōnē loco nominis sicut prius. Hāz hec
est vera. panis conuertit in substantiā corpo-
ris xpi q habet ptem distancē a pte. puta i
celo. ergo alia est equalent' vera. Alie di-
co q hec potest esse vera. panis conuertit i
substantiā corporis xpi. hec existere falsa. pās
conuertit in quantitatē corporis christi. patz sic
prius. Si corpus xpi habeat solū esse dif-
finitiuē sub hostia. et nullibi circūscriptiē.
et hoc est ppter diuersum modū significādi
Exemplū. relatio dependentie panis et cor-
poris xpi ad deū nō est alia res ab illis. et tū
hec nō pcedit. q relatio dependentie panis
conuertit in corp' xpi. nec q substantia pa-
nis conuertit in relationem corporis xpi.
et h totū est ppter diuersas pnotatiōes hinc
inde. Sic est in pposito sicut pns patet.

Et quia ultra dicitur quod corpus christi virtute
 conversionis esset quantum circumscriptione sub
 hostia. nego istud. quia ponendo divisionem quan-
 titatis loco nominis. hec de vi sermonis est
 procedenda. quantitas corporis christi virtute
 conversionis incipit esse sub hostia. vel est sub
 hostia. Ista enim est procedenda. Corpore christi
 habens partem extra partem puta in celo in-
 cipit esse sub hostia. vel est sub hostia. Sed
 hec est simpliciter falsa. corpus christi virtute con-
 versionis est quantum et circumscriptione in
 loco sub hostia. sicut hec est falsa. corpus christi
 virtute conversionis est habens partem distan-
 tem a parte sub hostia. Ad secundum princi-
 pale dico quod partes qualitates iam producte in
 diversis partibus subiecti distantibus situ sunt
 ita naturaliter incommpossibiles in eodem situ
 sicut partes quantitatis medie. Et ideo si il-
 le partes quantitatis sepeant a subiecto et con-
 servant. sicut est in eucharistia. non potest
 fieri in eodem situ quod partes que
 fuerunt in diversis partibus subiecti. Et
 ad probationem dico quod qualitates sunt in eodem
 in eodem subiecto et situ per partes de novo
 productas in eodem subiecto naturaliter. sed non
 per partes iam productas in diversis partibus sub-
 iecti. quia hoc est impossibile naturaliter. li-
 cet possit fieri a deo. Ad tertium dico quod il-
 le species post consecrationem sunt naturali-
 ter incommpossibiles cum alia substantia in eodem
 situ. sicut patet ad sensum. quod alia substan-
 tia eis cedit. Et hoc forte est. quia non sunt
 naturaliter commpossibiles cum alia substantia in
 eodem situ. nisi cum illa in qua primo pro-
 ducuntur sicut in subiecto. Sed tunc non sequitur.
 Alia substantia est incommpossibilis in eodem si-
 tu. ergo substantia in qua profuerunt est eis in-
 commpossibilis in eodem situ. Et ad probationem
 dicitur quod illud principium non intelligitur de
 eadem passione numero. sed specie. puta quod
 aliqua passio proprie alicui individuo. potest
 similis passio proprie cuilibet individuo
 eiusdem speciei. sicut dilectio platonis est
 incommpossibilis ad odium platonis. Ad pro-
 positum dico quod licet illa species non sit incom-
 possibilis substantie in qua prius fuerunt in
 eodem situ. sicut sunt incommpossibiles alteri sub-
 stantie. tamen similis incommpossibilitas existit
 in eodem situ provenit substantie quam prius
 informaverunt. non respectu istarum specierum
 sed respectu accidentium eiusdem speciei sub-

stantie. et ita verificatur illud principium. Ad
 quartum dico quod illud argumentum est contra
 te ponendo quantitatem de rarefactione et de
 satione quantitatis. ubi non potes dare sub-
 iectum. Ideo potest de omnibus talibus dici. quod omnia
 apparentia sensui que fiunt circa hostiam non con-
 secrata per ordinationem divinam. sunt circa ho-
 stiam consecrata immediate a deo. et que non pos-
 sunt fieri a potentia creata. Dico quod tamen
 augmentatio que productio nove qualitates si-
 unt totaliter et immediate a deo. sicut tu po-
 nis de rarefactione. Non plus tollit hic certi-
 tudo que habet in via sensus. nec dat infide-
 li occasio errandi vel non credendi plus quam per
 rarefactionem et densationem quantitatis. Un-
 de ista constant partim ex fide. partim ex ratione.
 Et fide tenemur quod suba panis non remanet
 post consecrationem. Per rationem tenemur quod
 quantitas non distinguitur a substantia et quali-
 tate. Et per experientiam tenemur quod causa
 creata presupponit passum in sua actione.
 Ex quibus sequitur quod omnia talia fiunt immedi-
 ate a deo. Ad quantum dico quod unum corpus
 substantiale habere naturale incommpossibili-
 tatem existendi cum alia substantia potest dupliciter
 intelligi. Uno modo. quia si existeret in eo-
 dem situ cum alio corpore haberet virtu-
 tem activam naturalem movendi se ne existeret
 cum alio corpore. sicut grave movendi de-
 orsum. et si sic haberet naturalem incommpossi-
 bilitatem existendi cum alio corpore tunc
 violenter esset cum alio corpore. Sed sic
 nulla substantia habet naturalem incom-
 possibilitatem existendi cum alio. Aliter di-
 citur habere naturalem incommpossibilitatem.
 quia existens per se non potest se natu-
 raliter facere in eodem situ cum alio cor-
 pore. Nec etiam existens in uno situ cum
 alio corpore potest naturaliter se facere in
 loco aliquo per se. Et quod adhuc habet
 incommpossibilitatem naturalem existens in eo-
 dem situ cum alio corpore non est ibi violen-
 ter. et sic una substantia habet incommpossi-
 bilitatem naturalem existendi cum alia in eodem si-
 tu. et sic est de corporibus gloriosis. Ad principa-
 le dico quod quantitas que est substantia panis
 non manet post consecrationem. sed quanti-
 tas que est qualitas manet. et nulla alia quan-
 titas. Et oppositum istius non habet ex scri-
 ptura sacra

Questio tricesima secunda

Primum intentio

philosophi sit ponere quantita-
 tem distinctam a substantia et qua-
 litate. Et videtur quod sic. quia secundum philosophum in
 predicamento quantitatis. alium non est quantum
 vere per accidens. sed si quantitas esset substantia
 alium esset quantum per se. Contra. secundum
 sua principia pluralitas non est ponenda sine
 necessitate. sed non est necesse ponere talem
 rem mediam. Sed videtur contra. Dicitur
 philosophi est ponere quantitatem rem absolutam
 mediam inter substantiam et qualitatem. Et probatur
 multipliciter. Primo sic. Aristoteles ponit no-
 ve predicamenta accidentium. inter que conueni-
 rat quantitatem. ergo est predicamentum distin-
 ctum. et per se habet propria individua. Pre-
 terea. v. metaphysice dicitur quod musicum et al-
 bum quantum est per esse quantum quidem cui insunt
 ergo album est tamen quantum per illud cui inest.
 Preterea ibidem aliqua dicuntur per se quanta.
 aliqua per accidens. ut linea quantum secundum se. mu-
 sicum vero secundum finem accidens. Item in predicame-
 ntis ponit aliquas quantitates habentes po-
 sitionem quantum partes terminantur ad aliquem
 terminum communem. sicut partes linee ad punctum
 quod non potest intelligi de substantia. Pre-
 terea primo philosophorum dicitur quod per se
 non valeret si substantia esset quantitas.
 Contra in predicamentis ea de suba dicitur
 quod nullum accidens distinctum realiter a substan-
 tia est susceptivum contrarietatum per sui mutationem
 sed si quantitas continua esset accidens abso-
 lutum distinctum a substantia et qualitate et sub-
 iectum immediatum qualitatum per sui mutatio-
 nem recipet contraria. quod est contra eum.
 Preterea. philosophorum dicitur quod aer potest den-
 sari sine mutatione alicuius qualitatis. saltem
 non oportet quod amittat omnem qualitatem quam
 per se habuit. Et tunc arguo de raro et denso
 sicut quod. argutum est. et patebit evidenter quod
 non est intentio philosophi ponere talem quantitatem
 mediam. Ideo dico sicut mihi videtur quod in-
 tentio philosophi est quod quantitas continua non est res
 mediana inter substantiam et qualitates. Ad
 primum istorum dico sicut secundum multos relatio est
 distinctum predicamentum a ceteris. et non est
 res distincta ab omnibus rebus absolutis. Ita
 quantitas secundum philosophum est distinctum predicame-
 tum ab aliis. licet non importet rem distinctam

a substantia et qualitate. Et sic quod secundum Iohannem
 Damascenum in logica sua. ca. xxij. predicamen-
 ta sunt quedam predicabilia et signa rerum. cu-
 iusmodi sunt conceptus et voces et quibus fiunt
 pronomes vere et false. Et huiusmodi termini
 potest distinguere instantum quod predicatio unum de a-
 lio sit impossibilis. quibus significet omnino eas-
 dem res sicut angelus et angeli eadem fecerunt
 et tamen hec est impossibilis. angelus est ange-
 lus. Ad propositum dico quod substantia. qualitas
 quantitas. sunt distincta predicamenta. quibus
 quantitas non significet rem absolutam di-
 stinctam a substantia et qualitate. quia sunt di-
 stincti conceptus et voces eadem res diuer-
 simode fecerunt propter quod non sunt nomina
 sinonima. quia suba significat omnia sua sig-
 nificata uno modo fecerunt. puta in recto. quan-
 titas eadem significat diuerso modo signi-
 ficandi. puta totum in recto. et partes eius in ob-
 liquo. Significat enim totam substantiam
 et connotat ea habere partem distantem a parte
 et sic est de qualitate. Exemplum ad hoc est de
 similitudine. Si dicitur. quantitas predica-
 mentum habet duas proprietates. Prima est. non
 habere contrarium. Secunda est. non suscipere ma-
 gis et minus. que non proprie qualitates.
 Preterea illa negatiua est immediata in qua
 negat unum genus generalissimum ab alio
 Ad primum dicendum quod ista est distinguen-
 da. quantitati nihil est contrarium penes tertium
 modum equocationis. quia si quantitas suppo-
 nit simpliciter et materialiter sic nihil est sibi con-
 trarium. quia termini positi in genere quantita-
 tis non contrariantur. puta bicubicum. tricubicum
 Si supponit personaliter. tunc hec est vera. quan-
 titati nihil est contrarium. quia indefinita ista
 verificatur per substantiam. Et similiter hec est ve-
 ra. quantitati aliquid est contrarium. quia ista inde-
 finita verificatur per qualitatem. Sed philosophus intendit
 quod istis terminis simpliciter vel materialiter ac-
 ceptis nihil est contrarium. ut istis terminis. bi-
 cubicum. tricubicum. Ad secundum dico quod
 non intelligit hoc de virtute sermonis de omni
 quantitate. quia qualitas suscipit magis et mi-
 nus. licet non suba. Sed intelligit quod nullum con-
 tentum sub genere quantitatis siue sit vox si-
 ue conceptus predicatur vere de alio. aliquid cum habet
 aduerbio magis. aliquid cum habet aduerbio mi-
 nus. Sic ista res non dicitur aliquid magis bicubi-
 ca. aliquid minus. sicut corpus aliquid dicitur magis al-
 bum. aliquid minus. Ad tertium dico quod illa

negativa est immediata quicquid vnus vere negat ab alio vniuersaliter. et hoc solum contingit de substantia et qualitate que sunt predicamenta absoluta. Sed hoc non est in opposito. quia hec est falsa. nulla substantia est quantitas. Hec oppositum inuenit a philosopho alicubi. Tertia proprietates quantitatis conuenit ratione quantitati. substantie. que qualitati scilicet esse equale vel inaequale. Ad secundum principale et tertium dico quod philosopho ibi non loquitur de se et per accidens sicut. id est posteriorum. Nam hic notat proprietatem per se que est vera. et similis predicatum non connotat aliquid in tale compositum modo significandi connotetur per subiectum. et sic ista est per se linea est quantitas. Et sicut ista est vera. linea est quantitas. quia impossibile est quod ista sit vera. linea est. nisi hec sit vera. linea est quantitas. et predicatum et subiectum eodem modo connotat partes distare. Alias proprietates vocat per accidens. Et isto modo hec est per accidens album est quantum. multum est quantum. quia album et multum non connotant partem distare a parte sicut quantitas connotat. ideo quantitas non ponitur in eius definitione. Et quod dicitur quod sunt quanta per illa cui insunt. accipit ibi inesse per predicationem. quia hec non est vera. album est quantum. nisi quia hec est vera superficies est quantitas. de qua superficie predicatur album. Ad aliud dico quod philosopho ibi dat differentiam inter quantitatem continuam et discretam. quarum vna est. quod partes quantitatis continue permanetis faciunt vnum numero. aliter non esset quantitas continua. Sed non oportet quod partes quantitatis discrete faciunt vnum numero. patet de partibus continui diuisis et in diuersis locis existantibus. Secunda differentia est quod inter partes continui non est medium. aliter non esset continuum. Sed inter partes quantitatis discrete potest esse medium locale. Tertia differentia est. quia vna pars continui debet preteriri ad aliam. ita quod si per impossibile esset aliquid indiuisibile medium inter illas partes illud terminaret vtrumque. Non autem sic requiritur quod partes quantitatis discrete ad se inuicem mutuo preterant. Quarta differentia est. quod partes quantitatis continue positionem habent. ita quod hic sit vna pars. ibi alia. et tertia in tertio loco. Sed partes quantitatis discrete non requirunt talem positionem ut patet de se. Omnia autem predicata conueniunt substantie materiali et qualitati sicut illi quantitati medie si ponatur. Ad vltimum dico quod

philosopho ibi intendit probare per premissa quod impossibile est quod aliquid sit quantum nisi pertinetur multitudinem partium. et ita necessario si substantia et quantum sunt. multa sunt. quia si partes illius quanti sunt. Et ita dico quod si aliquid inueniat a philosopho quod substantia materialis non est quantitas. vel ista quantitas non est qualitas. intelligit quod tales proprietates non sunt per se. hoc quia hoc nomen quantitas connotat partes distare loco et situ quod non connotat hoc nomen substantia vel qualitas. Ad principale patet ex dictis.

Questio tricesimatertia
Primum intentio

scilicet sit ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. Et arguitur quod sic. quia secundum Augustinum. v. de trinitate. c. v. In rebus que sine mole magne sunt. id est esse et magnum esse. que per oppositum in rebus que mole magne sunt aliud est esse et aliud magnum esse. que magnitudo distinguitur ab esse substantie. Contra. Dicitur sententia. li. iiii. loquens de colore. sapore et ceteris. dicitur quod illa accidentia sunt et ibi per se subsistentia. Sed si quantitas esset res media. tunc post consecrationem illa accidentia existerent in quantitate sicut in subiecto. et ita non existerent ibi per se. Dicitur dicitur eodem modo. quod intentio non philosopho tamen. sed etiam scilicet est ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. Et probatur per Augustinum. v. de trinitate. ca. v. que dicitur. In rebus creatis atque naturalibus quod non secundum substantiam dicitur. restat ut secundum accedat. Dicitur in accedat eis que vel amicitia potest vel minui ut magnitudines et qualitates. et quod dicitur ad aliquid sic amicitie. propinquitates. seruitutes. similitudines. et qualitates. et si qua busuimodi. ut sit et hitus. loci et tunc atque passionis. Preterea. v. de trinitate. cap. xii. dicitur sic. In rebus que per participatos magnitudinis magne sunt. quod aliud est esse et magnum esse sicut magna domus et magnus mos. et magnus annus. In his que rebus aliud est magnitudo. aliud quod ab ea magnitudine magnum est. Et prius non hoc est magnitudo quod est magna domus. Sed per hoc non sit intentio alie per philosopho. quia ipsi sequuntur rationem naturalem in talibus. Sed ratio probatur. quia rarefiat aer. que factio. aut tota quantitas preterit corrumpitur. aut non. Si sic. tunc in qualibet rarefactione infinite res absolute secundum se totas distinguitur

non facientes vnum numero essent destructe. Cum enim sint infinita instantia in quolibet tempore. et illa rarefactio est continua. in quolibet instanti esset distincta quantitas secundum se tota a quantitate prioris posterioris. que non facit vnum numero cum illis. quia non manet cum eis. et cum illa quantitas sit immediatum subiectum quantitati secundum eos. in quolibet instanti esset noua quantitas distincta a precedenti. quia ad corruptionem subiecti corrupti suum accidens. Et quo sequitur quod si hostia consecrata vel species vini rarefiat non manet ultra corpus christi sub illis speciebus. quia ex vi consecrationis non videtur manere nisi quodiu manent eadem species numero. Hec etiam potest dari aliquid agens quod destruet vnam quantitatem et generaret aliam. Hec videtur rationabile dicere quod deus non possit consecrare vnam instanti quantitati adueniente alia. Et si dicitur quod ille quantitates sunt in potentia tamen et non in actu. sicut instantia. Contra. oem accidens realiter denotans subiectum suum per accidens nec est per alterius est in actu. Sed sic est de istis quantitatibus si non tota quantitas preterit corrumpatur. sed aliqua pars manet. Tunc autem aduenit ista pars quantitatis de nouo. aut non. Si sic. tunc quero de subiecto eius immediato. quia non recipit in nouo aere. certum est. Vel que recipit in eodem subiecto primo cum quantitate que preterit. quia quilibet pars rara est rara. et per se quilibet pars aeris recipit nouam quantitatem. Et ita eadem pars numero esset informata duabus quantitatibus eiusdem speciei. vel illa quantitas preterit recedit et non plus informat illud subiectum. et tamen ipsa non corrumpitur per te. tunc vel ipsa erit sine subiecto vel naturaliter migrat de subiecto in subiectum. Si nulla pars quantitatis est noua sed remanet precise illa que preterit. illo non obstante illa quantitas est primo minor. postea maior. que partes aeris minus distat quam aer est deus. et magis quam aer est rarus. Eadem ratione potest totum illud dici de substantia aeris sine oem quantitate media. et ideo superfluum est illam ponere. Ratione ergo ad Augustinum. tenendo quod non sit intentio alicuius sancti quod quantitas sit res media inter substantiam et qualitatem. res dico absolute. Ad primam auctoritatem supponedo illam distinctionem que per dicitur in. q. xxx. dicitur. Augustinus. accipit ibi accidens per aliquid predicabile de re contingenter propter sui mutationem. quod potest affirmari et negari. et etiam variis modis

affirmari de re. et sic quantitas est accidens. quia nunc predicatur de substantia hic. nunc non predicatur ibi. patet de corpore christi in celo et in euangelio charistia. Variis enim modis predicatur de substantia. quia nunc est minor. nunc maior. patet de corpore denso et raro. et totum hoc fit sine omni re media per solum motum localem sube vel qualitates potest agere. Et quod hec sit eius intentio patet. quia ponit illam quantitatem esse accidens sicut relationes de quibus exemplificat. Sed certum est quod non repugnat dicitur suis nec aliquorum sanctorum dicere. per relationem non sit alia res a fundamento. cum secundum Augustinum. relationes dicuntur de deo et tempore. Et tunc relatio erit quoddam predicabile contingenter et accidentaliter de re. ergo eodem modo non repugnat dicitur sanctorum quod magnitudo non sit vna realitas media sed sit quoddam predicabile accidentale. Ad secundam auctoritatem dicitur potest multipliciter. Uno modo quod dicitur quod magnitudo aliud est ab eo quod magnum est. per tanto quod suba potest esse licet non sit magna. Et hoc potest dupliciter fieri. Uno modo per definitionem ut de magno sit primum. Alio modo si de faceret substantiam solum diffinitiuem in locorum nullibi circumscriptione. sicut corpus christi est sub hostia. tunc esset substantia et non esset magna. quia non habet partes distantes situ. Secundo potest dici quod Augustinus loquitur de magnitudine que est relatio. quia sicut magnum est relatiuum. ita magnitudo est relatio. sed non est dicta sua dicere quod relatio non est alia res pura distincta a fundamento. sed solum quoddam predicabile accidentale. que nec est esse dicere quod magnitudo sit solum tale predicamentum accidentale. Tertio potest dici quod per magnitudinem qua res create magne sunt intelligit eam efficientem facientem eas esse magnas. Et certum est quod illa magnitudo est ab eis rebus creatis alia. que per participationem illius magnitudinis non per informationem sed per dependentiam ad eam magne sunt. Et quod hec sit intentio sua patet per verba sequentia. v. de trinitate. ca. x. ubi dicitur sic. Illa est vera magnitudo que non solum magna est domus que magna est et que magnus est mos quisquis magnus est. Sed etiam que magnum est quod quod aliud magnum dicitur. ut aliud sit ipsa magnitudo. aliud ea que ab illa magna dicitur. que magnitudo vtrumque primitus magna est multo que excellentius que ea que participatione eius magna sunt. De autem quod non ea magnitudinem magnum est que non

est qđ ipse. vt quasi princeps eius sic deus cuius magnus est. Alioqn illa erit maior magnitudo qđ deo. Deo autē nō est aliqd maius. Ea igitur magnitudie magnus est qua ipse est eadem magnitudo. Ex istis verbis potest concludi. ppositū. qđ primo loquitur de magnitudine qua magnus est qđqd aliud magnus siue sit corpale siue spirituale. sicut exemplificat de domo qđ est res corpalis. et de anio qui est res spūalis. Manifestū est qđ magnitudo nō est res inherens rebus spūalibus nec corpaliibus. qua oēs magnus dicitur: magnum ergo loquitur de magnitudine qđ est cā oīm magnorū. sine qua nulla res ē magna. Secundo qđ loquitur de magnitudine qđ primitus est magna et excellentius qđ alia. qđ nō potest de aliquo accidente intelligi. qđ sic substantia est prior accidente. ita est prius magna qđ accūs. Tertio qđ loquitur de magnitudine qđ maior est illo qđ est magnum qđ nō potest intelligi de accidente sed de dō.

Ad principale argumētū patet ex dictis.

Questio tricesimaquarta

Utrum substantia panis ex vi conuersionis trans-

substantietur in corpus christi et nō in diuinitatē vel aīam vel accidentia.

Et arguitur primo qđ nō. quia quā aliqua cōstituitur idem non potest vnū acquiri p aliquid mutatiōem sine alio. Sed corpus christi anima intellectiua. diuinitas. cōstituit vnū christum. ergo etc. Contra. si in triduo mortis fuisset consecratio. tunc substantia panis fuit uersa solum in corpus christi et nō in animā. quia anima tūc nō fuit vnita. Ita qđ sicut quilibet exclusiua habet duas exponentes. Prima est Utrum substantia panis ex vi conuersionis uertatur in corpus christi. Secundū est. Utrum substantia panis ex vi conuersionis uertatur in aliqd aliud. Circa primum dico breuiter qđ sic. Sed hoc non potest probari naturali ratione vel auctoritate biblie. Sed per dicta sanctorū et determinationē ecclesie. Unde extra de sum. tri. et sic ca. Firmiter dicit Innocentius tertius in concilio generali. Una est. fidelium vniuersalis ecclesia extra quā nullus oīno saluatur. in qđ ipse idem sacerdos et sacrificiū iesus christus cuius corpus et sanguis in sacramēto altaris sub speciebus panis et vini veraciter conti-

netur transsubstantiatis pane in corpus christi et vino in sanguinē prate diuina. Circa secundū dico qđ cōuersio siue transsubstantiatio dupliciter accipitur. Proprie siue stricte. et improprie sine clare. Primo modo accipiēdo tūc aliqd uertitur in aliud nō quia est cōiunctum aliqđ in qđ sit cōuersio. sed quia sic uertitur in aliud qđ si esset ab aliis separātū ad plationem verborū sacramentaliū a sacerdote sup materia ueniēte. cum intentione debita. potestate diuina incipit esse sub specie panis. Et sic intelligendo dico qđ substantia panis ex vi conuersionis transsubstantiatur in corpus christi. et in nihil aliud. p̄ca in diuinitatem. nec in animā. nec in sanguinē. nec in aliquod accidētē etc. Nam si anima. sanguis. et accidentia essent separata a corpore sic fuit in triduo mortis christi. tunc ad aliqua et verba consecrationis fuissent cum debita intentione placata. nec fuisset conuersus panis nisi in solū corpus. Secundo modo accipiēdo cōuersionem sic panis uertitur in omne illud quod ē cōiunctum alteri in qđ proprie sit conuersio. et qđ ad plationem verborū sacramentaliū nūc de facto incipit esse sub specie panis. Sic concedo qđ panis ex vi conuersionis transsubstantiatur in animam et accidentia. sed nō in deitatem. quia anima et accidentia incipiunt ibi esse ad plationem verborū. sed non deitas sic ibi incipit esse. Eodem modo p omnia dicendū est de conuersione vini in sanguinē. Ad principale argumētū dico qđ quālibet cōstituitur idem de facto. et ideo de facto vnum nō acquiritur sine alio. tamen deus potest facere separatōem et tunc fieret conuersio in corpus christi. et sic ex vi conuersionis proprie dicte solū sit transsubstantiatio in corpus christi scilicet panis et vini in sanguinem.

Questio tricesimaquinta

Utrum substantia panis maneat post consecratio-

nem. Et arguitur qđ sic. qđ pluralitas miraculorū nō est ponenda sine necessitate. Sed non est necesse ponere illas substantiam non manere. cū equaliter potest corpus christi ibi esse sacramentaliter manente substantia panis sicut ipsa non manente. ergo etc. Ad oppositum est determinatio ecclesie. In ista questione sicut recte

erat magister sententiarum. li. iiii. dist. xi. Et Hosti. in sum. extra de consecra. Et glo. de consecra. dist. v. sacramētorū. Et glo. extra de celebratio. missarū. cū marthe. fuerunt antiquus tres opiniones. Prima. qđ substantia panis p̄ruit. et postea est corpus christi. Secunda est. quia substantia panis et vini ibi deficit esse. et manet accidentia tūc. sub illis incipit esse corpus christi. Tertia qđ remanet ibi substantia panis et vini. et in eodem loco cum illa substantia manet corpus christi. Prima est irrationalis. quia omnis ppositio in qua p̄dicatur corpus christi de pane est impossibilis. Secunda est cōmunis opinio oīum theologorū quā tenet ppter determinationē ecclesie. et nō ppter aliquam rationem. Unde dicit Innocentius. extra de sum. tri. et. sic. vt allegatū est. qđ p̄cedenti. qđ corpus christi cōtinetur sub illis speciebus transsubstantiatis pane in corpore et vino in sanguinē potestate diuina. Tertia opinio esset multū rationalis. nisi esset determinatio ecclesie cōtrariū. quia illa opinio saluat et uertat oēs difficultates qđ p̄sequuntur ex separatōe accidentiū et subiecto. Nec cōtrariū illi habet in canone biblie. Nec includit aliquā contradictionem corpus christi plus coexistere substantiē panis qđ ei⁹ accidentiū. Nec repugnat rationi. Tum qđ tūc repugnat quātitas quātitati quantū substantia substantie. Sed due quātitates possunt simul existere in eodē loco. sicut patet de duobus corporibus existentibus in eodē loco. Tum quia substantia christi potest esse in eodem loco cū quātitate hostie. ergo eadem rōne cū substantia eiusdem. Ad argumētū principale dico qđ aliquā sunt ponenda plura miracula circa aliqd vbi possit fieri p pauciora. et hoc placet deo. et hoc constat ecclesie per aliquam reuelationem vt suppono et ideo sic determinauit.

Questio tricesimasexta

Utrum corpus christi

sit sit circūscriptiue in loco sub hostia consecrata. Et arguitur qđ sic. quia corpus christi est quantū. quia ibi est quātitas sua. et est circūscriptiue in loco. Contra. corpus christi est totū sub hostia tota. et totū sub qualibet parte. et est ibi tūc diffinitiue. Sic primo videndū est

quomō de facto. Secūdo videndū est de possibilitate materie. Circa primum dico qđ corpus christi est in loco hostie tūc diffinitiue et nō circūscriptiue. qđ p̄bat p̄ beatū Hieronymū de consecra. dist. v. Singli accipiunt christum dñm. In singulis portionibus totū est. nec p singulos minuit. sed integrū se p̄bet singulis. Et hoc etiā p̄cordat rōni. quia nō repugnat alicui indiuisibili coexistere distinctis localiter. patet de angelis et anima intellectiua. que tota est in toto corpore et tota in qualibet parte. ergo non repugnat alicui diuisibili. qđ totū coexistat alicui et totū cuilibet parti. Preterea due partes corporis possunt naturaliter esse in vno loco qđ p̄us fuerunt in duobus. patet de corpore primo raro et post denso. ergo nō repugnat corpori habere omnes partes simul in vno loco saltem p potentia diuinam. Preterea duo corpora possunt simul esse in eodē loco p potentiam diuinā. et due partes eiusdem corporis possunt esse in vno loco p eandem potentiam. et si due. ergo oēs. Preterea nō repugnat corpori christi naturaliter esse sine maiori vel minori extensiōe. patet si rarefiat vel condenset. ergo nō repugnat sibi esse sine oī extensiōe. et p̄ oēs sine omni repugnātia esse diffinitiue in loco. Circa secundū sunt due difficultates. Prima quō eadem pars corporis christi possit esse in pluribus locis.

Secūda est. quō plures partes corporis christi possunt esse in eodem loco. quo vis patebit intentum. Primum possumus intelligere nō includere contradictionē p hoc qđ tenemus qđ anima intellectiua est tota in toto et tota in qualibet parte. Et similiter hoc idē tenemus de angelo. Nec potest oppositum p rationem demonstratiuā probari. ergo eodem modo nō est contradictio qđ eadē pars vel totum corpus coexistat toti hostie et cuilibet parti. et per consequens eadem pars esset in pluribus locis. Secundū possumus intelligere nō includere contradictionē. per hoc qđ tenemus fide qđ corpora simul existunt in eodem loco. tam eiusdem speciei qđ diuersarum. patet. quando christus intrauit ad discipulos ianuis clausis. quando clauso utero virginis exiuit in mundū. quā sine omni diuisione corporis celestis ascendit in celum. ergo modo non est contradictio qđ due partes eiusdem corporis sint in eodē

loco Existis duobus arguo in finem. quia sicut possibile est omnes partes corporis christi esse in eodem loco per potentiam divinam. sic possibile est duo corpora esse in eodem loco per divinam potentiam. et sicut possibile est qualibet partem corporis christi esse in diversis locis secundum se totam. sic anima et angelus sunt simul et semel totaliter in diversis locis. sequitur quod possibile est totum corpus christi coexistere toti loco hostie et cuilibet parti. quod est principale intentum. sed quod est in loco definitivum sub hostia consecrata. Sed hic est dubium. quia corpus christi habet partes organicas distinctas realiter. quarum una non est alia. sicut pes non est oculus. Similiter quis una pars sit in alia sicut in toto. non tamen in qualibet alia. sicut oculus quis sit in capite sicut in toto. non tamen in pede est. nec e converso. Hinc autem si ille partes distent localiter. videtur quod pes sit oculus vel saltem in oculo. Respondeo. ad distinctionem partium organicas non requiritur localis distantia. sed realis distinctio dispositionum naturalium. Qualis autem sit illa diversitas organorum. substantialis vel accidentalis. alias dictum est. et ideo quis pes et oculus retentis suis dispositionibus naturalibus sint in eodem loco. adhuc tamen oculus est oculus et non pes. et pes est pes et non oculus. et homo per oculum videt et non per pedem. et per pedes ambulat et non per oculum. Et ita partes remanent organica distincta realiter. distinctas operationes nata habere. quis non distent localiter. Similiter quis pes et oculus non distent localiter. non sequitur tamen quod pes sit in oculo vel e converso. et propter hoc impediatur visio. Sed tamen sequitur quod pes et oculus sunt in eodem loco. Similiter cum tali indistincta stat. quod una pars sit in alia sicut in toto. modo quo oculus est in capite. sicut anima intellectiva est omnino in eodem situ definitivum in quo est homo. et tamen anima est pars hominis. Ad argumentum principale dico. quod corpus christi sub hostia non est quantum. Et si quantitas sit una pellis media inter substantiam et qualitatem sicut homines dicunt communiter. Tunc dico quod vel ista quantitas non est sub hostia. sed est in celo. Vel si sit ibi. tunc est tamen ibi definitivum sicut substantia. et ita illa quantitas non est quanta.

Questio tricesima septima

Primum deus potest

facere omne prius absolutum posteriori realiter destructo. Et arguitur quod non. quia non potest facere lineam sine puncto. quia si sic. tunc talis linea esset in finita. ergo etc. Contra. prius absolutum non dependet a posteriori. ergo non repugnat sibi separari ab eo. et per consequens deus potest hoc facere. Ad ista quod dico breviter quod sic. quod multipliciter ostenditur. Primo sic Res absoluta prior natura minus dependet a posteriori quam effectus a sua causa essentiali. Sed deus potest facere effectus sine causa sua naturali et essentiali. ergo potest facere et servare prius sine posteriori. Preterea res posterior non est causa prioris. ergo si prius absolutum non potest esse sine posteriori per potentiam dei. hoc non est nisi quia posteriorius est effectus naturalis consequens prius. Sed deus potest omnem actionem cause create suspendere. et causam sine effectu conservare. sicut patet de igne formacis. qui servos dei peccatos in medio non combussit. sed caldeos interfecit. ergo etc. Preterea prius dependet accidens a subiecto quam res prior naturaliter a posteriori. Sed deus potest accidens conservare sine subiecto. sicut patet in eucharistia etc. Preterea nulla est contradictio quod res absoluta sine omni alio existat. quod nec est pars nec causa eius essentialis. sed posteriori natura non est pars prioris. nec causa eius essentialis. etc. Preterea omne aliud a deo si sit productum a deo. et per consequens productum potest posteriorius non est nisi productum a deo. sed potentia divina nulli creature obedit. ergo non est contradictio quod productum prius sine posteriori si deo placeret. Preterea si non potest esse. hoc non videtur nisi propter aliquod trium. vel quia posteriorius est pars prioris naturaliter. et totum non potest esse sine partibus. Vel quia prius absolutum est effectus posterioris. et effectus presupponit suam causam. Vel quia prius est causa naturalis posterioris. et posita causa naturali necessario sequitur effectus. Primum non potest dari quia questio presupponit quod totaliter distinguitur. Nec secundum. quia tunc non esset prius absolutum. sed posteriorius esset prius. sicut causa prior est suo effectu. Similiter hoc dato habetur oppositum. quia deus actionem

cause naturalis potest suspendere. et effectum sine causa sua conservare. et per consequens hoc dato potest conservare prius sine posteriori. Nec tertium impedit. quia deus potest causam naturalem conservare in esse sine effectu eius posteriori. etc. Preterea virtus creata potest conservare prius absolutum sine certo individuo alicuius speciei. sicut sol habet substantiam sine isto accidente demonstrato. ergo virtus infinita potest conservare idem prius sine tota specie. Similiter virtus finita potest conservare prius absolutum sine aliquo individuo alicuius speciei. sicut sol potest conservare lignum sine omni albedine. ergo virtus infinita potest conservare illud prius sine omni individuo generis illius posterioris. puta deus potest conservare lignum sine omni calore. Similiter ignis potest conservare aquam sine omni individuo frigiditatis. ergo deus potest conservare aquam sine omni qualitate. Sed hic sunt dubia. Primum. quia si istud sit verum generaliter. tunc deus potest separare passionem a subiecto. et per consequens potest esse homo. licet non sit risibilis. et sic conclusio demonstrationis erit contingens in qua predicatur passio de subiecto. Preterea tunc posset separare hominem a quantitate. et ita iste homo non esset longus nec latus nec altus. nec haberet partes organicas distinctas. Infinitae alie instantie iunguntur contra ista de quibus alias patebit. Secundum. quia tunc posset facere nasum sine symetria vel curvitate. Ad primum istorum dico quod passio aliquando accipitur pro aliquo predicabili de alio secundo modo dicendi per se. sicut risibile predicatur de homine. Alio modo accipitur pro illo quod importat in obliquo per tale predicabile. sicut risibile importat actum ridendi. et creaturam creaturam. Tertio modo accipitur pro illo pro quo tale predicabile supponit. Primo modo et secundo potest subiectum separari a passione. et potest aliquando esse passio sine subiecto. sicut angelus potest concipere hunc terminum risibile. et si nullus homo sit. Tertio modo non potest. quia illud pro quo supponit tale predicabile et subiectum idem sunt. sicut risibile supponit pro homine. et creaturam pro deo. in istis positionibus. homo est risibilis. deus est creativus. Sed quis possit sic separari. tamen propositio de possibili formaliter. vel

equivalenter negativa in qua remonetur passio primo modo dicta a subiecto est impossibilis. magis si esse existere verificat de subiecto Sicut ista est impossibilis homine existente. homo non est risibilis. Et dico propositio de possibili equivalenter. quod si sit propositio de inesse formaliter equivalenter est contingens. ut homo est ridens. deus est creans. et per hoc patet ad primam probationem. Ad secundam dico. quod conclusio demonstrationis est de possibili formaliter vel equivalenter. et non simpliciter de inesse. et ista de possibili est necessaria. siue passio sit. siue non sit. Dico quod est sic necessaria. non quod oportet quod semper sit vera. quia si non sit non est vera. sed si sit est vera. et impossibile est quod sit falsa. et tota causa est. quia talis propositio est de possibili non de inesse simpliciter. Ad tertium concedo quod potest separare hominem a quantitate media que communiter ponitur. Sed adhuc iste homo separatus esset longus latus et altus. sicut prius probatum est. Sed de distinctione organorum dico quod si organa distinguuntur per formas substantiales. tunc deus non posset facere hominem perfectum sine organis. Si distinguuntur per accidentia tunc posset facere hominem sine pedibus et manibus. et similiter homo vixit miraculose sine capite et ita potest conservare formam substantialem in una parte materie et non in alia. et forte frequenter est de facto. Ad aliud de symetria et curvitate. rectitudine. figura et huiusmodi. dico quod si important aliquas parvas res distinctas a substantia et qualitate possent per potentiam dei separari ab illis. Sed quia solum important substantiam et qualitatem. vel connotant partes substantie et qualitatis diversimode distare localiter. puta aliquas partes esse elevatas vel depressas. et aliquas equaliter se habere. ideo illa non possunt separari ab illis existentibus circumscriptivum in loco. Quia enim non sunt qualitates distincte ab illis patet. quia acquiruntur et deperduntur per solum motum localem. patet si linea sit recta et facias eam curvam solum erit ibi motus localis. et sic mutabitur figura. Si dicis quod sunt qualitates de quarta specie secundum Philosophum. Respondeo Philosophus describit qualitates. dicens quod sunt eadem qualitates

denominamur. et ista ita sunt conceptus de nominatiui q̄ de re denominatiue pdicanf. et dicunt accidentia. q̄ contingunt predican tur de re. Ad argumentū principale dico. q̄ si linea et punctus distinguunt realiter sicut cōmuniē tenent. tunc dico q̄ deus pōt separare lineā a punctis omnibz. et tunc linea est finita p̄ prias pres et nō p̄ indiuisibilia sicut post patebit.

Questio. xxxviii.

Trum quantitas

remanens in eucharistia p̄ consecrationē sit subiectiue in qualitate hostie. Et arguit q̄ sic. q̄ q̄n aliq̄s denominat ab aliq̄ forma denominatiōe intrinseca. vel est ipsa forma. vel subiectū illius forme. Exemplū p̄mi. sicut quantitas dicitur quanta. Exemplū secūdi. sicut hō dicitur albus. sed albedo hostie consecrate est q̄nta. et nō est realiter quantitas. q̄ est subiectum quantitatis. Contra. nō est maior rō q̄ vna q̄ntitas sit subiectū quantitatis q̄ alia. et ita quelibet est subiectum. vel nulla. sed non quelibz. ergo nulla In ista q̄stione pono tres conclusiones. Prima est q̄ quantitas remanens post consecrationē nō est subiectiue in vna q̄ntitate p̄ se. patet. quia si vna sola qualitas esset subiectus quantitatē relique q̄ntitates non essent quante. q̄ illō q̄s nec est realiter q̄ntitas. nec subiectiue in q̄ntitate. nec subiectū q̄ntitatē. nō est quantū. Sed posita p̄potesi relique q̄ntitates ab illa qualitate q̄ est subiectū quantitatis per casum nō sunt realiter q̄ntitas. si quantitas sit res distincta a substantia et qualitate. sic ponit casus. Nec sunt subiectiue in illa q̄ntitate. sicut post patebit Nec sunt substantia illius q̄ntitatis p̄ casum. q̄ non sunt q̄nta. quod falsū est. q̄ fracta hostia oēs cōsiles q̄ntitates q̄ repiunt in vna repiunt in alia. Si dicis q̄ t̄m vna qualitas ē subiectū immediatū illius q̄ntitatis et alie qualitates sunt subiecta mediata. ideo dicuntur quante. Contra. hoc nō posset esse nisi q̄ntitas q̄ est subiectum immediatū q̄ntitatis sit subiectiue in illis qualitatibz que sunt subiecta mediata quantitatis. sed hoc est impossibile. quia si vna qualitas corporalis esset subiectū alterius q̄ntitatis corporalis cū subiectū vere denominet a suo acciden

te informante. sequit q̄ calor esset albus vel niger. et sic de alijs. Similiter cū ex destructione subiecti immediati sequit destructio oīum accidentiū in vna. si vna q̄ntitas ē subiectū alterius ordinate p̄cedēdo p̄ oēs q̄ntitates in substantia. oportet q̄ destructa q̄ntitate q̄ est immediate in substantia sicut in subiecto p̄mo. q̄ cetera q̄ntitates destruant oēs q̄ subiectū immediatū cuiuslibet accūs destruit Secūda conclusio q̄ q̄ntitas remanens nō est subiectiue in quelibet q̄ntitate sigillatim. ita q̄ distincta q̄ntitas est distincte q̄ntitatis subiectū immediatū. Qd̄ p̄bo. q̄ tūc eadē rōne substantia panis esset subiectum etiā immediatū distincte q̄ntitatis ab alijs. Et tūc suba panis esset q̄nta distincte q̄ntitatibz. q̄ esset q̄nta vna quantitate cui⁹ esset subiectū immediatū. et esset quanta alijs q̄ntitatibus quarum esset subiectū mediatū puta mediantibz alijs qualitatibz que sunt in substantia panis. Secūdo sic. ponētes quantitatem rem mediā inter substantiā et qualitatem habent. p̄ incōueniētiā q̄ due dimensiones sint simul. S̄ si substantia sit subiectū immediatū vni⁹ q̄ntitatis et qualitatis aliarū q̄ntitatum. sequit q̄ due dimensiones et forte plures sint simul. quia dimensiones substantierū dimensiones aliorū accidentiū oīm scilicet qualitatū sunt simul in eodē subiecto. Tertio sic. q̄ licet fm̄ negantes illā q̄ntitatem mediā nō sit incōueniens ponere distinctas quantitates alterius rōnis simul facientes vnum. t̄m incōueniens est fm̄ omnes q̄ diuerse quantitates eiusdē sp̄ci specialissime nō facientes vna q̄ntitatem nūero sint siml̄ naturaliter. Sed si quelibet q̄ntitas esset subiectū immediatū distincte q̄ntitatis. ille q̄ntitatis nō faciūt vna quantitatem. nec distinguunt sp̄ci. q̄ rē. Tertia conclusio. q̄ vna quantitas nūero nō est subiectiue in oībz q̄ntitatibz iunctis. qd̄ p̄bo p̄mo. q̄ nullū accūs vnuz nūero pōt esse in aliq̄ subiecto vno t̄m p̄ aggregationem. nisi vna ps sit in vno eorum et alia in alio. Sed omnes ille qualitates remanentes post consecrationem sunt t̄m vnū p̄ aggregationē. et certū est q̄ vna pars illius quantitatis nō est subiectiue in vna q̄ntitate et alia in alia. cū oēs ille qualitates sint simul. et per cōsequens pars illi⁹ q̄ntitatis nō p̄ informat vna qualitatem q̄ alia rē.

Sidicis. Si vna ps ligni ponat in aq̄ et alia in aere. ps existēs in aere conuertit in lapidē. et alia pars remanet lignū. et tūc aliq̄ quantitas vna nūero est in toto illo cōposito qd̄ t̄m est vnū per aggregatū. q̄ maior non est vera. Contra. illa cauillatio est exclusa p̄ hoc q̄ d̄. nisi vna ps q̄ntitatis sit in vno illoz. et alia in alio. sic est d̄ ista q̄ntitate. q̄ vna ps est in lapide et alia in ligno. s̄ sic nō pōt esse in p̄posito q̄ rē. Secūdo sic. nullū accūs nūero pōt successiue esse in diuersis subiectis p̄mis p̄ actionē naturalē siue cāe naturalis. Et voco subiectū primū nō illud qd̄ est subiectus accidentis p̄ p̄tem. sicut hō d̄ subiectum albedinis. q̄ man⁹ est subiectū eius. sed illud est subiectū p̄mi. c̄ n̄ ul/ tū. Auferat tūc vna illaz q̄ntitatum remanentiū post consecrationē. qd̄ pōt fieri sicut patz ad sensum. Tūc q̄ro vtz maneat eadē q̄ntitas nūero q̄ p̄r̄ fuit. aut nō. Si sic. q̄ eadē quantitas nūero est p̄mo subiectiue in toto aggregato et oībz qualitatibz poribus. et postea nō est in illo toto. q̄ vna qualitas d̄ destruit p̄ casum. Et ita quantitas est in alio subiectiue. et p̄ h̄m est in pluribz subiectis p̄mis successiue. Si autē nō manet eadē quantitas nūero. q̄ destructa albedine quelibetaz qualitatū deperdet quantitatē suā. qd̄ videt absurdum. Tertio sic. Aut est illa quantitas vna nūero in toto illo aggregato et tota in qualibet illaz qualitatū. aut ē tota in toto et vna ps in vna illaz. et alia in alia. Primū nō pōt dari. q̄ tūc vnū accūs nūero esset sil̄ in pluribz subiectis. qd̄ est falsum. Nec secundū. q̄ nulla ps illius quantitatē plus respicit vna qualitatem q̄ alia. cū ille q̄ntitates nullo mō distāt localiter. Ideo dico q̄ quantitas nullo mō pōt esse subiectiue in q̄ntitatibz. Ad principale dico q̄ quelibet q̄ntitas extēsa est vere q̄ntitas. Nō illa q̄ est media inter subam et q̄ntitatem. sed est q̄ntitas p̄pria et intrinseca. et hoc p̄bat oīa argumenta p̄us facta de substantia materiali.

Questio tricesimanona

Trū qualitates

hostie post consecrationē sint subiectiue in quantitate. Et arguit q̄ sic. q̄ ille q̄ntitates sunt extēse q̄ntes. sic p̄us. et nō sunt suba q̄ntitatis sicut p̄us p̄ba

tū est. ergo sunt subiectiue in quantitate.

Contra. q̄ntitas nō est pellis media inter substantiā et q̄ntitatem. et quantitas panis non remanet post consecrationē. sed remanet q̄ntitas q̄ est qualitas. et illa nō est subiectiue in quantitate. q̄ idem nō est subiectiue in se. ergo rē. Ad ista q̄stiones pōt dici sine assertionē. q̄ non concordat cū cōi opi. q̄ q̄ntitates remanētes p̄ consecrationē nō sunt subiectiue in quantitate. Et q̄ vt estimo sufficiēter supra p̄batū est. q̄ q̄ntitas nō est alia res distincta a suba et q̄ntitate in q̄ sunt q̄ntitates subiectiue. p̄bo t̄m hoc adhuc p̄ dicta doctorū ab ecclia approbatorū. p̄mo p̄ magistrū sententiarū li. iij. di. xij. Si q̄ntitas in q̄ntitate de accūs q̄ remanēt sc̄ de sp̄ci saporis et pondere. in q̄ subiecto fundent. pōt vi/ det mibi fatēdū existere sine subiecto. q̄ nō sunt in quantitate sicut in subiecto fm̄ eū.

Si dicis q̄ solū intelligit q̄ sint sine substantia. Qd̄ p̄ h̄ patet. q̄ dicit assignādo rōnem hui⁹ dicit. q̄ non est ibi in q̄ substantia nisi corpus et sanguis d̄ni q̄ nō afficit illi accidentibz. Contra. hoc videt falsum. Tūc q̄ nunq̄ accūs d̄ esse sine subiecto q̄ diu existit in subiecto suo p̄mo et immediato. Tūc q̄ nunq̄ d̄ accūs p̄ se subsistere q̄ diu existit in suo subiecto immediato. sed fm̄ eū nō solum accidentia illa sunt sine subiecto. sicut dicitur est. Sed p̄ se subsistit. quia magister loquēs de illis accidentibus dicit. remanent illa accūs p̄ se subsistētia. q̄ nō sūt subiectiue in q̄ntitate. q̄ idem doctor dicit. Ne mireris vel insultes si ibi accidentia videntur frāgi. quia ibi sunt sine subiecto. q̄ magis mirabile est q̄ a accidentia existūt sine subiecto q̄ q̄ frangant. Preterea pōderositas panis est q̄dam qualitas existēs sine subiecto. ergo quelibet alia ē sine subiecto. n̄na patet. quia eadē est ratio d̄ vna et de oībz. N̄na p̄bat p̄ q̄ndā glo. dist. ij. sup illud. c. Si p̄ negligētiā. q̄ dicit sic Accidentia nō h̄nt pōd. quia solum corpus habet pondus. Qualiter autē accidentia dicuntur cadere quando nō habent pondus dicit. q̄ ponderositas adhuc est cū illis accidentibus et tamē nihil est ponderosum. Et quo seq̄tur q̄ pōderositas non est in aliq̄ subiecto q̄ sic illō subiectū qd̄ cūq̄ def illō erit pōderosus. et ita est ibi albedo et nihil est albus et sic d̄ alijs. Si cū q̄ntitas ē ibi subiectū

illa esset pōderosa. calida. frīgida. dulcē. amara. qđ est manifeste illā glosā qđ dicit qđ non est ibi corpus hñs pōdus. et sic nō ē ibi quātitas pōderosa. hoc pater. qđ nec linea nec superficies hñs pōdus. qđ dicit qđ solū corpus hñs pōdus. Præterea in legēda dicitur: corpe xpi qđ approbat ab ecclia dicitur sic Accidētia sine subiecto in eodē sacramēto sūt ut fides locū habeat. dū visibiliter inuisibile sumit et aliena spē occultat. et sensus a deceptiōe imunes reddunt. qđ de accidētibz iudicat sibi notis. Et dñs oibz sequitur qđ nō solū vnū acciōs manet sine subiecto. puta quātitas. s; accidētia. qđ nō eēt vere si oēs illē quātitates essent in quātitate subiectiue. S; de p̄se. dis. ij. qđ corp⁹. recipiēt corpus xpi dicitur sic. In mēsurā visibili permanēs maior fact⁹ est tēpō inuisibilis. sine quātitatis augmento. cū idēatq; ipse esset. Ecce hic ponit quātitatē negat ei⁹ augmentū. Præterea de p̄scra. dis. ij. Dupl̄r. sic dicit glo. Dupliciter intelligit. i. p̄t intelligi. fm illam formā et quātitatē quāz habuit in cruce. v̄ fm quātitatē corp⁹ glificati. qđ spūale videtur. qđ nulli sensui subiacet. Præterea eadē dist. ca. vbi ps. dicit glo. sic. Nō est quātitas sic estimāda vt sub minore quātitate min⁹ sit corp⁹ xpi et sub maiori mai⁹. qđ vbiq; ē ps. siue dicas ps. speciei totū corpus est. siue ps. corp⁹ xpi. i. ps. v̄ manus. totū corpus est et c. vide ibi. Ad ista dico qđ p̄ istas auctoritates p̄t tñm conclusiōe est ibi quātitas. S; nō qđ quātitates sint subiectiue in quātitate. qđ hoc neq; dicitur directe nec indirecte. S; qđ qualitates remanēt p̄ p̄secratiōes. et qđ frāgunf. et corruunt. Et exp̄sse dicit glo. sup illd. c. d. cōsecra. dis. ij. Ego berēgari⁹. Nō tñm in d̄t pōdus et reliquas sacramēti qualitates sensibus corp⁹is percipi fateor. S; etiā sub illis spēbz fractis et attritissimis p̄tibz totū et integrū corp⁹ xpi eēt p̄fiteor. totū māducari et totū sumi. qđ frustra ponit alia quātitas p̄pter talia. Ad argumentū principale nego. qđ ille qualitates sunt vere quātitates. igit nec sunt subiecta quātitatis. nec subiectiue in quātitate et c.

Finis quotlibetū quartum.

Questio prima quinti quotlibeti.

Trum eadem

veritas theologica spē vel numero possit pbari in theologia et in scia naturali. Et videt qđ nō. qđ eadē conclusio spē nō pōt sciri duplici scia alteri⁹ rationis. sed media alteri⁹ rōnis in theologia et scia naturali cānt sciaz alteri⁹ rōnis. qđ nec cessario p̄clones scite sunt alteri⁹ rōnis. Cōtra. nisi eadem veritas possit pbari in scia naturali et theologia. p̄bia nō inuaret ad theologia. Dic primo distinguo de scia naturali et theologia. Secdo dicaz ad questionē. Circa p̄mum dico qđ naturalis scia accipit dupliciter. Uno mō p̄ habitu vnus p̄clusionis tñm. Alio mō p̄ aggregato ex omnibz habitibus. determinati ordinē habētibz respectu vnus conclusionis. siue illi habitus sint incōplexorū siue p̄plexorū. Circa secundū supponēdū qđ quilibet veritas dicitur theologica que ē necessaria ad sillogismuz. Et sic dico qđ eadē conclusio spē theologica nō pōt pbari in theologia et scia naturali p̄mō mō capta. et hoc. quia qđ sunt scie distincte tot sunt cōclusiones scite. Ideo sicut p̄clones nō possunt esse diuerse scientie. qđ pluralitas nō est ponenda sine necessitate. ita eadē conclusio non pōt pbari in diuersis scientiis. Sed accipiendo theologia et scientiaz naturalē secdo modo. sic potest nō solū eadē conclusio specie sed numero probari in theologia et scia naturali. si existant in eodem intellectu. puta talis. deus est sapiens. deus est bonus. Hoc probō primo. qđ hoc nō est incōueniens magis qđ eadē conclusio specie aut numero probetur. p̄pter quid et quia. Et hoc est possibile. Tū quia idem effectus specie et numero potest causari a diuersis causis specie. Et per cōsequens licet media sint alterius rationis hincind. tñm cōclusio potest esse eiusdē rationis. Tum qđ ista p̄positio in mente. nullum eius infinitū est. tradicit primo huic p̄positioni in mente. aliquod ens infinitum est. que probat in theologia et i scia naturali. et p̄ p̄ns est eiusdē rōis i vtraz scia

Sed contra theolog⁹ intelligit per hoc nomen deus. ens infinitū nobilius q̄bus cui⁹ infinitis alterius rōnis si essent siml. qđ nō solum diuisim sed iuncti est nobilius oibz. Tunc sic accipiendo deū h mō. deū esse non est naturaliter euidēs. qđ sic accipiendo deum nihil p̄bat euidenter d̄ deo. p̄sequentia pater. Anō p̄batur. quia nō est naturaliter euidēs qđ aliqd sit infinitū non ex motu vel causalitate. sed talis modus p̄bandi solū p̄bat infinitū esse qđ est melius quolibet infinitoz diuisim et nō iunctis. qđ et c. Præterea aut p̄bant illam p̄clusionem p̄ media eiusdē rōnis v̄ alterius. Si p̄mō mō. tunc p̄clusio p̄misse et termini essent idem realiter. et sic nō p̄baret in diuersis scientiis. Si secdo mō. cū mediū p̄rium p̄clonis sp̄ialis est quedā diffinitio v̄ descriptio data p̄ p̄dicabilia i quid. illa descriptio est alterius rōnis in vna scia et alia. et per p̄sequēs cognitio simplex h̄ causata p̄ illam descriptionē erit alteri⁹ rōnis. et ita p̄clusio cuius illa cognitio simplex est subiectum erit alterius rōnis. ergo et c.

Ad p̄mū istoz dico qđ nisi p̄clusio eiusdem rationis possit pbari in diuersis scientiis. theologus fidelis et p̄bus pagan⁹ non possent sibi cōtradicare de ista p̄positione. deus est trinus et vnus. quia p̄positiōes nō contradicunt in voce. nisi quia cōtradicit in mente. eoz sunt signa subordinata. S; p̄positio affirmatiua et negatiua in mente non contradicunt primo. nisi p̄ponantur ex conceptibus eiusdem rationis. licet possit inferri contradictio ex p̄positiōibus compositis ex cōceptibus alterius ratiōis aliquando. Aliter eīm nisi istud esset veruz in terminis equiuocis possit fieri contradictio. Sicut hic Omnis canis currit. alius canis non currit. vbi sunt conceptus alterius et alterius ratiōnis. puta animalis latrabilis. celestis sideris. quod patet esse falsum. quia contradictio est oppositio rei et nominis non solum vocalis sed et mentalis. Dico ergo qđ aliqua conclusio eiusdē rei probatur in diuersis scientiis et aliqua non. Et illam p̄positionē particulare te neo veram licet non vniuersale. Ad argumentū ergo dico qđ sicut ista cōclusio in qua predicatur esse trinus et vnus d̄ quo cui⁹ conceptu dei. non potest probari in

diuersis scientiis. sed solum p̄batur in theologia p̄supposita fide. ita illa cōclusio in qua subicitur cōceptus dei v̄ deus fm illam descriptionem. qđ est aliqd melius oibz alijs a se. qđ cui⁹ predicatum de eo sic predicat non p̄batur in diuersis scientiis. sed solum in theologia. Unde tales cōclusiones. deus est bonus. deus est sapiēs et c. sic accepto deo non possunt probari in diuersis scientiis. sed soluz in theologia. et ratio est. quia sic accipiendo deum nō est naturaliter euidēs deum esse. sicut deducit ratio. vt patet in p̄mo quotlibet. Et per cōsequens non est naturaliter notum deum sic acceptū esse bonū. Sed ex hoc non sequitur quin aliqua p̄clusio in qua bonum v̄ sapiens predicat de conceptu dei (vt p̄ illū intelligim⁹ qđ est aliquid quo nihil est p̄fectius nec prius. quia sic potest demonstrari deum esse. quia aliter esset p̄cessus in infinitum. nisi esset aliquid in entibus quo nihil est perfectius. Etia; potest demonstrari conclusio in qua predicat bonum de p̄ma causa. vel de quocunq; alio cōceptu di. ad quem philosophus potest naturaliter deuenire) possit pbari in theologia et in alia scia naturali. Unde ad formam argumenti cōcedo antecedens et cōsequens. quia non est p̄tra me. Ad aliud dico qđ theologus et naturalis philosophus p̄bat eadē conclusiōe specie per mediū alterius rationis. Et qđ dicit qđ mediū p̄rius est diffinitio qdam vel descriptio subiecti. Dico aliquando mediū est diffinitio exprimens p̄tes integrales diffiniti. puta quando demonstrat habere tria de triangulo. Aliquando mediū est subiectus p̄mū p̄fisionis. Sicut demonstrat esse susceptibile discipline de homine per animā intellectuā. Aliquū mediū est p̄cept⁹ cōmunis. et varijs modis potest aliquid esse mediū. Et vltra dato qđ mediū semp sit descriptio subiecti. dico qđ illa descriptio ē alteri⁹ rōnis i diuersis scientiis. Et qđ vltra dicit qđ descriptio alteri⁹ rōnis cānt cognitōes simplicē alteri⁹ rōnis. Illud mltipl̄r peccat. tuz quia diffinitio subiecti nunq; causat noticiā in cōplexā subiecti. qđ illa p̄supponit oī diffinitioni. et acquiritur mediante noticiā interna subiecti. licet diffinitio possit p̄tialit̄ causare cognitionē complexā vt est para

discursus q̄ discursus p̄supponit noticiam incōplexā subiecti. Tū q̄ dato q̄ descriptio subiecti causaret effectiue talē cognitio nē simplicē subiecti. non sequit̄ p̄ter h̄ q̄ h̄ descriptio alterius rōnis causet cognitiōes alteri rōnis incōplexas. quia cause diuerse rōnis possunt habere aliquē effectū eiusdē rōnis. patet de sole et igne respectu caloris. Similr de cognitōe et voluntate respectu amoris. Tū quia talis cognitio simplex si esset nō esset subiectū in conclusiōe p̄ banda p̄ demonstratiōe. sed esset mediū sic ipsa descriptio est mediū. Nam p̄m. p̄hm. i. posterior. de subiecto oportet p̄cognosci q̄d est q̄ est. Et p̄ n̄a subiectū d̄z p̄ haberi a n̄ demonstratiōe. Et iō licet illa cognitio simplex si esset possibilis possit esse subiectū in alia conclusiōe. tū illa conclusio nunq̄ p̄bare p̄ illam descriptiōe. Ad argumētū p̄ncipale p̄cedo q̄ eadem conclusio nō p̄t sciri duplici scia alterius rōnis. sed nego minorē. scz q̄ media alterius rōnis in theologia et sciētia naturali causant scias alterius rōnis. et hoc accipiēdo sciam p̄o habitu conclusiōis.

**Questio secunda
Trū eadez con**

v conclusio numero possit euidenter cognosci p̄ demonstratiōe et exp̄tiam. Et videt̄ q̄ non. quia videns rē p̄mo et postea non videns format̄ conceptus simplices absolutos alterius rōnis. q̄ conclusiones p̄posite ex illis erūt alteri rōnis quarū vna est nara sciri p̄ demonstratiōem alia p̄ exp̄tiam. n̄a patet de se. An̄ p̄bat q̄ aliter viator et beatus formarēt d̄ deo p̄positiōes eā euidentes. q̄ p̄ponerent̄ et cōceptibus eiusdē rōnis. q̄d falsus est. P̄terea necessariuz nō est r̄gēs. sed conclusio demonstratiōis est necessaria. et p̄pō nota per exp̄tiam imēdiatē p̄tingēs. q̄re rē. Cōtra. p̄ exp̄tiam p̄t sciri illa conclusio. omnis ignis est calefactiuus. et p̄ demonstratiōem p̄t sciri eadem p̄cō nūero p̄ calorē tanq̄ p̄ mediū. q̄ rē. Ad istā q̄stionē dico breuiter q̄ eadem conclusio nō solū specie sed nūero p̄t euidenter sciri p̄ demonstratiōe et exp̄tiam. et p̄ eundē habitū nūero. hoc p̄bo. quia p̄ exp̄tiam acquir̄ aliq̄s habitus verificus cōclusiōis. et nullus ali

a sciētia. patet inductiue. et p̄ demonstratiōem acquir̄ scia eiusdē conclusiōis. q̄ rē.

P̄terea demonstratiō p̄t quid et q̄a p̄t noticiā sciētificā eiusdē speciei respectu eiusdē conclusiōis causare. q̄ eodē mō demonstratiō et exp̄tiam p̄t. P̄terea in hoc differūt p̄ncipiū et p̄cō. q̄ p̄ncipiū t̄m p̄t cognosci ex terminis. v̄l p̄ exp̄tiam sine demonstratiōe. conclusio autē eadē p̄t cognosci euidenter p̄ exp̄tiam et demonstratiōem.

P̄terea cause distictē p̄t h̄re effectuz eiusdē sp̄i. patet p̄us. q̄ sic est in p̄posito.

Sed 3. Una p̄pō nō est magis euidens et minus euidēs. Sed p̄pō que format̄ mediā visōe p̄ponit̄ ex cognitōibz euidentioribz q̄ p̄pō q̄ format̄ mediante demonstratiōe solū. q̄ videns rem euidentē assentit̄ q̄ habens demonstratiōe t̄m sine exp̄tiam q̄ rē. P̄terea. si habitus conclusiōis causatus p̄ demonstratiōe et exp̄tiam sint eiusdem sp̄i. tūc nō apparet via ad p̄bandum distinctiōes speciuocā int̄ act̄ credēdi. op̄nandi. sciēdi. q̄ conclusio est eadem p̄ rē. et p̄missis h̄ncinde possunt causare actū eiusdem speciei. q̄ rē. P̄terea sciens aliq̄m conclusiōe p̄ demonstratiōe siue exp̄tiam quantūcūq̄ ille assensus int̄cedit nunq̄ assentiret ita euidenter sicut h̄ns demonstratiōem et exp̄tiam. Aliē em̄ p̄ frequentatiōe illius demonstratiōis posset augeri assensus ad eā euidentia cū illo que causaret exp̄tiam. q̄d est falsus. q̄ ille scie differūt sp̄i p̄ illō p̄ncipiū Illa q̄ nō p̄t in effectū eiusdē rōnis nō sunt eiusdē rōnis. P̄terea si sic tūc eadē conclusio est i syllogismo ex p̄missis veris et falsis p̄missis false causarent assensum eiusdem sp̄i cū p̄missis veris. et p̄ n̄a syllogism̄ sophistic̄ falsigraph̄ et demonstratiū causabūt sciam eiusdē sp̄i. P̄terea eadez p̄cō nūero p̄t p̄bari p̄ te p̄bi/losophice p̄ p̄missas speculatiuas et demonstrari p̄ p̄missas practicas. puta ista. act̄ est generatiuus hitus. ergo si iste assensus erit idem. tunc eadem noticiā erit practica et speculatiua. q̄d videt̄ absurdū. Ad p̄mā istaz dico. q̄ eadē p̄pō nō p̄t esse magis euidēs et min⁹ euidēs sil̄ et semel vni et eidē. tū eadē p̄pō p̄t sil̄ et semel esse magis euidens vni et min⁹ euidēs alteri. Silr eadē p̄pō potest esse minus euidens vni vno tempore. et magis euidens eidem alio tempore.

Ad p̄positū dico q̄ si aliquis sciat aliq̄m conclusiōe vno tpe per demonstratiōe solū et alio tempore sciat eandē conclusiōe p̄ demonstratiōe et exp̄tiam. tunc tali est illa conclusio p̄us min⁹ euidens et postea magis euidens. Ad aliud nego p̄sequētia. q̄ act̄ opinādi et act̄ sciēdi eandē conclusiōe formaliter repugnant. quia vni est euidens et al⁹ ē ineuidens et cū formidine. Tales autē nō possunt siml̄ esse in eodē intellectu. et p̄sequens distinguunt sp̄i. Sicut p̄batur q̄ actus diligendi et odiendi eundē hoīem differunt speciei q̄ repugnat formaliter.

Ad p̄bationē dico q̄ nō omnes p̄missis possunt causare noticiā conclusiōis eiusdē sp̄i. sed aliq̄e et aliq̄ nō. quia certū est q̄ p̄missis syllogism̄i sophistici et syllogism̄i falsigraphi nō causant noticiā eiusdē speciei respectu eiusdē conclusiōis. Silr p̄missis syllogism̄i creditiui. op̄iatiui. et demonstratiui respectu eiusdē conclusiōis nō causant assensum eiusdē sp̄i. s̄z pot̄ assensus oppositos sicut fides. opinio. sciētia. opponūt. Et iō dico q̄ aliq̄e cause diuerse rōnis possunt causare aliquādo effectū eiusdē sp̄i. s̄z non omnes cause alteri rōnis possunt h̄ facere. Nec est alia causa querenda nisi q̄ natura liter rei talis est. Sed ad hec stat dubium. quomodo p̄bat̄ determinatio speciuocā inter istos act̄. R̄sio p̄batur p̄ rōnem repugnantie inter act̄ sciēdi. opinādi. et credēdi respectu eiusdē conclusiōis. Ad aliud dico q̄ si illud argumētū conclusus p̄baret q̄ calor causat̄ a sole et igne. nec calor causat̄ a duobz ignibz sint eiusdē sp̄i. quia q̄ntūcūq̄ augmētaret̄ vni solis nō potest p̄ se ita causare p̄fectū calorem sicut potest cū igne. Et etiā q̄ntūcūq̄ augmētetur virtus vni ignis. nō potest p̄ se ita p̄fectuz calorē causare sicut cū alio igne. Et p̄sequēs illi calores essent alteri speciei p̄ illud argumētū q̄d est falsum. iō dico q̄ sicut vni solis potest t̄m augeri q̄ potest causare ita p̄fectū calorē sicut potest causa re ignis p̄ se sine sole. et t̄m cū sole potest ad huc p̄fectiorē calorē causare. ita p̄ demonstratiōe potest t̄m augeri assensus marie si p̄t in infinituz. q̄ sit eque euidens assensus et eque p̄fectus sicut ille assensus que causaret exp̄tiam p̄ se sine demonstratiōe. Aliq̄ tamē t̄m potest augeri p̄ demonstratiōe

nem q̄ causet assensum eque p̄fectum et eā euidentē p̄ se sine exp̄tiam. sic potest siml̄ cum exp̄tiam. Et p̄m istū intellectū inteligitur illud p̄ncipiū. Illa que nō possunt in aliq̄e effectū eiusdē sp̄i sunt alteri rōtionis siue sp̄i et aliter nō. Ad vltimum dico q̄ eadē conclusio potest esse in syllogismo ex p̄missis veris et falsis. sed vltra. p̄sequētia nō valz. igit̄ iste p̄missis possunt causare noticiā eiusdē speciei. quia nō dixi v̄l scz q̄ omnes p̄missis causant assensum eiusdem sp̄i. sed dixi p̄ticularē q̄ aliq̄e p̄missis se rē. Et ideo dico q̄ p̄missis false nō sūt nata causare assensum eiusdē speciei cū p̄missis veris. Nam p̄missis false causant opinionem. p̄missis vere euidentes causant assensum euidentē. Si autē sint credite causant fidem. Ad p̄ncipale dico. q̄ videns rem p̄mo et postea nō vidēs potest formare duas p̄positiōes p̄positas ex cognitōibz abstractis. Sic paul⁹ post raptū. Et vna p̄ponitur ex cognitōibz causantibz assensuz euidentē et alia nō. sed erit euidens. Sicut illa p̄positiō quā habuit de deo ante raptū q̄ solum fuit fide credita. et habuit alia p̄ euidentē sibi p̄ demonstratiōe ante raptū. et illa eadē specie v̄l numero fuit euidentior p̄ raptū mediante visione dei Ad aliud dico q̄ necessariū nō scitur p̄tingens syllogistice tanq̄ p̄missas. sed noticiā euidēs p̄tingens potest esse causa efficiens p̄rialis ad causandū noticiā euidentē respectu necessarii. et ita est in p̄posito.

**Questio. iiii.
Trum aliqua ue**

v ritas theologica eadē numero v̄l specie sit credita a viatore et euidenter scita a p̄prehēsoze. Et videt̄ q̄ sic. q̄ hec veritas. deus est trin⁹ et vnus est credita a viatore et scita a p̄prehēsoze. q̄ rē. Contra eadē veritas nō est euidens et n̄ euidens. sed p̄positiō quā format̄ viator nō est euidens. et p̄positiō quā format̄ p̄prehēsoze est euidens p̄positiō. igit̄ nō est eadem. Ad istā q̄. dico breuiter q̄ sic. q̄d p̄bo. q̄ aliter beatus nō cognosceret euidentē articulos fidei q̄ viator. et ita beatus n̄ posset certificare viatorē de articulis fidei. Secūdo quia Paul⁹ post raptū sciuit multa euidenter que ante nesciuit euidenter. Ter

tio quia eadē conclusio potest esse scita et cre-
dita ab eodē vel a diuersis. Quarto quia
Paulus post rapinam et paganam contradixerunt
sibi de ista propositione. deus est trinus et vnus
igitur qualē forma vitæ propositionē vnā. aliter po-
tuit formare talē. aliter non contradicerent.

Quinto quia eadē conclusio potest sciri per
demonstrationem et auctoritatē. Sexto quia
autem propositio viatoris et beati potest eadē
in essendo. et tunc habet propositum. aut in
significando. et tunc propositio vera et falsa ef-
sent eadē propositio quia idē significat. Si-
militer propositio necessaria et contingens. Ite-
dico quod eadē propositio non solum specie sed nu-
mero potest esse credita a viatore et euiden-
ter sciri a beato. Sed contra mediū propriū
syllogismi creditiui et demonstratiui est alte-
rius rationis. et conclusio vtriusque syllogismi est
alterius rationis. antecedens patet quia mediū
syllogismi creditiui est conceptus propositus. sed
mediū syllogismi demonstratiui est demonstrati-
one quā faceret beatus est conceptus simplex
dei. igitur sunt alterius rationis. consequentia patet
quia illa mediū causant cognitionē simpli-
cem alterius rationis. et ille cognoscens simpli-
ces sunt partes conclusionis probande igitur et c.

Preterea non est dare mediū per quod potest trinum et
vnum demonstrari de aliquo. quia nec per deum
cui nec sit subiectum propositionis. nec predicatum
nec passio illa ut videtur habet inesse alicuiusque
conceptui viatoris. Ad primum istorum dico
quod mediū syllogismi demonstratiui et credi-
tiui sunt alterius rationis. sed ultra non valet con-
sequentia. igitur conclusiones sunt alterius ratio-
nis. quia conclusio eiusdem rationis potest esse re-
spectu vtriusque mediū. imo in eodē intelle-
ctu potest esse eadē conclusio numero respec-
tu vtriusque mediū. Unde concedo quod mediū
propriū syllogismi creditiui est conceptus com-
positus. et mediū syllogismi demonstratiui in
proposito est conceptus simplex dei in se. qui
sunt alterius rationis. conclusiones sunt eius-
dem rationis. Et ratio est. quia conclusio non
causatur a mediis quia tam subiectum quam predi-
catum est etiam tota conclusio apprehenditur an-
te omnem demonstrationem primo posteriorum.
Nam primo apprehendo conclusionem et eius ter-
minos. et dubito de eius veritate. postea quod
ro mediū ad probandum illam conclusionem. Se-
cundo dico quod illa mediū quācumque sint
alterius rationis tamen non causant noticias in

complexas subiecti alterius rationis. quia si cau-
se alterius sunt rationis. non oportet propter hoc
quod effectus sint alterius rationis. Tertio
dico quod dato quod mediū causaret tales noticias
simplices alterius rationis. sicut sunt illa
mediū ex quibus causantur ille noticias erunt
mediū ad probandum conclusionem dubitabilem
aliam. Sicut sunt ista mediū ex quibus cau-
santur. et non erunt subiecta conclusionum pro-
bandarum licet possunt esse subiecta aliarum
conclusionum. Ad secundum dico quod simplex co-
gnitio dei et propria sibi. erit mediū in ta-
li demonstratione quia illa propositio in qua
illa cognitio simplex est mediū est per se no-
ta. et ideo illa passio habet in se sibi per predi-
cationem quam conceptui viatoris. Ad ar-
gumentum principale dico quod beatus format
duas propositiones. vnā compositam ex con-
ceptibus compositis. qui non causant noticia-
m euidenter. et illa est eiusdem rationis cum
propositione viatoris. Aliam habet composi-
tam ex cognitionibus simplicibus causantibus
assensum euidenter. et illa est alterius ratio-
nis cum propositione viatoris. Ad for-
mam dico quod eadem veritas non potest esse
euidens simul et semel vni et eodem. sed bene
potest eadē veritas esse ineuidens vni et cui-
dens alteri. et sic est in proposito. quia proposi-
tio credita est ineuidens viatori et euidens
beato. Similiter potest eadem veritas esse
primo ineuidens alicui et postea euidens ei-
dem. et sic est de aliquo primo viatore et po-
stea beato. et sic patet ad argumentum.

Questio. iiii.

Trinum deus potest

causare in viatore noticia eui-
dentem de creditibus sine visione
dei. Et videtur quod non. quia noticia cui-
dens articuloz non potest causari sine no-
ticia intuitiua. ergo et c. Contra si visio
requiritur ad causandum noticia euidenter
de articulis hoc erit in genere cause effici-
entis. sed omnem talem efficientiam potest deus
supplere. ergo et c. Respondeo. illa quod po-
test habere duplicem intellectum quorum vnus
est. vtrum potest causare noticia in comple-
tam abstractiuam articuloz fidei. que noti-
cia sine visione dei possit naturaliter cau-
sare noticia euidenter articuloz ad mo-
dum quo noticia abstractiue termino-
rum

propositionis per se nota si causarentur a so-
lo deo causarent naturaliter assensum cui-
dentem alicuius conclusionis. et oculus mira-
culosus causat naturaliter actum videndi.
Alius intellectus est querere. vtrum deus po-
test se solo causare noticia euidenter articu-
lorum immediate sine visione sui. et hoc in-
differenter siue presupponat noticia abstra-
ctiua eorum siue non. Si questio intelligatur
primo modo sic tenent tres conclusiones. Pri-
ma est quod veritas contingens de deo pura ista.
deus est incarnatus. que non cognoscitur eui-
denter per quācumque cognitionem. non potest
euidenter cognosci per cognitionem quācum-
que abstractiuam dei sine eius visione. Ita quod
cognitio abstractiua incompleta causatur a
solo deo. et assensus euidens causatur natu-
raliter a cognitione abstractiua incompleta.
Quod patet. quia talis veritas non cognoscitur
euidenter modo predicto. nisi per cogniti-
onem intuitiuam rei extra. sed cognitio intu-
itiua creature non sufficit sicut manifeste patet
ergo ad talem assensum naturaliter causan-
dum requiritur visio dei. et c. Secun-
da conclusio est. quod veritas necessaria de deo
composita ex terminis notariis. que non co-
gnoscitur naturaliter loquendo. nisi per co-
gnitionem euidenter alicuius contingentis. si-
cut ista. deus est incarnabilis. quia natu-
raliter modo predicto non cognoscitur euiden-
ter sine cognitione euidenti huius contingen-
tis. deus est incarnatus. non potest euiden-
ter cognosci naturaliter modo predicto sine
visione dei. Quod patet. quia talis cognitio
euidens siue assensus non potest naturaliter
causari per noticia abstractiuam termino-
rum sine noticia euidenti huius contingentis. deus
est incarnatus. et hec non potest euidenter
cognosci sine visione dei. quia visio crea-
ture non sufficit. ergo nec illa necessaria po-
test sic cognosci. Tertia conclusio est. quod
articulus fidei necessarius. habens deum per
obiecto partiali. si non proponatur ex terminis
notariis. potest euidenter cognosci a vi-
atore naturaliter. per noticia abstractiuam
dei causatam a solo deo sine visione dei. Et
hoc dico si illa noticia abstractiua incomple-
ta sit distincta et propria deo. pura tales. deus
est bonus. intelligens. vnus. trinus. que non
potest aliquid creaturam. Quia in tali pro-
positione necessaria in qua subicitur conceptus

dei distinctus simplex et proprius. aut predicatus
conceptus proprius de deo aut communis. si pro-
prius. illa propositio erit per se nota ad intel-
lectum habentem terminos. Si communis. il-
le erit vnivocus deo et creature. Et per con-
sequens sic videtur distincte albedinem sciri eui-
denter quod albedo est color. ita viator habet
illam cognitionem abstractiuam de deo incom-
pletam. scit naturaliter euidenter predicto
modo quod deus est bonus et c. Si dicas. quoniam
tunc illa propositio concepta et cognitio abstractiua
potest esse euidens naturaliter
predicto modo sine visione dei. tamen per istam
visionem dei simul cum cognitione abstractiua
euidenter cognoscitur illa propositio quam per ab-
stractiuam solam. ergo non potest ita euidenter
cognosci sine visione dei sicut cum visione dei
ergo et c. Respondeo quod licet naturaliter
et ex communi lege. sicut cognoscitur aliqua
propositio euidenter ex cognitione termino-
rum. licet cognitio termino-
rum non habeatur
naturaliter possit talis veritas composita ex
cognitionibus incompletis causatis a solo deo
euidenter cognosci et naturaliter. Non tamen
ita euidenter potest cognosci sine visione dei
sicut cum visione dei. Et hoc. quia eadem
veritas euidenter cognoscitur quando
cognoscitur per plura mediū quam per vnus
solum. quia officiorum est maior sua par-
te. et tamen cum hoc stat. quod sine visione potest
euidenter cognosci licet non ita euidenter si-
cut cum visione. Si intelligatur quod secundo
modo. sic dico quod deus potest immediate se so-
lo causare noticia euidenter omnium articu-
lorum. siue sint contingentes siue necessarii.
Et tunc talis assensus creatus a deo pos-
set dici noticia quedam intuitiua sed non in-
completa. hoc patet tum quia talis assensus
euidens est quedam qualitas absoluta. et per
consequens potest causari a deo sine omni alia
qualitate immediate. Tunc quia deus potest
supplere efficientiam cuiuscumque cause secundæ. et
per consequens sicut potest causare talē as-
sensum mediante visione sui sicut per causas
secundarias. ita potest immediate. Et si quis
dixerit. vtrum deus potest causare assensum ita
euidenter sine visione dei sicut cum visione
dei. Respondeo quod sic. quia ipse potest sup-
plere causalitatem cuiuscumque visionis. licet hoc
non possit fieri naturaliter. Ad argumē-
tum principale dico quod assensus euidens ar-
m 2

gnoscitur ab utroque aut non. Si sic. et actus credendi non est in utroque. ergo actus credendi differt non solum ab isto articulo formato in mente. sed etiam ab eius apprehensione. Si non apprehendit in utroque.

Contra. ponendo omnia paria in eis propter actus credendi. et tunc manifestum est quod propter illum articulum apprehendere. similiter nullus assentit vel dissentit nisi cognito. sed infidelis dissentit isti articulo immediate. et negat eum. ergo cognoscit illum articulum.

Preterea actus apprehensivus causat actum iudicativum. ergo differunt. et sequentia est manifesta. Antecedens probatur per experientiam. nam quod frequenter apprehendit completum et non assentit primo. si postea propter aliquod medium semel tantum assentiat ei inclinatur postea prompte ad assentiendum ei. et non ex habitu assentiendi. quia adhuc non habet ita perfecte quod possit ad illum assensum inclinare. ergo illa promptitudo est effectus ab habitu apprehensivo. Sed nullus habitus inclinatur ad alium actum nisi mediante actu proprio. ergo actus apprehensivus immediate causat actus iudicativum. Preterea aliquis apprehendit propositionem neutram cui non assentit nec dissentit. ergo apprehensio et assensus et dissensus differunt. Preterea aliquis primo negat aliquam propositionem et postea concedit eam. et semper apprehendit eam. ergo ista apprehensio differt ab assensu et dissensu. quia stat successive cum utroque quando negat. et quando concedit.

Ad principale argumentum dicitur quod non est contradictio demonstrationis esse in anima sine actu sciendi. quia actus dubitandi non repugnat formaliter conclusioni nec demonstrationi. licet forte repugnet sibi virtualiter. et per consequens per potentiam dei posset causari actus dubitandi in anima simul cum demonstratione.

Questio septima

Utrum de deo possint haberi plures conceptus proprii.

Et arguitur quod non. quia aut illis conceptibus correspondet eadem res omnino. aut non. Si sic. ergo sunt conce-

ptus sinonimi. Si non. ergo in divinis est aliqua distinctio realis preter distinctiones personarum. Contra. de deo predicatur summum bonum. ens infinitum. actus purus que sunt plures conceptus dei proprii. ergo etc. Ad istam questionem dico quod deo non possunt haberi plures conceptus proprii et convertibiles cum eo. quorum uterque sit absolutus non connotativus. affirmativus non negativus. simplex non compositus. Per primum excluduntur tales conceptus prima causa. creativum. gubernativum. glorificativum. Per secundum excluduntur tales. incorporeale. immortale. infinitum. Per tertium excluduntur tales. ens infinitum. inter siue. summum bonum. actus purus. Sed circumscriptis illis conditionibus non potest aliquis habere duos conceptus proprios de deo quiditativos. nec unum quiditativum et alium denotativum. et loquor de conceptu qui est noticia abstractiva. Primum probatur. quia si sic. eadem ratione possunt haberi infiniti conceptus quiditativi de deo. quia nulla causa potest dari que reducatur ad certum numerum. Si duo possunt haberi. quia ex simplicitate obiecti non potest argui. quia non obstante simplicitate tu ponis duos conceptus proprios quiditativos. et ita alius eadem ratione poneret infinitos. Preterea res non est aliter perceptibilis conceptibus abstractivis quam intuitivis. sed intuitivis solum est res visibilis unica visione ab unico intellectu distincta et clara que sit cognitio propria. ergo solum unus conceptus talis proprius est possibilis de deo. Preterea si intellectus sit idem et obiectum idem. et nulla est diversitas. ergo conceptus qui est effectus erit idem et solum unus. aliter periret omnis via probandi unitatem effectus. Secundum probatur. quia non possunt haberi de eadem re distincti conceptus tales eiusdem rationis. quorum unus sit quiditativus et alius connotativus sine omni distinctione in re. et sine omni connotatione extrinseca. et sine omni modo grammaticali et logicali. quia omnibus istis circumscriptis quicquid significatur per unum significat per reliquum et eodem modo significandi. et ita uterque erit quiditativus vel neuter. Preterea

eiusdem simplicis non sunt due similitudines abstractivae proprie quarum nulla est similis alteri. Sed conceptus est similis illi cuius est. ergo non possunt esse tales duo conceptus unus quiditativus. alius denotativus. Preterea per utrumque conceptum exprimitur tota quidditas et nihil aliud. quod uterque est quiditativus. quod est conceptum esse quiditativum. Secundo dico quod naturaliter non potest haberi unus talis conceptus proprius de deo nec ante compositionem nec post. cum omnibus conditionibus predictis. sicut ostensum est in alio quolibet. Tertio dico quod beatus videns deum primo. post talem visionem non habet nisi unum conceptum talem proprium de deo. quia habet unam cognitionem abstractivam que est proprius conceptus dei absolutus affirmativus et simplex qui non potest competere alicui alteri. Quarto dico quod intellectus noster de nulla creatura potest habere aliquem talem conceptum simplicem proprium sine visione creaturæ. nec cum omni visione. et hoc quia quolibet talis cognitio siue conceptus equaliter est similitudo et representat omnia individua simillima. et ita non plus est conceptus proprius unius quam alterius. Sed contra. conceptus negativus non predicatur affirmativus de re cuius est. probatur. quia conceptus affirmativus et negativus eiusdem sunt conceptus contradictorii. sic albedo et non albedo. et penitus idem significant. aliter non contradicerent. et per consequens isti duo conceptus non predicantur affirmativus de eodem. sed infinitum predicatur affirmativus de sapientia divina. quia hec affirmativa est vera. sapientia divina est infinita. ergo etc. Preterea licet infinitum quod est pars conceptus completi sit negativum. tamen totus conceptus completus est affirmativus. quia equivaleat propositioni affirmativæ. puta isti. sapientia divina est infinita. Ad primum istorum dico quod conceptus negativus aliquid significat negativæ. aliquid affirmativæ. Exemplum non albedo significat negativæ albedines. de quibus non verificatur. nec pro illis supponit. Affirmativæ autem significat omnia alia ab albedine. et de illis pre-

dicatur affirmativæ. et pro illis supponit. quia quocumque alio demonstrato ab albedine. hec est vera. hoc est non albedo. Et per hoc ad argumentum dico quod conceptus negativus non predicatur affirmativus de re quam significat negativæ. bene tamen predicatur affirmativus de re quam significat affirmativæ. et ideo de nullo finito predicatur infinitum affirmativus. quia infinitum significat omnia finita negativæ. sed omnia infinita significat affirmativæ. et ideo dico quod de omnibus illis vere predicatur. et pro illis vere supponit. Ad probationem dico quod quavis conceptus affirmativus et negativus contradicunt. non tamen penitus idem significant. nisi ista contradictio ens et non ens quia quidquid significat ens affirmativus. significat non ens negativus. et nihil aliud significat negativus. In alijs contradictorijs conceptus negativus multa significat affirmativæ. que conceptus affirmativus non significat. sicut non album multa significat affirmativæ que non significat album. Sed tales conceptus dicuntur contradicere. quia illud quod unus significat affirmativus. alius significat negativus. Ad propositum dico quod quia finitum et infinitum opponuntur. ideo de nullo predicatur infinitum affirmativus de quo predicatur finitum affirmativus. et hoc quia infinitum significat omnia finita negativæ. sed de illis que non sunt finita cuiusmodi est deus predicatur infinitum affirmativus. per hoc patet ad secundum.

Ad argumentum principale dico quod de deo possunt haberi plures conceptus compositi formaliter vel equivalenter. sed non simplices dicto modo.

Questio octava

Utrum omnia accidentia grammaticaliter terminorum vocalium competant mentalibus.

Et videtur quod sic. quia terminus in mente et voce sunt signa eiusdem rei subordinata. quod est quod accidit uni accidit alteri. Contra genus et figura sunt accidentia nominum vocalium et non mentalium. etc. Dic primo unam conclusionem pambum

lam suppono. Secundo dicam ad quæstionem
 Circa primum dico quod sicut terminorum vo-
 calium et scriptorum quedam sunt nomina.
 quedam verba. quedam pronomina. quedam
 participia. quedam conjunctiones. quedam pro-
 positiones. ita et in mente. quod patet ex hoc
 quia omni orationi vocali vere vel false cor-
 respondet aliqua mentalis composita ex con-
 ceptibus. ergo sicut partes propositionis vo-
 calis que imponunt ad significandum res
 propter necessitatem significationis vel expres-
 sionis (quia impossibile est omnia exprimere
 per verba et nomina solum. que possunt per
 omnes partes alias orationis exprimi) sunt
 distincte partes. Sic partes propositionis men-
 talis correspondentes vocibus sunt distin-
 ctæ ad faciendum distinctas propositiones ve-
 ras vel falsas. Circa secundum dico. quod ac-
 cidentia tam nominum vocalium quam verborum
 sunt in duplici differentia. quia quedam sunt
 accidentia communia. quedam propria. secundum hoc
 pono aliquas conclusiones. Prima est. quod ac-
 cidentia communia nominum vocalium veni-
 unt vocibus mentalibus. quod probatur iducti-
 ue. Nam primum accidens commune est casus
 Secundum numerus. Tertium comparatio.
 Et manifestum est sicut ille propositiones in vo-
 ce. homo est homo. homo est hominis. habet
 distincta predicata variata solum per ca-
 sus. per quam variationes una propositio est
 vera et alia falsa. Sic propositiones in men-
 te istis propositionibus vocalibus corresponden-
 tes. sortes est homo. sortes est hominis. ha-
 bent distincta predicata variata solum per
 casus. Exemplum secundum. Iste propositioes vo-
 calis. homo est animal. homo est animalia.
 habent distincta predicata variata solum
 per numerum. propter quam variationem est una ve-
 ra. alia falsa. Ita propositiones corresponden-
 tes in mente habent distincta predicata va-
 riata solum per numerum. que variatio facit unam
 esse veram. aliam esse falsam. Exemplum tertium
 Nam sicut iste propositiones in voce. homo est al-
 bus. homo est albius. homo est albius. homo est
 albius. habent distincta predicata variata solum
 per comparationem. propter quam quam comparationes
 una potest esse vera. alia falsa. ita est proportio
 nabiliter de propositionibus in mente corre-
 spondentibus. Sed dubium est de qualitate
 nominis vocalis. Utrum conveniat nomi-
 ni mentali. Secunda conclusio est quod acci-

dentia propria nominum solum veniunt nominibus
 vocalibus et non mentalibus que sunt generum
 et figura. Cuius ratio est. quia ista accidē-
 tia non conveniunt nomini propter necessitatem
 significationis sicut faciunt alia. Nec propter
 necessitatem expressionis. sed propter ornatum
 sermonis et congruitatem. quod patet ex hoc.
 quia ista accidentia duo veniunt nominibus
 sinonimis. Exemplum de lapide et petra
 que sunt diversorum generum et figurarum. Et ideo
 multiplicationes talium accidentium que con-
 veniunt nominibus sinonimis non oportet
 attribueri naturalibus signis. cuiusmodi
 sunt conceptus. sicut nec vocibus sinonimis
 correspondet pluralitas conceptuum. Et ideo
 ad videndum que propositio sit vera vel falsa in
 mediate. non oportet videre cuius generis
 sit subiectum vel predicatum. vel cuius figure
 Sed bene oportet respicere cuius casus sit
 et cuius numeri. et cuius gradus sit subie-
 ctum vel predicatum sicut supra dictum est.
 Nec etiam propter veritatem aut falsitatem pro-
 positionis in voce oportet aspiciere ad illa ac-
 cidētia subiecti vel predicati. sed tamen propter congrui-
 tatem. quia hec est congrua. homo est albus. et hec incon-
 grua. homo est albius. Et hoc et diversitate
 generis. Iam quibus istis propones vocales. homo
 est albus. homo est albius habent distincta predicata. tamen
 idem est predicatum in mente correspondens
 utriusque. Ubi supposita congruitate vocis. nihil
 refert. quod generis vel figure sit subiectum vel predi-
 catum. quia sic hec est vera. adamas est lapis. ita
 hec est vera. adamas est petra. ubi est diver-
 sitas predicati secundum genus et figuram. tamen in mente non
 corrumpit distincta predicata sic in voce. Nec
 una potest esse vera in voce nisi alia sit vera.
 Tertia conclusio quod accidentia communia veniunt
 omnibus mentalibus. et sunt quatuor. scilicet modus. genus. pro-
 posita. numerus. et tempus. Nam iste sunt propones disti-
 ctæ in voce habentes distincta predicata variata
 solum per talia accidentia. per quam variationes quatuor
 una est vera et alia non. Exemplum in istis. sortes
 legit. sortes lege. ubi est solus variatio modi
 Sicut h. sortes amat. sortes amaf. ubi est so-
 lus variatio generis actiui vel passivi Sicut
 h. tu legis. tu legisti. ubi solum est variatio
 temporis. Sicut hic. tu legis. ego lego. ubi solum
 est variatio personæ. Ita istis correspondēt
 distincte orationes mentales. habentes distincta
 predicata eodem modo variata per accidentia que va-
 riatio causat veritatem vel falsitatem in propo-

tionem. quia nunquam est propositio vera vel fal-
 sa in voce nisi correspondeat sibi similis in
 mente. Quarta conclusio quod accidentia
 propria verborum solum conveniunt verbis vo-
 calibus et scriptis. quia de illis terminis in vo-
 ce vel in scripto idem est iudicium per omnia
 et sunt illa accidentia coniugatio et figura.
 Et ratio est. quia aliquando verba diver-
 sarum coniugationum et diverse figure possunt
 esse sinonima. et per consequens non oportet
 quod eis correspondeat talis diversitas in men-
 te sicut nec sinonimis. Et sicut dictum est
 de accidentibus nominum et verborum. ita propo-
 sitionabiliter dicendum est de accidentibus aliarum
 partium orationis. Sed hic est una dubita-
 tio. Utrum participia vocalibus correspon-
 deant distincte intentiones in mente a ver-
 bis. Respondeo nulla est necessitas po-
 nendi tale pluralitatem in mente. quia ver-
 bum et participium sibi sumptum cum hoc ver-
 bo est in significando equipollens et sunt syno-
 nima. Et ideo sicut nomina sinonima non sunt
 inuenta propter necessitatem significationis. sed
 propter ornatum sermonis. quia quequid signifi-
 catur et exprimitur per omnia nomina sinonima pos-
 set sufficienter per unum illorum exprimi. Ubi et
 pluribus nominibus sinonimis non corrumpit plu-
 ralitas conceptuum. ita cum verba et participia
 sua non fuerunt propter necessitatem signifi-
 cationis nec expressionis inuenta. ideo in mente non
 corrumpit illis talis multitudo conceptuum.
 Ad argumentum principale dico quod omne
 quod accidit termino mentali accidit termi-
 no vocali. sed non e converso. quia aliqua ac-
 cidunt terminis vocalibus propter necessitatem
 significationis et expressionis. et illa veni-
 unt terminis mentalibus. Alia accidunt ter-
 minis vocalibus propter ornatum sermonis. sicut
 sinonima. vel propter congruitatem. et illa non
 veniunt terminis mentalibus.

Questio. ix.

Primum nomina

mentalium distinguantur per con-
 cretum et abstractum sicut nomina
 vocalia. Et videtur quod sic. quia impossibi-
 le est quod eadem propositio simul et semel sit ve-
 ra et falsa. Sed hec propositio mentalis ho-
 mo est albus est vera. et hec falsa homo est
 Subiectum autem est idem et copula. ergo pre-

dicatum est diversum. et non nisi concretum
 et abstractum. ergo etc. Contra aliqua
 concreta et abstracta sunt sinonima sicut frigi-
 dus est frigiditas. sed multitudinem nominum
 sinonimorum in voce non corrumpit plurali-
 tas in mente. etc. Hic primo proponitur unam
 distinctionem de concreto et abstracto. Se-
 cundo ad questionem. Circa primum dico quod
 aliqua sunt concreta et abstracta que sic se
 habent quod concretum significat aliquam rem et
 supponitur illa quam nullo modo abstractum si-
 gnificat nec per illa supponitur. Exemplum est de
 iusto et iusticia. Nam iustus significat ho-
 minem et supponitur pro eo. sed iusticia non. Et predi-
 catio talis concreti de abstracto est impossi-
 bilis. sicut ista est impossibilis. iusticia est iu-
 sta. et hoc quia ista supponitur per distinctis re-
 bus. Istius primi modi sunt tres species
 concretorum et abstractorum. Prima est quando
 concretum supponitur per subiectum et abstractum per
 accidente inherente subiecto. Exemplum
 albus et albedo. albus supponitur per subiectum. al-
 bedo per accidente. Secunda species est quam
 concretum supponitur per toto composito et abstra-
 ctum per parte eius. exemplum ut anima animatum.
 animatum supponitur per toto homine. in ista pro-
 positione homo est animatus. anima autem suppo-
 nitur per parte eius. Tertia species est quam con-
 cretum et abstractum supponuntur per distinctis
 rebus quarum neutra est subiectum nec per al-
 terius. Exemplum homo et humanum. quia hu-
 manum supponitur per opere quod est effectus ho-
 minis. Secundo modo principalis est. quam
 do concretum et abstractum sunt sinonima. Ex-
 emplum ut calor et caliditas. frigus et frigiditas.
 equus et equitas. animal et animalitas. Et bre-
 viter sub illo modo secundum per. comprehendunt omnia no-
 mina substantiarum et abstracta sua que abstra-
 cta non supponuntur per accidente inherente sub-
 iecto. nec per parte eius quod importat per concre-
 tum. nec per aliqua re dispersa ab eo. Et secundum
 opinionem que negat quantitatem esse mediā rem in
 substantia et qualitate. et que negat omnes respectus in cre-
 aturis. sub illo modo collocantur omnia concreta
 et abstracta in genere quantitatis continue rela-
 tionis. et ceterorum predicamentorum. et omnia concre-
 ta substantiarum et sua abstracta sic cecum et cecitas
 curvum et curvitas. putum et putatio. Et per om-
 nia istis est una regula generalis. quod commu-
 niter dico. de quocumque predicat concretum de illo
 predicat abstractum et e converso. nisi abstracta

includit aliqua sine theogoreumata et ysu loquentiu. unde tales sunt concedende fm illam opinionem. materia est puatio. cec est cecitas. homo est humanitas. substantia est quantitas. paternitas currit. filio interfec paternitate. Tertius modus est quando concretum et abstractum sic se habent. q abstracta ad placitum instituentiu l' ex ysu loquentiu includunt aliqua sine theogoreumata v' de terminationes adverbiales. ita q illud abstractum in significando equialet vni coplerto. vt humanitas tm valet. sicut homo inquantu. vel homo necessario. vel contingens vel per se quando ponit in ppositionibus. Et concretum aut nullu tale sine theogoreumata includit. Et fm istam via illa valet tantu humanitas est alba. sicut homo inquantu homo est albus. v' homo p se est albus. Hoc modo dicunt loqui. q hoc signu totum includit suu distribuibile. vt accipitur sine theogoreumatice. quia tunc tm valet q que libet pars. Et ideo ista. totus sortis est minor sorte. equialet huic. q libet pars sortis est minor sorte. Similiter hoc signu q libet includit suu distribuibile qz tantu valet omne ens. Aliter hec no esset intelligibil' q libet est ho vel no homo. Similiter hoc verbu curro includit hoc p nomen ego. et id tantu valet curro sicut ego curro. Et ita e de multis alijs. Et ita potest dici de oibus abstractis puatiuis et negatiuis. et breuiter de oibus abstractis que sunt synonyma euz suis concretis. q p dicitio concretu de suo abstracto e impossibilis ppter aliqd sine theogoreumata inclusum. Et sic ista est falsa. substantia est quantitas. materia est puatio etc. quia valet istas. substantia per se est quantitas vel necessario. materia p se pmo mo est puatio. p eo q omnia talia abstracta includit alia sine theogoreumata. Quartus modus est quando absoluta no supponit nisi p multis simul sumptis. concreta autem supponunt p vno solo. exempli popul' solum supponit p pluribus iunctim popularis p vno solo. Similiter plebs turba. et numerus solus supponit p pluribus. quia plures angeli sunt numerus ternarius et quaternarius. Sed plebs et numerus supponunt p vno solo. Circa scdm dico q concretus et abstractus pmo tertio et quarto modis ita pueniunt nominibus mentalibus sicut voca-

libus. et per consequens talia mentalia variatur per concreta et abstracta. cuius ratio est quia eadem ppositio mentalis no potest simul esse vera et falsa. quicquid sit de ppositione vocali. Sed hec ppositio in mente est vera. homo est albus. et hec falsa homo est albedo. et nulla est hic variatio nisi in p dicatione penes abstractum et concretum pmi modi. Similiter hec est vera in concreto. homo currit. et hec est falsa humanitas siue homo inquantu homo currit. et hic solum est variatio concretu et abstractu tertij modi. Similiter hec est vera in mente. populus est multi homines. et hec est falsa. populare e multi homines. quantum ad quartu modu ergo etc. Preterea conceptus concretu pmo modo significat vnu in recto et alid in obliquo. conceptus abstractu solum significat in recto. ergo etc. Sed concreta et abstracta scdo modo solum variant nomina vocalia et non mentalia. cuius ratio est quia impossibile est q ppositio sit vera in qua ponitur illud concretus nisi illa sit vera in qua ponitur suum abstractum. Similiter omni eodem modo gramaticali vel logicali quo significat vnum significat aliud. et per consequens licet talis pluralitas sit in voce no tamen in conceptu. quia multitudini nominu synonymorum no correspondet multitudo conceptu. Ad argumenta principalia ex dictis patet sufficienter.

Questio. x. Verum humani

tas et homo sint nomina synonyma fm veritatem fidei. Et videtur q no. quia quando duo termini sunt synonymi. si ppositio in qua ponitur vnu est vera. ppositio in qua ponitur alter terminus erit vera. sed hec ppositio est vera. humanitas p se assumpta. sicut hec humanitas e assumpta. et no h. ho e assumptus. nec ho p se esse assumptus. ergo etc. Contra. illa sunt synonyma que omnino idem significant et p eodem supponunt. et eodem modo significandi gramaticali et logicali. Sed ho et humanitas sunt hmoi. etc. Dic pmo dicendum est que noia sunt synonyma. scdo ad q. Circa pmi dico q hoc nomen synonymum dupliciter accipitur. s. stricte et large.

Stricte dicunt illa synonyma. quibus nominibus vtentes omnes intendunt simpliciter vt p eodem et eodem modo significandi. sic marcus et tulus sunt synonyma. Large dicunt illa synonyma que significant simpliciter idem omnibus modis et eodem modo significandi. ita q nihil aliquo modo significat per vnum qn eodem modo significetur per reliquum. quis no omnes vtentes credant ipa idem significare. sed decepti estimant aliquid significari per vnu qd n significatur per reliquu. Sicut si aliquis crederet q h nomen deus importaret vnu totum et deitas ptem eius. Circa scdm dico q fm veritate theologice homo et humanitas no sunt synonyma. nec stricte capta nec large. cuius ratio est quia ista nomina distinctas res significant. igitur p distinctis rebus supponit et aliqua rem significat vnu nomen qd no significat reliquu nec potest significare. Haec hoc nomen homo vere supponit p filio dei et filium dei significat. hoc nomen humanitas no supponit p filio dei nec potest supponere. nec filius dei aliquo modo significat no plus q hoc nomen albedo. ppter qd hec est concedenda filius dei est homo. et hec neganda filius dei est humanitas. et per consequens cum no qdlibet qd importat p vnu eodem modo importat per reliquu no sunt synonyma. assumptu patet. scz quia illa nomina no significant idem. vt patet p diffinitione expmentez quid nois iporum. Diffinitio humanitatis est illa. humanitas est vna natura coposita ex corpore et anima intellectiua. Hec connotat illud nomen qd illa natura intellectiua sustentificet a psona diuina. nec q no sustentificet. et ideo semper supponit p illa natura. ppter qd nunq potest supponere p filio dei. cum filius dei no possit esse illa natura. Diffinitio autem hoc nomen homo sic. homo est natura coposita ex corpore et anima intellectiua. a nullo supposito sustentata. Vel homo est suppositu talem naturam intellectuale sustentans. De quolibet em homie illa diffinitio pro altera parte verificatur. Nam hec est vera. sortis est natura coposita ex corpore et anima intellectiua no sustentata ab aliquo supposito. et hec est vera filius dei est suppositu animam intellectuale sustentans et terminas eius dependentia. Ex quibus patet q ista no-

mina no significant oino idem. Ex dictis sequuntur alique conclusiones. Prima est. quis hec sit concedenda. homo est humanitas. tamen hec est falsa. omnis homo est humanitas. et hec est vera. aliquis homo non est humanitas. qd probatur quia si neutrum istorum nominu homo humanitas includat equialeter aliqd sine theogoreumata hec est concedenda. homo est humanitas. quia est vna indiffinita que habet vnam singularem vera puta istam. sortis est humanitas. Nam in ista ppositione. subiectu et predicatum no possunt supponere pro distinctis rebus. sed pro eadem re. hec tamen est falsa. omnis homo est humanitas. quia habet istam singularem falsam. hic homo e humanitas demonstrando filium dei. Et ita iste due subcontrarie stant simul. homo e humanitas. homo no est humanitas. Secunda conclusio. q tenendo ista dicta debet iste ppositiones concedi. abstractu predicatur de concreto et eouerso. sic homo e humanitas. humanitas est homo. Similiter q abstractum vere affirmatur et negatur de concreto particulari sumpto et eouerso. licet no vniuersaliter. sicut iste sunt concedende aliquis homo est humanitas. aliquis homo no est humanitas. Similiter hec e vera q tale concretum de eode numero affirmatur et negatur successiue. sicut hec nunc est vera humanitas que est sortis e homo et si illa humanitas assumeret ab aliqua psona diuina. hec esset falsa. hec humanitas est homo. et hoc quia hoc nomen homo nunq supponit pro humanitate illa. nisi quando no est vnita. Et quia aliquando potest esse vnita. aliquando no. ideo aliquando supponit p ea aliqui no. ppter qd hoc concretus predicatur aliqui de tali absoluto aliquando no. Ad argumentu principale dico q fm veritate fidei no sunt synonyma. sic patet ex dictis. Dico tm ppro argumento q sic concedenda est illa de sorte fm ois. humanitas p se assumi a psona diuina. ita h e concedenda ho p se assumi a psona diuina et h indifferenter siue subiectum supponat pro eo qd e. siue p eo qd p se ho. Tamen h concedenda est humanitas e assumpta. et h neganda ho est assumpta a psona diuina. qz ista scda includit dicitioz manifeste. qd p p diffinitioz expmte qd nois huius termini homo. que est. qd

natura intellectiva a nullo supposito sustentata. Et si hec esset vera. homo est assumptus. est natura illa a supposito diuino sustentata. et ita sequitur quod simul esset sustentata illa natura. et non esset sustentata. que est manifestata contradictio. Et si dicitur hec est vera per te. homo potest assumi a persona diuina. ponatur in esse. et tunc erit ista vera homo est assumptus siue suppositum est assumptum. si suppositum potest assumi. Rursum persona non valet. quia vel illa suppositio in sensu diuisionis non potest poni in esse. vel aliter debet poni in esse. Exemplum hec est vera. albus potest esse niger. et tamen si ponatur sic in esse albus est niger est impossibilis. et ideo vel non potest poni in esse. vel si potest. debet sic poni in esse. Si fortis est niger. si albus supponitur fortis. Ita est in supposito. quod ista suppositio homo siue suppositum humanum potest assumi a supposito diuino. non debet sic poni in esse. siue suppositum est assumptum. sed sic. fortis est assumptus. vel hec natura humana est assumpta demonstrando illam naturam per quam supponitur suppositum. et aliter non potest poni in esse.

Questio. xj.

Trum homo et

humanitas sint synonyma secundum intentionem philosophi. Et videtur quod non. quod hec est vera. homo habet humanitatem. et hec est falsa. humanitas habet humanitatem. quia idem non potest habere se. et non significant omnino idem. et per consequens non sunt synonyma. Contra humanitas significat suppositum ex corpore et anima et nihil aliud. homo autem significat personam idem et eodem modo significandi. et sic.

Hic primo respondendum est ad quod. secundo inferantur aliquas conclusiones. Circa primum dico quod opinio philosophi fuit quod sint synonyma. quia ipse imaginabatur quod nulla res imaginabilis importatur per hoc nomen homo. quin omnino eodem modo importet per hoc nomen humanitas et e converso. quia secundum eum nulla res est in supposito humano nisi materia et forma. et accidens et totum suppositum. Sed posito quod hec sit falsa. anima intellectiva est humanitas. nulum illorum plus importat per unum istorum nominum quam per reliquum. Et si dicas quod humanitas tamen significat naturam speciuocam homo autem addit ultra hanc differentiam individualem. Contra. sicut se habet ad inuicem

homo et humanitas. sic se habent fortis et fortitas. scilicet fortis et fortitas significant penitus idem. et homo et humanitas significant eodem modo. assumptum probatur. quod si alter istorum nominum aliquid significat quod non significat reliquum. quod est illud. Non natura speciuoca. quia illa equaliter significat per utrumque vel per neutrum. Nec materia. nec forma. nec accidens. nec suppositum secundum eos. Nec differentiam individualem quam fingit. quia sicut fortis addit ultra naturam speciuocam secundum eos differentiam individualem. ita fortitas. Aliter enim fortitas nullo modo differret ab humanitate. Et tunc secundum eos sicut humanitas est in platone. ita fortitas est in platone. quod falsum est. et fortis et fortitas nullo modo distinguuntur ex parte rei. et per consequens hec est vera secundum eos. fortis est fortitas. ex quo sequitur quod fortis est hec humanitas demonstrando fortis. et sequitur fortis est hec humanitas. et fortis est humanitas ab inferiori ad superius a parte predicari. Et sequitur. fortis est humanitas. et homo est humanitas. et ita sequitur quod nihil significat per hoc nomen homo. quod non significat per hoc nomen humanitas. Ideo dico quod interio Aristotelis. et commentatoris sic patet. vii. methaphisice. est quod de quibus significat per unum significat per reliquum. et omnino eodem modo significandi. et per consequens sint synonyma saltem large accipiendo synonyma. Et ideo nisi inclusio alicuius sine cathegoreumaticis impeditur. ista de virtute sermonis est simpliciter cedenda homo est humanitas. Preterea si secundum intentionem philosophi illa nomina supponerentur distincte optet quod tunc unum supponit per parte et aliud per toto. vel duabus partibus. per duas substantias totaliter distinctis. vel unum per subiecto et aliud per accidente. quod omnia falsa sunt. Unde commentator. vii. methaphisice procedit ista homo est humanitas. Circa secundum. Prima conclusio est ista quod de virtute sermonis hec est falsa simpliciter fortis est suppositum sustentans naturam humanam siue humanitatem. Nec conclusio probatur quod quero per quo supponit hoc nomen fortis non pro natura humana. quia idem non sustentat seipsum. Nec per parte illius nature quia per non sustentat totum. Nec per substantiam disparatam ab illa natura manifestum est. Nec per supposito ex natura et differentia individuali. Tunc quod tale non est. Tunc quia si fortis sustentat naturam. fortis sustentaret naturam individualem.

et quolibet talis natura includit differentiam indivisibilem secundum eos. et per consequens fortis sustentaret unum compositum ex natura et differentia indivisibile. et non aliud quam seipsum. et sic. Nec fortis in ista propositione supponit pro uno composito ex natura singulari et negatione dependentie ad aliud suppositum. Tunc quod fortis cum sit aliquod reale vel substantiale non supponitur ex affirmatione et negatione. Tunc quod nullum tale compositum potest sustentare naturam. cum natura non possit dependere ad tale compositum. et hec est simpliciter falsa fortis est suppositum sustentans naturam humanam de virtute sermonis. Sed hec est cedenda. fortis est natura supposita ex corpore et anima intellectiva a nullo supposito sustentata. Et propter hoc. fortis est homo. si militer hec est concedenda. filius dei est suppositum sustentans naturam humanam siue humanitatem. et terminans eius dependentiam.

Secunda conclusio. quod omnis propositio composita ex tali concreto et abstracto. sicut est homo est humanitas per quam denotantur illa per quibus subiectum et predicatum supponunt esse distincta si sit veritas est falsa. Cuius ratio est. quia talia concreta et abstracta non supponunt per distinctis rebus nisi quando unum illorum supponit per persona diuina sustentante naturam humanam. ergo propositio veritas denotans illa per quibus supponit esse uniuersaliter distincta est falsa. quia si supponit per eodem nisi in uno casu. Et quod sequitur quod omnes tales sunt false de virtute sermonis. omnis homo habet humanitatem. omnis humanitas est in homine. omne animal habet animalitatem. et hoc quod nihil habet se. nec aliud est in seipso. et per tales denotatur quod illud pro quo supponit subiectum habet illud per quo supponit predicatum. vel quod illud per quo supponit subiectum est in illo per quo supponit predicatum. et sic est falsum. cum subiectum et predicatum supponant per eodem. manifestum est quod tales propositiones sunt false. Unde sicut secundum Aristotelis. mono. c. xvi. non per predicatur quod summa natura habet iustitiam sed existit iustitia. Sic non predicatur quod fortis habet humanitatem. sed predicatur quod fortis est humanitas. Et ideo sicut tales propositiones recipiuntur et visitantur a sanctis. deus habet iustitiam. deus habet scientiam. deus habet intellectum et bonitatem. in deo est sapientia et homo. quod tamen secundum Aristotelis. de virtute sermonis non sunt vere. ita tales procedunt ex verbo loquen-

tium. homo habet humanitatem. humanitas est in homine. et homo. que non sunt vere de virtute sermonis. Et isto etiam sequitur ulterius quod de virtute sermonis tales propositiones sunt false. humanitas subsistit in supposito proprio. humanitas dependet a supposito proprio. proprium suppositum terminat dependentiam nature humane. sed ista debet cedere. humanitas est suppositum. nisi aliquid sine cathegoreumatica includatur in aliquid abstracto quod impedit huius veritatem. Verumtamen hec est vera. humanitas est suppositum. quando humanitas non est unita. sed quando est unita tunc statim definit esse suppositum. quia hoc nomen suppositum connotat quod humanitas non sit unita. quod patet per definitionem exprimentem quid nominis eius que est. quod suppositum est res completa una et non plures. a nullo supposito sustentata. Unde in talibus ponenda est definitio loco nominis. et statim apparebit quod proprie est cedenda et que neganda. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio duodecima

Trum uniuersa

le sit singulare. Et videtur quod non. quod omne verbum predicatur de pluribus. singulare predicatur de uno solo. Contra. omne quod est. est singulare. verbum est. et sic. Dic primo distinguo de singulari. Secundo dico ad questionem. Circa primum dico quod secundum philosophum. singulare. individuum. suppositum. sunt nomina conuertibilia. et hoc dico apud logicos. sed secundum theologos suppositum solus est in substantiis. Individuum et singulare in accidentibus. Hunc autem logice loquendo. triplex accipitur singulare et individuum. Uno modo dicitur singulare quod est una res numero et non plures res. Alio modo dicitur singulare res extra animam que est una et non plures. nec est signum alicuius. Tertio modo dicitur singulare signum proprium unum quod vocatur terminus discretus. Diuisio questionis ad duo propria membra est manifesta. Tertium membrum probatur. Nam per philosophum. dicitur quod individuum predicatur de uno solo. hoc non potest intelligi de re extra animam. puta de sorte. quod res extra animam nec predicatur nec subiicitur. sicut alibi est ostensum. et per consequens intelligitur de aliquid signo proprio. quod predicatur de uno solo non per se sed pro re. Preterea logici dicunt quod termini connotati sunt duplicia. quodam per se. quodam per

accūs. Exempla istius termini cōis albū
supposita p se sunt. hoc album. et illud albū
Supposita p accūs sunt fortes et plato. Et
non pōt intelligi de forte q̄ est extra animā
quia nullus est signū. q̄ res extra animā nō
pōt esse suppositū termini cōmūnis in vo/
ce. nec p se nec p accūs. ergo oportet q̄ sup/
positū accipiat p termino p̄tio vni. qd̄ d̄
ideo suppositū. q̄ de illo p̄dicat terminus
cōmūnis non p se sed p suo significato.
Et tūc termini cōis sunt duplicia supposi/
ta. quedā p se. puta p̄noia demonstratiua
accepta cū termino cōi. puta supposita per
se huius termini cōis albi sunt hoc album.
illud albū. Supposita p accūs sunt nomi/
na p̄tia. puta hoc nomē fortes et plato. Et
est magna differētia inter ista supposita. q̄a
impossibile est vniū p̄trariū vere p̄dicari d̄
supposito p se alterius cōtrariū. Sicut hec
ē impossibile. hoc album est nigrū. sed de
supposito per accidens bñ potest p̄dicari.
q̄uis nōdum est suppositus illius. sicut
si fortes sit albus. adhuc hec est possibilis
fortes est niger. et hoc quia idem potest esse
suppositū p accidens duoz p̄trariōz. licz
non suppositū p se. Circa secundū arti/
culū dico q̄ vniuersale est singulare et indi/
uiduū p̄mo modo. q̄ vere ē vna qualitas
mentis singularis et nō est plures qualita/
tes. Sed scōdo mō nō est singulare q̄ nul/
lo modo est res extra animā qd̄cunq̄ vni/
uersale. Similiter v̄le non esset singulare
tertio mō. q̄ vniuersale est signū naturale
vel voluntarium cōmune pluribus et non
tūc vni. Ad argumentū principale patz
ex dictis.

Questio. xiiij.

Trum uniuersale

v̄ le sit qualitas mētis. Et argu/
itur q̄ nō. quia substātia q̄ ē ge/
nus generalissimū nō est qualitas mentis
q̄ nō omne v̄le est q̄litas mētis. Assumptū
p̄batur. q̄ p̄dicat vniuoce et fm̄ quid de
substātia. q̄ non est qualitas. Contra
v̄le solū est in anima. et nō obiectiue tūc sicut
prius ostensum est. ergo subiectiue. ergo ē
qualitas mentis. Ad istā questionē di/
co q̄ sic. cuius ratio est. quia sicut patebit
v̄le nō est aliqd̄ extra animā. Et certum est
q̄ non est nihil. q̄ est aliquid in anima. Non

obiectiue tūc sicut prius p̄batur est q̄ sub/
iectiue. et p̄ prius est qualitas mētis. Sed
contra. q̄ hoc dato tūc omnia p̄dicamē
ta essent accūs. et p̄ prius aliqd̄ accūs esset
superius ad substātiā. Præterea idē nō
p̄dicat de diuersis p̄dicamētis. Et per
prius qualitas nō est cōmūnis ad oīa p̄di/
camenta. Præterea sequit̄ q̄ idem sit su/
perius ad se q̄ oīa vniuersalia sunt in ge/
nere qualitatū fm̄ istā op̄tionē. sicut spe/
cies et indiuidua. Et p̄ sequens p̄dicamē/
tū q̄litas est cōe ad oīa v̄lia. et per cō/
sequēs p̄dicamētū q̄litas est cōmune
ad seipsum. et ita idem est superius ad se.
Præterea hoc dato oportet p̄cedere q̄ idē
significat se et supponat p se. q̄ in ista p̄o/
sitione. oē v̄le est ens. l̄ ens supponit p̄o/
naliter p̄ oibus vniuersalibus. et per cōse/
quens p̄ illo vniuersali supponit qd̄ ē ens
et ita ens supponit p se. Similiter v̄le suppo/
nit p̄sonaliter supponit solū p̄ suis significa/
tis et supponit p se. Aliter em̄ illa p̄pō v̄le
esset falsa. omne v̄le est ens. q̄ haberet v̄nā
singularē falsam. q̄ idē significat se. Præ/
terea sequit̄ q̄ idem sit superius et inferi⁹ re/
spectu eiusdē. q̄ hoc vniuersale ens est su/
perius ad p̄dicamētaz inferi⁹. q̄ est v̄nū
indiuidū in genere qualitatū. q̄. Ad
p̄mum istoz p̄cedo q̄ oīa vniuersalia sunt
accūs. tamē nō sunt oīa signa accidentiū
Sed aliq̄ v̄lia sunt signa substātiarū tūc.
et illa accidentia p̄stituit p̄dicamentum
sube. Alia accidentalit̄ p̄stituit alia p̄dica/
mēta. Et p̄cedo v̄tra q̄ accidēs qd̄ est tūc
signum substātiarū est superius p se ad quā/
libet substātiā. Hec est hoc maius incon/
ueniens q̄ dicere q̄ aliqua vox est nomen
multaz substātiarū siue significans mul/
tas substātiarū. Ad aliud dico q̄ idem
non p̄dicat de diuersis p̄dicamētis q̄
p̄dicamenta stant p̄sonaliter et significa/
tiue. sed q̄ supponit materialit̄ aut simpliciter
non est incōueniēs idē p̄dicari de di/
uersis p̄dicamētis. Un̄ si in ista p̄pōne. sub/
stātia ē q̄litas. subiectū supponit materialit̄
vel simplr̄. illa est vera. et similiter ista. q̄n/
titas est qualitas. Sed si supponat p̄sona/
liter tūc non sunt vere. Un̄ sicut iste due p̄/
positionēs. suba est vox. qualitas est vox ve/
re sunt si subiecta supponit materialit̄ v̄/
simplr̄. et nō f̄catue. ita est in proposito.

Ad aliud dico q̄ idē nō est superius et in/
ferius ad seipm̄. q̄ ad hoc q̄ aliqd̄ sit supi/
us ad aliud requirit̄ distinctio inter illa. et
q̄ superius significet plura q̄ inferius. Ideo
dico q̄ nō oīa v̄lia sunt p se inferiora ad h̄
cōmune qualitas. q̄uis omnia v̄lia sint q̄
litas. q̄ hoc v̄le q̄litas est vna q̄litas. nō
tūc est inferius ad qualitātē. sed est ipsamet
Si dicit̄. sequit̄ saltez q̄ q̄litas sp̄ualis
mentis est in plus et superius q̄ qd̄cūq̄ p̄di/
camentū. q̄ p̄dicat de oīo p̄dicamentis. et
nullū p̄dicamentū p̄dicat de oīo p̄dica/
mentis. q̄. Respondeo q̄litas sp̄ualis mē/
tis nō p̄dicat de oīo p̄dicamētis signifi/
cative et p̄sonaliter sumptis. s̄ tūc p̄ signis
materialiter sumptis. Ideo nō sequit̄ q̄ q̄
litas sit impossibilis vel superius q̄ qd̄cū/
q̄ p̄dicamentū. Nam superioritas et inferiori/
tas inter signa sumit̄. et hoc q̄ v̄nū signi/
ficatiue sumptū p̄dicat de pluribus q̄ aliud
sumptū significatiue. Et ita nō est tam de
q̄litate sp̄uali q̄ d̄ qualitate q̄ est vniuersa/
lis. Aliqd̄ tūc sicut p̄ceptus ens p̄dicat de
pluribus q̄ qd̄cunq̄ p̄dicamentū. Ad
aliud dico q̄ hec conclusio est p̄cedēda. q̄ idē
f̄cat se. q̄ idem supponit p se. q̄ idē p̄dicat
vniuoce de se. Sicut in ista p̄pōne. oīs vox
est ens. subiectū supponit p̄ oīi voce. et ita
supponit p̄ ista voce. vox. et f̄cat eā. et p̄dica/
tur vniuoce de ea. Ad aliud dico q̄ eadē
difficultas est hic sic de isto noīe dictio et h̄
noīe nomē. q̄ hoc nomē dictio est v̄nū cō/
tentū sub nomine. q̄ hoc nomē dictio est
nomē. et nō omne nomē est hoc nomē dictio.
et tūc hoc nomē dictio est quodā mō superius
ad oīa noīa. et p̄ prius ad hoc nomē. nomen.
q̄ oē nomē est dictio. et nō oīs dictio ē no/
men. Et ita respectu eiusdē est inferi⁹ et
superius. Ideo dico p̄ vtroq̄ q̄ argumētū
p̄cluderet. si in omnibz p̄positionibus in q̄
bus p̄dicat cōclusio termini supponeret
vniuoce. sic nō est in p̄posito. quia ens
q̄ p̄dicat de p̄dicamētis supponit p̄sona/
liter. nō simplr̄ nec materialit̄. Ut autē est
indiuidū q̄litas supponit materialit̄
et simplr̄. S̄ si accipiam⁹ tā ens q̄ q̄litas
significatiue. tūc ens est simplr̄ superius. q̄
plura significat. et sic nō est inferius ad q̄l/
tatē nec indiuidū eius. Si tūc illud voce
tur inferius. de q̄ aliq̄ mō supponente p̄/
dicat aliud qd̄ etiam p̄dicat d̄ pluribus

q̄uis non p̄dicet de eo si aliter supponat
maxie si sumat vniuersaliter. Sic pōt con/
cedi q̄ idem respectu eiusdē sit inferi⁹ et su/
perius. Sed sicut superius et inferi⁹ nō sunt
opposita sed disparata. Ad argumēta p̄n/
cipalia patet ex dictis et.

Questio. xiiij.

Trum ens p̄re

v̄ dicit̄ vniuoce de oīo. Et v̄/
det q̄ non. q̄ aliqua sunt primo
diuersa q̄ in nullo conueniūt. puta deus et
creatura. ergo de illis nō p̄dicat vniuo/
ce. Contra. nisi p̄dicet vniuoce tūc in
primo principio esset equiuocatio. Ad
istā questionē teneo duas p̄clusionēs. Pri/
ma est. Nunc nomini ens corrūdet v̄nū cō/
ceptus cōis p̄dicabilis d̄ oīo rebz. qd̄ p̄
bo sic. Sit a hō. b. animal. et sit c. fortes. tunc
arguo sic. Possunt formari tres p̄pōnes ta/
les vocales. c. est a. c. est b. c. est ens. ita p̄t i/
mente siles tres p̄pōnes formari. quaz due
sunt dubie. tertia scita. q̄ possibile ē q̄ ali/
qd̄ dubitet v̄traq̄ illarū. c. est a. c. est b. et tūc
q̄ sciat istā. c. est ens. et patet hoc manifeste
de veniente a remotis. q̄ videns frequen/
ter dubitat v̄trū sit hō vel aīal vel azinus.
et tūc euidenter scit q̄ est ens. et hoc supposi/
to arguo sic. Due istarū p̄positionū in mē/
te sunt dubie. et tertia est scita. et ille tres p̄/
positiones habent idem subiectū oīmino.
q̄ bñt dissimilia p̄dicata. Aliter em̄ eadē
p̄positio siml̄ et semel esset dubia et certa vni/
et eīdē. qd̄ est impossibile. q̄ iste tres p̄pōnes
bñt tria p̄dicata distincta. Similr̄ ma/
nifestū est q̄ p̄dicatū tertiē p̄pōsitiōis non
est minus cōe nec cōuertibile cū aliq̄ alio
rū p̄dicatoz. q̄ est cōmuni⁹ p̄dicatū q̄
aliqd̄ istoz. et hoc est p̄positum. q̄ ille cōce/
ptus est alius ab inferioribz et cōis eis. et pōt
vere p̄dicari de p̄noīe demonstrante qd̄
cūq̄ ens. sic eadē vox pōt vere de q̄libz p̄/
dicari. Secunda cōclusio est q̄ hoc no/
men ens est equiuocū. q̄ licz p̄dicet vni/
uoce de oīo subijcibilibz absolutis. et h̄ si/
ue supponat simplr̄ siue p̄sonaliter. tūc non
p̄dicat de oīo subijcibilibz f̄catue ac/
ceptis fm̄ v̄nū p̄ceptū. sed huic nomini di/
uersi p̄cepti corrūdent sicut patebit alias.
Sed dico q̄ p̄cept⁹ entis est vniuoce deo.
et oīo rebz. qd̄ p̄t. q̄ oēs p̄cedit q̄ aliq̄m

noticiam incōplexā habemus de deo. tūc
quero Aut agnoscimus deū in se et in ppa
rōne deitatis agnitiōe p̄ria absoluta sim/
plici et affirmatiua. Et hoc nō est verū. qz
nec cognoscimus deū agnitiōe intuitiua.
nec abstractiua. De intuitiua patz. De ab
stractiua p̄bať. qz q̄libet tal' noticia abstra
ctiua p̄supponit intuitiua Aut agnoscim⁹
deū nō in se sicuti est. sed in aliq̄ cōceptu. et
tunc aut ille p̄ceptus erit simplex. et tūc est
cōmunis. quia nō est p̄rius. et habet p̄posi/
tū. Aut est p̄ceptus cōpositus. et tunc aliq̄
pars eius erit cōmunis et simplex. qz ille cō
cept⁹ nō p̄ponit ex p̄riis cōceptib⁹. ergo ex
cōibus. et ita habet p̄positū q̄ aliq̄s p̄cept⁹
erit cōis deo et oib⁹ alijs rebus. Ad argu
mētū principale dico q̄ q̄uis multa sunt
p̄mo diuersa illo modo quo loquunt au/
ctores. tū de eis bene pōt p̄dicari vn⁹ cōce
ptus et vniuocē. zc.

Questio. xv.

Truz diffinitio

natural' et metaphisicalis eius
dē distinguunt realiter. Et vi
des q̄ sic. qz diffinita sunt diuersa. q̄ diffini
tiones sunt diuersae. An̄s patet. qz hō natu
ralis et metaphisicalis distinguunt. et sunt
disticta. q̄ zc. Contra. eiusdē rei nō sunt
diuersae diffinitiones expr̄mētes eās intri
secas. sed diffinitio naturalis et metaphi
sicalis expr̄mūt eās intrinsecas. ergo zc.
Primo dicam ad q. Secūdo inferā q̄daz
correlaria. Suppono em̄ q̄ q̄d querat d̄
diffinitioe expr̄mēte q̄d rei siue totā naturā
rei. et non aliq̄d extrinsecū rei diffinitio. Di
co tūc ad q̄onem. q̄ diffinitio naturalis et
metaphisical' eiusdē rei realit' distinguū
tur. qz in diffinitione naturali ponunt ali
q̄ obliq̄ casus expr̄mētes p̄es rei essentia
les. Exemplū. si diffinitā homines sic. hō ē
suba p̄posita ex corpe et anima intellectia.
ista diffinitio naturalis. et isti termini obli
qui. corpe et ania intellectiua. expr̄mūt p̄es
rei. In diffinitioe aut metaphisicali non
ponit aliq̄s termin⁹ in obliq̄. Sed genus
ponit in recto et similiter differētie expr̄mē
tes p̄es essentielles rei diffinitio. Exemplū
Si diffinitā hōiem sic. hō est animal rōnale.
hec diffinitio est metaphisical'. Si h̄c
substātia aiata. sensibilis. vbi oēs termini

ponunt in recto. et q̄uis tales p̄dicant i
recto de diffinito. tū expr̄mūt p̄es essentia/
les rei diffinitio. Ad tū supponūt p̄ illis p̄i
bus. sed p̄cise p̄ toto cōposito et illis parti/
bus. sic albū expr̄mit albedinē. et nō sup
ponit p̄ albedine. sed tū p̄ subiecto albedi
nis. Differētie aut posite in diffinitione na
turali expr̄mūt p̄es essentielles diffinitio et p̄
illis supponūt. Et hec est alia diffinitio i
ter diffinitioes illas. Exemplū. rōnale licet
significet aiā intellectiua. nō tū supponit
p̄ ea. sed p̄ toto hōie. Sed ille termin⁹ aiā
intellectiua fecit p̄es essentialē hōis et sup
ponit p̄ ea. Et p̄ter illas duas diffinitioes
nulla pōt esse alia nisi illa cui⁹ q̄libet p̄s est
in plus et totum eāle. Circa secūdu est
p̄mū correlariū. q̄ nulla est diffinitio ho
minis logicalis. qz logicus cū non tractat
d̄ hōie. eoq̄ nō tractat de rebo que nō sūt
signa nō h̄z hōiem. nec aliq̄ā rē diffinitio.
Sed tū h̄z docere q̄nō alie scie tractātes
de hōie debēt ip̄m diffinitio. Et si aliq̄n po
nit diffinitioe hōis gratia exēpli. illa dif
finitio erit naturalis vel metaphisicalis
q̄ licet sint realiter distictae p̄ter distinctō
nem terminoz. tū q̄cqd significat p̄ vnā
diffinitioem vel p̄tem eius significat etiaz
p̄ aliā diffinitioes et p̄tē eius. q̄uis ille p̄es
differat in mō scādī. qz vna p̄s est alterius
casus a p̄te alteri⁹. Secūdu correlari
um est. q̄ nulla p̄pō affirmatiua de inesse et
et mere de p̄senti q̄ p̄ponit et diffinitioe et
diffinitio est necessaria. sed simplr et iō con
tingēs. q̄ tam ista homo est animal rōnale est
p̄tingēs q̄ ista homo est substātia corpo
rea p̄posita ex anima intellectiua. et hoc q̄a
si nullus homo esset. quelibet talis esset fal
sa. p̄ter falsam implicatiōem. sed tamen ra
les p̄pōnes p̄ditionales vel p̄pōsitiōes eā
uales illi de possibili sunt simplr neces
sarie. sicut iste. Si homo est hō est animal rō
nale. et homo potest esse rationalis. et hōi
Correlariū tertiu. q̄ diffinitio nō est ea
dem cū diffinitio. quia diffinitio est sermo
longus mentalis. vocalis. v̄ scriptus. et p̄
p̄sequens non est eadez realiter cum re ex
tra. nec cum vno termino diffinitio. Uerū
tamen diffinitio et diffinitum idem signifi
cant. Et sic intelligit illud dictum cōmu
ne. diffinitio et diffinitū sunt idem realiter.
Ad argumentū principale dico q̄ ridi

cūlosum est dicere. q̄ q̄dam hō sit natural'
et quidam metaphisicalis. ita q̄ distinguūt
quia si sic. aut distinguunt in re extra aiaz.
aut in anima. Primū nō potest dari. quia
si illi homines extra animaz distinguunt. aut
vnus est p̄s alterius. aut sunt q̄daz tota to
taliter distincta. aut aliq̄d tertiu ē pars
vtriusq̄. Primū et secūdu nō pōt dari. sic
manifeste patet. Hec tertiu. quia nihil idēz
numero est in duob⁹ hominib⁹. Hec ē ali⁹
homo in p̄ceptu. quia iste p̄ceptus vel erit
diffinitio hominis vel p̄s diffinitiois. aut
alius p̄ceptus p̄dicabilis de hōie. s̄ q̄d
quid dicat. nihil erit ad p̄positum. Et si
dicat q̄ aliter p̄siderat metaphisicalis ho
minē et naturalis. et ideo homo p̄siderat⁹ a
metaphisicalo distinguūt ab hōie cōside
rato a naturali. Respōdeo. p̄sequentiā nō
valet. sed tū sequit. q̄ est diuersa significa
tio eiusdem hominis naturalis et metaphi
sicalis. sicut si sortes videat platonez clare
et robertus obscure. sequit q̄ visio vnus et
alterius sunt diuersae. sed tū plato visus est
oīno idem et nullo modo diuersus. zc.

Questio. xvi.

Truz cadentere

cadat vox a suo significato. Et
videt q̄ nō. quia cōceptus et vox
sunt signa subordinata. sed p̄ceptus nō ca
dit a suo significato cum sit signum natu
rale. ergo nec vox. Contra. signū vere et
affirmatiue p̄dicat de suo significato. s̄ de
structa re nō p̄dicat signum de ea. hec enīz
est falsa. sortes est albus. sorte nō existente.
q̄uis p̄ri⁹ fuerit albus. ergo destructo sor
te albū non significat sortes. et prius signi
ficabat. Primo exponendi sunt termini
Secūdo ad questionē. Circa p̄mū di
co q̄ significare accipit mltipliciter. Uno
mō dicit nomē et vox significare aliq̄d q̄n
vere p̄ illo supponit in p̄pōne de p̄senti. et d̄
in esse affirmatiue p̄dicat de ea. sic album
significat sorte si sortes sit albus. qz album
vere supponit p̄ sorte in p̄pōsitiōne de inesse
de p̄senti. q̄a hec est vera. sortes est albus.
et similiter homo est sortes. Sic etiā rōna
le significat hominē. qz hec est vera. hō est
rationalis. et ita d̄ alijs p̄cretis q̄ supponūt
p̄ alia re q̄ sua abstracta. Alio modo acci
pūt significare aliq̄d q̄n aliq̄d nomen

pōt p̄ illo significato supponere in alia p̄po
sitiōne de p̄terito et de futuro vel de modo
et sic albū nō tū significat illud q̄d nūc est
album. sed q̄d fuit et erit. et q̄d potest esse al
bum. quia in illa p̄pōsitiōne. albū pōt cur
rere. hic album non solū supponit p̄ illis q̄
sunt alba. sed p̄ omnib⁹ q̄ possunt esse alba
Similiter in ista albū fuit animal. li album
supponit p̄ illis q̄ sunt alba. et p̄ his q̄ fuerit
alba Similiter in ista. albū erit hō. suppo
nit p̄ his que sunt alba et q̄ erunt alba.

Tertio dicit aliq̄d significare q̄n cōcre/
tum significat illam formā quaz significat
nomē abstractū. licet p̄ illa forma non pos
sit supponere in aliqua p̄pōsitiōne. et sic sig
nificat albū albedinē. p̄ qua tū albedie nō
potest supponere. et rōnale significat aiaz i
tellectiua p̄ qua tū non pōt supponere i ali
qua p̄pōsitiōne Quarto mō dicit aliq̄d
nomē significare aliq̄d q̄d illud significat
p̄ncipaliter vel secundarie in recto v̄ i ob
liquo connotando v̄ scando affirmatiue
vel negatiue. sic em̄ quantitas. relatio. sig
nificat res absolutas. Sic etiā hoc nomē
cecus significat negatiue visum. et hoc no
mē immateriale fecit negatiue materiaz. et
hoc nomen nihil significat aliq̄d negatiue
nō p̄stituēdo sed remouēdo fm Anf. in de
casu diaboli Alius termin⁹ est cadere a
suo significato. q̄d sic intelligo. q̄ vox ces
set significare rē quā prius significabat
Circa secūdu dico q̄ accipiēdo scare p̄
mo mō et significat⁹ sibi correspondens.
sic cadente re v̄ mutata re cadit vox et etiā
cōceptus a suo significato. et cessat signifi
care quod prius significabat. qz manifestuz
est q̄ si sortes sit p̄mo albus et post niger. q̄
album nō supponit actualiter p̄ sorte in p̄
pōsitiōne de inesse. de p̄senti. et affirmatiua.
q̄n sortes est niger. qz tūc hec simplr ē fal
sa. sortes est albus. Sed capiēdo signifi
care secūdo modo et significatū sibi corre
spondenter. sic nec vox nec p̄ceptus p̄ter
mutationē rei vel corruptionē cadit a suo
significato. qz q̄uis hec sit falsa nullo ho
mine existente homo est animal. album est
homo. tū hec est vera. hō potest esse animal.
album potest esse homo. quia illud q̄d pōt
esse homo pōt esse animal. et similiter q̄d pōt
esse animal potest esse homo. et similiter q̄d
potest esse album potest esse hō Similiter

tertia et quarto modo capiēdo significare. sic potest vox et cōceptus cadere a suo signifi- cato cadente re primo modo dicto sed nō secūdo mō. ppter eādē rōnem. Ad argu- mentū principale dico qd quicūq; cōceptus sit signū naturale rei. tñ cadente re vel muta- ta pōt cadere a suo significato pmo modo. sed nō secūdo mō. quia non oportet qd sup- ponat semp actualiter p re i. pōne de pre- senti. licet possit supponere p illa re in. pōsi- tione de possibili.

Questio. xvii.

Truz ois oppo

stio realis sit inter res. Et vi- detur qd sic. quia omnis oppositio rationis est inter rōnes. ergo omnis oppo- sitio realis est inter res. Ans est verū. et cō- sequentia est manifesta. Contra. aliqua est oppositio inter pplexa. et illa nō est inter res extra animam. ergo rē. Preterea disti- guo de oppositōe. Secūdo ad questioē.

Circa p̄mū dico qd omnis oppositio vel est inter res extra animam. vel inter signa rez. Si sit oppositio inter res sic est cōtraria vel vltima fm ponentes relationē in creaturā. Et int̄ res extra animam nō est aliqua alia op- positio. qd pbat. quia oēs res extra animam opposite. vel sunt absolute. vel res relative vel vna absoluta et alia relativa. plura nō cōtingit dare. Si pmo modo. et sint tales res que possunt sibi succedere in eodē sub- iecto. sed non possunt esse simul in eodem. iste sunt cōtrarie sicut manifeste patet. Si secūdo modo. tunc opponunt relative. Si tertio mō. tunc nō opponunt sed sunt dispa- rata. Si autē oppositio sit inter signa. Aut igit̄ inter signa incōplexa. aut cōplexa. Si primo modo. sic q̄tuor modi opponunt. q̄- dam em̄ incōplexa cōtrarie opponunt. que- dam priuatiue. q̄dam relative. et quedā cō- tradictorie. Incōplexa contraria q̄ sunt si- gna sunt illa que significant oīa sua signi- ficata positue et affirmatiue. non negatiue. quia in diffinitione exp̄mente quid nominis illorū terminorū non debet poni aliq̄ nega- tio. Et aliq̄ talia signa non possunt verifi- cari de eodē simul. sed successiue possunt. Alia nec possunt verificari de eodē simul nec successiue. Exemplū primi est de albo et nigro q̄ nō p̄nt verificari p eodē de eodē

simul sed successiue. Exemplū secundi est de albedine et nigredine q̄ non possunt de eodem verificari simul. nec successiue. In cōplexa opposita priuatiue sunt illa q̄rū vni- fcat aliq̄d positue quod aliq̄d significat ne- gatiue. vt habitus et priuatio. habitus signi- ficat aliquid positue et affirmatiue. priua- tio autē similr significat aliq̄d positue et af- firmatiue. et illud idem qd sūū oppositū pu- ta habitus significat affirmatiue. ipsa pri- uatio significat negatiue. qd patet ex hoc. quia in illa diffinitione exprimentē qd no- minis priuationis. negatio p̄cedit habitus sibi oppositū. et ita priuatio significat illum habitū negatiue. Exemplū. Cecus sic dif- finit. est ille hō qui non habet visum quem natus est habere. In qua diffinitione aliq̄d p̄ponit negationi. puta homo vel oculus. illū significat cecus affirmatiue. et aliquid sequit̄ negationē et illud significat cecus ne- gatiue. puta visum. Et ita de oībus priua- tiuis. Et hec est intentio Ans. in dō casu di- aboli c. lxxj. vbi vult qd aliq̄d incōplexū significat p̄stituendo et affirmādo. et aliq̄d significat remouēdo et negādo. Incōplexa opposita relative sunt noīa relativa q̄ non possunt de eodem fm idē respectu eiusdē verificari. Exemplū est de eq̄l̄ inequali. simili dissimili. Quā autē sint q̄dam nomina relativa patz p̄ gmaticos. q̄ nomē relatiuū ponunt vnam speciē nominū. Incōplexa opposita contradictorie sunt illa. q̄ nō p̄nt si- mul verificari de eodē. et vnum significat aliquid affirmatiue et aliud significat p̄- cise illud negatiue nihil determinate signi- ficādo affirmatiue. Exemplū. homo fcat oēs homines affirmatiue. nō homo autē si- gnificat eosdē homines negatiue et nihil det̄- minatū fcat affirmatiue. Et si dicis. nō homo supponit p̄zino in ista p̄pōne vera. azin⁹ est nō homo. q̄ nō homo significat azi- nū. Rñ deo verū est. sed nō finite et determi- nate. qz ita supponit p lapide in ista p̄pōsi- tione vera. lapis est nō homo. et ideo idetermi- nate significat vnum et aliud. Et si q̄ras Utrū illa q̄ sunt extra animā opponunt p̄- uatiue. Respondeo qd nō. qd patet p Ans. vbi prius dicit qd cecitas ē aliquid fm for- mam loquēdi. cū nō sit aliq̄d fm rem. sicut em̄ dicimus d̄ aliquo qd habet visum. et vi- sus est in eo. Ita dicimus qd habet cecitatē

et cecitas est in eo. cum hoc non sit aliquid sed potius nō aliquid. et hāc habere nō sit habere aliq̄d. imo sit carere eo qd est aliq̄d. Cecitas nāq; non est aliud q̄ nō visus aut absentia visus vbi visus debet esse. Rñ vi- sus p̄o vel absentia visus nō magis est ali- quid vbi debet esse visus q̄ vbi non debet esse visus. quare cecitas nō magis est aliq̄d in oculo q̄ vbi debet esse visus q̄ nō visus. vel absentia visus i lapide vbi visus nō de- bet esse. Et ista auctoritate patet qd cecita- tas non est aliquid ex parte rei in oculo. et per cōsequēs nullibi est ex parte rei. Si sit oppositio int̄ signa cōplexa. sic est triplex modus oppositionis. Un⁹ inter pplexa cō- tradictoria. et sunt illa q̄ habent idem subie- ctū et idem predicatum. Sed vna est affir- matiuā et alia negatiua. et vna vniuersalis alia particularis vel indefinita q̄ conuer- tit̄ cum particulari. vel q̄ vtraq; sit singu- laris. Exemplū patet in figura. et in istis. fortes est animal. fortes nō ē animal. Se- cundus modus est inter pplexa tria q̄ ha- bent idem subiectum et idē predicatum. et vna est vniuersalis affirmatiua. alia ē vni- uersalis negatiua. et hoc est verū q̄n termi- ni accipiunt significatiue. aliter nō oppo- nunt. sicut illa pplexa nō opponunt. omnis homo est terminus cōmunis cū signo vni- uersali. nullus homo est terminus cōmu- nis cum signo vniuersali. quia ille sunt si- mul vere vt termini supponunt materialit̄. Tertius modus est inter contradictoria cō- plexa non formalit̄ sed virtualit̄. et sunt talia pplexa que inferunt contradictoria vel vnum cōplexum infert cōtradicitorium al- terius. et ideo non possunt esse simul vera. Exemplū. illa complexa opponunt. nullū animal currit. aliquis homo currit. et tamen nec contrarie. nec contradictorie. quia nō habent idem subiectum. sed ideo opponū- tur. quia ista aliquis homo currit infert cō- tradictorium illius. nullū animal currit. q̄a- bñ sequit̄. aliq̄s hō currit. ergo aliq̄d animal currit. Et istis patet qd pplexa subalternā et subcōtraria non opponunt. quia p̄nt esse simul vera. Circa secūdu articulū di- co qd ois oppō realis est iter res. qz si sit op- positio realis extra animā ē int̄ res extra ani- mā. Si sit in aīa est inter res in aīa. siue sit inter signa pplexa siue incōplexa. semp em̄

est inter res quia veras q̄litates mentis.

Ad argumta p̄ncipalia patet ex iā dictis.

Questio. xviii.

Truz deus pos

sit separe subiectū a p̄pria passio- ne. Et videt qd non. quia con- clusio demonstrationis in qua predicat p̄- pria passio de suo subiecto est necessaria et non cōtingens. Sed si subiectū posset se- parari a passione conclusio esset contingens sicut patet. ergo rē. Contra. subiectū di- stinguat̄ realit̄ a passione et est prius ea. q̄ sine p̄tradictōe potest separe ab ea. Dic- tū primo distinguā d̄ passione. Secundo di- cam ad q. Circa primum dico qd passio Uno modo accipit̄ p aliqua forma infor- mante subiectū. et sic calor est passio ignis. et forma est passio materie. et actus ridendi passio hominis. Alio mō accipit̄ imp̄o p̄e p aliquo predicabili vocali vel scripto. Et isto modo dicim⁹ qd in ista p̄pōsiōne p̄zola- ta. omnis homo est risibilis. p̄dicat passio de suo subiecto. Et similiter in ista p̄pōsi- tione scripta. ignis est calefactiuus. Tertio mō capis passio stricte et p̄p̄ie p aliq̄ predi- cabili mētali siue p cōceptū q̄ predicat de subiecto scdo mō dicēdi p se. Quā autē isto tertio mō accipit̄ hic passio. pbat. qz p̄pōsi- tio mentalis aliq̄ cōponit̄ ex subiecto et pas- sione. Sed talis p̄pōsiō nō cōponit̄ ex re- bus extra animā sed solū ex conceptibus. sic alibi est probatū. ergo passio accipit̄ p cō- ceptū. Tū quia entis in cōmuni sunt pas- siones fm p̄m. puta vnus. verum. sed iste passiones non sunt res inherentes illi cō- muni ergo sunt conceptus in aīa vel vo- ces. Tum quia omnis passio fm philoso- phos est primo alicuius vniuersalis. Sz nulla res extra animā est primo inherens alicui vniuersali. qz rē. Tum quia d̄ deo p̄- dicant passiones p̄p̄ie sibi. Sed deo non inheret aliquā res extra. ergo passio nō est talis res extra. sed p̄ceptus mentis. Unde p̄p̄ie loq̄ndo res extra nullo modo est pas- sio. Un̄ qui dicūt qd p̄pōsiō mentalis so- lum p̄ponitur ex conceptibus et non ex re- bus. et qd passio omnis predicat de suo sub- iecto secūdo modo dicēdi per se. nullo mō- habent dicere qd res extra animā sit passio sed tñ cōceptus vel vox vel dictio. scripta

Circa secundū dico vniuersaliter q̄ sub/
sectū et passio distinguunt realiter. et nō sunt
idem realiter. Quis supponant p̄ eodē rea/
liter. hoc siue accipiat passio primo mō si
ue secūdo modo siue tertio. Et hec conclu/
sio patet manifeste ex precedentibz. quia for/
ma non est eadem cum subiecto qd̄ infor/
mat. Nec vox. nec conceptus qui est passio
est idē cū subiecto quomōdē q̄ capiat sub/
iectum. Secūdo dico q̄ deus pōt sepa/
re subiectum ab omni passione. et nō soluz
hoc. sed etiam naturaliter potest subiectuz
esse in rerū natura sine sua passione et econ/
uerso. quia omnis passio pōt esse p̄ p̄posi/
tionis. subiectum vel predicatū. sed subie/
ctum. p̄positionis potest naturaliter esse li/
ne p̄dicato et econuerso. ergo zc. Contra
Auctores dicunt q̄ subiectuz non pōt esse
sine sua passione. Preterea vnum est pas/
sio entis. et tamē sunt idē realiter. Respō/
deo ad primū q̄ auctores nihil aliud inten/
dunt nisi q̄ passio nō potest vere per p̄posi/
tionem negatiuā remoueri a suo subiecto.
maxime si eē existere predicatur de eo sub/
iecto. quia ista p̄positio est impossibilis.
deus non est creatiuus. et similiter ista. ho/
mo nō est risibilis. et tamē deus et homo su/
erunt quando illa p̄dicata nō fuerūt in re/
rum natura. Ad aliud dico q̄ vnum qd̄
est passio entis realiter distinguit ab ipso en/
te cuius est passio. scz ab illo cōmuni. ens.
quia istud est generaliter verū. q̄ subiectū
et passio non sunt idem realiter sed idem si/
gnificāt. licet diuersimode. sicut patz p̄ dif/
finitionē exprimentē quid nominis ambo/
rū. Similiter ens et vnum supponit p̄ co/
dem. sicut generaliter passio supponit p̄ il/
lo eodem pro quo supponit suum subiectū
et ideo p̄dicatio vni⁹ de alio est necessaria.

Ad argumentū principale dico q̄ con/
clusio demonstratōnis in qua predicat. p̄/
pria passio d̄ suo subiecto est necessaria. q̄a
omnis talis p̄positio est mere d̄ possibili v̄l
equivalens p̄positioni d̄ possibili. sicut ista
deus est creatiuus. homo est risibilis. que
tantuz valent sicut iste. deus potest creare.
homo potest ridere. Si em̄ accipiantur p̄
p̄positiones mere de inesse et de p̄nti et de in/
esse. sicut iste. deus est creans. hō est ridens
tales non possunt demonstrari. qz nō sunt
simpliciter p̄tingētes.

Questio. xix.
Trum definitio

Exprimens quid nominis et quid
rei distinguant. Et videtur q̄
non. quia eiusdem rei non sunt due diffini/
tiones distincte. Sed quodlibet diffinibi/
le diffinitōe quid rei est diffinibile diffini/
tione quid nominis. ergo zc. Contra. qd̄
nominis est impossibile. diffinitio autē
quid rei non. ergo zc. Dic primo viden/
dus est quid sit diffinitio p̄rie dicta et quid
diffinitio exprimens quid nominis. Se/
cundo quorū sunt. Tertio ad questionēz

Circa p̄mum dico q̄ diffinitio p̄rie di/
cta est oratio longa composita ex genere p̄/
prio et differentis essentialibz. significanti/
bus partes essentielles diffinitū. Talis ē il/
la diffinitio Animal rationale. Diffini/
tio exprimens quid nominis est oratio explici/
te declarans quid per vnam dictionē im/
portat. Sicut aliquis volens docere ali/
um quid significet hoc nomen albū. dicit
q̄ hoc nomē album idēz significat qd̄ hec
oratio. habens albedinē. Circa secūdū
dico q̄ diffinitio exprimens quid rei p̄rie
dicta solum est nominū absolutorū signi/
ficantiū cōposita ex materia et forma. sicut
homo. leo. capra. et huiusmodi. Diffini/
tio autē exprimens quid nominis p̄rie ē de
nominibus cōnotatiuis et relatiuis. que si/
gnificāt vnum in recto et aliud in obliquo
sicut albū. calidū. pater. filius. sunt huius/
modi nomina. Et nomia absoluta siue sunt
nomina p̄positorū siue simplicium nō ha/
bent quid nominis. Cui⁹ ratio est. qz p̄rie
loquendo vni⁹ nominis habētis diffinitio
nē qd̄ nominis. est tm̄ vna diffinitio expri/
mens quid nominis. ita q̄ talis nomis nō
sunt diuerse orationes exprimentes qd̄ no/
minis habentes partes distinctas. quarū
vna pars significat aliquid quod nō eodē
modo importat per aliam partem alterius
ratiōis. Sed nomina absoluta possunt ali/
quo modo pluribus oratiōibus explicari
non eadem res fm̄ suas partes significā/
tibus. et ergo nulla talis oratio est p̄rie dif/
finitio qd̄ nominis. Exemplū. h̄ nomē an/
gel⁹ est nomē absolutum. et vnus exprime
qd̄ hoc nomē significat sic. Angel⁹ est sub/
stantia abstracta a matia. Ali⁹ sic. angelus

est substantia intellectualis et incorporealis
Tertius sic. Angel⁹ est substantia simplex
nō cōposita ex aliq̄. Et vnus ita bene expli/
cat quid hoc nomen angelus significat sic
alius. et tamē aliquis terminus positus in
vna oratione aliqd̄ significat qd̄ nō signifi/
catur eodem modo per aliq̄ terminū al/
terius oratiōis. sicut manifeste patet. et idō
p̄prie nō sunt diffinitiones exprimentes
quid nominis. Circa tertius dico q̄ iste
diffinitiones primo differūt in hoc. q̄ dif/
finitiones exprimentes qd̄ rei sunt soluz no/
minū absolutorū. diffinitōes exprimentes
quid nominis non sunt p̄rie absolutorūz
sed connotatiuoz et relatiuoz. Secun/
do differunt in hoc q̄ diffinitōes quid rei
solum sunt possibilis. diffinitio exprimens
quid nominis etiam est impossibilis. Nam
vacuū. non ens. impossibile. infinitū exten/
siue. chymera. hircoceru⁹. habent tales dif/
finitiones. quia istis nominibz correspon/
dent aliq̄ oratiōes significantes idē qd̄
iste dictiones. Tertio differūt in hoc q̄
p̄dicatio diffinitōis qd̄ rei de suo diffinito
est possibilis. qm̄ vterqz terminus capit si/
gnificatiue. sed p̄dicatio diffinitōis qd̄ no/
minis de suo diffinito frequēter est imposs/
bilis quando termini accipiunt significa/
tiue. sicut hec est impossibilis. chymera est
animal p̄positum ex homine et ex capra et bo/
ue. et hoc p̄pter implicationē impossibilem
qua implicat aliquid cōponi ex homine et
boue. Quarto differunt in hoc q̄ diffini/
tio exprimens quid rei solum est nominum
sumptorū significatiue. Sed diffinitō qd̄
nominis est verborū. aduerborū. coniu/
ctionū. quia qui vult diffinire vbi dicit. q̄
est aduerbiū interrogatiuū loci. Similit̄
dicit q̄ quādo est aduerbiū interrogatiuū
spis. et sic de alijs. vbi diffinitio predicat d̄
diffinito supposito materialiter. S; quis
p̄positiones false frequēter sint impossibi/
les in quibz predicat diffinitio exprimens
quid nominis de diffinito vt isti termini sup/
ponit p̄sonaliter. tamē recte loquētes cō/
cedūt tales p̄positiones intelligendo alias
p̄positiones veras. puta tales. chymera ma/
terialiter sumpta. Et hec diffinitio. aīal cō/
positū ex homine et boue idem significant.
Unde p̄ istam. chymera est animal cōposi/
tū ex homine et boue. intelligūt istam. vox

chymera. et hec diffinitio. animal cōpositū
ex homine et boue idem significant q̄ vera
est. Similiter quis p̄positio kathegorica
sit impossibilis in q̄ predicat talis diffini/
tio de suo diffinito vt termini accipiuntur
significatiue. tamē p̄ditionalis cōposita et
tali diffinitōe et diffinito est vera vt termi/
ni accipiunt significatiue. Sicut hec ē ve/
ra. Si aliqd̄ est chymera ipsum est cōposi/
tum ex homine et boue et econuerso. Ad
argumentū principale dico q̄ nullū diffini/
bile diffinitōe quid rei. p̄rie habet diffini/
tionem qd̄ nominis

Questio. xx.
Trum res extra

animam diffinitat. Et videt q̄
nō. quia sola species diffinit fm̄
p̄p̄phiriū. Sed species nō est extra aīaz.
ergo zc. Contra. pres essentielles rei extra
exprimunt per pres diffinitionis. ergo zc.
Rūdeo q̄ diffinitum dupliciter accipitur.
Uno mō accipit pro illo cuius partes es/
senciales per pres diffinitōis exprimunt. et
sic dico q̄ diffinitū est ipsa singularis res ex/
tra animā. Exemplū. ista diffinitio Sub/
stantia animata sensibilis rōnalis est diffini/
tio oīm hominū singulariū. q̄a pres essen/
tiales. puta materia. forma. p̄ pres illi⁹ dif/
finitōis iporant et exprimunt. ita q̄ nullius
rei essentia iporant p̄ istā diffinitionem nisi
hoīs singularis. qz nulla res est q̄ sit anial
rōnale. v̄l suba aniata zc. nisi iste hō v̄l ille
et sic de singulis. Et ideo isto mō cedo q̄
substantia singularis sic diffinitū. Aliē ac/
cipit infinitū p̄ termino p̄uertibili cū diffi/
nitione de q̄ diffinitio adeq̄te p̄dicat. et sic
diffinitū est vnus p̄ceptus vel vox signifi/
cans illud idē p̄cise qd̄ fecit diffinitio. Et
iste terminus sic diffinit⁹ est tm̄ species. q̄a
sola species est p̄uertibilis cū diffinitione
et nullū singulare. Et p̄ istā diffinitōez d̄ dif/
finito p̄nt glosari oēs autoritates aressorū
et cōmē. q̄ruz aliq̄ dicit q̄ diffinitōes sunt
singulariū. et aliq̄ q̄ diffinitōes solum sunt
sp̄ez. Et sic dictū est de diffinito ita dico d̄
descripto. qz p̄nt dupl̄r accipi. Uno mō p̄
termino de q̄ descriptio p̄mo p̄dicat nō p̄
se sed pro re. Alio modo p̄ re iporata p̄ il/
lum terminū et p̄ illam descriptōez. Ad
argumentū principale patet.

Quotlibet

Questio. xxi. Trū quodlibet

predicamentū sit prima intentio vel secunda. Et videtur quod prima. Probatur. quia quodlibet predicamentum significat res extra animā sicut inducitur patet. Sed talis est prima intentio. ergo etc. Contra. qualitas significat res quae sunt in anima. puta primas intentiones et secundas que sunt vere qualitates. ergo est secunda intentio. Respondeo quod predicamentū dicitur dupliciter. Uno modo accipitur pro primo et comunissimo in linea predicamentali. Et isto modo quodlibet predicamentū est prima intentio. vel nomen prime intentionis. Cuius ratio est. quia quodlibet tale predicamentū significat res multas que non sunt signa. et talis est prima intentio sicut prius dictum est. licet cum hoc significet aliqua que sunt signa. sicut patet de qualitate que significat non solum qualitates corporales sed etiam spirituales que sunt prime intentiones et secunde. Alio modo accipitur predicamentum pro toto ordine aliquorum ordinatorum secundum superius et inferius. et sic predicamentū componitur ex incompletis et quibus propositiones affirmatiue et negatiue nate sunt constitui dicere Aristotelem in predicamentis. Singula enim eorum que dicta sunt ipsa quidem secundum se in nulla affirmatiue dicuntur. horum autem ad se invicem complectione affirmatio fit. Et sic loquendo de predicamentis in eo sunt aliquae intentiones prime et aliquae intentiones secunde. Nam in predicamento qualitatis et relationis est hoc commune genus qualitas. Nam omne quod genus est est qualitas mentis secundum rei veritatem. Similiter hoc commune genus est conceptus relatiuus. et ideo est in genere relationis. et tamen hoc commune genus est secunda intentio. Similiter hoc commune species. Sed hoc commune color est prima intentio quae etiam est in genere qualitatis. Et ita patet manifeste quod aliqua quae sunt in genere qualitatis et relationis sunt prime intentiones et aliquae secunde intentiones. Sed contra. intentio prima non est superior ad intentionem secundam. Sed qualitas est intentio prima. ergo etc. Preterea intentio prima non predicatur de intentione secunda. nec econuerso.

ergo intentio secunda non est in predicamento qualitatis. Preterea ens rationis non potest esse in predicamento reali. intentio secunda est ens rationis. ergo non est in genere qualitatis. Preterea philosophus et commentator diuidit. vi. metaphysici. ens in ens reale et ens rationis. et per consequens ens reale non est ens rationis. nec econuerso. cum diuisio esse debet per opposita. sed secunda intentio est ens rationis. ergo etc. Ad primum istorum dico quod intentio prima bene est superior ad intentionem secundam. Nam ens in eodem est intentio prima. et tamen est superior ad intentionem secundam. quia omnis intentio secunda est ens et non econuerso. Si dicis. intentio prima significat res que non sunt signa. intentio secunda significat res que sunt signa. ergo intentio prima non significat intentiones secundas. Respondeo negando primam. quia ad intentionem primam sufficit quod significet aliquas res que non sunt signa. licet cum hoc significet multas res que sunt signa. Intentio autem secunda non significat aliquam rem que non est signum. Ad secundum dico quod quis intentio prima non predicatur de secunda intentione (si utraque. scilicet. intentio supponat per seipsa. quia tunc oportet concedere quod intentio prima esset secunda. quod falsum est) tamen intentio prima potest predicari de intentione secunda. non per se sed per intentionem secunda. ita quod intentio prima supponat personaliter non simpliciter. et intentio secunda supponat per seipsa sive simpliciter. Et sic ista est vera. genus substantie est qualitas. non tamen verificatur per predicatum per se. sed per intentionem secunda que est genus. sicut in ista propositione. plata. nomen est qualitas. predicatur nomen prime impositionis de nomine secunde impositionis. non per se sed per ipso nomine secunde impositionis. et tamen nullum nomen prime impositionis est nomen secunde impositionis. Ad tertium dico quod iste terminus esse in predicamento dupliciter accipitur. Uno modo sicut significatum esse in signo. sive illud quod fecit esse in signo. ita quod de proprio demonstrat hanc fecit predicatur primum in illo predicamento fecit superius. et sic accipiendo esse in predicamento nihil est in genere sube nisi suba particulari que fecit per illud predicamentum et sic omnia verba importata subam sunt in predicamento qualitatis. quia quodlibet verbum fecit per terminum predicamenti qualitatis. et quodlibet verbum demonstrato verum est dicere hoc est qualitas.

Quinti

Aliter accipitur esse in predicamento per illo de quo significatiue sumpto predicatur primum illius predicamenti significatiue sumptum. et sic quedam vniuersalia sunt in genere substantie. quia de quibusdam vniuersalibus significatiue sumptis predicatur predicamentum substantie quando sumitur significatiue. sic dicendo. Omnis homo est substantia. omne animal est substantia. omnis lapis est substantia. et sic de alijs. Quedam autem vniuersalia sunt in predicamento qualitatis etc. Per hoc ad argumentum dico. quod illa propositio accepta. ens rationis non potest esse in predicamento reali. falsa est. siue accipiat esse in predicamento vno modo. siue alio. quia non ideo dicitur aliquod ens rationis. quia non sit verba res in rerum natura existens. sed ideo quia non est nisi in ratione. quo mens videtur per alio vel propter aliud. Et sic omnes propositiones. et omnes conclusiones. et termini metales sunt entia rationis. et tamen vere sunt realiter existens in rerum natura. et sunt perfectiora entia quam quicquam que sunt corporales. Ad quartum dico quod diuisio philosophi non est per opposita. quomodo animal diuiditur in rationale et irrationale. sed est diuisio vocis in significata. illo modo quod Aristoteles. hoc diuidit contingens in necessarium et in possibile. et contingens ad vtrilibet et possibile commune. et ideo sicut vnum membrum istorum trium predicatur de alio. quia hec est vera contingens necessarium est possibile. similiter contingens ad vtrumque est possibile. Ita non obstante illa diuisioe entis hec est vera. ens rationis est ens reale. quia est vera qualitas mentis. Hoc modo dicitur Augustinus. xv. diuidit legem in totam scripturam sacram. in pentateuchum. in libros prophetales. in psalmos. Ita quod aliqui accipitur vno modo. aliqui aliter. Ita et ens reale aliqui accipitur pro omni vera re existente in rerum natura. et sic ens rationis est ens reale. Aliqui accipitur pro ente existente solum extra animam. et sic ens rationis non est ens reale. Et sic secundum istam viam tunc diuisio entis in decem predicamenta non est diuisio per se eorum in sua inferiora. Sed equalis isti diuisio. ens reale extra animam aliquid importat per suba. alio per qualitates. et sic de alijs. Equales etiam isti diuisio. omne ens reale extra animam. vel est in tali predicamento vel tali. tamen cum hoc stat quod in illis predicamentis sunt multa alia que non sunt res extra animam.

Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio. xxii.

Trū sunt decem

predicamenta. Et arguitur quod non. quia non sunt decem res prime significatiue per predicamenta. ergo non sunt decem predicamenta. Ad oppositum est Aristoteles. Dicitur primo videndum est quod predicamentum predicatur de suis contentis. Secundo de sufficientia. et predicamentorum. Circa primum dico quod licet moderni ponant quod in omni predicamento sunt ordinabilia multa secundum superius et inferius. ita quod superius per se primo modo et in recto secundum predicatur de quolibet inferiori tali predicamento que etiam est hic. omnis homo est animal. Et ut talis predicatio habeant de aduerbijs fingunt nomina abstracta. sicut de quando fingunt quod dicitur. et de vbi vbi dicitur. et dicitur quod istis abstractis correspondent. et predicamenta. scilicet. perue res distictae. Primo tamen mihi videtur quod nec antiqui philosophi posuerunt parvas res tales. nec semper posuerunt talis predicatioem predicamentorum de suis contentis. Sed quicquid loquuntur de predicatioe superioris stricte. Aliqui large. ita quod et debent predicatioes ad verba et aduerbia. secundum quod dicimus quod ambulat predicatur de homine. sic dicendo. homo ambulat. homo calcas. homo armat. Sic dicimus quod iste est hodie. iste fuit heri. iste est in domo. vbi extenditur predicatio ad prepositionem cum suo casuali. et talem predicatioem posuerunt in multis predicamentis superioris de inferiori. Et ideo dico cum antiquis philosophis quod in aliquo predicamento predicatur superius de inferiori predicatioe. per primum modi dicitur per se et recti de recto. et hoc verum est ad modum in genere sube et qualitates. sicut est in istis. homo est suba. homo est animal. albedo est qualitas. color est qualitas vbi distinctis predicamentis correspondent distincte res. In alijs autem predicamentis non est predicatio per se primo modo nec recti simpliciter de recto. quia ista lignum est quantitas vel quantum equalec istis. lignum habet partes extra partes. Sic ista. fortes est pater. equalec huic. fortes generant filium vbi est predicatio in obliquo equalec. Aliquando predicatur verbum sicut hic. homo generat. vbi predicatur verbum actiuum. Aliquando verbum passiuum predicatur sicut hic. homo percutitur. Aliquando predicatur aduerbium. sic hic iste

fuit heri. et sic de alijs predicamentis. Et q̄ ista sit intentio auctoris patet p̄ Arestorilē in predicamentis. vbi sic dicit. Eoz que fm nullam p̄plexionē dicunt. singulū aut substantiā significat. aut quantitatem. aut q̄litate. aut ad aliquid. aut vbi. aut q̄n. aut situm esse. aut habitum. aut agere. aut pati. Et exemplificans de vbi. vt in loco. q̄n vt in tpe. situm esse. vt sedet aut iacet. habere. vt calciatus. armatus. facere vt secare. vire. pati. vt secari vri. Item Damas. in logica sua. ca. xxxij. Dicitur cognoscere q̄ decem sunt predicamenta. i. genera generalissima sub q̄bus referunt ois vox simplr dicta. Sūt aut̄ hec. substantia vt lapis. lignum. quantū. vt duo. quale vt album nigrū. ad aliqd vt pater filius. vbi vt i tyro in damasco. hoc aut̄ loci ostensiuū est. q̄n vt heri cras. hoc aut̄ temporis ostensiuū est. habere vt vestitū induere. situm esse. vt stare sedere. facere vt vrere. pati vt vri. Et istis patet q̄ auctores p̄ predicamenta non intelligunt nisi quedam incōpleta q̄ p̄tinent sub se diuersas intentiones. de q̄bus nō p̄dicant̄ predicatiōe. p̄pria et in recto. sed secundum modo. Circa secundū dico q̄ fm cōmentatorē. vij. Verba. distinctio predicamentoz sumit ex distinctiōe interrogatiuoz rū de indiuiduis substantie. q̄ fm q̄ ad diuersas q̄ones factas de indiuiduo substantie per diuersa incōpleta r̄ndef. fm hoc in diuidua in diuersis predicamentis ponunt. Nam incōpleta p̄ que r̄ndef ad q̄. factas p̄ quid de indiuiduo substantie sunt in predicamento substantie. cuiusmodi sunt hō al'ia pis. Et breuit̄ oēs termini absoluti significantes ens completū sunt i genere substantie. Incōpleta aut̄ p̄ que r̄ndef ad q̄stiones factas p̄ qualis de substantia. sunt i genere q̄litate. cuiusmodi sunt album. nigrū. calidū. frigidū. albedo. nigredo. tamē ista incōpleta albū nigrū sunt in genere qualitatis directe q̄ substantia abstracta. Et ideo p̄ hō in predicamento exemplificans d̄ illis q̄ sunt in predicamento q̄litate dicit. q̄litas vt albū. et hoc q̄ albū predicat in quale et nō albedo. et ideo p̄ albū r̄ndef ad questionē factā p̄ quale. nō aut̄ p̄ albedine. Terūm accipiēdo predicamentū q̄litate p̄ aliquo q̄d vlr̄ remouet̄ a substantia. sic talia cōcreta non sunt in genere qualitatis sed sua ab

tracta. quia talia creta non remouent̄ a suba. Incōpleta aut̄ p̄ que r̄ndef ad q̄stionē factā p̄ quantū de substantia singulari p̄tinent in genere q̄ntitatis. cuiusmodi sūt bicubicū. tricubicū. et hōi. Illa incōpleta que r̄ndef ad interrogatiōē factam p̄ cuius de substantia vel aliquā p̄similē q̄stionem. q̄ ibi deficit nobis interrogatiuoz generale sunt in genere relatiōis. vt si querat. respectu q̄ sortis est pater vel filius vlr̄ filio. R̄ndef respectu filij vlr̄ al' filio. Incōpleta aut̄ p̄ q̄ respondet ad q̄stionē factam p̄ hoc aduerbiū vbi sunt in genere vbi. Et q̄ ad istam q̄stionē nunq̄ r̄ndef p̄uenient nisi p̄ aduerbiū vel p̄ p̄positionem cū suo casuali. vt si querat vbi est sortis p̄uenienter r̄ndef q̄ ibi vel hic. vel in domo. iō oia illa incōpleta sunt in genere vbi. p̄ quanto non sunt affirmationes nec negatiōes. Itē incōpleta p̄ que respōdet ad interrogatiōē factā p̄ aduerbiū q̄n de substantia sunt in genere q̄n. Et q̄ ad illam q̄. nō respondet nisi aduerbia vel p̄pōnes cum suo casuali. vt cū querit q̄n fuit sortis R̄ndef cōuenienter. heri vlr̄ hodie. vel in tali die. Itē p̄cise talia incōpleta sunt in genere quādo Item ad q̄stionē factā p̄ hoc totū quid facit vel quid patit. r̄ndef p̄ verba. puta. ambulat. vel calefacit. infirmat. Ideo omnia illa incōpleta sunt in genere actiōis vlr̄ passiōis puta verba actiua vel passiva. Et ita est de alijs predicamentis. q̄nis p̄pter penuriam vocabulozū interrogatiua. p̄pria predicamenti et generalia nobis deficient. De ita q̄ incōpleta p̄ q̄d r̄ndef cōuenienter ad aliquā q̄. factā de indiuiduo substantie est in aliquo predicamento. et hoc siue illud incompletū sit nomē. siue verbum. siue aduerbiū. siue p̄positio cum suo casuali et. Alia aut̄ incōpleta nō sunt in aliq̄ predicamento puta p̄iunctiōes. nec sineas begreumata. nā p̄ talia incōpleta si. et. ois et nullus ad nullam questionē de indiuiduo substantie respōdet. Ad argumentū principale dico q̄ decē sunt predicamenta p̄ma. q̄ decē sunt incompleta p̄ma d̄ alijs inferioribz p̄ predicabilia mō suo. quibz tamē nō corrūdet̄ decem parue res distincte fm ymaginatio nē modernoz. q̄ ymaginatio falsa est et impossibilis vt alias ostendit.

Questio, xxij.

Trum predicamentū

mentū p̄ponat̄ ex rebo extra aiāz vel p̄ceptibz rez. Et videt̄ q̄ ex rebo. q̄ predicamentū nō solū ex vlr̄bo p̄ponitur. sed etiā ex indiuiduis. sed indiuidua extra aiāz sunt indiuidua fm p̄m i predicamentis. q̄ dicit q̄ suba q̄ p̄prie p̄ncipalr̄. ne q̄ d̄ de subiecto neq̄ est in subiecto. Hoc aut̄ nō potest intelligi nisi de re extra aiāz q̄ ois conceptus siue p̄prie siue cōis est i subiecto. quia est qualitas et d̄ de subiecto Contra. predicamentū predicat̄ vere de quolibet vere p̄tento sub eo. sed d̄ nulla re predicat̄. quia res extra aiāz nec est subiectū p̄prie nec predicatū. ergo et. Dic intelledo primo est dandus questiois. Secūdo videndū est q̄d est esse in predicamento. Tertio ad q̄stionē. Circa p̄mū dico sic dictū est q̄ predicamentū duplr̄ accipit̄. Uno mō. p̄ p̄mo et cōissimo predicabili in linea p̄dicamentali. Alio mō p̄ aggregato vno siue p̄ toto ordine predicabiliū ordinatozū fm supius et inferius in linea predicamentali. q̄ illa itelligit̄ de predicamento accepto secundo mō nō primo. Circa secundū dico sicut dictū est q̄one. xij. b. q̄ esse in predicamento duplr̄ accipit̄. Uno mō p̄ eo de p̄noie demōstrate ipm vere predicat̄ predicamentū. et sic t̄m substantie singulares extra aiāz sunt in predicamento sube. et oia vlr̄ tā genera q̄ spēs q̄ etiā differentie sunt verissime in genere q̄litate. q̄ quocūq̄ vlr̄ demōstrato hec est vera. hoc est q̄litas. Alio mō accipit̄ esse in predicamento p̄ illo q̄d sic est in predicamento q̄ de ipso significatiue sumptū. et sic aliq̄ vlr̄ sunt in predicamento sube taliq̄ i predicamento q̄litate. Nā in ista p̄pōne. hō est animal. vlr̄ hō est suba. ly hō nō supponit p̄ se sed p̄ suo scato. q̄ si supponeret p̄ se. hec esset falsa. hō est suba. et hec hō est q̄litas. Sic si hec vox hō supponat p̄ se. hec esset falsa. hō est suba. et hec vera hō est vox q̄litas Circa tertū dico p̄ predicamentū secūdo mō acceptū p̄ponit̄ p̄prie et cōceptibz et nullo mō ex rebo extra aiāz. q̄ nō sunt signa q̄d dico p̄pter noia clara et sc̄pta. hoc p̄bo multiplr̄. Primo sic. Suba fm Arestoril. diuidit̄ in p̄mā et secūda tanq̄ in illa ex q̄bus p̄ponit̄ predicamentū. sed hec nō ē d̄

nō cōis in aliq̄s res extra aiāz. nec in q̄cunq̄ res de quibz predicat̄ substantia. vt ille res supponat p̄ se. q̄ hec est falsa. suba secūda est suba. q̄d patet. q̄ q̄cqd negat̄ vniuersalit̄ ab oibz p̄tentiōe immediate sub aliq̄ cōi negat̄ vlr̄ ab illo cōi. sed suba secūda negat̄ ab oibz p̄tentiōe immediate sub substantia. q̄ substantia secūda negat̄ vlr̄ de substantia et. Et p̄ hō hec est hō. nulla substantia secūda est substantia. et hec similiter. nulla substantia est secūda substantia. Assumptū p̄bat. q̄ hec est vera. nulla substantia corporea est secūda substantia. et hec s̄r̄ nulla substantia incorporea est secūda substantia. Q̄ aut̄ iste sint vere pater p̄ eandē regulā. q̄d q̄d negat̄ vlr̄ et. quia virtute illius regule est hec vera. nullū corpus aiatum est secūda substantia. et similiter ista. nullū corpus inaiatū est secūda substantia. Q̄ aut̄ iste sine vere patet per eandē regulā. q̄ hec ē hō nullū sensibile est secūda substantia. et hec similiter. nullū corpus insensibile est secūda substantia. Et q̄ iste sint vere p̄bat p̄ eandē regulā. Nā hec est vera. nullū animal rōnale est secūda substantia. et s̄r̄ hec. nullū animal i rōnale est secūda substantia. Q̄ aut̄ p̄ma sit vera patet. q̄ hec est vera. nullū hō est secūda substantia. q̄ quilibet singulari ē vera. et p̄ hō hec est simplr̄ hō. nulla substantia est secūda substantia. q̄ p̄ p̄uersionē nulla secūda substantia est substantia. Itē oportet q̄ illa diuisio sit alicuius nois in minus cōia. ita q̄ illa diuisio equeat̄ isti diuisiōi. Hōim importantū substantiā extra aiāz. q̄dam sunt noia p̄pria vni substantie singulari. sicut sortis. Et ista nomia vlr̄ p̄ceptū vocant̄ p̄me substantie a p̄ho. Que dam hō sunt noia cōia multis substantijs. et istos p̄ceptū vocat̄ secundas substantias q̄ diuidit̄ p̄ hō in genera et spēs. q̄ nō sunt res extra aiāz. sed sunt vere q̄litate siue p̄ceptū in aiāz. Itē predicamentū p̄ponit̄ et substantijs p̄mis et secūdis q̄ sunt p̄ceptū et noina. itē predicamentū p̄ponit̄ et p̄ceptibz. Preterea p̄ hō in predicamentis d̄c̄ q̄ ois suba videt̄ hoc aliqd̄ sc̄are Et de p̄mis substantijs indubitanter h̄ verū est q̄ sc̄ant̄ h̄ aliqd̄ fm eū. sed substantia p̄ticulari extra aiāz et sc̄ens nō sc̄at̄ h̄ aliqd̄. q̄ illa substantia significat̄. q̄ p̄mā substantiā vocat̄ p̄ hō nomē substantie singularis. et multo fortius sub

o

stantias secundas vocat ipsa nomina et cetera
 prius. igitur. Preterea Aristoteles in pre-
 dicamentis ponit predicamentum sicut et in
 complexis sicut prius allegatum est et quibus
 incomplexis proponantur. Sed propositio-
 nes non componuntur ex rebus extra animam. sed ex
 conceptibus. igitur. Preterea Aristoteles in
 predicamentis dicit quod omnia alia. aut de subie-
 ctis principalibus dicuntur. aut in subiectis sunt.
 Sed ibi non vocat subiectum substantiam sin-
 gulari existentem extra animam quam substantia ac-
 cidentibus. quia dicit substantias secundas
 dici et predicari de substantiis primis tanquam
 de subiectis. sed nulla propositio proponitur ex substan-
 tiis extra animam. ergo substantia prima que
 est subiectum respectu secunde est nomen vel con-
 ceptus in anima. Preterea Damascenus in lo-
 gica sua ponit voces collocari in predicame-
 to substantie. Ideo dico quod sicut predicatus
 scriptum in libro proponitur et dicitur in scri-
 ptis. et predicamentum platum proponitur et vo-
 cabus. ita predicamentum in mente proponitur et
 conceptibus. et nullo modo ex rebus extra.
 cum predicamentum sicut nec propositio non habet nisi
 triplex esse. in mente. in scripto. in plato.
 Ad argumentum principale dico quod Aristoteles.
 aliquando in diuiduum vocat res singularem extra
 animam. aliquando nomen. prius illius rei. Sed in-
 diuiduum quod est subiectum et infimum in predi-
 camento non est primum in diuiduum. sed est se-
 cundum in diuiduum. eo quod propositio non proponitur ex re-
 bus extra animam.

**Questio. xxiii.
 Veritas et falsitas com-**

plexa et falsitas distinguantur ab ip-
 so complexo. Et videtur quod sic. quia
 quod vni et eidem sunt eadem inter se sunt eadem.
 igitur veritas et falsitas si sunt cum propositio vera et
 falsa. sequitur quod veritas esset falsitas. et econ-
 uerso. Contra. Si veritas propositio mentalis
 distinguitur a propositio materiali. tunc subiectum
 non esset ita simplex sicut sunt accidentia.
 quia veritas esset subiective in tota propositio-
 ne complexa ex pluribus terminis. Ad
 questionem dico quod hec est distinguenda de ver-
 tute sermonis. veritas complexa distinguitur a
 complexo. et hec similiter. falsitas complexa disti-
 guitur a complexo falso. penes tertium modum equi-
 uocationis. eo quod isti termini. veritas et falsi-
 tas possunt stare simpliciter vel personaliter in istis pro-

positionibus. Si primo modo sumatur. tunc dico
 quod distinguuntur realiter sicut vnus terminus
 distinguitur a propositio et non est propositio. licet ille ter-
 minus predicetur de tota illa propositio. Nam isti
 conceptus verum et falsum predicantur de tota pro-
 positione. Si autem capiatur secundo modo
 significantiue. sic dico quod nullo modo distingui-
 untur. Quod probatur sic. Aristoteles in predicamentis di-
 cit quod maxime sit proprium substantie cum sit vna
 numero recipere in se contraria subiective. Et pro-
 bat quod hoc nulli competit nisi substantie. Sed si
 veritas propositio sit aliquid pura res distincta a
 propositio. siue sit absoluta siue respectiua. ille
 res essent subiective inherentes propositio (suc-
 cessiue. et propositio illa propositio que aliquid est vera.
 aliquid falsa. realiter in se suscipere contraria.
 quod est manifeste contra philosophi determinationem.

Preterea si sic sequerentur quedam absur-
 da. Primum quod quicquid aliquid me ueretur et
 prius deuiserit quod vna res noua esset in ani-
 ma cuiuslibet formantis talem propositioem.
 hoc mouetur. Et aliquid res corrumpitur. quod hec
 propositio formata in mente. hoc mouetur. pri-
 mo esset vera. et post quando delectat esset fal-
 sa. Et ita ista pura res que est veritas corrumpitur.
 et que est falsitas producit. Secundum
 absurdum est. quod propositio scripta in libro uere al-
 teraretur per hoc quod musca uolat. quia si illa
 musca uolat scribatur in libro. tunc quando
 musca uolat est vera et prius esset falsa. Et
 per consequens illa propositio scripta uere recipere uer-
 itatem et perderet falsitatem. Et ita illa propositio
 simul et semel mouetur motu alterationis ac-
 cidens et deperditio. Preterea subiectum
 cuiuscumque accidentis est res ita simplex sicut
 ipsum accidens. Subiectum dico primum sicut
 alias patebit. Sed propositio est composita ex mul-
 tis ergo non potest recipere formaliter illud acci-
 dens quod est veritas. cum sit simplex.

Preterea si veritas sit subiective in propositio
 mentali. Aut ergo est tota in tota propositio et
 tota in qualibet parte. Aut tota in toto. et pars
 in parte. Non primo modo quia sic totum esset in
 subiecto. Si predicatum non esset. adhuc esset
 illa veritas complexa. et ita subiectum esset uere
 ueritate complexa. sic habet esse albo albedine comple-
 xa informate. quod falsum est. Si secundo modo
 tunc non esset accidens simplex. sed propositio sicut
 propositio. et tunc aut ex parte eiusdem rationis. et tunc
 subiectum est uere illa ueritate. et sicut predicatum
 tunc et complexa. sic quilibet pars ignis est calida per ca-

lori in eis. Aut proponitur ex partibus alteri-
 us rationis. tunc vna pars erit materia. alia for-
 ma. quod est absurdum. Preterea accipio falsi-
 tatem illius propositio. de aliquid causat de nouo.
 ponam quod sit falsa. hec falsitas erit aliquid
 res a deo et a propositio per se positum. Tunc quod. aut
 illa res potest causari a deo. aut non. Si non
 ergo aliquid aliud a deo est quod deus causa-
 re non potest. quod est contra euangelista. omnia per
 ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Si
 potest causari de nouo a deo. ponatur in esse. et
 tunc erit hec vera. hec falsitas de nouo cau-
 sata a deo. ergo aliquid de nouo causata a deo
 et propositio hec est vera. aliquid de nouo cau-
 sata a deo. et propositio hec non est falsa. ultra igitur fal-
 sitas illius propositio non est. et propositio non
 causata de nouo a deo. Preterea accipio ueritatem
 illius propositio. deus nihil creat de nouo. et
 quod an deus potest creare illam ueritatem vel non potest. Si
 non. Herit in articulo fidei. quod est creator om-
 nium. Si sic. ponatur in esse. et tunc erit hec uer-
 itas. deus nihil creat de nouo. quod est ueritas cre-
 ata a deo. Et si eius ueritas creata a deo hec
 erit vera. aliquid creat de nouo a deo. et sic il-
 le due erunt contradictorie et simul uere. ali-
 quid creat de nouo a deo. nihil creat a deo
 de nouo. Ideo conuenit cum Aristotele. et
 dico quod ueritas et falsitas propositio non sunt
 distincte res a propositio uera et falsa. Unum nisi
 ita abstracta. ueritas. falsitas. includat ali-
 quod simpliciter negumata. hec est simpliciter ueritate
 da. ueritas est propositio uera. falsitas est propositio fal-
 sa. Sed contra. Eadem propositio est aliquid uera et
 aliquid falsa. et propositio propositio recipit contraria. sed
 nihil est idem duobus contrariis. nec aliquid re-
 cipit in se. ergo propositio non est ueritas et falsitas

Preterea illa duo argumenta ultima equi-
 liter concluduntur et sic ut illos. quod accipio
 ueritatem et falsitatem illam. propositio. et arguo
 sicut tu arguis. et stabit semper difficultas.

Ad primum istorum dico quod hoc nomen con-
 traria dupliciter accipitur. Uno modo ut uerifi-
 ficat de aliquibus per ipsas rebus extra. sic di-
 cimus quod albedo et nigredo sunt contraria
 Alio modo accipitur ut uerificat de terminis si-
 cut dicimus quod illi termini albus et niger sunt
 contraria. Et isto modo dicimus quod de eodem pericu-
 liter sumpto possunt uerificari contraria. sicut dicitur
 do. habet esse albo. et habet esse niger. et non potest uerifi-
 cari in propositio nisi de terminis solui. quod propositio
 non proponitur ex rebus. Et isto modo accipitur contraria

dupliciter. stricte. et tunc dicuntur termini contraria. quod
 fecant res contrarias. sicut albus et niger. Ali-
 quod accipitur large. et tunc dicuntur contraria. qui non
 possunt uerificari de eodem per eodem sed successi-
 ue possunt. Similiter suscipit aliquid duplici-
 citer accipitur. Uno modo per informationem.
 Alio modo per predicationem. Per hoc ad argu-
 mentum dico. quod accipiendo contraria et susci-
 pere et. primo modo. sic propositio non recipit con-
 traria primo modo. quod propositio non recipit in se
 tanquam in subiecto accidentia contraria se mutuo
 expellentia. Sed accipiendo secundo modo per
 terminis. et hoc large non stricte. et suscipit
 secundo modo. sic uerum et falsum sunt contraria
 et propositio recipit contraria successiue per predicationem.
 licet non simul. quia de eadem propositio
 tione numero primo predicatur ille terminus uer-
 itatis. et postea ille terminus falsum. sed per hoc
 nihil realiter recipit in propositio tunc quod propositio
 us. Sed ideo recipit successiue predicationem
 illorum contrariorum. quia nunc fecit aliter esse
 a parte rei quod est. prius significabat ita esse a
 parte rei sicut fuit. Sicut ista propositio. tu sedes.
 ponamus quod modo sit falsa et prius fuerit uer-
 itas. nunc fecit te sedere et tunc non sedes. ideo est
 falsa. sed prius fuit uera. quia prius sedisti.

Ad secundum dico quod ueritas sit propositio uer-
 itas. et falsitas propositio falsa. non sequitur contra me.
 quod concedo quod falsitas illius propositio deus cre-
 at aliquid de nouo potest causari de nouo a deo.
 hec tamen est impossibilis. hec falsitas creata a
 deo. sicut hec est uera. albus potest esse ni-
 grus. hec tamen est impossibilis. hoc albus est ni-
 grus. Et eadem est que ista opinio potest sic dice-
 re et non contraria opinio. quia pono quod ista no-
 mina ueritas et falsitas sunt connotatiua.
 Et ideo dico quod illud est falsum. quicquid hec
 falsitas est. demonstrata propositio falsa quam
 deus creabit de nouo. hec est uera. hec fal-
 sitas est. quod aliter importat quod sit in re. Im-
 portat enim quod illa propositio. aliquid creat a deo
 de nouo est falsa uel falsitas quando creat a
 deo. et hoc est falsum. quia tunc est ueritas et
 non falsitas. sed contraria opinio habet dice-
 re quicquid falsitas aliqua aut ueritas ali-
 qua erit. hec erit uera. hec ueritas est. et sicut
 hec. falsitas est. sicut quicquid aliqua albe-
 do erit. hec erit uera. hec albedo est. quod secundum
 istam opinionem. ueritas et falsitas sunt abstracta
 significantia res distinctas a propositio. Unde tales propositio-
 nes de possibili non

possunt poni in esse in eisdem terminis. sic in ista. album potest esse nigrum. Ad argumētū principale dico quod illa propositio si habeat veritatem et in terminis absolutis. sed non connotatiuis generaliter. Aliter potest dici quod eodem modo veritas et falsitas sunt eadem inter se. sicut sunt eadem cum propositioe successiue sed non simul. quia successiue significat eadem propositioem et non simul. Ideo dico quod veritas potest esse falsitas. sicut propositio vera potest esse falsa. sed hec est neganda. veritas est falsitas sicut hec propositio vera est falsa propositio. Et si dicitur ponatur in esse. dico quod non potest in eisdem terminis. Aliter potest dici quod illa propositio. quicquid vni et eidem re. est falsa vel in creaturis propter falsam implicationem. Implicat enim quod in creaturis aliqua plura sunt vnum. quod solum verum est de diuinis personis. Sed si bene intelligitur debet sic accipi. Quicquid termini significant idem cum alio tertio significant idem inter se. Et si sic accipitur patet responsio ad argumentum. quod veritas et falsitas significant idem inter se successiue sed non simul. et hoc quia sunt termini connotatiui. qui contrario modo significant res eandem. Sed ex hoc non sequitur quod si sic significant idem. quod si aliqua propositio in qua ponitur terminus sit vera quod omnis propositio in qua ponitur alius terminus sit vera. Sicut indiuiduum et suppositum significant omnino eandem rem. et tamen hec est vera indiuiduum est assumptum a filio dei. et hec est falsa suppositum humanum est assumptum. Ita est in proposito posito casu priori. hec est vera. hec veritas creatur a deo. et hec similiter. hec veritas est et hec falsitas est. hec falsitas creatur a deo. Et ita patet quomodo hec propositio est intelligenda.

Questio. xxv.

Trū conceptus

absolutus connotatiuis et relatiuis distinguuntur realiter. Et videtur quod non. quia pluralitas non est ponenda sine necessitate. sed hoc non est necessarium. ergo etc. Contra. voces sunt distincte conceptus. et sequentia tenet. quia sunt signa ordinata. Rursus. conclusio est certa secundum philosophos. Nam conceptus hominis est absolutus. conceptus albi est connotatiuis et conceptus patris relatiuis. et non coin-

cidunt nisi sicut inferius et superius. quia omnis conceptus relatiuis est connotatiuis et non e conuerso. Sed dubium est quod differunt. Et ideo dico quod differunt in hoc quia conceptus absolutus omnia sua significata significat eque primo et vno modo significandi. puta in recto. sicut patet de hoc nomine homo et similibus. quia significat omnes homines eque. et non primo vnum et secundario alium. Nec significat vnum in recto et alium in obliquo. Et tale nomen hec predicatur de aliquo sine additione cuiuscumque termini in casu obliquo. sicut sortis est homo. quibus non sit alicuius homo. Et tale nomen proprie loquendo non habet distinctionem exprimentem quid nominis. Nomen autem connotatiuis proprie fecit vnum primo et aliud secundario. et vnum in recto et aliud in obliquo. Et tale nomen habet distinctionem exprimentem quid nominis. nec potest predicari vere de aliquo nisi sibi possit addi obliquus casus. Exemplum est de hoc conceptu album et similibus. Nam primo significat album. secundario albedinem. Subiectum fecit in recto et albedinem in obliquo. Nec potest sortis esse albus nisi hec sit vera. sortis est albus albedine. sortis est quantum quantitate. longus longitudine. Conceptus autem relatiuis cretus maxime habet predicatas adiciones quas conceptus connotatiuis. Sed differunt in hoc quicquid conceptus connotatiuis hec predicat de aliquo conuenienter potest sibi addi suum abstractum in obliquo solus. quia nihil est album nisi sit albus albedine. nec calidum nisi sit calidum caliditate. Sed quoniam conceptus relatiuis predicat vere de aliquo. semper potest sibi uenienter addi obliquus casus qui non est eius abstractum. Exemplum est de domino. patre. et sic de alijs. quia sortis non est dominus nisi sit alicuius serui dominus. Nec potest esse pater nisi sit alicuius filij pater. Nec similis nisi alicui habenti similem qualitatem. Nec equalis nisi habenti quantitatem. et ita est de omnibus relatiuis nominibus. Ad principale argumentum patet ex dictis.

Explicit quintum quotlibet venerabilis wilhelmi de cam anglici etc.

Questio. i. sexti quotlibeti.

Trum homo

potest saluari sine caritate creata. Et arguitur quod non. quia quicquid saluus est carus deo. sed nullus potest esse carus deo sine caritate. ergo nullus potest saluari sine caritate. Contra. deus potest omne absolutum distinctum ab alio separare et in esse sine eo conseruare. Sed gratia est aliquid absolutum distinctum ab alio. etc. Dic primo ponam distinctionem de potentia dei. Secundo dicam ad questionem. Circa primum dico quod quidam deus potest facere de potentia ordinata. et quedam de potentia absoluta. Nec distinctio non est sic intelligenda quod in deo realiter sint due potentie quibus vna sit ordinata. alia absoluta. quia vnicuique est potentia in deo ad extra quam omni modo est ipse deus. Nec sic est intelligenda quod aliquid potest deus ordinate facere. et alia potest absolute et non ordinate. quia deus nihil potest facere inordinate. Sed est sic intelligenda quod potest aliquid aliquando accipitur secundum leges ordinatas et institutas a deo. et illa deus dicitur posse facere de potentia ordinata. Aliter accipitur posse pro posse facere omne illud quod non includit contradictionem fieri. siue deus ordinauit se hoc facturum siue non. quia deus multa potest facere quod non vult facere. secundum magister li. i. s. iij. di. xliij. Et illa dicitur posse de potentia absoluta. Sicut papa non potest aliquid secundum iuris statuta ab eo que tamen absolute potest. Ista distinctio probatur per dictum saluatoris Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum dei. Cum enim deus sit equalis potentie nunc sicut prius et aliquid aliquid introterunt in regnum dei sine omni baptismo. sicut patet de pueris circumcisio tempore legis de functionis antequam haberent usum rationis. ergo et nunc est possibile. Sed illud quod tunc erat possibile secundum legem tunc instituta. nunc non est possibile secundum legem nunc instituta. licet absolute sit possibile. Circa secundum articulum dico primo quod homo potest saluari sine gratia creata de potentia dei absolute. Nec conclusio probatur primo sic. Quid quid deus potest facere mediante secunda

causa in genere cause efficientis vel finis. potest immediate pro se. sed caritas creata si sit causa siue efficiens siue dispositiua disponens ad vitam eternam erit causa secunda efficiens vel finis. ergo sine ea deus potest dare alicui vitam eternam. Preterea agens quod non determinat ad certum cursum et ordinem rerum secundum alium ordinem res illas producere potest. Sed deus est tale agens. ergo potest dare vitam eternam alicui facienti bonum opus sine tali gratia que est principium merendi. Preterea quod potest dari alicui non tanquam premium pro merito pro dari sibi de potentia dei absolute sine omni habitu primo qui est principium merendi. sed actus beatificus dabatur paulo in raptu. quia tunc vidit essentiam diuinam non tanquam premium pro merito. ergo potest sibi dare vitam eternam sine tali gratia que est principium merendi. Preterea non est maior repugnantia actus meritorij ad naturam in solis naturalibus constitutam quam actus demeritorij. sed voluntas potest ex se in actum demeritorij. Minor est manifesta. Maior probatur. quia non est simpliciter ubi non est magis. Sicut quod non est album non est magis album. Sed actus meritorij ad naturam in solis naturalibus constitutam non est aliqua repugnantia. ergo non est maior repugnantia. Preterea nihil est meritorij nisi quod est in nostra potestate. sed illa caritas non est in nostra potestate. sed actus non est meritorius principaliter propter illam gratiam. sed propter voluntatem liberam causantem. ergo posset deus tale actum elicere a voluntate acceptare sine gratia. Secundo dico quod nunc saluabilis homo nec saluari poterit. nec vnicuique eliciet nec elicere poterit actum meritorij secundum leges a deo ordinatas sine gratia creata. Et hoc teneo propter scripturam sacram et dicta sanctorum. Et si dicitur quod prima conclusio continet errorem Pelagij. Respondeo quod non. quia Pelagius posuit quod de facto non requiritur gratia ad vitam eternam habendam. sed quod actus ex parte naturalibus elicetus est meritorius vite eterne de condigno. Ego autem pono quod solum actus meritorius pro potentiam dei absolute acceptantem. Ad argumentum principale dico quod caritas dupliciter accipitur. Uno modo pro vna qualitate anime. Alio modo pro acceptatione diuina. Primo modo acci-

piendo caritate potest homo esse carus deo sine caritate. sed non secundo modo.

Questio. ii.

Trum deus de

necessitate acceptet actum elicitum ab habente caritatem creatam. Et arguitur quod sic. quia quod est de se secundum suam essentiam laudabile et acceptabile si causet actum ille necessarius est laudabilis et acceptus. sed caritas creata est huiusmodi secundum apostolum. i. ad Cor. ergo etc. Contra. Quidquid deus agit ad extra contingenter agit et non necessario. ergo nullus actus necessarius acceptat. Dic primo ponam unam distinctionem de necessitate. Secundo ad questionem. Circa primum dico quod duplex est necessitas. scilicet absoluta. et ex suppositione. Necessitas absoluta est quando aliquid simpliciter est necessarium ita quod ex oppositum esse verum includit contradictionem et sic hec absoluta est necessaria. homo est risibilis. deus est. et huiusmodi. quia contradictio est quod hec sint false. et contradictorie vere. Necessitas ex suppositione est quando aliquid conditionalis est necessaria quous tam antecedens quam consequens sit contingens. Sicut hec est necessaria. si petrus est predestinatus petrus salvabitur. et tamen tam antecedens quam consequens est contingens. Vel quando aliquid talis consequentia est necessaria. tunc dicitur necessitas ex suppositione. Secundo dico quod de non de necessitate acceptat actus elicitum ex caritate creata loquendo de absoluta necessitate. Sed potest de potentia sua absoluta istum actum non acceptare. accipiendo non acceptare per non velle alicui dare vitam eternam. Non probo. quia secundum sanctos deus nihil agit ad extra de necessitate. nec aliquid aliud a se vult necessario. ergo quantum ad actum positum in viatore deus non de necessitate nature vult sibi dare vitam eternam. et per consequens potest non acceptare tales actum. Preterea quod potest non esse absolute potest carere vita eterna. ergo quod deus potest velle in nihilum redigere potest non acceptare ad vitam eternam. sed quoties actu vel habitu positum in viatore potest deus velle tam actum quam habitum quam etiam subiectum utriusque in nihilum redigere. etc. Preterea deus potest conservare talem actum et

habitu in viatore sine vita eterna perpetuum. ergo potest semper sic conservare in perpetuum. quia eadem ratio est. Tertio dico quod de necessitate acceptat actus elicitum ex caritate. loquendo de necessitate ex suppositione. quia hec consequentia est necessaria. deus ordinavit et instituit per leges iam datus quod talis actus ita elicitus sit acceptandus. ergo deus illi actum iam elicitum acceptat. quia antecedens non potest esse verum sine consequente. et tamen tamen antecedens quam consequens est simpliciter contingens. Sicut ista consequentia est necessaria. Petrus est prescius ergo dominabitur. et tamen tamen antecedens quam consequens est simpliciter contingens. Ad argumentum principale dico quod laudabile accipit multipliciter. Uno modo per omni natura que est bona sine sit creata siue increata. Sic loquitur Augustinus. de liber. arbi. d. Si laudat rationalis creatura que facta est. nemo dubitat laudandum esse que fecit. Alio modo dicitur cuius bonitas ordinatur ad aliquem alium actum. sic dicitur primo Ethicorum. quod optimorum non est laus. Tertio modo dicitur ut opponit vituperabili. et sic est aliquid bonum existens in nostra potestate dignum retributione et laude. ut vituperabile est aliquid viciu existens in nostra potestate dignum increpatione et pena. Et de isto dicitur. Ethicorum a primo. Nullus itaque inpropabit ceco ex natura vel infirmitate vel ex plaga. sed magis miserebitur. cum autem qui ex vini potatione vel alia incontinentia omnis vitis increpabitur. Etiam autem que circa corpus maliciarum que in nobis increpantur. que in nobis. increpantur. que non in nobis autem. non. Et sic accipit Augustinus. de li. arbi. Bonus qui huc aut illuc voluntas convertitur nisi voluntarius atque in nostra potestate positus. neque laudandus cum ad superiora. neque culpandus homo esset cum ad inferiora detorquetur. Primo modo et secundo caritas est laudabilis sed non tertio modo. Nec sumus laudandi sic. quia deus nobis infundit charitatem que non est in potestate nostra. quam sumus aliquo modo laudabiles si nos disponimus ad recipiendum charitatem. Similiter charitas laudabilis est in quantum est operis meritorij causa et principium.

Questio. iii.

Trum corpus christi

si incipiens esse sacramentum sub specie panis in altari vere mutatur localiter. Et arguitur quod non. quia corpus christi omnino locum retinet quem habuit prius. ergo non mutatur locum. et per consequens non mutatur localiter.

Contra. mutari localiter est aliter se habere ad locum nunc quam prius. sed corpus christi incipiens esse in altari aliter se habet ad locum quam prius. quia modo est in loco hostie consecrate et prius non. ergo mutatur localiter. Dic primo distinguam de mutatione locali. Secundo ad questionem. Circa primum dico quod mutari localiter accipitur large et stricte. Large dicitur quando corpus vere et realiter existit alicubi in loco ubi prius non fuit. si per mutationem localem alteri. sine deserat locum priorem sine non. sine etiam existat circumscriptive in loco siue non. Istud modo dicimus si ignis convertatur in aerem. ita quod per succedit igni in loco. quod aer vere mutatur. quia vere est in loco ubi prius non fuit. Stricte autem dicitur aliquid moveri localiter. quando aliquid mobile per motum localem deserit aliquem locum et acquirit alium. et sic loquitur philosophus de moveri localiter.

Circa secundum dico quod accipiendo mutari localiter primo modo. scilicet large. sic corpus christi vere et realiter mutatur localiter. quod probo primo. quia sicut materia non potest recipere novam formam sine mutatione sui. ita nec corpus christi ubi prius non fuit sine mutatione illius corporis. Sed corpus christi quando est sub hostia est ubi prius non fuit. ergo mutatur localiter. non autem per conditionem loci prius habitum sed per acquisitionem loci prius non habitum. Preterea ad variationem fundamenti sequitur variatio respectus. sed corpus christi et species panis sunt diversae fundamenta. ergo respectus ubi et partem sunt diversi in corpore christi et specie panis. Tunc sic illud cui acquiritur respectus mutatur. sed corpus christi est in hostia mediate vel immediate. Si primo modo. et prius non fuit in illo loco immediate. nec aliquid corpus christi mutatur localiter per cuius motum dicitur nunc corpus christi immediate esse in loco hostie. ergo mutatur corpus christi localiter. Si autem sit in loco hostie solus mediate. Contra. Omne quod appetit alicui mediate alio cuius modo competit. non competit illi nisi propter speciales unionem unius ad alium siue aliud quod non prius

habuit Exemplum. ignis dicitur calefacere quia calor calefacit cui illa actio primo competit et hoc est propter speciale unionem ignis ad calorem que est informatio. Sicut et huiusmodi passum. quia natura humana sibi unira patitur. et nisi esset illa unio non diceret verbum passum. sed corpus christi non aliter unum illis speciebus quam angelus unum corpori cui est prius. ergo corpus non est in illo loco mediante specie. sed immediate. Ideo dico quod extendendo mutari localiter large ad esse alicubi realiter postquam fuit alibi et non ibi. non per mutationem localem alterius (quod dico propter corpus non mutatum in situ aliquo modo circumdatum diverso aere continere diversis temporibus) sic corpus christi mutatur localiter quando incipit esse sub hostia sacramentaliter. et illa mutatio est acquisitiva non ut loci prius non habitum. sed non est deperditiva loci prius habitum. Sed accipiendo mutari localiter stricte sic accipit philosophus per acquisitionem unius loci et deperditionem alterius. Sic dico quod corpus christi non mutatur localiter per hoc quod incipit esse sacramentaliter sub hostia. hoc probo. quia si sic tunc desineret esse in celo quando incipit esse in altari. quod est hereticum. Preterea si per motum localem proprie dictum incipit esse sub hostia quando est consecratum. tunc simul et semel moveret motibus localibus oppositis. quia celebratio simul est in diversis locis oppositis sursum et deorsum ante et retro. Ad argumentum principale per utrumque patet ex dictis.

Questio. iii.

Trum deus potest

remittere peccatori culpam et penam sine infusione gratie create. Et videtur quod non. quia nullus est quin sit gratus deo aut reprobatus ab eo sed per peccatum est homo reprobatus et per gratiam acceptam. ergo nullus est nec esse potest qui sit in peccato vel gratia. ergo expulsio unius insert formaliter infusionem alterius.

Contra. hoc facere non includit contradictionem. ergo deus potest hoc facere. Ad istam questionem. presupposita una dist. d. potentia dei absoluta et ordinata in prima quod. b. sexti habitus. Dico primo quod deus de potentia sua absoluta potest si sibi placet omnem culpam tam originalem quam actualement remittere sine infusione gratie create. hoc probo primo sic.

Quæcūq; pōt acceptare tanq; dignūz vita eterna sine omni gratia creata ifusa illi potest remittere omnē culpam sine omni gratia creata. sed deus de potentia sua absoluta si sibi placeret posset peccatozem acceptare ad vitam eternā sine gratia. ergo pōt sibi remittere zc. Maior z minor patēt ex dicitis prius. quia eadem ratio probat q; potest peccatozem acceptare sine gratia creata sicut hominē existentē in puris naturalibz

Præterea nō videt contradictio qn deus possit dare alicui peccatozi visionē sue essentie in illo instanti in quo dat sibi gratiam. Nec multo magis est aliqua contradictio qn in illo instanti in quo potest sibi dare gratiam acceptet eum ad vitā eternā. et p;sequens sine illo instanti in quo potest sibi dare gratiam potest sibi deus si placuerit remittere culpam sine omni grā creata. potest em̄ vnum d; donis suis dare sine alio. z vnum alteri p;ponere sicut sibi placet

Præterea nō includit contradictionez peccatozem existere in puris naturalibz. z per cōsequens deus potest hoc facere. sed q; est in puris naturalibus nec est in gratia nec in culpa. ergo non includit contradictionez q; peccatozi remittat culpa sine gratie ifusione Præterea non tm̄ repugnat gratia culpe sed etiam status innocentie. S; nō est contradictio q; peccatoz reducatur ad statū innocentie sine gratia. q; potest deus remittere culpam sine gratia infusa Præterea non minoris efficacie est potentia dei absoluta sup quācūq; creaturā q; virtus actiua creata respectu sui effectus. Sed virtus actiua creata p alterationez potest reducere se ad p̄stinum statum. patet de aqua calida que reducitur ad frigiditatez. ergo sine omni contradictione potest de; reducere adā post peccatū ad pristinum statum innocentie. z p;sequens potest sibi remittere culpaz sine gratia creata. Exemplū est ad hoc. Hāret potest inimico suo omnē offensam sine omni dono sibi dato z omnez culpam sibi remittere. potest ergo multo magis hoc de; facere. Secundo dico q; deus pōt peccatozi remittere omnē penam sine gratie ifusione. quod patet. q; sicut deus instituit penam eternam alicui peccatozi infligēdā p peccato mortali sine infusione alicui ppositiui. ita potest sibi illam penam et obliga-

tionem siue offensam omnem remittere siue cuiuscūq; infusione. z p cōsequens nō requirit gratia ad hoc. Præterea de; potest suspendere infictionē pene illius p peccato ad certū tempus (manifestum est) sine omni infusione gratie. ergo eadem rōne potest suspendere infictionē illius pene in ppetuū absq; hoc q; infundat aliquā gratiam. Et p;sequens potest sibi remittere culpaz sine gratie infusione Tertio dico q; fm leges iam ordinatas a deo non potest de; remittere culpam nec penam sine infusione gratie. Et hoc soluz potest pbari p scripturam sacram. Ad argumentū principale dico primo q; aliquis potest esse gratus deo sine caritate creata de potentia dei absoluta. sicut patet ex predictis Secundo dico q; est dare medium. Nam existens in puris naturalibus nec est gratus deo speciali actione nec reprobatus. z ideo de; possit peccatozi remittere peccatū z reducere euz ad statum innocentie siue ponere eū in puris naturalibus.

Questio. v.

Trū aliquod de

v deo p̄dicat affirmatiue quod nō est deus. Et videtur q; nō. q; in omni affirmatiua p̄dicatione est identitas p̄dicati ad subiectū. aliter esset p̄positio falsa. ergo qd non est deus nō p̄dicat de deo Contra. Cōceptus p̄dicat d; deo z tm̄ cōceptus non est deus. q; zc. Ad istaz q; dico vlr. Nullū p̄dicabile de deo ē deus. quia omne p̄dicabile aut est in scripto. aut in voce. aut in mente fm Boetius sup primū Periarne. Sed nullū illorū est deus. q; zc. Sed nō nihil p̄dicat affirmatiue d; aliq; nisi sit totalr idē cū illo. q; Præterea de deo p̄dicat deus. sed de nullo cōceptu p̄dicat deus. q; zc. Præterea p̄dictio videt dicere q; cōceptus nō est de; q; p̄dicat de deo. z tm̄ qdqd vere p̄dicat de deo p̄dicat d; illo cōceptu. Sed hec dicit illa opinio q; zc.

Pro istis responsionibus est sciendum. q; in oibz p̄pōnibz. tā mētali q; vocali. qnq; subijcitur nomen. et predicatur p nomine z conceptu. Exemplum est de istis. homo ē nomē. hō est nri casus. q̄tū ad vocē. Enō infinitū ē cōceptus p̄positus. ens infinitū est cōceptus p̄prius deo q̄trum ad cōceptuz. Qnq;

subijcitur z p̄dicat p̄re significata. Exēpluz in istis. ens infinitū est increatū summum bonum z hmōi. Hunc aut tales. q; qd p̄dicatur de diffinito p̄dicat de diffinitōe z econuerso. Similiter quicqd p̄dicat de subiecto p̄dicat de sua passione. z huiusmodi. sunt intelligende quādo termini in p̄positionibz supponunt significatiue z p̄sonaliter p suis suppositis. Non aut si supponant p intentione secunda simpliciter. p̄ qd tales p̄positiones sunt vere. Animal rationale est oratio indicans quiditatem hominis. Risibile p̄dicatur per se secūdo modo de homie. z tamē tales sunt false. hō est oratio indicans quiditatem hominis. homo p̄dicat p se secūdo modo de homine Ita q; quid p̄dicat de deo p̄dicat de hoc cōceptu ens infinitū ter minis acceptis significatiue. et tamē iste cōceptus non est deus Sicut qd quid p̄dicat de deo p̄dicat de hoc cōposito ex duobz noibz. ens infinitūz si omēs termini accipiunt significatiue. q; omne quod est infinitū est deus. z omne qd est deus est ens infinitum. et tamen hoc cōpositū non est deus. z hoc quia in talibz p̄positionibus cōceptus z nomina nō supponunt nec stant p cōceptibz vel noibz. s; p̄ore significata. Un̄ dicit p̄s. i. Elenc. Ut mur vocibus p rebus significatis. Nō suppositis dico ad argumentū negando assumptū. Nam vñū nomē synonymū p̄dicat de quocūq; de q; p̄dicat alterū. si termini sumant significatiue. et tm̄ vnum nomen synonymū non est idē totaliter cū alio quia nomia synonyma sunt distincta noia q̄uis significant oīno idem. Si dicit q; non loquor de noibz nec de cōceptibz. sed d; re corrdente. Rūdeo. nō nego rem significatā p nomen z cōceptum talem esse deuz tamē dico q; nec nomē nec cōceptus ē deus. Ad argumentū dico q; deus p̄dicatur de cōceptu dei. sed nō debet sic exerceri. cōceptus ille est deus. sed sic. ens infinitum est deus Ubi p̄dicat deus de isto cōceptu dei. nō aut p cōceptu. sed p re significata p cōceptū. puta p ipō deo Sic hec est ha. genus p̄dicat de spē non p se sed p supposito. puta p isto boie z illo. q; ille hō vere ē aial Si em̄ dicit sancti q; qdā sunt noia q; p̄dicant de deo ex tpe. z qdā de singul p̄sonis. z qdā nō de singlis p̄sonis. Sicut di-

cinus. deus est creator. refugiu zc. z tm̄ nō mē non p̄dicat de deo p noie. q; non denotat q; de; sit hō nomē creator vlr hoc nomen refugiu. Sed denotat q; deus sit res significata p hoc nomen. ita cōceptus p̄dicat de deo. nō tm̄ p cōceptu. quia nō denotat q; deus sit ille cōceptus. sed denotat q; sit res cuius est ille cōceptus z similitudo Ad formam dico q; deus vere p̄dicat de deo. sed deus nō p̄dicat de cōceptu dei. veruz est qn supponit p se sicut dicendo iste cōceptus est deus. sicut nullū nomē est deus. sed qn cōceptus dei stat significatiue tūc p̄dicat de deo. nō in actu signato sed in actu exercitato. Un̄ tota difficultas z solutio istī q̄stionis stat in illa difficultate logicali d; actu signato z actu exercitato. d; qua alias patet. Ad tertiu dico q; nulla est contradictio dicere. q; qd p̄dicat de deo p̄dicat d; cōceptu dei terminis in p̄pōnibus acceptis significatiue. z tm̄ q; ille cōceptus nō est deus. z hoc q; p̄dicatio nō debet sic exerceri. cōceptus est deus. sed sic. ens infinitum ē deus ubi accipit cōceptus nō p cōceptu sed p deo ē est cōceptus. sicut hic non est contradictio. subiectū nō est sua passio. z tm̄ q; quid vere p̄dicat de subiecto vere p̄dicat d; sua passioe. eo q; subiectū z passio p̄uertuntur Sicut diffinitū nō est sua diffinitio. et tm̄ dicimus. q; quid p̄dicat de diffinito etiaz p̄dicat d; sua diffinitōe. Sicut dicim; q; spē specialissima nō est gen; z tm̄ quicqd p̄dicat de spē specialissima p̄dicat de genere. quia q; qd p̄dicat de boie p̄dicat de aiali vlr vlr p̄cularit. Ad argumentū principale dico q; ad veritatē p̄pōnis affirmatiue nō requirit identitas p̄dicati cū subiecto. sed sp̄ requirit identitas rei significate p subiectū z p̄dicatū. z hoc sufficit ad e; veritatem. z sic est in p̄posito.

Questio. vi.

Trum cognitio

v intuitiua possit eē de obiecto nō existente Et arguitur q; non. quia contradictio est q; visio sit et nihil videtur. ergo contradictio est q; visio sit et obiectum visum non sit. Contra. Visio est qualitas absoluta distincta ab obiecto. ergo potest esse sine contradictioe siue obiecto. In ista questione pono duas

conclusiones. Prima est quod cognitio intuitiva potest esse per potentiam dei et obiecto non existente. quod probatur primo per articulum fidei. Credo in deum patrem omnipotentem. Quem sic intelligo. quod quilibet est diuine potentie attribuentium quod non includit manifestam contradictionem. sed illud fieri a deo non includit contradictionem. ergo etc. Preterea in illo articulo fundatur illa propositio famosa theologorum. quod deus producit mediantibus causis secundis potest immediate sine illis producere et seruare. Et ista propositio arguendo sic. Omne effectum quem deus mediantibus causis cum causa secunda potest immediate per se causare. Sed in noticia intuitiuam corporalem potest mediantibus obiecto. ergo potest in eam immediate per se. Preterea omnia res absoluta distincta loco et subiecto ab alia re. potest per potentiam diuinam existere alia re absoluta destructa. Sed visio stelle in celo quam intuetur est huiusmodi. ergo etc.

Et si dicis quod secundum istam rationem sequitur quod deus possit videri beatifice et intuitiue. non exhibita sua presentia actuali in ratione obiecti actualiter presentis ipsi intellectui. quod falsum est et erroneum. Respondeo quod est aliqua habitudo in arguendo. quod quia deus potest facere talem visionem sine obiecto creato a quo non dependet nisi tanquam causa secunda. ergo deus potest videri intuitiue et beatifice non exhibita sua presentia actuali in ratione actus presentis ipsi intellectui a quo obiecto dependet illa visio tanquam causa prima. Nam quibus secundum doctores deus potest facere effectus priores causarum secundarum sine illis causis secundis. non tamen potest aliquid quem effectum facere sine causa prima. Unde sicut non est possibile quod color causet effectum visionem suam in oculo nisi sit actualiter presentis. ita non est possibile quod deus causet visionem in intellectu nisi exhibita sua actuali presentia. Secunda conclusio quod naturaliter cognitio intuitiua non potest causari nec conseruari obiecto non existente. Locus ratio est. quia effectus realis non potest produci de non esse ad esse nec conseruari ab illo quod nihil est. et per consequens naturaliter loquendo requiritur tam causam producentem quam conseruantem existere. Et si dicis si quis videat solem et post intret obscurum locum appareret sibi quod videat solem in eodem situ et

eadem magnitudine. ergo visio solis remanet ipso absente. et eadem ratione remaneret ipso non existente. Rursus non manet visio solis. sed manet aliquid qualitas pura lux impressa oculo et illa qualitas videtur. et si intellectus fornicet talem positionem. lux videtur in eodem situ etc. et sibi assentiat decipitur propter illam qualitatem impressam visam.

Ad argumentum principale dico quod contra dictio est quod visio sit et quod illud quod videtur non sit in effectu nec esse possit. ideo contradictio est quod chymera videatur intuitiue. Sed non est contradictio quod id quod videtur nihil sit in actu extra animam diuino modo possit esse in effectu vel aliquando fuit in rerum natura. sic est in proposito. Unde deus videtur ab eterno oculis rebus factibiles et tamen tunc nihil fuerunt.

Questio. vii.

Truque essentia di-

uina ut in patre est incopossibilis filio. Et arguitur quod sic. quia pater est incopossibilis filio. ergo essentia ut in patre. consequentia tenet. quia omnino idem sunt. Contra. reduplicatiua infert suam presentem. sicut sequitur. homo in quantum animal est sensibilis. ergo homo est sensibilis. christus secundum quod est homo est passus. ergo sequitur. essentia ut in patre est incopossibilis filio. consequens est falsum secundum omnes. ergo etc. Ad istam questionem dico quod essentia diuina ut in patre non est incopossibilis filio. imo illa est simpliciter neganda. essentia diuina ut in patre est incopossibilis filio. quod probatur primo sic. Omne incopossibile alteri non est ipsum. Si ergo essentia ut in patre est incopossibilis filio. essentia ut in patre non est filius. et ita essentia diuina aliquo modo non est filius. et per consequens filius aliquo modo non est essentia diuina. Et ita sequitur quod filius aliquo modo non est deus. Preterea si essentia ut in patre non est copossibilis filio. essentia ut in patre distinguitur a filio. Consequens est falsum. ergo et antecedens. falsitas consequentis patet quia si essentia ut in patre distinguitur a filio. posset prececi quod essentia ut in patre generaret filium. quia non propter aliud negatur essentiam generare filium. nisi quia essentia non distinguitur a filio sed est filius.

Preterea appone reduplicatiua reduplicatiua manente affirmatiua est bona consequentia ad precentem. sicut sequitur. christus secundum quod homo est passus. ergo christus est passus. ergo consequenter ista propositio est bona. essentia ut in patre est incopossibilis filio. igitur consequens est falsum. et ratio. Preterea arguendo a determinabili sumpto cum determinatione non distrahente nec diminuente ad ipsum per se sumptum est bona consequentia. secundum Aristoteli. h. p. arme. Sed reductio non est determinatio distrahens nec diminuens. sed magis denotat causam inherenter predicati ad subiectum. ergo sequitur. essentia ut in patre est incopossibilis filio. ergo essentia est incopossibilis filio. Si dicis quod reductio est determinatio distrahens. et ideo non sequitur. Contra. distrahens determinatio non impedit talem consequentiam. sed magis promouet. sicut inducitur pater. quia sequitur. homo albus est animal ergo homo est animal. Si dicis quod non sequitur negatiue. sicut non sequitur. sortes non est homo albus. ergo sortes non est homo. Hanc autem virtualiter ista est negatiua. essentia ut in patre est incopossibilis filio. Contra. semper arguendo a determinabili sumpto cum determinatione distrahente ad determinabile per se sumptum est bona consequentia affirmatiua et negatiua. Dum determinatio distrahens prececi negationem. hoc posita instantia subiecti. sicut si homo albus sit. ista consequentia est bona. homo albus currit ergo homo currit. Ita sequitur negatiue. homo albus non currit. igitur homo non currit. Sed ista appone. essentia ut in patre est incopossibilis filio. ita determinatio distrahens prececi negationem inclusam in hoc vocabulo incopossibilis. ergo cum essentia ut in patre sit. propositio est bona. et ita pater quod in ista reduplicatiua ista reduplicatio non tamen dicit modum quo essentia habet a patre. sed dicit quod essentia patet est in patre est incopossibilis filio. et quod ut sic distinguitur a filio. quod est falsum.

Sed contra. essentia ut in patre dicit modum quo essentia diuina habet a patre. qui modus habendi non est in filio. ergo etc. Preterea hic est fallacia consequentis a destructione inferioris. essentia ut in patre est incopossibilis filio. ergo essentia est incopossibilis filio. Ad primum dico quod si ista reduplicatio ut in patre tamen dicit modum quo essen-

tia diuina habetur a patre. propter quod ista est vera. essentia ut in patre est incopossibilis filio. eadem ratione hec esset vera. essentia ut in filio est incopossibilis patri. et per consequens hec esset vera. essentia ut in patre est incopossibilis essentie ut est in filio. consequentia patet. quia per istam. essentia ut in patre est incopossibilis essentie ut in filio non denotatur nisi quod sunt diuersi modi habendi quibus essentia habet a patre et filio. falsitas consequentis patet. quia si essentia ut est in patre esset incopossibilis essentie ut in filio sequitur quod essentia ut in patre distinguitur ab essentie ut in filio. et quod sequitur quod essentia esset numerata triplicata. quod est absurdum.

Ideo dico quod non tamen dicit modum quo essentia habet a patre. sed dicit quod essentia patet est in patre non est possibilis filio. et quod ut sic distinguitur a filio. Ad secundum dico quod non est in secunda fallacia propositio. quia in ista non destruitur nisi id quod precise sequitur hanc dictionem incopossibile. quia in illo non negat nisi id quod sequitur. non id quod prececi. Sed illud quod prececi ly incopossibile in antecedente non est inferius ad illud quod sequitur eandem dictionem in consequente quia nihil sequitur nec in antecedente nec in consequente nisi filio. sicut manifeste patet. ergo hic non arguitur a destructione inferioris etc. Ad argumentum principale dico quod inter patrem et essentiam est talis non identitas quod essentia est tres res et pater non. ideo illa consequentia non valet.

Questio. viii.

Truque similitudo

ut dissimilitudo sit aliqua parua res distincta a rebus absolutis. Et arguitur quod sic. quia impossibile est aliquid transire de contradictorio in contradictorium nisi per mutationem. Sed sortes albus primo non similis postea fit similis ergo sortes mutat. non ad absolutum. ergo ad respectum. Contra. illa que per nullam potentiam possunt separari ab inuicem non sunt distinctare aliter. Sed similitudo per nullam potentiam potest separari a duabus albedinibus. quia contradictio est quod duo alba eque intensi sint. et non sint similia. ergo etc.

Ad istam questionem dico quod nec similitudo nec dissimilitudo est aliquid parua res me

dia distincta a rebus absolutis. Quod probatur multipliciter. Primo sic. Dicitur res realiter distincta ab alia quarum neutra est pars alterius potest perfecte intelligi alia re non intellecta. Sed impossibile est intelligere similitudinem sine omni alia re. Et dicitur. Maior pars quod intellectio unius rei totaliter disparata vel totaliter distincta ab alia re disparata non plus dependet quam intellectio effectus dependet ab intellectu sue cause essentialis. Sed illud quod est effectus potest perfecte intelligi non intellecta sua causa. Et dicitur. Maior patet. Quia si intellectio unius rei dependet essentialiter ab intellectione alterius. hoc est vel quod sunt unum realiter. vel unum dependet essentialiter a reliquo. vel quia unum necessario coexistit reliquo. Primum non datur. neque secundum dari potest. quia essentialiter dependet quilibet absoluta creatura a deo quam una ratio dependet ab alia. et tamen creatura perfecte potest intelligi non intellecto deo. sicut potest perfecte videri oculo corporali non viso deo. Hec tertium potest dari. quia eque necessario creatura absoluta coexistit deo sicut una similitudo aliam. et tamen creatura potest intelligi non intelligendo deum. Confirmatur. quod iste similitudines separant quo ad subiectum. Quia una est bictralia rome. et possunt separari intelligi. Mirabile enim esset si angelus non posset videre similitudinem in albedine existente hic. nisi videat similitudinem existentem rome. Minor probatur. quod si una potest intelligi sine alia similitudine tunc potest intellectus evidenter scire quod sortes est similis. et tamen dubitare et ignorare utrum sit alicui alteri similis. Quis patet. Quis probatur sic. quia si deus crearet unum angelum qui prima sua visione videret sortem et similitudinem in eo. et nullam aliam rem. iste evidenter sciret istam propositionem. sortes est similis. sicut videns sortem et albedinem in sorte. scit evidenter quod sortes est albus. et tamen iste dubitat utrum sit sortes alicui similis. quia aliam similitudinem nunquam vidit. Hec potest scire per discursum. quod per positum ista visio est prima cognitio istius intellectus et nunquam prius intellexit nec intuitivum nec abstractivum quamcumque rem aliam. Secundo arguo sic. Dicitur creatura agit in determinatam distantiam ultra quam non potest agere. si autem duo corpora. unum album. aliud nigrum. per potentiam divinam tamen distantia. et omne

agens presens uni est insufficienter approximatum ad producendum quicumque effectum in alio. Si tunc per potentiam divinam aliquid agens productivum albedinis debite appropinquet corpori nigro causabit albedinem in illo. nihil causando in alio corpore albo. quod respectu sui improportionabiliter distat. et per omnia ista duo corpora erunt alba et similia sine omni similitudine distincta ab eis. Et si dicitur quod per positio assumpta de actione in certa distantia habet veritatem de absolutis. non de respectivis. Contra. tunc sequeretur si deus faceret mille mundos. et unum agens causaret albedinem in uno causaret similitudinem in mille mundis. quod in quolibet mundo potest esse aliquid individuum album. Tertio sic. deus potest facere omne absolutum prius sine posteriore. ergo potest facere duo absoluta alba sine omni similitudine posteriore. et tamen illa erunt similia. ergo similitudo non est talis res media. Et si dicitur quod erunt similia non tamen per similitudinem. Contra si similitudo sit aliqua alia res ab absolutis. tunc similitudo et simile se habent sicut albedo et album. et per omnia sicut impossibile est aliquid esse album sine albedine. ita impossibile est aliquid esse simile sine similitudine. Similiter si sunt similia sine similitudine media. tunc frustra ponitur aliqua similitudo media. Quare arguo sic. sicut contradictio dicitur de aliquibus est viacludendi distinctionem. ita impossibilitas recipiendi predicationem contradictoriarum principium ad esse est viacludendi identificationem illorum. Sed similitudo sortis ad platonem non potest esse sine similitudine platonis ad sortem nec e converso sine contradictione. Ista similitudo est realiter illa similitudo. sed similitudo sortis ad platonem non est subiectivum in platone. et necessitas similitudo platonis ad sortem est subiectivum in platone. quia eadem est. Hec similitudo platonis ad sortem est subiectivum in sorte. manifestum est. ergo nullibi est subiectivum. et non est talis parva res. Si dicitur quod unum non potest esse sine alio. quia sunt simul natura et non propter identitatem. Contra. quid intelligis per esse simul natura. Aut quod contradictio est unum esse sine alio. et ita contradictio est creatura esse sine relatione ad deum. Et per hoc probatur identitas eorum. Aut intelligis quod neutrum dependet ab alio. ergo ille due

similitudines non sunt simul natura. quod ille due similitudines mutuo dependent a se. Aut intelligis quod sunt eque perfecta. et tunc filiarum et paternitas non sunt simul natura. quod cum sint alterius rationis secundum eorum. una est perfectior alia. Quinto. quia si similitudo esset talis parva res. aut esset divisibilis. aut indivisibilis. Si primo modo. tunc est quantitas et extensa sicut albedo. Si secundo modo tunc est tota in tota albedine. et tota in quolibet parte. cum quilibet pars sit similis. et tunc si una pars albedinis cum sua similitudine annihilaretur per potentiam divinam. adhuc manebit eadem similitudo in toto in alia parte. quod est absurdum. Sed contra. nihil est idem realiter alteri sine quod potest naturaliter esse sine contradictione. sed albedo potest manere sine similitudine sic manifeste patet. Et dicitur. Preterea sortes albus est similis platonem et dissimilis iohanni nigro. Si ergo similitudo esset idem cum fundamento. similitudo et dissimilitudo essent eadem res. et ita non essent distincte relationes.

Ad primum istorum potest dici rationabiliter. quod albedo potest manere sine similitudine. Sed due albedines non possunt sine similitudine esse. quod similitudo supponit per duobus similibus conjunctionem acceptis. sicut nomen numerale. et ideo licet una albedo per se non sit similitudo. verum tamen due albedines sunt similitudo ut stat significativum. sicut sortes non est duo. sed sortes et plato sunt duo ut stat significativum.

Aliiter potest dici quod similitudo est quodammodo conceptus significans duo alba coniunctis de quibus tamen non predicatur affirmative. et ille conceptus non est idem cum albedine. Et si dicitur quod similitudo est in hoc albo. sed illud album non est in hoc albo. et similitudo imposita aliud quam hoc album et illud album. Respondeo deo. proprie loquendo non est procedendum quod similitudo sit in hoc albo. sicut nec conceptus est in hoc ligno albo. Unum si argumentum probat equaliter quod creatio est alia res a deo et creatura. quod non potest hoc album plus esse sine similitudine quam deus potest esse sine creatione. et ita realiter est deus creans. et potest non esse creans. sicut hoc album est simile potest non esse simile. Et ideo sicut creatio activa non est realiter in deo. quod tunc deus nunc haberet aliquid in se quod non habuit ante mundi creationem quod falsum est. eodem modo proprie loquendo similitudo non est in albo. Et sicut procedit quod deus

realiter creans et creativus. Quis creatio realiter non est in deo. ita procedo quod hoc album est realiter simile. Quis similitudo non sit realiter in hoc albo. per hoc patet ad secundum.

Ad argumentum principale dico quod ille transitivus salvatur per hoc solum. quod sit unum aliud album quod prius non fuerat album. non per adventum alicuius rei primo albo. ut per solam positionem creature de deo nunc creans et prius non. Unum layci nihil intelligentes de relationibus ita indubitanter dicunt duos homines albos esse similes. sicut dicunt eos esse albos. quod non esset verum si similitudo esset quodammodo parva res de qua laycus nihil intelligit.

Questio. ix.

Truz equalitas

vel inequalitas sit aliqua res distincta a rebus absolutis. Et arguitur sic. quod tria non sunt idem inter se nec aliter alteri. Sed equalitas et inequalitas sunt duo contraria que non sunt idem cum absolutis que non contrariantur. Contra. quod proprie verificatur per rebus si due res sufficiunt ad eam veritatem. non est potentia tertia. Sed hec propositiones. quod quantitates sunt equeles vel inequales sunt boni et due quantitates sufficiunt ad eam veritatem. Et dicitur. Ad ista que dico quod nec equalitas nec inequalitas est aliquid res distincta a rebus absolutis. Quod probatur per rationem Scoti per quem probatur quod relatio creature ad deum non sit distincta a creatura absoluta. Et arguo sic. Illa que proprie insunt aliquid sine quibus illa non possunt esse sine contradictione sunt eadem realiter cum illis. sed due equalitates insunt proprie duabus equalibus quantitatibus. et contradictio est illas quantitates equeles esse sine istis equalibus. Et dicitur. maius sortem probatur dupliciter. Primo sic. Dua ratione illud quod proprie inest alicui sine quod illud non potest esse sine contradictione est idem realiter sibi. eadem ratione illa que proprie insunt aliquid sine quibus non possunt esse sine contradictione sunt eadem realiter cum illis. quia sicut deus potest facere prius sine posteriori. ita potest facere priora sine posterioribus. Secundo probatur maiore sicut Scotus. quia si iste due quantitates non possunt simul manere sine equalitate. Aut hoc. quia ista equalitas est prius natura quam iste quantitates. aut simul natura. aut propter idem ritatem equalitates. Sed equalitas non est per natura quantitate absoluta. Hec similitudo

matura fm omnes. ergo hoc est ppter iden-
tatem equalitatis cum istis quantitatibus
Ita q ista pdicatio sit vera. Iste due qua-
titates sunt equalitates. Vno: pbat. qd
manifesta ptradictio est q due quantitates
no trāsmutate fm locū nec fm augmentū
vel detrimentū. nec fm totum. nec fm pte
ita q nihil addat nec auferat vni q̄ alteri.
sint pmo equalis postea inaequalis. qz im-
possibile est q fiat talis transitus a ptrad-
ictio: in ptradictio: sine oī mutatione.
ergo equalitas nō est distincta ab illis qn-
titatibus. Secundo arguo sic. Si eqū-
tas sit talis res distincta. aut est indiuisibi-
lis. aut diuisibilis. Si pmo modo. erit to-
ta in tota q̄ntitate et tota in qualibet parte.
quia nō est subiectiue in aliquo indiuisibi-
li. Et quo sequunt mltā absurda. Primū
q̄ quelibet pars quantitatē sit equalis to-
ti. quia quelibet pars habet in se illam eqū-
litatem. Secundū q̄ cuiusq̄ corpori to-
tum q̄ntum est. equale eidem corpori que-
libet pars alterius q̄ntitatis est equalis.
Tertium est q̄ equalitas in vna parte po-
test manere ipsa destructa p potentiaz dei
in alia parte. Si sit diuisibilis et extēsa ita
q̄ tota equalitas sit in tota q̄ntitate. et p̄
in parte. cum cōponat ex p̄tibz eiusdem rō-
nis adhuc quelibet pars erit equalis alteri
et ita minima pars erit equalis maxime. qd ē
absurdum. Ad argumentū principale
dico sicut prius dictum est in alio quotli-
beto. q̄ equalitas et inaequalitas sunt incō-
plexa opposita non p̄trarie sed relatiue. rō-
nō possunt de eodē fm idē et respectu eius-
dem verificari. et ista incōplexa siue sint vo-
ces siue conceptus nō sunt idē inter se nec
cum re extra absoluta. sed tm̄ scant respec-
tus absolutos diuersimode et nullas res
distinctas ab absolutis rebus significant.

Questio. x.

Trū duplicitas

vel dimedietas sit res distincta
a rebus absolutis. Et arguit
q̄ sic. quia si essent eadem cū fundamento
tunc sicut ad quantitatē est motus augmen-
tationis. ita erit motus ad duplicitatem.
Cōtra pluralitas nō est ponēda sine ne-
cessitate. sed hic non est necessitas qz omnia
possunt saluari p̄ ceptus relationis. q̄ zc.

Ad istam q. dico q̄ non. quod p̄bo pmo
sic. Si duplicitas sit aliqua res. aut est in-
diuisibilis. aut diuisibilis. Si indiuisibi-
lis. q̄ro de subiecto eius pmo. aut est diuisi-
bile. aut indiuisibile. Non pmo mō. ma-
nifestum est. Nec secūdo mō. qz nullū acci-
dens indiuisibile esse pōt pmo in subiecto
diuisibili. Tū quia si sit indiuisibile opoz-
ter q̄ sit totū in toto et totum in qualibet p-
te. sicut aīa intellectiua q̄ est indiuisibilis ē
tota in toto et tota in qualibz parte Et tūc
in q̄cunq̄ est subiectiue forma illō pōt ve-
re denoiari a tali forma sicut in q̄cunq̄ est
albedo illud vere potest dici album. Se-
quit ergo q̄ q̄libet pars in qua est duplici-
tas erit dupla respectu eiusdem. et p̄ conse-
quens eadez pars erit minor aliq̄ et dupla re-
spectu eiusdem. Si sit accidens diuisibile
et extensum. q̄ro d̄ p̄tibz. aut sunt similes
aut dissimiles. Si pmo mō. tunc pueniūt
in nomine et diffinitōe totius. et ita q̄libet
pars duplicitatis erit duplicitas. et p̄ p̄ns q̄
libet pars erit dupla ad illud dimidiū ad qd
totum est duplū. et sic q̄libet pars dupli erit
dupla. sicut totū duplū. Si sint ptes disti-
miles et alterius rōnis tunc distinguuntur
sp̄. Et p̄ p̄ns si p̄ponant vnā rem vna pars
erit potentia. alia actus. siue vna erit mate-
ria. alia forma. Sed q̄n potentia et actus
ciunt vnū non distant sicutaliter. q̄ iste par-
tes duplicitatis non distant sicutaliter. et ita
nō p̄ponunt aliquā formā extensam. qz in
qualibz pte dupli essent omnes ille ptes q̄
faciāt vnā duplicitatē. et ita adhuc quelibz
pars dupli erit dupla. Secūdo sic. Si
duplicitas sit aliqua res pua a rebus absolu-
tis tunc sequit q̄n quanto duplo essent i/
finite res parue quarū quelibet differt sp̄
ab alia. qz si vnū corp̄ sit duplū respectu
alterius sep̄ati. tunc duplicitas erit in toto
duplo. q̄ sicut totū est duplū respectu illi
corp̄. ita medietas eius est sibi eq̄lis. qz
ta pars est dimidia respectu illius corp̄. cu-
sus totū est duplū. et sic q̄libet pars eiusdem
p̄portionis corp̄ dupli bz aliquē respec-
tū ad illud corpus cuius est totū duplum
vna habet respectū equalitatis. alia medi-
etatis. et sic de alijs. et nulla pars bz eandē
p̄portionē ad illud corpus quā bz alia. imo
sunt alteri sp̄. et p̄ p̄ns erūt infiniti respec-
tus alterius speciei in isto duplo. sic ptes

eiusdem p̄portionis sunt infinite. Si di-
cis q̄ duplicitas est in toto duplo et in nul-
la pte eius. Contra. nō est ymaginabile q̄
aliquis accūs in formet aliquod subiectum
et tm̄ q̄ totū illud accidens nō sit in aliq̄ pte
subiecti nec aliqua pars eius. Tertio sic.
istud lignū est duplum ad suā medietatez.
et tunc sic. Qua rōne duplicitas est alia res
a ligno duplo. eadem rōne relatio. q̄ istō li-
gno excedit suā quartā scz medietatē sue
medietatis erit alia res existēs i illo ligno.
Et similiter eadez rōne respectu dupli ad
quālibet medietatē cuiuslibet medietatis
erit alia res in isto ligno. Cum ergo in tali
ligno sint tales ptes eiusdē p̄portionis infini-
te. et non est eadē p̄portio totius ligni ad qd
cunq̄ duas ptes illaz p̄tibz eiusdē p̄portio-
nis. sequit q̄ in isto ligno erūt relationes in-
finite distincte specie. Si dicis q̄ ptes
ligni sunt in potētia nō in actu infinite. id
iste relationes nō sunt infinite. Contra
iste ptes sunt in rerū natura. aliter enō cō-
poneret ex nō ente. q̄ relationes cōtrāden-
tes illis p̄tibz sunt in rerū natura. et p̄ con-
sequens res infinite distincte specie sunt in
isto ligno. Preterea hoc realiter est du-
plū ad suā medietatē. q̄ in hoc ligno est re-
aliter et actualiter relatio duplicitatis totū
ad suā medietatē. Sed nō pl̄ est vna pars
actu q̄ alia. cū oēs ptes sint similes. q̄ q̄li-
bet alia pars est in actu. q̄ ad quālibet est re-
latio realiter et actualiter. et iste ptes sunt i-
finite. ergo in isto ligno sunt relationes in-
finite Ad argumentū principale dico q̄
pbat oppositū. quia si duplicitas esset alia
res ab absolutis tunc ad illā rē. p̄prie esset
mutatio. qd falsum est. quia lignū nō du-
plū pōt fieri duplū p̄ solam generationem
vel aliam mutationē dimidiq̄. Similr di-
co q̄ relatio non habet fundamentū. Nec
inuenit illud p̄bū fundamentū in p̄bia Arc-
totillis. nec est verbum pbisicum zc.

Questio. xi.

Trū diuersitas

distinctio. vel identitas. sit alia
res pua distincta ab absolutis.
Et videt q̄ sic. quia si essent eadem cū fun-
damentis absolutis. cū fundamenta absolu-
ta sunt in diuersis pdicamentis. quia aliq̄
diuersa sunt in genere substantie. aliq̄ i ge-

nerē q̄litatez zc. relatio diuersitatis est i
diuersis pdicamentis. et ita non esset in ge-
nerē relationis. quod est falsum. Contra
idem et diuersum sunt passionēs imediate
psequētes rem. q̄ omne idē alicui sc̄pō est
idem sibi. et silr diuersum. igit nō requirit
aliq̄ res media. Ad istam q. dico q̄ non
qd p̄bo sic. Si diuersitas sit alia res a re-
bus absolutis q̄ illa diuersitas distinguit
ab absoluto a q̄ est diuersa res. et p̄ p̄ns rea-
liter refertur ad istaz rē absolutā. ergo alia
refert. et p̄ sequens illa relatio secūda ē rea-
liter diuersa a p̄ma relatione. ergo p̄ aliaz
relationēz est diuersa. Et illa tertia relatio
erit diuersa a secunda p̄ alia relationem. et
sic in infinitū. ita q̄ in qualibet re erunt res
infinite realiter distincte Si dicis q̄ q̄-
libet relatio seipsa refert ad fundamentū
suū. qz nō pōt relatio fieri sine fundamēto
absq̄ p̄tradictōe. et p̄ p̄ns nō pōt esse sine re-
latione sua ad fundamentū suū. qz non
pōt relatio fieri sine fundamēto absq̄ con-
tradictione. q̄ est eadem sibi. Contra. p̄
mo arguo sic. Ubicūq̄ sunt distincti ter-
mini aliq̄ relationū ibi sunt distincte re-
lationes. qz vni relationis est p̄mo vn̄ ter-
minus. sicut similitudinis in sorte terminus est
albedo in platone. terminus autē illi alietas
q̄ similitudo est alia a fundamēto est funda-
mentū similitudinis in sorte. puta albedo in
sorte. q̄ similitudo i sorte et sua alietas a suo
fundamento distinguit realiter. Prete-
rea secūdo. si sortes est idē et similis plato-
ni p̄ talē rem mediā zcōuerfo. q̄ similitudo et
idētitas sortis est idem et silis alteri simili-
tudini et idētitati. et eadē rōne illa secūda si-
militudo et idētitas sortis est idē et silis al-
teri similitudini et idētitati. et erit p̄cessus i in-
finitū. Si dicis q̄ est status in secundo
quia si sortes sit idem platoni idētitate mu-
tua. sit idētitas sortis ad platōnē a. idēti-
tas autē platōnis ad sortē b. tūc sic. a differt
a sorte. qz sortes pōt esse sine a. ita q̄ sortes
pōt esse sine platone q̄ est terminus a. Tū
iste due idētitates sunt eadem iter se sc̄p-
sis. et non p̄ aliam idētitatē. et hoc quia a.
non potest esse sine b. absq̄ p̄tradictione. cū
sint simul natura. et p̄ p̄ns a non pōt esse si-
ne p̄tradictione nisi tā fundamēto q̄ ter-
minus sue idētitatis p̄ quā est eadem b sit.
et p̄ p̄ns a et sua idētitas ad b sunt sibi idē

realiter. et ita est de b et sua identitate ad a.

Contra. Quis identitas sortis ad platonem non potest esse sine identitate platonis ad sortem quod sunt a et b. tamen identitas sortis ad platonem potest esse sine identitate iohannis ad paulum. et identitas sortis ad platonem realiter differt ab illa identitate quae est eadem cum identitate iohannis ad paulum propter separationem ipsorum. et identitas sortis etc. Tunc arguo sic. quoniam aliqua sunt eiusdem rationis. si aliquid illorum refertur ad aliud distincta relatione. illud idem refertur ad aliud totaliter distinctum et eiusdem rationis cum eo distincta relatione. Sed omnes istae identitates sunt eiusdem rationis. ergo si a refertur ad identitatem iohannis ad paulum distincta relatione. eadem ratione a refertur ad b distincta relatione identitatis. et sic potest contingere pari in continuis ubi sunt praesens et termini in infinitum acceptibilibus etiam distincte quae nec est status in secundo nec tertio.

Praeterea si sortis distinguitur realiter ab a. accipio illam alicuiusmodi realem qua sortis est alius ab a. tunc arguo Sortes potest esse sine illa alicuiusmodi realem. quia potest esse sine termino suo. et sortis distinguitur realiter ab illa alicuiusmodi realem. et per hanc illa alicuiusmodi realem est res sua media inter sortem et a. Et eodem modo potest argui de ista alicuiusmodi realem. et sic in infinitum. Si dicis quod quis illa alicuiusmodi realem realiter distinguitur a sorte. tamen ab a. quia a non potest esse sine illa alicuiusmodi realem. et ita est status in secundo. Contra. Quis relatio possit esse eadem cum fundamento secundum aliquos. non tamen cum termino. sed a termino illius alicuiusmodi realem. et etc. Praeterea arguo per principium Scoti ubi dicitur quod uniformiter dicitur de omni alio a termino. nulli relato ad terminum accidit vel omni. quod si alicuiusmodi accidit pari ratione et alteri. Exemplum. si relatio effectus ad eam praemaz accideret lapidi. pari ratione illa relatio cum sit effectus quidam debet haberet illam relationem ad deum. et sic in infinitum. Sed relatio identitatis contra omnibus identitatibus eiusdem rationis uniformiter debet de omni alia identitate respectu a. ergo accedit omni vel nulli. sed certum est quod alicuiusmodi accidit puta identitati dispare sicut prius argutum est. ergo omnis identitas alia ab a est eadem a per aliam identitatem sibi additam. Si dicis quod identitas non convenit uniformiter omnibus identitatibus ad a. quia dispersa identitas est eadem a per distinctam

etiam identitatem. quia potest esse sine illa. Sed identitas opposita seipsa est eadem a. quia non potest esse sine a. Contra ista sic posset dici ad rationem Scoti quod relatio effectus ad primam causam non uniformiter competit omni creature. quia convenit creature absolute relatione distincta. Sed relationi convenit per sine tali relatione media. ergo etc. Ad principale argumentum dico ut supra quod non. et etc. quinti quotlibeti quod esse in predicamento dupliciter accipitur. Uno modo sic quod de nomine demonstrat ipsum vere predicat predicamentum. et sic relatio est in genere qualitatibus. Alio modo dicitur esse sic quod de illo significativum sum pro predicatur predicamentum significativum primum. et sic sunt istae relationes sorte etiam in alijs generibus. nec hoc est magnum inconveniens.

Questio. xii.

Tru relatio causae

salutaris effectus sit alia res a rebus absolutis. Et arguitur sic. quia illud quod accidentaliter convenit alicui non est idem cum illo. sed respectus effectus est huiusmodi. ergo etc. Binorum pro quia ignis aliquando efficit ignem. aliquando non. ergo etc. Praeterea quando propositio verificatur per rebus si donec non sufficienter oportet ponere tertiam. Sed ista propositio intellectus est effectus intellectionis in se est huiusmodi. et ad veritatem eius non sufficienter intellectus et intellectio. quia possunt fieri a solo deo. ergo oportet ponere respectum causalitatis. Contra si sic. tunc oportet agens in agendo moveret. quod falsum est.

Ad istam questionem dico breviter quod non. Quod primo sic. quia si productio activa sit alia res. Aut ergo est prior natura ipsi effectui producto. Aut similis natura. vel posterior natura. Non primo modo. quia relatio si sit alia res essentialiter dependet a fundamento quod a termino. et per consequens neutro est prior natura. effectus autem productus est terminus productionis activae. ergo non est prior natura termino. Praeterea correlationes sunt similis natura. cuiusmodi sunt effectus respectus. et causa. Sed respectus effectus non est prior natura ipsi effectui. et nec respectus causa ad effectum est

prior natura effectui. Et eodem modo probatur quod respectus cause ad effectum non est similis natura cum effectui. nec est posterior natura ipsi effectui. quia tunc prior natura est effectus in re ipsa natura quod producat. et sic effectus in primo instanti nature in quo secundum modum loquendi aliorum esset effectus non esset productus. et certum est quod nihil producat de novo postquam est. ergo nunquam effectus producat de novo. quod est absurdum. Praeterea suppono ista duo fundamenta vera. etiam secundum alios. Primum est quod respectus est essentialiter posterior suo fundamento et termino. Secundum quod respectus mutui sunt simul natura. etiam in intellectu. Et primo fundamento arguo sic. Effectus productus est fundamentum vel terminus cuiuslibet respectus qui est inter causam et effectum. quia est fundamentum respectus effectus ad causam. et terminus respectus cause ad fundamentum. ergo isti respectus mutui sunt posteriori res natura tam causa quam effectui. Et secundo fundamento arguo sic. Respectus mutui sunt simul natura et in intellectu. ergo quidquid est prius natura uno illorum est prius altero. Sed effectus est prior respectu fundamento in eo. ergo effectus est prior natura respectu fundamento in causa. Secundo principaliter arguo. quia si causalitas esset talis res parva. tunc quodlibet agens creatum quicquid agit necessario mutaret ad unam rem positam. Et ita quicquid sol calefaceret ista inferiora. opteret quod recipet tot res novas quot res calefacit. Et tunc si sol calefacit lignum. cum in ligno sunt infinite partes calefactae tales res recipiuntur in sole. Et si dicis. sicut lignum habet infinitas partes eiusdem proportionis tamen in potentia. ita relatio recepta in sole est una res extensa in sole habens infinitas partes eiusdem proportionis tamen in potentia. Contra. possibile est quod parva pars solis agit in aliquo totum passum. capiendo totum sine barbagreuma. tunc sic in illa parte solis erunt tot res nove quot in primo passo partes. quia quilibet pars acceptibilis vere patitur ab illa parte solis. ergo quilibet pars solis habet respectum correspondentem in illa parte solis. sed tales partes in sole sunt infinite. ergo infinite relationes correspondebunt in sole. Et si dicitis adhuc quod nulla pars habet talem respectum sed totum. Contra. una pars passiva potest habere unam qualitatem alia parte non habente qualitatem contrariam. et per consequens non repugnat parti habere talem respectum. Praeterea alia qualitas. puta tristitia in anima intellectiva potest immutare corpus et alterare quod tum ad sanitatem et infirmitatem. et econverso. ubi illa qualitas vere agit. ergo in illa qualitate que est indivisibilis sicut anima intellectiva recipit tot respectus de novo quot sunt partes corporis immutati. et cum ille sint infinite. sequitur quod infinite res de novo producantur in anima. Tertio sic arguo. Omne rem quam deus potest facere mediante causa secunda efficiente per se potest facere sine omni causa efficiente. si ergo in ista efficiente ponatur respectus efficientie causae factus a deo mediante isto efficiente. deus potest illi respectui facere sine causa secunda. Ponatur ergo in esse. et tunc impossibile sequitur. quia deus efficit illum respectum in illo efficiente. ergo istud est efficiens. quia sic omne illud in quo est albedo est albu. ita omne illud in quo est respectus effectus est efficiens et non efficiens nisi illius respectus. et non solus deus efficit illum respectum. Et ita ex ista propositione sequitur contradictio. puta quod solus deus efficit respectum et non solus deus efficit respectum. et per consequens non est talis respectus ponendus. vel oportet dicere quod deus se solo non potest illum respectum causare. Ad argumentum principale dico quod accidens sicut prius patet quod etc. tertii quotlibeti. aliquando accipitur per predicabili contingenter. et sic respectus causalitatis est accidens. sed tale non significat aliquam rem distinctam a rebus absolutis. Aliquando accipitur per accidente inherente subiecto extra animam. et sic non est accidens ista relatio. Ad aliud dico quod illa propositio generaliter accepta est falsa. quia quando quis ad veritatem propositionis sufficienter due res. quandoque nec due nec tres. In propositione sufficienter due res quando sunt sine miraculo et naturaliter. Quando autem intellectus et intellectio non sunt naturaliter sed miraculose. tunc non sufficienter centum res ad eius veritatem. Unde ad istam responsionem siue rationem responsum est quotlibet primo. ideo transeo.

Questio. xiii.

Trū relatio cale

factiū ad calefactibile sit res distincta a rebus absolutis. Et videt q sic qz idem non potest esse absolutū & relatio. sed calefactiū est natura absoluta. g. 2c. Contra. Pradicatio est calor rem esse nisi sit calefactiū. ergo relatio calefactina nō distinguit a calore. Ad illā q. dico. q illa relatio non est res extra aiaz distincta a rebus absolutis. Qd pbo pmo quia talis relatio realis non est ad nihil s; ad terminū. sed calefactibile potest esse puz nihil respectu cuius est calor calefactiuus ergo 2c. Secūdo. qz essent in eodez res infinite actualiter. pba. quia sol est calefactiuus corporū inferiorū. eo q sol potest calefacere infinita corpora. Si g illa relatio sit alia res tot erunt res actualiter existentes in sole qz corpora possunt calefieri a sole. Sed infinita corpora pnt calefieri a sole. g infinite res quarū quelibet fm se totam est distincta ab alia modo sunt in sole. qd est ptra p̄m. vj. phis. negantē talia infinita esse in rerum natura. Si dicis q ad omnia illa calefactibilia est tm̄ vna relatio. Contra. eadem rōne potest dici q respectu quorūcūq; sp̄z & genere distinctōz sufficit vna relatio. & ita nō oportet ponere tales relationes specie distinctas extra aiaz. Nec variaret tunc relatio fm variationez terminōz. Sed sufficit q sit vna res que possit appellari diuersis nominibus fm diuersitatem terminōz. Ad argumentū p̄ncipale potest dici q si relatio sit nomen p̄me intentionis supponens p rebus extra q tunc eadem res esset absoluta et relatio. & hoc nō esset aliud dicere nisi q eadē res significat nomine absolutoz relatiuo. Si autē est nomē sc̄de intēctōis tūc relatio est quedam ratio anime que non est res extra animā.

Questio. xiiij.

Trū relatio sci

entis ad scibile sit res distincta a rebus absolutis. Et videt q sic. quia pnt separari. quia potest illa q̄litas manere & si nō maneat relatio. g. 2c. Contra. conceptus relatiuus sufficit ad saluandū omnia apparentia. ergo nō requirit ali

qua pua res. Ad istā questionē dico breuiter q nō. Qd pbo sic pmo. qz fm omnes si sit relatio realis oportet q extrema sint in actu. sed manere illa qualitate t̄ ania q dicit scia. siue obiectū scibile sit siue nō sit. eū liter dicit scia. maxime si sit scia p̄prie dicitur que est necessarioz. ergo illa relatio non est res distincta a scia existens subiectiue i ea.

Præterea maxime videt q talis res parua debet poni in noticia intuitiua subiectiue. qz talis noticia requirit existentiā obiecti scibilis. sed ibi nō est ponēda talis res parua. qz p potentia diuinā destructa re & p̄seruata noticia intuitiua vere dicit potētia cognoscere rē intuitiue sicut prius. & vere dicit illa cognitio intuitiua. ergo nullā rem talem oportet ibidem ponere. Præterea si sic ad illam relationem esset p̄ motus. quia sicut scientia p̄tinentie auget ita illa relatio auget. hoc tamen est falsum.

Ad argumentū p̄ncipale dico q illa q̄litas que est scia potest separari a conceptu relatiuo scientie. nō tamen potest separari ab alia relatione extra aiaz distincta a scia. q̄a nulla talis est. semp tamē illa negatiua est falsa. ista qualitas non est scia. qz formata p̄pone & existentibz terminis necessario p̄positio erit vera.

Questio. xv.

Trū consonum

sic naturali rōni q̄ q̄libz res creata sit absoluta ita q nulla sit relatio extra aiaz. Et videt q non. qz impossibile est q aliqd cōtineat opposita formaliter fm p̄fectam ydentitatem siml vel successiue. Sed euidenter patet q aliqd est sile vni vno tpe & dissimile alteri alio tpe. patet de duobz albis quozū vnū sit nigrū ergo impossibile est q albedo sit silitudo vel dissimilitudo. & p̄ om̄s distinguit extra aiaz. Contra. ois res distincta ab alia re absoluta loco & subiecto equaliter est absoluta. sed silitudo hic & albedo rome distingunt loco & subiecto. & albedo est res absoluta. g. Ad istam q. dico circūscribendo omnē auctoritatē. & sequēdo rōnez naturalem. non potest pbari euidenter quin ois res creata sit absoluta. & nulla relatio sit in creaturis extra aiaz distincta a rebus absolutis. qd pbo primo. quia si non. hoc

erit. vel qz vna res essentialiter dependet ab alia re. vel qz vna res necessario exigit aliam sine qua nō potest existere licet non eōuerso. Vel qz vna res necessario coexistit alia rem & eōuerso. ita q neutra potest sine alia existere. Nō p̄ter p̄m. quia effectus essentialiter dependet a cā. p̄ducente & conseruante. tm̄ effectus est res absoluta sicut cā. Non p̄ter secundū. quia Pradicatio est q homo sit. & tamē q deus non sit. et tm̄ hō est res absoluta. Hec tertium. quia sequendo naturālē rōnem debet dici q accēs nō potest esse sine subiecto nec eōuerso. & tamē vtrūq; est vere res absoluta. Secundo quācūq; sunt due res loco & subiecto distincte ita q vtrūq; est totaliter extrinseca alteri. & non plus est vna de esse alteri. nec eōuerso q̄ albedo est de esse nigredinis. Si vna est res absoluta. alia est absoluta. S; ita est de similitudine in te & albedine i me distinguunt em̄ loco et subiecto. et vna est totaliter extrinseca alteri. nec vnū est de esse alterius. g. 2c. Tertio sic. qn̄ due res sic se hnt q nō repugnat vni plus p se intelligi q̄ alteri absq; oī re totaliter extrinseca distincta loco & subiecto intellecta. Si vna sit res absoluta & alia erit. Sed albedo rome & silitudo hic ita se habent. g. 2c. Vnde pba. qz angelus videns albedinē i rui tue distincte potest videre oēm rem existētem subiectiue in albedine & p̄ om̄s similitudinē. identitatē. et distinctionē. Sed p̄pter hoc nō videt aliquā rem existētem hic. aliter em̄ tm̄ albedo visa sit simlis v̄l dissimilis idem v̄l distincta ab oī alia re increata vel creata angelus nō posset videre distincte albedinē nisi videret infinitas relationes in ea existētes. Nec illas videre posset nisi videret oēs alias res que sunt correlative earū relationū. qd videt absurdū.

Quarto qn̄ due res sic se habent q sunt equaliter distincte & neutra est de essentia alteri. si potest imponi nomē ad significandū absolute vnū nihil aliud ymaginabile cōnotando p̄ter qd tale nomē erat absolutum. Ita potest imponi nomē ad significandū aliā rē nihil penitus cōnotādo etiā illd nomē erit absolutū. Sed ita est de albedine & silitudine si sint res extra aiaz totaliter distincte. & p̄ om̄s fm illud nomē diceret si plus silitudo respectu alterius q̄ albedo.

nec videt aliq̄ rō quare sit vnum absolutū & aliud non. cum vtrūq; eque absolute suum scātū significet. Ad argumentū p̄ncipale dico q albedo non p̄tinet silitudinez & dissimilitudinē fm p̄fectā identitatē. q̄a albedo nec est silitudo nec dissimilitudo. Sed dico. vel similitudo est cōceptus relatiuus sc̄ans plura coniunctim. vel est plura absoluta cōiunctim. Sicut plūs ē plura res homines & nullus hō est plūs. Ita silitudo est plura alba & nullum albū est similitudo. De isto patebit plus in sequentibz.

Questio. xvi.

Trū itentio phi

losophi sit ponere relationē extra aiaz distinctam a rebus absolutis. Et videt q sic. quia in p̄dicamentis dicit q ad aliquid sunt q̄cūq; hoc p̄sum qd sunt aliorū sunt. Et p hoc excludit substantiā. que licet sic dicat ad aliquid nō tamē est ad aliquid. Sed ibi nō accipit esse p̄ esse i intellectu. g. 2c. Contra p̄m. v. phisico. rū dicit. q ad relationem non est motus nec mutatio. s; ad oēs rē extra aiaz creatā ē mutatio. g. 2c. Ad istam q. dico q phus nō intendebat ponere relationē vnam quam rem extra aiaz distinctam a rebus absolutis. Et hoc patet p̄ auc. allegatā. v. phisico.

Si dicis q fm simpliciu sup p̄dicamentā. sicut qdam res est ad se qdam ad aliud ita qdam mutatio est ad se. & quedam ad aliud. Ad relationē non est mutatio primo modo sed secūdo. Nec ad relationē est motus. Contra. q est formā esse ad se aut referri ad se aut distingui realiter a quolibet alio. aut tertio non coexistere aliud. aut q̄to non dependere ad aliqd aliud. Sed p̄mo mō aut secūdo ita erit relatio. ad se sicut albedo. quia ita esset eadem sibi & distinguitur ab oī alio sicut albedo. Si tertio modo vel quarto. tunc nullū accidens est ad se. quia fm p̄m quodlibet accēs necessario coexistit subiectū. Et fm veritatē quodlibet creatura necessario coexistit deum et dependet ab eo essentialiter. Sed p̄tra p̄m in p̄dicamentis dicit. Eozū q̄ fm nullā p̄plexionē dicunt. singulum aut significat substantiā aut quantitatem. aut qualitatē. aut ad aliquid. aut vbi. aut quādo. aut sicut esse. aut habere aliquid. facere aut pati.

Ex ista auctoritate patet qd ista noia similitudo. equalitas significant ad aliqd. sed no significant intentioes aie. ergo res extra non subam nec qlitate. quia pbs diuidit ita qd significat. alia rem. Preterea si non tuc omnia essent ad aliqd. qd ita pot vnus pari ad aliud sicut e conuerso. qd est contra phm. iij. metha. Tertio qd. xij. metha. dicit pbs. qd relatio habet distincta principia ab alijs. quod no pot intelligi de intentione anime. Quarto. qd. Anicē. iij. sue metha. ca. de relatione. dicit qd relatio habet ppria inherentiā et ppriam actualitatē. Quinto. qd ppria passio non est idem realiter euz subiecto. sed fm phm in pdicamento egle vel inaequale est ppriū quantitatis. §. 2c.

Sexto. quia relatio est pdicamentū reale. Septimo. qd diuersorum generū et si subalternatim positoy diuersa sunt pten/ta realiter. Octauo. quia plus conueniunt relationes eiusdē modi qd diuersorum modoy. pura plus conueniunt similitudoz eqli/ta qd similitudo. et calefactō. sed fundamēta non plus conueniunt. qd qlitates plus conueniunt qd qualitates et quantitates. Nono quia ens creatur primo diuidit in ens absolute et relatiuū. Ens absolutū diuidit in subam. quantitātē et qualitātē. que distingunt inter se. ergo relatio distinguit ab absolute. p illam ppriam. qd cōtēta sub prima diuisione magis differunt qd ptena sub diuisione. §. 2c. Ad pmiū istorū et p sequentibz sciendū sicut alias dictū est. quidā sūt termini absoluti qd significant sua significata eā primo et vno modo significandi. Et istorū terminoy quidā importāt substantias. sicut hō animal. quedā qualitates sicut albedo nigredo. Alij sunt termini pnotatiui. et istorū terminoy quidā significant principaliter substantiā. connotādo secundario determinatā qualitātē. sicut album. nigrū. calidū. frigidū. Quidā significant substantiā vel quantitātē non connotando alias determinatas. imo nullas res determinatas connotant. Nec ad hoc qd talis terminus verificet de substantia requirit existentiā alicuius alterius rei nec e conuerso. sic ē de pmiis connotatiuis. quia ad hoc qd albu verificet de aliq requiritur existentiā tam substantie qd albedinis. Nec tertio ad hoc qd talis terminus pgnoscat verificari d aliq

requirit nota alicuius alterius determinati. et tales termini ponunt in genere qntitatis. qd ad hoc qd lignū sit quātū et pgnoscat esse quantū. nec requirit existentiā alicuius alterius rei a ligno. nec requirit noticiā alterius rei. Alij sunt termini relatiui qd significant substantias vel qualitates pncipaliter. et connotant aliquū determinatā res nec pot talis terminus verificari d aliquo nec cognosci de aliq sine discursu siue existentiā alterius rei determinate. nec sine cognitione alterius rei. hmoi sunt dupli. eā effectus. quia impossibile est qd aliqd sit dupluz vel simile vel causa nisi existat alia res cuius sit dupla vel simile vel cā. Similiter impossibile est qd aliqd cognoscat esse duplum simile effectus sine discursu. nisi cognoscat illud cuius est duplū vel cā. Quia licet effectus possit pgnosci cū discursu sine cognitione cause. nō tñ sine discursu. quia impossibile est qd aliqd pgnoscam esse effectū sine discursu nisi pgnosca eius cām. Per hoc ad rōnem dico qd p. in pdicamento tractat de terminis ppositiōnū. quia isti termini aliqui sunt absoluti sicut termini in genere substantie et qualitatis. Alij sunt connotatiui. sicut termini in genere qntitatis. Et aliqui relatiui. sic termini de pdicamento relatiōis. qd ideo significant ad aliqd et sunt ad aliqd. qd sunt instituti ad significandū vnum. aliqd aliud cōsignificando. sine cuius existentiā et cognitione nō pot talis terminus de aliq verificari. Nec pgnosci. qd impossibile est euidēter cognoscere qd aliqd sit duplū. nisi distictē cognoscat cuius est duplū in particulari. Similiter impossibile est scire qd aliqd sit simile. nisi sciat cui est simile in particulari. Et ideo isti termini pprie sunt in ad aliqd. et cōdiuidunt ptra illos terminos qd absolute significant subam et qualitates. et nihil aliud significant. Ad secundū dico qd nulla res est quin sibi possit cōpetere aliq nōmē relatiuū. Nec est contra phm quia ipse intendit qd nō oia nomia sunt relatiua. sed aliqua sunt absoluta que verificant sine omni connotatione de rebo. Ad tertium dico qd pbs intendit. qd sicut in cognitione ppositi materia pmo nō habz formā et post hz eā. ita est de relatione qd pmo aliq nō denotat talī relatiōe et post deno/

minat. sicut aliqd pmo nō est simile et post est simile. Ad quartū pot negari Anicēna qd dicit ut videt Aristotili. Tñ saluādo eū dico qd relatio habet ppriam inherentiā p pdicationē. qd hz ppriū modū pdicandi sicut dictū est. et habet ppriā actualitatē. qd contingenter pdicaf nō solū ppter contingenter pdicationē absoluti. sed etiaz absoluto vniformiter manente. sicut forte esse nō similis sicut patet ad sensum. Ad quintū dico sicut pbs dictuz est in q. viij. quinti qdlibet. qd ppria passio nō est eadez eū subiecto. sed tñ ppria passio et subiectū idem significant et p eodē supponūt. Et ita est in pposito. quia isti termini eque et simile supponunt. p eodem p qd sua subiecta. et idē significant sed non eodē modo significandi nec pncise. Ad sextū dico qd nō sit pdicamentū reale. ita qd sit qdaz pua res distincta a rebo absolute. sed qd significat res absolute alio mō qd noia absolute. Ad septimū dico qd solū verū est d generibus qd predicant in qd de aliq vna re. sicut sunt substantia qlitas. de alijs non est verū. Ad octauū dico qd relationes eiusdē modi plus conueniunt in modo significandi qd alterius modi. qd relationes pmi modi et secundū nō possunt verificari de aliq sine existentiā alterius. sed relationes tertij modi pnt. Ad nonū dico qd illa ppō famosa accepta vera est. qd est diuisio p differētia simplr oppositas. patet in genere sube. sed sic nō est in pposito. Ad pncipale argumentū dico qd ad aliqd accipit p noie relatiuū pprie dicto. qd nō pot de aliq verificari sine existentiā. nec pot sciri de aliq. sine noticiā alterius. et hec est cā qre phm in fine capli excludit subas. puta manus et caput pedē. alā. qd aliq pot distictē videre qd caput vel manū vel pes. et tamen ignorare e est. et tñ realiter illa sunt nomia relatiua large non stricte. quia realiter caput alicuius est caput. et manus alicuius 2c.

Questio. xvij.

Prum philoso.

phm posuit relatiōes pmi modi distictē realr a rebo absolute.

Et videt qd sic. qd fm eū in posterioribz. negatiua est imediata in q negat vnus genus ab alio. qd nō esset verū nisi relatio esset distincta res ab absolute. Contra. Si similitudo esset talis res parua. tñ posset sibi nomē imponi qd pncise significaret illā rem. et cōtēta cōtēpōdēo sibi pncise impositaret illā rem et subiectum in quo esset. Et ita vnū relatiuū nunq significaret reliquum. qd est ptra phm. Ad istam q. dico qd pbs nō ponit relatiōes pmi modi distictē a rebo absolute. quod pbo pmo. qd. v. phisicoz dicit pbs. ptingit altero mutante in re vnū esse alterū nihil mutans. Et q arguo sic fm eum. qd ad relationē similitudinis non est motus. Sed si esset talis res distincta vere ad eā essz motus vel mutatio qd acquirat de nouo. Preterea si ad relatiōnem sit mutatio. et ad relationē nō est relatiō. §. illa mutatio est alteri generi. et pns subiectū mutat fm illā mutationē. §. ad illam mutationē erit mutatio. et ita erit pcessus in infinitū. qd est ptra phm. Et si dicis qd ad illā similitudinē est mutatio. et illa nō distinguit a relatione. et iō ad illā mutationē nō est alia mutatio. Contra. sicut p re illa mutatio nō distinguit a relatione quia nō potest esse sine eā. cū pbs ponat effectū non esse posse sine cā. effectus nō distinguit a sua causa. qd est falsum. Preterea v. phisicoz arguit pbs sic. Si generatiōis esset generatio esset pcessus in infinitū. ergo eodē mō si mutatiōis esset mutatio essz pcessus in infinitū. Sed si mutatio esset alia res a similitudine. §. ad mutationem esset mutatio. qd se subiectū recipiēs in se illaz mutatiōem aliter se haberet nunc qd prius ergo 2c. Preterea pbo qd ad similitudinē §. sic motus si sit alia res. qd ois acqstio ptingit alicuius totius. ita qd para acquirat continue ante ptem necessario est motus p pte dicit. sed sic ptingit angel albedo. ita continue augmētaf similitudo. §. ad similitudinē ppe est motus. Si dicis qd ad relatiōes nō est motus pmo et nō pl. intendit pbs. Contra illo mō negat pbs motū esse ad relationem. quō pcedit motū esse ad qlitatē d tercia spē. sed nō sp ad illā formā est motus primo. quia frequenter alteratio istorū inferiorū presupponit motum corporum celestium. et alteraciones anime intellectiue.

Supponunt alterationē in sensu. Tunc er-
go p̄ha q̄ ad relationē nō sit mor̄ p̄prie di-
ctus. nec p̄mo nec secundario. Ad argu-
mentū p̄ncipale dico q̄ si talis autoritas i-
ueniat in p̄ha. debet sic intelligi. q̄ n̄ vnum
gen̄ s̄ negat ab alio tūc negatiua illa erit
immediata. sicut hec est immediata. Nulla sub-
stantia est q̄litas. Sed q̄ n̄ vñ nō vere ne-
gat ab alio tūc negatiua est falsa. Et cū fm
vnā opi. ista est falsa. nulla q̄litas est relati-
o vel similitudo. eo q̄ isti termini p̄ eodē p̄nt
supponere et idē significare. ideo hec nō est
immediata. nulla q̄litas est relatio. Al̄ p̄t
dici q̄ relatio sit nomē secūde intētionis. et
q̄ hec sit immediata. nulla substantia est rela-
tio. q̄ relatio est conceptus mētis qui nō est
idem cū re extra. De istis modis dicēdi po-
stea patebit.

Questio xviii.

Trum philoso.

posuit relationes sc̄di modi dif-
ferre a rebus absolutis. Et vide-
tur q̄ sic. q̄ fm p̄m q̄libet sp̄s distincta
ab alia h̄ p̄prie individuū. sed relatio cali-
tatis et efficiētis est h̄mōi. Contra. in-
telligentie sepe nō sunt in potentia ad a-
liam rē. Sed si esset talis res p̄ua media i-
ter mouens et motus cū fm eū s̄c moueret
mobilia vere esset in potentia ad tales res
p̄uas. Ad istā q̄ dico q̄ p̄ha non posuit
relationes secūdi modi differre a rebus ab-
solutis. sic est cōis opinio. q̄ p̄bo p̄mo.
q̄. ij. p̄hicoz h̄z p̄ha p̄ incōueniēti q̄ oē
mouēs mouet. Et loquit̄ ibi de motu vt ē
cōis ad simplicē mutatiōem et ad motū p̄-
prie dictū. Sed si relatio mouētis ad mo-
tū esset talis res media sequit̄ q̄ oē mouēs
moueret. quia vere recipit in se aliā rē q̄m
prius in se non habuit. Si dicis q̄ p̄ha
habet p̄ incōueniēti q̄ omne mouēs mo-
ueat motū q̄ mobile mouet. sed nō habz p̄
incōueniēti q̄ vno alio motu moueatur.
Contra. tūc p̄t facilius ostēdere quōd a-
ctio est in agēte. q̄ p̄t dicere q̄ actio est
in agente sicut effectus actionis in nobis.

Preterea. v. metha. dicit p̄ha q̄ ita refer-
tur secundo modo calefactiui ad calefac-
tibile sicut calefactiō ad id q̄d calefit. S̄z
p̄ hoc p̄cise q̄ aliquid potest calefacere nō
habet aliquā talem rem in se. quia relatio

realis fm eos requirit terminū realem et
fundamentū. Sed illud q̄d non est. est ca-
lefactiui et calefactibile. quia illud q̄d nō
est potest calefacere et calefieri. Si dicis
q̄ in calefactiui nō est respectus actualis
sed aptitudinalis vel potentialis. Contra
quero aut est in calefactiui vna res disti-
cta ab absoluta. aut non. Si nō. habeo p̄-
positum. quia aliquid est vere ad aliud. q̄
calefactiui est aliquid sine omni re addi-
ta de secundo modo. Si sic. tunc est respe-
ctus actualis. Si dicis q̄ non est in cō-
ueniens respectum realem esse ad non exi-
stens. Contra. et hoc sequeret q̄ in sole fm
p̄ncipia p̄hi essent infinite res actualit̄ exi-
stentes. quia fm p̄m mundus durabit in-
finitum. et sol causabit successiue infini-
tos calores in istis inferioribus. sol igitur
est causatiuus infinitorū caloz et calefa-
ctiui infinitorū corporū calefactibilem
ergo si modo habet respectū cuiuslibet re-
spectū talem realem nō posset vere erunt in
sole actualiter infinite res. Et si dicis q̄
nō sunt distincti respectus respectu disti-
ctorū calefactibilū. Contra p̄ha in p̄dica-
mentis dicit. Si quis aliquid eorū q̄ sūt ad
aliud diffinitive sciet. illud ad q̄d dicitur
diffinitive scietur est. Ut si aliquid diffini-
tue sciat q̄ hoc est duplū. et cuius ē duplū
mor̄ diffinitive nouit. Sed si esset idem re-
spectus multorū non oportet q̄ qui deter-
minate sciet illum respectus inesse alicui q̄
determine sciet omnia respectus quoz
dicit ille respectus. quia aliter nō possz scire
illum respectum inesse alicui nisi sciret i-
finita. cum ille respectus sit infinitorū.

Preterea impossibile est in eodem eē re-
spectus oppositos respectu eiusdem. Sed
calefactiui vt excludit actū opponit cale-
facienti. ergo adueniente respectu calefaci-
entis destruit respectus calefactiui. et p̄ cō-
sequens quādo sol calefacit hoc lignū de-
struit respectus p̄cedēs. et tū in sole manet
respectus alterius calefactibilis. ergo erāt
distincti respectus respectu calefactibilū.
et ita essent infiniti respectus infinitorū.

Ad principale dicit q̄ fm intentionem
philosophi hoc solum est verū de speciebus
absolutis. nō aut sp̄s cōnotatiuis et relati-
uis. q̄ quelibet species habeat distinctum
individuum.

Questio. xix.

Trum philoso.

posuit relationes tertij mo-
di distingui a rebus absolutis.
Et videt̄ q̄ sic. q̄. v. methaphi. ponit p̄ha
tres modos relationū. hoc nō potest intel-
ligi de rebus vel de conceptibus. ergo de re-
bus medijs. Contra respectu nō entis
nō p̄t esse relatio distincta a rebus absolutis.
Sed scientia est quādo scibile nō est. simi-
liter mensurati est quando mēsurā nō est.
q̄. xi. Dic p̄mo videndū est vtrū p̄ha po-
sint relationes tertij modi differre a rebus ab-
solutis. Secūdo quō relationes tertij modi a
duobus alijs distinguunt. Circa p̄mū di-
co breuiter q̄ p̄ha nō posuit extra aniam ta-
lea paruas res de tertio modo. q̄d p̄bo. q̄
fm cum in p̄dicamentis vnum relatiuum
diffinit p̄ reliquū. sed hoc nō potest intelli-
gi de diffinitioe p̄prie dicta q̄ admittit q̄d rei
sicut alias p̄bit. q̄ soluz diffinit diffinitio-
ne exprimente q̄d nominis. Et tali diffini-
tione p̄t vnam relatiuum nomen diffinitre
aliud et eōuerso. Si em̄ esset talis res me-
dia nō appareret rō aliqua qui vna tal̄ res
posset diffinitre sine alia et p̄fecte cognosci.

Circa secundū dicit Scot̄. li. i. d. i. xxx.
q̄ isti modi sic differūt q̄ in duobus p̄mis
modis est relatio mutua. in tertio autē nō
non est relatio mutua. sed vñ p̄cise referet̄
ad reliquū. et reliquū nō referet̄ ad ipsum.

Contra. p̄ha in p̄dicamentis dicit q̄ oia
relatiua dicunt ad p̄uertentiā. dicit sic.
Dicit relatiua ad p̄uertentiā dicunt. sic ser-
uus dñi seruus. Et post dicit. Similit̄ et
in alijs. Sed aliq̄nēs differūt fm locutio-
nem. vt scia scibilis scientia. et scibile scia
scibile. et sensus sensati sensus. et sensati
sensu sensatum. et post vt videt̄ aliquoties
nō videt̄ p̄uertē nisi cōueniēter assignet̄ ad
q̄d dicit. Et postcludit. Omnia q̄ que ad
aliquid dicunt si uenient assignent̄ ad con-
uertentiā dicunt. Ex istis actibus patet
q̄ omnia relatiua dicunt ad conuertentiā
si conueniēter assignent̄ et mutuo referū-
tur. et hoc est esse relationē mutuam quā
non semp referat̄ sub eodem casu. quia q̄n
q̄ referuntur in ablatiuo. quando q̄ in ge-
nitiuo. sicut specialiter ponit ex̄pla in ter-
tio modo. Et si dicis q̄ in tertio modo

bene potest inueniri aliq̄d nomē relatiuum
q̄d relatiue dicatur ad aliud nomen. sed in
vno extremo est relatio realis et non i alio.
Sed oppositū est in primis duobus modis.
Contra. ita et natura rei sine omni actu i-
tellectus est calidū sensibile. sicut sol cale-
factiui sine omni actu intellectus. Simi-
liter eadē facilitate d̄ q̄ non est relatio re-
alis in efficiente sed in effectu. Preterea
philosophi in p̄dicamentis ostendēs q̄ re-
latiua sunt simul natura. specialiter exci-
pit relatiua tertij modi. Sed vbi dicit q̄
omnia relatiua dicunt ad p̄uertentiā nō ex-
cipit illa. Sed de illis ostēdit q̄ dicunt ad
conuertentiā. ergo in hoc non differūt.

Ideo dico q̄ in hoc differūt. q̄ relatiua p̄-
mi et secūdi modi sunt simul natura et in-
tellectu. nō autem relatiua tertij modi. Et
in tertio modo ex hoc q̄ vnum extremū p̄-
dicat de aliquo sequit̄ q̄ alterū extremum
p̄dicatur de aliquo. et non eōuerso. quia
sequit̄. aliquid actualiter est scientia. ergo
aliquid actualiter est scibile. Et similit̄ se-
quit̄. aliquid actualiter est mēsurā ergo ali-
quid actualiter est mēsurabile. Sed eō-
uerso nō sequit̄ formaliter. aliq̄d est actu-
liter scibile. ergo aliquid est actualiter sci-
entia. Nec sequit̄. aliquid est actualiter mē-
surabile. ergo aliquid est actualiter mēsu-
rā. Et hec est intentio p̄hi in p̄dicamen-
tis. Vbi dicit q̄ scibile est prius natura q̄
scientia. et sensibile est prius natura q̄ sen-
sus. quia nō sequit̄ formaliter. scibile est er-
go scientia est. Sed bene sequit̄ eōuerso.
Eodem modo de sensibili et sensu. Sed in
primo mō et secūdo est vniuersaliter verū
si esse existere predicat̄ de vno extremo p̄di-
catur et de reliquo et eōuerso. Preterea
philosophi in p̄dicamentis dicit sic. Vide-
tur autē ad aliquid sit eē natura. Et postea
dicit. nō aut in oibus relatiuis videt̄ verū
scibile em̄ scientia prius videt̄. et probat h̄
ibidem. Sed contra. scibile et scientia nō
sunt correlatiua sed scitū et scientia. et si sci-
tū est etiā scia est et eōuerso. Preterea scia
p̄t eē etis nō existere scibile. q̄ de nō ente in
actu p̄t haberi scia. q̄ scibile nō est p̄us na-
tura scia. Ad p̄mū istorū dico q̄ scibile
et scientia sunt proprie correlatiua. quia si
hoc sit scibile est scientia scibile. et si hoc sit
scientia est scibile scientia. Et tamen non

sequit. scibile est. & scientia est. sed e converso ergo ista correlativa non sunt simul natura. Ad secundum per dicitur quod ibi accipit scibile. per illo quod non potest sciri nisi ipsum existat. et accipit scientiam per notitiam intuitivam. quae naturaliter requirit existentiam obiecti. vel accipit scientiam per notitiam evidentem quae essentialiter dependet ex notitia intuitiva. quae requirit existentiam obiecti. Vel potest dici quod ad intentionem philosophi sufficit quod hec non sit forma formaliter scibile est ergo scientia est. siue sequatur e converso siue non. nihil ad hoc. quia ista relata de tertio modo non sunt simul natura. sicut sunt in aliis modis. Ad argumentum principale dico quod ponit tres modos. non quod relationes extra animam differant a rebus absolutis sed quia omnia relativa possunt ad istos modos reduci etc.

Questio. xx.

Terminus negans relationem

differt a rebus absolutis possit saluare proprietates relationis. Et videtur quod non. quia proprietates relationis conveniunt rebus et non conceptibus. sed non operantur rebus absolutis. ut patet inductivae. etc. Contra. pluralitas non est ponenda sine necessitate. sed hic non est necessitas. sicut patet inductivae. igitur etc. Dicendum est quod tendit ad duas distinctas. Secundo dicitur ad quod. Circa primum est prima distinctio quod quaedam sunt relationes comparantiae. quaedam disjunctivae. Prime sunt relationes similitudinis nominum. Exemplum primum est. quoniam idem nomen ponitur in recto et in obliquo. sicut simile simile est simile. et equale equali est equaliter. Exemplum secundum est quoniam unum nomen ponitur in recto sed aliud in obliquo. sicut pater est filii pater. et non oportet quod sit patris pater. Et servus est domini servus. et non oportet quod sit servus servus. Secunda distinctio. quod quaedam sunt relata quae sic fecerunt unum quod connotant aliud existere. ita quod tale relatum non potest verificari de aliquo nisi aliud existat. Quaedam sunt relata quae sic significant unum quod nec connotant aliud existere nec non existere. Exemplum primum est de istis. pater filius. dominus servus. simile dissimile. Exemplum secundum. calefactibile. calefactivum. dealbabile. creativum creabile. Circa secundum dico quod

negans tales relationes equaliter potest saluare tales proprietates sicut ponens eas. sicut patebit respondendo ad rationes in contrariis.

Sed contra. quia prima proprietates relationis est quod relationi est aliquid contrarium. tunc queritur. Aut relationes quae sunt in mente sunt contrarie. aut relationes quae sunt in re. Non quae sunt in mente. quia iste possunt similiter in mente. ergo relationes quae sunt in re sunt contrarie. sed iste res absolute non sunt contrarie. Nam absolutum quod est equaliter non est contrarium absoluto quod est inaequaliter secundum philosophum. de quantitate. ergo propter absoluta sunt aliquae relationes contrarie. Secunda proprietates est. quod relatio suscipit magis et minus. tunc arguo sic. Conceptus mentis non suscipit magis et minus. nec relatio de suscipit magis et minus. quia res absoluta suscipit magis et minus. quia secundum philosophum inaequaliter suscipit magis et minus. et illa quantitas non est. Sic per diminutionem quantitatis aliquam augetur in equalitas. pura si sunt primo aliquam inaequalitas. quanto plus auferat ab uno alio manente in eadem quantitate. tanto est maior inaequalitas. ergo aliqua alia res a quantitate ibi augmenatur. Tertia proprietates est quod relata sunt simul natura et in intellectu. Sed conceptus mentis non sunt simul natura nec res absolute. quia unum album potest esse alio albo non existente. ergo sunt aliquae relationes quae sunt similiter natura. Quarta proprietates est quod omnia relata dicuntur ad conversionem. Sed nec conceptus nec res absolute dicuntur ad conversionem. ergo etc. Ad primum istorum dico ut supra quod non. quoniam quatuor. quod contrarius multipliciter dicitur. Uno modo accipiuntur tria per illud quod unum expellit aliud. ita quod ad utrumque potest esse motus proprietates dicitur. et sic albedo et nigredo sunt contraria. Alio modo dicuntur contraria illa inaequaliter siue in mente siue in voce de quibus predicatur contrarietas primo et adequate. Et ideo dicitur esse prima extrema talis oppositio. et sic isti conceptus albedo nigredo sunt contraria et non conceptus istius albedinis et istius nigredinis quia de istis non predicatur adequate talis contrarietas. Tertio modo dicuntur contraria quaedam conceptus qui non ponitur nisi et semel de eodem respectu eiusdem verificari. et sic sicut dissimile. equaliter. inaequaliter sunt contraria. et ista contraria sunt predicata denominativa. aliquam illa in quibus

sunt contraria primo modo dicta. Nam quia albedo et nigredo sunt contraria primo modo dicta. ideo contradietio est quod secundum albedinem aliquid sit simile alicui simile et simile eidem dissimile. Per hoc ad argumentum dico quod relationes quae sunt in mente sunt contrarie tertio modo. Nec repugnat talibus contrariis stare simile. sed repugnat talibus simul vere de eodem predicari. Exemplum plura. isti conceptus albedo. nigredo. sunt contrarii secundo modo. tamen ponitur simul esse in mente. sed impossibile est quod idem sit albedo et nigredo. quia hec est primo vera. albedo et nigredo sunt contraria. Tamen illo modo pater et filius sunt contraria. quia idem non potest esse pater et filius respectu eiusdem. Ad secundum dico quod aliquid suscipit magis et minus potest intelligi dupliciter. ut supra quod. quoniam. quoniam. Uno modo a parte rei ita quod realiter una pars addat alteri. et isto modo relatio non suscipit magis et minus. Aliter potest esse in predicatione quod aliquid nomen recipit comparationem. et sic relatio recipit magis et minus. et hoc non est simpliciter ad ditionem rei ad rem. sed potest aliquam esse propter alterationem rei. Sicut inaequaliter sit magis inaequaliter. propter solam ablationem partis suae. Ita aliquam convenit magis et minus sic denotari. propter solam mutationem in altero extremo. Tamen sic aliquam contingit denotari nomine relatio secundum philosophum propter solam mutationem in altero extremo. vel propter solam ablationem a seipso vel propter augmentationem aliter absolute in seipso. Ad confirmationem dico quod proprietates loquendo inaequalitas proprietates non augmenatur. sed improprie magis per predicationem. et hoc modo predicto. Tamen sicut non est inconueniens dicere. quod deus realiter est de nouo creans propter solam productionem alterius rei extra se. ita non est inconueniens quod aliquid dicatur inaequaliter propter solam ablationem alicuius partis. Ista autem proprietates non veniunt omnibus relatiuis. quia non duplo. nec equaliter. nec triplo.

Ad tertium dico quod aliqua esse simul natura potest intelligi dupliciter. Uno modo quod sint aliquae res quarum una necessario coexistit aliam et e converso. Alio modo quod ex hoc quod esse existere predicatur de uno significato accepto sequitur esse existere verificari de alio eodem modo supponente significato. Primo modo non intelligit philosophus quod relationes sint simul natura et intellectu. sed philosophus intendit secundo modo. quia hec est bona consequentia.

duplum est ergo dimidium est. et e converso. Et eodem modo intelligitur dictum illud. quod relata per se ponunt. hoc est si negatiua est vera in qua esse negatur ab uno illo. alia negatiua erit vera in qua esse negatur a reliquo. Sicut si hec est vera. pater non est. hec erit vera filius non est. et e converso. sed illa regula non est generalis omnibus relatiuis. quia philosophus excipit ab illa proprietate relatiua tertii modi. Similiter capitur instantia de relatiuis quae non connotant alterum extremum existere. sicut calefactivum et calefactibile. dealbativum dealbabile. de quibus dictum est supra. Ad quartum dico quod nulle res extra animam dicuntur ad conversionem nec absolute nec relatiue. sed conceptus relatiui dicuntur ad conversionem. quia cuius conceptus relatiui potest addi casus obliquus sibi correlatiui. nisi contingat quod nomina nobis deficient tunc licitum est nobis fingere nomen. Exemplum. si iste sit dominus oportet quod serui sit dominus et e converso. Et ista proprietates est generalis omnibus relatiuis. Ad argumentum principale dico quod proprietates reales veniunt conceptibus per relatiuis rebus.

Questio. xxi.

Terminus omnia relatiua

sunt simul in intellectu et natura. Et videtur quod non. quia relatiua tertii modi non sunt simul natura. Contra. hec est proprietates relatiuorum quae omnibus veniunt. etc. Dicendum est primo exponendi sunt termini illi. esse simul natura. et esse simul in intellectu. Secundo dicitur ad questionem. Circa primum dico quod per esse simul natura non intelligitur quod aliqua res extra animam se habeat sic. quod una est in rerum natura et alia. et e converso. quia impossibile est tales res assignare. nec in anima nec extra animam quin una possit separari ab alia. Sed intelligitur esse simile natura sic. quod impossibile est quod aliqua que sunt simul natura aliter se habeant. quin si esse existere verificetur de uno illorum que debent esse simul natura. etiam verificetur de reliquo. Et si unum illorum verificetur de aliquo. tunc reliquum etiam verificabitur de aliquo. Ut si hec propositio sit vera. duplum est. etiam hec dicitur vera. dimidium est.

Et si hec est vera. aliqd est dupluz. illa erit vera. aliqd est dimidiu. Si r p esse siml in intellectu no intelligit q vna res n pos sit intelligi sine alia. quia quelibet res sine alia pot pfecte intelligi. Sed intelligit sic q impossibile est scire vnu illoru q sunt sil in intellectu verificari de aliquo. nisi det minate sciat r in speciali q aliqd verificat de aliq. r hoc est veru qn vnum scit sine di scursu. qd dico ppter causam r effectu. Si cut impossibile est aliqd scire esse seruū nisi sciat dñs cuius est seruus. Et impossibi le est scire albedinē esse similez. nisi sciat in pticulari r euidenter cui sit silis. Et de ist dicit pbs in pdicamentis q q scit determina te vnu relatiuoru determinate scit r reliquū

Circa secūdu distinguo de relatiuis si cut cōiter distinguit. quia quedam sunt re latia fm esse. qdam fm dici. Quā distin ctionē sic intelligo. q illa sunt relatiua fm esse. q sic se habent q si esse existere verifica tur de vno verificat r d reliquo. Et si vnu verificat de aliquo etiam aliud verificabi tur de aliq. Ut si hec sit vera. dñs est. etia hec sit vera seruus est. r si hec sit vera. Ali qd est dñs. etiam hec sit vera seruus est ali quid r econuersio. Relatiua fm dici sūt que sic se habent q si esse existere verificet d vno. nō oportet q esse existere verificet de reliquo. nec q aliqd sibi addat in casu ob ligo. vt si hec sit vera scientia est. nō oportet q hec sit vera scibile est. Et similis si hec sit vera. hoc est manus. non oportet q hec sit alicuius boīs manus. q manus absct sa vere est manus. r tñ nō est alicuius homi nis manus. Tñ istis vocabulis relatiuuz fm esse r fm dici nō vtebat pbs. q illō nō est ppe dictū nec vere accipit. Aliter pt dici q relatiua fm esse sunt q nō pnt verifi cari de aliquo vt significative accipiunt. nisi vere possit sibi adiūgi aliq obliquus casus alterius dictōis q suoru abstracto rū. r sic relatiua triū pmozū modozū sunt sic relatiua fm esse. quia si sit simile. alicui albo vel nigro est simile. r si sit pater alicuius filij est pater. r si sit scientia alicuius scibi lis est scia. Relatiua fm dici sunt illa qui bus aliquando uenient addit obliqu casus. aliqñ non. sicut man^o aliqñ est manus hominis. aliqñ nō est manus hominis. Ideo est relatiuū fm dici. Per hoc ad q.

dico. q omnia relatiua fm esse q sic se habēt q esse existere non potest verificari de vno nisi verificet de alio. nec pot pfecte scire v num verificari de aliq nisi sciat aliud veri ficari de aliquo sunt simul natura et in intel lectu r nō alia. Et quo sequit q nec relati ua fm dici sunt simul natura et in intellectu nec relatiua tertij modi. nec oia relatiua se cundi modi. sicut patet ex precedentibus.

Ad argumentū principale dico q iste p pterates non conueniunt omnibus rela tiuis.

Questio. xxij.

Trū secundū in

entionē phi relatio q est genus generalissimū sit pma intentio vt secunda. Et sit pma pbat. q illa est pma intentio q significat res singulares q non sunt signa sicut pus dictū est in q. xij. qñti qñti. Sed relatio q est genus est hmoi cuz sit pdicamentū reale. Contra. nō signifi cat res absolutas. qz nulla res absoluta ē relatio. Nec fecat res extra aiam distinctas a rebo absolutis. qz nulla talis est. q signi ficat pceptus aie. r psequēs est secūda in tentio. Ad istā q. d: ab aliquib. q rela tio q est genus generalissimū est qdam pri ma intentio. qz qñ significatiue sumit pot supponere p re q nō est signū. Et ideo fm il lam opinionē ois res p q tale pot suppone re in pōne vera est vere relatio. Et ideo illi concedunt tales pōnes. fortes est relatio. albedo est relatio. quia ipsi non ponunt re lationem distingui a rebus absolutis extra aiam. Licet illa opinio sit rōnabilis. tñ mihi videt q Aristoteles fuit opiniois cō trarie. Primā tñ opi. sui securus sup^o in q dā q. xij. qñti qñlibet. vbi posuit q supmū in qlibet pdicamento est pma intentio. Sz sequēdo opmionē phi dico q relatio ē ge n^o generalissimū r secūda intentio r n pma. Nō pbo. qz illud qd fecat solū noia pme i tentiois r secūde. est nomē secūde itētiois. sic p3 vbi s. Sz relatio q est gen^o generalis. n fecat res extra aiam q n sunt signa sz solū fecat fm p m noia q sunt pme vt secūde i tentiois. q rē. miorē pbo. qz p. in pdicamentis diffiniēs ad aliqd dic Ad aliqd talia dicū f qcū q b ipsum qd sunt aliorū dicunt vt q modolibz aliter ad aliud. Et exemplificat

dicēs q aliqd d: sub habitudine casus ge niriui vt datiu. Et ex hoc arguo sic. Nihil d: ad aliud sub habitudine grī vel sub alio casu nisi nomē. Sed omne relatiuū d: ad aliud sub aliq habitudine casuali. ergo oē relatiuū est nomē importās suū significa tū sic q nō pot p eo supponere nisi uenien ter sibi possit addi aliquis casus obliquus

Si dicis q pbs repēdit illā diffinitio nē relatiuoz versus finez c. Lōtra. pbs nō intēdit q illa diffinitio ab aliqbo remouea tur. quia dicit idem. q ista diffinitio omni bus relatiuis uenit. tam relatiuis fm di ci q fm esse. non tamē est uertibilis cum oibus relatiuis fm esse. sed est in plus. Iso dat ibi aliam diffinitionē q uenit relatis fm esse uertibilē. hoc patz. quia ponit ibi aliquas substācias q dicunt alioz. sic ma nus. caput. Sed ille res extra non dicunt aliozū qñs sint alioz. sed noia tñ dicunt aliozū. Preterea in pdicamentis ponit q omnia relatiua dicunt ad uertentiam si bñ assignent. tñc arguo. Nos nō assigna mus nisi noia. sicut nō utimur nisi noibus cū ergo nos assignamus relatiua ipsa no mina erunt relatiua. Preterea ibidē di cit Ubi nō sunt noia licitum ē fingere no mina ad que alia relatiua dicant. sed nos nō fingimus res sed nomia tñ. Igitur ipsa nomina sunt relatiua. Et si dicat q non fingimus relatiua sz noia relatiuoz. qz di cit ibidē pbs. aliquotiens em nomia fin gere necesse est si nō fuerit nomen notū ad qd uenienter assignet. ergo fm eum pos sumus fingere nomen relatiuū r nō ipsum relatiuū. Contra. ipse vult q nos fingam^o nomen relatiuū qñ nō est relatiuum impo sitū ad significandū. q ad nomen fictū assi gnat relatiuum. sed nō assignat nisi ad re latiuū. ergo ipm nomē est relatiuum. hoc patet p eum. quia postq posuit aliq nomi na dici ad uertentiam. subdit. similr aut in alijs sed casu aliquoties differit fm lo cutionē. Et quo patet q dicit relatiua dif ferre fm locutionē casualem. sed solū no mina differunt casu. ergo fm eum sola no mina sunt relatiua. Et ideo dico fm opin. phi. omnes ille sunt negande. fortes est re latio. albedo est relatio. homo est relatiu^o. albedo est relatiua. Sed illa est pcedenda patet est relatio. silis est relatiuis. Silr

similitudo est relatio. r hoc vt subiecta sup ponunt simplr et predicata psonaliter. qz de illis pceptibus pdicatur relatio que est genus. quia illos significat r p illis suppo nit. Ad argumentū principale dico q fm intentionē phi non sic est relatio predi camentuz reale q significet scz res extra q non sunt signa. sed quia sue species signifi cant res extra r p ipsis supponit.

Questio. xxij.

Trum res extra

int in genere relationis. vel no mina tñ fm intentionē phi.

Et videt q res extra. qz qñ alterū de alte ro pdicat rē. Sed spēs relationis pdican tur de rebo et p ipsis supponit. r relatio q ē genus pdicat de illis speciebus. ergo d re bus. Contra. dictum est in pcedenti q stione q relatio est nomē secūde intentōis r pōis nō fecat res extra. r ita res extra nō est in genere relatiōis. Dic pmo dicen dū est q sola noia sunt in genere relatiōis Secūdo que sunt illa noia Circa p mū dico q fm intentionē phi nihil est in gene re relatiōis. nisi nomen vel participiū. mē tale. vocale vel scriptum. hoc patet p p m qnto metha. c. de adaliquid. vbi dicit qñ qua dicunt relatiua vt calefactiū ad cale factibile. r secatiuum ad secabile. et omne actiuum ad passiuū. Et sequit. Actiua pō r passiuua fm potentiam actiuam r passiuā r actiones potentiarū vt calefactiuum ad calefactibile. r calefaciens ad id quod ca lefit. r secans ad id quod secat tanq agen tia. Ecce q ponit calefaciens et secans de secūdo mō relatiuoz. Id dico fm intentō nē Aristotil q solū noia r picipia corre spōdētia hōis actiuis r passiuis. q non tñ fm vocē sunt actiua r passiuua sed etiā fecat q aliquid agit realiter r aliqd realiter pa tit. vel q aliqd facit r aliquid realiter fit. sunt relatiua de secūdo modo. huiusmo di sunt agens. patiens. calefaciens. calefa ctiuum. creans. creatiuū. actiuū. passiuū. Preterea in pdicamentis dicit c. de rela tiōe Silr aut accubitus r statio r sessio. q oīs positōes qdaz sunt r ponunt ad aliqd Jacere hō et stare vel sedere. ipsa quedam positiones non sunt sed denominatiue ab his que dicte sunt positionibz nominant.

Ex q̄bo patet q̄ s̄ba sunt in genere actio- nis vel passionis. 7 noia 7 p̄cipia eis cor- respōdentia sunt in genere relatiōis quia stare nō est in genere relationis sed statio. eo q̄ statio est alicuius statio. 7 sessio est ali- cuius sessio. Circa secundū dico q̄ nec noia absoluta nec cōnotatiua pp̄rie sunt i genere relationis. sed solū nomia relatiua. Sed talia sunt in duplici genere. q̄ q̄da3 sunt relatiua fm esse q̄ nō q̄ p̄nt de aliq̄ ve- rificari q̄ accipiunt significatiue. nisi ve- rez p̄uentent possit eis addi casus obliqu⁹ alter⁹ dicitōis q̄ sui abstracti. Relatiua fm dici sunt illa q̄bo aliq̄ s̄e addit casus obli- quus. aliq̄ nō. sicut manus aliq̄ d̄: ma- nus hoīs. aliq̄ nō. Lanis 7 azinus aliq̄ est alicui⁹ azinus. aliq̄ nō. Tūc d̄: q̄oia relatiua fm esse vere sunt in p̄dicamēto re- lationis. 7 hoc siue significant p̄cise subam vt d̄ns seruus. siue significant qualitatem vt similitudo. dissimilitudo. siue cōnotent aliquid aliud in actu. sicut efficiens. calefa- ciens. siue in potentia connotēt. sicut cale- factibile. calefactiuū. siue cōnotāt affirma- tiue sicut p̄seruatio. siue negatiue sicut cre- atio. Relatiua aut noia fm dici nō sunt p̄- prie in genere relatiōis. 7 ideo nec manus nec caput nec azinus sunt pp̄rie in genere relationis. 7 hoc q̄ manus aliq̄ est man⁹ hoīs. aliq̄ nō. Un̄ q̄ manus ē abscisa ab hoīe. si tūc nō vocet manus. tūc hoc nomē man⁹ vere esset in genere relatiōis. 7 ita est de similib⁹. Ad p̄ncipale argumentū di- co q̄ ista regula intelligit. q̄ oēs termini vniuoce accipiunt. Rūc hec p̄p̄. similitu- do est relatio. est vera vt similitudo supponit simplr. hic aut albedines sunt similitudo si sit vera similitudo stat significatiue. Jō illa regula in p̄posito nō habet locū. Exem- plū. aīal p̄dicat d̄ boīe. 7 gen⁹ p̄dicat d̄ ani- mali. 7 m̄ gen⁹ nō predicat de boīe. 7 hoc ē p̄pter causam iam dictam.

Questio xxxiiij.

Trū relatio ter-

minat ad absolutū. aut ad respec- tiuū. Et videt q̄ ad absolu- tum. q̄ fm p̄hm. v. metba. in tertio mō re- latiuozū non est relatio mutua. sed in vno tm̄ extremo est realis relatio. patz de scia 7 scibili. 7 solū absolutū in scibili determinat

relatiōē realē in scia. Contra in p̄ dica- mentis d̄: q̄ oia relatiua dicunt ad p̄uer- tentiā. 7 rē. Ad istā q̄ dico q̄ termin⁹ re- lationis duplr accipit. Uno mō pp̄rie pro illo ad q̄ dicit fm p̄uententiā relatiuū q̄ sibi addit in obliquo casu q̄ relatio est de aliq̄ verificabilis. 7 sic dico fm intentionē p̄hi q̄ relatio sp̄ terminat ad relatiuū. quia relatiuū d̄: fm p̄uententiā ad aliud relati- uum. 7 nō ad absolutū. sicut p̄ d̄: fili⁹ pat̄. nō hoīs vel aīalis. 7 vnu relatiuū cadit in diffinitione alterius. et nō absolutum. Et ideo dico q̄ pp̄rie loquēdo vnu relatiuū nomē terminat ad aliud nomen relatiuū. 7 nō ad nomē absolutū. nec ad rē extra. Et aliū terminū pp̄rie loquēdo nō habet rela- tio. cū nō sit aliqua res pua distincta ab oi- bus reb⁹ absolut⁹. Alio mō accipit ip̄o p̄e terminus relatiōis p̄ illo q̄ est tale quale denotat esse p̄ terminū relatiōis pp̄rie di- ctū. et illud nō est relatiuū sed absolutum. Et q̄ plū. ill⁹ relatiuū creatura pp̄rie loquē- do terminus est hoc relatiuū creas vt cre- ator. tm̄ illud q̄ est realr creator non est re- latiuū sed absolutū. puta ip̄emet deus.

Sz s̄. it. metba. p̄bat p̄hs q̄ act⁹ est p̄- or potētia diffinitive. q̄ potētia diffinit p̄ actū. Tūc sic. Actus diffinit potētiā vt ter- minat relatiōē ei⁹. Aut ḡ actus terminat relatiōē potētie vt absolutū. 7 habet p̄- s̄itū pp̄rie loquēdo. Aut terminat vt corre- latiuū. 7 sic potētia diffinit actū sicut ec̄- verso. q̄ dicit Porp̄hi. cap̄lo de sp̄. q̄a in relatiuis mutuis necesse est in vtriusq̄ rōni bus vtriusq̄ ratiōes poni. 7 ita actus vt est p̄ior potētia diffinitōe etiā est posterior

Sz d̄o sic. relatiuū in q̄tuz relatiuū dif- finit p̄mo p̄ terminū ad quē refert. 7 p̄ con- sequēs termin⁹ vt terminus est p̄or diffini- tiōe relatiuo vt relatiuū est. hec p̄na patz vñ. metba. vbi p̄pat subam 7 accūs Et. it. metba. vbi p̄hs p̄pat potētiā ad actū. Sz impossibile ē esse circulū in q̄cūq̄ p̄ortate es- sentiali. 7 impossibile est p̄rez p̄mo referrī et terminari ad illū in q̄tū fili⁹ refert ad ip̄m. q̄ si sic p̄r esset p̄or filio ordie essentiali. dif- finitiōis. 7 fili⁹ est p̄or p̄re. 7 ita esset circu- lus. 7 p̄ p̄mo refert ad rē absolutā in boīe q̄ terminat p̄minatē 7 ec̄verso. et fili⁹ p̄mo refertur ad illud absolutū in patre q̄ ter- minat relatiōēz filiatōis. 7 ita ambo abso-

luta sunt p̄ora relationib⁹. Ad p̄mū isto- rū dico q̄ q̄uis potētia sit relatiuū large capiēdo. tm̄ actus nō est eius correlatiuū sibi correspondens. q̄ nō oīs actus est ali⁹ potētie actus. Nec oē q̄ est in actu prius fuit in potētia. sed omne q̄ est in potētia p̄t esse in actu. 7 oīs potētia est respectu ali⁹ actus potētia Sz q̄uis act⁹ nō sit re- latiuū corrūdens potētie. tm̄ act⁹ p̄t dif- finire potētiā. sed potētia nō diffinit ac- tū. Et id ex hoc q̄ potētia diffinit p̄ actuz 7 non ec̄verso. dicit q̄ actus est p̄or dif- finitiōe ipsa potētia diffinibili. Un̄ di- co q̄ h̄ nomē relatiuū potētia nō dicit p̄- mo ad hoc nomē actus. sed ad ali⁹ nomē. Et si nomē nō sit ip̄ositū licituz est fingere fm artē p̄hi in p̄dicamētis. Tūc ad for- mā dico q̄ bene actus diffinit potētiā. sz non terminat eius relatiōē. q̄ nō est cor- relatiuū sibi correspondens. Ad secun- dū p̄cedo q̄ relatiuū in q̄tū relatiuū diffi- nit p̄ terminū diffinitōe exp̄mēte q̄d nois nō autē diffinitōe exp̄mēte q̄d rel. Et q̄n̄ d̄: q̄ terminus vt terminus est p̄or diffini- tiōe suo correlatiuoze. hec p̄na nunq̄ va- let nisi de diffinitōe pp̄rie dicta exp̄mēte quid rei 7 de diffinitōe data p̄ additamen- tū 7 a priori. Un̄ aut diffinit aliq̄ diffinitō- ne exp̄mēte q̄d nomis p̄ se mutuo nō ē ve- rum. sed magis ibi diffinitō 7 diffinitū sūt simul diffinitōne 7 intellectū. q̄ neutrius p̄t exprimi q̄d nois nisi p̄ alterū. Et h̄ to- tum patet p̄ p̄hm in p̄dicamētis vbi dicit q̄ q̄ diffinitive scit vnu relatiuoz diffinitive scit reliquū. Et ad p̄hm dico q̄ loq̄ de diffinitōe accipiete aliq̄ 7 includente q̄d nō diffinit p̄ ip̄m diffinituz. ibi diffinitōe sp̄ est p̄us diffinito. Jto mō suba nō diffinit p̄ accūs. nec potētia diffinit p̄ actum. nec actus p̄ potētiā. q̄ sp̄ diffinitōe vt est siml diffinitōe cū diffinito sicut in relatiō mu- tuis. vel diffinitōe prius diffinito. rē est q̄n̄ non diffiniunt mutuo. Et vltra dico q̄ in illis relatiuis nō est talis p̄ortas essential diffinibilis ad diffinitū. 7 ideo in eis bñ p̄t esse circulus in diffinitōdo. Ad argumē- tū p̄ncipale patz s̄az ex p̄cedētib⁹. Et p̄t ad- huc aliter dici q̄ in tertio mō ex vna pte nō habet aliq̄ nomē absolutū p̄ter nomē re- latiuū respectu d̄: dicit nomē relatiuū. sic est ex alia pte Exemplū. visibile d̄: ad visū

7 ec̄verso visus d̄: ad visibile. Et ista p̄pe sunt correlatiua. 7 ita pp̄rie est vnu correla- tiuū sicut reliquū. Et ita oē nomē q̄d ha- bet ex pte visus dicit ad visibile. q̄ non ha- bem⁹ nisi hoc nomen visus. 7 vere d̄: q̄ vi- sus ē ali⁹ visibilis nō tanq̄ subiecti sz ob- iecti. fm p̄hm. Sz ex alia pte sunt duo no- mia ad q̄rū vtriusq̄ d̄: visus. sed vnu nomē est pp̄rie relatiuū. puta visibile. 7 ali⁹ non. puta color. q̄ aliq̄mō alterū d̄: ad seipsuz. q̄ pp̄rie dicit q̄ visus est visibilis visus. 7 visus est color visus. sed nō d̄: pp̄rie q̄ co- lor est color visus. sed pp̄rie d̄: q̄ visibile ē vi- su visibile Et si dicit q̄ p̄hs dicit q̄ alte- rū extremū nō refert nisi q̄ aliq̄d refert ad ip̄m. 7 p̄ p̄ns illud extremū aliq̄ mō refert. Sz color nullo mō refert ad visum. 7 p̄ il- lud extremū nō refert ad colorē. Dico q̄ co- lorē refert ad visum p̄t intelligi duplr. Ut sub noīe coloris. 7 sic refert ad ip̄m nō est ali⁹ q̄ ip̄m esse extremū correlatiuū. 7 id ex h̄ ip̄o q̄ visus d̄: coloris visus. ibi co- loris iā aliq̄ mō refert. Aut p̄t intelligi re- fert sub alio noīe. puta sic dicēdo. color est visibilis visu. 7 vtroq̄ mō p̄t sufficienter exponi p̄hs.

Questio xxxv.

Trū relationes

trū modoz sint reales in crea- turis. Et videt q̄ nō. q̄ rela- tiones ille speciales non sunt res absolute extra aīam exites. nec sunt distincte ab il- lis. sicut patet ex p̄cedētib⁹ rē. Contra circūscripto oī intellectu adhuc vna albe- do esset silis alteri. 7 silitudo est relatio re- alis. Rūdeo distinguēdo de relatiōe reali Uno mō d̄: relatio real. q̄ significat vnā puā rem extra aīam distinctā a reb⁹ absolu- tis. Alio mō. q̄ feat res absolutas extra a- nīmā vt in aīa d̄ dicunt esse tales q̄les de- nominant esse p̄ talē relatiōē vt p̄ talē re- latiuū sine oī opatiōe intellectus. p̄mo modo dico q̄ nō sunt reales. q̄ nō sunt ta- les res pue medie iter res absolutas. sicut p̄z ex dicit in p̄nti q̄t. Secūdo mō dico q̄ sunt relatiōes reales. q̄ feat res absolutas p̄dicto mō. puta silitudo feat duo alba. et q̄ vtriusq̄ albū sit silē alteri sine q̄cūq̄ opa- tiōe intellect⁹. q̄ intellect⁹ nō p̄t facit ad hoc q̄ sortes albo sit silis platoni. q̄ faciat

ad hoc qd fortes sit albus. imo ex his qd fortes est albus et plato est albus. fortes est filius platonis et alio ymaginabili circūscripto. Et ita intellectus nihil facit ad hoc qd fortes sit filius platonis. Tñ hoc nō obstante. ista plura absoluta potest intellectus diversimodis exprimerē. Uno mō p̄ conceptū absolutū dīcedo sic. fortes est albus vel plato est albus. Alio mō p̄ conceptū relatiuū sic dicendo fortes est filius platonis fm̄ albedine. et ille conceptus relatiuus solum est in aīa. S; hic sunt duo dubia. Primū ē. qd videt fm̄ p̄dicta qd aliqd refert realr ad non ens. puta materia refert ad formā realr nō existēte ad quā est in potētia. qd circūscripta omī opatōe intellect? matia est hē in potētia ad formā. et hoc nomē potentia hē fecit ipsam materiā. Secundū est. vtruz tales relationes speciales. silitudo. eq̄litas. silitudo. et h̄mōi noīa relatiua abstracta possint hē p̄dicari de rebus absolutis siue de conceptibus absolutis taliū. puta an tales sint p̄cedēde de virtute f̄monis. albedo est silitudo. fortes est paternitas. sicut ille p̄cedunt de virtute sermonis. fortes est filius. fortes est p̄f. Ad p̄mū dico. qd ibi est solū difficultas vocal et equoatio d̄ relatiōe reali. Nā si relatio realis p̄ se voce illa q̄ importat vnā rē existentē. et aliā sibi correspondentē in actu. Sic est manifestū qd hic nō est relatio realis. sed vocādo relatiōez realē qn̄ aliqd siue sit in actu siue potētia est tale qd le denoiat esse p̄ cretū relatiōis siue omī opatione intellect?. sic dico qd ē ibi relatio realis. qd nō plus facit intellect? ad hoc qd materia sit in potētia ad formā q̄ ad h̄ qd vnus asinus generet aliū. Ad secundū dicendū est qd aliter loquendū est fm̄ vsuz loquentiū. et aliter loquēdū de virtute sermonis. Nā primo modo loquēdo dico qd vsus loquentiū h̄z dicere qd silitudo. equalitas rē. fecit res absolutas. sed nō sunt res absolute. Nec p̄dicant de illis. qd vsus loquentiū nō p̄cedit qd albedo sit silitudo. Nec duo alba sint silitudo. sed p̄cedit qd silitudo duo alba. S; loq̄ndo d̄ virtute f̄monis qd p̄cedit qd terminus fecit rē aliquā p̄t d̄ illa re vere p̄dicari qn̄ stat significatiue. d; p̄cedi qd eq̄litas. silitudo ex q̄ fecit res absolute et sunt p̄me intētiōis debēt hē p̄dicari de illis. Et p̄r ad huc diversimodis

exponi p̄mo modo sicut dictū est i. q. ix. qn̄ ti q̄libetū sup̄ius. qd q̄nis p̄creta taliū relationū supponit p̄ vna re absoluta et de illa hē p̄dicantur. puta sic dicendo. fortes ē similis. fortes est equalis. tñ abstracta relationū non supponit nisi p̄ pl̄s rebus absolute cōiunctim sicut nomē collectiuū. vt pl̄s. exercitus. turba. societas. Et fm̄ istam opinionē p̄cedit qd ioh̄s est socialis et ista negat qd ioh̄nes est societas. sed ista p̄cedit ioh̄nes et richardus sunt societas et societas est ioh̄nes et richardus. Ita ē p̄cedēdū qd fortes est filius. fortes est equalis. sed ista negat. fortes est silitudo. fortes est equalitas. Ita tñ cōcedit fortes et plato sunt equalitas. duo alba sunt silitudo. et ita in oibus esset dicēdū qd abstracta relationū sunt collectiua noīa. S; q̄uis ista opinio possit pbabiliter sustineri q̄ntū ad relationes equipantie siue silitudum noīm. nō tñ in relatiōib; disqupantie q̄ sunt dissimiliū noīm. qd non videt p̄prie dictum qd dē? creatura sunt creatio actia et p̄f et filius sint paternitas. sicut nec cōcedo qd filius sit paternitas. Ideo alit̄ potest dici sicut prius dictum est in q. ix. qn̄ti quotlibet. qd qn̄ p̄creta et abstractū penitus idē significat omni eodē modo gr̄amati. cali et logicali talia p̄creta et abstracta p̄dicant de eodē. nisi inclusio alicui? sinca the greumatis impediāt. sed sic est de cōcretis et abstractis illaz relationū. qd qd d̄ fecit silitudo. et eodē mō. qd nō plus in notescit p̄ rōnem nec autoritatē alicui? autentici qd silitudo fecit res p̄iunctim plus q̄ simile. Sic nobis innotescit p̄ auctoritates qd pl̄s et exercitus fecit sus p̄cara p̄iunctim. et pl̄aris supponit p̄ hoībo diuisim. Et ideo de virtute sermonis sicut hec est p̄cedenda albedo est filius. ita hec est cōcedenda albedo est silitudo. et nunq̄ est vna p̄cedenda sine alia. Et sicut hec est cōcedenda. fortes est pater. ita hec est p̄cedenda fortes est paternitas. qd p̄ eodē omīno supponunt. et ita ista via est cōmunis tā ad relationes equipantie q̄ ad relatiōes disqupantie. Ad argumēta p̄ncipalia p̄ter sufficienter ex dictis.

Explicit quotlibetū sextum.

Quotlibeti septimi

Questio. i.

Trum identitatis.

tas. silitudo et equalitas sint relationes reales in diuinis. Et videt qd nō. qd si sic. tunc in diuinis essent

plures relationes q̄ quattuor. qd nō conceditur. Silt̄ nulla istarū p̄stituit p̄sonaz in diuinis. Contra. pater in diuinis est realiter equalis filio et sp̄i sancto. q̄ rē.

Supposita distinctione de relatiōe reali posita in p̄ori q. sexti q̄nti. Dico tūc ad q̄stionē qd accipiendo relatiōē p̄mo mō vt dicit aliquā rē quocūq; distinctam p̄ p̄sonis in diuinis. sic non sunt relationes reales. quod p̄batur. quin aliqui p̄p̄o verificat p̄ rebo rē. sed iste p̄p̄ones pater ē equalis filio. pater est similis filio. verificant p̄ rebo. et solum p̄f et filius sufficiūt ad verificandū illas. ergo alia res non est ponenda. Preterea in creaturis equalitas et silitudo nō sunt tales res parue. q̄ multo fortius i. do.

Preterea si sic. quero. aut silitudo p̄ris fundat aliā silitudinē respectu silitudis in filio. aut nō. Si sic. erit p̄cessus in infinitū. Si non. et tñ vna silitudo est filius alteri. q̄ eodē mō standuz est in p̄mo qd p̄f est similis filio sine omni tali re addita. Secundo dico. qd accipiendo relatiōē secundo mō. sic sunt relatiōes reales. hoc p̄bo. quia qn̄ aliqd est tale quale denoiat esse p̄ relatiōnem ex natura rei. et nō p̄ opationē intellectus. illa relatio est realis. S; pater ex natura rei est equalis filio sine omī opatōe intellectus. ergo illa equalitas est relatio realis.

Tertio dico qd iste non sunt relatiōes rōnis. hoc p̄bo. qd nunq̄ est relatio rōnis nisi qn̄ res non est talis ex natura rei qualis denoiat esse p̄ tale relatiuū. Sed p̄cedē talis p̄ opationem intellectus. sed p̄f ex natura rei est equalis filio sine omī opatōe intellectus. quia non plus facit intellectus ad h̄ qd pater sit equalis filio q̄ faciat ad h̄ qd p̄f generet filiū. Si dicis. sicut impossibile est qd aliqd sit albus sine albedine. ita impossibile ē qd aliqd sit equalis sine equalitate. et p̄ nō equalitas est res distincta aliq̄ modo a patre et filio. Rñdeo qd hec est dist

guenda. pater est equalis filio sine equalitate. ex eo qd ly equalitas potest stare materialiter vt fecatiue. Si p̄mo mō verum est. Si secundo mō falsum est. qd tunc equalitas supponit p̄ patre et filio p̄iunctim vt diuisim. Ad argumētū p̄ncipale patz et dictis quomodo pater est equalis filio.

Questio. ii.

Truz identitas

nūeralis sit relatio realis. Et videt qd nō. qd eiusdem ad se nō

est relatio realis. Sed identitas nūeralis est h̄mōi. q̄ rē. Contra. fortes ex natura rei est idē numero sibi sine omī opatione intellectus. ergo est relatio realis. Presupposita distinctione de relatiōe reali p̄us data in vltia q. sexti q̄nti. dico qd identitas nūmeralis est relatio eodem mō sic silitudo et eq̄litas. et hoc qd fortes est idē realiter sibi et ad hoc nihil facit intellectus. S; q̄ p̄s. v. metba. c. de eodē dicit sic. Identitas vnitas et qdā aut pluriuz essendi alit̄ qn̄ vtr̄ vno vt plurib; veluti qn̄ dixerit ipsum ipsi idē. nā vt duob; vtr̄ eodē. Tunc arguo. Identitas nūeralis nō est nisi qn̄ qd vtr̄ vno vt duob;. Sed sol? intellectus vtr̄ vno vt duob;. ergo talis identitas nō est sine opatione intellectus. et p̄ nō est relatio realis. Preterea ad relatiōē realem sp̄ requirit distinctio realis extremorū. Sed hic extrema nō distinguunt realiter. Preterea oē p̄dicamentū p̄dicat d̄ suba in cōcreto. sicut bñ d̄. suba est eq̄lis. suba est q̄nta. substantia est agēs. substantia est patiens. S; relatiuū est p̄creta p̄dicamenti relatiōis. q̄ hec est simplr vera. substantia est relatiua. anial est relatiuum qd nō p̄cedit. Preterea ab inferiori ad sup̄ius est bona p̄na. sed pater et relatiuū se h̄nt sicut sup̄ius et inferius. sicut pater et relatio. q̄ sequit h̄ō ē pater. ergo h̄ō est relatiuū. et non p̄ se ergo p̄ aliam rē.

Ad p̄mū illorū dico qd Aristotiles non negat identitatē nūeralē esse respectū realit̄. Sed vult qd in assignādo extremum vni relatiuū vtenduz est diuersis casib; in eodē noīe. ac si essent duo noīa. et hoc siue assignet p̄p̄iū correlatiuū siue illud d̄ quo suum correlatiuum verificat. Unde sicue

assignando correlatiuū similis possum dupliciter dicere. Uno modo sic. sortes est filius platonis. Alio modo sic. simile est sibi sibi. Ita in proposito possum dicere. sortes est idē sortis. et idē est eadē idē. Si dicitur quod secundum illas assignationem ita oportet in similitudine uti uno pro duobus sicut in identitate numerali. Et concedo. nec hoc negat Aristoteles. Tamen differentia est. quia in utraque assignatione in proposito oportet uti uno modo ut duobus. hoc est oportet accipere idē nomē in duobus casibus. Ideo dicitur veluti ipsum ipsum idē. In alijs vero relatiuis non oportet. nisi quando assignatur nomē relatiui ad suū propriū correlatiuū. Sicut sic dicitur. simile est sibi simile. equale est equi equale. sed assignando ista quibus competunt relatiua oportet accipi diuersa simpliciter. quia non possumus dicere quod sortes est sortis similis sed quod sortes sit similis platonis. et sic de alijs.

Ad aliud dico quod extremū relationis capit dupliciter. Uno modo proprie pro correlatiuo. et isto modo dico quod omnis relatio realis requirit distinctionē realem extremorum saltem numeralē quia ipsamet correlatiua sunt extrema relationis. et ista met sunt conceptus vel voces. Et ista extrema in proposito distinguunt numeraliter sicut idē conceptus bis replicatus in diuersis casibus. Et eodē modo est in relationibus mouentis et moti. quia idē mouet seipsum. quia ipsa extrema relationis que sunt correlatiua distinguunt numeraliter saltem. Alio modo accipit extremū relationis pro illo de quo correlatiuū verificatur. et tunc improprie accipit pro illo. Et sic accipiendo non oportet quod omnis relatio realis requirat distinctionē realem extremorum. quia potest esse simpliciter idē de quo utriusque extremorum verificatur. patet non solum in identitate numerali sed etiam quando idē mouet se. Ad aliud dico quando predicamentū est prima intentio secundum intentionē philosophi. tunc tale predicamentū predicatur de subiecto in concreto. sicut est in exemplis positis. sed secundum intentionē philosophi relatio est nomen secundum intentionē. quia proprie uteretur si nomine relatio vel ad aliqd pro ipsis conceptibus relatiuis vel nominibus. Ideo non concederet philosophus quod subiecta esset relatiua. sed concederet quod substantia esset qualis vel quanta. Tamen secundum veritatem theologice. relatio est nomen prime intentionis. quia predicatur non solum nomine relatiua sed varijs relationibus extra animam. puta relationibus diuinas. et ideo sic est prima intentio. Ad ali-

ud dico quod relatiuus et pater non proprie se habent sicut inferius et superius. quia relatio est nomen secundum intentionē et solum supponit pro nominibus relatiuis non pro rebus. Ideo non sequitur. homo est pater quod homo est relatiuus. quia relatiuus non potest supponere pro ipsa re que non est signū. sed solum supponit pro signis secundum intentionē philosophi. saltem secundum veritatem pro nulla re creata extra animam potest supponere. Et ideo in talibus terminis non tenet illa regula ab inferiori ad superius. sic non sequitur sortes est homo. et homo est species. quod sortes est species propter eandem causam. Ad argumenta principalia patet et dicitur

Questio. iij.

Trū creatio acti

ua sit relatio rationis. Et videtur quod sic. quia creatio actiua est relatio et non realis. et ratio. Contra relatio rationis causatur per actionem intellectus. Sed circūscripta omni operatione intellectus creati habet dicitur deus creans lapidē. et creator hominis et cetera. Ad ista quod dico quod creatio actiua siue relatio dei ad creaturam non est relatio rationis. quod probatur multipliciter. Primo sic. quicunque aliquid importat per aliquod nomē quod nomen non potest alicui competere nisi aliqd causa causante si illa causa non causet illud nomē nullo modo vere dicitur de aliquo. sed relatio rationis non potest esse nisi in intellectu nostro causante. Et si intellectus creatus non causet relationē rationis si creatio actiua importat respectū rationis. deus non erit vere creator nec creans. Et ita deus non posset vere creare lapidē intellectu creato non causante. Preterea quando aliquid denominatur ab aliquo vere et realiter. vel quando aliquid est aliquis vere et realiter siue intellectus sit siue non sit per neutrum extremum importat aliquid causatum ab intellectu. Exemplum si homo realiter sit albus. siue intellectus sit siue non sit. nec per hominem nec per album importat aliquid causatum ab intellectu. Sed siue intellectus sit siue non sit deus est realiter creans. sicut sensibile est realiter sensatum. igitur nec per deum nec per creaturam importat aliquid causatum ab intellectu. Preterea secundum istos sicut intellectus causat respectus rationis. ita voluntas. et per consequens ad hoc quod deus creet lapidē non plus facit intellectus noster quam voluntas creata. Et ita vel utriusque causa bitibi respectū rationis vel neutrum. Si neu-

trū habet positū. Si utriusque creatio actiua importabit duos respectus rationis. unum creaturam per rationem intellectus. aliū causatum per actum voluntatis. quod est absurdum. Preterea sicut vox est relatiua ita nomē scriptū est relatiuum. posito ergo quod nullus intellectus creatus esset. et tamen quod hec propositio scribitur in libro. deus est creans. et tunc illud nomē creans scriptum est relatiuum. Et certum est quod non importat relationē rationis. quia esset propositio falsa. ergo creator non importat respectū rationis. Preterea secundum istos respectus rationis causatur ex operatione intellectus operantis unam rem alteri. vel ad seipsum. Tunc arguo. quicunque ex comparatione unius ad alterum causatur aliquid. ex similitudine comparatione ipsius ad quodcumque aliud causatur simile. Exemplum. quod subiectus et predicatum sunt denominationes consequentes rationem operationem. ideo omne illud quod per intellectus comparare ad hominem. sicut comparat sortem ad hominem. potest esse subiectum predicatum respectu hominis. sicut sortes potest esse subiectum vel predicatum respectu hominis. sed omni modo quo potest intellectus comparare deum ad creaturam. simili modo potest comparare quacunque creaturam ad eandem. ergo si deus creator operatur propter respectum consequentem operationem intellectus. eadem ratione una creatura diceretur et esset creatrix alterius propter respectum consequentem operationem intellectus.

Si dicitur quod una comparatio est vera et alia falsa. ideo ad unam consequitur respectus rationis et non ad aliam. Contra. respectus rationis ita consequitur operationem veram sicut falsam et e converso. quis secundum eos in ista propositione. azinus est homo. ita consequitur respectus rationis azini propter operationem falsam. sicut in ista propositione vera. sortes est homo. consequitur iste respectus rationis sortis propter operationem veram. quia ita azinus est subiectum in propositione falsa propter tale operationem. sicut sortes est subiectum in propositione vera. propter operationem veram. Et siue intellectus vere operatur siue non. si comparationem consequitur simile respectus rationis. Et per consequens potest creatura creare sicut deus. Preterea sicut nihil est album nisi albedo sit in esse sibi inuenienti. ita nihil est vere creans nisi creatio sit in esse sibi inuenienti ergo si creatio actiua sit respectus rationis nunquam deus vere crearet nisi talis respectus rationis vere ponatur per comparationem intellectu-

comparantis. quod est absurdum. Preterea sicut intellectus potest comparare causam non habentem respectum realem ad effectum suum secundum istos. ita potest comparare causam habentem respectum realem ad effectum suum. ergo ratione ex prima comparatione consequitur talis respectus rationis. eadem ratione ex secunda comparatione consequitur similis respectus rationis. et ita talis causa haberet duos respectus ad suum effectum. Unum realem. alterum rationis. quod falsum est. Ideo dico quod creatio actiua sine relatio dei ad creaturam non est relatio rationis. Secundo dico quod illa relatio est realis. illo modo que relatio solis ad effectus suos est realis. quia circūscripto omni intellectu creato vere deus creator et creans. Ad argumenta principalia patet et dicitur.

Questio. iij.

Truz relatio ra

tionis distinguit a rebus absolutis. Et videtur quod sic. quia traditio non verificatur de aliquo sine distinctione reali. sed collina nunc est dextra et sinistra non. ergo dexteras colline distinguitur collina. sed dexteras est relatio rationis. ergo ratio. Contra relatio diuiditur in realem et rationis. Sed relatio realis non distinguitur a rebus absolutis. ergo relatio rationis. Ad ista quod dico breuiter quod relatio non distinguitur a rebus absolutis. Deo probatur. quia si sic. aut haberet subiectiuum. aut obiectiuum. Si primo modo. tunc est relatio realis. et non rationis. Si secundo modo. Contra. nullum tale esse obiectiuum est in hoc mundo. sicut prius probatum est. Sed contra. unum extremorum propositionis non est aliqd absolutum. Nec est relatio realis. quia non oritur ex natura extremorum ergo est relatio rationis. Preterea subiectum. predicatum. genus. species. et alie secundum intentiones non important nisi res absolutas. quia quodquid est absolutum in subiecto potest esse et in tali. et tamen non erit subiectum. nec intelligitur subiectum esse nec predicatum. et sic de genere. specie. et secunda intentione. Preterea veritas falsitas necessitas contingencia propositionis non sunt res absolute nec relationes reales. ergo ratio. Preterea proprium in numero est relatio rationis et non res absoluta. ergo ratio. Sed istis non obstantibus dico quod relatio rationis non distinguitur a rebus absolutis. Nec inuenitur alicubi a probatur per

sunt talē differentiā inter relatiōem realem
 et rōnis. Ad p̄mū dico i contrariū q̄ vnio
 extremoz p̄pōnis in mēte ē p̄cept⁹ sicut the
 gramatic⁹ ubi copulati sine copulati subie
 ctū p̄dicato. Sic i ista p̄pōe plata hō ē aial
 vnio extremoz d̄r istud verbū est. qd̄ est q̄
 dam q̄litas absoluta. Ita proportionabiliter
 est de vnione istoz extremoz in mēte qd̄
 est p̄ceptus copl̄e. q̄ est qdam q̄litas mētis
 puta actus intelligēdi. Et ille p̄ceptus di
 stinguit realiter a subiecto et p̄dicato q̄ etiā
 sunt diuersi act⁹ intelligēdi. Et istis tribz
 p̄ceptibz in mēte positis. sine oī relatiōe rō
 nis habet p̄pō et vnio extremoz ei⁹. sic istis
 tribz vocibz p̄tinue platis. hō est aial. suffi
 cienter habet sine oī alio p̄pō i voce et vnio
 extremoz eius. Ad aliud dico q̄ illud
 absolutū in mēte qd̄ est subiectū vel p̄di
 catū p̄pōnis. p̄t esse vel intelligi cognitiōe
 incōpleta. et tū nec vnū est subiectū nec ali
 ud p̄dicatū. Sed hoc nō est p̄pter defectuz
 alicuius respectus rōnis. sed p̄pter defectū
 cōcept⁹ absoluti. scz copule. p̄t em̄ aliq̄s
 absolute cognoscere cognitiōe incōpleta
 et hōiem et aial. tū nec hō erit subiectū nec
 aial p̄dicatū. Et h̄ q̄ deficit ille p̄cept⁹ sicut
 thegramatic⁹ est. Quo posito. sine oī
 alio respectu. statim hō erit subiectū. et aial
 p̄dicatū. et habet tota p̄pō. Unde p̄cedo q̄
 tā subiectū q̄ p̄dicatū est p̄cept⁹ relatiuus
 rōnis. sicut post parebit. sed q̄libet talis cō
 ceptus est qdam q̄litas absoluta scz actus
 intelligēdi. Et sicut est dictum de subiecto
 et p̄dicato. ita dico de genere et oībz interio
 ribz secūdis. qz tam genus q̄ spēs sunt cō
 ceptus relatiui et p̄t dici relationes rōnis
 p̄m bonū intellectū. sed nō respect⁹ distin
 cti a rebus absolutis. Et ideo tā aial qd̄ ē
 genus p̄t absolute p̄gnitiōe incōpleta in
 telligi et tū nō intelligit esse gen⁹. q̄ hō qui
 intelligit esse spēs p̄t absolute intelligi et
 nō intelligi q̄ est spēs. Et cā est. qz iste p̄ce
 ptus genus nō tū fcat aial. colorē. coz p̄
 que sunt genera. sed ip̄ortat q̄ ista p̄dicant
 tur de pl̄bz spēs differētibz. Et ita iste p̄cep
 ptus genus cōnotat illa de q̄bz aial et color
 et cetera genera p̄dicant. qz iste p̄cept⁹ genuf
 nō solū fcat istas p̄mas intentiōes q̄ sunt
 genera. sed etiā cōnotat spēs istozū genez.
 licz ille p̄ceptus color vel aial non p̄notet
 illas species. Et qz non p̄t sic p̄notare

nisi mediāte actu intellectus. id̄ gen⁹ d̄r re
 latio rōnis. et tū est qualitas absoluta i aia
 Eodē mō iste p̄ceptus spēs non solū fcat
 boiem et azinū q̄ sunt spēs. sed p̄notat q̄ p̄
 dicant de pl̄bz differētibz nūero. et cōno
 tat etiā genus p̄dicabile de his. Et ita bre
 uiter p̄t dici de alijs secūdis intentiōibz.

Ad aliud dico q̄ veritas et falsitas p̄pō
 nis nō dicūt puos respectus rōnis. s̄ sunt
 conceptus relatiui fcentes ipsas p̄pōnes
 nō absolute. Sed veritas sine iste p̄ceptus
 veritas vltra p̄pōnem quā fcat cōnotat q̄
 ita sit in re sicut ip̄ortat p̄ p̄pōtionē. Et
 falsitas ip̄ortat q̄ nō sit ita in re sicut im
 portat p̄ p̄pōnem. Necessitas fcat q̄ ita sit
 in re sicut ip̄ortat p̄ p̄pōtionem. et q̄ nō
 possit aliter esse. Contingēs p̄notat q̄ aliē
 potest esse q̄ ip̄ortat p̄ p̄pōnem et hoc sine
 oī respectu rōnis. Ad aliud dico q̄ p̄ciū
 est nomē relatiuū. et p̄t dici respectus rela
 tio rōnis. qz denari⁹ nō d̄r p̄ciū nisi p̄ volū
 tariā institutionē alie institutionis. et ita cō
 notat actū volūtatis et actū intellect⁹ ip̄i
 instituentis sine q̄ actu nullo mō d̄r p̄ciū.
 Et ita p̄t dici relatio rōnis. Per p̄dicta
 p̄t sufficienter r̄nderi ad oēs rōnes p̄ban
 tes relatiōes rōnis esse. Ad argumentū
 p̄ncipale dico q̄ p̄tradicoria i p̄posito ve
 rificant de colūna p̄ mutationē aialis in
 quo est realiter dextrū et sinistrū. qz idō co
 lumna dicit dextrū vel sinistrū. qz situat ad
 dextrū aialis vel sinistrū. Et ideo p̄cedo q̄
 dextreitas ip̄ortat rem distinctā a colū
 na. qz ip̄ortat p̄tem dextrā aialis. Et q̄ ac
 cipit q̄ dextreitas est relatio rōnis. falsum
 est. qz sine oī actu volūtatis et intellect⁹ di
 cit colūna dextrā vel sinistrā. qz statim dex
 trā vel sinistrā aialis. et idō nō p̄t est relatio
 rōnis in colūna q̄ in aiali.

Questio. v.

Trum relatiore

v alis et relatio rōnis distinguant
 Et videt q̄ nō. qz relatio realis
 nō ip̄ortat aliqd̄ extra aiam. s̄ fcat soluz
 res existentes in aia. et p̄ p̄ne est relatio rō
 nis. Contra. relatio realis et rōnis cōdi
 uidunt ex opposito. s̄ nullo modo coinci
 dunt in idem. Ad illā q̄ dico q̄ licet re
 latio rōnis nō sit vocabulū philosophicū
 qz credo q̄ nō inuenit illud vocabulū in

phia Aristotilis. Pōnēdo tū p̄pter cōmu
 nia dicta relatiōe rōnis esse aliquid. dico
 q̄ relatio realis et rōnis distinguunt. qd̄ p̄t
 qz quando sine opatiōe intellectus res nō
 est talis q̄lis denominat esse p̄ relationem
 vel p̄cretū relationis tūc est relatio rōnis.
 Verbi gr̄a. Nihil est subiectū nec p̄dicatū
 sine opatione intellectus. imo ad hoc q̄ali
 qd̄ sit subiectū vel p̄dicatū req̄rit opatio i
 ntellectus. ideo illi p̄cept⁹ relatiui subiectū
 et p̄dicatū dicunt relationes rōnis. Sicut
 qz vox nō fcat rem nisi p̄ institutiōez q̄ est
 opatio intellectus. ita q̄ si nunq̄ fuisse h̄
 vox homo instituta p̄ intellectum ad signi
 ficandū. nō significaret nec esset vox signi
 ficatiua. Idō significatio istius vocis p̄t
 dici relatio rōnis. Et p̄ hoc patet q̄ hoc
 nomē homo ad hoc q̄ sit nomē sine vox si
 gnificatiua nō addit vltra illā vocē hō re
 spectū rōnis vt aliqui dicūt. sed q̄ bec di
 ctiō nomē fcat istā vocē hō et p̄silēs et p̄no
 tat actū intellect⁹ q̄ instituit ad significan
 dū. Et istis duobz positis sine oī respectu
 rōnis medio d̄r ista vox hō nomen. qz ip̄o
 sibile est q̄ ista vox hō sit. et q̄ actus q̄ insti
 tuit ad significandū sit. nisi ista vox hō sit
 nomē. Sicut qz nūm⁹ non est p̄cium nisi p̄
 voluntariā institutionē quā p̄cedit act⁹ in
 telligēdi. ideo p̄t p̄ciū dici respectus ratō
 nis. Et fm̄ hoc p̄t saluari dictū scoti qui
 ponit q̄ relatio rōnis p̄t causari tā p̄ actū
 intellectus q̄ volūtatis. Sed q̄ res ē ta
 lis qualis denotat esse p̄ relationē vel con
 cretū relationis sine oī opatione intellect⁹
 ita q̄ opatio intellectus nihil facit ad hoc.
 tūc p̄t dici relatio realis mō supra posito
 Exēplū qz vnū album est simile alteri sine
 oī opatione intellectus p̄pantis v̄ nō cō
 parantis. ideo d̄r similitudo relatio realis. et
 eodē mō est de paternitate et de alijs. Ad
 argumentū p̄ncipale dico q̄ q̄uis bec di
 ctiō relatio fm̄ intentionem p̄bi sit secūda
 intentio. et ita fm̄ cū p̄t dici relatio rōnis.
 qz nec ip̄m nec illa p̄ q̄bz supponit sunt rela
 tiones sine oī opatione intellectus. tamen
 fm̄ veritatem theologie est prima intentiō
 et relatio realis. quia licet fm̄ vnā opini
 onē que est philosophi. relatio non signifi
 cet aliquam rē creatam extra animā. tamē
 fm̄ theologos relatio significat res diui
 nas que sunt extra animā. Idō fm̄ verita

tem est relatio realis et prima intentiō. qz si
 ne omni opatione intellectus. paternitas
 diuina et relatio et filiatio. Sicut quidquid
 sit de relatione q̄ est genus. tū relatiōes spe
 ciales. puta similitudo. equalitas et h̄mōi sūt
 relatiōes reales. et fcat et supponunt p̄ re
 bus extra animam.

Questio. vi.

Trū creatio uel

v p̄seruatio distinguat realit̄ a re
 bus absolutis. Et videt q̄ sic
 qz creatio est absoluta relatio. res absolu
 ta non est relatio. s̄ rē. Contra si differt
 realiter illa res q̄ est creatio creat. aut ergo
 creatione que est alia res. aut non. Si sic.
 tunc est p̄cessus in infinitum. Si non. ca
 dem rōne standum est in primo. Respon
 deo ad istā q̄onem q̄ ista q̄stio includit dif
 ficultatem generalē ad creationem actiua
 et passiuā. et p̄seruationē actiuā et passiuā
 ergo generaliter dico q̄ nec creatio actiua
 nec passiuā. nec conseruatiō actiua. nec cō
 seruatio passiuā dicit aliam rem extra ani
 mā a rebus absolutis. Quod probō vnica
 ratione. quia quando p̄positio verificat p̄
 rebus. si due res vel tres sufficiunt ad ver
 itatem illius p̄positionis. quarta res super
 fluit. sed iste due p̄positiōes. lapis creatur
 lapis p̄seruat sunt h̄mōi q̄ verificant p̄ re
 bus. et ad verificandū illam p̄positionem
 lapis creatur sufficit deus et lapis. et p̄mūz
 instans in quo creatur. qz istis positis im
 possibile est quibec sit vera lapis creat. igit
 tur creatio nō est alia res ab illis. Simili
 ter ad verificandū illam p̄positionem. la
 pis conseruat. sufficit deus et lapis et aliq̄s
 instans post instans creationis. ergo con
 seruatio actiua vel passiuā non est alia res
 ab istis. Sed hic sunt duo dubia. Pri
 mū est de creatiōe. quia videtur q̄ sit alia
 res a rebus absolutis. qz deus et lapis ma
 nent et non manet creatio. patz hoc post p̄
 mum instans creationis. ergo rē. Prete
 terea si ignis hodie generet ignē et cras de
 us annihilat ignē generatū. et tertia die re
 pararet eū annihilatū p̄ creationē. iste ig
 nis tertia die creatur. et prius non. p̄ casuz.
 et tamen omnia absoluta que fuerunt ter
 tia die fuerunt etiam prima die per casum

ergo creatio dicit aliqd pter res absolutas.

Secundū est de pseruatiōe. qz de e z la-
pis sū. qñ lapis non pseruat. distinguēdo
creationē a pseruatiōe. patet h in pmo istā
ti qñ lapis creat. h pseruatio est aliqd pter
deū z lapidē. Ad p̄mū istoz dico qz crea-
tio lapidis siue actiua siue passiva nō fecit
aliqd positiuū distinctū a deo z lapide. S; z
ipoztat z connotat negationē lapidis ime-
diate pcedere esse lapidis. hoc est ipoztat
qz lapis nō sit. et qz prius imediate nō fuit.
Et qñcūq; sic est. sine oī alio respectu dici-
tur de create lapidem. z lapis creati a deo.
z hoc solū est in pmo instanti creatiōis la-
pidis. Ad secundū dico qz tertia die ig-
nis creat z non in pmo. qz in aliq pte tertiē
diei fuit totalr nihil. qz fuit annihilat fm
materiā z formā. z p̄ imediate fuit. et ideo
fuit creatus. qz imediate in tertiē die p̄us
fuit nihil z post fuit. Sed in pmo die non
fuit creatus sed genit. quia in pmo die nō
accepte esse fm se totū p generationē. quia
p̄supposita fuit materia generationi. Si
dicit. ponamus qz solū forma ignis anni-
bilet z post die tertiē reparet p creationē
tunc manet cadē materia pmo die z tertiē
z tū tertiē die creat z non p̄ma. Rūdeo ter-
tia die creat forma ignis. qz tunc pducit a
solo deo qz solū agit ad extra p creationē.
p̄ma aut die non pducit a solo deo. sed ab
igne. ideo nō creat. Un hoc nomē creatio
quando solū dicit de lapide. ita qz lapis v̄l
ignis solū dicit creati z nō generari cōno-
tat qz ignis prius imediate nō fuit. vel qz
ignis imediate nihil fuit. z post ignis pdu-
cat a solo deo. Ad secundū dubiū dico
qz pseruatio siue actiua siue passiva nō dicit
aliā rē a deo et a lapide. sed sic creatio lapi-
dis ipoztat vltra deū z lapidē. qz lapis ime-
diate nō fuit. ita pseruatio lapidis ipoztat
vltra deum z lapidem qz lapis modo est et
prius fuit. Et quia hoc non est verum in p-
mo instanti creatiōis lapidis. ideo tūc nō
conseruat sed creatur. Ad principale di-
co qz licet creatio sit nomen relatiuū. tamē
potest significare z supponere p rebus abso-
lutis. z ideo de vi sermonis hec est conce-
denda. creatio actiua est de z creatio pas-
siua est lapis.

Questio. vii.

Truz qualitas

v differat realiter a substantia
Et videt qz nō. qz rectū. s; mūm
cauū. angulū. sunt qualitates de q̄tia sp̄e.
z ideo non differūt a suba. qz deus nō pos-
set facere corpus sine figura. h zc. Con-
tra. albedo. nigredo sunt qualitates z non
substantie. manifestū est. h zc. Ad istā q.
dico qz qualitates de tertia sp̄e differūt re-
aliter a substantia. qd pbe qz impossibile est
aliquid transire a p̄trictorio in p̄tradi-
ctoriū sine acquisitione z dep̄dite cuius-
cūq; rei. vbi nō saluat p transitionē ipis v̄l
motum localē. Sed homo est p̄mo non al-
bus z postea albus. z iste transitus nō saluat
p motum localem vel transitum tempoz.
ergo albedo distinguit realiter ab homie.

Secūdo dico qz qualitates de quarta
specie cuiusmodi sunt figura. curuitas. re-
ctitudo. densitas. raritas z d̄mōi non sunt
res distincte a substantia z alijs qualitati-
bus sensibilibz. Quod p̄bo. quia qñ p̄posi-
tio verificat p̄ rebo si vna res sufficit ad e-
veritatē sup̄fluum est ponere duas. S; ra-
les p̄pōnes. substantia est recta. substantia est
curua. verificant p̄ rebo. z sola suba sufficit
sic vel sic situata ad eius veritatē. qz si pa-
tes substantie fm lineam rectā disponunt
z non mouent localiter nec augmentant
nec diminuant. contradictio est qz substan-
tia primo sit recta z post curua. ergo recti-
tudo z curuitas nihil addit sup substantiā
et partes eius. Unde si deus per potentia
suam absolutā seget a substantia fm lineā
rectam situata omne accidens absolutum
z respectiuū. et partes illius substantie in
eodem situ conseruent. adhuc illa substan-
tia erit recta sicut prius. ergo zc. Sed hic
est vnum dubium quomō scitur qz quan-
titas est alia res a substantia. z quomō nō.
Respondeo qz quādo aliqua predicabilia
possunt successiue verificari de eodē qz nō
possunt simul de eodem verificari p̄pter so-
lum motum localem. tunc non oportet qz
illa predicabilia distinctas res significet. cu-
iusmodi sunt rectū. curuum. et d̄mōi. Rāz
qñ est aliqd est rectū. Si postea nulla alia
re adueniente ptes eius p motū localem ap-
proximent. ita qz minus distet nūc qz prius
illud d̄z curuū. Et id curuitas z rectitudo

nō important alias res a rebo curuis z re-
ctis. Sūr est de figura. qz p solū motū lo-
cale aliquaz p̄tū p̄ fieri aliqd diuersimo
de figuratū. Et mirabile videt si quotiens
cūq; ptes mutant localiter tonēs acq-
zrent nouas q̄litates z pderēt. Sed sic nō
est de albedine z nigredine. qz nō p hoc so-
lū qz ptes alicui mouent localiter mutat
res de albedine in nigredinē. similiter cali-
dū frigidū. Et ideo oīa talia ipoztant res
distinctas a substantia. Ad argumenta
p̄ncipalia patet ex dictis.

Questio. viij.

Trum actio uel

v passio distinguant realiter a re-
bus absolutis. Et videt qz sic.
qz res absoluta d̄z agēs. actio aut nō ē nec
d̄z agēs. h zc. Contra. pluralitas non est
ponēda sine necessitate. h hic nō est neces-
sitas h zc. Ad istā q. dico qz nec actio nec
passio differt realiter a rebo absolutis. Nō
p̄bo p̄mo. qz si sit alia res. q̄ro vtruz sit p se-
stans. aut alteri inherens. Si p̄mo modo
tunc est substantia. z habet p̄positū. Si se-
cundo mō. tūc aut actio inest agēti. aut pa-
tenti. Si p̄mo mō. tūc om̄e agēs z monēs
h̄e recipit nonā rem in se qñcūq; ageret.
sūr oē mouens qñ moueret. Et ita corpus
eēste z itelligētia p̄tine recipient nouas
res in agendo. Et ita deus in agēdo recipe-
ret nonā rem in se. Si actio sit in patiente
tūc illa res nō denotaret agēs formalit̄ sed
patiēs. Similiter tūc patiēs semp ad mi-
nus recipet in se tres res. puta actionē. pas-
sionē z qualitatē absolutā. qd videt absur-
dū. Si dicit qz nō sequit qz deus recipi-
at nouas res. qz nō est simile de deo z alijs
creaturz. Cōtra. si de nihil recipiēdo h̄e et
realr agit. z p̄ nō ē ibi actio sine tali re me-
dia. h frustra ponit talis in alia re agēte. qz
posset h̄e et realiter esse agēs sine tali re me-
dia. P̄terea illa res qz ponit actio. aut
est causata. aut non est cāta. Si nō est cau-
sata. ergo est de. Si est cāta. q̄ro a qz nisi h
ab agēte h̄e agēs h̄e pducit illā rē. qz da-
to q̄ro de pductiōe illi rei sic prius. et erit
p̄cessus in infinitū. v̄l stabit qz vna res p-
ducit sine oī re media. Et eadē rōne stādū
est in pmo. P̄terea oēm rē quā pducit
de media cā. secūda p̄ se imediate pdu-

cere. h illā rem qz ponit actio qñ ignis agit
in lignuz p̄t deus pducere imediate sine
hoc qz ignis agat. h factio. quero an ignis a-
gat. aut non. si sic. ergo ignis agit. z solū de
agit. Si nō agit. Cōtra. in igne ē actio for-
maliter z subiectiue inextis. z p̄ nō ē de
nominat ab ista actiōe. ergo ignis h̄e agit.
z ita ignis agit z nō agit qd est impossibile.

P̄terea qñ p̄pō verificat p̄ rebo. si tres
suff. ciūt ad eius veritatē nō oportet pone-
re quartā. sed ista p̄pō. ignis agit in aquaz.
verificat p̄ rebo. z ad eius veritates sufficere
ignis z aq̄ et calor. pducit in aq̄ ad p̄ntiam
ignis. ita qz nisi ignis esset p̄ns aq̄ nō pdu-
ceret ibi calor naturaliter sine oī respectu
medio. tūc ignis h̄e dicit agēs. z aq̄ h̄e pa-
tiēs. et calor effectus pducit. ergo nulla alia
res requirit ad veritatē taliū. p̄pōm S; z
impossibile est trāsire de p̄trictorio i cō-
trictorio sine oī mutatiōe. S; ignis p-
ducendo ignē in aquaz in pmo instanti in qz
ignis generat. ignis h̄e agit in materiā. et
materia h̄e patiēs in recipiēdo formā ignis
z post idē instans nec materia patiēs nec agit
ignis. ergo est ibi aliq mutatiō. h nihil nouū
acquirit. ergo aliqd pcedēs corripit. z nō
nisi actio z passio. z nō res absoluta corripit.
ergo respectus. ergo actio z passio sunt
respectus distincti zc. P̄terea qñ p̄pō ve-
rificat p̄ rebo si paucē nō sufficiunt plures
oportet ponere. sed ista p̄pō ignis agit veri-
ficat p̄ rebo. z res absolute nō sufficiunt ad
verificandū eā. qz p̄nt oīa absoluta fieri a
deo solo. z tūc nō erit hec vera. ignis agit.
h zc. Ad p̄mū dicendū qz aliter est dicē-
dū de agēte nō pseruāte. et aliter de agente
pseruāte. Nā loquēdo de agēte nō pseruā-
te. tūc saluat p solā trāsitiōez ipis. qz actio
qñ non est pseruatio ipoztat h̄ totū qz ad p̄-
sentia ista ignis ad aquā sequit calor in aq̄
qz nō esset in co nisi ignis esset p̄sens aq̄. Et
qz post p̄mū instans in qz pducit forma ig-
nis. si tūc agēs destrueret. nō min⁹ esset for-
ma ignis in materia aq̄. ideo tūc p trāsitiōez
ipis d̄z ignis nō agēs qz prius erat agēs.
Sūr qz passio qz nō est pseruatio passiva
dicit hoc totū. qz materia nūc h̄z aliquam
formā ad p̄ntiam ignis quā pri⁹ imediate
nō habuit post p̄mū instans. ex hoc qz tēpus
trāsire sine oī alio addito. sequit qz hec sit
falsa. hoc passum patiēs ab hoc agente. et qz

hec sit vera. hoc passum nō patit ab hō agē
se. Sicut sola transitio tēpōis sufficit ad ve/
rificandū pmo istam. sortes est in a. 2° ca
istam. sortes nō est in a. Sed de agēte con/
servante nō possunt talia contradictoria ve/
rificari nisi ppter destructionē effectus.
Et si queras. utrū actio 2 passio transeant
post pmo instās. Rōdeo q sic sub isto intel/
lectu. qd est agēs cessat esse agēs. 2 qd ē vel
fuit patiens cessat esse patiens Et iste intel/
lectus est verus. Et sub isto intellectu pōt
pcedi q potentia materie corrūpif. vel pri/
uatio materie corrūpif in aduentu forme.
Rō q aliquid vere corrūpif. sed q mate/
ria cesset esse in potentia vel cesset esse pua/
ta. hoc est incipit habere formā Ad secū/
dū frequēter pns dictum est ideo nūc trā/
seo. Ad argumētū principale dico q lo/
gice loquēdo actio vere est agēs. quia pē
2 realiter supponit p agente.

Questio. ix.

Trum predica

mentū actionis 2 passiois ppo/
nant ex cōceptibus. Et videt
q non. qz p dīcamentū utrūqz p dīcatur de
rebus. ergo pponit ex reb. Contra. ista
p dīcamenta pponunt ex signis naturalit
significantiyb. res. sed cōceptus sunt hōmōi
ergo 2. Ad istā q. dico q fm intentionē
p hō omnia verba mētalīa actiua q sunt cō/
ceptus sunt in p dīcamento actionis. 2 oīa
verba mētalīa passiua sunt in p dīcamen/
to passionis. sine ista verba significant sub/
stantias siue qualitates. qz Aristotē. noīat
vbiqz ista p dīcamenta p talia verba. sic pa/
ter in p dīcamentis. Et cum eo cōcordat da/
mascenus in logica sua. Cū p dīcamentū
tū actionis non est nisi qdā ordinatio ver/
borū actiuorū impoztantiuqz q aliqz facit
vel agit aliquid. ita q vnum verbū de alio
vere p dīcat cū hoc p nōmīe qui addito. sic
dicendo. q calefacit agit. q frige facit agit.
Et si talia verba essent in vsu. 2 nomīa 2 p
ticipia eis correspondentiap eis suppone/
rent. sic oīno fcant idē. tunc agēs 2 actio
supponerent p eodez. Et tūc de virtute ser/
monis d3 pcedi q actio est res absoluta si
cut agēs. 2 q sicut agēs est suba ita actio ē
suba. Tū substantia est ptingenter actio. sic

est ptingenter agēs. Et eodem mō passio
est substantia q patit de virtute sermonis.
sicut videt dicere damascenū in logica sua.
Cū dicit. facere autē 2 pati substantia qdaz
est taliter agēs vel patiens. Ad argumen/
tū pncipale dico q neutriū p dīcamentū p
dīcat de reb sed de pceptibz rebz.

Questio. x.

Trum predica

mentū quādo impoztet rē disti/
ctā a rebz absolutis. Et vi/
det q sic. qz acceptis duobz idīudis eius/
dem rōnis 2 in oībz silibz. nisi q vnum fuit
ante aliud. verū est dicere q vnum est an/
tīquius alio. ergo vñū habet aliqū qd a/
liud non habet. 2 non nisi respectū impoz/
tatum p quando. qz qm impoztat talem re/
spectū. Contra. cuiuslibet respectū opoz/
tet ponere aliqū terminū fm oēs. 2 sic p3
non pōt poni aliqz terminus illi respectū
nisi tēpus. sed tēpus multorū q notant qm
est pteritū. 2 p pns non terminat talem re/
spectū realem. Ad istam q. pmo dicā q
qm non est talis pns respectus distinctus
a rebz absolutis. Secūdo dicā ex qbz ppo/
nat hoc p dīcamentū qm. Circa pmo di/
co vtr q qm nō est aliqz respectus distinctus
a rebz absolutis. qd pbo multiplr. pmo
quia si qm sit talis respectus inherēs rei tē/
porali. cum non plus debeat poni talis re/
spectus vnus tēporis qz alterius. qz respec/
tu tēporis futuri erit talis respectus.
pns falsuz. quia si aliqua talis res sit i isto
homine qui erit cras sine quo non pōt di/
ci q erit cras. sicut non potest aliqd esse al/
bū sine albedine. ergo respectu cuiuslibet
instantis alicuius tēpōis in quo erit. erit ali/
qua talis res in isto homīe. Et cum ista in/
stantia sunt infinita. sequit q in puero qui
nascet cras erunt tot res quot sunt futura
tēpōa i qbz erit. 2 qz sunt istātia futura. 2 ita i
illo puero erūt infinite res. Sīl r in homīe
ne q fuit in infinitis tēpōibz. 2 in infinitis in/
stantibz essent tales infinite res. Et si dī/
cis q oīa ista non fuerunt in actu. Contra
aut aliqd istans vñū fuit in aliq actu. aut
nullū. Si nullū. ergo nullū est instās Si
aliqd. 2 n pl vñū qz reliquū. qz infinite erūt
in actu. Secūdo. quia de oī re cōtingit

determinate dicere q est vel non est. Acci/
pio tūc istaz rē que debet relinqz ex aduētū
crastine diei. tūc in isto homine vel est det/
minate talis res q vocat qm de futuro. vel
nō est in isto hōie. Si est in ipso. qz bec ē de/
termine vera. iste hō erit cras. Si nō est
in eo. ergo sua opposita est determine ve/
ra. scz q ille hō nō erit cras. qd ē ptra Arc/
stotilē. qz in futuris ptingentibz negat de/
terminatā veritatē. Tertio qz quero. aut
in isto hōie est talis respectus crastine diei
aut nō est in eo. Si est in eo talis respectus.
tūc arguo. sequit formaliter. talis respectus
respectu crastine diei est illo hōie ergo il/
le hōmō erit cras. Sicut sequit formalit.
in isto homīe est albedo. ergo iste hō est al/
bus. Et vtra arguo Dico pō de pnti q nō
dependet ex aliq de futuro habebit aliqūā
ppōnem d pterito necessariā. sicut si bec sit
vera nūc. sortes sedet in a die. postea bec
sp erit necessaria. sortes sedebat in a die. qz
si bec sit vera nūc. ista res que est qm respec/
tu crastine diei est nūc sortes. ppter qd sor/
tes est determine futurū cras. post illd in/
stantis illa erit sp necessaria. ista res q est qm
fuit in sorte. et ita post illud instās bec erit
semp necessaria. sortes fuit futurus cras.
Et p pns deus nō pōt facere qn sortes sit
cras. qz hoc solo pnat deus ingēnita face/
re q facta sunt. Si aut ista res q est qm re/
spectu diei crastine non sit in sorte. ita q h
pō de pnti sit determine vera. cum eius/
veritas nō depēdet ex aliq futuro. bec erit
semp necessaria. ista res nō fuit in sorte Et
sequit formaliter. Ista res nō fuit in sorte
qz sortes nō fuit futurū in die crastina. Sic
sequit. albedo nō fuit in sorte. qz sortes non
fuit albus. 2 nūc est necessariū posita p pte/
si. qz pns est necessariū. 2 p pns deus nō po/
test p rnuare vitā sortis vsqz ad diē crasti/
nā. 2 ita oīa que cūenit de necessitate eue/
niunt. 2 nihil a casu nec a fortuna. Con/
firmat. sicut pō vera determine de pnti/
ri h3 aliqūā ppōnem de pterito necessariā
ita pō falsa de pnti q nō dependet ex fu/
turo habet aliqūā de pterito impossibiles
sicut si mō bec sit falsa. sortes est i a. bec sp
postea erit impossibilis. sortes fuit in a. er/
go si bec sit mō determine falsa. bec res q
est qm respectu diei crastine ē in sorte. ista sp
post erit impossibilis. ista res fuit in sorte.

et p consequēs ista semp erit impossibilis.
sortes fuit futurus. Et tūc qro. aut sortes
pōt esse cras. aut nō. si sic. ergo sortes pōt
cras sine tali respectu. Sīl r tūc bec nō est
impossibilis. sortes fuit futurus cras s3 ne/
cessaria. qz eius de pnti est determine
pna. 2 ita sortes necessario erit cras. aut sor/
tes nō pōt esse cras. tunc impossibile est sor/
tem esse cras. 2 ita nullū esset futurū pnti/
gēs. sed oīa de necessitate cūenirēt. Lō
firmat. qz si quādo sit talis res. tūc sic im/
possibile est aliqd esse calidum sine calore.
ita impossibile est rem tpales esse futurā sine
tali respectu. pns falsuz. qz bec est vera. an
tēpus erit an diē iudicij. 2 tū in antēpō cum
sit nihil. nō est talis res. Si dicit qz tē
pore futuro nō derelinquit talis res ante/
qz tpalis res fuit in illo tempore. 2 ido nec
an tēpus nec sortes nūc existentes habent
talē rem derelictā ex tpe futuro. Contra. si
sine tali re vere ista res erit cras 2 in oī tpe
futuro. 2 cadē rōne sine tali re vere ista res
fuit in tpe pterito 2 nūc est. ergo frustra po/
nit talis res pua. Quarto. quia nullam
p contradictionē includit q deus pseruet sor/
tem qui fuit heri. sine tali respectu. p quem
d3 fuisse heri. quia potest per potentā suā
absolutam sortem pseruare. 2 istam rē de/
struere. Ponatur ergo in esse. tunc quero.
Aut iste homo heri fuit. aut nō. Si sic. er/
go sortes vere fuit heri sine tali respectu. 2
per consequens per talem respectum non
dicit sortes fuisse heri quod est ppositum.
si sortes nō fuit heri. Contra. p positū bec
fuit heri vera. sortes est bodie. ergo post h
illa d pterito semp erit necessaria. sortes
fuit heri. ita q deus non potest facere quin
fuerit heri. ex quo fuit. Ideo dico q quan/
do non est talis respectus sicut homīes cō/
mūniter putant. Circa secundum dico
q p dīcamentū quādo ex adverbis vl alijs
terminis adverbis equialētibz per q cō/
uenienter respondet ad questionē factam
p hoc adverbium quādo cōponit. Et ido
nomiat sp Aristotiles illud p dīcamentū
p hoc adverbium quādo. 2 non aliter. qz nō
habemus nomina specialia ad omnia illa
p que rōndet ad talē q. Et ideo hoc p dīca/
mentū nō impoztat aliqūā rē distinctā a sub/
stātia 2 qlitate. s3 impoztat subaz 2 qlitatē ad/
uerbialiter 2 nō noialit. D3 dubituz est

quod potest saluari transitus a contradicto-
rio in contradicto: iū puta q̄ hec sit dā nē.
fortes fuit heri. 7 p̄us nō fuit vera. Rūdeo
q̄ saluat p̄ transitionē t̄pis. Hāc ex hoc q̄ tē
pus transit cui iste coexistebat d̄: fortes nē
fuisse heri 7 p̄us nō. Ad argumentū p̄n-
cipale dico q̄ q̄n nō importat respectū ta-
lē sic boies ymaginans. sed importat coexi-
stere vel coexistisse vel q̄ coexistet tali t̄pi.
Ex tali coexistentia rei cū t̄pē nō pl̄ dēf-
l̄nquit aliq̄ res in re t̄pali q̄ in angelo de-
relinquit aliq̄ res ex hoc q̄ coexistebat nisi
vel ex hoc q̄ tui in villa v̄l in eccl̄ia. Et q̄n
querit. ille q̄ est antiquior habet aliqd̄ qd̄
alius non habet. Rūdeo habere dupl̄r ac-
cipit. Uno mō sicut subiectū habens acci-
dens. 7 sic falsum est assumptū. Alio mō
q̄ coexistebat maiori t̄pi. 7 sic h̄z aliqd̄ qd̄
alius non habet. q̄ habere plures annos
nō est habere aliquid in se formalit̄ sed t̄m
coexistisse pluribz ānis. Sic ergo dico q̄
p̄dicamentū q̄n p̄ponit ex talibz aduerbijs
bodit. heri. cras. p̄dic. et sic de oibz aduer-
bijs p̄ q̄ respondet p̄uenient ad istā q̄. q̄n.

Questio. xi.

Trū ubi impo-

vat rē distinctā a rebus absolutis.
Et videt q̄ sic. q̄ p̄ motū locale
vere aliqd̄ acq̄rit. sed nullū absolutū acq̄-
rit p̄ motū locale. q̄ respectū. Cōtra. oia
p̄nt saluari p̄ absoluta. q̄ rē. Ad istā q̄.
dico breuit̄ q̄ nō. Qd̄ p̄bo. q̄ nō est ponē-
dus talis respectū nisi p̄ motū locale. q̄a
p̄ omnē motū locale aliqd̄ acq̄rit vel dep̄-
ditur. Sed p̄pter hoc nō oportet ponere.
q̄ vltima spera mouet localiter. 7 t̄m nul-
lū nouū ubi acq̄rit. q̄ nō est aliqd̄ corpus
circūscribēs vltimā sperā. q̄ possit esse ter-
minus illius respectū. q̄ rē. Et si dicit q̄
vltima spera h̄z diuersum respectū ad cen-
trū. q̄ terra q̄scit in medio. ita q̄ circa eā
mouet vltima spera Contra. ex isto habet
p̄positū. q̄ motū localis p̄t esse sine acq̄si-
tiōe talis ubi. q̄ manifestū est q̄ celū nō est
in terra sicut in loco. q̄ non est ibi tale ubi.
P̄terea. si totū celū esset p̄tinuū cū cō-
tento. 7 esset p̄cise vnū corp̄. sicut possz de-
us facere. adhuc posset de⁹ circularit̄ mo-
uere id corpus. 7 t̄m tūc nihil q̄sceret. q̄ rē.
P̄terea si deus faceret vnū corpus si

ne oī loco. adhuc posset illud corp̄ moue-
re. 7 t̄m nihil tūc quiesceret. nec esset aliqd̄
ubi tunc acquisitū. P̄terea si sic. tunc
nō solū totū celū sed q̄libet ps haberet ta-
le ubi. 7 p̄ p̄ns tot essent talia ubi in celo q̄t
sunt p̄tes in celo. vel erit vnus respectū to-
talis extēsus ad extēsiōē celi. P̄terea
nō includit p̄tradictiōē q̄ dē destruat il-
lū respectū nō destruēdo locū nec corpus
locatū. nec trāsf̄rendo locū nec locatum
de loco ad locū. Duo facto. q̄ro. aut illud
corpus est in hoc loco. aut non Si sic. 7 n̄
h̄z talē respectū. ergo locatū est i loco sine
tali respectū. 7 p̄ p̄ns frustra ponit. Si nō
est in eodē loco q̄ p̄ns fuit. 7 nihil est corru-
ptū. q̄ aliqd̄ est motū localiter. qd̄ est p̄tra
positū. Secūdo dico q̄ p̄dicamentū ubi
p̄ponit ex aduerbijs loci p̄ q̄ p̄uenient re-
spondet ad q̄onem factā p̄ hoc aduerbijs
ubi. Ut ibi. hic. ibi. illic. intus. foris. 7 cete-
ra aduerbia localia Ad argumentū p̄n-
cipale dico q̄ aliqd̄ p̄t esse alicubi ubi pri-
us non fuit. p̄pter solū motū locale. sine oī
acq̄sitiōe ac dep̄ditiōe cuiuscūq̄ respectū.
q̄ ex hoc ip̄o q̄ aliqd̄ mouet localiter 7 su-
it p̄ns alicui loco. ita q̄ nihil est mediū in-
t̄m locū d̄: ip̄m esse alicubi ubi pri⁹ non
fuit. Et si dicit q̄ in omni motū aliqd̄ ac-
quirit mobili vel dep̄dit ab eo. Rūdeo ne-
gādo illud. ymo sufficit q̄ acq̄rat loc⁹ v̄l p̄-
dat q̄ nō est subiectiue i locato. et hoc ē spe-
ciale in motū locali Et si dicit q̄ locus
non acquirat alicui nisi informet ip̄m. Re-
spōdeo. negādo illd̄. q̄ locū acq̄ri alicui n̄
est aliqd̄ q̄ p̄ motū locale fieri q̄nihil sit
mediū iter corp̄ locatū 7 locū. Aliq̄n etiā
p̄t fieri motus localis sine acq̄sitiōe e⁹ cū
q̄ informatiā v̄l nō informatiā. S̄z suffi-
cit q̄ si esset aliqd̄ locus circūstans. q̄ tūc
acquireret loc⁹. Exemplū est de vltima spe-
ra. q̄ p̄ hoc q̄ mouet localiter nihil acqui-
rit. t̄m si esset aliqd̄ loc⁹ q̄ctus circūstans il-
lam sperā tūc acq̄reret locū Sed de facto
nullū locum de nouo acquireret t̄m d̄: mo-
ueri localiter.

Questio. xij.

Truz dispositio

vel habit⁹ importat respectū di-
stinctos a rebus absolutis. Et
videt q̄ sic. q̄ sessio 7 statio p̄ sunt in re. 7

nō sunt idē realiter. q̄ sunt distincta non ab-
soluta. q̄ tūc q̄ncunq̄ aliqd̄ hō staret. post
q̄ sederet vere acq̄reret vnū absolutū 7 p̄-
deret aliud. qd̄ est falsum. q̄ sunt distincti re-
spectus. P̄terea de habitu apparet idē
q̄ aliqd̄ d̄: mō h̄re habitū quē pri⁹ non ha-
buit. q̄ aliqd̄ illi subiectiue acq̄rit qd̄ prius
nō habuit. 7 nō nisi respectū. q̄ rē. Cōtra
pluralitas nō est ponenda sine necessitate.
Rūdeo p̄mo q̄ disp̄o oino dicit aliā rem
a rebus absolutis. Rō est. q̄ q̄ncunq̄ p̄nt aliq̄
p̄dicabilia successiue verificari de aliq̄ p̄-
solū motū locale sine oī respectū medio. q̄
non possunt simul verificari d̄ illo. n̄ opor-
tet q̄ illa p̄dicabilia ip̄ortent res distinctas
a rebus absolutis. Sed p̄ solū motū locale
sine oī respectū medio p̄t de nō sedere sic-
ri sedens. q̄ aliter applicant p̄tes ad inui-
cē seipsis sine omni alio. q̄n sedet 7 q̄n stat.
7 plus vna distat ab alia vno t̄pē q̄ alio. p̄-
pter maius corp̄ medijs vno t̄pē q̄ alio. q̄
rē. Ideo dico q̄ positio q̄ est p̄dicamen-
tū nō p̄cat rē distinctam a rebus absolutis. sed
connotat q̄ p̄tes rei absolute sic vel sic situ-
ant 7 approximant. q̄ ex hoc ip̄o q̄ aliqd̄ ē
erectus. ita q̄ tibi non incuruant. nec par-
tes tibiaz approximant d̄: hō vel aial stare
q̄n aut p̄tes curuant d̄: sedere Secūdo
dico q̄ in isto p̄dicamento sunt sedere. sta-
re. iacere. curuare. et silia q̄ est p̄dicamen-
tū nisi q̄nto. q̄ p̄tes p̄nt diuersimode apporxi-
mari. p̄pter quā diuersam approximationē
p̄dicabilia p̄traria siue impossibilia p̄nt eidē
successiue p̄terere. Tertio dico q̄ habi-
tus q̄ est p̄dicamentū nō dicit aliquā rē di-
stinctā a rebus absolutis. Qd̄ p̄bo. q̄ accipio
aliqd̄ calceatū. possibile est q̄ deus destru-
at illū respectū q̄ vocat habitus nō destru-
endo caligā v̄l tibiā. nec mouēdo istā loca-
liter. hoc posito. q̄ro vtrū est coloratus. aut
non. Si sic. habet p̄positū. Si nō. 7 nihil
absolutū est corruptū. q̄ aliqd̄ est motū lo-
caliter. q̄ impossibile est q̄ aliqd̄ sit p̄mo cal-
ceatus 7 postea discalceatus nisi p̄pter cor-
ruptionē alic⁹ absoluti. v̄l p̄pter motū loca-
lē alic⁹ absoluti. Ideo dico q̄ ex hoc solū
aliqd̄ d̄: calceat⁹. 7 sic d̄ alijs. q̄ tal res pu-
ta caliga l' cappuciū sibi mō applicat p̄ nō
Tū habitus q̄ est p̄dicamentū importat q̄
vna res sit circa aliā. q̄ est mobilis ad mo-
dū alteri nisi p̄tingat impedimentū. q̄ res

nō est pars illius rei habite. nec est sitis cū
illa re. sed est distincta loco et subiecto a re
habituata. Quarto dico q̄ in illo p̄dica-
mento ponunt talia. armatū esse. calceatū
esse. 7 sic de alijs. Ad argumenta p̄ncipa-
lia dico q̄ sessio. statio. p̄nt stare p̄ceptibo
7 sic nō sunt in re. aut p̄nt stare p̄ rebns. Et
sic p̄cedo q̄ sunt in re. q̄ tunc non denotat
nisi q̄ p̄tes aialis 7 corpa cor sic ordinata
sunt in re. Et ista nō sunt idē sed distincta
absoluta diuersimode ordinata. Ad ali-
ud dico q̄ iste transitus de contradicto:io i
p̄tradicto:riū p̄t sufficienter saluari p̄ mo-
tū locale sine omni respectū.

Questio. xij.

Trū unitas uni-

uersi vel approximatio causaruz
vel distantia rerū importent re-
spectus distinctos a rebus absolutis. Et
videt q̄ sic. q̄ unitas vniuersi est in ordine
p̄riū ad seinuicē 7 ad p̄mū ens. sicut unitas
exercitus est in ordine p̄riū exercitus int̄ se
7 ad ducē. sed ista unitas nō est res absolu-
ta. q̄ res absolute p̄nt esse et sic non facere
vnum vniuersum sicut mō faciunt. vū cō-
tra negantes unitatē vniuersi esse relatōē
p̄t dici s̄bū phi. xij. metha. q̄ tales q̄ sic di-
cunt incōnerā faciunt vniuersi substantiā
q̄ rē. Secūdū p̄bat. q̄ cāe secūde non
p̄nt cāre nisi approximate Ista apporxi-
matio nō est ens rōntis nec entia absoluta. q̄a
absoluta possunt esse 7 nō esse apporximata
Tertū p̄bat. q̄ distantia agētis ad pas-
sum nō dicit p̄cise agētis 7 passum. q̄ tunc
agens sp̄ distaret a passō. q̄ importat res-
pectū distinctū ab eis. Contra. oia p̄nt sal-
uari p̄ absoluta solū. q̄ respectus sup̄fluit.
Rūdeo breuiter q̄ nō. cui⁹ rō est. q̄ q̄n
p̄pō verificat p̄ rebus pauciores sufficienter
plures sup̄fluit. S̄z sic est in oibz istis p̄tes
ordinant in vniuerso. cause apporximant.
res distant localiter. q̄ rē. P̄terea si p̄-
pinq̄tas vel distantia esset aliq̄ res. sequit̄ q̄
q̄ncunq̄ aliqd̄ corp̄ hic inferius moueret i
q̄libet re corpali et sp̄iali esset vna alia res
q̄ prius nō fuit. S̄z sequit̄ q̄ in q̄libet
angelo essent res infinite. q̄ in q̄libet cōti-
nuo sunt res infinite. a quarū qualibz di-
stat angel⁹. ergo in angelo sunt iste distan-
tie infinite. Et si dicit q̄ angel⁹ nō habz

talē respectū ad quālibet ptem distinctam
 Contra. angel^o pl^o distat ab vna pte q̄ ab a/
 lia. q̄ alia est distātia angeli ab vna pte cō/
 tinui q̄ ab alia. et p̄ h̄c alius est respectus
 Itē positis duob^o corpibus q̄ cū q̄ mu/
 tatione facta circa ipsam dūmō nō corrū/
 puit nec mutat^o fm locū fm se totaz nec
 fm suas ptes equaliter distabit et appropi/
 mabunt. et p̄ h̄c destructis talib^o respecti/
 bus dno corpa equaliter distabūt. Et de/
 structo illo respectu q̄ vocat^o ordo vniuer/
 si. adhuc vniuersum ordinabit tunc sicut
 nūc. si ptes absolute vniuersū maneat nō
 destructe nec mutare fm locū. Preterea
 aliter sequit^o q̄ p motū digiti mei repletem
 de nouo totū vniuersum. puta celūz terrā
 naturā spūalem et corpālē nouis acciden/
 tib^o. q̄ q̄ moueo digitū meū digi^o meus
 h̄z aliū sitū respectu celi et cuiuslibet pte ei^o
 imo habet aliū sitū q̄ p̄ respectu cuius/
 libet pte celi et p̄ h̄c tūc tot sunt respect^o
 noui in celo quot sunt partes ce. i. et h̄mōi
 sunt infinite. q̄ zc. Ad p̄mū p̄ncipale di/
 co q̄ ordo et vnitās vniuersi nō est q̄dā re/
 spectus q̄ si quoddā ligamē ligās corpa or/
 dinata in vniuerso adinuicē. q̄ si illa corpa
 nō essent ordinata nec vniuersum ke esset
 vni sine tali respectu fm ymaginationem
 Simpliciū sup p̄dicamenta. sed iste ordo
 ipoztat solū ipsa absoluta q̄ nō faciūt vnā
 rē nūcro. inter q̄ vnū ab eodē plus distat
 aliud min^o. et vnū est p̄pinquū alteri et aliū
 distat plus vel minus sine omni respectu i/
 berente. Ita q̄ inter aliq̄ sit mediū. int̄ alia
 non. et ita melius saluat cōnexio vniuersi si
 ne tali respectu q̄ cum tali respectu. Ad
 secundū dico q̄ appropimatio cāp non im/
 pōrtat res absolutas sed impōrtat q̄ ni/
 hil sit mediūz impedies inter illa. Et iō q̄
 inter illa nullū est mediū ipeditiuūz. et illa
 sunt. tunc vnū poterit agere in reliquū. q̄
 aut est aliq̄ impedimentū mediū zc. non
 oportet q̄ vnū agat in reliquū. patz. q̄ ac/
 cipiēdo solē et aliq̄ illūinabile. puta aere
 in domo. si aliq̄ corp^o opacū interponat
 certum est q̄ non agit. Amoto aut̄ impedi/
 mento. puta aperta fenestra sine oi re noui
 ter acquisita soli vel aeri p̄ sol illūinare ae/
 rem. Et p̄ h̄c possibile est q̄ aliq̄ existen/
 tia sic se habeat p̄mo q̄ vnū nō agat in reli/
 quū et q̄ postea vnū agat in reliquū p̄pter

solam mutationē locale alterius corpōis
 imo aliq̄ p̄pter solā corruptionē alterius
 corpōis. puta si opacitas in nube corrūpat
 fit aer sine oi respectu illuminari Et iō di/
 co q̄ tūc dicit^o cā appropimata q̄n agēs est
 et patiens est. et nullū mediū impedies int̄/
 ponit. q̄n aut̄ non est appropimatu tūc ali/
 quod mediū impedies interponit. Et illū
 aliq̄ p̄t amoueri p̄ motū locale agentis
 vel patientis. puta q̄n aer magne quanti/
 tatis medi^o inter aliq̄ corpa impedit actio
 nē illoz. aliq̄ p̄ motū locale alter^o sic p̄t^o
 dicit^o est. aliq̄ p̄ corruptionē alter^o. aliq̄
 p̄ occuruz alicui^o cāe p̄tialis q̄ requirit^o ad
 agendū. Nā si ignis appropimē aq̄. possit
 deus suspēdere p̄mo actionē suā et postea
 agere cū igne sine oi motu locali v̄ respectū
 rōnis de nouo acq̄siro vel dep̄dito. Ad
 tertū dico. q̄ nec distantia agentis ad pas/
 sum. nec presentia impoztat p̄tise illa abso/
 luta. sed impoztat illa absoluta. et q̄ inter il/
 la nō sit aliq̄ corpus mediū. v̄ q̄ ab vno
 ad aliū nō p̄t esse motus localis p̄ vnc
 Hūc aut̄ ex ista negatiua non est aliq̄ cor/
 pus mediū. nec ab vno ad aliū potest esse
 mot^o. possum inferre istā affirmatiuā. q̄ est
 tibi aliq̄ res positiua alia q̄ absoluta. Sic
 nō sequit^o. nihil est mediū inter p̄tradio/
 ria. q̄ est aliq̄ mediū iter p̄tradiozia. di/
 stantia aut̄ ipoztat q̄ inter absoluta sit ali/
 quod corpus mediū. Et distantia d̄ ma/
 ior v̄ minor fm q̄ corpus mediū est mai^o
 vel minus.

Questio. xiiij.

Trū tres perso

ne sint vn^o de^o nūcro sine oi p̄po/
 sitione. Et videt^o q̄ nō. p̄mo.
 q̄ q̄ aliq̄liter inter se distinguunt si vnum
 p̄stituūt aliq̄liter p̄ponunt. q̄a tibi est vnū
 distinctōrū tali distinctōe. sed essentia et p̄/
 sone si sint vnus de^o h̄ vnū p̄stituūt in esse
 aliq̄liter distincta re a p̄sonis. q̄ ipossibile
 est aliq̄ esse in se penū^o indiuisum et tū esse
 res realiter distinctas. Et si sit vnus deus
 tūc esse in eis est penū^o indiuisum. et tū p̄o
 ne sunt res real^o distincte. et p̄ h̄c oportet q̄
 ipsa aliqua^o distinguat a p̄sonis. Et q̄ se
 quit^o v̄tra q̄ p̄sones essentia aliqua^o p̄po/
 nant. Secōdo illa p̄sona aut̄ distinguit ab a/
 lia se tota. et tūc sequit^o q̄ nō sit idē cēntial^o

q̄ tunc distinguit ab alia p̄ essentia suam.
 Aut p̄ aliq̄d sui est eadē alteri. et p̄ aliq̄d sui
 distinguit Tūc in p̄sona sunt duo aliq̄ du/
 alitate in re. et p̄ h̄c p̄sona cōstituta ex eis
 nō est eā simplex ad alterā p̄stitutā. Ad
 oppositū est fides. In ista q̄. fuit opi. sa/
 bellij q̄ tres p̄sone nō distinguunt p̄sonali/
 ter sed q̄ sint vna p̄sona. patz. xiiij. q̄. iij. q̄.
 daz aut̄ heretici. Et. i. q̄. i. Hū q̄ baptisimū
 Alia fuit opinio Arrij. q̄ asseruit diuer/
 sas p̄sonas intrinsece et ideo negauit filiu^o
 esse coeternū patri. Nec opi. ponit cū o. sa/
 bellij vbi supra. Abbas tū iohachi videt^o po/
 sūisse q̄ p̄sone diuine nō sint p̄ se vna sub/
 stantia sed solū vnitāte collectiua. sic habe/
 tur extra de sum. tri. et si. ca. dānam^o. Ter/
 tia est o. quā idē iohachi falso iponit mag^o
 sniarum vt recitat^o vbi supra. q̄ scz sit q̄ter/
 nitas rerū scz pater fili^o et spūsc̄tus et cōis
 natura. q̄ nec est gēita nec generat^o. Iste
 opl. sunt h̄ fidei et ab ecclia dānate. iō firmi/
 ter credēdū est ex suba fidei. q̄ tres p̄sone
 sunt vn^o de^o nūcro sine oi opi. p̄mo. q̄ si
 des t̄ h̄ in simbolo arbanasij. cū dicit. hec
 est fides catholica zc. vsq̄z maieitas. patz q̄
 q̄ hec q̄. ita soluit^o et opi. p̄dicte excludunt^o
 Secōdo. q̄ extra de sum. tri. c. dānam^o
 q̄. Hos aut̄ sacro zc. vsq̄z vnitās in p̄sona.
 Et illa determinatiōe ecclie orit^o ymagi/
 natio quā antiq̄ doctores vidēt^o habuisse
 de ista b̄ndicta trinitate Imaginemur em̄.
 vnā naturā simplices. duas res relatiua^o
 essentialiter distinctas inter se et ab illa es/
 sentia simplicissima. ponat tunc q̄ de tota
 liter auferat distinctiōē v̄triusq̄ ab illa es/
 sentia vnica. manēte dist. illaz inter se. tūc
 nulla oīno esset distinctiō extra aiām cū
 q̄ illaz ab illa suba. et tū distinguunt inter
 se sicut p̄t^o h̄a distinctiōe reali. Hāz p̄ vna
 fuit distincta ab alia duplici distinctōe. Pri/
 ma erat q̄ vna nō erat alia. Secōda q̄ vna nō
 erat eadē real^o alicui cui alia erat eadē. Et
 licet p̄ potentia dei secūda distinctiō sit ab/
 lata. tū p̄ma non p̄ casum. Iste mō vidēt^o
 doc. fuisse ymaginati iuxta decretalē. q̄ in
 diuis est generatio actiua et generatio pas/
 siua. et natura simplicissima deitatis. ita q̄
 q̄libet illaz est ibi ita realiter. actual^o. et for/
 maliter. Sicut essent si eēt inter se essen/
 tialiter distincte. et tū generatio actiua nul/
 la distinctiōe extra aiām distinguit ab eēn

tia deitatis. Nec etiā generatio passiuā. li/
 cet generatio actiua et generatio passiuā re/
 aliter inter se distinguant. nō distinctiōe q̄
 vna nō sit realiter eadē alicui cui reliq̄ ē re/
 aliter eadē. sed solū disti. q̄ vna nō est alia
 fm se. Et eodē mō de spiratiōe actiua et spi/
 ratione passiuā. Et isto mō posuerūt in de/
 cretalē. vt distinctiōes sint in p̄sonis et vni/
 tas in natura.

Questio. xv.

Trū aliquis con

ceptus p̄dicat de deo. Et ar/
 guit q̄ nō. q̄ nullus cōceptus ē
 deus nec deus est aliq̄s cōceptus. q̄ nullus
 cōceptus p̄dicat de deo. Contra. hec est p̄a i/
 mente. de^o est ens. in q̄ p̄dicat cōcept^o entis
 de deo. q̄ zc. Quia solutio illius q̄. depē/
 det ex q̄dā difficultate logicali q̄ est d̄ actu
 signato et actu exercitato. iō p̄mo pono dif/
 ferentiā int̄ actū signatū et exercitatū. Se/
 cūdo dicā ad q̄ōnez. Circa p̄mū dico
 q̄ actus exercitat^o est ille q̄ impoztat p̄ hoc
 p̄bū est vel aliud p̄simile p̄bū. q̄d nō tū si/
 gnificat aliq̄d p̄dicari de alio. sed etiā exer/
 cet p̄dicatiōē. vnū p̄dicādo de alio. sic di/
 cendo. hō est aīal. hō currit. hō disputat. et
 sic de alijs. Act^o signatus est ille q̄ impoz/
 tat p̄ h̄ verbuz p̄dicari vel subijci v̄ verifi/
 cari vel p̄petere q̄ idem scāt. vbi grā. hic ē
 act^o signatus. gen^o p̄dicat de spē Et s̄ h̄ h̄.
 aīal p̄dicat de hoīe. et tū in ista p̄pōne nō p̄/
 dicat aīal de hoīe. q̄ in ista p̄pōne aīal sub/
 iicit et nō p̄dicat. Et iō tūc est act^o signat^o.
 q̄ nō est idē dicere. aīal p̄dicat d̄ homie. et
 hō est aīal. Sic nō est idē dicere. gen^o p̄di/
 cat de spē. et spēs est gen^o. q̄ vna est vera et
 alia falsa. Ex ist^o sequunt^o cōclones aliq̄
 p̄ma est q̄ aliq̄ ē p̄pō p̄a in actu signato.
 q̄ tū est falsa in actu exercitato. recipiendo
 idē subiectū et idē p̄dicatū. sicut hec ē vera
 spēs p̄dicat de indiuiduo. et tū hec est falsa
 indiuiduū est spēs. Et s̄ h̄ aliq̄ est ecouer/
 so. q̄ hec est falsa. res extra aiām q̄ nō ē si/
 gnū p̄dicat de hoīe. et tū hec est p̄a. hō ē ref/
 extra aiām. q̄ nō est signū. Secōda cōclō ē
 q̄ termini in actu signato supponūt simpl^o
 sed in actu exercitato supponūt p̄sonaliter.
 Exemplū. hec est vera in actu signato. risi/
 bile p̄dicat p̄mo de hoīe. et iō isto actu signa/
 to tā hō q̄ risibile supponit simpl^o p̄ inten/
 r 2

tionem aie. Nam de hac intentione aie hō p̄di
cat p̄mo esse risibile nō tū p̄ se sed p̄ singu/
laribz. sed ille act⁹ debet sic exerceri. hō ē ri/
sibilis. Et in isto actu exercitato corrūden
te tā hō q̄ risibile supponit p̄sonalr p̄ rebo
singularibz. qz nulla res pōt ridere nisi res
singularis. 2 ideo in actu signato bñ h̄ incō
pletuz primo ponit. sed in actu exercitato
correspondere nō pōt poni. qz hec ē simplr
falsa de vi fmonis. ois hō est risibilis p̄ se
2 p̄mo Tertia p̄clo q̄ alicui actui signa
to corrūdz vn⁹ actus exercitat⁹. alicui duo
ad hoc q̄ verificet act⁹ signat⁹. Exēpluz p̄
mi. hec est vera in actu signato passio p̄di
cat de subiecto in secūdo mō p̄ se Et ad il
lius actus veritatē sufficit iste actus exer
citat⁹. hō est risibil. et nō requirit necessario
veritas alicui⁹ alteri⁹ act⁹ exercitati. Exem
plū secūdi. hec ē v̄a in actu signato. d̄ sono
p̄dicat p̄ se eē app̄hēibile ab auditu. qz de
h̄ cōi sono p̄mo p̄dicat tale p̄dicatū. nō tū
p̄ se sed p̄ suis singlaribz. 2 tū nō dz sic exer
ceri ois son⁹ est p̄mo app̄hēibil ab auditu
Hec sic. son⁹ est p̄mū obiectū 2 adeq̄tū au
dit⁹. qz v̄ra q̄ illarū est falsa de vi fmonis
qz ant son⁹ supponit p̄ re singlarī. 2 h̄ nō. qz
q̄libet singlaris est falsa. qz nec iste son⁹ ē p̄
mū obiectū auditus nec iste. q̄ 2c. Bur. p̄ re
v̄li. 2 hoc nō. Tū qz nulla tal est. tū qz etiā
si esset nō posset app̄hēdi ab auditu. Et iō
ad veritatē ist⁹ actus signati necessario re
quirunt dno act⁹ exercitati. s. q̄ ois son⁹ est
app̄hēibil a potētia auditiva. et nihil aliō
q̄ sonan pōt app̄hēdi ab auditu. Et cā est
qz h̄ q̄ dico p̄mo dicit idē qd̄ p̄dicat d̄ ali
quo v̄lr. 2 de nullo p̄dicat nisi de q̄ illud p̄
dicat. 2 ita ē de mltis Quarta p̄clo ē qz tā
p̄hs q̄ cōiter loq̄ntes aliq̄n accipiūt actuz
exercitariū p̄ actu signato. aliq̄n econvertero
Et iō p̄pones auctorū 2 magistrates sunt
q̄nqz falsē de vi sermonis. sed h̄e sunt i sen
tu quē intēdūt. Exēplū. doctores p̄cedunt
rales p̄pones. color est p̄mū obiectū visus
triangul⁹ h̄z tres angulos p̄ se p̄mo. et hu
iusmodi q̄ sunt act⁹ exercitati. q̄ sūt simplr
eiter falsē de vi fmonis. tū p̄pones in actu
signato q̄s intēdūt p̄ istas sunt h̄e puta iste
de colore vere p̄dicat esse p̄mū obiectū vi
sus. de trianglo h̄e p̄dicat h̄e tres anglos
Ubi t̄mini supponit simplr Et isti actui si
gnato corrūdet duo act⁹ exercitati. scz ois

triangulus h̄z tres angulos. 2 nihil aliō a
triangulo h̄z tres angulos. vbi termi sup/
ponit p̄sonalr. Circa secūdu articulū
dico q̄ ex p̄dictis p̄ solutio et⁹. qz p̄cept⁹ h̄e
p̄dicat de deo. siue magi. p̄p̄e de p̄ceptu dī
qz iste act⁹ signat⁹ est verus. sed iste act⁹ nō
dz sic exerceri. de est p̄cept⁹. sed sic. deus ē
ens. de est bon⁹. sicut iste act⁹ signat⁹ q̄ ve
rus est. gen⁹ p̄dicat de sp̄e. non debet sic ex
erceri. sp̄es est genus. sed sic. hō est aīal. al/
bedo est color Ad argumenta principa
lia patet sufficienter ex dictis.

Questio. xvj.

Trū persona sit

v nomē p̄me intētiōis. Q nō. q̄a
nomē p̄me intētiōis est nomē se
cūde intētiōis. S3 p̄sona nō est nomē se
cūde intētiōis. q̄. Cōtra. oia noia ime
diate sc̄tia ref̄ ad extra q̄ nō sunt signa sūt
p̄me intētiōis. sed p̄sona est h̄mōi q̄ 2c.
Dic p̄mo videndū est q̄ sint noia p̄me itē
tionis 2 q̄ sc̄de. Secdo ad q̄. Circa p̄mū
dico q̄ nomē secūde intētiōis duplr acci
pit. s. large 2 stricte. Large accipiēdo oē il
lud est se de intētiōis qd̄ sc̄at voces ad pla
citū institutas. sed nō nisi q̄n sunt ad placi
tū institute 2 intētiōes aie. 2 h̄ siue hoc no
mē sit cōe intētiōibz aie q̄ sunt signa uatū
ralia. siue n̄. Talia aut noia sunt h̄mōi. no
mē. 2 iūctio. casus. nūerus. Et vocant ista
noia noim. qz nō imponunt nisi ad sc̄dū
ptes orōnis. 2 h̄ nō nisi dū ille p̄tes sunt si
gnificatiue. Et ista noia p̄ueniūt p̄ceptibz
aie sic vocibz. h̄ mō ista vox nomen est se
cūde intētiōis. qz anteq̄ iponebat ad sig
nificandū nō erat nomē. Sillr hois aīq̄
iponebat ad sc̄dū null⁹ casus erat. Et
ex h̄ patet q̄ illa noia q̄ predicant d̄ vocibz
ita bñ q̄n sunt nō sc̄atiue sicut q̄n sunt sig
nificatiue nō sunt noia secūde intētiōis.
Et iō illa nomia q̄litas. platū. vox. 2 h̄mōi
q̄uis sc̄ant voces ad placitū institutas et
verificent de eis. qz ita sc̄arēt eas si non es
sent sc̄atiue sicut mō. iō nō sunt noia sc̄de
intētiōis sic loq̄ndo. Secdo mō dz no
men secūde ipositōis stricte. illud qd̄ nō si
gnificat nisi signa ad placitū instituta. ita
qz nō potest p̄petere intētiōibz aie q̄ sunt
signa naturalia. cuiusmodi sunt talia signa
ra. 2 iugatio. 2 h̄mōi. q̄ nō p̄nt cōpetere nisi

vocibus 2 nō p̄ceptibus. Sillr noia pri
me impositōis duplr accipiunt. scz stricte
2 large. Large dz oē nomē p̄me itētiōis qd̄
nō est nomē sc̄de itētiōis. 2 sic talia signa sin
cathegreumatica ois. null⁹. aliq̄s. et silia
sunt noia p̄me intētiōis. qz nō sunt secun
de intētiōis Stricte aut accipiēdo no/
mē p̄me intētiōis sic solū noia cathegreu
matica sunt p̄me intētiōis. Et illa sunt in
duplici differētia. qd̄a sunt q̄ solū sc̄at res
q̄ nō sunt signa vel p̄sc̄q̄ntia talia signa. c/
modi sunt ista. hō. aīal. fortes. albū. nigrū.
Alia aut noia p̄me intētiōis sc̄at res que
sunt signa. 2 sunt etiā res q̄ non sunt signa
sicut q̄litas 2 forte relatio q̄ est gen⁹ genera
lissimū. Noia aut sc̄de de intētiōis sunt il
la noia q̄ p̄cise sunt imposita ad sc̄andū in
tentionē aie et alia signa ad placitū institu
ta. Et talia noia sunt. sicut gen⁹. sp̄es. d̄ra.
2c. 2 h̄mōi. qz talia solū sc̄ant intētiōes aie
q̄ sunt signa vel alia signa voluntarie insti
tuta ad sc̄andū Circa secūdu articulū
dico sic patz ex p̄dictis. qz p̄sona est nomen
p̄me intētiōis. qz sc̄at res q̄ nō sunt signa
Ad argumentū principale dico qz tam
nomen secūde intētiōis q̄ p̄me intētiōis ē
nomen prime impositōis. 2 iō q̄uis p̄sona
sit nomē p̄me impositōis. cum hoc stat qz
sit prime intētiōis.

Questio. xvij.

Trū perulam ef

v ficiētie possit p̄bati sufficient qz
de sit infinit⁹ itētiue Et videt
qz sic. qz effect⁹ infinit⁹ arguit cām infinitā
sed effect⁹ p̄ductibiles p̄nt esse infiniti. q̄ 2c.
Cōtra. sol pōt p̄ducere infinitos effect⁹
a dō. 2 tū sol est finitus. q̄ 2c. In ista q. 23
Scot⁹ dist. ij. qz sic. qd̄ p̄bat primo sic. cau
sa h̄ns a se in p̄tute sua actiua effect⁹ infini
tos est infinita. s3 cā q̄ pōt ex se mouere mo
tu infinito est h̄mōi. q̄ 2c. Minor est mani
festa. Maior p̄bat. qz ois effect⁹ vel forma
liter p̄tinet in cā sua. vel eminet⁹. effectus
aut infiniti nō cōtinent formaliter in p̄ma
cā. q̄ p̄tinent eminet⁹. sed h̄ nō pōt fieri ni
si p̄mū sit infinitū. q̄ 2c. Secdo sic. Agēs
qd̄ p̄t in plures effectus est p̄fectius q̄ qd̄
pōt solū in pauciores. q̄ qd̄ pōt in effect⁹ in
finitos est potētie infinite. sed de est h̄mōi.
q̄ 2c. Tercio sic. Cā que pōt sil in infini

tos effectus est infinita. sed si prima causa
h̄et formalr cālitates oim causarū possibi
liū posset sil infinitos effect⁹ q̄tū esset d̄ se.
q̄ tūc esset infinita. sed ipsa nūc p̄fect⁹ p̄tiet
cālitates oim cāz q̄ si haberet sil formalr
causalitates oim cāz. qz eminent⁹ nūc cō/
tinēt. q̄ nūc est p̄tutis infinite Cōfirmat
qz q̄ pluras includit maiorē p̄fectionē q̄
paucitas. infinitas arguit infinitatē. s3 pos
se in plures effectus sil est maioris p̄fectio
nis q̄ posse in pauciores. q̄ 2c. Quarto
sic. cā p̄ma efficiēs cui cā secunda nihil ad
dit p̄fectionis est infinita. qz si nō. sequitur
oppositum. Exēplū. qz soli addit cāe in
feriores aliq̄n p̄fectionē ad agenduz. igit
sequit qz sol sit infinitus intētiue. sed p̄me
cāe nulla cā secunda addit aliq̄d aliq̄n p̄
fectionē in agēdo. q̄ est infinita. Minor p̄
bat. qz si sic. tūc q̄to plures p̄currerēt cau
se secundarie tanto esset effectus p̄fectior.
vij. metba. S3 p̄m⁹ effect⁹ dei est p̄fectissi
mus. puta intelligētia v̄l h̄mōi. q̄ nihil ad
dit sibi cā secūda Cōfirmat. quia cā p̄
ma cui fm vltimū potētie sue et cālitatis
cā secūda aliq̄d p̄fectiōis addit in causan
do. nō p̄t se sola sine cā secūda tā p̄fectū ef
fectū cāre sicut ipsa cū cā. qz sua cālitās est
diminuta respectu sue cālitatē. et cālitatis
cause secūde. q̄ si illud qd̄ natū est esse a se
cūda cā. 2 p̄ma sil sit m̄toforti illo qd̄ na
tum est esse a p̄ma sola. secūda nihil p̄fectō
nis addit prime. sed oē finitus cuiqz finito
addit aliq̄n p̄fectiōes. q̄ prima cā est infi
nita Cōfirmat. quia noticia intuitiva
2 cūqz creature nata est gigni a se sicut a cā
prima 2 secūdaria. q̄ si illa noticia alicui i
tellectui inest sine actiōe illi⁹ obiecti qd̄ est
cā secūda solū de p̄tute cāe prioris est p̄fe
ctius q̄ ab v̄traqz sil. illa cā prior est infini
ta. qz cā inferior nihil addit sibi in causan
do. talis est cā prima essentia dei. qz ex sola
p̄ntia eius ap̄d itellectū dininū nullo alio
obiecto inferiori coadiuuante est noticia i
tuitiva cuiuslibet obiecti inferioris. q̄ nul
lū aliō sibi addit p̄fectionē in cāndo. 2 per
consequens est infinitus in cognoscibilita
te. q̄ in entitate. ij. metba. Cōtra istā opi
nionem Minor infinit⁹ intensiue p̄t face
re motum in instanti Sed de nō pōt face
re motū in instanti. q̄ 2c. Maior p̄bat. quia
in fine octavi p̄bati. p̄bat. si in materia est

virtus infinita moueret in instanti. S; tã
tũ p̄t virtus infinita si sit extra materiam
q̄ntum posset si esset in matia. ergo zc. Di
nor pbat. q; includit p̄tadictões sc; q; mo
tus nõ esset motus z mobile localiter siml
ess; in oib; p̄tibus spacij in q; mouet. Ido
dico q; nõ p̄t p̄bati sufficienter p̄ viã effi
cientie q; de sic infini^o intensiue. et cã dicta
est in p̄ma q. tertij q̄tli. q̄re ibi Ad p̄mũ
in oppositũ dico q; improp̄i^o mod^o loquẽ
di est q; cã habet in virtute sua actina oēs
effectus zc. quia realiter nõ h; plus effectũ
aũ p̄ductionẽ q; post. alr in p̄ducẽdo effe
ctũ p̄deret aliquã rẽ sibi intrinsecam. S; z
intelligẽdo cã sic q; cã h; potentia de se p̄
ducẽdi oēs effectus suos. p̄t dici ad rões q;
maior est falsa nisi intelligat de effectũ in
finito intensiue z sic minor est falsa. Ad p/
bationẽ Aristo. intelligẽdo eam de infini
tis effectibus vel infinito effectũ extẽsiue. p̄t
dici q; licet p̄mũ mouẽs p̄tineat effect^o in
finitos eminenti^o q; in se sunt. q; sc; est na
tura eminentior q; cunq; illoz infinitoz f̄m
naturã. nõ n̄ p̄pter hoc oportet q; sit infini
tũ intensiue. sed sufficit q; sit aliqd finitum
nobili^o q; cunq; illoz. z q; sit infinite duratio
nis vt possit successiue p̄ducere ista infini
ta. Ad secundũ p̄t dici q; oẽ agens p̄t
de se in effect^o infinitos si ess; infinite dura
tionis. Et id aũs nõ h; veritatẽ nisi intel
ligendo de pluralitate effectũ. f̄m specie
non f̄m nũcz. Et sic intelligẽdo non valet
ad p̄positũ. q; nõ p̄stat naturali rõne q; p̄
mũ ens potest p̄ducere effect^o infinitos di
stinctos sp̄. Et forte h; posset p̄ducere spe
cies infinitas nõ sequit q; sit infini^o inten
siue. q; h; m̄i multiplicatio sp̄ũ in infini
tũ f̄m numerũ poss; esse. z tũ nunq; pueni
ret ad sp̄m duple p̄fectionis respectu p̄
me speciei dare. addendo sp̄ in p̄fectiõẽ mi
nus in duplo tertie speciei sup secundaz q;
secũde sup primã. z sic in infinito. vt pat; i
diuisiõẽ p̄tinui. Sed h; in actib; reflexis
est p̄cessus in infinito. z sp̄ p̄fectior e poste
rior prior. z differũt sp̄. Ad tertium re
spõdeo p̄cedẽdo q; si prima cã h̄et forma
liter et distincte causalitatẽ omnĩũ causaz
possibilitũ esset infinita. sed illud aũs iclu
dit p̄tadictiõem. sc; q; posset aliqd p̄duce
re z nõ posset. q; si posset aliqd p̄duci illud
p̄ducẽdũ realiter z forma^l p̄sunt in p̄ma

cã. z p̄ h; nõ p̄ducit nec posset produci. z
ita aũs includit p̄tadictiõẽ. Et qũ v/
tra accipit q; prima cã n̄ sic p̄fectius p̄tinet
causalitatẽ oim causarũ q; si haberet eas
simul formaliter. hoc potest negari. lic; de
quactũ p̄ticulari cãlitate p̄t cedi. Et nõ
sequit p̄tinet p̄fectius cãlitate h; cause. i. z
forma p̄fectior z potens cã cãre q; si habe
ret eam realiter. z sic de alijs. q; p̄tinet p̄fe
ctius cãlitate oim cãz q; si haberet eas re
aliter z formaliter. h; est fallacia figure di
ctiõnis a plurib; determinatis ad vnũ. sic
sic arguẽdo. Iste denari^o est melior h; obu
lo z illo. zc. q; est melior oib; siml sumptis.
Ad p̄firmationẽ r̄sum est prius prima q.
tertij q̄tli. Ad quartũ p̄t dici q; cãm se
cundariã addere p̄me cause aliquã p̄fectiõ
nem potest intelligi dupl̄. Uno m̄o q; ag
gregatum ex prima causa z secũda sit p̄fe
ctius q; prima sola. Alio m̄o q; illud aggre
gatũ sit potentius ad opandũ q; prima cã
p̄ se. z hoc respectu cuiuslibet effect^o. P̄rio
modo est maior vera. q; omne finitũ addi
tum finito facit totum p̄fectius. Sed hoc
m̄o est minor falsa. z eius p̄batio nõ vadit
ad hunc intellectũ. Secũdo m̄o e maior fal
sa z minor vera. Et ad p̄bationem maior;
de sole dico q; forte aliq; effectus solis im
mediate p̄ductus sine alia cã secunda ess; z
nobilior oib; effectibus sigillatim p̄ductis ab
eo. cũ causis secũdis. sicut f̄m p̄hos secun
da intelligentia est cã tertie sine aliq; cã se
cundariã media. z ille effectus est nobilior
oĩ effectũ suo. etiã q; cunq; cause secũde con
currãt cũ eo. Ad primã p̄firmationẽ di
co q; maior est negãda f̄m intellectum p̄
mũ. vt pat; ex dictis. Et qũ pbat q; p̄ hoc
cãlitas p̄me cause esset diminuta. Dico q;
verum est q̄tum ad multos effectus secũ
darios f̄m p̄hos. quia f̄m eos deus nõ p̄t
cãre lucem in aere sine alio lumine secun
dario agente. z tamen nõ sequit quin aliq;
effectum nobiliorẽ possit p̄ se facere vt. i. p̄
mũ effectũ suũ. Similr illa p̄p̄ supra i se
cunda rõne. sc; q; omne finitũ cuiusq; fi
nito addit aliquã p̄fectionẽ. Si intelligat
de additione p̄fectionis in entitate lic; pos
set verificari. tũ nõ est f̄m hunc sensum ad
p̄positũ. Si aut intelligat de additiõẽ p̄fe
ctionis q; ad opandũ q; cunq; opationes
sic est ad p̄positũ. sic falsa est. vt p; ex dictis.

Ad p̄firmationem dicẽdũ de noticia in
tuitiua dico. q; si illa maior intelligat d in
tuitiõne creata verũ est. z de illa nõ varian
do si arguit q; ipsa nata est causari p̄fecti^o
a sola cã p̄ma p̄ntiam sue essentie ap̄d in
tellectũ diuinũ. negãda est illa p̄p̄ f̄m p̄.
Nec illud qd adducit q; intuitio creature
in deo est p̄fectior q; in intellectu creato e
ad p̄positum. quia intuitio dei non est cre
ata. nec est eiusdem sp̄i cũ intuitiõne n̄ra
Unde argumentũ nõ p̄cludit nisi p̄baret
q; intuitio creature creata p̄fectius sit a so
lo deo q; a deo z creatura simul. Sed hoc
nõ pbat. q; p̄ h; hoc negaret zc. Ad p̄n/
cipale dico q; infiniti effectus sil p̄ducti ar
guunt infinitã cãm. sed infiniti effect^o suc
cessiue p̄ducibiles nõ arguunt cãm infinitã
prima aut infinitas nõ puenit effectibus di.
sed secũda solũ. Aliter r̄ndet ad argumẽ
ta p̄dicta p̄ma q. q̄tlibeti tertij.

Questio. xvij.

Trũ per cogni

tionẽ dei possit sufficienter p̄ba
ri q; deus sit infinitus intensiue
Et videt q; sic. quia deus intelligit infi
nita. ergo est infinitus. Contra. intelle
ctus n̄ p̄t infinita successiue intelligere.
q; nõ tot quin plura. z tũ nõ est infinitus.
In ista q. z Scotus dist. ij. q; sic. qd p/
bat primo. q; itelligibilia sunt actu infini
ta in intellectu intelligẽte actu oia. q; p̄ h;
intellectus intelligens illa oia simul actu
est infinitus. ralis aut est diuinus itellect^o
q; de^o e. q; amior pbat. q; ipa intelligibilia
apud intellectũ creatũ successiue sumpta
sunt ifinita in potẽtia. q; oia itelligibilia si
mul sumpta sunt infinita in actu. Minor
pbat. q; apud deum oia simul intelligũ
tur. aliter deus nõ ess; p̄mũ exemplar oim
Secũdo sic. qũ pluralitas p̄cludit ma
iorem p̄fectiõẽ q; paucitas. infinitas n̄ sic
ralis p̄cludit p̄fectionem infinitã. Exẽplũ
est de facere q; nq; z decẽ z infinita. S; z intel
ligere a est aliqua p̄fectio. et intelligere b. e
aliq; p̄fectio. Nunq; aut idẽ intelligere e ip
sã z b eque distincte vt duo sunt. nisi illa
duo eminenter p̄tineant in illo vno. z sic d
trib; z q̄ttuor z vltra de infinitis. Cõfir
maf. q; q; est rõ intelligendi distincte plu
ra includit rõnes eozum intelligẽdi p̄p̄rias

eminenter. q; si est rõ intelligẽdi infinitozũ
erit illa rõ intelligẽdi infinita Tertio sic
Nulla suba finita est eadem p̄fectiõẽ q; f̄m
suã rõnem formalẽ est accẽtalis siue e eius
dem rõnis cum p̄fectione accẽtali si ess; i
finita. sed substantia p̄me cãe est eadẽ intel
lectioni. ergo est infinita. Sed istis nõ ob
stantib; dico q; p̄ cognitionẽ dei nõ p̄t suf
ficienter p̄bati q; deus sit infinitus intensiue
Et rõ hui^o dicta est in q. p̄ma q̄tli. tertij. z i
alijs q̄õnib;. Et ideo ad rõnes r̄ndeo.
Ad p̄mã dico q; supposito q; deus intelli
gat distincte infinita. tũc virtute illi^o rõnis
respectus d; r̄m p̄cludi q; deus sit infinite
virtutis extensiuẽ nõ intensiue. q; r̄m p̄clu
dit q; vnica p̄gnitio dei t̄minat ad infinita
obiecta extensiuẽ. Ad secundũ respõsus
est in p̄ma q. tertij q̄tli. Aliter p̄t dici.
p̄cessa maiore q; si in minore capiãt q; plu
ralitas intellectozum includit siue requirit
maiore p̄fectionẽ intellectiõis q; paucitas
Si intelligat minor generalit̄ falsa est. h;
forte habet veritatẽ de intellectiõib; di
uersis diuersozũ obiectoz; z de maiortate
p̄fectiõis extensiuẽ nõ intensiue. Sicut to
tus ignis est p̄fectior p̄te extẽsiue. Et cum
d; in minori q; intelligere est alicuius p̄fe
ctiõis zc. potest tota illa deductio p̄cedi in
telligendo p̄ eminenter p̄tinere intellectio
nes aliquas p̄fectius representare q; ipse re
presentat. Et sic dico q; vna finita intel
lectio eminenti^o p̄tinet infinitas. id est nõ tot
q; n̄ plures quia licet oēs iste simul essent p̄
impossibile. nunq; tũ facerẽt aliqd infini
tũ nisi extẽsiue. i. p̄ multiplicatiõem nisi il
la vna esset p̄ se infinita intensiue. qd e im
possibile Unde sic p̄tinere eminenter du
as intellectiões equalẽ nõ e maioris p̄fe
ctionis intensiue q; p̄tinere vnam t̄m. z idẽ
licet habere tales infinitas intellectiões
esset infinite p̄fectiõis extensiuẽ. nõ intensi
ue. nõ sequit q; habere vnam q; representat di
stincte oia obiecta q; representant p̄ istas infini
tã sit infinite p̄fectionis intensiue. h; itẽ
extensiuẽ sc; respectu obiectozũ. p̄ hoc p̄t;
ad p̄firmatiõem. Ad tertiaz dico q; ma
ior est falsa. similiter itellectio dei z nostra
nõ sunt eiusdem speciei. Ad principale
dico q; solum includit infinitatem extensi
uam z non intensiuam. puta q; deus z itel
lectio sua est similitudo z representatiũ in

finitorum. sicut cognitio q̄ est cōceptus entis ē
sicutudo infinitoz obiectoz. et tñ nō est infi
nita. sic potest dici inposito.

Questio. xix.

Trum probari

v possit p simplicitate q̄ de' ē infi
nitus intē. ue. Et videt q̄ sic
q̄ oē finitū est aliq̄ mō ppositū v' cū alio
pponibile. deus nec est pposit' nec cū alio
pponibile. q̄ infinit'. Cōtra. angel' est
summe simplex. et tñ est finit'. In ista q.
t3 Sco. in tractatu d' pmo pncipio. quod
sic pbat ibidez pmo sic. Dis suba finita
est in genere. de' nō est in genere. q̄ t3. Ma
ior pbat. q̄ ois suba finita puenit cū alijs
in pceptu sube et distinguit. q̄ illud distin
ctū est aliq̄ mō idē substantie. nō autē p oīmo
dā idēitate. q̄ coz rōnes pmo sunt diuer
se. ergo est vnus ex eis sicut et generes dif
ferentia ptabente. Secōdo sic. De realit'
puenitā realiter differēs puenit et differt
realitate nō formaliter eadē. sed realitas q̄
puenit nō est realitas q̄ differt p idēitate
nisi alterū sit infinitū. et tūc includēs vtrū
q̄ erit infinitū. Si autē neutra sit alia p idē
tate sequit' pposit. o. et p oīs est finitus. q̄
si esset oīno simplex esset infinitū. Istis
nō obstantibz teneo oppositū. q̄ rō est. quia
oīa intellectiua est ita simplex sic deus et tñ
est finita. Ad p̄mū in oppositū dico pmo
tenēdo q̄ de' non est in genere sube sic sup
positū illius generis. q̄ maior est falsa. Et
ad p̄bationē dico. q̄ licet de' pueniat cum
aliq̄ in cōceptu substantie transcendētis nō
tñ puenit in p̄prio pceptu generis. sed i cō
ceptu transcendēte q̄ vtrūq̄ loco generis
ppter puenitiā cū vero genere. Aliter
p̄t dici q̄ dato q̄ deus pueniat cum alijs
substantijs in pceptu generis et distingua
tur p aliq̄ distinctū. non sequit' q̄ de' sit i
finitus vel q̄ sit in genere substantie tanq̄
aliq̄ ppositū et natura generis et isto disti
ctiua. q̄ p seipm oīno et nō per aliq̄ aliud
distinguit. Aliter dico q̄ minor est falsa
q̄ teneo q̄ deus est in genere substantie
Si dicis. q̄ est in genere est in sp̄. S3
deus nō est in sp̄. q̄ pcept' dei nō est speci
uocus coz nō p̄t p̄dicari de pluribz diffe
rentibz nūero. licet possit p̄dicari de plibz
p̄sonis. Preterea nō plus pcept' sube q̄

est cōis deo et creature est gen' q̄ pcept' sa
pie. Sed pceptus sapie q̄ intrat lineā p̄di
camentale q̄litas nō p̄dicat de deo plus
q̄ pceptus qualitat'is. quia de deo nō p̄re
dicat inferius de illo etiā sup'. q̄ t3. Ad
p̄mū istozū dico q̄ de' est in genere substā
tie. et sit in sp̄. Et sit' dico q̄ nō repugnat
pceptui speciuoco dei p̄dicari de plibz dif
ferētibz nūero. sicut nec repugnat pceptui
solis. q̄ si essent plures dñ ad huc ille con
cept' equalr p̄dicaret d' illis p̄tūc sic nunc
de vno solo. Sed repugnat ipsi deo pluri
ficari et nō ipsi pceptui speciuoco de pluri
bus p̄dicari. Ad secūdū nego assumptū
q̄ pcept' sapie q̄ p̄dicat d' deo nō est spe
ciuocus pceptus in genere q̄litas. q̄ ad
hoc q̄ pceptus sit speciuocus alicuius ge
neris oportet q̄ q̄libet p̄tenti sub illa sp̄
sit in genere illi sp̄ci. Hūc autē de' nō est q̄
litas. et idē ille pcept' sit in genere q̄litas
sicut res feata p̄ illud genus sicut pceptus
entis. nō est tñ ibi sicut sp̄s sed sicut tran
scendens. Ad secūdū dico q̄ hec ē fal
sa. q̄ aliq̄ puenit cū aliq̄ et differt. reali
tas q̄ puenit et differt est alia et alia nisi alte
ra sit infinita. q̄ calor puenit cū frigore cō
uenientia generis. et differt d'ra speciuoca
et nūerali p se totā. et p oīs p eodē reali
tate finitā. Ad argumentū pncipale di
co q̄ tam maior q̄ minor est credita. et non
potest sufficienter pbari.

Questio. xx.

Trū per causali

v tate finis possit sufficienter pbari
q̄ de' sit infinitus intē. ue. Et vi
det q̄ sic. quia nullū finitum potest volun
tatem satiare. sed deus p̄t voluntatē satia
re. q̄ deus est infinitus et nō finitus. Cō
tra. illud est finitū q̄ amato pfecte volūtal
nō quietat. sed deus est h̄mōi. ergo amato
deo adhuc potest voluntas aliqua creatu
ram amare. In ista q. dicit Sco' d' h̄
q̄ sic. quod pbat pmo sic. Voluntas no
stra potest omni finito aliq̄ maius appete
re. q̄ in voluntate est naturalis inclinatio
ad aliq̄ bonū infinitū. q̄ p3. q̄ et h̄ ar
guit naturalis inclinatio volūtal'is ad alē
q̄ q̄ ex se sine habitu p̄mpte et delectabi
lit' vult illō volūtal'is libera S3 h̄ exp̄mur

In nobis q̄ ad bonū infinitū. q̄ nō videtur
volūtal'is in aliq̄ pfecte q̄erari. Hūc autē na
turalis inclinatio nō ē ad id q̄ repugnat
p̄mo obiecto volūtal'. scz bono. q̄ infini
tū nō repugnat obiecto suo. Tunc arguo
sic. Qui nō repugnat infinitas intē. ue. nō
est summe pfectū nisi sit infinitū. quia alit'
posset excedi. sed ent' non repugnat infini
tas intensiue. q̄ ens pfectissimū est infini
tū. quō em voluntas nō odiret naturaliter
infinitū si esset oppositū sui obiecti sic natu
raliter odit non esse fm Aug. de li. ar. c. v.
Sed teneo oppositū sicut pus dictū est q.
p̄ma. tertū q̄ tū. Ad rōnem p̄t dici pmo
mō fm p̄hos. q̄ nō est in volūtal'itate nra appe
titus in bonū infinitū. Et q̄ d' q̄ illō est
naturalis inclinatio in q̄d p̄mpte volūtal'as
ferit et delectabil' sine habitu. verū ē. si hu
iusmodi inclinatio sequat' cogitatōnez re
ctā nō fictā. Hāc et q̄ volūtal'as nata est seq̄
cogitatio. licet de libertate sua possit in op
positū. tñ ad illud solū d' voluntas incli
nari. q̄ nō est erronee iudicatū a ratione.
tale autē non est bonū infinitū fm p̄hos vt
postea dicit. Aliter p̄t dici q̄ nō est i vo
luntate nostra inclinatio in bonū infinitū
intē. ue. Nec sequit'. oī bono finito volun
tas p̄t maius bonū appetere. q̄ naturalit'
appetit bonū infinitū. q̄ et si in h̄mōi appe
titū p̄cedit in infinitū fm imaginatiōem
maioris et minoris boni naturaliter. nō tñ
est naturalis appetitus in bonū infinitū
intē. ue. sed forte extē. ue. eternū. Ter
tio p̄t dici q̄ p̄lo ad quā deducit in argu
mento est vera. scz q̄ infinitas nō repugnat
bono inq̄tū bonum. imo nec repugnat infi
nitū inq̄tū est tale ens vel tale bonū. et idō
nō naturaliter odit voluntas infinitū tan
q̄ opositū suo p̄mo obiecto scz bono.
Ad argumentū pncipale dico q̄ nec ma
ior nec minor p̄t pbari sufficienter natu
rali rōne.

Questio. xxi.

Trum per uiaz

v eminētie possit euidenter pba
ri q̄ deus sit infinitus intē. ue.
Et videtur q̄ sic. quia cui nō repugnat
infinitas intensiue nō est summe pfectū ni
si sit infinitum. aliter posset excedi. sed en
t' nō repugnat infinitas intensiue. q̄ ens p

fectissimū q̄ est deus est ens infinitum. q̄
t3. Cōtra. nō p̄t euidenter pbari q̄ de
us sit ens eminētissimū. q̄ non p̄t pbari p
viā eminētie q̄ de' sit infini'. In ista q. t3
Scorus q̄ sic. dist. ij. Qd pbat' pmo sic
Eminētissimo impossibile est esse aliq̄d p
fectius. sed nullo finito est impossibile ali
qd esse pfectius. q̄ eminentissimū est infini
tū. Maior patz. Minor pbat. q̄ infinitū
esse nō repugnat ent'. Sed si nō possit esse
ens eminētius oī finito infinitū ent' repu
gnaret. q̄ finito nō repugnat aliq̄d esse pfe
ctius. Maior huius p̄llogismi pbat. q̄a
si infinitum per se repugnet ent'. hoc cōt'
vel quia eius oppositū p se includit in cō
ceptu entis quod falsum est. quia tūc nō i
telligeret ens nisi cum intelligat finitum.
Vel hoc est. q̄ eius oppositū est passio cō
uertibilis cū ente. q̄ nō est verū. quia co
gnito subiecto statim cognoscit passio. sed
cognito ente nō statim cognoscit finitū.

Cōfirmat. q̄ potētie sensitivē q̄ sit mi
nus p̄gnitivē q̄ intellect' statim percipiūt
discōueniētiā in obiecto. vt p̄t de au
ditu respectu soni. q̄ si infinitas repugna
ret ent' q̄ est obiectū intellect' statim intel
lectus istā repugnantia p̄cipet et naturalit'
fugeret. q̄d patet esse falsum. Secundo
sic p rōnem Anf. p̄ solo. c. ij. Illud q̄ ma
ior cogitari non potest sine contradicōne est
infinitum. Sed deus est h̄mōi. ergo t3.

Si dicis q̄ illud non est in re nec tale
existit. Cōtra. in summo cogitabili sum
me quiescit intellectus. ergo in ipso ē sum
me ratio sui p̄mi obiecti scilicet entis.

Preterea si sumū cogitabile sine p̄radi
ctiōe sit tñ in intellectu cogitāte. tūc illud
sumū posset esse. q̄ est cogitabile cē sine
p̄dictiōe. Et cū posset esse q̄ rōni ei' repu
gnaret esse ab alio. mag' q̄ cogitabile ē q̄d
est in re q̄ q̄d est in intellectu tñ. Non autē
intelligo q̄ idē sit maius p hoc q̄d existit
Sed q̄ omni eo quod est in intellectu tñ
est magis cogitabile aliq̄d q̄d existit.

Preterea intellectus intellectiōe intūti
ua. siue visibile est pfectius cogitabili non
visibili. sed tñ itelligibili abstractiue. S3
illud q̄d existit est visibile tñ intūtiue. q̄d
autē non existit non nisi abstractiue. ergo
pfectissimum cogitabile existit. Tertio
sic. Qui non repugnat. infinitas intensiue
r 5

nō est summe pfectū nisi sit infinitū. aliter em̄ posset excedi. Sed enti non repugnat infinitas intensiue. q̄ ens pfectissimū est infinitū. Cōfirmat primo. q̄ infinitū nō repugnat q̄ntitati. accipiēdo ptem post ptez q̄ nec suo mō repugnat enti in pfectōe siml̄ existendo. Cōfirmat secūdo. q̄ q̄ntitas p̄tutis est simplr̄ pfectior q̄ntitate molis. q̄ si infinitas est possibilis in q̄ntitate molis. erit possibilis in q̄ntitate p̄tutis. Et si ē possibilis est in actu. Sed istis nō obstantibus teneo oppositū. tū q̄ nō pōt sufficient̄ p̄bari q̄ deus sit ens eminentissimū. tū q̄a pōt esse ens eminentissimū ita q̄ nihil sit i eo eminenti⁹ vel meli⁹. et tū esse finitū. Nō pōt oppositū euidenter p̄bari. Ad rōnez Scoti r̄ndeo Ad p̄mā dico. q̄ fm̄ phos illa maior est distinguēda fm̄ p̄positiōem et diuisiōem. sicut ista. sed entē impossibile est ambulare. In sensu p̄posito vera est. Et ē ille intellect⁹ ei⁹. hec p̄pō est impossibilis. eminentissimo est aliqd̄ pfectius. Et tūc nō v3 sillogismus. sic nec iste. oēm sed entē impossibile est ambulare. nullū sanū pedib⁹ est impossibile ambulare q̄ nullū sanū pedib⁹ est sedens. accepta maiore in sensu p̄positiōis Si aut̄ sumat̄ maior in sensu diuiso. tunc vlt̄erius distinguēdū est de repugnantia q̄ alicui repugnare esse mai⁹ pōt esse ratio ne sue q̄ntitatis inq̄stū est tantus. vlt̄ rōne sue nature inq̄stū est tal' natura. Exēplū Potui eterno repugnare esse maiore inq̄stū tūc est sed nō inq̄stū tal' nature. q̄ eius dē nature est tot⁹ motus et ps cui p̄ti certū est q̄ nō repugnat maiore motū esse. Ad p̄positū dico fm̄ phos q̄ maior est vera in sensu diuiso. intelligēdo de repugnantia respectu nature inq̄stū natura h̄mōi est. Si cut em̄ deo repugnat respectu nature sue i q̄stū natura h̄mōi est. q̄ sit ab alio. ita etiaz repugnat sibi q̄ aliqd̄ sit mai⁹ eo S3 loq̄ndo de repugnantia respectu q̄ntitatis inq̄stū tāta est. negāda est maior fm̄ phos. S3 capiēdo maiore p̄mo mō. sic vera est in sensu diuiso. et repugnat rōne nature. sic mior eodē modo sumpta est falsa. Ad p̄batiōez eius cū d̄r. infinitū nō repugnat enti. h̄ p̄t duplr̄ intelligi. Uno mō q̄ nulli enti repugnat esse infinitū. et hoc est falsum. q̄ dō repugnat aliqd̄ maius esse. et p̄ d̄r deo repugnat fm̄ philosophos infinitū esse. Alio

modo pōt itelligi q̄ infinitū nō repugnet enti inq̄stū est. et hoc est verū. Et fm̄ illū intellectum p̄cedit illa p̄batio. Et cōfirmatur de discōueniētia et nō fm̄ p̄mū intellectū. aliter em̄ possz p̄bari q̄ nulli enti repugnet infinitas infinita esse. Ad scdm̄ dico q̄ minor est negāda fm̄ phos. Et ad p̄mā p̄batiōem dico q̄ aliqd̄ ē summe cogitabile potest intelligi duplr̄. Vlt̄ vera cogitatione. vel cogitatione non includente p̄tradictionē. quia nō omnis cogitatio nō includens p̄tradictionē est vera cogitatio Sicut cogitare me super astra esse non includit p̄tradictionē. Primo mō intelligendo verū est q̄ in summo cogitabili summe q̄scit intellectus. et in ipso est summe ratio entitatis. S3 isto summo p̄t cogitari maius sine p̄tradictionē. cogitatioē falsa et ficta Secūdo mō intelligēdo summū cogitabile fm̄ phos est illa negāda q̄ intellect⁹ summe quiescit in summo cogitabili nō includente p̄tradictionē. q̄ licet fm̄ phos sine p̄tradictione pōt maius cogitari deo. magis tū quiescat intellectus in vera cogitatione ipsi⁹ dei q̄ in cogitatione falsa et ficta maioris boni cogitati. Ad secūdā p̄batiōez dico fm̄ phos. q̄ summū cogitabile cognitione nō includente p̄tradictionē nō est i re q̄ repugnat deo q̄ tale summū sit. Et vlt̄ra dico q̄ illud q̄d est in re non est magis cogitabile nō includens p̄tradictionē q̄ illud q̄d est in intellectu t̄m. sed bene est magis cogitabile vera cogitatione. et ideo nō p̄bat tale cogitabile summū existere q̄ mai⁹ nō pōt cogitari cogitatione nō includente p̄tradictionē. Ad cōfirmationē dico q̄ p̄fectissimū cogitabile cogitatione vera existit et hoc p̄cederet p̄bō Sed nō minus p̄t maius sicte cogitari cogitatione non includente p̄tradictionē Et si dicit. q̄d q̄ p̄bat illa rō an̄. p̄ologio. c. ij. vbi n̄t̄. ostēdere q̄ illud quo maius cogitari non pōt. potest esse in re. R̄ndeo. aliquid esse i re quo maius cogitari nō pōt dupl̄citer intelligi. Uno mō q̄ nihil q̄d p̄t cogitari sit maius de facto Alio modo q̄ nō pōt cogitari aliquid q̄d si esset. esset maius. Primo modo intelligendo bene p̄bat ratio An̄. sic formata. Nihil q̄d nō existit de facto in re eo maius est quod non existit in re de facto. ergo illud quo maius cogitari non

pōt existit in reb⁹ sequit̄ supposito q̄ in reb⁹ existit nō sit p̄cessus in infinitū in maius. et min⁹. Et vlt̄ra si illud q̄ magis cogitari nō p̄t existit in re. cū maximū eoz q̄ cogitant̄ fm̄ oēs sit de⁹. seq̄t q̄ de⁹ existit in re. S3 q̄mō tunc valet rō quā facit. c. iij. ad p̄bandū q̄ illud q̄d mai⁹ cogitari non p̄t cogitari nō esse. et sic arguit. Possibile ē cogitare aliqd̄ q̄d nō pōt cogitari nō esse. et illud est mai⁹. eoq̄ p̄t cogitari nō esse. q̄ illud q̄ magis cogitari nō p̄t nō pōt cogitari nō esse. R̄ndeo ad tertiū q̄ si mior intelligatur sic q̄ enti inq̄stū ens non repugnat infinitas intensiue. vera est sicut p̄us dicitur est S3 tūc nō sequit̄ deo et p̄missio Si aut̄ maior intelligat̄ sic. nulli enti aliq̄ rōne repugnat infinitas intensiua. sic falsa est. sicut prius dicitur est. Ad p̄mā cōfirmationem pōt vno mō dici q̄ infinitas intensiua non repugnat enti inq̄stū ens. sed repugnat deo i q̄stū h̄ ens. Alio pōt dici q̄ nō est sic de infinitate successiua et infinitate intensiua i p̄manenti. Ad secūdā cōfirmationem dico q̄ eā possibilis in infinitū in q̄ntitate molis est diuisio et imp̄fectio. sicut p3. iij. p̄bisi. p̄mēto. lx. Infinitas aut̄ intensiua non p̄t esse sine augmēto in p̄fectiōe. de⁹ aut̄ nō p̄t sic augeri in p̄fectione. q̄ non est infinitus. Ad argumentū p̄ncipale patet ex dicit̄.

Questio. xxii.
T̄rū intentio p.

et p̄mēto. r̄is sit q̄ de⁹ sit infinit⁹ intensiue. Et arguit q̄ sic. q̄a vij. p̄bificozū in fine p̄bat q̄ p̄m⁹ motor n̄ est in magnitudine finita. q̄a h̄ infinita nō p̄t esse in magnitudine finita. Aut̄ q̄ intelligit̄ de infinitate intensiua et habet p̄positū. Aut̄ extēsiua. et tūc assumit falsum. q̄ sol et oia corpa celestia h̄nt infinitatē in duratiōe. Cōtra. p̄t̄as nō est ponēda sine necessitate. sed oia p̄t saluari ponēdo p̄m⁹ motorē esse infinitū in duratiōe. q̄ r̄. In ista q̄ erūt due p̄clones. Prima q̄ intentio p̄h̄ et p̄mēto. r̄is est q̄ de⁹ moueat celū effectiue. p̄bat hoc p̄mo sic. q̄ p. p̄bat. vij. p̄bificoz. q̄ p̄m⁹ motor est extra magnitudinē p̄h̄ q̄ mouet tpe infinito. et h̄ibi demōstrat̄ de p̄mo motore. S̄ilr̄ hoc idē d̄icē cōmēto. r̄. vij. p̄bificoz. p̄mēto. lxx. Preterea p̄mēto. r̄. vij. et. r̄. m̄tba. cō

mēto. vij. dicit q̄ idē q̄ demōstrat̄ in p̄bificoz esse p̄mus motor. demōstrat̄ in methaphisica esse p̄ma cā formāl̄ et vltim⁹ finis Ille aut̄ est de⁹. q̄ r̄. Secūdo celo q̄ p. p̄mēto. r̄. vij. ponit̄ deū esse infinitū extēsiue. puta duratiōe. q̄d p̄bat. Primo sic. de⁹ mouet effectiue celū et p̄ma p̄clone. q̄ ē virtutis infinite extēsiue. q̄nam demōstrat̄ p̄h̄ ij. de celo. et cōmēto. r̄. m̄tba. lxx. vij. vbi d̄r. q̄ si vna stella adderet̄ celo. Aut̄ motor nō moueret. aut moueret cū labore et pena Et idē d̄r. p̄mēto. lxx. Et q̄ sequit̄ q̄ motor celi est finitus in vigore Et idē dicit̄ cōmēto. r̄. q̄ infinitas q̄ est in formis separatis nō est nisi p̄pter eternitatē. Et ille d̄r. p̄mēto. lxx. vij. Preterea p̄mēto. r̄. vij. d̄ic q̄ cū dicim⁹ q̄ potentia motoris celi est infinita nō intēdim⁹ p̄ infinitū nisi infinitū motoris id est q̄ motio eoz nō cessat. Infinitas aut̄ intensiōis vt illic nō sit p̄portio int̄ potētia motoris et moti impossibile est in formis inq̄stū sunt forme Preterea idē in d̄ suba. o. bis. c. iij. dicit̄ p̄mēto. r̄. q̄ infinitū ē in vigore et cā est corp⁹ fm̄ q̄ ē corp⁹ ipossibile est esse i corp⁹ celi sine alijs In oēm q̄ motorē celi et motū ad eo est aliq̄ p̄portio p̄pter quā mouet motu terminato et finito in velocitate. q̄ oē mouens est finitū intensiue. q̄ si esset infinitū intensiue. posset vlt̄ra oēm velocitatē datā veloci⁹ mouere. Preterea p̄mū celū nō pōt velocitari nec tardari in motu. Ut em̄ d̄r. ij. d̄ celo. a p̄mēto. lxx. vij. ad. lxx. q̄ prim⁹ motor eius agit fm̄ vltimū sue potētie. sed non agit nisi actionē finitam intensiue. ergo est finitus intensiue. Preterea quando p̄positio verificat̄ p̄ rebus et. sed celum p̄p̄tue mouet et reuolutiones que infinitas fiunt a celo et p̄mo motore sunt huiusmodi. ergo et. Vltim⁹ p̄bat. Nam primus motus q̄ est actio im̄mediata dei fm̄ philosophos est finit⁹ intensiue. ergo ad mouendū celum p̄ momentum tanta velocitate sufficit ponere motorem finitum intensiue agentem fm̄ vltimū sue potētie. Sed posito tali motore separato a materia nō accidit sibi fatigatio nec corruptio. vt patet octauo p̄bificozū. cōmēto. lxx. vij. Si ergo deus potest mouere celum per momentum hac velocitate et h̄ finitus intensiue pōt etiam eterno sic mouere. Sufficit etiam finitas intensiua ad

causandū oēs opatōes inferiores. qz in de
suba orbis. c. ij. dicit. qz mediāte primo mo
tu sūt opatiōes inferiores a pmo motore.
Sed ptra cōmentator. xij. mēba. p mē/
to. xij. dicit. qz mor' celi pponit ex duobz mo/
tibz. qz vñus est finite motiōis est ania
existēs in eo. z alter infinite motiōis z ē po
tentia q nō est in mat'ia. Aut q loquit p mē
tator de infinite p m duratiōez. aut fm vi
gorē. Nō primū. qz sic vterqz motor est infi
nite motiōis. Manifestū est. q loquit scdo
mō. Rñdeo q loquit de infinite z sint
tate duratiōis et se. sic intelligēdo qz motor
pūct' q qdāmō est in mat'ia celi sicut ipoz
tatur p hoc nomē pūct' est in potētia ad
mouendū. z qzū est de se est in potētia etiā
ad qzē. Ita q qzū ē de se pōt cessare a mo
tione actiua celi. z hoc est fm p mē tatorē
qz est forma aliq'r pūct'. Et in mouendo
mouet accidētāl' sic patz ex pcessu eiusdē
p mēti. Et iō nō est de se infinite motiōis
fm duratiōez. sed finite. qz si sue nature de
relinq'ret a pmo motore cessaret a motiōe
p' cām dictā. Et iō dico q illa infinite
motiōis necessario est ppter aliū motozē in
q nulla est potētia oīno ad qzē. neqz essen
tial' nec accidētāl'. qz neutro mō mouet.
Et illd est p mū simpl' separū ab oī mat'ia
sic patz ex pcessu eiusdē p mēti. Illd aut p
mū ppter suā separationē a mat'ia est infini
te motiōis fm duratiōē. Ad pncipale
argumentū patebit post.

Questio. xxij.

Trum demon

stratiōes phi. viij. phi. z. xij. me
tha. pcludāt deū esse infinitū in
tēsiue. Et videt q sic. qz. viij. phi. pbat
q p m' motor nō est in magnitudine. sic ar
guēdo. qz si esset in magnitudine. aut qz infi
nita. et h nō. qz nulla tal' est. patet. iij. phi.
Aut finita. z h nō. qz vire' infinite nō p' eē
in magnitudine finita. Aut qz intelligit de fi
nitater infinite intēsiue. z habet pposituz
Aut extēsiue fm duratiōem. et tūc assumit
falsuz. qz h' i magnitudine p' durare in infi
nitū. p'z de corpibz celestibz. Cōtra. tūc
pcludit ille rōnes q de' manet p infinitū
t'ps. h' p' facere p'us finita incorpal. dū/
mō duraret i infinitū. qz solū pbat eū esse i
finitū duratiōe. In ista q. dicit Scotus

dist. ij. q. sic. qd pbat pmo sic. Primū mo/
uet motu infinito qz bz infinitā potētiā in
tēsiue. Et licet de facto anō ē falsum. tū cer
tū est qz pōt mouere motu infinito Et ideo
si ex mouere motu infinito sequit potētiā i
finita. idē sequit si habeat hāc potētiā mo/
uēdi motu infinito. p m' pbat multiplr. ad
qz pbatōes nūsum est in qōnibz pceden
tibz. Secūdo sic. in fine octauī pbi. p
bat. qz si p m' motor esset in mat'ia moueret
in instāti. qd nullo modo haberet veritatē
nisi deus esset infinitus intēsiue. S' te
neo oppositū q ille rōnes tū pbat deū esse
infinitū in duratiōe. Lūis ratio est. quia
virtus actiua infatigabilis et incorruptibi
lis fm se p eandē virtutē p' causare effectū
z p'tinuare. Nec maior h' req'it ad p'tinu
andū p mille annos qz p vñū diē. vbi nō ē
cā agēs in p' trarium z diminuēs potētiāz.
qd patet p illā pōnes famosā. Actiua et
passiua eq'liter dispositis. ceteris paribus
erit idē effectus z p'tinuabitur. de' aut non
habet agēs in p' trariū. qz. Ad p m' in
oppositū dico q ista p m' non valet. de' mo
uet motu infinito qz est infinite virtutis in
tēsiue. nec est ista rō phi. Sed p. itendit p
bare q p m' motor nō est in magnitudine
sed est ipartibilis. Et arguit sic. Nulla po
tentia in corpore finito intēsiue pōt moue
re tempore infinito. Sed p m' motor mo
uet celum motu z tempore infinito. ergo p
mus motor non est potētia in corpore. et
per consequēs non est diuisibilis. Vñoz
patet ex p' dictis. Maiorem probat sup
ponendo primo ex tertio pbi. qz om
nis potētia in corpore est finita extēsiue
Et arguit sic. Si potētia aliqua in cor
pore mouet aliquod mobile in aliquo tem
pore p' c'cise fm vltimum potētie sue. p
illius potētie siue motiōis mouebit p'ez
mobilis in minoz tempore Sed p'por
tio tempozis ad tempus sequitur p'por
tio motozum ad motozes. z mobil' ad mo
bile. et p'porzio motozis ad motozē z mo
bilis qd est pars mobilis ad mobile qd est
motū est finita in vtroqz motu. qz p'porzio
tempozum est finita. et per consequēs v
trumqz tempus tam partiale qz totale est
finitum. Et ita patet q nulla potētia fi
nita intēsiue exīl i corpore p' mouere tpe infini
to. z nō pbat generaliter illa p'clusio. nulla

potentia finita intēsiue pōt mouere tpe in
finito. sed solū q nulla potētia finita intēsi
ue exīl in corpore. hoc patz p p m' tatorē cō
mēto. lviij. q dicit. q accipe p m' motorē q
moueat p'ez moti est possibile. eo q motor
q est potētia in corpore pōt diuidi. Et infra di
cit. Horandū est q pōnes p' ditionales qz
ponit Arist. hic sunt pōnes h' de corpore ce
lesti. cū positū fuerit q potētie motiue eius
sunt forme in mat'ia. z cito p'. Nec em' oīa
sequit ex hac positōe q corp' celeste ē for
ma in mat'ia Ad secūdu dico. qz p m'
ibi pbat qz si motor qz qz mouēs motu et
tpe infinito esset in mat'ia. q ille motor cēt
infinite actiuitas intēsiue z ifiniti vigoris
vt d' in de suba orbis ca. iij. Et h' qz omis
virt' actiua existēs i corpore fm p m' habet
p m' et p m' si esset infinitus in vigore ali
qn corripet p actionē sui p' trarij Et p cō
sequēs si motor sit infinite actiuitatis fm
duratiōē est ifiniti vigoris. qz i oībz po
tentiis finitis in mat'ia ps bz miorē po
tentiā ad durandū qz totū Si dicit qz ea
de' celo videt seq de motore separato mouē
te motu z tpe infinito qz sit infini' intēsiue
Rñdeo. nō sequit. qz motor extra mat'ia
nō bz p' trariū corripēs nec diminuēs ei'
potētiā. sed ē incorruptibilis z infatigabil'
iō pōt mouere p tēpus infinituz qz ipse
sit finitus intēsiue Scdo pbat qz si cēt
motor in mat'ia infini' intēsiue. sic moue
ret in instāti qz faceret trāsitiū de termino
remotissimo ad aliū terminū esse in instan
ti. qz trāsitiū a motore finito solet esse in tpe
puta qz possz facere mobile qd nūc est h. cē
rome sine medio Nō tū possit facere qz trā
situs ille sit successiuus z in instāti. qz in
cludit p' dictionē. Et ideo dico qz trāsi
tus ille de termino ad terminuz nō est mor'
sed mutatio subita. z hoc intendit p m' z n'
p'. Et eodē mō pcedo h' d' do. qz quis sit mo
tor extra mat'ia qz p' infinitatē suā intēsiuā
p' facere corp' qd est hic. fieri subito rome
absqz h' qz vñqz sit in medio Sed dubiū
est de illa prima cōditionali q adducit ad
pbandū maiore scz si aliq' potētia in corpore
zē. qz h' videt esse p' tra d' clarata in fine. viij.
pbi. qz. p m' to. xxxvi. vbi pbat qz si mouēs
moueat mobile in aliq' tpe medietas moto
ris mouebit medietatē mobilis i eodē tpe.
qz acceptis p' t' p'porzionabilibz motoris z

moti. ps motoris nō mouebit p' tē mobilis
in minoz tpe nec maiori qz totū mouet to
tū. P' terea ex dictis habet qz p'porzio tē
p'porzio ad tēpus in motibz totū' et p'z seqtur
p'porzionē motoris ad motozē z mobil' ad
mobile in vtroqz motu. sed certū est qz sum
ptis p' t'bz eq' p'porzionabilibz tā motoris qz
moti eadē est p'porzio eaz ad sua tota. qz t'ps
vñ' motus est idē vel eqle t'p' alteri' mor'.
Ad p m' rñdeo qz qdām sunt possibilia
motui in cōi in qz tū mor' ē. qz non sunt pos
sibilia in d' terminata mat'ia. sic veloci
tari in infinitū. sicut dicit p m' tator. vi. phi
sicoz. p m' to. xv. Et eodē mō est de moto
re et mobili. Et ita dico qz illa qz d' clarant
in fine septimi pbi. qz de p'porzioe totū' et
p' t'bz in mouēdo. s' sunt motoris z mobili in
qz tū motor z mobile est. sed in p'posito capi
unt instātiā ppter d' terminatā mat'ia in
qua. Et cā qz ps mouet p' tē in minoz tpe
qz totū moueat totū est. qz totū est tale cu
tus p'fectū esse fm naturā suā s' s' s' in cō/
iunctione suarū p' t'bz nō solū qualitatia/
rū sed quātitatiuaz. sicut d' s' s' p' t'bz p' t'bz
rū. p m' to. xxi. qz actio cuiuslibet ent' p'ficif
p suā quantitatē z q' litatē terminatā. sicut
est dispositio in artificialibz entibz. maxime
aut ita est in rebz p'fectioribz. S' s' d' s' s' ce
li. p m' to. xliij. z. viij. mēba. p m' to. qz gē
tesimo. xxi. Et iō diuiso tali toto p' n' est tā
te duratiōis sicut totum. sicut patet de anī
malibz annulosis. z p' p'sequēs ps non ē tā
te motiuitatis respectu mobilis eq' p'por
tionabilis. Videmus em' qz animata qz to
sunt p'fectiora tanto magis indigent inte
gritate suarū p' t'bz quantitatiuaz i essen
do. Ad p'positū dico qz si motor celi es
set forma celi extēsa in eo tunc celum essz
animatum. Et si potētia motoris diuida
tur ad diuisiōem subiecti pars esset mino
ris duratiōis qz totum. z ideo necessario
moueret mobile sibi p'porzionabile in mi
nozi tempore qz totum fm qz minimū du
raret. Et ideo dicit p m' tator octauo pbi
sicoz. p m' to. septuagesimo octauo. qz p'
positiones p' ditionales quas posuit Aris
toteles h'c sunt pōnes h' de corpore celesti
cū positū fuerat qz potētie motiue ei' sunt
forme in mat'ia. quappter actiuitas ei'
non p'ficitur nisi cōiunctis partibz illius
mat'ie fm p'pinq'uitatem d' t' m' t'ā.

Ad secundū dico q̄ illa p̄p̄o d̄z p̄cedi p̄por-
tionādo totū z p̄tem. nō fm̄ p̄portionē q̄n-
titatiuā sed fm̄ vigorē duratiōis. P̄por-
tio nāq̄ q̄ntitatiā facit p̄portionē motiuāz
fm̄ velocitatē z tarditatē. q̄a si tāta virtus
mouet in tanto tpe. dupla s̄t mouet in du-
plo m̄iori tpe. ceteris paribz. vt declarat in
fine. vii. phis. z illa p̄p̄o nō est ad p̄positūz
P̄p̄o aut̄ secunda facit ad p̄portioēz mo-
tuū fm̄ duratiōē. et illa h̄z hic locū. Tūc
ad minorē dico. q̄ si sit eadē p̄portio q̄nti-
tatiua p̄tū motoris z moti ad sua tota. seq̄-
tur q̄ motus sit eā veloc̄ ceteris paribz. sed
non sequit̄ q̄ tēp̄ mot̄ p̄tis sit equalis tēp̄i
mot̄ totū. q̄ virtus motiua p̄tialis citius
deficit q̄ virtus totius. Si aut̄ sit eadē p̄-
portio p̄tū fm̄ duratiōē. tūc sequit̄ q̄ il-
la tpa sunt eā p̄portionabilia. z q̄ tēp̄ mot̄
partis sit eāle tēp̄i mot̄ totius Sed in p̄po-
sito nō sunt p̄tes sibi p̄portionabiles. Un̄
totū fundamentū b̄ dicit̄ stat in hoc q̄ to-
tū z p̄s habēt adinuicē p̄portionē in vigo-
re duratiōis. ita q̄ equaliter durāt vl̄ nō
Et cā est. q̄ si p̄s est finitē duratiōis h̄z cō-
trariū. z p̄ p̄tis totū h̄z p̄tū. z ita est corru-
ptibile. Ad argumentū principale dico
q̄ p̄bat q̄ prius motor nō est in magnitudi-
ne infinita. q̄ nulla talis est. Nec est in ma-
gnitudine finita. q̄ mouet in tpe infinito.
Sicut p̄us expositū est r̄ndendo ad p̄maz
rōnem. Et cū vltra q̄rit de infinitate dico
q̄ intelligit infinitatē fm̄ duratiōem. z di-
co q̄ licet sol̄ posset durare in infinitū. tū si
motor sū est in sole sic forma extensa in ma-
teria non poss̄ mouere motu infinito. p̄p̄-
cām prius dictam.

Questio. xxiii.

Trum de facto

v deus sit infinite virtutis intensi-
ue. Et videt̄ q̄ nō. q̄ nullū in-
finitū intensiue est mēsurā rez finitaz intē-
siue. sed deus est mēsurā rez finitaz inten-
siue. q̄ r̄. Maior patet. q̄ mēsurā z mēsu-
ratū sunt p̄mēsurabilia. finitū z infinitum
nō sunt cōmēsurabilia. Vnoz p̄bat. q̄ r̄.
methaphi. p̄mēto. vij. d̄z. q̄ in genere sube-
t̄ vnū primū z illud est deus. sed p̄mūz i oī
genere est mēsurā alioz eiusdē generis. pa-
tet in eodem p̄mēto. q̄ r̄. Contra in psal.
magnus dñs z laudabilis n̄. z mag. et̄ nō

est finis In ista q̄. est cōclusio certa p̄ fi-
dem. Et p̄t p̄suaderi. q̄ vltra oēm sp̄z fa-
ciā p̄t de facere p̄fectiōē sp̄m. sed nō po-
test virtus finita cum sit terminabilis p̄ vl-
timū. vt patet in fine p̄mi de celo z mundo
ergo deus est infinitus intensiue Sed d̄
deus est p̄mum in genere entis. sed p̄mū in
omni genere est illud p̄ cuius accessuz z re-
cessum cetera illius generis dicunt̄ p̄fectio-
ra vel minus p̄fecta. vt dicit̄. r̄. metha. cō-
mento. Simile dicit̄ phs. ij. de celo. z p̄mē-
tator. lxxj. cōmento. q̄ est finis i entibz z cō-
pletum. p̄ cuius approximationē r̄. S̄z in
infinitū intensiue excedit omne aliud infi-
nitate. ita q̄ remotio cuiuscunq̄ ab illo est
infinita. ergo non est maior p̄p̄nq̄tas vnū
creature ad deum q̄ alterius. Sed sic
omnis motor qui ponit̄ infinitus intensiue
p̄t facere motū in instanti. sed deus nō p̄t
hoc facere. q̄ r̄. Maior p̄z. q̄ in fine. viii.
phisicoz d̄z. q̄ si in mat̄ia esset virt̄ infini-
ta moueret in instanti Sed tantū p̄t face-
re virt̄ infinita si sit extra mat̄iaz q̄ntū pos-
set si esset in mat̄ia. q̄ r̄. Vnoz p̄bat. q̄
hoc includit p̄tradictionē sc̄z q̄ mot̄ nō sit
mot̄. z q̄ mobile sit localiter esset in oibus
p̄tibz spac̄ij sup̄ qd̄ mouet Tercio. si de-
esset infinitus intensiue tūc esset aliqd̄ in na-
tura ociosum. q̄ nō est impossibile. patet. ij.
metha. in p̄ncipio. z. ij. phisicoz. q̄na p̄bat
q̄ q̄libet effect̄ dei est finitus intensiue. q̄ si
bi posset corrūdere effect̄ infinitus. sic ca-
lori calor z homi hō. Quarto. q̄ si sic. tē
deus esset infinita bonitas intensiue. q̄ sua
essentia est bonitas. sed vnū oppositorūz si
esset infinitū non p̄pateret̄ secum reliquūz
sicut si calor esset infinitus nullū ess̄z oīno
frigidū. z ita nullum malū foret omnino i
vniuerso. qd̄ falsum est Quinto Omne
p̄portionabile finitū intensiue est finitūz in-
tensiue. deus est butusmodi. q̄ r̄. Maior
est manifesta. Vnoz p̄batur. Nam de p̄t
mouere mobile velocitate finita. sed i omi
motu est aliqua p̄portio motoris ad mo-
bile. vt patet secūdo de celo. cōmēto. xxxvj.
z. xxxix. ergo deus ē p̄portionabilis alicui
mobili finitū Ad p̄mum dico q̄ intelli-
gendo istam maiorem sane. sic scilicet q̄ p̄-
mum in omni genere p̄uenit cū alijs in no-
mine illi generis essentialr̄ cōcedo. q̄ alias
non esset p̄mū illius generis. z q̄ cōtra in illo

genere q̄to viciniora. i. filiora fm̄ naturāz
illi generis tanto sunt p̄fectiora p̄fectiōē p̄-
pria illi generis. tūc vera est. Et iō h̄z infini-
tū intensiue excedit finitū in infinitū. q̄ta
tū p̄uenit cū finitū in aliq̄ nomie vnūoē
qd̄ nomē p̄cipaf ab ip̄sio finitū p̄fecti et
imp̄fecti. fm̄ illū tū intellectū p̄t p̄cediq̄
vnū finitū est p̄p̄nq̄ deo alio finitū. quia
maior similitudo est et vna pte q̄ et alia.
Ad secundū dico q̄ intelligēdo p̄ motū mu-
tationē successiuā. sic maior est falsa. Et ad
p̄bationē p̄t dici q̄ in fine octauī phisicoz
p̄bat q̄ si motor infinitū intensiue esset i ma-
teria. sic moueret in instanti q̄ faceret transi-
tū de termino remotissimo ad aliū terminū
esse in instanti q̄ trāsīt a motore finitū solz
esse in tpe. Et ideo p̄cedo q̄ de p̄t h̄z face-
re z subito Et fm̄ hūc intellectū est minor
falsa. Et ad p̄mā p̄bationēz dico. q̄ sequit̄
q̄ motus nō esset mot̄. q̄ illa mutatio nō
esset motus successiuū. S̄z ad secundā di-
co q̄ nō sequit̄ q̄ mobile sit esset in oībz p̄-
tibus spac̄ij. q̄ in instanti illi mutationis
solū est in termino a q̄. et solū in termino ad
quē. Sicut corp̄ xpī exis in celo sit i alta-
ri subito. absq̄ hoc q̄ vnq̄ sit i medio Ita
de p̄t facere corp̄ qd̄ est hic argētine esse
in Tubingen subito absq̄ hoc q̄ vnq̄ sit i
medio. Ad tertū neget̄ q̄na. q̄ r̄ si de-
facit op̄ fm̄ vltimū potētie sue Ad tū fru-
stra h̄z tantā potētia. q̄ de non est p̄t ali-
qd̄ opus suū. Hego etiā secundā q̄nam. q̄
facere opus finitū de nihilo oīno requirit
cām infinitā sicut factio mōi de nihilo.
Ad quartū dico q̄ agens voluntariūz
qd̄ nō agit fm̄ vltimū potētie sue sed libere
sicut de. p̄t secū p̄pati suū oppositū. Agēs
s̄o qd̄ necessario agit z fm̄ vltimū potētie
sue sicut nō est de nō p̄pati secū oppositūz
suū. Ad q̄ntū dico q̄ de nō est p̄portio-
nabilis alicui finitū. Et q̄n̄ d̄z. in oī mo-
tu est aliq̄ p̄portio motoris ad motū. falsūz
est. nisi limitet̄ ad motores agētes fm̄ vlti-
mū potētie sue. vl̄ q̄ posset mouere fm̄ vl-
timū potētie sue q̄ mō de nō agit nec age-
re p̄t. Phs aut̄ z p̄mētor̄ intelligūt̄ illā
p̄p̄oem de oī motore. q̄ ipsi reputabāt oēm
motore posse mouere fm̄ vltimum poten-
tie sue. z ideo estimauerunt q̄ potētie mo-
uentes celum sunt finitē in vigore. q̄ mo-
uent velocitate finita corpora finita. vt pa-

tet. ij. celi. cōmēto. xxxvj. z. xxxvij. z. xxxix.

Ad argumentū principale dico q̄ qdā
est mensura per replicationem sicut vna.
quedaz p̄ p̄tinentiā. sicut modius tritici. q̄
dam fm̄ p̄fectionē z similitudinē. Tercio mō
est deus mensura aliozūz nō aliter. fm̄ qd̄
aliqua sunt similia deo. z alia minus si-
milia. Et ideo dico q̄ mensura et mensura
tū primo mō z secūdo sunt p̄portionabilia
sed nō tertio mō. Si dicis q̄ omnis mē-
sura est p̄portionabilis mēsurato. z ita ē du-
pla vel tripla Dico p̄mo q̄ solū mēsurā fi-
nita est p̄portionabilis mēsurato nō autē
infinita. Secūdo dico q̄ illa p̄portio tri-
pla. dupla. est solum inter quanta. nō autē
inter species diuersorū generū que habēt
diuersas p̄portiones fm̄ perfectionem.
Si dicis. p̄. methaphis. dicitur q̄ mēsurā
est minimū in oī genere. Dico q̄ phs̄ intelli-
git p̄ minimū simplicissimū z min̄ p̄positū
vl̄ ip̄fectioni admixtū. z sic de est simplicis-
sim̄ z purissim̄. ab oī ip̄fectione remotissim̄

Questio. xxv.

Trū quantitas

v z mod̄ q̄ntitatiū differāt realit̄
Et videt̄ q̄ sic. q̄ corp̄ xpī ē q̄n-
tū in eucharistia. q̄ q̄ntitas corp̄is xpī ē in
eucharistia. z tū nō h̄z modū q̄ntitatiū. q̄
r̄. Contra. q̄z diffinitōes sunt eadē. ipsa
sunt eadē. sed q̄ntitas et mod̄ q̄ntitatiūz
sunt h̄mōi. q̄z hec est diffinitio exp̄mēs qd̄
noīs vtriusq̄. h̄re p̄t̄ diffictā a p̄te loco et
situ. q̄ r̄. Ad istā q̄. dico q̄ q̄ntitas z mo-
dus q̄ntitatiūz vt supponūt̄ p̄sonalr̄ nullo
mō differūt. Qd̄ p̄bo. p̄mo p̄p̄ōz vulgarā
q̄z q̄n̄ aliq̄ duo termi sic se h̄nt. si ponant̄ i
p̄p̄ōibz. q̄ q̄cqd̄ h̄e p̄dicat̄ de vno h̄e p̄dicat̄
de alio z cōuerso. illi t̄mini supponūt̄ oīno
p̄ eodē. sed q̄ntitas et mod̄ q̄ntitatiūz sunt
h̄mōi. P̄t̄ea si mod̄ q̄ntitatiūz sit res di-
sticta a q̄ntitate. vl̄ est res absoluta. vl̄ rela-
tiua. Ad p̄mo mō. q̄ r̄ est q̄ntitas. q̄ntitas
vl̄ suba. q̄z qd̄libz est falsūz. Nec relatiua
q̄z si est respect̄ fūdat̄ in q̄ntitate. q̄ro de
t̄mio et̄. aut ē ip̄amet̄ q̄ntitas. z tē idēz ē fū-
damentū z t̄min̄ illi respect̄. et p̄ p̄tis nō
posset esse q̄ntitas nisi eēt mod̄ q̄ntitatiūz
si terminet̄ ad aliud. Contra si deus face-
ret q̄ntitatem h̄ntem p̄t̄ extra p̄t̄ sine oī
alio corp̄e. tūc haberet̄ modū q̄ntitatiūz

Quotlibet

et tñ tñc nō esset ille respectus realis. qz re/
spectus realis nō pōt esse nisi existat termi
nus. Preterea ille respectus nō pōt i aliquo
alio genere collocari. qz nec in actiōe nec i
passiōe. nec in qñ. nec in relatiōe. nec i po
sitiōe. nec in habitu. nec in vbi. qz si deus
crearet quantitātē sine oī alia re se essz mo
dus quātitatiū. et tñ sine oī vbi. Preterea
impossibile est qd aliqd sit quantū p̄tinuuz
pmanēs nisi habeat p̄tē distāte a pte. et ecō
uerso. et hoc est modū quātitatiū habere p
tem distāte a pte. ḡ impossibile est qd aliqd
sit quantū nisi habeat modū quantitātis.
Preterea oē quantū p̄tinuū est longuz
latū et p̄fundū. Sed oē tale est extēsum. oē
aut extēsum hz modū quātitatiū. ḡ et
Et istis sequit vna conclusio. qd quātitas
corporis xp̄i quā sit in sacramēto altar̄.
tñ corpus xp̄i nō est quantū in sacramēto
eucharistie. qz nō habet ibi modū quātita
tiū. Si dicis. corpus xp̄i habet ibi quā
titatem inherētē sibi in eucharistia. ḡ quā
tū in eucharistia. Rūdeo. assumptuz est fal
sum. qz videt derogare veritati sacramen
ti eucharistie hec opinio. qz fm istam opor
tet dicere. qd corpus xp̄i in sacramēto eu
charistie hz quantitātē inherētē sibi. et tñc
esset ibi extēsum et haberet p̄tem distāte
a pte. Et idē hec est cōcedenda. corp⁹ xp̄i
est quantitas. et hec est negāda. corp⁹ xp̄i est
quantitas in sacramēto altar̄. Sicut ista
est vera. corpus xp̄i est habens p̄tem distā
te a parte. qz habet vnā singularē verā. pu
ta hanc. corpus xp̄i est in celo. et c. Et hec ē
falsa. corpus xp̄i est hñs p̄tē distāte a pte
in sacramēto altar̄. Sicut hec est fa. cor
pus xp̄i habens p̄tes distātes situāte e
in sacramēto altar̄. et tñ hec est falsa. cor
pus xp̄i habet p̄tes distātes situāte
in sacramēto altar̄. Exempluz. Nā hec ē
fa. aliqs hō sp̄ fuit de⁹. accipiēdo subiectū
p eo qd est. et hec similr. aliqs hō qui est fi
lius dei semp fuit de⁹. Nec tamen simpli
citer falsa. filius dei semp fuit hō. Et idē i
talibz multis refert ponere terminū cōno
tatiū a parte subiecti et p̄dicati. quia fre
quenter plus importatur p terminū cōno
tatiū quando ponit a parte p̄dicati qm
ponitur a parte subiecti. Ad principale
argumentū dico qd hec est vera. quantitas
corporis xp̄i est in sacramēto altar̄.

et hec est falsa. corpus xp̄i est quātitas in sa
cramēto altar̄. quia p primā p̄pōne tñ
importatur qd illud qd est quātitas corpo
ris xp̄i est in sacramēto altar̄. et hoc ē
verum. Per secundā importat qd corp⁹ xp̄i
in sacramēto altar̄ habet p̄tem extra p̄
tem situāte. quod falsum est.

Expliciūt quotlibeta septē venerabilis
inceptoris magistri wilhelmi de Ockam
anglici. veritatū spectatoris acerrimi. fra
tris ordinis minorū post eius lecturā oro
nicensem (sup sentētias) edita. Imp̄ssa Ar
gentine Anno domi. M. cccc. xxi. Finita
post Ephie dñi.

